

Holy Bible

Aionian Edition®

Te Paipera Tapu
Maori Bible
New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®

Te Paipera Tapu
Maori Bible
New Testament
Language: Māori
New Zealand

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025

Source text: Bible4u.net

Source version: 10/23/2025

Source copyright: Public Domain
William Colenso, 1837

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoa Inc, <https://Nainoa-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Māori at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eλēēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Māori at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matiu	1
Maka	30
Ruka	48
Hoani	79
Mahi	103
Roma	133
1 Koriniti	146
2 Koriniti	159
Karatia	168
Epeha	173
Piripai	178
Korohe	181
1 Teharonika	184
2 Teharonika	187
1 Timoti	189
2 Timoti	193
Taituha	196
Pirimona	198
Hiperu	199
Hemi	209
1 Pita	213
2 Pita	217
1 Hoani	220
2 Hoani	224
3 Hoani	225
Hura	226
Whakakitenga	227

APPENDIX

- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- Destiny
- Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

*Na ka mea a Ihu, E Pa, houhia te rongo ki a ratou: kahore hoki ratou e mohio
ki ta ratou e mea nei. A weheweheaa ana ona kakahu e ratou he mea maka ki te rota.*

Ruka 23:34

Matiu

1 Ko te pukapuka o te whakapapa o Ihu Karaiti, tama a Rawiri, tama a Aperahama. **2** Na ko ta Aperahama ko Ihaka; ta Ihaka ko Hakopa; ta Hakopa ko Hura ratou ko ona tuakana, ko ona teina; **3** Ta Hura raua ko Tamara ko Parete raua ko Hara; ta Parete ko Heteromo; ta Heteromo ko Arame; **4** Ta Arame ko Aminarapa; ta Aminarapa ko Nahona; ta Nahona ko Haramono; **5** Ta Haramono raua ko Rahapa ko Poaha; ta Poaha raua ko Rutu ko Opere; ta Opere ko Hehe; **6** Ta Hehe ko Rawiri, ko te kingi; ta Rawiri kingi raua ko te wahine a Uria ko Horomona; **7** Ta Horomona ko Rehopoama; ta Rehopoama ko Apia; ta Apia ko Aha; **8** Ta Aha ko lehohapata; ta lehohapata ko Iorama; ta Iorama ko Ohiaha; **9** Ta Ohiaha ko Iotama; ta Iotama ko Ahata; ta Ahata ko Hetekia; **10** Ta Hetekia ko Manahi; ta Manahi ko Amono; ta Amono ko Hohia; **11** Ta Hohia ko Hekonia ratou ko ona teina; i te wa o te whakahekenga ki Papurona: **12** A, i muri i te whakahekenga atu ki Papurona, ka whanau ta Hekonia ko Haratiera; ta Haratiera ko Herupaperā; **13** Ta Herupaperā ko Apiuru; ta Apiuru ko Eriakimi; ta Eriakimi ko Atoro; **14** Ta Atoro ko Haroko; ta Haroko ko Akimi; ta Akimi ko Eriuru; **15** Ta Eriuru ko Ereatara; ta Ereatara ko Matana; ta Matana ko Hakopa; **16** Ta Hakopa ko Hohepa, ko te tahu a Meri; whanau ake ta Meri ko Ihu, e kiia nei ko te Karaiti. **17** Heoi, ko nga whakatupuranga katoa o Aperahama tae noa ki a Rawiri tekau ma wha nga whakatupuranga; o Rawiri tae noa ki te whakahekenga ki Papurona tekau ma wha nga whakatupuranga; a no te whakahekenga ki Papurona tae noa ki a te Karaiti tekau ma wha nga whakatupuranga. **18** Na ko te whanautanga tenei o Ihu Karaiti: he mea taumau a Meri, tona whaea, ma Hohepa, a i te mea kiano raua i tata noa ki a raua, ka kitea kua hapu ia i te Wairua Tapu. **19** Otira he tangata tika tana tahu, a Hohepa, a kahore ona ngakau kia whakakitea nūitia ia, ka mea kia whakarere pukutia. **20** Otiia i a ia e hurihuri ana i enei mea, na, ka puta moemoea mai tetahi anahera a te Ariki ki a ia, ka mea, E Hohepa, e te tama a Rawiri, kaua e hopohopo ki te tango i a Meri, i tau wahine; na te Wairua Tapu hoki tona hapu. **21** A e whanau ia he tama, me hua e koe tona ingoa ko IHU: no te mea mana e whakaora tona iwi i o ratou hara. **22** Na ka oti tenei katoa, katahi ka rite ta te Ariki, i korerotia e te poropiti, i mea ai ia, **23** Na, ka hapu te wahine, ka whanau hoki he tama, a ka huaina e ratou tona ingoa ko Emanuera, ko tona whakamaoritanga tenei, Kei a tatou te Atua. **24** A ka ara ake a Hohepa i te moe, ka meatia e ia ta te anahera a te Ariki i whakahau ai ki a ia, a tango ana ia i tana wahine: **25** A kihai i mohio ki a ia, whanau noa tana tama matamua: a huaina ana e ia tona ingoa ko IHU.

2 Na, i te mea kua whanau nei a Ihu ki Peterehema o Huria, i nga ra o Kingi Herora, na, ka haere mai etahi Maki i te rawhiti ki Hiruharama, **2** Ka mea, Kei hea tenei kua whanau nei hei kingi mo nga Hurai? i kite hoki matou i tona whetu i te rawhiti, a ktae mai nei ki te koropiko ki a ia. **3** A, no te rongonga o Kingi Herora, ka ohorere ratou ko Hiruharama katoa. **4** Na whakaminea katoatia ana e ia nga tohunga nui me nga karaipi o te iwi, a ka ui ki a ratou ki te wahi e whanau ai a te Karaiti. **5** Ka mea ratou ki a ia, Ki Peterehema o Huria: ko ta te poropiti hoki tenei i tuhituhi ai, **6** A ko koe, e Peterehema, whenua o Hura, ehara rawa i te iti rawa i roto i nga kawana o Hura: e puta mai hoki i a koe he kawana, hei hepara mo taku iwi, mo Iharaia. **7** Na, ka oti nga Maki te karanga puku e Herora, ka uia marietia ratou ki te wa i puta mai ai te whetu. **8** A unga ana ratou e ia ki Peterehema, i mea ia, Haere, rapua marietia te tamaiti; a, ka kitea, ka whakahoki mai i te korero ki ahau, kia haere ai hoki ahau ki te koropiko ki a ia. **9** Na, ka rongo ratou i ta te kingi, ka haere; na ko te whetu, i kite ai ratou i te rawhiti, e haere ana i mua i a ratou, a tae noa, tu noa ki runga ake i te takotoranga o te tamaiti. **10** A, i to ratou kitenga i te whetu, ko te tino haringa i hari ai. **11** A, ka tae ki roto ki te whare, ka kite i te tamaiti raua ko tona whaea, ko Meri, na tapapa ana ratou, koropiko ana ki a ia: a, no ka mawhera o ratou taonga, ka hoatu etahi mea ki a ia, he koura, he parakihe, he maira. **12** A i whakatupatoria ratou e te Atua, he mea moemoea, kia kaua e hoki ki a Herora; na haere ana ki to ratou kainga he ara ke. **13** A, ka riro atu ratou, na ka puta moemoea tetahi anahera a te Ariki ki a Hohepa, ka mea, E ara, tangohia te tamaiti raua ko tona whaea, e rere ki Ihipa, a hei reira koe kia korero ra ano ahau ki a koe: meake hoki rapu a Herora i te tamaiti kia wh akangaromia. **14** Na, ka ara ake ia, ka mau ki te

tamaiti raua ko tona whaea i te po, a haere ana ki 10 Na tenei ka pa te toki ki te pakiaka o nga rakau; Ihipa: 15 A noho ana i reira, mate noa a Herora; na a, ki te kahore tetahi rakau e hua i te hua pai, ka ka rite ta te Ariki i korerotia e te poropiti, i mea ai ia, tuaina, ka maka ki te ahi. 11 Ko ahau nei he iriri taku He mea karanga naku taku tamaiti i Ihipa. 16 A, no te i a koutou ki te wai, hei mea ripeneta: ko tenei ia, kitenga o Herora ka oti ia te timihanga e nga Maki, e haere mai ana i muri i ahau, nui atu tona mana rahi rawa tona riri, ka tono tangata, a patua iho nga i toku, e kore ahau e tau hei mau i ona hu: mana tamariki katoa, nga mea e rua nei o ratou tau, me o koutou e iriri ki te Wairua Tapu, ki te kapura: 12 Ko muri iho, i Peterehema, i nga wahi katoa o reira, he tana mea tahia kei tona ringa, a e tino tahia e ia tana mea whakarite ki te taima i uia marietia e ia ki nga patunga witi, a e kohia ana witi ki roto ki te whare Maki. 17 Katahi ka rite ta Heremaia poropiti i korero witi; tena ko te papapa e tahuina ki te kapura e kore e ai, i mea ai, 18 I rangona he reo ki Rama, he uhunga, tineia. 13 I reira ka haere a Ihu i Kariri ki Horano, ki he tangi, he aue nui, ko Rahera e tangi ana ki ana a Hoani, kia iriria e ia. 14 Otira ka whakahore a tamariki, a kihai i pai kia whakamarietia, no te mea Hoani ki a ia, ka mea, Ko te tikanga ra ko ahau kia kua kahore ratou. 19 A, no ka mate a Herora, na ka iriria e koe, a e haere mai ana koe ki ahau? 15 Na ka puta moemoea te anahera a te Ariki a Hohepa ki whakahoki a Ihu, ka mea ki a ia, Tukua ra aianei; ko Ihipa, 20 Ka mea, Ara ake, tangohia te tamaiti raua te tikanga hoki tenei ma taua kia whakarite i nga mea ko tona whaea, a haere ki te whenua o Iharaia: kua tika katoa. Na tukua ana ia e ia. 16 A, no ka oti a mate hoki te hunga i whai kia patua te tamaiti. 21 A, Ihu te iriri, tika tonu ake ia i te wai: na ko te rangi ka ko tona aranga ake, ka mau ki te tamaiti raua ko tona tuwhera ki a ia, a ka kite ia i te Wairua o te Atua e whaea, ka haere ki te whenua o Iharaia. 22 Otira ka heke iho ana me he kukupa, a tau ana ki runga ki a rongo ia ko Arakerauha te kingi o Huria i muri i tona ia: 17 Na ko tetahi reo no te rangi e mea ana, Ko taku matua, i a Herora, ka wehi ki te haere ki reira: otia Tama tenei i aroha ai, ko taku i ahureka ai.

i whakamaharatia ia e te Atua, he mea moemoea, a haere ana ki nga wahi o Kariri; 23 A ka tae, a ka noho ki tetahi pa, ko Nahareta te ingoa; i rite ai ta nga poropiti i mea ai, Me hua ia he tangata no Nahareta.

4 Me i reira ka arahina a Ihu e te Wairua ki te koraha, kia whakamatautauria e te rewera. 2 A, no ka wha tekau nga ra ka wha tekau nga po i nohopuku ai, muri iho ka hiakai. 3 Na ka tae te kaiwhakamatautau

3 Na i aua ra ka puta a Hoani Kaiirri, ka kauwhau i te koraha o Huria, 2 Ka mea, Ripeneta, kua tata hoki te rangatiratanga o te rangi. 3 Ko ta lhaia poropiti whakahoki ia, ka mea, Kua oti te tuhituhi, E kore e hoki tenei i korero ai, i mea ai, He reo no tetahi i ora te tangata i te taro kau, engari i nga kupu katoa e te koraha e karanga ana, Whakapaia te huarahi o puta mai ana i te mangai o te Atua. 5 Me i reira ka te Ariki, whakatikia ona ara. 4 A ko te kakahu o kawe te rewera i a ia ki te pa tapu, a whakaturia ana taua Hoani he huruhuru kamera, he hiako hoki te ia ki runga ki te keokeonga o te temepara, 6 A ka whitiki o tona hope; ko tana kai he mawhitiwhiti, he mea ki a ia, Ki te mea ko te Tama koe a te Atua, rere honi koraha. 5 Katahi ka haere ki a ia a Hiruharama, atu ki raro: kua oti hoki te tuhituhi, Ka korerotia iho me Huria katoa, me nga kainga katoa e tutata ana koe e ia ki ana anahera; ma ratou koe e hiki ake ki o ki Horano, 6 A iriria ana ratou e ia ki Horano, me ratou ringa, kei tutuki tou waewae ki te kohatu. 7 Mea te whaki ano i o ratou hara. 7 No tona kitenga ia atu ana a Ihu ki a ia, Ka oti ano hoki te tuhituhi, Kua i te tini o nga Parihi, o nga Haruki e haere ana ki e whakamatautau ki te Ariki ki tou Atua. 8 Ka kawe tana iiringa, ka mea ia ki a ratou, E te uri nakahi, na ano te rewera i a ia ki runga ki tetahi maunga tiketike wai koutou i whakamahara kia rere i te riri meake rawa, a whakakitea ana ki a ia nga rangatiratanga puta? 8 Na, whakaputaina he hua e rite ana ki o katoa o te ao, me te kororia o aua mea; 9 A mea ana te ripeneta: 9 Kei anga koutou kei mea i roto i a ki a ia, Ko enei mea katoa e hoatu e ahau ki a koe, koutou, Ko Aperahama to tatou matua: ko taku kupu ki te tapapa koe, ki te koropiko ki ahau. 10 Na ka hoki tenei ki a koutou, e ahei ana ano i te Atua te mea a Ihu ki a ia, Haere atu, e Hatana; kua oti hoki whakaara tamariki ake ma Aperahama i enei kohatu. te tuhituhi, Me koropiko koe ki te Ariki ki tou Atua,

me mahi ano ki a ia anake. **11** Na ka mahue ia i te ngakau mahaki: ka riro hoki i a ratou te whenua. **6** Ka rewera, a ka haere mai nga anahera ka mahi mea koa te hunga e hiakai ana, e hiainu ana, ki te tika: e mana. **12** A, no ka rongo a Ihu kua tukua a Hoani makona hoki ratou. **7** Ka koa te hunga tohu tangata: ki te whare herehere, ka haere ia ki Kariri; **13** A ka e tohungia hoki ratou. **8** Ka koa te hunga ngakau ma: mahue a Nahareta i a ia, a haere ana, ka noho ki e kite hoki ratou i te Atua. **9** Ka koa te hunga hohou Kaperenauma, ki te taha o te moana, ki nga rohe o rongo: ka huaina hoki ratou he tamariki na te Atua. Hepurona, o Napatari: **14** I rite ai ta Ihaia poropiti i **10** Ka koa te hunga e whakatoia ana mo te tika: no korero ai, i mea ai, **15** Ko te whenua o Hepurona, me ratou hoki te rangatiratanga o te rangi. **11** Ka koa te whenua o Napatari, i te ara o te moana, i tera taha koutou ina tawai ratou i a koutou, ina whakatoi, ina o Horano, Kariri o nga tauwi, **16** Ko te hunga i noho puaki i a ratou nga kupu kino katoa mo koutou, he i te pouri kua kite ratou i te marama nui; a koe te mea teka, he whakaaro hoki ki ahau. **12** Kia hari, kia hunga i noho i te wahī i te atarangi o te mate, kua whakamanamana: he rahi hoki te utu mo koutou i te puta ake te marama ki a ratou. **17** No reira ano a Ihu i rangi: he penei hoki ta ratou whakatoi i nga poropiti i timata ai te kauwhau, te mea, Ripeneta, kua tata hoki mua i a koutou. **13** Ko koutou te tote o te whenua: te rangatiratanga o te rangi. **18** A, i a Ihu e haere otira ki te hemo te ha o te tote, ma te aha e whai ana i te taha o te moana o Kariri, ka kite ia i etahi tikanga tote ai? heoi ano tona painga, na ka akiritia tangata tokorua, he tuakana he teina, i a Haimona, ki waho, ka takahia e nga tangata. **14** Ko koutou te tona ingoa nei ko Pita, raua ko tona teina ko Anaru, e whakamarama o te ao. E kore e ngaro te pa e tu ana maka ana i te kupenga ki te moana; he kaihao ika i runga maunga. **15** E kore hoki e tahuina te rama, hoki raua. **19** Na ka mea ia ki a raua, Arumia mai e whakaturia ki raro o te mehua, engari ki runga ki ahau, a maku korua e mea hei kaihao tangata. **20** A te turanga; a ka tiaho ki nga tangata katoa i roto i mahue ake i a raua nga kupenga, a aru ana i a ia. **21** te whare. **16** Waihoki kia tiaho to koutou marama ki A, no tona haerenga i reira, tokorua ano ana i kite ai, te aroaro o nga tangata, kia kite ai ratou i a koutou he tuakana, he teina, ko Hemi tama a Heperi raua ko hanga pai, kia whakakororia ai i to koutou Matua tona teina ko Hoani, i te kaipuke i a Heperi i to raua i te rangi. **17** Kei mea koutou i haere mai ahau ki matua, e ta ana i nga korenga o a ratou kupenga: a te whakakahore i te ture, i nga poropiti ranei; kihai karangatia ana raua e ia. **22** Mahue tonu ake i a raua ahau i haere mai ki te whakakahore, engari ki te te kaipuke me to raua matua, a aru ana i a ia. **23** whakatutuki. **18** He tino pono hoki taku e mea nei ki a Na ka haereerea katoatia a Kariri e Ihu, whakaako koutou, Pahemo noa te rangi me te whenua, e kore ana i roto i o ratou whare karakia, kauwhau ana i te tetahi tongi, tetahi tohu ranei o te ture e pahemo, kia rongopai o te rangatiratanga, me te whakaora i nga rite katoa ra ano. **19** Na, ki te whakakahore tetahi mate katoa, i nga turorotanga katoa o te iwi. **24** A i tetahi mea iti rawa o enei kupu ako, a ka ako i ka haere tona rongo puta noa i Hiria; a kawea ana nga tangata kia pera, ka kia ia ko te iti rawa i te mai e ratou ki a ia nga tangata mate katoa e ngaua rangatiratanga o te rangi: engari ki te whakaritea ana e te tini o nga mate, o nga mamae, me te hunga e tetahi, ki te whakaakona, ka kia ia he nui i te e nohoia ana e te rewera, me te hunga haurangi, rangatirata nga o te rangi. **20** Ko taku kupu hoki tenei me nga pararutiki; a whakaorangia ake ratou e ia. ki a koutou, Ki te kore e nui ake ta koutou mahi tika **25** A he rahi te hui i aru i a ia i Kariri, i Rekaporihi, i i ta nga karaipi ratou ko nga Parihi, e kore rawa Hiruharama, i Huria, i tera taha ano o Horano.

5 A, i tona kitenga i te whakaminenga, ka haere ia ki runga ki te maunga: a, no ka noho ia, ka haere ana akonga ki a ia: **2** Na ka puaki tona mangai, a ka whakaako ia i a ratou, ka mea, **3** Ka koa te hunga he rawakore nei te wairua: no ratou hoki te rangatiratanga o te rangi. **4** Ka koa te hunga e tangi ana: ka whakamarietia hoki ratou. **5** Ka koa te hunga koutou e tapoko ki te rangatiratanga o te rangi. **21** Kua rongo koutou, i korerotia ki nga tupuna, Kaua e patu tangata; a ki te patu tangata tetahi, ka tau te he ki a ia. **22** Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Ki te riri noa tetahi ki tona teina, ka tau te he ki a ia; a ki te mea tetahi ki tona teina, Wairangi! ka tika kia komititia: na ki te mea tetahi, Poauau! ka tika mona te kapura o Kehena. (Geenna g1067) **23** Na reira, ki te mauria e koe tau whakahere ki te aata, a ka mahara i

reira i hara koe ki tou hoa; **24** Waiho tau whakahere i tou hoa tata, kia kino hoki ki tou hoa whawhai: **44** Na reira, i mua o te aata, a haere, matua houhia te rongo ko taku kupu tenei ki a koutou, Arohaaina o koutou ki tou teina, ka haere ai, ka mau ai i tau whakahere. hoa whawhai, manaakitia te hunga e kanga ana i **25** Kia hohoro te whakarite i ta korua korero ko tou a koutou, kia pai te mahi ki te hunga e kino ana ki hoa tauwhainga, i a korua ano i te ara, kei tukua koe a koutou, me inoi hoki mo te hunga e whakawhiu e te hoa tauwhainga ki te kaiwhakawa, a ka tukua ana i a koutou, e whakatoi ana i a koutou; **45** Kia e te kaiwhakawa ki te katipa, a ka maka koe ki te tupu ai koutou hei tamariki ma to koutou Matua i te whare herehere. **26** He pono taku e mea atu nei ki a rangi: e mea nei hoki ia i tona ra kia whiti ki te hunga koe, E kore rawa koe e puta i reira, kia utua ra ano kino, ki te hunga pai, kia ua hoki te ua ki te hunga te patene whakamutunga. **27** Kua rongo koutou, i tika, ki te hunga he. **46** Ki te aroha hoki koutou ki te korerotia, Kua e puremu: **28** Na ko taku kupu tenei hunga e aroha ana ki a koutou, he aha te utu e riro i ki a koutou, Ki te titiro tetahi ki te wahine, he hiahia ki a koutou? Kahore ianei nga pupirikana e pena? **47** A a ia, kua puremu ke ia ki a ia i roto i tona ngakau. **29** Ki te he koe i tou kanohi matau, tikarohia, maka atu: he pai ke hoki ki a koe ki te ngaro tetahi wahi ou, a ka kore e maka tou tinana katoa ki Kehena. (**Geenna g1067**) **30** Ki te he ano hoki koe i tou ringa matau, poutoa, maka atu: he pai ke ki te mate tetahi wahi ou, a ka kore e maka tou tinana katoa ki Kehena. (**Geenna g1067**) **31** I korerotia ano, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, me hoatu ki a ia tetahi pukapuka whakarere: **32** Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, haunga mo te take moepuku, e mea ana ia i te wahine kia puremu: a ki te marena tetahi i te wahine i whakarerea, e puremu ana ia. **33** Kua rongo ano koutou, i korerotia ki nga tupuna, Kua e oati teka, engari me whakamana au oati ki te Ariki: **34** Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Kua rawa tetahi mea e oatitia; kaua te rangi, ko to te Atua torona hoki ia: **35** Kaua hoki te whenua; ko te turanga hoki tera o ona waewae: kaua hoki a Hiruharama; ko te pa hoki tera o te Kingi nui. **36** Kaua ano e oatitia tou matenga, e kore hoki e ahei i a koe te mea kia ma tetahi makawe, kia mangu ranei. **37** Erangi ko tenei hei kupu ma koutou, Ae, ae; Kahore, kahore: no te mea ki te maha atu i ena, no te kino. **38** Kua rongo koutou i korerotia, He kanohi mo te kanohi, he niho mo te niho: **39** Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Kaua e whakauaua atu ki te kino; erangi ki te pakia tou paparinga matau e tetahi, whakaangahia atu hoki tera ki a ia. **40** A ki te mea tetahi kia whakawakia koe, ka tangohia tou koti, tukua atu hoki tou ngeri ki a ia. **41** A ki te tonoa koe e tetahi kia haere kotahi te maero, kia rua au e haere tahi ai me ia. **42** Hoatu ki te tangata e tono mea ana i a koe, kaua hoki e tahuri ke i te tangata e mea ana ki te taonga tarewa i a koe. **43** Kua rongo koutou i korerotia, Kia aroha ki me to koutou Matua i te rangi e tika ana.

6 **6** Kia tupato kei mahi i ta koutou mea tika i te aroaro o nga tangata, hei tirohanga ma ratou: penei kahore he utu ki a koutou a to koutou Matua i te rangi. **2** Na, ka atawhai koe i te rawakore, aua e whakatangihia te tetere i mua i a koe, kei pera me te hunga tinihangia i roto i nga whare karakia, i nga ara, kia whai kororia ai i nga tangata. He pono taku e mea nei ki a koutou, Kei a ratou ano te utu mo ratou. **3** Erangi ka atawhaitia e koe te rawakore, kei mohio tou maui ki ta tou matau e mea ai; **4** Kia ngaro ai tau atawhainga rawakore: a ko tou Matua e kite nei i te wahi ngaro, mana koe e utu. **5** A, ka inoi koe, kaua e pera me te hunga tinihangia; ko ta ratou hoki e pai ai ko te inoi tu i roto i nga whare karakia, i nga kokingga o nga ara, kia kitea ai e te tangata. He pono taku e mea nei ki a koutou, Kei a ratou ano te utu mo ratou. **6** Na, ka inoi koe, tomo atu ki tou rumu i roto rawa, a, no ka kati tou tatau, inoi ki tou Matua i te wahi ngaro; a ko tou Matua e kite nei i te wahi ngaro, mana koe e utu. **7** Na, ka inoi koutou, aua e whakahuatia noatia ko aua kupu ano, kei pera me nga tauwi: ki ta ratou hoki ma nga kupu maha e rangona ai ratou. **8** Na, kei rite koutou ki a ratou: e matau ana hoki to koutou Matua ki nga mea e matea ana e koutou, i te mea kiano koutou i inoi ki a ia. **9** Na kia penei ta koutou inoi: E to matou Matua i te rangi, Kia tapu tou ingoa. **10** Kia tae mai tou rangatiratanga. Kia meatia tau e pai ai ki runga ki te whenua, kia rite ano ki to te rangi. **11** Homai ki a matou aianei he taro ma matou mo tenei ra. **12** Murua o matou hara, me

matou hoki e muru nei i o te hunga e hara ana ki a matou. **13** Aua hoki matou e kawea kia whakawaia; me tona kororia katoa, i rite ki tetahi o enei te whai engari whakaorangia matou i te kino. Nou hoki te rangatiratanga, te kaha, me te kororia, ake, ake. Amine. **14** Ki te whakarerea noatia iho hoki e koutou o koutou e to koutou Matua i te rangi. **15** A, ki te kore e whakarerea noatia iho e koutou nga he o nga he o te tangata, ka whakarerea noatia iho ano e koutou e to koutou Matua i te rangi. **16** Ka nohopuku hoki koutou, kei rite ki te hunga tinihanga, kaua e whakapoururu te kanohi; e whakaahua ke ana hoki ratou i o ratou kia kitea ai e te tangata, e nohopuku ana. He pono taku e mea nei ki a koutou, Kei a ratou ano te tou upoko, horoia hoki tou kanohi; **18** Kei kitea koe e te tangata e nohopuku ana, erangi e tou Matua i te wahi ngaro; a, ko tou Matua e kite nei i te wahi ngaro, mana koe e utu. **19** Kaua e purangatia he taonga mo koutou ki te whenua, ki te wahi e whakangaro ai te huhu, te waikura: ki te wahi hoki e keri ai te tahae, tahae ai. **20** Erangi purangatia mo koutou he taonga ki te rangi, ki te wahi e kore ai e whakangaro te huhu, te waikura, ki te wahi hoki e kore ai e keri te tahae, tahae ai: **21** Ko te wahi hoki i o koutou taonga, ko reira ano o koutou ngakau. **22** Ko te kanohi te rama o te tinana: na ki te atea tou kanohi, e marama katoa tou tinana. **23** Tena ki te kino tou kanohi, ka pouri katoa tou tinana. Na ki te pouri te marama i roto i a koe, ano te nui o tena pouri! **24** Kahore he tangata e pono te mahi ki nga rangatira tokorua: ka kino hoki ki tetahi, ka aroha ki tetahi; ka u ranei ki tetahi, a ka whakahawea ki tetahi. E kore e pono i a koutou te mahi ki te Atua, ki te taonga. **25** Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Kaua e manukanuka ki to koutou ora, ki ta koutou e kai ai, ki ta koutou e inu ai; ki o koutou tinana ranei, ki ta koutou e kakahu ai. Ehara otu te ora i te rahi atu i te kai, me te tinana i te kakahu? **26** Tirohia nga manu o te rangi: kahore ratou e rui, kahore e kokoti, e kohikohi ranei ki nga whare witi; heoi e whangainga ana ratou e to koutou Matua i te rangi. Ehara otu koutou i te mea pai ake i era? **27** Ko wai o koutou e taea e ia te whakaaro iho, te hono tetahi wahi ki tona roa, kia kotahi te whatiangi? **28** A he aha koutou i manukanuka ai ki te kakahu? Maharatia nga rengarenga o te whenua, te tupu; e kore nei e mahi, e kore nei ano e miro: **29** Ko taku kupu tenei ki a koutou, Kihai a Horomona, kakahu. **30** Ha, ki te penei ta te Atua whakakakahu i ka maka ki te oumu, e kore ianei tana i a koutou e rahi ake, e te hunga whakapono iti? **31** Na kaua ra e manukanuka, e mea, He aha ta tatou e kai ai? He aha ta tatou e inu ai? Me whakakakahu tatou ki te tangata, e kore ano e whakarerea noatia iho o koutou aha? **32** Ko enei mea katoa nei hoki ta nga tauwi e he e to koutou Matua. **33** Engari te tarutaru o te whenua, e tupu nei inaiane, a apopo Amine. **34** No reira matua rapua tona rangatiratanga, me ana mea tika; a ka tapiritia enei mea katoa ma koutou. **35** No reira kaua e manukanuka ki o apopo: ma apopo ano ia e manukanuka. Kati ano i tona ra tona kino.

7 Kaua e whakawa, kei whakawakia koutou. **2** Na, ko te whakawakanga e whakawa ai koutou, koia ano hei whakawakanga mo koutou: a ko te mehua e mehua ai koutou, hei mehua ano tena ki a koutou. **3** A he aha tau e titiro ki te otaota i roto i te kanohi o tou teina, te mahara ki te kurupae i roto i tou? **4** Me peheia ranei tau kupu ki tou teina, laua, kia kapea atu e ahau te otaota i tou kanohi; a he kurupae ano tena kei roto i tou? **5** E te tangata tinihanga, matua kapea e koe te kurupae i tou kanohi; katahi koe ka marama ki te kape i te otaota i roto i te kanohi o tou teina. **6** Kaua e hoatu te mea tapu ki nga kuri, kaua ano e maka a koutou peara ki te aroaro o nga poaka, kei takatakahia e o ratou waewae, a ka tahuri, ka haehae i a koutou. **7** Inoia, a ka hoatu ki a koutou; rapua, a ka kitea e koutou; patoto, a ka uakina ki a koutou; **8** Ka whiwhi hoki te tangata ina inoi, ka kite ina rapu; ka uakina hoki ki te tangata e patoto ana. **9** Ko tehea tangata ianei o koutou, ina inoi tana tama ki a ia he taro, e hoatu ki a ia he kohatu? **10** A inoi ranei he ika, e hoatu ki a ia he nakahi? **11** Na ki te matau koutou, te hunga kino, ki te hoatu mea papai ki a koutou tamariki, tera noa ake te homaitanga o nga mea papai e to koutou Matua i te rangi ki te hunga e inoi ana ki a ia. **12** Na ko nga mea katoa, e pai ai koutou kia meatia e nga tangata ki a koutou, meatia hoki e koutou ki a ratou: ko tenei hoki ta te ture me ta nga poropiti. **13** E tomo ma te kuwha whaiti: he wharahi hoki te kuwha, he whanui te ara, e tika ana ki te ngaromanga, a he tokomaha e haere ana ra reira. **14** He kuiti hoki te kuwha, he kiki te ara e tika

ana ki te ora, a he tokooti te hunga e kite. **15** Kia ka haere ki a ia tetahi keneturio, ka inoi ki a ia, **6** tupato ki nga poropiti teka e haere nei ki a koutou, he Ka mea, E te Ariki, ko taku pononga kei te whare e hipi te kakahu, ko roto ia he wuruhi kai kino. **16** Ma o takoto ana, he pararutiki, e ngaua kinotia ana. **7** A ka ratou hua ka mohiotia ai ratou e koutou. E whakiiia mea a Ihu ki a ia, Ka haere ahau ki te whakaora i a ranei te karepe i runga i te tataramoa, te pikiranei i te ia. **8** Na ko te whakahokinga a te keneturio, ko te tumatakuru? **17** Waihoki he ataahua nga hua o te meatanga, E te Ariki, ehara ahau i te tikanga tangata rakau pai; he kino ia nga hua o te rakau kino. **18** E e haere ake ai koe ki raro i toku tuanui; engari kia kore te rakau pai e ahei te hua i te hua kino, e kore puaki kau tau kupu, a ka ora taku pononga. **9** He ano te rakau kino e hua i te hua ataahua. **19** Ko nga tangata hoki ahau e whakahaua ana, he hoia ano rakau katoa e kore nei e hua i te hua ataahua ka aku hei whakahunga maku: ka mea ahau ki tenei, tuaina ki raro, ka maka ki te ahi. **20** Ina, ma o ratou Haere, na ka haere ia; ki tetahi, Haere mai, a ka hua ka mohiotia ai ratou e koutou. **21** E kore e tomo haere mai; ki taku pononga hoki, Meatia tenei, a ka ki te rangatiratanga o te rangi nga tangata katoa e meatia e ia. **10** A, no te rongonga o Ihu, ka miharo, ka mea mai ana ki ahau, E te Ariki, e te Ariki; engari ia mea ki te hunga e aru ana, He pono taku e mea nei ki e mea ana i ta toku Matua i te rangi i pai ai. **22** He a koutou, Kahore ahau i kite noa i te whakapono hei tokomaha e mea mai ki ahau i taua ra, E te Ariki, rite mo tenei te nui i roto i a Iharaia. **11** Ko taku kupu e te Ariki; kihai koia matou i poropiti i runga i tou ano tenei ki a koutou, He tokomaha e haere mai i te ingoa? i pei rewera hoki i runga i tou ingoa? he tini rawhiti, i te hauauru, a e noho tahi i a Aperahama, i a hoki nga mahi nurui i meatia e matou i runga i tou Ihaka, i a Hakopa, ki te rangatiratanga o te rangi: ingoa? **23** Ko reira ahau mea ai ki a ratou, Kahore **12** Ko nga tamariki ia o te rangatiratanga ka maka rawa ahau i mohio ki a koutou; mawehe atu i ahau, e ki te pouri i waho: ko te wahi tera o te tangi, o te nga kaimahi i te tutu. **24** Na ko te tangata e rongo tetea o nga niho. **13** Na ka mea a Ihu ki te keneturio, ana ki enei kupu aku, e mahi ana hoki, ka whakaritea Haere, kia rite ki tou whakapono te meatanga ki a e ahau ki te tangata mahara, i hanga i tona whare koe. A ora ake ana taua pononga i taua wa pu ano. ki runga ki te kamaka: **25** A ka ua te ua, ka puta **14** A, no ka tae a Ihu ki te whare o Pita, ka kite ia i nga waipuke, ka pupuhi nga hau, te tino akinga ki tona hungawai wahine e takoto mate ana, he kirika. taua whare; kihai hoki i hinga: no te mea i hanga ki **15** Na ka pa ia ki tona ringaringa, a mutu ake tona runga ki te kamaka. **26** A ko te tangata e rongo ana kirika: a ara ake ana ia ki te taka mea ma ratou. **16** ki enei kupu aku, a kahore e mahi, ka whakaritea Na i te ahiahi he tokomaha te hunga e nohoia ana e ki te tangata whakaarokore i hanga i tona whare ki nga rewera i mauria mai ki a ia: na ka peia e tana runga ki te onepu: **27** Na ka ua te ua, ka puta nga kupu nga wairua ki waho, a whakaorangia ake e ia te waipuke, ka pupuhi nga hau, a pa ana ki taua whare; hunga mate katoa: **17** I rite ai ta Ihaia poropiti i korero na kua hinga: he rahi ano tona hinganga. **28** A, no ka ai, i mea ai, nana i tango o tatou ngoikore, i waha o mutu enei korero a Ihu, ka miharo te whakaminenga tatou mate. **18** Na, i te kitenga o Ihu he rahi te hui e ki tana ako: **29** I rite hoki tana ako i a ratou ki a te mui ana ki a ia, ka whakahau ia kia whakawhitia ki tangata whai mana, kihai hoki i rite ki ta nga karaipi.

8 A, no ka heke iho ia i te maunga, he rahi te hui i aru i a ia. **2** Na ka haere tetahi repera, ka koropiko ki a ia, ka mea, E te Ariki, ki te pai koe, e taea ahau e koe te mea kia ma. **3** A ka totoro te ringa o Ihu, ka pa ki a ia, ka mea, E pai ana ahau; kia ma koe. A ma tonu iho tona repera. **4** Katahi ka mea a Ihu ki a ia, Kia mahara, kei korerotia ki te tangata; erangi haere, kia kite te tohunga i a koe, mauria atu hoki te whakahere i whakaritea e Mohi, hei mea whakaatu ki a ratou. **5** A, no ka tae a Ihu ki Kaperenauma,

E te Kaiwhakaako, ka aru ahau i a koe ki nga wahi katoa e haere ai koe. **20** A ka mea a Ihu ki a ia, He rua o nga pokihia, he kowhanga o nga manu o te rangi; tena ko te Tama a te tangata, kahore ona wahi e takoto ai tona matenga. **21** A i mea tetahi atu o ana akonga ki a ia, E te Ariki tukua ahau kia matua haere ki te tanu i toku papa. **22** Na ka mea a Ihu ki a ia, Arumia ahau: a waiho ma nga tupapaku e tanu o ratou tupapaku. **23** A, no ka eke ia ki te kaipuke, ka aru ana akonga i a ia. **24** Na ka tutu te puehu o te moana, a ngaro iho te kaipuke i te ngaru; i te moe

hoki ia. 25 A ka haere ana akonga, ka whakaara i a i tetahi tangata, ko Matiu te ingoa, e noho ana i te ia, ka mea, E te Ariki, whakaorangia tatou, ka ngaro wahi tango takoha; a ka mea ki a ia, Arumia ahau. tatou. 26 A ka mea ia ki a ratou, He aha ta koutou e Na whakatika ana ia, aru ana i a ia. 10 A, i a ia e wehi, e te hunga whakapono iti? Me i reira ka ara noho ana ki te kai i roto i te whare, na he tokomaha ia, a riria iho te hau me te moana; a takoto ana he nga pupirkana me nga tangata hara i haere mai, i marino nui. 27 A miharo noa nga tangata, ka mea, noho tahi ki a Ihu ratou ko ana akonga. 11 A, no He tangata aha tenei, ina, rongo rawa te hau me te te kitenga o nga Parihi, ka mea ki ana akonga, He moana ki a ia! 28 A, no ka whiti ia ki tarawahi, ki aha to koutou Kaiwhakaako ka kai tahi ai me nga te whenua o nga Kerekehihi, ka tutaki ki a ia etahi pupirkana, me nga tangata hara? 12 Otira ka rongo a tangata tokorua e nohoia ana e te rewera, e puta ana Ihu, ka mea ki a ratou, Kahore he aha o nga tangata mai i roto i nga urupa, he hunga tutu rawa, te taea ora e meatia ai e te rata, engari o te hunga e mate taua ara te haere e te tangata. 29 Na ka karanga ake ana. 13 Na haere, akona te tikanga o tenei, Ko taku e raua, ka mea, He aha maua nau, e Ihu, e te Tama a pai ai ko te tohu tangata, haunga te patunga tapu: te Atua? kua tae mai oti koe ki te whakamamae i a kihai hoki ahau i haere mai ki te karanga i te hunga maua i te mea kahore ano i rite te taima? 30 Na tera tika, engari i te hunga hara, kia ripeneta. 14 Me i reira tetahi kahui poaka i tawhiti atu i a ratou e kai ana, he ka haere mai ki a ia nga akonga a Hoani, ka mea, tini. 31 A ka inoi nga rewera ki a ia, ka mea, Ki te pei He aha i maha ai o matou ko nga Parihi nohoanga koe i a matou, tukua matou kia haere ki roto ki te pukutanga a kahore au akonga e nohopuku? 15 Na kahui poaka. 32 Na ka mea ia ki a ratou, Haere. Na, ka mea a Ihu ki a ratou, E ahei ranei nga tamariki o ko to ratou putanga ki waho, haere ana ki roto ki te te whare marena te tangi, i te mea kei a ratou te tane kahui poaka; na ko te tino rerenga o te kahui poaka marena hou? Na, tera e tae mai nga ra, e tangohia ai katoa ra te pari ki te moana, a mate iho ki roto ki te te tane marena hou i a ratou, a ko reira nohopuku ai wai. 33 Na ka whati nga kaiwhangai, a haere ana ki ratou. 16 E kore e meatia e te tangata tetahi wahi o te te pa, korero ana i nga mea katoa, me te meatanga kahu hou hei papaki mo te kahu tawhito, no te mea ki te hunga i nohoia e nga rewera. 34 Na puta katoa ka riro tetahi wahi o taua kakahu i te whakakapi, a ka ana te pa ki waho, ki te whakatau i a Ihu; a ka kite i a nui rawa te pakaru. 17 E kore e ringihia te waina hou ki nga ipu tawhito: kei pakaru nga ipu, a ka maringi te waina, kore ake nga ipu: erangi e ringihia ana te waina hou ki nga ipu hou, a ka ora taua rua. 18 I a ia e korero ana i enei mea ki a ratou, na ka haere mai tetahi rangatira, ka koropiko ki a ia, ka mea, Tenei kua marere taku tamahine: otira mau e haere ake, e whakapa tou ringa ki a ia, a ka ora. 19 Na ka whakatika a Ihu ratou ko ana akonga, a aru ana i a ia. 20 Na ko te haerenga ki muri i a ia o tetahi wahine, tekau ma rua nga tau i mate ai i te pakaruhanga toto, a ka pa ki te taniko o tona kakahu: 21 I mea hoki i roto i a ia, Kia pa kau oti ahau ki tona kakahu, ka ora ahau. 22 Na ka tahuri a Ihu, a ka kite i a ia, ka mea, Kia maia, e ko; na tou whakapono koe i ora ai. A ora ake te wahine i taua wa ano. 23 Na, i te taenga o Ihu ki te whare o te rangatira, ka kite i nga kaiwhakatangi putorino, i te huihui hoki e ngangau ana, 24 Ka mea ia ki a ratou, Whakaatea: kahore hoki i mate te kotiro, erangi e moe ana. A kataina iho ia e ratou. 25 Heoi, ka oti te huihui te pei ki waho, ka tomo ia ki roto, ka mau ki tona ringa, a ara ake

9 Na ka eke ia ki te kaipuke, ka whiti ki tawahi, ka haere ki tona pa. 2 Na ka kawea mai e ratou ki a ia tetahi pararutiki, e takoto ana i runga i te moenga; no te kitenga o Ihu i to ratou whakapono ka mea ia ki te pararutiki, E tama, kia maia; ka oti ou hara te muru. 3 Na ka mea etahi o nga karaipi ki a ratou ano, E kohukohu ana tenei tangata. 4 A, ka kite a Ihu i o ratou whakaaro, ka mea ia, He aha i kino ai nga whakaaro o roto o o koutou ngakau? 5 Ko tehea oti te mea takoto noa, ko te mea, Ka oti ou hara te muru; ko te mea ranei, Whakatika, haere? 6 Otira kia matau ai koutou he mana muru hara to te Tama a te tangata i runga i te whenua, katahi ia ka mea runga i te whenua, katahi ia ka mea ki te pararutiki, Whakatika, tangohia ake tou moenga, a haere ki tou whare. 7 Na whakatika ana ia, haere ana ki tona whare. 8 No te kitenga ia o te hui, ka wehi, ka whakakororia i te Atua, i homai ai tenei mana ki nga tangata. 9 A, i a Ihu e haere ana i reira, ka kite ia

ana te kotiro. 26 A paku ana tenei rongo puta noa i nga tupapaku, peia nga rewera; ka riro noa nei i a taua whenua. 27 A, i a Ihu e haere atu ana i reira, koutou, me hoatu noa e koutou. 9 Kaua he koura tokorua nga matapo i aru i a ia, ka karanga ake, ka ma koutou, kaua he hiriwa, kaua he parahi ki roto ki mea, E te Tama a Rawiri, kia aroha ki a maua. 28 A, o koutou whitiki; 10 Kaua ano he putea mo te ara; ka tapoko ia ki te whare, ka haere atu nga matapo ki kaua e takiruatia nga koti, kaua he hu, kaua ano he a ia: na ka mea a Ihu ki a raua, E whakapono ana tokotoko; ka ea hoki i te kaimahi tana kai. 11 A, ka ranei korua e taea tenei e ahau? Ka mea raua ki a tomo koutou ki tetahi pa, ki tetahi kainga ranei, ui ia, Ae, e te Ariki. 29 Me i reira ka pa ia ki o raua atu, ko wai te tangata pai o reira; a hei reira noho ai kanohi, ka mea, Kia rite ki to korua whakapono te a haere noa. 12 A, no ka tomo ki tetahi whare, me meatanga ki a korua. 30 Na kua kite o raua kanohi; oha atu. 13 A, ki te pai te whare, kia tau ta koutou katahi ka whakatupato a Ihu i a raua, ka mea, Kia rangimarie ki reira; a, ki te kahore e pai, kia hoki ta mahara kei rangona e te tangata. 31 Ko raua ia i puta koutou rangimarie ki a koutou. 14 Ki te kahore hoki atu ki waho, a korerotia nūitia ana ia puta noa i taua tetahi e manako ki a koutou, ki te kore e whakarongo whenua. 32 I a raua e puta ana ki waho, ka kawea ki a koutou kupu, ka haere koutou ki waho o taua mai ki a ia tetahi tangata wahangu, he rewera tona. whare, o taua pa ranei, ka whakangahoro i te puehu 33 A, ka otī te rewera te pei, ka whai reo te wahangu; o o koutou waewae. 15 He pono taku e mea nei ki a miharo ana te mano, ka mea, Kahore ano i kitea te a koutou, Erangi to te whenua o Horoma raua ko penei i roto i a Iharaia. 34 Otira ka mea nga Parihi, Komora a te ra whakawa e mama i to taua pa. 16 Na te rangatira o nga rewera tana peinga rewera. 35 Nana, ka tonoa nei koutou e ahau ano he hipi ki roto Na ka haereerea e Ihu nga pa katoa me nga kainga, ki nga wuruhi: na, kia rite ki te nakahi te mahara, ki te a ka ako i roto i o ratou whare karakia, ka kauwhau i kukupa hoki te mahaki. 17 Kia tupato ia i nga tangata: te rongopai o te rangatiratanga, me te whakaora i te tera hoki koutou e tukua e ratou ki nga runanga, a tini o nga mate, i te tini o nga turorotanga o te iwi. tera koutou e whiua i roto i o ratou whare karakia; 18 36 A, no tona kitenga i nga mano, ka toko ake tona A ka kawea koutou ki nga kawana, ki nga kingi, mo ngakau aroha ki a ratou, e mauiui ana hoki ratou, e te whakaaro ki ahau, hei mea whakaatu ki a ratou, ki marara ke ana, me he hipi heparakore. 37 Katahi nga tauwi hoki. 19 A, no ka tukua koutou e ratou, ia ka mea ki ana akonga, He nui te kotinga, ko nga kaua e manukanuka ki te pehea, ki te aha, e korero kaimahi ia he ruarua; 38 Na inoi atu ki te Ariki nana te ai koutou; ka hoatu ki a koutou i taua wa ta koutou e kotinga, kia tonoa e ia he kaimahi ki tana kotinga.

10 A, ka otī te karanga e ia ana akonga tekau ma rua, ka hoatu ki a ratou he mana hei pei i nga wairua poke, hei whakaora hoki i nga mate katoa me nga turorotanga katoa. 2 Na ko nga ingoa enei o nga apotoro kotahi tekau ma rua; te tuatahi ko Haimona, e kia nei ko Pita, raua ko tona teina ko Anaru; ko Hemi tama a Heperi raua ko tona teina ko Hoani; 3 Ko Piripi raua ko Patoromu; ko Tamati raua ko Matiu pupirikana; ko Hemi tama a Arapiu, ko Tariu; 4 Ko Haimona Kanaani raua ko Hura Ikariote, nana nei ia i tuku. 5 Ko tenei tekau ma rua i tonoa e Ihu, i ako ia i a ratou, i mea, Kaua e haere ki tetahi ara o nga tauiwi, kaua ano hoki e tomo ki tetahi pa o nga Hamari: 6 Engari me haere ki nga hipi ngaro o te whare o Iharaia. 7 Me kauwhau haere hoki, me ki, Kua tata te rangatiratanga o te rangi. 8 Whakaorangia nga turoro, meinga kia ma nga repera, whakaarahia

ko te Wairua o to koutou Matua te korero ana i roto i a koutou. 21 Na ka tukua te tuakana e te teina ki te mate, te tama hoki e te papa; ka whakatika nga tamariki ki nga matua, ka mea kia whakamatea. 22 A ka kinongia koutou e nga tangata katoa, he mea hoki mo toku ingoa; ko te tangata ia e u ana a taea noatia te mutunga, ka ora ia. 23 Na, ki te whakatoia koutou i tenei pa, rere atu ki tetahi: he pono hoki tuku e mea nei ki a koutou, E kore e poto i a koutou nga pa o Iharaia te haere, ko te Tama a te tangata kua tae mai. 24 Kahore e nui ake te akonga i tona kaiwhakaako, kahore hoki te pononga e nui ake i tona rangatira. 25 Heoi ma te akonga ko ia kia rite ki tona kaiwhakaako, ma te pononga kia rite ki tona rangatira. Ki te kia e ratou te rangatira o te whare ko Perehepura, tera noa ake ta ratou mo nga tangata o tona whare. 26 Na kaua e wehi i a ratou: kahore hoki he mea i hipokina e mahue te hura; he mea ranei i

huna e mahue te mohio. 27 Ko taku e korero nei ki a rongonga o Hoani i roto i te whare herehere ki nga koutou i te pouri, me korero e koutou i te marama: ko mahi a te Karaiti, ka tonoa e ia etahi o ana akonga, 3 ta o koutou taringa e rongo ai, me kauwhau ki runga i Ka mea ki a ia, Ko koe ranei tenei e haere mai nei, nga whare. 28 A kaua e wehi i te hunga e whakamate me tatari ranei tatou ki tetahi atu? 4 Na ka whakahoki nei i te tinana, a e kore nei e ahei te whakamate i te a Ihu, ka mea ki a raua, Haere, korerotia ki a Hoani wairua; engari ia ko ta koutou e wehi ai, ko ia e kaha nga mea e rongo nei, e kite nei korua: 5 Ko nga nei ki te whakangaro i te wairua raua tahi ko te tinana matapo e titiro ana, ko nga kopa e haereere ana, ki roto Ki Kehena. (Geenna g1067) 29 Kahore ianei e ko nga repora e meinga ana kia ma, ko nga turi e hokona nga pihoihoi e rua ki te patene kotahi? a, ki te rongo ana, ko nga tupapaku e whakaarahia ana, a e kahore to koutou Matua e mea, e kore tetahi o raua kauwhautia ana te rongopai ki te hunga rawakore. e taka ki te whenua: 30 Otiia ko nga makawe o o 6 A ka koa te tangata e kore e he ki ahau. 7 A, i a koutou matenga kua oti katoa te tatau. 31 No reira raua e haere atu ana, ka timata a Ihu, ka korerotia a kaua e wehi: erangi ra koutou i nga pihoihoi maha. 32 Hoani ki te mano, I haere koutou ki te koraha kia kite Na, ki te whakaae tetahi ki ahau i te aroaro o nga i te aha? I te kakaho e whakangaueuetia ana e te tangata, ka whakaaetia ia e ahau i te aroaro o toku hau? 8 Ano ra i haere koutou kia kite i te aha? I te Matua i te rangi. 33 A, ki te whakakahore tetahi i ahau tangata he kakahu maeneene ona? Na kei nga whare i te aroaro o nga tangata, ka whakakahoretia hoki ia kingi te hunga i nga kakahu maeneene. 9 Ano ra i e ahau i te aroaro o toku Matua i te rangi. 34 Kei mea haere koutou kia kite i te aha? I te poropiti? Ae ra, ko i haere mai ahau ki te kawe mai i te rangimarie ki te taku kupu tenei ki a koutou, tera atu ano i te poropiti. whenua: kihai ahau i haere mai ki te kawe mai i te 10 Ko ia hoki tenei mona te mea i tuhituhia, Na, ka rangimarie, engari i te hoari. 35 I haere mai hoki ahau tonoa e ahau taku karere ki mua i tou aroaro, mana e ki te mea i te tangata kia whawhai ki tona papa, i whakapai tou ara ki mua i a koe. 11 He pono taku e te tamahine ki tona whaea, i te hunaonga wahine ki mea nei ki a koutou, Kahore ano i maea ake i roto i tona hungawai wahine: 36 A ko o te tangata hoariri nga whanau a te wahine he rahi ake i a Hoani Kaiiri: ko nga tangata ano o tona whare. 37 Ki te nui ake te heoi rahi ake i a ia te iti rawa i te rangatiratanga o te aroha o tetahi ki tona papa, whaea ranei, i tona ki rangi. 12 A no nga ra mai ano i a Hoani Kaiiri: ahau, e kore ia e tikangatia maku; ki te nui ake hoki mohoa noa nei e tukinotia ana te rangatiratanga o te te aroha o tetahi ki tana tama, tamahine ranei, i tona rangi, a e riro ana ia i te ringa kaha o nga tangata ki ahau, e kore ia e tikangatia maku. 38 Ki te kore taikaha. 13 No te mea i poropiti nga poropiti katoa me hoki tetahi e mau ki tona ripeka, e aru i muri i ahau, e te ture a taea noatia a Hoani. 14 A, ki te pai koutou kore ia e tikangatia maku. 39 Ko te tangata i whiwhi koia ra, ko Iraia tenei, i meinga ra e haere mai ana. 15 ki te ora e mate ano ia: a, kite mate tetahi mona i Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia. whakaaro ki ahau, ka whiwhi ano ia ki te ora. 40 Ki te 16 Otiia me whakarite e ahau tenei whakatupuranga manako tetahi ki a koutou, e manako ana ia ki ahau, ki te aha? E rite ana ki nga tamariki e noho ana i nga a, ki te manako tetahi ki ahau, e manako ana ia ki wahi hokohoko, e karanga ana ki o ratou hoa, 17 toku kaitono mai. 41 Ki te manako tetahi ki te poropiti E mea ana, Whakatangi noa matou i te putorino ki i runga i te ingoa o te poropiti, ka riro i a ia te utu o a koutou, a kahore koutou i kanikani mai; aue noa te poropiti; a, ki te manako tetahi ki te tangata tika i matou ki a koutou, a kahore koutou i tangi mai. 18 I runga i te ingoa o te tangata tika, e riro i a ia te utu o haere mai hoki a Hoani, kihai i kai, kihai i inu, heoi e te tangata tika. 42 A, ki te whakainumia e tetahi tetahi mea ana ratou, He rewera tona. 19 I haere mai te o enei mea nonohi, ahakoa kotahi ano te kapu wai Tama a te tangata me te kai me te inu, ka mea ratou, matao, i runga i te ingoa o te akonga, he pono taku e Na, he tangata kakai, he tangata inu waina, he hoa mea nei ki a koutou, e kore rawa ia e hapa i tona utu. 20 Katahi ia

11 A, ka mutu ta Ihu whakarite korero ki ana akonga
kotahi tekau ma rua, ka haere atu ia i reira ki te whakaako, ki te kauwhau ki o ratou pa. 2 Na, i te

i meatia ki Taira, ki Hairona nga merekara kua meatia 10 Na he tangata tera kua memenenge te ringa. A ka ui nei ki a korua, kua ripeneta ke raua, he taratarata te ratou ki a ia, He tika ranei te whakaora i te hapati? he kakahu me te oke i te pungarehu. 22 Ko taku kupu ia mea hoki kia whakapangia ai e ratou he he ki a ia. 11 tenei ki a koutou, Erangi to Taira raua ko Hairona e Na ka mea ia ki a ratou, Ko tehea tangata o koutou, mama i te ra whakawa i to korua. 23 Me koe hoki, e Ki te mea kotahi ana hipi, a ka taka ki roto ki te poka i Kaperenauma, e whakateiteitia ranei koe a tae noa te hapati, e kore ranei ia e mau ki taua hipi, e hapai ki te rangi? ka heke koe ki te reinga: me i meatia ake? 12 Na tera noa atu to te tangata pai i to te hipi. hoki ki Horoma nga merekara kua meatia nei ki a Ina, he tika ano te mahi pai i nga hapati. 13 Me i reira koe, kua tu tonu tera a taea noatia tenei ra. (Hades) ka mea ia ki taua tangata, Totoro mai tou ringa. A, g86) 24 Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, Erangi to te no te toronga, kua ora ano, kua pera me tetahi. 14 whenua o Horoma e mama i tou i te ra whakawa. 25 Na ka haere nga Parihi ki waho, ka runanga mona I taua wa ka oho a Ihu, ka mea, He whakawhetai me pehe a ngaro ai ia i a ratou. 15 Otira i matau atu taku ki a koe, e Pa, e te Ariki o te rangi o te a Ihu, a haere atu ana i reira: a he rahi te hui i aru whenua, no te mea kua huna e koe enei mea i te i a ia, a whakaorangia ana ratou katoa e ia; 16 A i hunga matau, i te hunga mahara, a hurahia ana ki whakatupato ano ia i a ratou kei whakakitea ia. 17 nga kohungahunga. 26 Ae ra, e Pa; i pai hoki te penei Na ka rite ta Ihaia poropiti i korero ai, i mea ai, 18 ki tau titiro. 27 Kua tukua mai nga mea katoa ki ahau Na, taku pononga, taku i whirirwhiri ai: taku i aroha e toku Matua: a kahore tetahi e matau ki te Tama, ai, ta toku Wairua i ahuareka ai: ka waiho e ahau ko te Matua anake; kahore hoki tetahi e matau ki te toku Wairua ki runga ki a ia, a mana e whakapuaki te Matua, ko te Tama anake, me te tangata hoki e pai whakawa ki nga tauiwi. 19 E kore ia e totohe, e kore ai te Tama kia whakakitea ki a ia. 28 Haere mai ki ia e hamama; e kore ano e rangona tona reo i nga ahau, e koutou katoa e mauui ana, e taimaha ana, a ara; 20 E kore e whatiia porokeretia e ia te kakaho maku koutou e whakaokioki. 29 Tangohia taku ioka ki i mangungu, e kore e tineia te muka e whakapaoa runga ki a koutou, kia whakaakona koutou e ahau; he ana; kia puta ra ano i a ia te whakawa ki te wikitoria. ngakau mahaki hoki toku, he ngakau papaku: a e 21 Ka tumanako hoki nga tauiwi ki tona ingoa. 22 Me i whiwhi koutou ki te okiokinga mo o koutou wairua. 30 reira ka kawea mai ki a ia he tangata e nohoia ana e He ngawari hoki taku ioka, he mama taku pikaunga.

12 I taua wa i haere a Ihu i te hapati ra waenga witi; a e hiakai ana ana akonga, na ka anga ratou ka kato i nga witi, ka kai. 2 A, no te kitenga o nga Parihi, ka mea ki a ia, Na, au akonga e mea na i te mea e kore e tika kia meingga i te hapati. 3 Ka mea ia ki a ratou, Kahore koutou i kite i ta Rawiri i mea ai, i a ia e hiakai ana, ratou ko ona hoa: 4 I tona tomokanga ki te whare o te Atua, i tana kainga i nga taro aroaro, i nga mea kihai nei i tika kia kainga e ia, e ona hoa ranei, engari ma nga tohunga anake? 5 Kahore ano koutou i kite i roto i te ture, e whakanoatia ana te hapati e nga tohunga i roto i te temepara i nga hapati, a kahore he he? 6 Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, Kei konei tetahi, he rahi ke i te temepara. 7 Otia me i matau koutou ki tenei, Ko taku e pai ai ko te tohu tangata, haunga te patunga tapu, kahore koutou i whakahe i te hunga harakore. 8 Ko te Tama nei hoki a te tangata te Ariki o te hapati. 9 Na ka haere atu ia i reira, ka tomo ki to ratou whare karakia:

10 Na he tangata tera kua memenenge te ringa. A ka ui nei ki a korua, kua ripeneta ke raua, he taratarata te ratou ki a ia, He tika ranei te whakaora i te hapati? he kakahu me te oke i te pungarehu. 22 Ko taku kupu ia mea hoki kia whakapangia ai e ratou he he ki a ia. 11 tenei ki a koutou, Erangi to Taira raua ko Hairona e Na ka mea ia ki a ratou, Ko tehea tangata o koutou, mama i te ra whakawa i to korua. 23 Me koe hoki, e Ki te mea kotahi ana hipi, a ka taka ki roto ki te poka i Kaperenauma, e whakateiteitia ranei koe a tae noa te hapati, e kore ranei ia e mau ki taua hipi, e hapai ki te rangi? ka heke koe ki te reinga: me i meatia ake? 12 Na tera noa atu to te tangata pai i to te hipi. hoki ki Horoma nga merekara kua meatia nei ki a Ina, he tika ano te mahi pai i nga hapati. 13 Me i reira koe, kua tu tonu tera a taea noatia tenei ra. (Hades) ka mea ia ki taua tangata, Totoro mai tou ringa. A, g86) 24 Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, Erangi to te no te toronga, kua ora ano, kua pera me tetahi. 14 whenua o Horoma e mama i tou i te ra whakawa. 25 Na ka haere nga Parihi ki waho, ka runanga mona I taua wa ka oho a Ihu, ka mea, He whakawhetai me pehe a ngaro ai ia i a ratou. 15 Otira i matau atu taku ki a koe, e Pa, e te Ariki o te rangi o te a Ihu, a haere atu ana i reira: a he rahi te hui i aru whenua, no te mea kua huna e koe enei mea i te i a ia, a whakaorangia ana ratou katoa e ia; 16 A i hunga matau, i te hunga mahara, a hurahia ana ki whakatupato ano ia i a ratou kei whakakitea ia. 17 nga kohungahunga. 26 Ae ra, e Pa; i pai hoki te penei Na ka rite ta Ihaia poropiti i korero ai, i mea ai, 18 ki tau titiro. 27 Kua tukua mai nga mea katoa ki ahau Na, taku pononga, taku i whirirwhiri ai: taku i aroha e toku Matua: a kahore tetahi e matau ki te Tama, ai, ta toku Wairua i ahuareka ai: ka waiho e ahau ko te Matua anake; kahore hoki tetahi e matau ki te toku Wairua ki runga ki a ia, a mana e whakapuaki te Matua, ko te Tama anake, me te tangata hoki e pai whakawa ki nga tauiwi. 19 E kore ia e totohe, e kore ai te Tama kia whakakitea ki a ia. 28 Haere mai ki ia e hamama; e kore ano e rangona tona reo i nga ahau, e koutou katoa e mauui ana, e taimaha ana, a ara; 20 E kore e whatiia porokeretia e ia te kakaho maku koutou e whakaokioki. 29 Tangohia taku ioka ki i mangungu, e kore e tineia te muka e whakapaoa runga ki a koutou, kia whakaakona koutou e ahau; he ana; kia puta ra ano i a ia te whakawa ki te wikitoria. ngakau mahaki hoki toku, he ngakau papaku: a e 21 Ka tumanako hoki nga tauiwi ki tona ingoa. 22 Me i whiwhi koutou ki te okiokinga mo o koutou wairua. 30 reira ka kawea mai ki a ia he tangata e nohoia ana e He ngawari hoki taku ioka, he mama taku pikaunga.

i te hoa noku, he hoariri ia ki ahau; ko te tangata kahore e kohikohi tahi maua, e titiratira ana. 31 Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Ko nga hara katoa me nga kohukohu, a te tangata e murua: tena ko te kohukohu ki te Wairau Tapu e kore e murua. 32 Ki te korero whakahe hoki tetahi mo te Tama a te tangata, e murua tana: tena ki te korero whakahe tetahi mo te Wairua Tapu, e kore e murua tana i tenei ao, e kore ano i tera atu. (aiōn g165) 33 Meinga ranei te rakau kia pai, a pai iho ona hua; meinga ranei te rakau kia kino, a kino iho ona hua; ma nga hua hoki ka mohiotia ai te rakau. 34 E te uri nakahi, me pehea ka korero pai ai koutou, te hunga kino? he purenatanga hoki no te ngakau nga kupu a te mangai. 35 Ko te tangata pai he pai ana e whakaputa ai i roto i nga taonga pai o te ngakau: ko te tangata kino hoki he kino ana e whakaputa ai i roto i nga taonga kino. 36 Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Me korero e nga tangata, i te ra whakawa, te tikanga o nga kupu pokanoa katoa e puaki i a ratou. 37 Ma au kupu hoki koe ka whakatikaia ai, ma au kupu ano ka tau ai te he ki a koe. 38 Me i reira ka ki etahi o nga karaipi, o nga Parihi, ka mea, E te Kaiwhakaako, e mea ana matou kia kite i tetahi tohu i a koe. 39 Na ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, E rapu ana te whakatupuranga kino, puremu, i tetahi tohu; a e kore tetahi tohu e hoatu, ko te tohu anake o Hona poropiti: 40 E toru hoki nga ra o Hona, e toru nga po i roto i te kopu o te tohora; waihoki ka toru nga ra, ka toru nga po o te Tama a te tangata ki te manawa o te whenua. 41 E ara nga tangata o Ninewe me tenei whakatupuranga i te whakawakanga, e whakatau i te he ki a ratou: i ripeneta hoki ratou i te kauwhau a Hona; a tenei tetahi he nui ki i a Hona. 42 E ara te kuini o te tonga me tenei whakatupuranga i te whakawakanga, e whakatau i te he ki a ratou: i haere mai hoki ia i nga pito o te whenua ki te whakarongo ki nga whakaaro nui o Horomona; a tenei tetahi he nui ke i a Horomona. 43 Ka puta mai te wairua poke i roto i te tangata, ka haereere ra nga wahi maroke rapu okiokinga ai, a te kitea. 44 Ka mea ia, Ka hoki ahau ki toku whare i puta mai ia ahau; a, no te taenga atu, rokohanga atu e takoto kau ana, oti rawa te tahi, te whakapai. 45 Na ka haere ia, ka tango i etahi atu wairua tokowhitu hei hoa mona, he kino noa atu i a ia, ka tomo ratou, ka noho ki reira; a kino atu i te timatanga te whakamutunga ki taua tangata. Tera

ano e pera tenei whakatupuranga kino. 46 I a ia ano e korero ana ki te mano, na, ko tona whaea ratou ko ona teina e tu ana i waho, e whai ana kia korero ki a ia. 47 A ka mea tetahi ki a ia, Na, tou whaea me ou teina te tu mai nei i waho, e whai ana kia korero ki a koe. 48 Na ka whakahoki ia, ka mea ki te tangata i korero ki a ia, Ko wai toku whaea? ko wai hoki oku teina? 49 Na ka totoro tona ringa ki ana akonga, ka mea, Na, toku whaea, oku teina! 50 Ki te meatia hoki e tetahi ta toku Matua i te rangi e pai ai, hei teina ia ki aia, hei tuahine, hei whaea.

13 taua ra i haere atu a Ihu i te whare, ka noho ki te taha o te moana. 2 Na he rahi he hui i huihui ki a ia, a ka eke ia ki te kaipuke noho ai; i te takutai ano te hui katoa e tu ana. 3 A he maha ana korero ki a ratou, he mea whakarite; i mea ia, Na i haere te kairui ki te rui; 4 A, i a ia e rui ana, ka ngahoro etahi o nga purapura ki te taha o te ara, a, ko te rerenga mai o nga manu, kainga ake: 5 Ko etahi i ngahoro ki nga wahi kamaka, ki nga wahi kihai i nui te oneone: na pihi tonu ake, kahore hoki i hohonu te oneone: 6 A, no te whitinga o te ra, ngaua iho; a, no te mea kahore he putake, memenge noa iho: 7 Ko etahi i ngahoro ki roto ki nga tataramo; a, no te tupunga ake o nga tataramo, kowaowaotia ana nga purapura: 8 Ko etahi i ngahoro ki te oneone pai, a ka hua, no etahi kotahi rau, no etahi e ono tekau, no etahi e toru tekau. 9 Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia. 10 A ka haere nga akonga, ka mea ki a ia, He aha koe i korero whakarite tonu ai ki a ratou? 11 Na, ka whakahoki ia ki a ratou, ka mea, No te mea kua hoatu ki a koutou te matauranga ki nga mea ngaro o te rangatiratanga o te rangi, ki a ratou ia kahore i hoatu. 12 Ki te whai mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia, a ka maha atu ana: ki te kahore ia he mea a tetahi, ka tangohia i a ia ana ake. 13 Na reira enei kupu whakarite aku ki a ratou; no te mea kite rawa ratou, a kahore e kite; rongo rawa, kahore hoki e matau. 14 A ka rite i a ratou te poropititanga a Ihaia, e mea nei, Rongo noa koutou, kahore e matau; titiro noa koutou, kahore e kite: 15 Kua matotoru hoki te ngakau o tenei iwi, kua puhoi nga taringa ki te whakarongo, ko nga kanohi kua oti te whakamoe e ratou; kei kite o ratou kanohi, kei rongo nga taringa, a ka matau te ngakau, na ka tahuri ratou a ka whakaorangia e ahau. 16 Ka koa ia o koutou kanohi, no te mea ka

kite: o koutou taringa hoki, no te mea ka rongo. 17 He ake ano tetahi kupu whakarite i korerotia e ia ki a pono hoki taku e mea nei ki a koutou, He tokomaha ratou, He rite te rangatiratanga o te rangi ki te rewena nga poropiti me nga tangata tika i hiahia kia kite i nga i tangohia e tetahi wahine, a whaongia ana ki roto ki mea e kite nei koutou, a kahore i kite; kia rongo hoki i nga mehua paraoa e toru, no ka rewenatia katoatia. nga mea e rongo nei koutou, a kahore i rongo. 18 Na 34 Ko enei mea katoa i korerotia e Ihu ki te mano, whakarongo ki te kupu i whakaritea ki te kairui. 19 Ki he mea whakarite; a heoi ano ana kupu ki a ratou te rongo tetahi ki te kupu o te rangatiratanga, a e he kupu whakarite anake: 35 I rite ai ta te poropiti i kore e matau, na ka haere mai te wairua kino, ka korero ai, i mea ai, E puaki i toku mangai nga kupu kapo i te mea ka oti na te rui ki tona ngakau. Ko te whakarite; ka korerotia e ahuu nga mea i ngaro no te tangata tenei i nga purapura i te taha o te ara. 20 Ko timatanga ra ano o te ao. 36 Katahi ka mahue i a Ihu te tangata ia i nga purapura i nga wahi kohatu, ko te te mano, ka tomo ia ki te whare: na ka haere mai tangata i rongo ki te kupu, a hohoro tonu te tango, ana akonga ki a ia, ka mea, Whakaaturia mai ki a hari tonu; 21 Otiia kahore ona pakiaka i roto i a ia, matou te kupu i whakaritea ki nga taru i te mara. 37 e mau noa ana mo te wa poto: a, no te panga o te Na ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, Ko te kairui o whakapawera, o te whakatoi ranei, mo te kupu, na he te purapura pai ko te Tama a te tangata; 38 Ko te tonu iho. 22 Ko te tangata i nga purapura i waenga matau ko te ao; ko te purapura pai ko nga tamariki o tataramoa, ko te tangata tena i rongo ki te kupu; a, ko te whakaaronga ki tenei ao, me te hangaru o nga taonga, hei whakakowaowao i te kupu, a kore ake he hua. (aiōn g165) 23 Ko te tangata ia i nga purapura i te oneone pai, ko te tangata e rongo ana ki te kupu, a e matau ana; a ka whai hua, ea ake, no tetahi kotahi 41 Ka tono te Tama a te tangata i ana anahera ki te rau, no tetahi e ono tekau, no tetahi e toru tekau. 24 huihui i roto i tona rangatiratanga i nga mea katoa e Tenei ake ano tetahi kupu whakarite i maka e ia ki a tutuki ai te waewae, i nga kaimahi ano i te kino; 42 A ratou, i mea ia, Ka rite te rangatiratanga o te rangi ka maka e ratou ki roto ki te oumu ahi; ko te wahi ki tetahi tangata i rui i te purapura pai ki tana mara: tera o te tangi me te tetea o nga niho. 43 Ko reira te 25 A, i nga tangata e moe ana, ka haere mai tona hunga tika whiti ai me te ra i te rangatiratanga o to hoariri, ruia iho he taru kino ki waenga witi, a haere ratou Matua. Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, ana. 26 A, no ka pihi ake te rau, ka hua, katahi ka kia rongo ia. 44 He rite ano te rangatiratanga o te kitea hoki nga taru. 27 Na ka haere mai nga pononga rangi ki te taonga i hunu ki te mara; no te kitenga a taua rangatira, ka mea ki a ia, E mara, kihai ianei a tetahi tangata, na ka hunu e ia, a haere ana, he koe i rui i te purapura pai ki tau mara? No hea ra koa hoki nona, na hokona ana ana mea katoa, a ona taru? 28 Na ka ki atu ia ki a ratou, Na te hoariri hokona ana mai taua mara mana. 45 He rite ano te tenei i mea. Katahi ka mea nga pononga ki a ia, E pai rangatiratanga o te rangi ki te kaihokohoko, e rapu ranei koe kia haere matou ki te whakawhaiti i aua ana i nga pearly papai: 46 A, no tona kitenga i tetahi taru? 29 A ka mea ia, Kahore; kei hutia ngatahitia te pearly utu nui, haere ana, hokona ana ana mea katoa, witi ina whakawhaititia nga taru. 30 Tukua kia tupu a hokona ana mai taua pearly mana. 47 He rite ano tahi, a taea noatia te kotinga; a i te wa o te kotinga te rangatiratanga o te rangi ki te kupenga i tukua ki ka mea ahau ki nga kaikokoti, Matua whakawhaiti i te moana, a haoa ana he ika o ia ahua, o ia ahua: nga taru, ka paihere ai hei paihere kia tahuna; ko te 48 A, ka ki, ka kumea ki uta, a noho ana, kohikohia witi ia me kohi ki toku whare witi. 31 Tenei ake ano ana nga ika papai ki nga kete, ko nga mea kikino ia i tetahi kupu whakarite i maka e ia ki a ratou, i mea ia, akiritia ki waho. 49 Ka pera ano a te mutunga o te ao: He rite te rangatiratanga o te rangi ki te pua nani, i ka haere nga anahera, ka wehewehe i te hunga kino kawea e te tangata, i ruia ki tana mara: 32 He iti rawa i roto i te hunga tika, (aiōn g165) 50 A ka maka i a ratou ia i nga purapura katoa: a ka tupu, ko ia te nui rawa o ki roto ki te oumu ahi: ko te wahi tera o te tangi, o te nga otaota, a whakarakau ana, no ka rere mai nga tetea o nga niho. 51 Ka mea a Ihu ki a ratou, Kua manu o te rangi, ka noho ki ona manga. 33 Tenei matau ranei koutou ki enei mea katoa? Ka mea ratou

ki a ia, Ae, e te Ariki. 52 Na ka mea ia ki a ratou, Koia aroha ia ki a ratou, a whakaorangia ana e ia o ratou te karaipi, i akona ki te rangatiratanga o te rangi, i rite turoro. 15 A, no ka ahiahi, ka haere atu ana akonga ki ai ki tetahi rangatira whare e whakaputa mai ana i a ia, ka mea, He wahi koraha tenei, kua heke noa atu nga mea hou, i nga mea tawhito, i roto i tana toa. 53 te ra; tonoa atu te mano, kia haere ai ratou ki nga A, ka mutu enei kupu whakarite a Ihu, ka haere atu ia kainga ki te hoko kai ma ratou. 16 Ano ra ko Ihu ki a i reira. 54 A, ka tae ki tona kainga tupu, ka ako i a ratou, Kahore he mea e haere ai ratou; ma koutou e ratou i roto i to ratou whare karakia, a miharo noa hoatu he kai ma ratou. 17 Ka mea ratou ki a ia, Heoi ratou, ka mea, No hea enei whakaaro nui me nga ano a matou i konei, e rima nga taro, e rua hoki nga merekara a tenei tangata? 55 Ehara ianei tenei i te ika. 18 Na ka mea ia, Mauria mai ki konei ki ahau. tama a te kamura? He teka ianei ko Meri te ingoa 19 Na ka mea ia ki te mano kia noho ki runga i te o tona whaea? Ko Hemi hoki ratou ko Hohepa, ko tarutaru, ka mau i nga taro e rima, i nga ika hoki e Haimona, ko Hura, ona teina? 56 Me ona tuahine, rua, ka titiro ki runga ki te rangi, ka whakapai, ka kahore ianei ratou katoa i a tatou nei? No hea ra enei whawhati, a hoatu ana e ia nga taro ki nga akonga, a mea katoa a tenei tangata? 57 Heoi ka he ratou ki a na nga akonga ki te mano. 20 A kai katoa ana ratou, ia. Otira ka mea a Ihu ki a ratou, Kei tona kainga, kei a ka makona: a kotahi tekau ma rua nga kete i kohia tona whare anake te poropiti hapa ai i te honore. 58 A kai i maha nga merekara i meatia e ia ki reira, i to ratou whakaponokore hoki.

14 I taua wa ka rongo a Herora te tetaraki ki te rongo o Ihu, 2 A ka mea ki ana pononga, Ko Hoani Kaiiriiri tenei; kua ara mai ia i te hunga mate; a na reira i mahi ai nga merekara i roto i a ia. 3 I hopukia hoki a Hoani e Herora, a hereherea ana e ia, a maka ana ki te whare herehere, he mea hoki na Herorihia, na te wahine a tona tuakana, a Piripi. 4 I mea hoki a Hoani ki a ia, E kore e tika kia riro ia i a koe. 5 A, i a ia e mea ana ki te whakamate i a ia, ka wehi i te mano; ki ta ratou hoki he poropiti ia. 6 Otira i te taenga ki te ra whanau o Herora, ka kanikani te tamahine a Herorihia i waenganui i a ratou, a ka ahuareka a Herora. 7 Katahi ia ka mea ki a ia, oati rawa, kia hoatu ki a ia tana mea e tono ai. 8 Na, he mea whakakiki ia na tona whaea, ka mea, Homai ki konei ki ahau i runga i te rihi te matenga o Hoani Kaiiriiri. 9 Heoi ka pouri te kingi: ottia i whakaaro ia ki te oati, ki te hunga hoki e noho tahi ana me ia, a ka mea kia hoatu. 10 Na ka tono tangata ia, a poutoa ana te matenga o Hoani i roto i te whare herehere. 11 A i mauria tona matenga i runga i te rihi, i hoatu ki te kotiro: kawea atu ana e ia ki tona whaea. 12 Na ka haere ana akonga, ka tango i te tinana, a tanumia ana e ratou, a haere ana, korero ana ki a Ihu. 13 Na, i te rongonga o Ihu, ka haere atu ia i reira ra te kaipuke ki te koraha, ki te wahi motu ke: a, no ka rongo te mano, ka aru i a ia ra uta i roto i nga pa. 14 A ka puta atu a Ihu, ka kite i te huihuinga nui, ka

haunga nga wahine me nga tamariki. 22 Na akiaki tonu a Ihu i ana akonga kia eke ki te kaipuke, kia whakawhititi i mua i a ia ki tawahi, i a ia e tuku ana i nga mano kia haere. 23 A, ka oti te mano te tuku, ka kake ia ki runga ki te maunga ki te wahi motu ke ki te inoi: na kua ahiahi, a ko ia anake i reira. 24 Na, tera te kaipuke te akina ra e te ngaru i waenga moana: i he hoki te hau. 25 A i te wha o nga mataaratanga o te po ka haere a Ihu ki a ratou, i haere maori i runga i te moana. 26 A, i te kitenga o nga akonga i a ia e haere ana i runga i te moana, ka ihiihi, ka mea, He wairua; ka aue i te wehi. 27 Na kua hohoro te korero a Ihu ki a ratou, te mea, Kia manawanui, ko ahau tenei; aua e wehi. 28 Na ka whakahoki a Pita ki a ia, ka mea, E te Ariki, ki te mea ko koe tena, kiia mai ahau kia haere atu ki a koe i runga i te wai. 29 Na ka mea ia, Haere mai. A ka marere atu a Pita i te kaipuke, ka haere i runga i te wai, kia tae ai ki a Ihu. 30 Otira ka kite ia i te hau e kaha ana, ka wehi; a ka timata te totolu, ka karanga ake, ka mea, Ahau, e te Ariki, whakaorangia. 31 Hohoro tonu te totoro o te ringa o Ihu, ka hopu i a ia, ka mea ki a ia, E te tangata whakapono iti, he aha koe i ngakau rua ai? 32 Ano ka eke raua ki te kaipuke, mutu pu te hau. 33 Na ka haere mai te hunga i runga i te kaipuke, ka koropiko ki a ia, ka mea, He pono ko te Tama koe a te Atua. 34 A, i to ratou whitinga atu, ka tae ki te whenua o Kenehareta. 35 A, ka mohio nga tangata o taua wahi ki a ia, ka tona tangata puta noa i nga wahi tutata katoa o reira, hei kawe mai i nga turoro katoa

ki a ia; 36 Ka inoi ki a ia kia pa kau ratou ki te taniko o tona kakahu; a ora ake nga tangata katoa i pa.

15 Na ka haere ki a Ihu etahi karaipi me etahi Parihi no Hiruharama, ka mea, 2 He aha au akonga ka takahi ai i te whakarerenga iho a nga kaumatua? Kahore hoki ratou e horoi i o ratou ringa ina kai taro. 3 Na ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, He aha hoki i waiho ai e koutou ta koutou whakarerenga iho hei takahi mo ta te Atua kupu aka? 4 I mea hoki te Atua, Whakahonoretia tou papa me tou whaea: a, Ki te kohukohu hoki tetahi i tona papa, i tona whaea ranei kia mate ia, mate rawa. 5 Ko koutou ia hei mea, Ki te mea tetahi ki tona papa, ki tona whaea ranei, Ko taku mea hei atawhainga mou kua tapaee atu ki te Atua; 6 Na kaua ia e whakahonore i tona papa. Heoi waiho ana e koutou ta koutou whakarerenga iho hei whakakahore i te kupu a te Atua. 7 E te hunga tinihanganga, tika rawa ta Ihaia i poropiti ai mo koutou, i mea ai, 8 Te iwi nei ko o ratou ngutu hei whakahonore moku; matara noa atu ia i ahau o ratou ngakau. 9 Maumau karakia noa ratou ki ahau, ko ta ratou nei hoki e whakaako ai ko nga whakahau a te tangata. 10 A karangatia ana e ia te mano ki a ia, ka mea ki a ratou, Kia rongo, kia matau: 11 E kore te tangata e poke i te mea e tapoko ana ki te mangai; engari te mea e puta mai ana i roto i te mangai, ma tena e poke ai te tangata. 12 Me i reira ka haere ana akonga, ka mea ki a ia, E mohio ana ranei koe i he nga Parihi i to ratou rongonga i taua kupu? 13 Na ka whakahoki ia ka mea, Ka hutia nga mahuri katoa kihai i whakatokia e toku Matua i te rangi. 14 Waiho atu ratou: he matapo ratou e arahi ana i te matapo. Ki te arahina te matapo e te matapo, ka taka tahi raua ki te waikeri. 15 Ka whakahoki a Pita, ka mea ki a ia, Whakaaturia ki a matou tenei kupu whakarite. 16 Ka mea a Ihu, Kei te kuware tonu ano koutou? 17 Kiano koutou i matau noa, ko nga mea katoa e tapoko atu ana ki te mangai ka riro ki roto ki te kopu, a e akiritia ana ki te poka? 18 Tena ko nga mea e puta mai ana i te mangai e haere ake ana i te ngakau; ma ena e poke ai te tangata. 19 No roto hoki no te ngakau te putanga ake o nga whakaaro kino, o nga kohuru, o nga puremu, o nga moepuku, o nga tahae, o nga whakapae teka, o nga kohukohu: 20 Ko nga mea enei e noa ai te tangata; tena ko te kai me nga ringa kihai i horoia, e kore te tangata e noa i tena. 21 A

ka haere atu a Ihu i reira, ka anga ki nga wahi o Taira, o Hairona. 22 Na, ko te haerenga mai i aua wahi o tetahi wahine, he Kanaani, ka karanga ki a ia, ka mea, E te Ariki, e te Tama a Rawiri, kia aroha ki ahau; ko taku tamahine e ngaua kinotia ana e te rewera. 23 A kahore ana kupu i whakahoki ai ki a ia. Na ka haere mai ana akonga, ka tohe ki a ia, ka mea, Tonoa kia haere; e karanga ana hoki i muri i a tatou. 24 Otiira ka whakahoki ia, ka mea, Heoi nga mea i tona mai ai ahau, ko nga hipi ngaro o te whare o Iharaia. 25 Ka haere tonu mai tera, ka koropiko ki a ia, ka mea, E te Ariki, kia puta tou whakaaro ki ahau. 26 Na ka whakahoki ia, ka mea, Ehara i te tika kia tangohia te taro a nga tamariki, kia maka ma nga kuri. 27 Ka mea tera, Ae ra, e te Ariki: e kai ana ano nga kuri i nga kongakonga e ngahoro iho ana i te tepu a o ratou rangatira. 28 Katahi ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ia, E tai, nui atu tou whakapono: waiho i tau i pai ai. A ora ake tana tamahine i taua wa pu ano. 29 Na ka whakatika a Ihu i reira, ka haere ki te taha o te moana o Kariri: a kake ana ki te maunga, noho ana i reira. 30 He rahi hoki te hui i haere ki a ia, i a ratou ano nga kopa, nga matapo, nga wahangu, nga mutu, me te tini ke atu, a tukua iho e ratou ki nga waewae o Ihu; a whakaorangia ana ratou e ia: 31 Miharo noa te mano i to ratou kitenga i nga wahangu e korero ana, i nga mutu e ora ana, i nga kopa e haere ana, i nga matapo e titiro ana: a whakakororiatia ana e ratou te Atua o Iharaia. 32 Na ka karangatia e Ihu ana akonga, ka mea, E aroha ana ahau ki te huihui nei, ka toru nei hoki o ratou ra e noho ana ki ahau, kahore hoki a ratou kai: e kore ahau e pai ki tona pukutia kei hemo ki te ara. 33 Na ko te meatanga a ana akonga ki a ia, no hea a tatou taro i te koraha, e makona ai tenei ope nei? 34 Na ka mea a Ihu ki a ratou, E hia a koutou taro? Ka mea ratou, E whitu, me nga ika nonohi, torutoru nei. 35 Na ka mea ia ki te mano kia noho ki te whenua; 36 A ka mau ia ki nga taro e whitu, ki nga ika; ka whakawhetai, ka whawhati, a hoatu ana e ia ki nga akonga, a na nga akonga ki te mano. 37 A kai ana ratou katoa, a ka makona: e whitu hoki nga kete i kohia e ratou, ki tonu i nga whatiwhatinga i toe. 38 A, ko te hunga i kai, e wha mano nga tane, haunga nga wahine, nga tamariki. 39 A, ka oti te mano te tono atu e ia, ka eke ia ki te kaipuke; na kua u ki nga wahi o Makarana.

16 Na ka haere mai nga Parihi me nga Haruki, ka akonga, kia kaua e korerotia e ratou ki te tangata ko whakamatautau ka tono kia whakakitea e ia ki a te Karaiti ia. **21** No reira mai ano i timata ai a Ihu te ratou tetahi tohu i te rangi. **2** Na ka whakahoki ia, whakaatu ki ana akonga, kua takoto te tikanga kia ka mea ki a ratou, Ka ahiahi, ka mea koutou, He haere ia ki Hiruharama, a he maha nga mamae e paki; ina he whero te rangi. **3** A i te ata, He awha mamae ai ia i nga kaumatua, i nga tohunga nui, i nga aianei; he whero nei te rangi, e tukupu ana. E te karaipi, a ka whakamatea ia, a hei te toru o nga ra ka hunga tinihanga, e matau ana koutou ki te titiro ki ara. **22** Na ka mau a Pita ki a ia, ka anga ka whakahe te mata o te rangi; te taea e koutou nga tohu o nga ki tana, ka mea, Aue! kauaka, e te Ariki! kauaka ra taima. **4** E rapu tohu ana te whakatupuranga kino, tenei e pa ki a koe. **23** Na ka tahuri ia, ka mea ki a puremu; a heoi ano tohu e hoatu ki a ratou ko te tohu Pita, Haere ki muri i ahau, e Hatana: he tutukitanga o Hona poropiti. Na whakarerea ana ratou e ia, a waewae koe ki ahau: kahore hoki ou ngakau ki nga haere ana. **5** A ka u nga akonga ki tera taha, kua mea a te Atua, engari ki a te tangata. **24** Katahi a Ihu wareware ki te mau taro atu. **6** Na ka mea a Ihu ki a ka mea ki ana akonga, Ki te mea tetahi kia haere ratou, Kia mahara kia tupato i te rewena a nga Parihi, mai ki te whai i ahau, me whakakahore ia e ia ano, a nga Haruki. **7** A ka korerorero ratou ki a ratou ano, me amo tona ripeka, ka aru ai i ahau. **25** Ki te whai ka mea, No te mea kahore tatou i mau taro mai. **8** A hoki tetahi kia ora, ka mate ano ia; ki te mate tetahi, ka mohio a Ihu, ka mea ki a ratou, He aha koutou mona i whakaaro ki ahau, ka kite ano ia i te ora. **26** ka korerorero ai ki a koutou, e te hunga whakapono He aha hoki te pai ki te tangata, ki te riro i a ia te iti, no te mea kihai i maua mai he taro e koutou? **9** ao katoa, a ka kore he ora mona? He aha hoki ta te Kiano koutou i matau noa, kiano koutou i mahara tangata e hoatu ai hei utu mona kia ora? **27** Tenei ki nga taro e rima a nga mano e rima, ki te maha ake hoki ka haere mai te Tama a te tangata, ratou hoki o nga kete i riro i a koutou? **10** Ki nga taro hoki ko ana anahera, i runga i te kororia o tona Matua; a e whitu a nga mano e wha, ki te maha ano o nga ko reira hoatu ai e ia ki tenei, ki tenei, te utu o tana kete i riro i a koutou? **11** He aha koutou te matau ai, mahi. **28** He pono taku e mea nei ki a koutou, Tenei ehara i te mea mo te taro taku i mea ai ki a koutou, ano etahi e tu nei e kore e pangia e te mate, kia kite kia tupato i te rewena a nga Parihi, a nga Haruki? **12** ra ano i te Tama a te tangata e haere mai ana i runga Katahi ratou ka matau kihai ia i mea kia tupato i te i tona rangatiratanga.

rewena o te taro, engari i te ako a nga Parihi, a nga Haruki. **13** Ka tae a Ihu ki nga wahi o Hiharia Piripai, ka ui ia ki ana akonga, ka mea, Ko wai ra ahau, te Tama a te tangata, ki ta nga tangata ki? **14** Na ka mea ratou, Ki ta etahi ko Hoani Kaiiriiri; ki ta etahi ko Iraia; ki ta etahi ko Heremaia, ko tetahi ranei o nga poropiti. **15** Ka mea ia ki a ratou, A ki ta koutou ko wai ahau? **16** Na ka whakahoki a Haimona Pita, ka mea, Ko te Karaiti koe, ko te Tama a te Atua ora. **17** Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ia, Ka koa koe, e Haimona Parahona: ehara hoki i te kikokiko, i te toto, nana tenei i whakakite ki a koe, engari na toku Matua i te rangi. **18** Na ko taku kupu ano tenei ki a koe, Ko Pita koe, a ka hanga e ahau taku hahi ki runga ki tenei kamaka; e kore ano e taea taua hahi e nga kuwhaha o te reinga. (Hadēs g86) **19** Ka hoatu ano e ahau ki a koe nga ki o te rangatiratanga o te rangi: a ko au e here ai i te whenua e herea ano i te rangi; ko au hoki e wewete ai i te whenua e wetekia ano i te rangi. **20** Me i reira ka whakatupato ia i ana

17 A ka pahure nga ra e ono, ka mau a Ihu ki a Pita, ki a Hemī raua ko tona teina ko Hoani, na kawea ana ratou e ia ki runga ki tetahi maunga tiketike ki te wahi motu ke. **2** A ka puta ke tona ahua i to ratou aroaro: whiti tonu tona mata me te ra, ma tonu ona kakahu me te marama. **3** Na, ka kitea e ratou a Mohi raua ko Iraia e korerorero ana ki a ia. **4** Katahi ka oho a Pita, ka mea ki a Ihu, E te Ariki, he pai kia noho tatou i konei: ki te pai koe, ma matou e hanga etahi wharau ki konei kia toru; kia kotahi mou, kia kotahi mo Mohi, kia kotahi mo Iraia. **5** I a ia ano e korero ana, na ka taumarumaru iho te kapua marama i runga i a ratou: na he reo no te kapua e mea ana, Ko taku Tama tenei i aroha ai, ko taku i ahuareka ai; whakarongo ki a ia. **6** Ano ka rongo nga akonga, ka takoto tapapa ratou, he nui hoki to ratou wehi. **7** Na ka haere a Ihu, ka pa ki a ratou, ka mea, Whakatikā, kaua e wehi. **8** A, no ka ara ake o ratou kanohi, kahore he tangata i kitea e ratou, ko Ihu anake. **9** Na,

i a ratou e heke iho ana i te maunga, ka whakatupato tamariki. 27 Ahakoa ra kei whai take he mai ratou ki a lhu i a ratou, ka mea, Kaua e korerotia ki te tangata a tatou, haere ki te moana, piua tetahi matau, a ka te mea i kitea nei, kia ara ake ra ano te Tama a te tangata i te hunga mate. 10 A ka ui ana akonga ki a tangata i te hunga mate. 11 Na ka whakahoki a lhu, ka mea matua puta mai? 12 Ko tenui i a ratou, Ko Iraia ano e matua puta hei whakatika i nga mea katoa; 13 Ko tenui i a ratou, Kua tae noa mai a Iraia a kihai ratou i mohio ki a ia, heoi meatia ana e ratou ki a ia ta ratou i pai ai. E pera ano te Tama a te tangata te mamae i a ratou. 14 Katahi ka mohio nga akonga ko Hoani Kaiirihi tana i korero ai ki a ratou. 15 A, no ka tae ratou ki te mano, ka haere mai ki a ia tetahi tangata, ka tuturi nga turi ki a ia, ka mea, 16 E te ariki, kia aroha ki taku tana; he haurangi hoki ia, he kino tona mamae: he maha hoki ona hinganga ki te kapura, he maha ki te wai. 17 A i kawea ia e ahau ki au akonga, heoi kihai ia i taea te whakaora e ratou. 18 Na ka oho a lhu, ka mea, E te uri whakapono kore, parori ke, kia pehe a roa o toku noho ki a koutou? Kia pehe a roa o toku manawanui ki a koutou? Kawea mai ia ki konei, ki ahau. 19 Me i reira ka haere puku nga akonga ki a lhu, ka mea, He aha ra te ahei ai i a matou te pei i a ia ki waho? 20 Na ka mea a lhu ki a ratou, Na to koutou whakapono iti; he pono hoki taku e mea nei ki a koutou, Ki te mea he whakapono to koutou, pera me to te pua nani te rahi, e mea koutou ki tenei maunga, Neke atu i konei ki tera wahi; a ka neke; kahore hok i he mea e kore e taea e koutou. 21 Otira e kore e puta noa te pena, ma te inoi anake me te nohopuku. 22 A, i a ratou e noho ana i Kariri, ka mea a lhu ki a ratou, Meake tukua te Tama a te tangata ki nga ringa o nga tangata: 23 A ka whakamatea e ratou, a i te toru o nga ra ka ara. A nui atu to ratou pouri. 24 A, no to ratou taenga ki Kaperenauma, ka haere mai ki a Pita nga kaikohikohi i te hawhe hekere, ka mea, E kore ianei tou Kaiwhakaako e homai i te hawhe hekere? 25 Ka mea ia, E hoatu ano. A, no ka tapoko ia ki te whare, ko lhu kua korero ki a ia, kua mea, E pehe a ana tou whakaaro, e Haimona? E tangohia ana e nga kingi o te ao nga takoha taonga me te takoha tangata i a wai? i a ratou ake tama, i a nga tanga ta ke ranei? 26 Ka mea a Pita ki a ia, I a nga tangata ke. Na ko te kianga a lhu ki a ia, Ha, pena ka haere noa nga

tamariki. 27 Ahakoa ra kei whai take he mai ratou ki a lhu i a ratou, ka mea, Kaua e korerotia ki te tangata a tatou, haere ki te moana, piua tetahi matau, a ka eke te ika matamua, tangohia; na, ka whakatuhewa i tona mangai, ka kite ai koe i tetahi moni: tangohia ia, ka mea, He aha nga karaipe ka mea ai, ko Iraia kia tena, ka hoatu ki a ratou, hei mea moku, mou.

18 1 taua wa ka haere mai nga akonga ki a lhu, ka mea, Ko wai te nui rawa i te rangatiratanga o te rangi? 2 Na ka karangatia e lhu tetahi tamaiti nohinohi, ka whakaturia e ia ki waenganui i a ratou, 3 Ka mea, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te kore koutou e tahuri, a e penei me nga tamariki nonohi, e kore koutou e tomo ki te rangatiratanga o te rangi. 4 Na, ki te whakaiti tetahi i a ia, a ka rite ki tenei tamaiti nohinohi, ko ia te nui rawa i te rangatiratanga o te rangi. 5 A, ki te manako tetahi ki tetahi tamaiti nohinohi penei, he whakaaro hoki ki toku ingoa, e manako ana ki ahau. 6 Tena ko tenei, ka he i tetahi tangata tetahi o enei mea nonohi e whakapono nei ki ahau, nui ke te pai ki a ia me i whakawerewerea ki tona kaki te kohatu mira kaihe, me i pungaia ia ki te rire o te moana. 7 Aue te mate mo te ao i nga take he! kua tino takoto rawa hoki he putanga mo nga take he; otia aue te mate no tera tangata e puta ai te take he! 8 Ki te he koe i tou ringa, i tou waewae ranei, poutoa, maka atu: pai ke hoki mou te tomo ki te ora he kopa, he ringa mutu, i te maka ki te ahi ka tonu, he ringa rua, he waewae rua. (aiōnios g166) 9 Ki te he hoki koe i tou kanohi, tikarohia, maka atu: pai ke hoki mou te tomo kanohi tahi ki te ora, i te maka kanohi rua ki te kapura o Kehena. (Geenna g1067) 10 Kia mahara kei whakahawea ki tetahi o enei mea nohinohi: ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E titiro tonu ana o ratou anahera i te rangi ki te kanohi o toku Matua i te rangi. 11 I haere mai hoki te Tama a te tangata ki te whakaora i te mea i ngaro. 12 Pehe a to koutou whakaaro? ki te mea he rau nga hipi a tetahi tangata, a ka kotiti ke tetahi, e kore ianei e waiho e ia nga iwa tekau ma iwa, ka haere i runga i nga maunga, rapu ai i te mea i kotiti ke? 13 A, ki te kitea, he pono taku e mea nei ki a koutou, tera atu, tona hari ki taua hipi, i te hari ki nga iwa tekau ma iwa kihai i kotiti ke. 14 Waihoki kahore he ngakau o to koutou Matua i te rangi kia ngaro tetahi o enei mea nonohi. 15 A, ki te hara tou teina ki a koe, haere, korerotia tona hara ki a ia, korua anake: ki te whakarongo ia ki a koe, ka riro i a koe tou teina. 16 A, ki te kore ia

e whakarongo, kawea atu hei hoa mou kia kotahi, kia utua katoatia ra ano tana nama. 35 Tera ano e kia tokorua ranei, kia mau ai nga kupu katoa i nga pera toku Matua i te rangi ki a koutou, ki te kore e mangai o nga kaiwhakarongo tokorua, tokotoru ranei. 17 A, kite pake ia ki a raua, korerotia ki te hahi: a whakarerea noatia i roto i o koutou ngakau nga he o te teina o tenei, o tenei, o koutou.

ki te pake ano ia ki te hahi, me waiho e koe hei tautangata, hei pupirikana. 18 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko a koutou e here ai i te whenua e herea ano ki te rangi: ko a koutou e wewete ai i te whenua e wetekia ano ki te rangi. 19 Tenei ano taku kupu ki a koutou, Ki te mea ka tokorua o koutou e rite tahi ana nga whakaaro i te whenua mo tetahi mea e inoi ai raua, e meinga ano mo raua e toku Matua i te rangi. 20 Na, ko te wahine e whakaminea ai te hunga tokorua, tokotoru ranei, he whakaaro ki toku ingoa, kei reira ahau kei waenganui i a ratou. 21 Katahi ka haere a Pita ki a ia, ka mea, E te Ariki, kia hia nga haranga o toku teina ki ahau, me taku whakarere noa iho i tona hara? kia whitu? 22 Ka mea a Ihu ki a ia, E kore ahau e mea ki a koe, Kia whitu: engari, Kia whitu tekau whitu. 23 Koia ka rite ai te rangatiratanga o te rangi ki tetahi kingi, i mea kia korerotia ki a ia ana moni e ana pononga. 24 A, ka timata ia te ui, ka kawea ki a ia he tangata, tekau mano nga taranata i a ia. 25 A te whai rawa ia hei utu, ka mea tona ariki kia hokona ia, tana wahine me ana tamariki, me ana taonga katoa, hei whakautu. 26 Na ka tapapa iho taua pononga, ka koropiko ki a ia, ka mea, E te Ariki, kia ata hanga ki ahau, a ka utua katoatia e ahau ki a koe. 27 Na ka oho i te aroha te ariki o taua pononga, tuku ana i a ia, a whakarerea noatia iho e ia ana moni tarewa. 28 Heoi te putanga o taua pononga ki waho, ka kite i tetahi o ona hoa pononga, kotahi rau ana pene i a ia: na hopukia ana e ia, notia iho te kaki, me te ki ano, Utua taku nama. 29 Heoi tapapa ana tona hoa pononga ki ona waewae, ka inoi ka a ia, ka mea, Kia ata hanga ki ahau, a ka utua katoatia e ahau ki a koe. 30 A kihai ia i pai: heoi haere ana, maka ana i a ia ki te whare herehere, kia utua katoatia ra ano te nama. 31 Heoi, no te kitenga o ona hoa pononga i taua meatanga, nui atu to ratou pouri, a haere ana, whakaaturia ana ki to ratou ariki nga mea katoa i meatia. 32 Katahi ka karanga tona ariki i a ia, ka mea ki a ia, Pononga kino, i whakarerea noatia e ahau taua moni tarewa katoa i a koe, nau hoki i inoi ki ahau: 33 Ehara oti i te tika kia tohungia e koe tou hoa pononga, me ahau hoki i tohu i a koe? 34 Na ka riri tona ariki, a tukua ana ia ki nga kaiwhakamamae,

i Kariri, a ka tae ki nga wahi o Huria, ki tawahi atu o Hororano; 2 He rahi hoki te hui i aru i a ia; a whakaorangia ana ratou e ia i reira. 3 Na ka haere mai nga Parihi ki a ia, ki te whakamatautau i a ia, ka mea ki a ia, He mea tika ranei kia whakarerea e te tangata tana wahine mo tetahi take? 4 Na ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, Kiano koutou i kete noa, i hanga raua e te Kaihangi i te timatanga, he tane, he wahine, 5 l mea ano ia, Mo konei ka mahue i te tangata tona papa, tona wahea, ka piri ki tana wahine: a hei kikokiko kotahi raua tokorua? 6 Na heoi ano to raua tokoruatanga, engari kotahi ano kikokiko. Na ko a te Atua i hono ai, kaua e wehea e te tangata. 7 Ka mea ratou ki a ia, He aha ra a Mohi i ako ai kia hoatu he pukapuka whakarere, ka whakarere ai i a ia? 8 Ka mea ia ki a ratou, Na te pakeke o o koutou ngakau i tukua ai koutou e Mohi kia whakarere i a koutou wahine: i te timatanga iho ia kahore i pena. 9 A tenei taku kupu ki a koutou, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, ehara nei i te take moepuku, a ka marenatia ki tetahi atu, e puremu ana ia: a ki te marena tetahi i te wahine i whakarerea, e puremu ana ia. 10 Ka mea ana akonga ki a ia, Ki te penei te tikanga mo te tangata raua ko tana wahine, ehara te marena. 11 Otira ka mea ia ki a ratou, E kore tenei kupu e rite i nga tangata katoa, engari i te hunga i hoatu ai. 12 He unaka hoki etahi no te whanautanga mai i te kopu o te whaea: ko etahi unaka he mea whakaunaka na te tangata: ko etahi unaka he mea whakaunaka na ratou ano, he whakaaro hoki ki te rangatiratanga o te rangi. Ki te taea tenei te whakarite e teta hi, mana e whakarite. 13 I reira ka kawea mai he tamariki nonohi ki a ia, kia whakapa aia i ona ringa ki a ratou, kia inoi: a riria iho ratou e nga akonga. 14 Na ko te kianga a Ihu, Tukua mai nga tamariki nonohi, aua hoki e araia atu ta ratou haere mai ki ahau: no nga penei hoki te rangatiratanga o te rangi. 15 A whakapakia iho e ia ona ringa ki a ratou, a haere atu ana i reira. 16 Na ka haere mai tetahi ki a ia, ka mea, E te Kaiwhakaako, he aha te mahi pai maku, e whiwhi ai ahau ki te ora

tonu? (aiōnios g166) 17 Na ko tana meatanga ki a ia, hoki koutou ki te mara waina, a ka hoatu e ahau ki a He aha ka ui koe ki ahau mo te mea pai? Tera ano koutou te mea e tika ana. Na haere ana ratou. 5 I tetahi i pai, kotahi tonu: ki te mea koe kia tomo ki te haere ano ia i te ono, i te iwa o nga haora, a pera ora, whakaritea nga ture. 18 Ka mea ia ki a ia, Ko ana ano. 6 I te tekau ma tahi o nga haora ka haere ehea? Na ka mea a Ihu, Kaua e patu tangata, Kaua e atu ano ia, ka kite i etahi atu e tu ana, ka mea ki a puremu, Kaua e tahae, Kaua e whakapae teka, 19 ratou, He aha ta koutou e tu mangere i konei i te ra Whakahonoretia tou papa me tou whaea: me tenei, roa nei? 7 Ka mea ratou ki a ia, No te mea ra kahore Kia aroha ki tou hoa tata ano ko koe. 20 Ka mea taua he tangata i korero ki a matou ki te mahi. Ka mea ia taitama ki a ia, Kua rite i ahau enei mea katoa no ki a ratou, Haere ano koutou ki te mara waina, ko toku tamarikitanga: tena hoki tetahi mea e hapa ana i te mea tika koia tera e whiwhi ai koutou. 8 A, no te ahau? 21 Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te mea koe kia ahiahi ka mea te rangatira o te mara waina ki tana tino tika, haere, hokona ou taonga, ka hoatu ki nga kaiwhakahauhau, Karangatia nga kaimahi, utua hoki rawakore, a e whai taonga koe ki te rangi: a haere ratou, hei o muri timata ai puta noa ki o mua. 9 A, no mai i muri i ahau. 22 Na, ka rongo taua taitama i taua te taenga mai o te hunga i korerotia i te tekau ma tahi kupu, haere pouri ana ia: he maha hoki ona taonga. o nga haora, kotahi te pene i riro i tetahi, i tetahi. 10 23 Ka mea a Ihu ki ana akonga, He pono taku kupu ki Ka tae ano o mua, hua noa ratou tera atu te mea e a koutou, E tapoko whakauua te tangata taonga ki riro i a ratou; heoi katahi ano te pene i riro i a ratou. te rangatiratanga o te rangi. 24 Tenei ano taku kupu 11 A, no ka riro i a ratou, ka amuamu ki taua rangatira ki a koutou, He ngawari ke atu te haere o te kamera whare, 12 Ka mea, Kotahi te haora i mahi ai enei ra te kowhao o te ngira i te haere o te tangata taonga o muri, a ka oti ratou te whakarite ki a matou, ki te ki roto ki te rangatiratanga o te Atua. 25 A, no ka hunga i pehia nei e te taimaha e te tikakatanga o te rongo ana akonga, nui rawa to ratou miharo, ka mea, ra. 13 A ka whakahoki ia, ka mea ki tetahi o ratou, E Ko wai ra e ora? 26 Na ka titiro a Ihu ki a ratou, ka hoa, kahore aku he ki a koe: kihai koe i whakarite ki mea, Ki te tangata e kore tenei e taea; ki te Atua ia e ahau me pene? 14 Tangohia tau, haere: e pai ana taea nga mea katoa. 27 Katahi ka whakahoki a Pita, ahau kia rite ki tau te mea e hoatu ki tenei o muri. ka mea ki a ia, Na, kua mahue nei i a matou nga 15 Ehara ianei i te tika kia meatia e ahau taku e pai mea katoa, kua aru nei i a koe, he aha ra ma matou? ai ki aku mea? He kino oti tou kanohi no te mea he 28 Ka ki a Ihu ki a ratou, He pono taku e mea nei 16 Heoi, ko o muri e meinga ki mua, ko ki a koutou, Ko koutou i aru nei i ahau, kia taea te o mua ki muri: he tokomaha hoki e karangatia, he whanautanga houtanga, te wa e noho ai te Tama a te ruarua ia e whiriwhiria. 17 A, i a Ihu e haere ana ki tangata ki runga ki te torona o tona kororia, ka noho Hiruharama, i a ratou i te ara, ka kawea e ia ana ano koutou ki runga ki etahi torona kota hi tekau ma akonga kotahi tekau ma rua ki tahaki, a ka mea ki a rua, ki te whakawa i nga iwi kotahi tekau ma rua o ratou, 18 Na e haere ana tenei tatou ki Hiruharama; a Iharaira. 29 A, ki te mea kua mahue i tetahi he whare, ka tukua te Tama a te tangata ki nga tohunga nui, ki he teina, he tuahine ranei, he papa, he whaea, he nga karaipi, ka kia ia e ratou kia mate, 19 Ka tukua ia tamariki, he whenua, i tona whakaaro ki toku ingoa, ka tataki rau nga mea e riro i a ia, a ka whiwhi ia ki te ora tonu. (aiōnios g166) 30 He tokomaha ia o mua e waiho ki muri; ko o muri ki mua.

20 He rite hoki te rangatiratanga o te rangi ki tetahi rangatira whare, i haere i te atatu ki te korero kaimahi mo tana mara waina. 2 A, no ka oti te whakarite ki nga kaimahi kia kotahi ra he pene, tonoa ana ratou e ia ki tana mara waina. 3 A ka haere atu ia i te toru o nga haora, ka kite i etahi atu e tu mangere ana i te kainga hokohoko, 4 Ka mea ki a ratou, Haere

ano korua i taku kapu, e iriiria ki te iriiringa e iriiria wharikitia ana ki te ara. 9 Ko nga mano i haere i mua, ai ahau: ko te noho ia ki toku matau, ki toku mau, me te hunga i haere i muri, kei te karanga, kei te mea, ehara i ahau mana e hoatu, engari ka riro i te hunga i Ohana ki te Tama a Rawiri: Ka whakapaingia tenei e whakaritea nei e toku Matua mo ratou. 24 A, no ka haere mai nei i runga i te ingoa o te Ariki; Ohana i rongo te tekau, ka riri ki aua hoa tokorua. 25 Otira ka runga rawa. 10 A, no ka uru ia ki Hiruharama, ka oho karangatia ratou e Ihu, a ka mea ia, E matau ana katoa te pa, ka mea, Ko wai tenei? 11 Ka mea te koutou, ko nga kawana o nga tauwi hei whakatupu mano, Ko Ihu tenei, ko te poropiti o Nahareta o Kariri. rangatira ki a ratou, ko nga tangata rarahi hei akiaki i 12 A ka tomo a Ihu ki te temepara o te Atua, na peia a ratou. 26 E kore e pera i roto i a koutou: engari katoatia ana e ia te hunga e hoko mai ana, e hoko ki te mea tetahi kia tupu ia hei tangata nui i roto i a atu ana i roto i te temepara, turakina ake nga tepeu a koutou, me whakatupu kaimahi ia ma koutou; 27 A ki nga kaiwhakawhitihiti moni, me nga nohoanga o te te mea tetahi kia tupu ko ia hei tino tangata i roto i a hunga hoko kukupa, 13 A ka mea ki a ratou, Kua oti koutou, me whakatupu pononga ia ma koutou: 28 te tuhituhi, Ka kiia toku whare he whare inoi; heoi kua Pera i te Tama a te tangata, kihai nei i haere mai kia oti nei te mea e koutou hei ana mo nga kaipahua. mahia he mea mana, engari kia mahi ia, a kia tuku i a 14 A i haere mai ki a ia ki roto ki te temepara nga ia kia mate hei whakautu mo nga tangata tokomaha. matapo me nga kopa; a whakaorangia ake ratou e 29 A, i a ratou e haere atu ana i Heriko, he rahi te hui ia. 15 No te kitenga ia o nga tohunga nui, o nga i aru i a ia. 30 Na tokorua nga matapo e noho ana i te karaipi i nga mea whakamiharo i meatia e ia, i nga taha o te ara: ka rongo raua ko Ihu tera e haere atu tamariki hoki e karanga ana i te temepara, e mea ana, ka karanga ake, ka mea, Kia aroha ki a maua, ana, Ohana ki te Tama a Rawiri; ka riri ratou, 16 Ka e te Ariki, e te Tama a Rawiri. 31 A i riria raua e te mea ki a ia, E rongo ana koe ki ta enei e mea nei? mano kia noho puku: heoi rahi ake ta raua karanga, Ka mea a Ihu ki a ratou, Ae ra; kiano koutou i kite ka mea, Kia aroha ki a maua, e te Ariki, e te Tama a noa, Pumau tonu i a koe te whakamoemiti a te waha Rawiri. 32 Na ka tu a Ihu, ka karanga i a raua, ka o nga kohungahunga, o nga mea ngote u? 17 A ka mea, Kia ahatia korua e ahau? 33 Ka mea raua ki a mahue ratou i a ia, haere ana ia ki waho o te pa, ia, E te Ariki, kia kite o maua kanohi. 34 Na ka aroha ki Petani; a moe ana i reira. 18 Na, i te ata, i a ia e hoki ana ki te pa, ka hiakai ia. 19 A, i tona kitenga i kanohi, a aru ana raua i a ia.

21 A, no ka tata ratou ki Hiruharama, ka tae ki

Petapaki, ki Maunga Oriwa, ka tonoa atu e Ihu nga akonga tokorua, 2 Ka mea ia ki a raua, Haere ki te kainga e anga mai ana ki a korua; na ka kite tonu korua i tetahi kaihe e here ana me tana kuao: wetekia, ka arahi mai ki ahau. 3 A, ki te whai kupu tetahi tangata ki a korua, ki atu, E mea ana te Ariki ki a raua mana; na ka tukua tonutia mai raua e ia. 4 I meinga tenei katoa hei whakarite mo te kupu a te poropiti, i mea ai, 5 Mea atu ki te tamahine o Hiona, Na, ko tou kingi e haere mai na ki a koe, he ngakau mahaki tona, e noho ana i runga i te kaihe, i te kuao hoki, i te tama a te kaihe. 6 Na haere ana nga akonga, meatia ana ta Ihu i mea ai ki a raua. 7 Arahina mai ana te kaihe me te kuao, wharikitia ana ki runga o raua kakahu, a noho ana ia ki runga. 8 A he nui rawa te hui ki te whariki i o ratou kakahu ki te ara; ko etahi i tapahi manga mai i nga rakau, a

tetahi piki i te taha o te ara, ka haere ia ki taua rakau, heoi kihai i kitea tetahi mea i runga, he rau anake; ka mea ia ki te rakau, Kei whai hua koe a ake ake. A maroke tonu ake te piki. (aiōn g165) 20 A, no te kitenga o nga akonga, ka miharo, ka mea, I peheatia i hohoro ai te maroke o te piki nei? 21 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Me he whakapono to koutou, kahore i ruarua te whakaaro, e kore e meatia e koutou ko tenei anake i meatia nei ki te piki, engari ahakoa mea noa koutou ki tenei maunga, Kia ranga atu koe, kia whakataka ki te moana; ka meatia. 22 Ko nga mea katoa hoki e tono ai koutou ina inoi, ki te whakapono, ka riro i a koutou. 23 A, ka tae ia ki roto ki te temepara, ka haere mai nga tohunga nui me nga kaumatua o te iwi, i a ia ano e ako ana, a ka mea, Tena koa te mana i meatia ai enei mea e koe? na wai i hoatu tenei mana ki a koe? 24 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ratou, Maku e ui ki a koutou kia kotahi kupu, ki te korerotia e koutou ki ahau, maku hoki e korero ki

a koutou te mana i mea ai ahau i enei mea. 25 Ko te tana whakangaro i taua hunga whakarihariha; a ka iriiringa a Hoani, no hea koia? no te rangi, no nga tukua te mara waina ki etahi atu kaimahi, ki te hunga tangata ranei? A ka korerorero ratou ki a ratou ano, e tukua ai ki a ia nga hua i nga po hua. 42 Ka mea a ka mea, Ki te mea tatou, No te rangi; e mea mai ia ki Ihu ki a ratou, Kiano koutou i kite noa i roto i nga a tatou, Ha, he aha koutou te whakapono ai ki a ia? karaipiture, ko te kohatu i kapea e nga kaihanga, kua 26 A, ki te mea tatou, No nga tangata; ka wehi tatou i meinga tenei hei mo te kokonga: na te Ariki tenei, te mano; ki ta ratou katoa hoki he poropiti a Hoani. he mea whakamiharo hoki ki o tatou kanohi? 43 27 Na ka whakahoki ratou ki a Ihu, ka mea, Kahore Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Ka tangohia te matou e mohio. Na ko tana meatanga ki a ratou, E rangatiratanga o te Atua i a koutou, a ka hoatu ki kore ano e korerotia e ahau ki a koutou te mana i tetahi iwi, e puta ai nga hua o taua rangatiratanga. mea ai ahau i enei mea. 28 Na e pehea ana to koutou 44 Ko te tangata e hinga ki runga ki tenei kohatu, whakaaro? Tokorua nga tama a tetahi tangata; a ka na mongamonga ana ia: ki te taka ia taua kohatu ki haere ia ki to mua, ka mea, E tama, haere ki te mahi runga ki tetahi, na ngotangota noa ia me he puehu. aianei ki taku mara waina. 29 Na ka whakahoki ia, ka 45 A, ka rongo nga tohunga nui me nga Parihi ki ana mea, Kahore ahau e pai: otira i muri iho ka puta ke kupu whakarite, ka mohio mo ratou ana korero. 46 tona whakaaro a haere ana. 30 A ka haere mai ia ki Na, i a ratou e whai ana kia hopukia ia, ka wehi i te te tuarua, ka pera ano tana kupu. No ka whakahoki mano, ki ta ratou hoki he poropiti ia.

teria, ka mea, E kara, ka haere ahau: a kihai i tae. 31 Ko wai o taua tokorua i mea i ta tona matua i pai ai? Ka mea ratou ki a ia, Ko to mua. Ka mea a Ihu ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko nga pupirikana me nga wahine kairau e tika ana i mua i a koutou ki te rangatiratanga o te Atua. 32 I haere hoki a Hoani ki a koutou ra te ara o te tika, a kihai koutou i whakapono ki a ia: tena ko nga pupirikana me nga wahine kairau i whakapono ki a ia: ko koutou ia, i to koutou kitenga, kihai i puta ke o koutou whakaaro i muri, kihai i whaka pono ki a ia. 33 Whakarongo ki tetahi atu kupu whakarite: Tera tetahi rangatira whare i whakato i te mara waina, a taeipatia ana a taka noa, keria ana e ia te takahanga waina i roto, hanga ana tetahi whare tiketike, tukua ana e ia ki nga kaimahi, a haere ana ia ki tawhiti: 34 A, no ka tata te po hua, ka tonoa e ia ana pononga ki nga kaimahi, ki te tiki i ona hua. 35 Na ka mau nga kaimahi ki ana pononga, whiu ana tetahi, whakamatea ana tetahi, a akina ana tetahi ki te kohatu. 36 Na ka tonoa ano e ia etahi atu pononga, he tokomaha atu i o mua: heoi i peratia ano ratou. 37 Na, muri rawa iho, ka tono ia i tana tama ki a ratou, i mea ia, E hopohopo ratou ki taku tama. 38 No te kitenga ia o nga kaimahi i te tama, ka mea ki a ratou ano, Ko te tangata tenei mona te kainga; tena, tatou ka whakamate i a ia, ka tango i tona kainga. 39 Na ka maru ratou ki a ia, maka ana ki waho o te mara waina, a whakamatea iho. 40 Na, ina tae te rangatira o te mara waina, ka peheatia e ia au a kaimahi? 41 Ka mea ratou ki a ia, Pouriuri ana aianei

22 A ka oho ake a Ihu, ka korero kupu whakarite ano ki a ratou, ka mea, 2 Ka rite te rangatiratanga o te rangi ki tetahi kingi, i whakatakoto marena mo tana tama, 3 A tonoa ana ana pononga, hei karanga i te hunga i korerotia ki te marena: heoi kihai ratou i pai ki te haere. 4 Ka tono ano ia i era atu pononga, ka mea, Mea atu ki te hunga i korerotia, Na kua rite taku hakari; kua oti aku puru, aku mea momona te patu, a kua rite katoa nga mea: haere mai ki te marena. 5 Otira i paopaongia e ratou, haere ana ko tetahi ki tana mara, ko tetahi ki tana hokohoko. 6 Na hopukina ana ana pononga e nga mea i mahue, tukinotia ana ratou, a whakamatea iho. 7 Ottia i riri te kingi: a tonoa atu ana ana taua, whakangaromia ana taua hunga kohuru, tahuna iho to ratou pa. 8 Katahi ia ka mea ki ana pononga, E rite ana te marena, ko te hunga ia i karangatia kihai i pai. 9 Na haere koutou ki nga pekanga o nga ara, a tonoa mai ki te marena te hunga katoa e kite ai koutou. 10 Na ka haere aua pononga ki nga ara, a huihuia katoatia ana te hunga i kitea e ratou, ana pai, ana kino: na kiki ana te marena i nga manuhiri. 11 Ottia, no te tapokoranga, o te kingi kia kite i nga manuhiri, ka kitea e ia i reira he tangata kahore nei ona kakahu marena: 12 A ka mea ki a ia, E hoa, he aha koe i tomo mai ai ki konei kahore nei ou kahu marena? Heoi kihai ia i kuihi. 13 Na ka mea te kingi ki nga kaimahi, Herea ona ringa, ona waewae, kawea atu, maka ki te pouri i waho rawa; ko te wahi tera o te tangi, o te tetea o nga niho. 14 He tokomaha

hoki e karangatia, he ruarua ia e whiriwhiria. 15 Me i wairua, tou hinengaro, ki te aroha ki te Ariki, ki tou reira ka haere nga Parihi, ka runanga ki te pehea e Atua. 16 A ka tonoa ki a ia a ratou ano te tuarua ki tenei, Kia aroha koe ki tou hoa tata, akonga me nga tangata piri ki a Herora, hei mea, E ano ko koe. 17 Tena, Ka mea ratou ki a ia, Na Rawiri. 18 Otiia i mohio a Ihu ki to ratou whakaaro mea te Ariki ki toku Ariki, hei toku matau koe noho kino, a ka mea, He aha ta koutou e whakamatautau ai, kia meinga ra ano e ahau ou hoariri hei turanga na i ahau, e te hunga tinhanga? 19 Tena koa, kia waewae mou. 20 Na ka mea ia ki a ratou, No wai he pehea i tama ai ki a ia? 21 Ka mea ratou ki a maia ki te ui ki a ia i taua ra iho ano.

ia, No Hiha. Katahi ia ka mea ki a ratou, Hoatu ki a Hiha nga mea a Hiha; ki te Atua ano nga mea a te Atua. 22 Ka rongo ratou, ka miharo: a mahue ake ia i a ratou, a haere ana ratou. 23 I taua ra ka haere mai ki a ia nga Haruki, e mea nei kahore he aranga, ka ui ki a ia, 24 Ka mea, E te Kaiwhakaako, i mea a Mohi, Ki te mate te tangata, a kahore ana tamariki, ma tona teina e marena tana wahine, e whakatupu ake he uri mo tona tuakana. 25 Na tokowhitu tetahi whanau i a matou, he tuakana, he teina: te marenatanga o te tuatahi, ka mate, a hore ona uri, waiho iho tana wahine ma tona teina. 26 Me te tuarua ano, me te tuatoru, puta noa i te tuawhitu. 27 A, muri iho i a ratou katoa, ka mate te wahine. 28 Na, i te aranga, ma wai o te tokowhitu te wahine? i a ratou katoa nei hoki ia. 29 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ratou, E he ana koutou, te mohio ki nga karaipiture, ki te kaha ano o te Atua. 30 I te aranga hoki e kore ratou e marena, e kore ano e hoatu kia marenatia, engari ka rite ki nga anahera a te Atua i te rangi. 31 Na, ko te aranga o te hunga mate, kahore ano koutou i kite i ta te Atua i korero ai ki a koutou, i mea ai, 32 Ko ahau te Atua o Aperahama, te Atua o Ihaka, te Atua o Hakopa? ehara te Atua i te Atua no te hunga mate, engari no te hunga ora. 33 A, no ka rongo te mano, ka miharo ki tana ako. 34 No te rongonga ia o nga Parihi, kua kapi i a ia te mangai o nga Haruki, ka whakamine tahi ratou. 35 Na ka ui tetahi o ratou, he kaiako i te ture, ka whakamatautau i a ia, ka mea, 36 E te Kaiwhakaako, ko tehea te kupu nui o te ture? 37 Ka mea a Ihu ki a ia, Kia whakapaua tou ngakau, tou

23 Me i reira ka korero a Ihu ki te mano, ki ana akonga hoki, 2 Ka mea, Kei te nohoanga o Mohi nga karaipi ratou ko nga Parihi e noho ana: 3 Ko nga mea katoa e mea ai ratou hei pupuri ma koutou, puritia, mahia; kei rite ia a koutou mahi ki a ratou mahi: ko ta ratou hoki he korero, kahore he mahi. 4 E hereherea ana hoki e ratou nga wahanga taimaha, he uaua me ka pikaua, a whakawaha iho ki runga ki nga pokohiwi o te tangata; heoi kahore ratou e pai kia whakakorikoria ki tetahi o o ratou maihao. 5 Ko a ratou mahi katoa e meatia ana hei matakitaki ma te tangata; e whakawhanuitia ana e ratou a ratou pairakere; e whakanuia ana ano nga taniko o o ratou kakahu; 6 Ko ta ratou e rawe ai ko nga nohoanga rangatira i nga hakari, me nga nohoanga rangatira i nga whare karakia, 7 Me nga ohatanga i nga kainga hokohoko, a kia karangatia e te tangata, E Rapi. 8 Otiia aua koutou e karangatia, E Rapi: kotahi hoki to koutou kaiwhakaako; a he tuakana, he teina, koutou katoa. 9 Kaua ano tetahi e kiaa hei matua mo koutou i runga i te whenua: kotahi hoki to koutou Matua, ko tera i te rangi. 10 Kaua ano koutou e kiaa he kaiarahi: kotahi ano to koutou kaiarahi, ko te Karaiti. 11 Ko te mea nui rawa hoki o koutou, hei kaimahi ia ma koutou. 12 Ki te whakahira hoki tetahi i a ia, ka whakaititia; a ki te whakaiti tetahi i a ia, ka whakahirangia. 13 Aue, te mate mo koutou, e nga karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinhanga! e tutakina ana hoki e koutou te rangatiratanga o te rangi ki nga tangata: kahore koutou e tomo, kahore ano e tukua

te hunga e tomo ana kia tapoko. 14 Aue, te mate urupa o nga tangata tika, 30 Me te ki ano, Me i nga ra mo koutou, e nga karaipi, e nga Parihi, e te hunga tatu o o tatou matua, kihai tatou i uru tahi me ratou ki tinihanga! no te mea ka pau i a koutou nga whare o te whakaheke i te toto o nga poropiti. 31 He whakaatu nga pouaru, a e maminga ana ki te inoi roa: mo reira tera na koutou, ko koutou nga tamariki a te hunga he nui rawa te he e tau ki a koutou. 15 Aue, te mate nana i patu nga poropiti. 32 Tena ra, kia ki a koutou mo koutou, e nga karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e taiawhiotia ana hoki e koutou te moana me te whenua, kia tahuri mai ai tetahi hei porohiraiti, a, no ka riro mai, ka meinga ia e koutou hei tamaiti mo Kehena, kino noa atu i a koutou. (Geenna g1067) 16 Aue, te mate mo koutou, e nga kaiarahi matapo, e ko etahi e whiua i roto i o koutou whare karakia, e mea nei, Ki te oatitia te whare tapu e tetahi, he mea whaia hoki i tetahi pa ki tetahi pa: 35 A ka utaina ki a noa ano; otira ki te oatitia e tetahi te koura o te whare koutou nga toto katoa o te hunga tika i whakahekea tapu, ka mau tana! 17 E nga kuware, e nga matapo: ki te whenua, no te toto o Apera, o te tangata tika ko tehea te mea nui, ko te koura ranei, ko te whare tae iho ki te toto o Hakaraia, o te tama a Parakia, i tapu ranei i tapu ai te koura? 18 Me tenei, Ki te oatitia kohurutia e koutou i waenganui o te whare tapu, o te e tetahi te aata, he mea noa ano: otira ki te oatitia te aata. 36 He pono taku e mea nei ki a koutou. Tera e whakahere i runga i te aata, ka mau tana. 19 E nga pa enei mea katoa ki tenei whakatupuranga. 37 E kuware, e nga matapo, ko tehea te mea nui, ko te Hiruharama, e Hiruharama, e whakamate nei i nga whakahere, ko te aata ranei i tapu ai te whakahere? poropiti, e aki nei ki te kamaka i te hunga e tonoa ana 20 Na, ki te oatitia e tetahi te aata, e oatitia ana e ia ki a koe, ano te tini o aku meatanga kia whakaminea tera mea, me nga mea katoa i runga. 21 Ki te oatitia au tamariki, kia peratia me te heihei e whakamine e tetahi te whare tapu, e oatitia ana e ia tera mea, me nei i ana pi ki raro i ona parirau, a kihai koutou i pai! te kainoho o roto. 22 Ki te oatitia hoki e tetahi te rangi, 38 Na ka mahue atu ki a koutou to koutou whare e oatitia ana e ia te torona o te Atua, me te kainoho o kia takoto noa ana. 39 Ko taku kupu hoki tenei ki a runga. 23 Aue, te mate mo koutou, e nga karaipi, koutou, E kore koutou e kite i ahau a mua ake nei, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e hoatu ana e kia mea ra ano koutou, Ka whakapaingia ia e haere koutou te wahi whakatekau o te miniti, o te anahi, o mai ana i runga i te ingoa o te Ariki.

te kumine, a kapea ake nga mea nunui o te ture, te whakawa, te tohu tangata, te whakapono: he tika kia meatia e koutou enei, engari kaua tera ra e kapea. 24 E nga kaiarahi matapo, e tatari nei i te waeroa, a horomia ake te kamera. 25 Aue, te mate mo koutou e nga karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e horoi nei i waho o te kapu, o te pereti, ko roto ia ki tonu i te pahua, i te taikaha. 26 E te Parihi matapo, matua horoia a roto o te kapu, o te pereti, kia ma ai hoki a waho. 27 Aue, te mate mo koutou, e nga karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! he rite hoki koutou ki nga urupa kua oti te pani ki te paru ma, ko waho he ataahua ki te titiro atu, ko roto ia ki tonu i nga koiwi tupapaku, i nga mea poke katoa. 28 He pena hoki koutou, ko waho e tika ana ki ta te tangata titiro, ko roto ia e ki ana i te tinihanga, i te kino. 29 Aue, te mate mo koutou, e nga karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga? ko koutou nei hoki hei hanga i nga tanumanga o nga poropiti, hei whakapaipai i nga

24 A ka puta atu a Ihu ki waho o te temepara, kia haere; na ka tae mai ana akonga ki a ia kia whakakitea ki a ia nga whare i hanga mo te temepara. 2 Otiia ka mea ia ki a ratou, Kahore ianei koutou e kite i enei mea katoa? He pono taku e mea nei ki a koutou, E kore e toe ki konei tetahi kohatu ki runga ake i tetahi kohatu, engari ka whakahoroa katoatia. 3 A, i a ia e noho ana i runga i maunga Oriwa, ka haere puku mai nga akonga ki a ia, ka mea, Korerotia ki a matou, ko ahea enei mea? he aha te tohu o tou haerenga mai, o te mutunga hoki o te ao? (aiōn g165) 4 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ratou, Kia tupato kei mamingatia koutou e te tangata. 5 He tokomaha hoki e haere mai i runga i toku ingoa, e mea, Ko te Karaiti ahau, a he tokomaha e whakapohetia. 6 A tera koutou e rongo ki nga pakanga, ki nga hau korero pakanga: kia tupato kei ohorere koutou: ta te mea kua rite kia puta enei mea katoa, taihoa ia

te mutunga. 7 E whakatika hoki tetahi iwi ki tetahi o te Tama a te tangata i te rangi: a ko reira nga iwi iwi, tetahi rangatiratanga ki tetahi rangatiratanga: a e katoa o te whenua tangi ai, a e kite ratou i te Tama puta nga po matekai, nga mate uruta, me nga ru, a te tangata e haere mai ana i runga i nga kapua ki nga tini wahi. 8 Otira ko te timatanga kau enei o te rangi me te kaha, me te kororia nui. 31 A, e katoa o nga mamae. 9 Ko reira koutou tukua ai kia tonoa e ia ana anahera me te tetere tangi nui, a ka tukinotia, a e whakamatea koutou; a e kino hoki nga huihui e ratou ana i whiriwhiri ai i nga hau e wha, iwi katoa ki a koutou, he whakaaro ki toku ingoa. 10 A i tetahi pito o te rangi puta noa i tetahi pito. 32 Na he tokomaha e he, a ka tuku tetahi i tetahi, ka kino kia akona koutou e te pikti ki tetahi kupu whakarite: i ano tetahi ki tetahi. 11 He tokomaha ano nga poropiti tona manga e ngawari ana ano, a ka puta ona rau, teka e whakatika, a he tokomaha e whakapohehetia ka mohio koutou ka tata te raumati: 33 Waihoki ko e ratou. 12 A, i te kino ka hua, ka matoke haere koutou, ina kite i enei mea katoa, ka matau koutou ka te aroha o te tini tangata. 13 Ko te tangata ia e u tata ia, kei nga kuwaha tonu. 34 He pono taku e mea ana, a taea noatia te mutunga, ka ora ia. 14 A e nei ki a koutou, E kore rawa tenei whakatupuranga e kauwhautia tenei rongopai o te rangatiratanga puta pahemo, kia puta katoa ra ano enei mea. 35 Ko te noa i te ao, hei mea whakaatu ki nga iwi katoa; a rangi me te whenua e pahemo, ko aku kupu ia e kore ko reira puta ai te mutunga. 15 A e kite koutou i te e pahemo. 36 Otira kahore tetahi tangata e mohio ki mea whakarihariha, i te mea whakangaro, i korerotia taua ra, ki taua haora, kahore rawa nga anahera o te ai e Raniera poropiti, i ia e tu ana i te wahi tapu, rangi, kahore te Tama a te tangata, ko toku Matua kia matau te kaititiro pukapuka, 16 Ko reira kia rere anake. 37 Ka rite hoki ki nga ra i a Noa te haerenga te hunga i Huria ki nga maunga: 17 Ko te tangata i mai o te Tama a te tangata. 38 Ka rite hoki ki ta ratou runga i te whare, kei heke iho ki te tiki mea i roto i i nga ra i mua atu o te waipuke; e kai ana, e inu tonu whare: 18 Kauaka ano te tangata i te mara e ana, e marena ana, e hoatu ana kia marenatia, a tae hoki ki te tiki i ona kakahu. 19 Aue, te mate mo te noa ki te ra i tomo ai a Noa ki roto ki te aaka, 39 A hunga e hapu ana, mo nga mea hoki e whangai ana kahore ratou i mohio, a pakaru noa te waipuke, a ki te u, i aua ra! 20 Me inoi koutou kei rokohanga hakakina ana ratou katoa: e pera ano te haerenga koutou e te whati i te hotoke, i te hapati ranei: 21 Kei mai o te Tama a te tangata. 40 I taua wa tokorua ki te taua wa hoki te whiu nui, kahore ona rite mai o te mara; kotahi e tangohia, kotahi e waiho: 41 Tokorua timatanga o te ao a mohoa noa nei, e kore ano e wahine e huri ana i te mira; kotahi e tangohia, kotahi pera a mua ake nei. 22 A, me i kahore aua ra i poroa e waiho. 42 Kia mataara rapea; e kore hoki koutou e i waenga, hore he kikokiko e ora: otira ka whakaaroa mohio ki te haora e puta mai ai to koutou Ariki. 43 Kia te hunga i whiriwhiria, a ka poroa aua ra. 23 Ki te mohio ki tenei, me i matau te tangata o te whare ki mea tetahi ki a koutou i reira, Na, tenei a te Karaiti; te mataaratanga e puta ai te tahae, kua tautiaki ia, na, tera; aua e whakaponohia. 24 E whakatika hoki a kahore i tukua tona whare kia pokaia. 44 Na kia nga Karaiti teka, me nga poropiti teka, a ka hoatu e mataara hoki koutou: no te mea ka puta mai te Tama ratou nga tohu nunui, me nga mea whakamiharo; a te tangata i te haora e kore ai koutou e mahara. 45 a mehemea e taea, ka mamingatia ano te hunga i Ko wai ra te pononga pono, mahara, i meinga e tona whiriwhiria. 25 Na kua korerotia wawetia nei e ahau ki ariki hei rangatira mo ana tangata, hei hoatu i te kai a koutou. 26 Na, ahakoa mea ratou ki a koutou, Na, ma ratou i te wa e tika ai? 46 Ka koa taua pononga ki kei te koraha ia; aua e haere atu: Na, kei nga ruma o te rokohanga e tona ariki, ina haere mai, e pera ana. roto rawa; aua e whakaponohia. 27 Ka rite hoki ki 47 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ka meinga te uira e puta mai nei i te rawhiti, a hiko tonu atu ki ia hei rangatira mo ona taonga katoa. 48 Otira ki te te uru, te haerenga mai o te Tama a te tangata. 28 mea taua pononga kino i roto i tona ngakau, Ka roa Ko te wahi hoki i te tupapaku, ko reira huihui ai nga te putanga mai o toku ariki; 49 A ka anga ka patu i kahu. 29 A, muri tonu iho i te whakapawera i aua ra, ona hoa pononga, ka kai, ka inu tahi me te hunga ka whakapouritia te ra, e kore ano e titi te atarau, haurangi; 50 E tae mai te ariki o taua pononga i te ra ka taka iho nga whetu i te rangi, a ka ngauaeue nga e kore ai ia e mahara, i te haora e kore ai ia e mohio, mea kaha o nga rangi: 30 Ko reira ano puta ai te tohu 51 Ka hatepea putia ia, ka meinga he wahi mona i

roto i te hunga tinhanga: ko te wahi tera o te tangi, o te tetea o nga niho.

25 Na ka rite te rangatiratanga o te rangi ki nga wahine kotahi tekau, i mau i a ratou rama, a haere ana ki te whakatau i te tana marena hou; **2** Tokorima o ratou he maharakore, tokorima he mahara. **3** Ko nga mea maharakore i mau i a ratou rama, kihai ia i mau hinu: **4** Ko te hunga mahara i mau hinu atu i roto i a ratou ipu me a ratou rama. **5** Ka whakaroa te tane marena hou, ka tunewha ratou katoa, ka moe. **6** Na, i waenganui po, ka pa te karanga, E, ko te tane marena hou! Puta mai koutou ki te whakatau i a ia. **7** Katahi ka ara katoa aua wahine, ka whakapai i a ratou rama. **8** Na ka mea te hunga maharakore ki te hunga mahara, Homai ki a matou tetahi wahi o ta koutou hinu: ka pirau hoki a matou rama. **9** Na ka whakahoki te hunga mahara, ka mea, Kahore; kei kore e ranea ma matou, ma koutou: engari me haere koutou ki nga kaihoko, hoko ai i tetahi ma koutou. **10** A, no to ratou haerenga atu ki te hoko, ka tae mai te tane marena hou: a tomo tahi ana me ia ki te marena te hunga kua ata rite: a tutakina ana te tatau. **11** Muri iho ka tae era wahine, ka mea, E te Ariki, e te Ariki, uakina ki a matou. **12** Na ka whakahoki ia, ka mea, He pono taku e mea nei ki a koutou, Kahore ahau e mohio ki a koutou. **13** Kia mataara rapea koutou, e kore hoki koutou e mohio ki te ra, ki te haora, e puta mai ai te Tama a te tangata. **14** Ka rite hoki ki te tangata e haere ana ki tawhiti, karangatia ana e ia ana pononga ake, a hoatu ana ki a ratou ana taonga. **15** Ki tetahi i hoatu e ia e rima taranata, ki tetahi e rua, ki tetahi kotahi; ki ia tangata, ki ia tangata, he mea whakarite ki to ratou uaua; a haere ana ia. **16** Na ko te haerenga o te tangata i a ia nei nga taranata e rima, hokohokona ana aua mea e ia, a riro ana i a ia e rima atu nga taranata. **17** Pera ano hoki te tangata i nga mea e rua; e rua atu i riro i a ia. **18** Ko te tangata ia i te mea kotahi, haere ana, kei te keri ki te whenua, a hunu ana e ia te moni a tona ariki. **19** A, roa rawa iho, ka puta te ariki o aua pononga, ka mea kia korerotia ana moni e ratou ki a ia. **20** A, ko te haerenga o te tangata i a ia nei nga taranata e rima, ka mauria mai e ia e rima atu nga taranata, a ka mea, E te ariki, e rima au taranata i homai ai ki ahau: na, e rima atu nga taranata kua riro mai i ahau hei tapiri mo era. **21** Ka

mea tona ariki ki a ia, Pai rawa, e te pononga pai, e te pononga pono; pono tau mahi ki nga mea ruarua, maku koe e mea hei rangatira mo nga mea maha: uru mai koe ki te hari o tou ariki. **22** Me tera hoki i a ia nei nga taranata e rua, ka haere mai, ka mea, E te ariki, e rua au taranata i homai ai ki ahau: na e rua atu nga taranata kua riro mai i ahau hei tapiri mo era. **23** Ka mea tona ariki ki a ia, Pai rawa, e te pononga pai, e te pononga pono; pono tonu tau mahi ki nga mea ruarua, maku koe e mea hei rangatira mo nga mea maha: uru mai koe ki te hari o tou ariki. **24** A, ko te haerenga mai hoki o te tangata i a ia nei te taranata kotahi, ka mea, E te ariki, i matau ahau ki a koe he tangata pakeke koe, e kokoti ana i te wahi kihai i ruia e koe, e kohikohi ana i te wahi kihai i whakatitaria e koe: **25** Na ka wehi ahau, a haere ana, hunu ana i tau taranata ki te whenua: na, tau na. **26** Na ka whakahoki tona ariki, ka mea ki a ia, Pononga kino, pononga mangere, i matau koe e kokoti ana ahau i te wahi kihai i ruia e ahau, e kohikohi ana i te wahi kihai i whakatitaria e ahau: **27** Ko te mea tika hoki kia kawea e koe taku moni ki nga rangatira peeke moni, a ka tae mai ahau, ka riro mai taku me ona hua ano. **28** Ko tenei, tangohia te taranata i a ia, hoatu ki tera i nga taranata kotahi tekau. **29** Ki te whai mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia, a ka maha atu ana: a, ki te kahore he mea a tetahi, ko ana mea ake ka tangohia i a ia. **30** Na maka te pononga huakore ki te pouri i waho: ko te wahi tera o te tangi, o te tetea o nga niho. **31** Na, hei te taenga mai o te Tama a te tangata me tona kororia, ratou tahi ko nga anahera, ko reira ia noho ai ki runga ki te torona o tona kororia: **32** A ka whakaminea ki tona aroaro nga iwi katoa: ka wehea ratou e ia etahi i etahi, ka peratia me te hepara e wehe nei i nga hipi, i nga koati: **33** Ka whakaturia e ia nga hipi ki tona matau, ko nga koati ki maui. **34** Katahi te Kingi ka mea ki te hunga i tona matau, Haere mai, e te hunga whakapai a toku Matua, nohoia te rangatiratanga kua rite noa ake mo koutou no te orokohanganga ra ano o te ao: **35** I hiakai hoki ahau, a whangainga ana e koutou: i matewai ahau, a whakainumia ana e koutou: he manene ahau, a whakamanuhiritia ana e koutou: **36** I tu tahanga, a whakakakahuria ana e koutou: he turoro, a tirotirohia ana ahau e koutou: i te whare herehere ahau, a haere mai ana koutou ki ahau. **37** Na ka whakahoki te hunga tika ki a ia, ka mea, E te

Ariki, nonahea matou i kite ai i a koe e hiakai ana, a whangai ana i a koe? e mate ana ranei i te wai, e whakainu ana i a koe? 38 Nohea matou i kite ai i a koe e manene ana, a whakamanuhiri ana i a koe? 39 Nonahea hoki matou i kite ai i a koe e turoro ana, i mea mo toku tanumanga. 40 Ko reira whakahoki ai te Kingi, mea ai ki a ratou, He pono reira whakahoki ai te Kingi, mea ai ki a ratou, He pono tenu ko ahau e kore e noho tonu ki a koutou. 41 Ko reira ia ki atu ai ki te hunga i te tena ko ahau e kore e noho tonu ki a koutou, Ko ta koutou i mea ai ki tetahi oku teina, ahakoa ki te iti rawa, he meatanga tena ki ahau. 42 I hiakai hoki ahau, a kihai i whangainga e koutou: i mea ai, hei whakamahara ki a ia. 43 He nga akonga ki a Ihu, ka mea ki a ia, Ko hea tau e pai manene ahau, a kihai i whakamanuhiritia e koutou: i ai kia taka e matou te kapenga hei kai mau? 44 Ko reira ano ratou whakahoki ai ki a koe matou ko aku akonga mea ai i te kapenga. 45 Ko reira whakahoki ai ia, mea ai, E te Ariki, nonahea matou i kite ai i a koe tahu ahau, i te whare herehere, a kihai koutou i ka mea ia, Haere ki te pa, ki a mea, ka ki atu ki a ia, turoro ahau, i te whare herehere, a kihai koutou i mea ana e nga akonga ta Ihu i whakarite ai ki a e hiakai ana, e mate wai ana, e manene ana, e tu ratou; taka ana e ratou te kapenga. 46 Na ko enei e haere ki te whiu utu hara kahore nei ona mutunga: ko te hunga tika ia ki te ora tonu. (aionios g166)

26 A, ka mutu enei kupu katoa a Ihu, ka mea ia ki ana akonga, 2 E matau ana koutou kia rua ake ra ko te kapenga, a ka tukua te Tama a te tangata kia ripekatia, 3 Na ka whakamine nga tohunga nui, nga karaipi, me nga kaumatua o te iwi, ki te whare o te tohunga nui, ko Kaiapa te ingoa. 4 Ka whakatakoto tikanga nanakia e mau ai a Ihu, e whakamatea ai. 5 Otira i mea ratou, Kauaka i te hakari, kei ngangau te iwi. 6 Na, i a Ihu i Petani i te whare o Haimona repera, 7 Ka haere mai tetahi wahine ki a ia me te pouaka kohatu, ki tonu i te hinu kakara utu nui, a ringihia ana ki runga ki tona matenga, i a ia e noho ana ki te kai. 8 No te kitenga ia o ana akonga, ka riri, ka mea, Hei aha tenei maumau? 9 He nui hoki te utu me i hokona tenei hinu kakara, ka hoatu ki te hunga rawakore. 10 A i mohio a Ihu, ka mea ki a ratou, He

aha ta koutou e whakapawerawera i te wahine nei? 11 Kei a koutou tonu hoki te hunga rawakore i nga wa katoa; 12 I tu tahanga ana ranei, a whakakakahu ana i a koe? ringihia ai hoki tenei hinu kakara ki toku tinana, he 13 He pono taku e mea nei te whare herehere ranei, a haere ana ki a koe? 14 Katahi ka haere reira whakahoki ai te Kingi, mea ai ki a ratou, He pono ai tenei rongopai, ka korerotia ano ta tenei wahine i taku e mea nei ki a koutou, Ko ta koutou i mea ai ki tetahi o te tekau ma rua, ko Hura Ikariote te ingoa, ki 15 Ka mea, he aha ta koutou e pai nga tohunga nui, 16 A i kia homai ki ahau, a maku ia e tuku ki a koutou? A ka paunatia e ratou e toru tekau hiriwa ki a ia. 17 Na i te ra tuatahi o te taro rewenakore ka haere mate i te wai, a kihai i whakainumia e koutou: 18 Na i te kia taka e matou te kapenga hei kai mau? 19 A i a kihai i whakamanuhiritia e koutou: he ka mea ia, Haere ki te pa, ki a mea, ka ki atu ki a ia, turoro ahau, i te whare herehere, a kihai koutou i E mea ana te Kaiwhakaako, Ka tata toku taima; hei a tirotiro i ahau. 20 Ka ahiahi, ka mea ana e nga akonga ta Ihu i whakarite ai ki a e hiakai ana, e mate wai ana, e manene ana, e tu ratou; taka ana e ratou te kapenga. 21 A, i a ratou e kai ana, a kihai i mahi mea mau? 22 A pouri noa iho ratou, a kihai i mea akonga ki a ia, Ko hea tau e pai manene ahau, a kihai i whakamanuhiritia e koutou: i ai kia taka e matou te kapenga hei kai mau? 23 A ka whakahoki ia, ka mea, Ko te tangata, e 24 E haere ana hoki te Tama a te tangata, e pera ana me te mea i tuhituhia mona: otia aue te mate mo te tangata e tukua ai te Tama a te tangata! 25 he pai mo taua tangata me i kaua ia e whanau. 26 Katahi a Hura, tona kaituku, ka oho ake, ka mea, E te Kaiwhakaako, ko ahau ranei? Ano ra ko ia ki a ia, Kua korerotia na e koe. 27 Na ka mau ia ki te tetahi o koutou ahau e tuku. 28 Ko oku toto hoki enei, ko o te kawenata hou, e whakahekeana mo te tini, hei murunga hara. 29 Na ko tuku kupu tenei ki a koutou, E kore ahau e inu i tenei hua o te waina a mua ake nei, kia taea ra ano taua ra e inumia houtia ai e tatou i te rangatiratanga o toku Matua. 30 A, no ka mutu ta ratou himene, ka haere ki Maunga Oriwa. 31 Katahi a Ihu ka mea ki

a ratou, Ka he katoa koutou ki ahau i tenei po: kua 50 Na ka mea a Ihu ki a ia, E hoa, meinga tau i haere oti hoki te tuhituhi, Ka patua e ahau te hepara, a ka mai ai ki te mahi. Me i reira ka haere mai ratou, ka pa whakamararatio nga hipi o te kahui. 32 Otira, muri o ratou ringa ki a Ihu, a hopukia ana ia. 51 Na ka iho i toku aranga, ka haere ahau i mua i a koutou ki totoro te ringa o tetahi o nga hoa o Ihu, a unuhia ana Kariri. 33 Na ka whakahoki a Pita, ka mea ki a ia, tana hoari, ka haua iho te pononga a te tino tohunga, Ahakoa he noa te katoa ki a koe, e kore rawa ahau e tapahia ana tona taringa. 52 Katahi ka mea a Ihu ki a he. 34 Ka mea a Ihu ki a ia, He pono taku e mea nei ia, Whakahokia iho tau hoari ki tona pukoro: ka mate ki a koe, Ko tenei po ano, i te mea kahore ano i tangi hoki i te hoari te hunga hapai hoari. 53 E hua koe e noa te tikaokao, ka toru au whakakahoretanga i ahau. kore e ahei i ahau aiane i inoi ki toku Matua, a e 35 Ka mea a Pita ki a ia, Ahakoa kua takoto te tikanga homai e ia ki ahau he anahera maha atu i nga rihipuna kia mate tahi taua, e kore ahau e whakakahore i a kotahi tekau ma rua? 54 Nei ra, ma te aha ka rite ai koe. I pera ano te ki a nga akonga katoa. 36 Katahi ta nga karaipiture, ara ko tenei kia meatia? 55 I taua ka haere ratou ko Ihu ki tetahi wahi, tona ingoa nei ko wa ka mea a Ihu ki nga mano, He tahae ahau i haere Kehemane, a ka mea ia ki ana akonga, Hei konei mai ai koutou me nga hoari me nga patu ki te hopu i koutou noho ai, kia haere ahau ki koina inoi ai. 37 ahau? I a koutou ahau e noho ana i te temepara, e Na ka mau ia ki a Pita ratou ko nga tama tokorua a ako ana i tena ra, i tena ra, a kihai koutou i hopu i Heperi, a ka timata te pouri, te tumatatenga. 38 Na ka ahau. 56 Na i meatia tenei katoa hei whakarite mo mea ia ki a ratou, Ki tonu toku wairua i te pouri, tata nga karaipiture a nga poropiti. Na ka whakarere nga pu ki te mate: hei konei koutou noho ai, kia mataara akonga katoa i a ia, a oma ana. 57 Katahi ka kawea tahi tatou. 39 A haere ana ia ki tahaki tata atu, ka a Ihu e nga kaihopu ki te whare o Kaiapa, o te tino takoto tapapa, ka inoi, ka mea, E toku Matua, ki te tohunga, i reira hoki nga karaipi me nga kaumatua mea e ahei, kia pahemo atu tenei kapu i ahau: otira e huihui ana. 58 Ko Pita ia i aru i a ia i tawhiti ki te kaua e waiho i taku e pai ai, engari i tau. 40 A ka marae o te tino tohunga, a tomo atu ana, noho tahi haere ia ki ana akonga, rokohanga atu e moe ana, na ana me nga kaimahi, kia kite i te mutunga. 59 Na ka mea ia ki a Pita, Ha, ko ta koutou tenei, te mataara ka rapu nga tohunga nui, me nga kaumatua, me te tahi tatou kia kotahi haora? 41 Kia mataara me te runanga katoa, ki te whakapae teka mo Ihu, kia mate inoi, kei uru ki te whakamatautauranga. He hihiko te ai ia: 60 Heoi kihai i kitea: ahakoa he tokomaha nga wairua, ko te kikokiko ia he ngoikore. 42 Ka haere atu kaiwhakapae teka i haere mai. Muri iho ka puta nga ano ia, ko te rua o ona hokinga, ka inoi, ka mea, E kaiwhakapae teka tokorua, 61 Ka ki, i mea ia, E taea toku Matua, ki te kore e ahei kia pahemo atu tenei e ahau te whakahoro te whare tapu o te Atua, a kia kapu i ahau, a me inu ano e ahau, waiho i tau i pai ai. toru nga ra ka oti i hau te hanga. 62 Na kua whakatika 43 Ko tona haerenga mai ano, na rokohanga mai e te tino tohunga, ka mea ki a ia, Kahore au kupu? he moe ana ano ratou; i taimaha hoki o ratou kanohi. 44 aha ta enei e whakaatu nei mou? 63 Heoi kihai a Ihu Na ka waiho ano ratou e ia, a haere ana ano, ka inoi, i kuihi. Na ka ki ano te tino tohunga, ka mea ki a ia, ko te toru o nga inoinga, me te whakahua i taua kupu Ko te Atua ora taku whakaoati mou, na korero mai ano. 45 Katahi ia ka haere ki ana akonga, ka mea ki a matou, ko te Karaiti ranei koe, ko te Tama a te a ratou, Moe tonu, takoto marie: na ka tata te haora, Atua? 64 Ka mea a Ihu ki a ia, Kua korerotia mai na ka tukua te Tama a te tangata ki nga ringa o te hunga e koe: otira tenei ano taku kupu ki a koutou, Tenei hara. 46 Maranga, ka haere tatou: nana, ka tata te ake ka kite koutou i te Tama a te tangata e noho ana kaituku i ahau. 47 A, i a ia ano e korero ana, na ka tae ki matau o te kaha, e haere mai ana i runga i nga mai a Hura, tetahi o te tekau ma rua, he tini hoki nga kapua o te rangi. 65 Katahi ka haehae te tino tohunga tangata i a ia, me nga hoari, me nga patu, he mea i ona kakahu, ka mea, Kua kohukohu; hei aha atu ma tono mai na nga tohunga nui, na nga kaumatua o te tatou nga kaiwhakaatu? Na kua rongo nei koutou i iwi. 48 Kua oti hoki tetahi tohu te whakarite ki a ratou tana kohukohu, 66 E pehea ana o koutou whakaaro? e tona kaituku, i mea ia, Na, ko taku tangata e kihi ai, Na ka whakahoki ratou, ka mea, Ka tika kia mate. 67 koia tena: hopukia. 49 Na tika tonu ia ki a Ihu, ka Na ka tuwhaina tona mata e ratou, ka kurua ia; ko mea, Tena koe, e te Kaiwhakaako; a kihi ana i a ia. etahi i papaki i a ia, 68 I mea, Poropiti ki a matou, e

te Karaiti, Na wai koe i papaki? 69 Na i waho a Pita e mea a Pirato ki a ia, Kahore koe e rongo i te tini o noho ana, i te marae: a ka haere mai tetahi kotiro ki nga mea e korerotia nei e ratou mou? 14 Heoi kahore a ia, ka mea, Ko koe hoki i a Ihu o Kariri. 70 Otira kia kotahi kupu i whakahokia e ia ki a ia; tino miharo ka whakahore ia i te aroaro o ratou katoa, ka mea, noa te kawana. 15 Na ko ta te kawana tikanga i taua Kahore ahau e mohio ki tau e ki mai na. 71 A ka puta hakari he tuku i tetahi herehere ki te iwi, i ta ratou e atu ia ki waho ki te whakamahau, ka kite ano tetahi pai ai. 16 I reira ano i a ratou tetahi herehere ingoa atu kotiro i a ia, a ka mea tera ki te hunga i reira, nui, ko Parapa te ingoa. 17 A, no ra ka mine ratou, ka I a Ihu ano o Nahareta tenei. 72 A ka whakahore mea a Pirato ki a ratou, Ko wai ta koutou e pai ai kia ano ia, me te oati ano, Kahore ahau e mohio ki tena tukua e ahau ki a koutou? ko Parapa, ko Ihu ranei e tangata. 73 A, muri tata iho, ka haere mai te hunga huaina nei ko te Karaiti? 18 I mahara hoki ia he hae e tu ana, ka mea ki a Pita, Koia ano, ko koe tetahi no ratou i tukua ai ia. 19 Na, i a ia e noho ana i runga o ratou; na tou reo koe i whakaatu. 74 Katahi ia ka i te nohoanga whakawa, ka tono tangata mai tana timata te kanga, te oati, Kahore rawa ahau e mohio ki wahine ki a ia. ka mea, Kei ahatia e koe taua tangata tena tangata. A tangi tonu iho te tikaokao. 75 Na ka tika: he maha hoki nga mea i pa moemoea mai ki mahara a Pita ki ta Ihu kupu i mea ai ki a ia, E kore ahau inaiane, he mea mona. 20 Otiia i whakakititia e e tangi te tikaokao, ka toru au whakakahoretanga i nga tohunga nui ratou ko nga kaumataua te mano, ahau. Na haere ana ia ki waho, a nui atu tona tangi. 21

27 A, ka takiri te ata, ka runanga nga tohunga nui

katoa me nga kaumataua o te iwi mo Ihu kia whakamatea: 2 A, no ka oti ia te here, ka arahina atu, tukua ana ki a Pirato, ki te kawana. 3 A, no te kitenga o Hura, o te kaituku i a ia, kua whakaetia ia kia whakamatea, ka puta ke tona whakaaro, whakahokia ana e ia nga hiriwa e toru tekau ki nga tohunga nui ratou ko nga kaumataua. 4 Ka mea, Kua hara ahau i taku tukunga i te toto harakore. Ka mea ratou, Hei aha ma matou? mau tena e titiro. 5 Na maka iho e ia nga hiriwa ki te whare tapu, a puta ana ki waho, haere ana, tarona ana i a ia. 6 Na ka tango nga tohunga nui i nga hiriwa, ka mea, E kore e tika kia panga enei ki te takotoranga moni, he utu toto hoki. 7 No ka runanga ratou, a hokona ana ki aua mea te mara a te kaihangā rihi, hei tanumanga mo nga manene. 8 Na reira hoki i huaina ai taua mara, Ko te Mara o te Toto, a mohoa noa nei, 9 Katahi ka rite ta Heremaia poropiti i korero ai, i mea ai, Tangohia ana e ratou nga hiriwa e toru tekau, te utu mo te tangata i whakaritea nei ona utu, i whakaritea nei nga utu e etahi o nga tama a Iharaia; 10 A hoatu ana mo te mara a te kaihangā rihi; i pera ano me ta te 'Ariki i whakarite ai ki ahau. 11 Na i te tu tera a Ihu i te aroaro o te kawana; ka ui te kawana ki a ia, ka mea, Ko koe ranei te Kingi o nga Hurai? Ka mea a Ihu ki a ia, Kua korerotia mai na e koe. 12 A, i te whakapanga a nga tohunga nui ratou ko nga kaumataua i tetahi he ki a ia, kihai ia i whakahoki kupu atu. 13 Katahi ka

Na ka whakahoki te kawana, ka mea ki a ratou, Ko teheia o te tokorua ta koutou e pai ai kia tukua e ahau ki a koutou? Ka mea ratou, Ko Parapa. 22 Ka mea a Pirato ki a ratou, Me aha oti e ahau a Ihu, e huaina nei ko to Karaiti? Ka mea ratou katoa ki a ia, Ripekatia. 23 Na ka mea te kawana, He aha koia tana kino i mea ai? Heoi nui noa atu ta ratou hamama, ka mea, Ripekatia ia. 24 A, i te kitenga o Pirato kahore ia i whai wahi, engari ka nui ke atu te ngangau, ka mau ia ki te wai, ka horoi i ona ringa i te aroaro o te mano, ka mea. Kahore ahau e whai hara i te toto o tenei tangata tika: ma koutou tena e titiro. 25 Na ka whakahoki te iwi katoa, ka mea, Hei runga ona toto i a matou, i a matou tamariki. 26 Na ka tukua e ia a parapa ki a ratou: a, ka oti a Ihu te whiu, ka tukua kia ripekatia. 27 Katahi ka mauria a Ihu e nga hoia a te kawana ki te whare whakawa, a whakaminea ana ki a ia te ropu katoa. 28 Na ka tangohia e ratou ona kakahu, a whakakakahuria ana ia ki te kakahu whero. 29 A, no ka oti tetahi karauna tataramoa te whiri, ka potaea ki tona matenga, me te kakaho ki tona ringa matau: a ka tukua nga turi ki a ia, ka taunu ki a ia, ka mea, Tena koe, e te Kingi o nga Hurai! 30 A ka tuwhaina ia e ratou, a ka mau ratou ki te kakaho, ka patua ki tona matenga. 31 Na, ka mutu ta ratou tawai ki a ia, ka tihorea atu i runga i a ia te kakahu ra, whakakahuria ana ona ki a ia, a arahina ana ia kia ripekatia. 32 A, i a ratou e haere ana ki waho, ka kitea e ratou he tangata no Hairini, ko Haimona te ingoa: meinga ana ia e ratou kia haere tahi me ratou hei

amo i tona ripeka. 33 A, i to ratou taenga ki te wahi e ratou ko ona hoa tiaki i a Ihu i te ru, i nga mea ano i kia nei ko Korokota, ara, ko te wahi angaanga, 34 Ka meatia, nui atu to ratou wehi, ka mea, He pono ko te hoatu e ratou he waina ki a ia kia inumia, he mea Tama tenei a te Atua. 55 A he tokomaha nga wahine i whakananu ki te au: a, no tana whakamatauranga reira e matakaitaki ana mai i tawhiti, nga mea i aru atu, kihai i pai ki te inu. 35 A, ka oti ia te ripeka, ka mai i a Ihu i Kariri, i mahi mea mana: 56 I roto i a weheweheha ona kakahu, he mea maka ki te rota: i ratou a Meri Makarini, a Meri whaea o Hemi raua ko rite ai te kupu i korerotia e te poropiti, I weheweheha Hohi, me te whaea hoki o nga tama a Heperi. 57 Na, oku weruweru mo ratou, i maka rota hoki mo toku ka ahiahi, ka haere mai tetahi tangata taonga nui o kakahu. 36 Na noho ana ratou ki te tiaki i a ia i reira. Arimatia, ko Hohepa te ingoa, he akonga ano ia na 37 A whakanohoia ana e ratou ki runga ake i tona Ihu: 58 I haere taua tangata ki a Pirato, a tonoa ana matenga te mea i whakawakia ai ia, he mea tuhituhi, e ia te tinana o ihu. Na ka mea a Pirato kia hoatu ko Ihu tenei ko te kingi o nga Hurai. 38 Na tokorua te tinana. 59 Na ka tango a Hohepa i te tinana, a nga tahae i ripekatia ngatahitia me ia, kotahi ki matau, takoia ana e ia ki te rinena ma, 60 Whakatakotoria kotahi ki maui. 39 A ka kohukohu ki a ia te hunga e ana ki tana urupa hou, i haua e ia ki roto ki te kama: haere ana ra reira, me te oioi o ratou matenga, 40 na whakataka atu ana e ia tetahi kohatu nui ki te Ka mea, Ko koe hei whakahoro i te whare tapu, hei kuwaha o te urupa, a haere ana. 61 I reira ano a Meri hanga ano i nga ra e toru, whakaorangia koe e koe Makarini, me tera Meri, e noho ana i te ritenga atu o ano. Ki te mea ko te Tama koe a te Atua, heke iho te tanumanga. 62 Na, i te aonga ake, i te ra i muri i te i te ripeka. 41 I pena ano te tawai a nga tohunga takanga hakari, ka haere nga tohunga nui me nga nui, ratou ko nga karaipi, ko nga kaumatau, i mea, Parihi ki a Pirato, 63 Ka mea, E mara, kei te mahara 42 Ko era atu i whakaorangia e ia; te taea e ia te matou ki te korero a tera tangata tinhinga i a ia ano whakaora i a ia ano. Ko ia te Kingi o Ihairaira, tena kia e ora ana, Kia taka nga ra e toru ka ara ahau. 64 Na heke iho oti ia i te ripeka, ka whakapono matou ki reira whakahaua atu kia tiakina te tanumanga, a tae a ia. 43 I whakawhirinaki ia ki te Atua: ma tera ia e noa ki te toru o nga ra, kei haere ana akonga i te po, whakaora aianei, ki te pai ia ki a ia: nana hoki te ki, ka tahae i a ia, ka mea ki te iwi, Kua ara ia i te hunga Ko te Tama ahau a te Atua. 44 Me nga tahae hoki i mate: penei kino atu i to mua to muri he. 65 Ka mea a ripekatia tahitia ra me ia, i pera ano ta raua tawai ki a Pirato ki a ratou, He kaitiaki ano a koutou: haere, kia ia. 45 Na ka pouri a runga katoa o te whenua, no te puta o koutou whakaaro kei taea atu ia. 66 Na haere ono o nga haora a taea noatia te iwa o nga haora. 46 ana ratou, hiritia ana te kohatu, me te whakanoho A, ka tata ki te iwa o nga haora, ka karanga a Ihu, he ano i nga kaitiaki, kei taea atu te tanumanga.

nui te reo, ka mea, Eri, Eri, rama hapakatani? ara, E toku Atua, e toku Atua, he aha koe i whakarere ai i ahau? 47 I te rongonga o etahi o te hunga e tu ana i reira, ka mea, E karanga ana te tangata nei ki a Iraia. 48 Na kua rere tetahi o ratou, kua mau ki te hautai, whakakia ana ki te winika, a whakanohoia ana ki runga ki te kakaho, whakainumia ana mana. 49 Ka mea ehinu, Kati, kia kite tatou e haere mai ranei a Iraia ki te whakaora i a ia. 50 Na ka karanga ano a Ihu, he nui te reo, a tuku atu ana i tona wairua. 51 Na ka wahia te arai o te whare tapu i waenganui pu, mai i runga a ki raro: ka ru te whenua, pakaru ana nga kamaka; 52 Ko nga urupa tuwhera kau; a he maha nga tinana o te hunga tapu kua moe i ara mai; 53 Ko te putanga ake i nga urupa i muri iho o tona aranga mai, haere ana ki roto ki te pa tapu, a he tokomaha te hunga i kite i a ratou. 54 Na, i te kitenga o te keneturio

28 I te mutunga o te hapati i te mea ka tata tonu te puao te ra tuatahi o te wiki, ka haere a Meri Makarini me tera Meri kia kite i te tanumanga. 2 Na he nui te ru i puta mai: i heke iho hoki tetahi anahera a te Ariki i te rangi, a haere ana, whakataka atu ana e ia te kohatu i te kuwaha, a noho ana i runga. 3 Ko tona ahua me te mea he uira, ma tonu tona kakahu ano he hukarere: 4 A wiri noa iho nga kaitiaki i te wehi ki a ia, ka rite ki te tupapaku. 5 Na ka oho te anahera, ka mea ki nga wahine, Kei wehi korua: e matau ana hoki ahau, e rapu ana korua i a Ihu i ripekatia. 6 Kahore ia i konei: kua ara ke, kua pera me tana i mea ai. Haere mai kia kite i te wahi i takoto ai te Ariki. 7 A hohoro te haere, korerotia ki ana akonga, kua ara ia i te hunga mate: tena ia te haere na i mua i a koutou ki Kariri; ko reira koutou kite ai i a ia: na kua korero nei

ahau ki a korua. **8** A hohoro tonu ta raua haere atu i te urupa, me te wehi, me te harakoa nui, a oma ana ki te korero ki ana akonga. **9** Na ka tutaki a Ihu ki a raua, ka mea mai, E ia ma. Na ka haere atu raua, ka pupuri i ona waewae, ka koropiko ki a ia. **10** Katahi a Ihu ka mea ki a raua, Aua e wehi: haere, ki atu ki oku teina kia haere ki Kariri, ko reira hoki ratou kite ai i ahau. **11** A, i a raua e haere ana, na kua tae etahi o nga kaitiaki ki te pa, kua korero ki nga tohunga nui i nga mea katoa i meatia. **12** Na, ka mutu ta ratou huihui ko nga kaumatau a ka runanga, ka hoatu e ratou he moni nui ki nga hoia, **13** Ka mea atu, Me ki e koutou, I haere ana akonga i te po, a tahaetia ana ia, i a matou e moe ana. **14** A, ki te tae te rongo o tenei ki te kawana, ma matou ia e whakamarie, a kahore he manukanuka mo koutou. **15** Na ka tango ratou i nga moni, a meinga ana nga mea i akona ai ratou: heoi kei te korerotia tenei e nga Hurai, a taea noatia tenei ra. **16** Na ka haere nga akonga tekau ma tahī ki Kariri, ki te maunga i whakaritea e Ihu ki a ratou. **17** A, i to ratou kitenga i a ia, ka koropiko ki a ia: ko etahi ia i ruarua. **18** Na ka haere mai a Ihu, ka korero ki a ratou, ka mea, Kua tukua katoatia mai ki ahau te mana i te rangi, a i runga i te whenua. **19** Na reira haere, meinga hei akonga nga iwi katoa, iriiria i runga i te ingoa o te Matua, o te Tama, o te Wairua tapu: **20** Akona ratou kia mau ki nga mea katoa i whakahaua e ahau ki a koutou: na, ko ahau tena hei hoa mo koutou i nga ra katoa, a te mutunga ra ano o te ao.

Amine. (aiōn g165)

Maka

1 Ko te timatanga o te rongopai o Ihu Karaiti, o te Tama a te Atua; **2** Ko te mea ia i tuhituhia i roto i ta Ihaia poropiti, Na ka tonoa e ahau taku karere i mua i tou aroaro, mana e whakapai tou ara i mua i a koe. **3** He reo no tetahi i te koraha e karanga ana, Whakapaia te huarahi o te Ariki, Whakatikaia ona ara. **4** I haere mai a Hoani, ka iriri i te koraha, ka kauwhau i te iriiri ripeneta hei murunga hara. **5** Na ka haere ki a ia te whenua katoa o Huria, me nga tangata o Hiruharama, a iriiria katoatia ana e ia ki te awa ki Horano, me te whaki ano i o ratou hara. **6** Na ko te kakahu o Hoani he huruhuru kamera, he hiako hoki te whitiki o tona hope; ko tana kai he mawhitiwhiti he honi koraha. **7** A i kauwhau ia, i mea, Tenei te haere mai nei i muri i ahau tetahi he kaha rawa ake i ahau, e kore ahau e tau ki te pikoiho wewete ai i te here o ona hu. **8** Ko ahau nei, he iriiri taku i a koutou ki te wai: mana ia koutou e iriiri ki te Wairua Tapu. **9** A i aua ra ka haere mai a Ihu i Nahareta o Kariri, ka haere ake ana i te wai, ka kaite ia i nga rangi e wahia ana kia tuwhera, me te Wairua, ano he kukupa, e heke iho ana ki a ia: **11** A ka puta mai he reo no te rangi, e mea ana, Ko koe taku Tama i aroha ai, taku i ahwareka ai. **12** A i reira pu ano ka tonoa ia e te Wairua ki te koraha. **13** A e wha tekau ona ra i reira i te koraha e whakamatautauria ana e Hatana; i roto ia i nga kararehe mohoao: ko nga anahera hoki ki te mahi mea mana. **14** Na, i muri i a Hoani i tukua ai ki te herehere, ka haere a Ihu ki Kariri, ka kauwhau i te rongopai o te Atua, **15** Ka mea, Kua rite tenei te wa, kua tata hoki te rangatiratanga o te Atua: ripeneta, whakaponohipa te rongopai. **16** Na, i a ia e haere ana i te taha o te moana o Kariri, ka kite i a Haimona raua ko tona teina, ko Anaru, e maka ana i te kupenga ki te moana: he kaihao ika hoki raua. **17** Na ka mea a Ihu ki a raua, Haere mai i muri i ahau, a maku korua e mea hei kaihao tangata. **18** A mahue tonu ake i a raua nga kupenga, aru ana i a ia. **19** A, haere tata atu ana i reira, ka kite ia i a Hemi, tama a Heperi, raua ko tona teina ko Hoani, i te kaipuke ano raua e ta ana i nga korenga o a ratou kupenga. **20** Na karanga tonu atu ia i a raua: a mahue ake i a raua to raua matua a Heperi i te kaipuke me nga kaimahi, a haere ana i muri i a ia. **21** A ka tomo ratou ki Kaperenauma; na haere tonu ia i te hapati ki te whare karakia, ka whakaako. **22** A miharo ana ratou ki tana ako: i rite hoki tana ako i a ratou ki ta te tangata whai mana, kihai i rite ki ta nga karaipi. **23** Na i to ratou where karakia tetahi tangata, he wairua poke tona; a ka karanga ia, **24** Ka mea, Katira, he aha ta matou ki a koe, e Ihu o Nahareta? kua tae mai ranei koe ki te whakangaro i a matou? e matau ana ahau ko wai koe, ko te Mea Tapu a te Atua. **25** A ka riri a Ihu ki a ia, ka mea, Katira te korero, puta mai i roto i a ia. **26** Na ka haehae te wairua kino i a ia, nui atu hoki tona reo ki te karanga, a puta ana mai i roto i a ia. **27** A miharo noa ratou katoa, uiui ana ki a ratou ano, mea ana, He aha tenei? he aha tenei ako hou? mana tonu tana nei tono i nga wairua poke, a rongo rawa ki a ia. **28** Na mai nei i muri i ahau tetahi he kaha rawa ake i ahau, paku tonu atu tona rongo ki nga wahi katoa e tata ana ki Kariri. **29** Na i reira tonu, i to ratou putanga mai i te whare karakia, tomo tonu atu ratou ko hemi, ko Hoani, ki te whare o Haimona raua ko Anaru. **30** Na i te takoto te hungawai wahine o Haimona, he kirika, a korerotia tonutia atu ia e ratou ki a ia. **31** Heoi, i tona taenga atu, ka mau ki tona ringa, whakaarahia ana ia; mutu tonu ake tona kirika, ka tahuri ki te taka mea ma ratou. **32** Na i te ahiahi, i te tonenetanga o te ra, ka mauria mai ki a ia nga turoro katoa, me te hunga e nohoia ana e nga rewera. **33** A huihui katoa ana te pa ki te kuwhaha. **34** He tokomaha te hunga e ngaua ana e te tini o nga mate i whakaorangia e ia, he mahi hoki nga rewera i peia; a kihai i tukua e ia nga rewera kia korero, no te mea i matau ratou ki a ia. **35** Na i te atatu, i mua noa atu o te awatea, ka ara ia, ka puta ki waho, ka haere ki te wahi koraha, ki reira inoi ai. **36** Na ka whai a Haimona ratou ko ona hoa i a ia. **37** A, ka kitea ia, ka mea ki a ia, E rapu ana nga tangata katoa i a koe. **38** Katahi ia ka mea ki a ratou, Tatou ka haere he wahi ke ki nga kainga tata, ki reira ahau kauwhau ai: ko taku hoki tera i haere mai ai. **39** Na ka tomo ia ki roto i o ratou whare karakia puta noa i Kariri, ka kauwhau, ka pei hoki i nga rewera ki waho. **40** A ka haere mai ki a ia tetahi repera, ka inoi ki a ia, tuku rawa nga turi ki a ia, ka mea, Ki te pai koe, e taea ahau e koe te mea kia ma. **41** Na ka aroha a Ihu, ka totoro tona ringa, ka pa ki a ia, ka mea ki a ia, E pai ana ahau; kia ma koe. **42** A, puaki kau tona reo, kua kore tona repera, na kua ma. **43** Na ka whakatupato ia ki a ia, a tonoa tonutia atu, **44** Ka mea

atu hoki ki a ia, Kei korerotia tetahi mea ki te tangata: kitenga o nga karaipi a nga Parihi i a ia e kai tahi ana engari haere, kia kite te tohunga i a koe, a mauria atu me nga pupirikana, me nga tangata hara, ka mea ki mo tou whakamakanga nga mea i whakaritea e Mohi, ana akonga, Kei te kai tahi ia, kei te inu tahi me nga hei mea whakaatu ki a ratou. **45** Heoi, i tona putanga pupirikana me nga tangata hara. **17** A, i te rongonga atu, ka anga ki te kororo nui haere, ka whakapuakina o Ihu, ka mea ia ki a ratou, Kahore he aha o nga taua mea, a kihai a Ihu i ahei te haere nui ki te pa i tangata ora e meatia ai e te rata, engari o te hunga e muri iho, engari i noho ia i waho i nga wahi koraha: a mate ana: kihai hoki ahau i haere mai ki te karanga i haere ana mai ratou ki a ia i nga wahi katoa.

2 A, i a ia i tomo ai ano ki Kaperenauma i etahi ra mai, ka rangona kei te whare ia. **2** Na ka hui mai te tini o te tangata, kahore rawa he wahi e o ai ratou, hore rawa i te taha o te kuwhaha; a ka korerotia e ia te kupu ki a ratou. **3** Ka haere mai hoki etahi, ka kawe mai i tetahi pararutiki ki a ia, tokowha ki te kauhoa. **4** A, te taea te whakatata ki a ia i te mano hoki, ka pokaia te tuanui o te wahi i noho ai ia: a, ka oti te wawahi, ka tukua iho te moenga i takoto ai te pararutiki. **5** A, no te kitenga o Ihu i to ratou whakapono, ka mea ia ki te pararutiki, E tama, ka oti ou hara te muru. **6** Na i reira etahi o nga karaipi e noho ana, e whakaaroaro ana i roto i o ratou ngakau, **7** He aha enei kupu kohukohu a tenei tangata? ko wai hei muru hara, kotahi tonu ko te Atua anake? **8** Na mohio tonu a Ihu i roto i tona wairua, e penei ana o ratou whakaaro i roto i a ratou, a ka mea ia ki a ratou, He aha koutou ka whakaaroaro ai i enei mea i roto i o koutou ngakau? **9** Ko tehea te mea takoto noa, ko te mea ki te pararutiki, Ka oti ou hara te muru; ko te mea ranei, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere? **10** Otira, kia matau ai koutou he mana muru hara to te Tama a te tangata i runga i te whenua, ka mea ia ki te pararutiki, **11** Ko taku kupu tenei ki a koe, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere ki tou whare. **12** Na whakatika tonu ake ia, a tangohia ake ana tona moenga, haere atu ana i te aroaro o ratou katoa: no ka miharo ratou katoa ka whakakororia i te Atua, ka mea, Kahore ano tatou i kite noa i te penei. **13** A haere atu ana ia i te taha o te moana; na ka tae te mano katoa ki a ia, a ka whakaakona ratou e ia. **14** A, i a e haere ana, ka kite ia i a Riwi tama a Arapiu e noho ana i te wahi tango takoha, ka mea ki a ia, Arumia ahau. Na whakatika ana ia, aru ana i a ia, **15** A, i a ia e noho ana i tona whare, he tokomaha nga pupirikana me nga tangata hara e noho tahi ana ki a Ihu ratou ko ana akonga: he tokomaha hoki ratou, a i aru i a ia. **16** A, no te

me nga pupirikana, me nga tangata hara, ka mea ki mo tou whakamakanga nga mea i whakaritea e Mohi, ana akonga, Kei te kai tahi ia, kei te inu tahi me nga hei mea whakaatu ki a ratou. **17** A, i te rongonga atu, ka anga ki te kororo nui haere, ka whakapuakina o Ihu, ka mea ia ki a ratou, Kahore he aha o nga taua mea, a kihai a Ihu i ahei te haere nui ki te pa i tangata ora e meatia ai e te rata, engari o te hunga e mate ana: kihai hoki ahau i haere mai ki te karanga i te hunga tika, engari i te hunga hara. **18** Na kei te nohopuku nga akonga a Hoani ratou ko a nga Parihi: a ka haere mai ratou, ka mea ki a ia, He aha nga akonga a Hoani me a nga Parihi ka nohopuku ai, tena ko au akonga kahore e nohopuku? **19** Na ka mea a Ihu ki a ratou, E ahei ranei nga tama o te whare marena te nohopuku i te mea kei a ratou te tane marena hou? e kore ratou e ahei te nohopuku i nga wa kei a ratou nei te tane marena hou. **20** Na tera e tae mai nga ra e tangohia ai te tane marena hou i a ratou, katahi ratou ka nohopuku i aua ra. **21** E kore e tūia e te tangata tetahi wahi o te kahu hou, hei papaki mo te kahu tawhito; kei riro tetahi wahi o te kahu tawhito i tona whakakapi hou, a ka nui rawa te pakaru. **22** E kore hoki e ringihia e te tangata te waina hou ki nga ipu tawhito: kei pakaru nga ipu i te waina hou, a ka maringi te waina, kore ake nga ipu: engari me riringi te waina hou ki nga ipu hou. **23** A, i a ia e haere ana i waenga witi i te hapati, ka anga ana akonga ka ka kato haere i nga puku witi. **24** Na ka mea nga Parihi ki a ia, Na, he aha ratou ka mahi ai i te mea e kore e tika i te hapati? **25** A ka mea ia ki a ratou, Kahore ano koutou i kite noa i ta Rawiri i mea ai, i a ia e ngaua ana e te hiakai, ratou ko ona hoa? **26** I tona tomokanga ki te whare o te Atua i nga ra o Apiata tohunga nui, a kainga ana e ia nga taro aroaro, nga mea kihai nei i tika kia kainga, ma nga tohunga anake, a hoatu ana e ia ki ona hoa? **27** I mea ano ia ki a ratou, Hei mea mo te tangata te hapati, ehara i te mea ko te tangata mo te hapati, **28** Waihoki ko te Tama a te tangata te Ariki o te hapati.

3 A ka tomo atu ano ia ki te whare karakia; na i reira tetahi tangata kua memenge tona ringa. **2** A ka whakamau ta ratou titiro ki a ia, me kore ia e whakaora i a ia i te hapati; he mea kia whakapa ai ratou i tetahi he ki a ia. **3** Na ka mea ia ki te tangata i te ringa memenge, Whakatika ki waenganui. **4** Na ka mea ia ki a ratou, He mea tika ranei te mahi pai i te hapati, te mahi kino ranei? te whakaora ranei, te

whakamate ranei? Heoi kahore ratou i kiki. 5 Na ka whare. 28 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko tirotiro riri ia ki a ratou, he pouri hoki mo te pakeke o nga hara katoa o nga tama a nga tangata e murua, o ratou ngakau, ka mea ki taua tangata, Totoro tou ringa. A, ko te toronga o tona ringa, kua ora. 6 Na ka haere atu nga Parihi, ka runanga tahi me nga Heroriana mona, ki te pehea e whakangaromia ai ake ake: (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Mo ratou i ki, He ia. 7 Na ka maunu atu a lhu ratou ko ana akonga wairua poke tona. 31 A, ko te taenga mai o ona teina ki te moana; he nui hoki te tangata i aru i a ia i ratou ko tona whaea, ka tu i waho, ka tono tangata Kariri, i Huria, 8 I Hiruharama, i Irumia, i tawahi hoki mai ki a ia, ki te karanga i a ia. 32 E noho ana hoki te o Horano; me te hunga hoki e tata ana ki Taira, ki mano i tetahi taha ona, i tetahi taha, a ka mea ratou Hairona, nui atu te huihui; i to ratou rongonga i nga ki a ia, Na, tou whaea me ou teina kei waho, e rapu mea i mea ai ia, haere ana ki a ia. 9 Na ka mea ia ana i a koe. 33 Na ka whakahoki ia ki a ratou, ka ki ana akonga kia noho tata mai tetahi kaipuke iti ki mea, Ko wai toku whaea, ko wai hoki oku teina? 34 a ia, i te mano hoki, kei tutetutea ia e ratou. 10 He Na ka tirotiro ia ki te hunga e noho ana i tetahi taha tokomaha hoki i whakaorangia e ia; no ka popo mai ona, i tetahi taha, ka mea, Na, toku whaea, oku teina! ki a ia te hunga katoa e mate ana, kia pa ai ki a ia. 11 35 Ki te meatia hoki e tetahi ta te Atua i pai ai, hei Me nga wairua poke hoki, i to ratou kitenga i a ia, teina ia ki ahau, hei tuahine, hei whaea.

takoto ana ki tona aroaro, ka karanga, ka mea, Ko te Tama koe a te Atua. 12 A he maha ana kupu ki a ratou kia kaua ia e whakaaturia e ratou. 13 Na ka kake ia ki te maunga, karangatia ana ki a ia ana i pai ai: a ka tae ratou ki a ia. 14 A kotahi tekau ma rua ana i whakarite ai hei hoa mona, hei tononga hoki mana ki te kauwhau, 15 Kia whai mana hoki e ora ai nga mate, e peia ai nga rewera: 16 A huaina iho e ia a Haimona ko Pita; 17 Ko Hemi, tama a Heperi, raua ko Hoani, teina o Hemi; a huaina iho raua ko Poaneki, ara ko nga Tama a te whatitiri; 18 Ko Anaru, ko Piripi, ko Patoromu, ko Matiu, ko Tamati, ko Hemi, tama a Arapiu, ko Tariu, ko Haimona Kanaani, 19 Ko Hura Ikariote hoki, nana nei ia i tuku. Na ka tae ia ki te whare; 20 Na ka huihui ano te mano, no kihai rawa ratou i ahei te kai taro. 21 A, no ka rongo ona hoa, ka haere ki te pupuri i a ia: i mea hoki, He porewarewa ia. 22 Na ka mea nga karaipi i haere mai ra i Hiruharama, Kei a ia a Perehepura, a na te rangatira o nga rewera tana peinga rewera. 23 Na ka karangatia ratou e ia, a ka korero whakarite ki a ratou, Me pehea a Hatana ka pei ai i a Hatana? 24 Ki te tahuri iho hoki tetahi rangatiratanga ki a ia ano, e kore taua rangatiratanga e tu. 25 Ki te tahuri iho hoki tetahi whare ki a ia ano, e kore taua whare e tu. 26 Ki te whakatika a Hatana, a ka tahuri iho ki a ia ano, e kore ia e tu, engari he mutunga tona. 27 E kore te tangata e ahei te haere ki roto ki te whare o te tangata kaha, pahua ai i ona taonga, ki te kahore e matua herea te tangata kaha: ko reira pahua ai i tona

4 Na ka timata ano ia te whakaako i te taha o te moana: he nui hoki te tangata i huihui ki a ia, no ka eke ia ki runga ki te kaipuke, ka noho ki te moana; i uta te mano katoa i te taha o te moana. 2 A he maha ana mea i whakaako ai ki a ratou, he mea whakarite, i mea hoki ki a ratou i a ia e ako ana, 3 Whakarongo; Na i haere atu te kairui ki te rui: 4 A, i a ia e rui ana, ka ngahoro etahi ki te taha o te ara, a, ko te rerenga mai o nga manu o te rangi, na kainga ake. 5 Ko etahi i ngahoro ki te wahikamaka, ki te wahikihai i nui te oneone; a pihi tonu ake, kahore hoki i hohonu te oneone. 6 A, no te whitinga o te ra, ngaua iho; a, no te mea kahore he putake, memenenge noa iho. 7 Ko etahi i ngahoro ki roto ki nga tataramoa, a, no te tupunga ake o nga tataramoa, kowaowaotia ana nga purapura, a kore ake he hua. 8 Ko etahi i ngahoro ki te oneone pai, a whai hua ana; ka tupu, ka nui, ka ea ake, no etahi e toru tekau, no etahi e ono tekau, no etahi kotahi rau. 9 I mea ano ia ki a ratou, Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia. 10 Na ka mahue ko ia anake, ka ui ki a ia ona hoa me te tekau ma rua ki taua kupu whakarite. 11 Ka mea ia ki a ratou, Kua hoatu ki a koutou te matauranga ki te mea ngaro o te rangatiratanga o te Atua: ki te hunga ia o waho e ra rototia ana nga mea katoa i te kupu whakarite: 12 Mo te titiro rawa atu ratou, na e kore e kite; rongo rawa, na e kore e matau; kei tahuri, a ka murua o ratou hara. 13 I mea ano ia ki a ratou, Kahore ranei koutou e matau ki tenei kupu

whakarite? a me pehea ka matau ai koutou ki nga rangi i tona taumarumarutanga iho. 33 Na he maha kupu whakarite katoa? 14 Ko te kairui e rui ana i te ana kupu whakarite pera, i korerotia ai e ia te kupu kupu. 15 Ko enei te hunga i te taha o te ara, i te wahi ki a ratou, ko a ratou i ahei ai te whakarongo. 34 A e ruia ana te kupu; i to ratou rongonga, na haere tonu hei ana kupu ki a ratou he kupu whakarite anake: mai a Hatana, kapohia ake te kupu i ruia ki o ratou otia ka noho ko ratou anake, ka whakaaturia e ia ngakau. 16 Ko enei te hunga i te taha o te purapura i nga mea katoa ki ana akonga. 35 Na, i taua ra, i te nga wahi kamaka; ko te hunga, i to ratou rongonga ahiahi, ka mea ia ki a ratou, Tatou ka whakawhiti ki ai i te kupu, hohoro tonu te tango, hari tonu; 17 Na tawahi. 36 Na, ka mahue iho te mano, ka mauria ia e kahore o ratou pakiaka, ka whakapakari kau noa: ratou, i runga tonu ano ia i te kaipuke. I a ia ano etahi heoi, i te panga o te whakapawera, o te whakatotai atu kaipuke. 37 Na ko te putanga o tetahi hau, he ranei mo te kupu, he tonu iho. 18 Na ko enei te hunga tupuhi, a eke ana nga ngaru ki runga ki te kaipuke, a i nga purapura i roto i nga tataramoa; ko nga mea i tomo noa. 38 Na ko ia i te kei i runga i te urunga e rongo ki te kupu, 19 A, i te putanga o te whakaaro ki moe ana: a ka whakaara ratou i a ia, ka mea ki a ia, E te Kaiwhakaako, kahore ou manawapa ki a tatou tenei ao, o te hangarau o nga taonga, o nga hiahia ki era atu mea, kowaowaotia iho te kupu, a kore ake he ka ngaro? 39 Na ka ara ia, a riria iho e ia te hau, hua. (aiōn g165) 20 Na ko enei te hunga i nga purapura ka mea ia ki te moana, Kati, whakamutua. Na mariri i te oneone pai: ko te hunga e rongo ana ki te kupu, a tonu iho te hau, takoto ana he marino nui. 40 Katahi tango ana, a whai hua ana, o etahi e toru tekau, o ia ka mea ki a ratou, He aha ta koutou e matakumei? etahi e ono tekau, o etahi kotahi rau. 21 I mea ano ia he aha koutou te whakapono ai? 41 Na ka matakumei ki a ratou, Ko raro koia i te mehua whakatu ai i te whakahararaha ratou, ka mea tetahi ki tetahi, Ko wai rama, ina mauria mai, ko raro ranei i te moenga? he tenei, ina ka rongo rawa te hau me te moana ki a ia? teka ianei me whakatu ki runga ki te turanga? 22 E 5 A ka whiti ratou ki tawahi o te moana, ki te whenua o nga kararini. 2 Na, mahuta kau i te kaipuke, ka tutaki ki a ia tetahi tangata i puta mai i nga urupa, he wairua poke tona, 3 Kei nga urupa nei tona nohoanga; a, ahakoa he mekameka, hore rawa ia i taea e tetahi tangata te here. 4 He maha hoki ona herenga ki nga here waewae, ki nga mekameka, heoi motumotuhia ana e ia nga mekameka, mongomonga noa ano nga here waewae: kihai tetahi tangata i kaha ki te whakamarie i a ia. 5 I nga urupa tonu ia, i nga maunga i te po, i te ao, e hamama ana, e haehae ana i a ia ki te kohatu. 6 A, i tona kitenga i a Ihu i tawhiti, oma ana ia, koropiko ana ki a ia. 7 He nui tona reo ki te karanga, ka mea, Ko te aha taku ki a koe, e Ihu, e te Tama a te Atua, a te Runga Rawa? Ko te Atua taku whakaoati mou, na kaua ahau e whakamamaetia. 8 He meatanga hoki nana ki a ia, Puta mai i tenei tangata, e te wairua poke. 9 Na ka ui ia ki a ia, Ko wai tou ingoa? Ka whakahokia e tera, ka mea, Ko Rihiona toku ingoa: he tokomaha hoki matou. 10 A he nui tana inoi ki a ia kia kaua ratou e tonoa atu i taua whenua. 11 Na kei reira, kei nga maunga, tetahi kahui poaka e kai ana, tona tini. 12 Na ka inoi nga rewera katoa ki a ia, ka mea, Tonoa matou ki nga poaka, kia tomo matou ki a ratou. 13

Na tukua ana ratou e Ihu, Heoi, ko te putanga o me te wiri, i mahara hoki ki te mea i meatia ki a ia, a nga wairua poke, ka tomo ki nga poaka: ko te tino takoto ana ki tona aroaro, korerotia katoatia ana e rerenga o te kahui ra te pari ki te moana, ko te maha ia te tikanga ki a ia. 34 Ano ra ko Ihu ki a ia, E ko, kei te rua mano, a paremo iho ki te moana. 14 Na na tou whakapono koe i ora ai; haere marie, kia ora whati ana nga kaiwhangai o nga poaka, a korerotia koe i tou mate. 35 I a ia ano e korero ana, ka haere ana ki te pa, ki aua whenua. Na ka puta ratou a kia mai etahi o nga tangata a te rangatira o te whare kite i taua mea kua meatia nei. 15 A, no to ratou karakia, ka mea, Kua mate tau tamahine: hei aha ake taenga mai ki a Ihu, ka kite i te tangata i nohoia nei mau te whakararuru i te Kaiwhakaako? 36 Otira e nga rewera, tera i te rihiona, e noho ana, kua oti kahore a Ihu i aro ki te kupu i korerotia, ka mea atu te whakakakahu, kua tika nga mahara, ka matakutia ki te rangatira o te whare karakia, Kaua e wehi, ko ratou. 16 A ka korerotia ki a ratou, e te hunga i kite, te whakapono ia kia whakapono. 37 A kihai tetahi te meatanga ki te tangata i nga rewera, ki nga poaka tangata i tukua kia haere tahi me ia, ko Pita anake, ko hoki. 17 Na ka anga ratou ka tohe ki a ia kia haere hemi, ko Hoani teina o Hemi. 38 A, no te taenga atu ki atu i o ratou wahi. 18 A, no ka eke ia ki te kaipuke, ka te whare o te rangatira o te whare karakia, ka kite ia i inoi ki a ia te tangata i nga rewera, kia waiho ia hei te ngangau, i te nui hoki o te tangi, o te aue a etahi. hoa mona. 19 Otira kihai a Ihu i tuku i a ia, engari i 39 A, i tona tomokanga ki roto, ka mea ia ki a ratou, mea atu ki a ia, haere ki tou whare, ki ou whanaunga, He aha koutou ka ngangau ai, ka tangi ai? kahore te ka korero ki a ratou i nga mea nui i meinga e te Ariki kotiro i mate, engari e moe ana. 40 Na kataina iho ia ki a koe, i tana atawhaitanga hoki i a koe. 20 Na ka e ratou. Heoi, ka oti katoa te pei ki waho, ka mau ia ki haere ia, ka anga ka korero ki Rekaporihi, i nga mea te papa, ki te whaea o te kotiro, ratou ko ona hoa, ka nunui i mea aia i Ihu ki a ia: a miharo ana nga tangata tomo ki te wahi i takoto ai te kotiro. 41 Na ka mau ia katoa. 21 A, no te whitinga atu ano o Ihu ki tawahi i ki te ringa o te kotiro, ka mea ki a ia, Tarita kumi; ko runga i te kaipuke, he nui te tangata i huihui ki a ia: i tona whakamaoritanga tenei, E ko, ko taku kupu tenei te taha ano ia o te moana. 22 Na ko te haerenga ki a koe, e ara. 42 Na whakatika tonu ake te kotiro, a mai o tetahi o nga rangatira o te whare karakia, ko haere ana; kotaiki tekau ma rua hoki ona tau. Na ko Hairuha tona ingoa; ka kite i a ia, ka takoto ki ona te tino miharotanga i miharo ai ratou. 43 A he nui waewae, 23 He nui tana inoi ki a ia, ka mea, Ko taku tana whakatupato i a ratou, kia kaua tenei e mohiotia tamahine nohinohi kei te whakahemohemo: kia haere e tetahi tangata; ka ki kia hoatu he kai mana. ake koe ki te whakapa i ou ringa ki a ia kia ora ai; a ka ora. 24 Na haere tahi ana raua; he tini hoki te tangata i aru i a ia, popo tonu ki a ia. 25 Na ko tetahi wahine e mate ana i te pakaruhanga toto, ka tekau ma rua nga tau, 26 He maha nga meatanga a nga rata tokomaha ki a ia, hemo noa ana rawa katoa, te matutu ake tetahi wahi, heoi kake haere ana te mate; 27 A, no tona rongonga ki a Ihu, ka haere i muri i roto i te mano, a pa ana ki tona kakahu. 28 I mea hoki, Ahakoa pa kau ahau ki ona kakahu, ka ora ahau. 29 A mimiti tonu ake te puna o ona toto; no ka mahara a roto o tona tinana kua ora ia i te mate. 30 Na mohio tonu a Ihu kua puta he mana i roto i a ia, ka tahurihuri i roto i te mano, ka mea, Ko wai tenei kua pa nei ki oku kakahu? 31 Ka mea ana akonga ki a ia, E kite ana koe i te mano e popo nei ki a koe, a e mea ana koe, Ko wai tenei kua pa mai ki ahau? 32 Heoi tirotiro ana ia kia kite i te wahine i mea nei i tenei mea. 33 Na ka haere mai te wahine me te wehi,

6 A i haere ia i reira, a ka tae ki tona kainga tupu; me te aru ano ana akonga i a ia. 2 A, ka taka mai te hapati, ka anga ia ka whakaako i roto i te whare karakia; a he tokomaha hoki, i to ratou rongonga, i miharo, i mea, No hea enei mea a tenei tangata? he matauranga aha tenei kua hoatu nei ki a ia, a he aha te tikanga o enei merek ara nunui kua oti nei i ona ringa? 3 Ehara ianei tenei i te kamura, i te tama a Meri, i te tuakana o Hemi, o Hohi, o Hura, o Haimona? Kahore ianei ona tuahine i konei, i a tatou nei? Heoi he ana ratou ki a ia. 4 Otira ka mea a Ihu ki a ratou, kei tona kainga anake, kei ona whanaunga, kei tona whare, te poropiti hapa ai i te honore. 5 A kihai ia i ahei te mea i tetahi merekara ki reira, heoi ano ko te whakapa i ona ringa ki etahi tangata turoro torutoru kia ora ai. 6 A miharo ana ia ki to ratou whakaponokore. Na haereerea ana e ia nga kainga a tawhio noa, whakaako ai. 7 Katahi ia ka

karanga i te tekau ma rua, ka anga ka tono i a ratou Kaiiri. 25 Na hohoro tonu tona haere ki te kingi, ka tokorua, tokorua; a hoatu ana ki a ratou he mana hei tono, ka mea, Ko taku e pai ai, kia homai e koe k pei i nga wairua poke. 8 I whakahau ia ki a ratou, ahau aianei ko te matenga o Hoani Kaiiri i runga kia kaua tetahi mea e mauria ki te ara, he tokotoko i te rihi. 26 Na nui atu te pouri o te kingi; otira i te anake; kaua he putea, kaua he taro, kaua he moni whakaaro ki ana oati, ki te hunga hoki e noho tahi mo roto i te whitiki: 9 Engari nga hu, e here na; kaua ana me ia, kihai i pai kia whakakahoretia tana. 27 Na hoki e takiruati he koti hei kakahu. 10 I mea ano tonoa tonutia atu e te kingi tetahi o ana hoia kaitiaki ia ki a ratou, Ka tapoko ki tetahi whare, hei reira me te whakahau atu kia mauria mai tona matenga: noho ai a haere noa i reira. 11 A, ki te kahore etahi a haere ana tera, poutoa iho e ia tona matenga i e manako ki a koutou, ki te kore e whakarongo ki roto i te whare herehere, 28 A mauria mai ana tona a koutou, ina haere atu koutou i reira, ruia atu te matenga i runga i te rihi, hoatu ana ki te kotiro: a na puehu i raro i o koutou waewae hei whakaatu ki a te kotiro i hoatu ki tona whaea. 29 A, no ka rongo ratou. E pono taku e mea atu nei ki a koe, E pai ana akonga, ka haere mai ka tangohia tona tinana, a atu mo Hotoma me Komorah a a te ra whakawa, i whakatakotoria ana ki te urupa. 30 Na ka huihui nga to tenei pa. 12 Na ka haere ratou, ka kauwhau kia apotoro ki a lhu, korerotia ana e ratou ki a ia nga mea ripeneta te tangata. 13 He maha hoki nga rewera i katoa i mea ai ratou, i whakaako ai. 31 Na ka mea ia peia, he tokomaha ano nga turoro i kaukauria ki te ki a ratou, Haere mai koutou na na ki te koraha ki hinu, i whakaorangia. 14 A ka rongo a Kingi Herora ki te wahi motu ke, kia ta ai te manawa: he tokomaha enei mea; nui haere hoki tona ingoa: a ka mea ia, hoki e haere mai ana, e haere atu ana, no kihai rawa Kua ara a Hoani Kaiiri i te hunga mate, na reira i ratou i watea ki te kai. 32 A haere puku ana ratou ki mahi ai nga merekara i roto i a ia. 15 Ko etahi i mea, te koraha ki tetahi wahi motu ke ra te kaipuke. 33 A i Ko Iraia tenei. Ko etahi, he poropiti ia, he pera ranei kite nga mano i to ratou haerenga, he tokomaha i me tetahi o nga poropiti. 16 Heoi, i te rongonga o matau ki a ia, na ka oma a waewae ki reira i roto i Herora, ka mea ia, Ko Hoani tenei i poutoa e ahau nga pa katoa, a ko ratou kua tae wawe. 34 A ka puta te matenga: kua ara ia. 17 I tono tangata hoki taua a lhu, ka kite i te hui nui, ka aroha ki a ratou, no te Herora, a hopukia ana a Hoani, herea iho ki te whare mea i rite ratou ki te hipi heparakore: a ka anga ia ka herehere, he mea mo Heroriah, mo te wahine a whakaako i a ratou ki nga mea maha. 35 Na, kua tona tuakana a Piripi: kua marenatia hoki e ia. 18 Na heke noa atu te ra, ka haere atu ana akonga ki a ia, Hoani hoki i mea ki a Herora, E kore e tika kia riro i a ka mea, He wahi koraha tenei, kua heke noa atu te koe te wahine a tou tuakana. 19 Na ka mauahara a ra: 36 Tonoa atu ratou kia haere ki nga whenua, ki Heroriah ki a ia, ka mea kia whakamatea ia; heoi nga kainga i tetahi taha, i tetahi taha, ki te hoko kai kihai i taea: 20 I hopohopo hoki a Herora ki a Hoani, i ma ratou. 37 Na ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, mohio hoki ki a ia he tangata tika, he tapu, na ka Ma koutou e hoatu he kai ma ratou. Ka mea ratou ki ata tiaki i a ia. I tono rongonga ki a ia he nui tona a ia, Me haere oti matou ki te hoko taro ki nga pene e pororaru; a i whakaahuareka ano ki te whakarongo rua rau, ka hoatu ai hei kai ma ratou? 38 Ka mea ia ki ki a ia. 21 A ka tae ki tetahi wa pai, i te takanga ai a ratou, E hia a koutou taro? Tikina tirohia. Ka mohio a Herora i tono ra whanautanga, he hakari ma ana ratou, na ka mea, E rima, e rua hoki nga ika. 39 Ka tangata nunui, ma nga rangatira hoia, ma nga tino mea ia ki a ratou kia meinga ratou katoa kia noho, tangata o Kariri; 22 A ka haere te tamahine a taua he nohoanga, he nohoanga, ki runga ki te tarutaru Heroriah ki roto, ka kanikani, ka ahuareka a Herora matomato. 40 Na ka noho ratou, he ropu, he ropu, ratou ko te hunga e noho tahi ana, a ka mea te kingi tataki rau, tataki rima tekau. 41 A ka mau ia ki nga ki te kotiro ra, Mau e tono ki ahau tau e pai ai, a taro e rima, ki nga ika hoki e rua, ka titiro ki runga ka hoatu e ahau ki a koe. 23 Na ka oati ia ki a ia, ki te rangi, ka whakapai, ka whakawhati i nga taro, Ko tau e tono ai ki ahau, ahakoa ko tetahi taha o a hoatu ana ki ana akonga kia whakatakotoria ma toku rangatiratanga, me hoatu e ahau ki a koe. 24 ratou; i tuwhaina ano hoki e ia nga ika e rua ma ratou Na ka haere ia, ka korero ki tona whaea, Me tono katoa. 42 A kai katoa ana ratou, a ka makona. 43 A ahau kite aha? Ka mea tera, Ki te matenga o Hoani kotaiki tekau ma rua nga kete i kohia e ratou, ki tonu i

nga whatiwhatinga, i nga ika hoki. 44 A me te mea e hoki i tuhituhia, Ko te iwi nei, ko o ratou ngutu hei rima mano nga tane i kai taro ra. 45 A akiaki tonu iho whakahonore i ahau, ko o ratou ngakau ia matara ia i ana akonga kia eke ki te kaipuke, kia whakawhiti i noa atu i ahau. 7 Otira maumau karakia noa ratou mua i a ia ki tawahi, ki Petahaira, i a ia e tono ana i te ki ahau, ko ta ratou nei hoki e whakaako ai ko nga mano kia haere. 46 Na ka mutu tana poroporoaki, ka whakahau a te tangata. 8 Kei te whakarere hoki haere ia ki te maunga ki te inoi. 47 Na kua ahiahi, i koutou i ta te Atua kupu ako, ka mau ki te waihotanga waenga moana te kaipuke, ko ia anake hoki i uta. 48 iho a te tangata. 9 A ka mea ia ki a ratou, Tena ra ta Na ka kite ia i a ratou e ruwha ana i te hoenga; i he koutou hanga ki te whakakahore i te whakahau a te hoki te hau ki a ratou: a i te wha o nga mataaratanga Atua, kia mau ai koutou ki ta koutou whakarerenga o te po ka haere atu ia ki a ratou, i haere maori atu iho. 10 I mea hoki a Mohi, Whakahonoretia tou papa i runga i te moana, me te mea hoki ka pahika ke i me tou whaea; me tenei, Ki te korero kino tetahi mo a ratou. 49 A, no ka kite ratou i a ia e haere ana i tona papa, mo tona whaea ranei, kia mate ia, mate runga i te moana, ka mahara he wairua, ka aue: 50 rawa: 11 Ko koutou ia hei mea, ki te mea tetahi ki I kite hoki ratou katoa i a ia, a ihiihi ana. Otira ka tona papa, ki tona whaea ranei, Ko taku mea hei hohoro ia te korero ki a ratou, ka mea ki a ratou, Kia atawhainga mou he Koropana, ara, he mea i hoatu ki manawanui: ko ahau tenei; kaua e wehi. 51 Na ka te Atua; 12 Kahore koutou aianei i te tuku i a ia ki eke ia ki te kaipuke ki a ratou; a mariri iho te hau: te mea i tetahi aha ma tona papa, ma tona whaea a nui atu to ratou ohomauri, miharo ana. 52 Kihai ranei; 13 Ka waiho e koutou ta koutou whakarerenga hoki i mahara ki nga taro: he pakeke hoki no o ratou iho, i whakarerea iho nei e koutou, hei whakakahore ngakau. 53 A, no to ratou whitinga atu, ka tae ki te mo ta te Atua kupu: he maha hoki nga mea pena e whenua o Keneharetia, ka herea te kaipuke ki uta. 54 meinga ana e koutou. 14 Na karangatia ana ano e ia No to ratou mahutatanga i te kaipuke, mohio tonu te mano ki a ia, a mea ana ki a ratou, Whakarongo ratou ki a ia, 55 A ka oma puta noa i taua whenua, a mai koutou katoa, kia matau hoki: 15 Kahore he mea tawhio noa, ka anga ka mau mai i nga turoro i runga i o waho o te tangata ka tapoko nei ki roto ki a ia hei nga moenga ki te wahia, i rongo ai ratou kei reira ia. whakanoa i a ia: engari nga mea e puta ana mai i 56 A, i ona haerenga katoatanga ki nga kainga, ki nga roto i a ia, ma ena e noa ai te tangata. 16 Ki te whai pa, ki nga whenua ranei, ka whakatakotoria e ratou taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia. 17 A, no nga turoro ki nga kainga hokohoko, ka inoi ki a ia kia ka mawehe ke ia i te mano ki te whare, ka ui ana pa kau atu ratou ki te taniko o tona kakahu: a ora ake akonga ki a ia ki te tikanga o tena kupu whakarite. 18 nga tangata katoa i pa ki a ia.

7 Na ka huihui ki a ia nga Parihi, me etahi o nga karaipi i haere mai i Hiruharama. 2 A, no to ratou kitenga i etahi o ana akonga e kai taro ana me te noa ano nga ringa, ara kihai i horoia, ka whakahe ratou. 3 e kore hoki nga Parihi me nga Hurai katoa e kai, ki te kahore i ata horoia nga ringa, e pupuri ana hoki i te whakarerenga iho a nga kaumatau. 4 E kore ano ratou e kai ina hoki mai i te kainga hokohoko, ki te mea kahore i horoi. He maha hoki era atu mea tuku iho kia puritia e ratou, nga horoinga o anga kapu, o nga pata, o nga mea parahi, o nga nohoanga. 5 Katahi ka ui nga Parihi me nga karaipi ki a ia, He aha au akonga te haere ai i runga i te whakarerenga iho a nga kaumatau, a kahore e horoi i nga ringa ina kai taro? 6 Na ka mea ia ki a ratou, Tika rawa ta lhaia i poropiti ai mo koutou, mo te hunga tinhanga, te mea

Kahore koutou i matau, ko nga mea katoa o waho e tapoko nei ki te tangata, e kore ia e noa i era; 19 No te mea e kore e tapoko ki tona ngakau, engari ki te kopu a puta ana ki te poka? He korero tenei nana kia kiia ai he ma nga kai katoa. 20 I mea ano ia, Ko te mea e puta ake ana i te tangata, ma tera e noa ai te tangata. 21 No roto hoki, no te ngakau o nga tangata te putanga o nga whakaaro kino, o nga moepuku, 22 O nga tahae, o nga kohuru, o nga puremu, o nga hiahia apo, o nga kino, o te tinihangia, o te hiahia taikaha, o te kanohi kino, o te kohukohu, o te whakapehapeha, o te wairangi: 23 No roto te putanga ake o enei kino katoa, a ma reira e noa ai te tangata. 24 Na ka whakatika atu ia i reira, ka haere ki nga wahi o Taira, o Hairona; a tomo ana ki tetahi whare, kihai hoki ia i pai kia rongo tetahi tangata: otia kihai ia i ngaro. 25 I reira hoki ka rangona ia e tetahi

wahine, he wairua poke to tana kotiro, a haere ana ana o nga whatiwhatinga i toe e whitu nga kete. 9 Me mai, takoto ana ki ona waewae: 26 He wahine Kariki te mea e wha mano te hunga i kai: a tonoa atu ana hoki ia, ko Hairopinihiha tona iwi; ka inoi ki a ia kia ratou e ia. 10 Na eke tonu ia ratou ko ana akonga ki peia e ia te rewera i roto i tana kotiro. 27 Na ka mea te kaipuke, a ka tae ki nga wahi o Taramanuta. 11 Na a Ihu ki a ia, Tukua kia matua makona nga tamariki: e ka puta mai nga parihi, ka anga ka totohe ki a ia, ka kore hoki e pai kia tangohia te taro a nga tamariki, rapu tohu ki a ia i te rangi, hei whakamatautau mona. kia maka ma nga kuri. 28 Otira ka whakahoki ia, ka 12 Na ka hotu tona wairua, ka mea ia, He aha tenei mea ki a ia, Ae ra, e te Ariki, e kai ana ano nga kuri i whakatupuranga ka rapu ai ki te tohu? he pono taku raro i te tepu i nga kongakonga a nga tamariki. 29 e mea nei ki a koutou, E kore e hoatu he tohu ki tenei Na ka mea ia ki a ia, Koia kei tena kupu, haere; kua whakatupuranga. 13 Na mahue ake ratou i a ia, a eke puta te rewera i roto i tau kotiro. 30 A ka haere atu ia ana ano ki te kaipuke, rere ana ki tera taha. 14 Na i ki tona whare, na rokohanga atu e takoto ana tana wareware ratou ki te mau taro, kotahi tonu a ratou kotiro i runga i te moenga, kua puta te rewera. 31 taro i te kaipuke. 15 Na ka whakatupato ia i a ratou, ka A i hoki ano ia i nga wahi o Taira, o Hairona, haere mea, Kia mahara, kia tupato i te rewena a nga Parihi, ana ki te moana o Kariri, ra waenga o nga wahi o i te rewena hoki a Herora. 16 A ka korerorero ratou ki Rekaporihi. 32 Na ka mauria mai ki a ia he turi e a ratou ano, ka mea, No te mea kahore a tatou taro. whango ana; ka tohe ki a ia kia whakapakia iho tona 17 Ka mohio a Ihu, ka mea ki a ratou, he aha koutou ringa ki a ia. 33 Na ka tangohia ia e ia i roto i te mano ka korerorero ai no te mea kahore a koutou taro? ki tahaki, a kuhua ana ona maihao ki ona taringa, na kiano koutou i matau noa, kiano i mahara? e pakeke ka tuwha, ka whakapa ki tona arero; 34 Ka titiro ki te tonu ana ano ranei o koutou ngakau? 18 He kanohi rangi, ka whakapumanawa, ka mea ki a ia, Epata, nei o koutou, a kahore e kite? he taringa nei o koutou, ara, Kia puare. 35 Na puare tonu iho ona taringa, a kahore e rongo? kahore e mahara? 19 I ahau i korokoro noa ana te here o tona arero, na kua tika whawhati i nga taro e rima ma nga mano e rima, e ana korero. 36 Katahi ia ka whakatupato i a ratou kia hia nga kete ki o nga whatiwhatinga i kohia e koutou? kaua e korerotia ki te tangata: otira ahakoa te nui Ka mea ratou ki a ia, Kotahi tekau ma rua. 20 A i nga o tana whakatupato i a ratou, nui noa atu ta ratou taro hoki e whitu ma nga mano e wha, e hia nga kete korero haere. 37 A tino miharo rawa ratou, ka mea, ki o nga whatiwhatinga i kohia e koutou? Ka mea pai tonu tana meatanga i nga mea katoa: e mea ana ratou, E whitu. 21 Na ka mea ia ki a ratou, Kahore ia i nga turi kia rongo, i nga wahangu kia korero.

8 I aua ra i te mea he nui rawa te mano, kahore hoki he kai ma ratou, ka karanga a Ihu ki ana akonga, ka mea ki a ratou, 2 E aroha ana ahau ki nga tangata, ka toru nei hoki o ratou ra e noho ana ki ahau, a kahore a ratou kai: 3 Ki te tonoa pukutia ratou e ahau ki to ratou kainga, ka hemo ki te ara; i haere mai hoki etahi o ratou i tawhiti. 4 Na ka whakahokia e ana akonga ki a ia, Me aha e te tangata ka makona ai enei i te taro i konei, i te koraha? 5 Ka ui ia ki a ratou, E hia a koutou taro? Ka mea ratou, E whitu. 6 Na ka mea ia ki te mano kia noho ki te whenua: a ka mau ki nga taro e whitu, ka whakawhetai, ka whawhati, a hoatu ana e ia ki ana akonga kia whakatakotoria ki mua i a ratou: whakatakotoria ana e ratou ma te mano. 7 He ika ano a ratou torutoru nei, he mea nonohi: a ka mutu te whakapai, ka mea ia kia whakatakotoria hoki era. 8 Na kai ana ratou, a ka makona: a kohia ake ana o nga whatiwhatinga i toe e whitu nga kete. 9 Me mai, takoto ana ki ona waewae: 26 He wahine Kariki te mea e wha mano te hunga i kai: a tonoa atu ana hoki ia, ko Hairopinihiha tona iwi; ka inoi ki a ia kia ratou e ia. 10 Na eke tonu ia ratou ko ana akonga ki peia e ia te rewera i roto i tana kotiro. 27 Na ka mea te kaipuke, a ka tae ki nga wahi o Taramanuta. 11 Na a Ihu ki a ia, Tukua kia matua makona nga tamariki: e ka puta mai nga parihi, ka anga ka totohe ki a ia, ka kore hoki e pai kia tangohia te taro a nga tamariki, rapu tohu ki a ia i te rangi, hei whakamatautau mona. kia maka ma nga kuri. 28 Otira ka whakahoki ia, ka 12 Na ka hotu tona wairua, ka mea ia, He aha tenei mea ki a ia, Ae ra, e te Ariki, e kai ana ano nga kuri i whakatupuranga ka rapu ai ki te tohu? he pono taku raro i te tepu i nga kongakonga a nga tamariki. 29 e mea nei ki a koutou, E kore e hoatu he tohu ki tenei Na ka mea ia ki a ia, Koia kei tena kupu, haere; kua whakatupuranga. 13 Na mahue ake ratou i a ia, a eke puta te rewera i roto i tau kotiro. 30 A ka haere atu ia ana ano ki te kaipuke, rere ana ki tera taha. 14 Na i ki tona whare, na rokohanga atu e takoto ana tana wareware ratou ki te mau taro, kotahi tonu a ratou kotiro i runga i te moenga, kua puta te rewera. 31 taro i te kaipuke. 15 Na ka whakatupato ia i a ratou, ka A i hoki ano ia i nga wahi o Taira, o Hairona, haere mea, Kia mahara, kia tupato i te rewena a nga Parihi, ana ki te moana o Kariri, ra waenga o nga wahi o i te rewena hoki a Herora. 16 A ka korerorero ratou ki Rekaporihi. 32 Na ka mauria mai ki a ia he turi e a ratou ano, ka mea, No te mea kahore a tatou taro. whango ana; ka tohe ki a ia kia whakapakia iho tona 17 Ka mohio a Ihu, ka mea ki a ratou, he aha koutou ringa ki a ia. 33 Na ka tangohia ia e ia i roto i te mano ka korerorero ai no te mea kahore a koutou taro? ki tahaki, a kuhua ana ona maihao ki ona taringa, na kiano koutou i matau noa, kiano i mahara? e pakeke ka tuwha, ka whakapa ki tona arero; 34 Ka titiro ki te tonu ana ano ranei o koutou ngakau? 18 He kanohi rangi, ka whakapumanawa, ka mea ki a ia, Epata, nei o koutou, a kahore e kite? he taringa nei o koutou, ara, Kia puare. 35 Na puare tonu iho ona taringa, a kahore e rongo? kahore e mahara? 19 I ahau i korokoro noa ana te here o tona arero, na kua tika whawhati i nga taro e rima ma nga mano e rima, e ana korero. 36 Katahi ia ka whakatupato i a ratou kia hia nga kete ki o nga whatiwhatinga i kohia e koutou? kaua e korerotia ki te tangata: otira ahakoa te nui Ka mea ratou ki a ia, Kotahi tekau ma rua. 20 A i nga o tana whakatupato i a ratou, nui noa atu ta ratou taro hoki e whitu ma nga mano e wha, e hia nga kete korero haere. 37 A tino miharo rawa ratou, ka mea, ki o nga whatiwhatinga i kohia e koutou? Ka mea pai tonu tana meatanga i nga mea katoa: e mea ana ratou, E whitu. 21 Na ka mea ia ki a ratou, Kahore ia i nga turi kia rongo, i nga wahangu kia korero.

te Karaiti koe. **30** Na ka whakatupato ia i a ratou, kite ai, ko ratou anake, ko Ihu. **9** A, i a ratou e heke kia kaua ia e korerotia ki te tangata. **31** Katahi ia ka iho ana i te maunga, ka whakatupato ia i a ratou kia anga ka whakaako i a ratou, kua takoto te tikanga kaua e korerotia ki te tangata a ratou i kite ai, kia kia maha nga mamae o te Tama a te tangata, kia ara ra ano te Tama a te tangata i te hunga mate. **10** whakakinongia hoki e nga kaumatua, e nga tohunga A i puritia taua kupu e ratou, ka uiui ki a ratou ano, nui, e nga karaipi, a kia whakamatea, a kia ara ano he aha ra te aranga ake i te hunga mate. **11** A ka ui ina pahure nga ra e toru. **32** I korerotia matanuitia ano ratou ki a ia, ka mea, he aha nga karaipi ka mea ai, taua kupu e ia. Na ka mau a Pita ki a ia, ka anga ka ko Iraia kia matua puta mai? **12** Na ka whakahoki ia, whakahe ki tana. **33** Otiia ka tahuri ia, a, i te kitenga i ka mea ki a ratou, E puta ana ano a Iraia i mua ki te ana akonga, ka whakahe ki ta Pita, ka mea, haere whakatika i nga mea katoa; kua oti ano te tuhituhu ki muri i ahau, e Hatana: kahore hoki ou ngakau ki mo te Tama a te tangata, kia maha ona mamae, kia nga mea a te Atua, engari ki a te tangata. **34** Na ka whakakahoretia. **13** Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, karangatia e ia te mano, ratou ko ana akonga, ka Kua tae mai ano a Iraia, heoi meatia ana e ratou ki a mea ki a ratou, Ki te mea tetahi tangata kia haere ia ta ratou i pai ai, nga mea hoki i tuhituhia mona. **14** mai ki te whai i ahau, me whakakahore ia i a ia ano, A, no to ratou taenga ki nga akonga, ka kite ratou he me amo i tona ripeka, ka aru ai i ahau. **35** Ki te whai rahi te hui e karapotia ana i a ratou, me nga karaipi e tetahi kia ora, ka mate ia; ki te mate hoki tetahi, mona totohe ana ki a ratou. **15** A, kite kau te mano katoa i a i whakaaro ki ahau, ki te rongopai hoki, ka ora ia. **36** ia, ka miharo, a oma ana, oha ana ki a ia. **16** Na ka A he aha te pai ki te tangata, ki te riro i a ia te ao ui ia ki a ratou, He aha ta koutou e totohe na ki a katoa, a ka kore he ora mona? **37** He aha hoki ta te ratou? **17** Na ka whakahoki tetahi i roto i te mano, ka tangata e hoatu ai hei utu mona kia ora? **38** Ki te mea, E te Kaiwhakaako, i kawea mai e ahau taku whakama hoki tetahi ki ahau, ki aku korero, i tenei tama ki a koe, he wairua reokore tona; **18** A, i nga whakatupuranga puremu, kino, ka whakama ano te wahi e hopu ai te wairua i a ia, ka taia iho: tutu ana Tama a te tangata ki a ia, ina haere mai i runga i te te huka, tetea ana ona niho, a pakoko haere ana: kororia o tona Matua, ratou ko nga anahera tapu.

9 I mea ano ia ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Tenei ano etahi o te hunga e tu nei, e kore e pangia e te mate, kia kite ra ano i te rangatiratanga o te Atua e haere mai ana i runga i te kaha. **2** A, ka pahure nga ra e ono, ka mau a Ihu ki a Pita, ki a Hemi, ki a Hoani, na kawea ana ratou e ia ki runga ki tetahi maunga tiketike, ko ratou anake: a ka puta ke tona ahua i to ratou aroaro. **3** Na kanapa tonu ona kakahu, ma tonu me te hukarere; e kore e taea e te kaihoroi i runga i te whenua te mea kia pera te ma. **4** Na ka puta mai ki a ratou a Iraia raua ko Mohi: e korerorero ana raua ki a Ihu. **5** Na ka oho a Pita, ka mea ki a Ihu, E te Kaiwhakaako, he mea pai kia noho tatou ki konei: na kia hanga e matou etahi wharau kia toru: kia kotahi mou, kia kotahi mo Mohi, kia kotahi mo Iraia. **6** Kahore hoki ia i matau ki tana e korero ai; i wehi hoki ratou. **7** Na ko tetahi kapua e taumarumaru ana ki runga ki a ratou: a ka puta he reo i te kapua, e mea ana, Ko taku Tama tenei i aroha ai; whakarongo ki a ia. **8** A, titiro rawa ake ratou ki tetahi taha, ki tetahi taha, kahore a ratou tangata i i mea ano ahau ki au akonga kia peia ia ki waho; heoi kihai i taea e ratou. **19** Na ko tana whakahokinga ki a ia, ka mea, E te uri whakaponokore, kia pehea te roa o toku noho ki a koutou? kia pehea te roa o taku manawanui ki a koutou? Kawea mai ki ahau. **20** Na kawea ana mai ia ki a ia: a, i tona kitenga i a ia, na haea tonutia iho ia e te wairua; a hinga ana ia ki te whenua, ka oke, ka huka. **21** Na ka ui ia ki tona matua, Ka pehea te roa o te mea nei ki a ia? Ka mea ia, No te tamarikitanga: **22** He maha ana turakanga i a ia ki te kapura, ki te wai, kia ngaro ai: otira ki te taea e koe te aha ranei, arohaaina maua, kia puta tou whakaaro ki a maua. **23** Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te taea e koe te whakapono, ka taea nga mea katoa e te tangata whakapono. **24** Na karanga tonu mai te matua o te tama, ka mea, E whakapono ana ahau, e te Ariki; kia puta tou whakaaro ki toku whakaponokore. **25** A, no te kitenga o Ihu i te mano e oma mai ana, ka riria e ia te wairua poke, ka mea ki a ia, E te wairua reokore, turi, ko taku tenei ki a koe, Puta mai i roto i a ia, kaua ano e tomo ki roto ki a ia a muri ake nei. **26** Na hamama ana tera, haehae noa iho ana i a ia, a puta ana mai ki waho: no ka pera

taua tangata me te tupapaku, a he tokomaha i mea, Kua mate. 27 Otira ka mau a Ihu ki tona ringa, ka whakaara i a ia: a ka whakatika ia. 28 A, i a ia ka tomo ki te whare, ka ui puku ana akonga ki a ia, he aha matou te ahei ai te pei i a ia ki waho? 29 Ano ra ko ia ki a ratou, E kore e puta noa te pena, ma te inoi anake, ma te nohopuku. 30 Na ka hapainga e ratou i reira, a haere ana ra waenganui o Kariri; kihai hoki ia i pai kia rangona e tetahi. 31 Ko tana hoki i whakaako ai ki ana akonga, i mea ai ki a ratou, Ka tukua te Tama a te tangata ki nga ringa o nga tangata, a ma ratou ia e whakamate; a, ka oti ia te whakamate, ka ara ake i te toru o nga ra. 32 Na kihai ratou i matau ki taua kupu, ka matakutu hoki ki te ui ki a ia. 33 Na ka tae ratou ki Kaperenauma; a, i a ia i roto i te whare, ka ui ia ki a ratou, He aha ta koutou i korerorero ai ki a koutou i te ara? 34 Otiia kihai ratou i kiki: ko ta ratou hoki i kore korero ai ki a ratou i te ara, ko wai te mea nui rawa. 35 Na ka noho ia, ka karanga i te tekau ma rua, ka mea ki a ratou, Ki te whai tetahi kia whiti ko ia hei mua, ka waiho ia hei muri i te katoa, hei kaimahi ma te katoa. 36 Na ka mau ia ki tetahi tamaiti nohinohi, a whakaturia ana ki waenganui i a ratou: na ka okooko i a ia, ka mea ki a ratou, 37 Ki te manako tetahi ki tetahi o nga tamariki penei, he whakaaro ki toku ingoa, e manako ana ia ki ahau: ki te manako hoki tetahi ki ahau, ehara i ahau tana i manako ai, engari ko toku kaitono mai. 38 Na ka mea a Hoani ki ia, E te Kaiwhakaako, i kite matou i tetahi e pei rewera ana i runga i tou ingoa: na riria iho e matou, kahore hoki ia e haere tahi me tatou. 39 Na ka mea a ihu, Kaua ia e riria: ki te mea hoki noku te ingoa e mahi merekara ai tetahi, e kore e hohoro tana korero kino moku. 40 Ko ia hoki ehara i te hoariri ki a tatou, no tatou ia. 41 Ki te whakainumia koutou e tetahi ki te kapu wai, he whakaaro ki toku ingoa, no te mea no te Karaiti koutou, he pono taku e mea nei ki a koutou, e kore ia e hapa i tona utu. 42 Na, ki te mea tetahi kia he tetahi o enei mea nonohi e whakapono nei ki ahau, he pai ke ki a ia me i whakairia tetahi kohatu mira ki tona kaki, a ka maka ia ki te moana. 43 Na, ki te he koe i tou ringa, poutoa: pai ke hoki mou te tomo mutu ki te ora i te maka ringaruatia ki Kehena, ki te kapura e kore e tineia: (Geenna g1067) 44 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e e tineia. 45 Ki te he ano koe i tou waewae, poutoa: pai ke hoki mou te tomo kopaa ki te ora i te maka waewaeruatiia ki Kehena, (Geenna g1067)

46 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e tineia. 47 A, ki te he koe i tou kanohi, maka atu: pai ke hoki mou te tomo kanohi tahi ki te rangatiratanga o te Atua i te maka kanohiruatiia ki Kehena: (Geenna g1067) 48 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e tineia. 49 Ta e mea ka totea nga tangata katoa ki te kapura. 50 He pai te tote: otira ki te pirau te tote, ma te aha e whai tikanga tote ai? Kia whai tote i roto i a koutou, kia mau hoki te rongo a tetahi ki tetahi.

10 Na ka whakatika ia i reira, haere ana ki nga wahi o Huria ki tera taha o Horano: na ka huihui mai ano nga mano ki a ia; ka whakaako ano ia i a ratou, ko tana tikanga hoki tera. 2 Na ka haere mai nga Parihi, ka ui ki a ia, He mea tika ranei kia whakarere te tangata i tana wahine? he whakamatautau hoki mona. 3 Na ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, he aha ta Mohi i mea ai ki a koutou? 4 Ka ki ratou, I tukua e Mohi kia tuhituhia he pukapuka whakarere, ka whakarere ai. 5 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ratou, Na te pakeke o o koutou ngakau i tuhituhia ai e ia tenei kupu ako ki a koutou. 6 I te orokohanganga ia, i hanga raua e te Atua he tane, he wahine. 7 Mo konei ka mahue i te tangata tona papa me tona whaea, ka piri ki tana wahine; 8 Hei kikokiko kotahi hoki raua tokorua: na heoi ano to raua tokoruatanga, engari kotahi ano kikokiko. 9 Na, ko a te Atua i hono ai, kaua e wehea e te tangata. 10 A i te whare ka ui ano ana akonga ki a ia ki taua mea. 11 Ka mea ia ki a ratou, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, a ka marena i tetahi atu, e puremu ana ia, e hara ana ki tera. 12 Ki te whakarere hoki te wahine i tana tane, a ka marenatia ki tetahi atu, e puremu ana ia. 13 Na ka kawea mai ki a ia etahi tamariki nonohi, kia pa ai ia ki a ratou: otira ka riria e nga akonga te hunga nana i kawe mai. 14 No te kitenga ia o Ihu, ka riri, ka mea ki a ratou, Tukua nga tamariki nohohi kia haere mai ki ahau, kaua hoki ratou e araia atu: no nga penei hoki te rangatiratanga o te Atua. 15 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te kahore e rite te tango a tetahi i te rangatiratanga o te Atua ki ta te tamaiti nohinohi, e kore ia e tomo ki roto. 16 Na okookona ana ratou e ia, whakapakia iho ona ringa ki a ratou, manaakitia ana ratou. 17 Na, i a ia e haere ana i te huarahi, ka oma mai tetahi, ka tuku iho i nga turi ki a ia, ka ui, E te

Kaiwhakaako pai, me aha ahau ka whiwhi ai ki te ora a ia ki nga tauwi: 34 Ka tawaia ia, ka tuwhaina, ka tonu? (aiōnios g166) 18 Na ka mea a lhu ki a ia, He aha whiuia, ka whakamatea, a i te toru o nga ra ka ara. 35 ahau i kiai ai e koe he pai? kahore tetahi i pai, kotahi Na ka whakatata mai ki a ia a Hemi raua ko Hoani, anake, ko te Atua. 19 E matau ana koe ki nga ture, nga tama a Heperi, ka mea, E te Kaiwhakaako, e Kaua e puremu, Kaua e patu tangata, Kaua e tahae, hiahia ana maua kia meatia e koe ta maua e inoi ai. Kaua e whakapae teka, Kaua e kaia, Whakahonoretia 36 Na ka mea ia ki a raua, He aha ta korua e hiahia ai tou papa me tou whaea. 20 Na ka whakahoki tera, ka kia meatia e ahau ma korua? 37 Ka mea raua ki a ia, mea ki a ia, E te Kaiwhakaako, kua rite katoa enei Tukua ki a maua kia noho, tetahi ki tou matau, tetahi mea i ahau no toku tamarikitanga ake. 21 Na ka titiro ki tou maui, i tou kororia. 38 Na ko te meatanga a lhu a lhu ki a ia, ka aroha ki a ia, ka mea ki a ia, Kotahi ki a raua, Kahore korua e matau ki ta korua e inoi te mea kahore nei i a koe: haere, hokona au mea, nei; e ahei ranei korua te inu i te kapu ka inumia nei e ka hoatu ki nga rawakore, a e whai taonga koe ki te ahau? kia iriaria ki te iriiringa ka iriaria nei ahau? 39 Ka rangi: katahi ka haere mai, ka aru i ahau. 22 Otira ka mea raua ki a ia, E ahei ano. Ka ki atu a lhu ki a tuku tona mata i taua kupu, a haere pouri atu ana: he raua, E inu ano korua i te kapu ka inumia e ahau; maha hoki ona taonga. 23 Na ka tirotiro a lhu, ka mea e iriaria korua ki te iriiringa e iriaria ai ahau: 40 Tena ki ana akonga, Ano te whakauaua o te tapoko o te ko te noho ki toku matau, ki toku maui ranei, ehara hunga taonga ki te rangatiratanga o te Atua! 24 Na ka i te mea maku e hoatu, engari ka riro i te hunga i miharo nga akonga ki ana kupu. Otira ka whakahoki whakaritea nei mo ratou. 41 A, no te rongonga o te ano a lhu, ka mea ki a ratou, E tama ma, ano te tekau, ka anga ka riri ki a Hemi raua ko Hoani. 42 whakauaua o te tapoko ki to te Atua rangatiratanga o Na karangatia ana ratou e lhu ki a ia, ka mea ki a te hunga e whakawhirinaki ana ki nga taonga! 25 ratou, E mahara ana koutou, ko te hunga e kiai ana Erangi te haere o te kamera ra te kowhao o te ngira he kawana no nga tauwi hei whakatupu rangatira ki he mea takoto noa, he whakauaua rawa ia te haere a ratou; ko o ratou tangata rarahi hoki hei akiaki i a o te tangata taonga ki roto ki te rangatiratanga o te ratou. 43 Otira e kore e pera i roto i a koutou: engari Atua. 26 Na rahi rawa to ratou miharo, ka mea ki a ki te mea tetahi kia whakatupu tangata rahi i roto i a ratou ano, Ko wai rae ora? 27 Na ka titiro a lhu ki a koutou, me whakatupu kaimahi ia ma koutou: 44 Ki te ratou, ka mea, E kore tenei e taea e te tangata, ki mea hoki tetahi o koutou kia whakatupu tino tangata, te Atua ia ka taea: e taea hoki nga mea katoa e te me whakatupu pononga ia ma te katoa. 45 Kihai nei Atua. 28 Katahi ka anga a Pita ka mea ki a ia, Na hoki te Tama a te tangata i haere mai kia mahia he kua mahue nei i a matou nga mea katoa, kua aru mea mana, engari kia mahi ia, kia tuku hoki i a ia kia nei i a koe. 29 Na ka whakahoki a lhu, ka mea, He mate hei utu mo nga tangata tokomaha. 46 Na ka tae pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te whakarere a ratou ki Heriko: a, i a ia e haere atu ana i roto i Heriko, tetahi tangata, he whare, he teina, he tuahine, he ratou ko ana akonga me te mano tini, e noho ana a whaea, he papa, he tamariki, he mara, he whakaaro paratimiuha, tama a Timiuha, he matapo, i te taha o nona ki ahau, ki te rongopai hoki, 30 Ina, tataki rau te ara, ki te tono mea mana. 47 A, i tona rongonga ko nga mea e riro i a ia, i tenei wa, he whare, he teina, Ihu o Nahareta tena, ka anga ia ka karanga, ka mea, he tuahine, he whaea, he tamariki, he mara, me te E ihu, e te Tama a Rawiri, kia aroha ki ahau. 48 A he whakatoi; a, i te ao meake puta, he ora tonu. (aiōnios g165, aiōnios g166) 31 He tokomaha ia o mua e waiho ki ake tana karanga, E te Tama a Rawiri, kia aroha ki muri; ko o muri hoki ki mua. 32 Na i te huarahi ratou ahau. 49 Na ka tu a lhu, ka mea kia karangatia ia. A e haere ana ki Hiruharama; me te haere ano a lhu i karangatia ana e ratou te matapo, ka mea ki a ia, Kia mua i a ratou: na e miharo ana ratou; e aru matakai maia, whakatika; e karanga ana ia ki a koe. 50 Na ka ana. Heoi ka mau ano ia i te tekau ma rua, ka anga whakarere e ia tona kakahu, a whakatika ana, haere ka korero ki a ratou i nga mea meake pa ki a ia. 33 ana ki a lhu. 51 Na ka oho a lhu, ka mea ki a ia, He Nana, e haere ana tenei tatou ki Hiruharama; a ka aha tau e hiahia na kia meatia e ahau mau? Ka ki te tukua te Tama a te tangata ki nga tohunga nui, ki nga matapo ki a ia, E te Ariki, kia titiro ahau. 52 Ka mea a karaipi; ka kiai e ratou kia mate, ka tuku hoki ratou i

Ihu ki a ia, Haere: na tou whakapono koe i ora ai. Na titiro tonu iho ia, aru ana i a ihu i te ara.

11 A, no ka tata ratou ki Hiruharama, ki Petapaki, ki Petani, a ka tae ki Maunga Oriwa, tokorua ana akonga i tonoa e ia, 2 A i mea ia ki a raua, Haere ki te kainga e anga mai ana ki a korua: e tomo kau ki reira, ka kite korua i tetahi kuao e here ana, Kahore ano kia nohoia e te tangata; wetekina, arahina mai. 3 A ki te ki mai tetahi tangata ki a korua, He aha tenei ka meinga ai e korua? ka mea atu, E mea ana te Ariki ki a ia mana: na ka tukua tonutia mai ki konei. 4 Na haere ana raua, ka kite i te kuao e here ana ki te kuwaha i waho i te ara; a wetekina ana e raua. 5 A ka mea etahi o te hunga e tu ana i reira ki a raua, he aha ta korua e wewete na i te kuao? 6 Na ka korerotia e raua ki a ratou ta ihu i mea ai: a tukua ana raua e ratou. 7 Ka arahina te kuao ki a ihu, na wharikitia ana o raua kakahu ki runga ki a ia; a noho ana ia i runga. 8 Na he tokomaha i whariki i o ratou kakahu ki te ara: ko etahi i kokoti i nga manga o nga rakau, wharikitia ana ki te ara. 9 Ko te hunga i haere i mua, me te hunga i haere i muri, i karanga, i mea, Ohana: Ka whakapaingia ia e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki: 10 Ka whakapaingia te rangatiratanga e haere mai ana, te rangatiratanga o to tatou matua o Rawiri: Ohana i runga rawa. 11 Na ka tomo a ihu ki Hiruharama, ki roto hoki ki te temepara: a, ka mutu tana tirotiro i nga mea katoa, ko te wa hoki o te ahiahi, ka haere ratou ko te tekau ma rua ki Petani. 12 Na, i te aonga ake, i a ratou kua puta i Petani, ka hiakai ia: 13 A, i tona kitenga i tetahi pikti i tawhiti, he rau ona, ka haere ia, me kore e kitea tetahi mea i runga: a, no tona taenga, kihai i kitea e ia tetahi mea, he rau anake: ehara hoki i te wa o te pikti. 14 Na ka oho a ihu, ka mea ki taua rakau, Kaua rawa te tangata e kai i tetahi hua ou ake tonu atu; me te whakarongo ano ana akonga. (aiōn g165) 15 A ka tae ratou ki Hiruharama: na ka tomo a ihu ki te temepara, ka anga ki te pei ki waho i te hunga e hoko atu ana, e hoko mai ana i roto i te temepara, a whakatahuritia ake nga tepu o nga kaiwhakawhitiwhiti moni, me nga nohoanga o nga kaihoko k ukupa; 16 A kihai i tukua e ia kia mauria tetahi oko e te tangata ra te temepara. 17 A i whakaako ia, i mea ki a ratou, Kahore koia i tuhituhia, Ka kiia toku whare he whare inoi mo nga tauwi katoa? otia kua meinga nei e

koutou hei ana mo nga kaipahua. 18 I rongo hoki nga tohunga nui me nga karaipi, a ka rapu ki te pehea e whakangaromia ai ia: i mataku hoki ratou i a ia, no te mea i miharo te mano katoa ki tana ako. 19 A i nga ahiahi ka haere ia ki waho o te pa. 20 A, i te ata i a ratou e haere ana, ka kite i te pikti, kua maroke ake i nga pakiaka. 21 Na ka mahara a Pita, ka mea ki a ia, E te Kaiwhakaako, na, te pikti i kanga ra e koe, kua maroke. 22 Na ka whakahoki a ihu, ka mea ki a ratou, Kia mau te whakapono ki te Atua. 23 He pono hoki taku e mea nei ki a koutou, Ki te mea tetahi ki tenei maunga, Kia ranga atu koe, kia whakataka ki te moana: e kore hoki e ruarua tona ngakau, engari ka whakapono ia tera e puta mai nga mea i kiia e ia; ka whiwhi ia ki tana i mea ai. 24 Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Ko nga mea katoa e tono ai koutou ina inoi, me whakapono ka riro mai i a koutou, a ka whiwhi koutou. 25 A, ka tu koutou, ka karakia, ki te mea he take riri ta koutou ki tetahi, murua: kia murua ai hoki o koutou he e to koutou Matua i te rangi. 26 Na ki te kore koutou e muru, e kore ano to koutou Matua i te rangi e muru i o koutou he. 27 Na ka tae ano ratou ki Hiruharama: a, i a ia e haereere ana i te temepara, ka haere mai ki a ia nga tohunga nui, me nga karaipi, me nga kaumatua: 28 Ka mea ki a ia, Tena, te mana i meatia ai enei mea e koe? na wai hoki tenei mana i hoatu ki a koe, i mea ai koe i enei mea? 29 Na ka whakahoki a ihu, ka mea ki a ratou, Maku hoki e ui ki a koutou kia kotahi kupu, ma koutou e whakahoki mai ki ahau, katahi ka korerotia e ahau ki a koutou te mana i mea ai ahau i enei mea. 30 Ko te iriringa a Hoani, no te rangi, no te tangata ranei? korerotia mai ki ahau. 31 A ka korerorero ratou ki a ratou ano, ka mea, Ki te mea tatou, No te rangi; ka mea ia, ha, he aha koutou te whakapono ai ki a ia? 32 A ki te mea tatou, No te tangata; ka mataku ratou i te iwi: ki ta ratou katoa hoki he poropiti pono a Hoani. 33 Na ka whakahoki ratou, ka mea ki a ihu, Kahore matou e matau. Na ka mea a ihu ki a ratou, E kore ano e korerotia e ahau ki a koutou te mana i mea ai ahau i enei mea.

12 Na ka timata ia ki te korero kupu whakarite ki a ratou. I whakataiepatia ana ki te taiipa, na ka keria te takotoranga waina, hanga ana tetahi whare tiketike, tukua ana e ia ki nga kaimahi, na ko tona haerenga ki tawhiti. 2 A i te po i tika ai ka tonoa e ia

he pononga ki nga kaimahi ki te tiki i etahi hua o te tera tetahi whanau, tokowhitu, he tuakana, he teina: mara waina i a ratou. 3 Na ka mau ratou ki a ia, a ka tango to mua i te wahine, ka mate, a kahore he uri whiua ana, tonoa kautia atu ana. 4 Na ka tonoa ano hei waihotanga iho. 21 Katahi ka tango te tuarua i a e ia ki a ratou tetahi atu pononga; a ka akina ia e ia, ka mate, kahore ano hoki ona uri hei waihotanga ratou ki te kohatu, ngawha iho tona matenga, a ka iho: pera tonu ano hoki te tuatoru. 22 I tango ano te tukinotia ia e ratou ka tonoa atu. 5 Na ka tonoa ano e tokowhitu i a ia, a kahore o ratou uri hei waihotanga ia tetahi atu; a whakamatea iho ia e ratou; me era iho: muri rawa iho ka mate ko te wahine. 23 Na, i atu, tona tini, ko etahi i whiua, ko etahi i whakamatea. te aranga, i te mea ka ara ratou, ma wai o ratou te 6 Na kotahi ake ano tana, he tama aroha nana, ko ia wahine? he wahine hoki ia na ratou tokowhitu. 24 Na o muri rawa i tonoa ai e ia ki a ratou, i mea hoki ia, ka whakahoki a lhu, ka mea ki a ratou, Ehara ianei E hopohopo ratou ki taku tama. 7 Na ka mea aua tenei i te mea i he ai koutou, kahore nei hoki e mohio kaimahi ki a ratou ano, Ko te tangata tenei mona te ki nga karaipiture, ki te kaha hoki o te Atua? 25 I te kainga; tena, tatou ka whakamate i a ia, a mo tatou mea hoki ka ara mai ratou i te hunga mate, e kore e te kainga. 8 Na ka mau ratou ki a ia, whakamatea marena, e kore ano e hoatu kia marenatia; engari ka iho, maka ana ki waho o te mara waina. 9 Na, ka rite ki nga anahera o te rangi. 26 Na mo te hunga pehea te rangatira o te mara waina? ka haere ia, ka mate, mo to ratou aranga mai: kahore koutou i kite i whakangaro i nga kaimahi, ka hoatu te mara waina roto i te pukapuka a Mohi, i te wahi ki te Rakau, i ta ki etahi atu. 10 Kahore koia koutou i kite i tenei te Atua i ki ai ki a ia, i mea ai, Ko te Atua ahau o karaipiture; Ko te kohatu i kapea e nga kaihanga Aperahama, ko te Atua o Ihaka, ko te Atua o Hakopa? kua meinga hei mo te kokonga: 11 Na te Ariki tenei, 27 Ehara ia i te Atua no te hunga mate, engari he a he mea whakamiharo hoki ki a tatou kanohi? 12 Atua no te hunga ora: na nui atu to koutou he. 28 Na ka whai ratou kia hopukina ia, otii a mataku i te A, ko te haerenga mai o tetahi o nga karaipi, ko te mano: i matau hoki ratou mo ratou te kupu whakarite rongonga ki a ratou e totohe ana, ka kite he pai tana i korerotia nei e ia: na whakarere ana ia, haere ana whakahoki ki a ratou, ka ui ki a ia, Ko tehea te tuatahi ratou. 13 Na ka tonoa mai e ratou ki a ia etahi o nga o nga ture katoa? 29 Na ko te whakahokinga a lhu ki parihi, ratou ko nga Heroriana, hei hopu mo tetahi a ia, Ko te tuatahi o nga ture katoa, Whakarongo, e kupu ana. 14 A, no to ratou taenga mai, ka mea ki a Iharaira: Ko te Ariki, ko to tatou Atua, he Ariki kotahi: ia, E te Kaiwhakaako, e matau ana matou he kupu 30 Kia whakapaua hoki tou ngakau, tou wairua, tou pono tau, e kore ano ta te tangata e whakaaroa e koe; hinengaro, tou kaha, ki te aroha ki te Ariki, ki tou e kore ano koe e titiro ki te kanohi tangata, engari ka Atua: ko te ture tuatahi tenei. 31 Ko te tuarua tenei, whakaako i te ara a te Atua i runga i te pono. H e Kia aroha koe ki tou hoa tata, ano ko koe. Kahore he mea tika ranei te hoatu takoha ki a Hiha, ehara ranei? ture ke atu e rahi ake ana i enei. 32 Na ka mea te 15 Me hoatu ranei e matou, kaua ranei e hoatu? Otira karaipi ki a ia, he pono, e te Kaiwhakaako, he tika tau i mohio ia ki to ratou tinihanga, ka mea ki a ratou, He korero kotahi tonu ia, a kahore tetahi ko ia anake: 33 aha koutou ka whakamatautau ai i ahau? mauria mai A ko te whakapau i te ngakau, i te hinengaro, i te he pene ki ahau, kia kite ahau. 16 A mauria ana mai. wairua, i te kaha, ki te aroha ki a ia, me te aroha ki Na ko tana meatanga ki a ratou, No wai tenei ahua tona hoa tata, ano ko ia, nui atu ena i nga tahunga me te tuhituhinga? Ka mea ratou ki a ia, No Hiha. 17 tinana, i nga patunga tapu katoa. 34 A, no te kitenga Na ka whakahoki a lhu, ka mea ki a ratou, Hoatu o ihu he kupu mohio tana i whakahoki ai, ka mea ki a ki a Hiha nga mea a Hiha, ki te Atua nga mea a te ia, Kahore koe i matara atu i te rangatiratanga o te Atua. A miharo ana ratou ki a ia. 18 Na ka haere mai Atua. A kihai tetahi tangata i maia ki te ui ki a ia i ki a ia nga Haruki, e mea nei kahore he aranga; ka muri iho. 35 Na ka ki a lhu, ka mea, i a ia e whakaako ui ki a ia, ka mea, 19 E te kaiwhakaako, i tuhituhu ana i roto i te temepara, Na te aha nga karaipi ka a Mohi ki a matou, Ki te mate te tuakana o tetahi mea ai, he tama na Rawiri a te Karaiti? 36 Na Rawiri tangata, mahue iho tana wahine, kahore he tamariki ake hoki te kupu i roto i te Wairua Tapu, I mea te Ariki hei waihotanga iho, me tango tana wahine e tona ki toku Ariki, hei toku matau koe noho ai, kia meinga teina, ka whakatupu uri ai mo tona tuakana. 20 Na ra ano e ahau ou hoariri hei turanga waewae mou. 37

Ko Rawiri tonu tenei e karanga nei ki a ia he Ariki; a kawana, o nga kingi, mo te whakaaro ki ahau, hei no hea ia i tama ai ki a ia? A ahureka ana te mano mea whakaatu ki a ratou. **10** Kua takoto ia te tikanga tini ki te whakarongo ki a ia. **38** Na i mea ano ia ki a kia matua kauwhautia te rongopai ki nga tauwi katoa. ratou i tana akoranga, Kia tupato ki nga karaipi, ko ta **11** Ina arahina koutou ki te whakawa, a ka tukua atu, ratou e rawe ai ko te haereere i roto i nga kakahu kaua e manukanuka wawe ki ta koutou e korero ai: roroa, me nga ohatanga i nga kainga hokohoko, **39** engari ko te mea e hoatu ki a koutou i taua haora, ko Me nga nohoanga rangatira i nga whare karakia, me tena ta koutou e korero ai: ehara hoki i te mea ma nga nohoanga rangatira i nga hakari: **40** Ka pau nei koutou nga korero, engari ma te Wairua Ta pu. **12** Na i a ratou nga whare o nga pouaru, a ka maminga ka tukua te tuakana e te teina ki te mate, te tamaiti ki te inoi roa: he nui rawa te mate e pa ki enei. **41** hoki e te papa; a ka whakatika nga tamariki ki nga A ka noho a Ihu i te ritenga atu o te takotoranga matua, ka mea kia whakamatea. **13** A ka kinonga moni, ka matakitaki ki te mano e panga moni ana koutou e nga tangata katoa, he mea mo toku ingoa: ki te takotoranga moni: a he tokomaha nga tangata ko te tangata ia e u ana a taea noatia te mutunga, ko whai taonga i panga moni maha ki roto. **42** Na ko te ia e ora. **14** A, ki te kite koutou i te mea whakihirahiha, haerenga mai o tetahi pouaru rawakore, ka maka i te mea whakangaro e tu ana i te wahi e kore e tika, nga mea nohinohi, e rua, kotahi patena ki te huia. kia matau te kaititiro pukapuka, ko reira me rere te **43** Na ka karangatia e ia ana akonga, ka mea ki a hunga i Huria ki nga maunga: **15** Ko te tangata hoki i ratou, he pono taku e mea nei ki a koutou, Ko ta tenei runga i te whare kaua e heke iho ki roto ki te whare, pouaru rawakore i maka ai, nui atu i a ratou katoa e kaua hoki e tomo ki te tiki i tetahi mea i roto i tona maka ra kite takotoranga moni: **44** Ko ratou katoa whare: **16** Kaua ano te tangata i te mara e hoki ki hoki, he hira nei o ratou taonga, i maka ko tetahi muri, ki te tiki i tona kakahu. **17** Aue te mate mo te wahi; tena ko ia i tona rawakoretanga i maka i ana hunga e hapu ana, mo nga mea hoki e whangai ana mea katoa, ara i tona oranga katoa.

13 A, i a ia e haere atu ana i te temepara, ka mea

tetahi o ana akonga ki a ia, E te Kaiwhakaako, nana, te tu o nga kohatu, te tu o nga whare! **2** Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ia, Ka kite koe i enei whare nunui? e kore tetahi kohatu e waiho i konei i runga ake i tetahi kohatu, engari ka whakahorao. **3** A, i a ia e noho ana i runga i Maunga Oriwa i te ritenga atu o te temepara, ka ui puku ki a ia a Pita, a Hemi, a Hoani, a Anaru, **4** Korerotia mai ki a matou, ko ahea enei mea, a he aha te tohu ina tata enei mea katoa te rite? **5** Na ka anga ia, ka koreri ki a ratou, Kia tupato kei mamingatia koutou e te tangata: **6** He tokomaha hoki e haere mai i runga i toku ingoa, e mea, Ko ahau ia; a he tokomaha e mamingatia. **7** E rongo koutou ki nga pakanga, ki nga hau pakanga, kei ohore: kua takoto hoki he putanga mo aua mea; taihoa rawa ia te mutunga. **8** Ka whakatika hoki tetahi iwi ki tetahi iwi, tetahi rangatiratanga ki tetahi rangatiratanga: a he tini nga wahi e puta ai he ru; ka puta ano hoki he po matekai: ko te timatanga enei o nga mamae. **9** Na, kia tupato ki a koutou: ka tukua hoki koutou ki nga runanga; ka whiuia koutou i roto i nga whare karakia; a ka whakaturia koutou ki te aroaro o nga

kawana, o nga kingi, mo te whakaaro ki ahau, hei no hea ia i tama ai ki a ia? A ahureka ana te mano mea whakaatu ki a ratou. **10** Kua takoto ia te tikanga tini ki te whakarongo ki a ia. **38** Na i mea ano ia ki a kia matua kauwhautia te rongopai ki nga tauwi katoa. ratou i tana akoranga, Kia tupato ki nga karaipi, ko ta **11** Ina arahina koutou ki te whakawa, a ka tukua atu, ratou e rawe ai ko te haereere i roto i nga kakahu kaua e manukanuka wawe ki ta koutou e korero ai: roroa, me nga ohatanga i nga kainga hokohoko, **39** engari ko te mea e hoatu ki a koutou i taua haora, ko Me nga nohoanga rangatira i nga whare karakia, me tena ta koutou e korero ai: ehara hoki i te mea ma nga nohoanga rangatira i nga hakari: **40** Ka pau nei koutou nga korero, engari ma te Wairua Ta pu. **12** Na i a ratou nga whare o nga pouaru, a ka maminga ka tukua te tuakana e te teina ki te mate, te tamaiti ki te inoi roa: he nui rawa te mate e pa ki enei. **41** hoki e te papa; a ka whakatika nga tamariki ki nga A ka noho a Ihu i te ritenga atu o te takotoranga matua, ka mea kia whakamatea. **13** A ka kinonga moni, ka matakitaki ki te mano e panga moni ana koutou e nga tangata katoa, he mea mo toku ingoa: ki te takotoranga moni: a he tokomaha nga tangata ko te tangata ia e u ana a taea noatia te mutunga, ko whai taonga i panga moni maha ki roto. **42** Na ko te ia e ora. **14** A, ki te kite koutou i te mea whakihirahiha, haerenga mai o tetahi pouaru rawakore, ka maka i te mea whakangaro e tu ana i te wahi e kore e tika, nga mea nohinohi, e rua, kotahi patena ki te huia. kia matau te kaititiro pukapuka, ko reira me rere te **43** Na ka karangatia e ia ana akonga, ka mea ki a hunga i Huria ki nga maunga: **15** Ko te tangata hoki i ratou, he pono taku e mea nei ki a koutou, Ko ta tenei runga i te whare kaua e heke iho ki roto ki te whare, pouaru rawakore i maka ai, nui atu i a ratou katoa e kaua hoki e tomo ki te tiki i tetahi mea i roto i tona maka ra kite takotoranga moni: **44** Ko ratou katoa whare: **16** Kaua ano te tangata i te mara e hoki ki hoki, he hira nei o ratou taonga, i maka ko tetahi muri, ki te tiki i tona kakahu. **17** Aue te mate mo te wahi; tena ko ia i tona rawakoretanga i maka i ana hunga e hapu ana, mo nga mea hoki e whangai ana mea katoa, ara i tona oranga katoa.

ki te u, i aua ra! **18** Ma koutou ia e inoi kei rokohanga koutou e te whati i te hotoke. **19** He whakapawera hoki aua ra, kahore ona rite o te orokohanganga ra ano i hanga nei e te Atua, a mohoa noa nei, kahore hoki he pera a muri ake nei. **20** Me i kahore hoki aua ra i poroa i waenga e te Ariki, e kore tetahi kikokiko e ora: otira ka whakaaroa te hunga whiriwhiri i whiriwhiria e ia, a poroa ana aua ra i waenga. **21** Ki te mea tetahi ki a koutou i reira, Na, tenei a te Karaiti; Na, tera: kaua e whakaponohipa: **22** E whakatika hoki nga Karaiti teka, me nga poropiti teka, ka whakaatu i nga tohu me nga mea whakamiharo, a me i taea, ka mamingatia e ratou te hunga whiriwhiri. **23** Kia tupato ra koutou: na, kua korerotia wawetia nei e ahau nga mea katoa ki a koutou. **24** Na, i aua ra, i muri iho i taua whakapawera, ka whakapouritia te ra, e kore hoki e titi te atarau. **25** Ka taka iho nga whetu o te rangi, ka ngaeue nga mea kaha o nga rangi. **26** Na ko reira kitea ai te Tama a te tangata e haere mai ana i runga i nga kapua, me te kaha nui, me te kororia. **27** Ko reira ano ia tono ai i ana anahera, a ka huihua ana i whiriwhiri ai i nga hau e wha, i te pito o te whenua tae noa ki te pito o te rangi. **28** Na kia akona koutou e te pikti ki tetahi kupu whakarite: I tona manga e ngawari ana, e puta ana hoki nga

rau, ka mohio koutou ka tata te raumati: **29** Waihoki ki te tuku i a ia ki a ratou. **11** A, no ka rongo ratou, ka ko koutou, ina kite i enei mea e pauta mai ana, ka hari, ka whakaae kia hoatu he moni mana. Na ka matau ka tata ia, kei nga kuwaha. **30** He pono taku e rapu ia ki te wa pai e tukua ai ia. **12** A, i te ra tuatahi mea nei ki a koutou, E kore tenei whakatupuranga e o te taro rewenakore, i te wa e patua ai te kapenga, pahemo, kia puta ra ano enei mea katoa. **31** Ko te ka mea ana akonga ki a ia, Ko hea koe pai ai kia rangi me te whenua e pahemo: ko aku kupu ia e kore haere matou ki te taka, kia kai ai koe i te kapenga? e pahemo. **32** Otiia kahore tetahi tangata e matau ki **13** Na ka tonoa e ia tokorua o ana akonga, ka mea ki taua ra, ki taua haora, kahore nga anahera o te rangi, a raua, haere ki te pa, a ka tutaki mai ki a korua he kahore te Tama, ko te Matua anake. **33** Kia tupato, tangata e mau ana i te taha wai: haere i muri i a ia. kia mataara, me te inoi ano: kahore hoki koutou e **14** A ka mea ki te tangata o te whare e tomo ai ia, E matau ki te wa, ko a hea ranei. **34** Ka rite hoki ki te mea ana te Kaiwhakaako, Kei hea te ruma e kai ai tangata e haere ana ki tawhiti, mahue iho i a ia tona matou ko aku akonga i te kapenga? **15** A mana tonu whare, a tukua iho e ia nga tikanga ki ana pononga, e whakaatu ki a korua he ruma nui i runga, oti rawa tana mahi ma tetahi, ma tetahi, ka whakahau iho hoki te whariki, te whakapai: hei reira taka ai ma tatou. **16** ki te kaitiaki tatau kia mataara. **35** Ae ra, kia mataara: Na haere ana ana akonga, a, no te taenga ki te pa, kahore hoki koutou e matau ki te wa e haere mai ai te ka kite i tana i koreri ai ki a raua: a taka ana e raua rangatira o te whare, ko te ahiahi, ko waenganui po te kapenga. **17** A, no ka ahiahi, ka haere atu ia me te ranei, ko te tangihanga o te heihei, ko te atatu ranei: tekau ma rua. **18** I a ratou e noho ana, e kai ana, ka **36** Kei puta whakarere mai, ka rokohanga koutou e mea a lhu, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko ia e moe ana. **37** Na, ko taku ka mea atu nei ki a tetahi o koutou, kei toku taha nei e kai ana, mana koutou, e meatia ana ano ki te katoa, Kia mataara. ahau e tuku. **19** Na ka pa te pouri ki a ratou, ka ki takitahi ki a ia, Ko ahau koia? **20** Na ka mea ia ki a ratou, Ko tetahi o te tekau ma rua, ko ia e toutou tahi nei maua ki te rihi. **21** E haere ana te Tama a te tangata, e pera ana me te mea i tuhuhua mona: otiia aue te mate mo te tangata e tukua ai te Tama a te tangata! he mea pai ke mo taua tangata me i kaua ia e whanau. **22** A, i a ratou e kai ana, ka mau ia ki te taro, a, ka mutu te whakapai, ka whawhati, na ka hoatu ki a ratou, ka mea, Tangohia, kainga: ko toku tinana tenei. **23** Na ka mau ia ki te kapu, a, ka mutu te whakawhetai, ka hoatu ki a ratou: a ka inumia e ratou katoa. **24** A ka mea ia ki a ratou, Ko oku toto enei, ko o te kawenata hou, e whakahekeana mo te tini. **25** He pono taku e mea nei ki a koutou, E kore ahau e inu atu ano i te hua o te waina, kia taea ra ano taua ra e inumia houtiai ai e ahau i te rangatiratanga o te Atua. **26** A, no ka mutu ta ratou himene, ka haere ratou ki Maunga Oriwa. **27** Katahi a lhu ka mea ki a ratou, Ko koutou katoa na ka he: kua oti hoki te tuhituhi, Ka patua e ahau te hepara, a ko nga hipi ka whakamararatia. **28** Otira, muri iho i toku aranga, ka haere ahau i mua i a koutou ki Kariri. **29** Na ka mea a Pita ki a ia, Ahakoa he te katoa, ko ahau e kore. **30** A ka mea a lhu ki a ia, He pono taku e mea nei ki a koe, Ko akuanei, i tenei po ano, i te mea kahore ano kia rua nga tangihanga o te tikaokao, ka toru au

14 Na, kia rua ake nga ra ko te kapenga me te hakari o te taro rewenakore: na ka rapu nga tohunga nui me nga karaipi i tetahi tinhanga e mau ai ia, e whakamatea ai. **21** mea hoki ratou, Kauaka i te hakari, kei ngangau te iwi. **3** A, i a ia i Petani i te whare o Haimona repera, i a ia ano e noho ana ka haere mai tetahi wahine me tetahi pouaka kohatu, ki tonu i te hinu kakara, he tino nara, he mea utu nui; a wahia ana e ia te pouaka kohatu, ringihia ana ki tona matenga. **4** I riri ano etahi i roto i a ratou, i mea, Hei aha tenei maumau o te hinu kakara? **5** Maha atu hoki i te toru rau nga pene te utu me i honoka tenei hinu, na ka hoatu ki te hunga rawakore. Na ka amuamu ratou ki a ia. **6** Ka mea atu a lhu, Waiho atu u ana; he aha ta koutou e whakapawerawera na i a ia? he mahi pai tana i mea nei ki ahau. **7** Kei a koutou tonu hoki te hunga rawakore i nga wa katoa, hei atawhaitanga hoki ratou ma koutou i nga wa e pai ai koutou: e kore ia ahau e noho tonu ki a koutou. **8** Kua mahia e ia te mea e taea e ia: kua whakawahia e ia i mua nei toku tinana mo te tanumanga. **9** He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko nga wahi katoa o te ao e kauwhautiai tenei rongopai, ka korerotia ano ta tenei wahine i mea ai, hei whakamahara ki a ia. **10** Na ka haere a Hura Ikariote, tetahi o te tekau ma rua, ki nga tohunga nui,

whakakorenga i ahau. 31 Katahi ka tino arita rawa ana ratou katoa i a ia, oma ana. 51 Na tera tetahi tana meatanga atu, Ahako a kua takoto te tikanga kia taitamariki i aru tahi mai me ia, takaia ai he kakahu mate tahi au me koe, e kore ahau e whakakahore i a rinena ki runga ake i tona kirikau: na ka hopukina ia e koe. I pera ano te korero a ratou katoa. 32 A ka tae ratou: 52 Otira i whakarere atu e ia te kakahu rinena, ratou ki tetahi wahi, e huaina ana ko Kehemane: na a oma tahanga atu ana. 53 Na ka arahina atu e ratou ka mea atu ia ki ana akonga, Hei konei koutou noho a Ihu ki te tino tohunga: a ka huihui mai ki a ia nga ai, kia inoi ahau. 33 Na ka mau ia ki a Pita ratou ko tohunga nui katoa, nga kaumatau me nga karaipi. 54 Hemi, ko Hoani, a ka timata te koera, te tumatatenga; Na tera a Pita te aru ra i a ia i tawhiti, tae noa ki roto, 34 Na ka mea ia ki a ratou, Kei te tino pehia toku ki te marae o te tino tohunga; a tera te noho ra me wairua e te pouri, tata pu ki te mate: noho iho koutou nga kaimahi, painaina ai i a ia i te taha o te ahi. 55 i konei, kia mataara. 35 Na ka haere ia ki pahaki tata Na i rapu nga tohunga nui me te runanga katoa i te atu, ka hinga ki te whenua, ka inoi, me kahore e ahei kororo mo Ihu, e whakamatea ai; heoi kihai i kitea, kia pahemo atu tenei haora i a ia. 36 A ka mea ia, E 56 He tokomaha hoki nga kaiwhakapae teka mona, Apa, e Pa, ka taea e koe nga mea katoa; tangohia otia kihai i rite a ratou korero. 57 Na ka whakatika atu tenei kapu i ahau: otia kaua e waiho i taku e pai etahi, ka whakapae teka ki a ia, ka mea, 58 I rongo ai, engari i tau. 37 Na ka haere ia, ka rokohanga atu e matou ki a ia e mea ana, Maku e whakahoro tenei moe ana ratou, a ka mea ia ki a Pita, E Haimona, kei whare tapu i hanga nei e te ringa, a kia toru nga ra ka te moe ia koe? e kore ranei e taea e koe te mataara hanga e ahau tetahi atu, ehara i te ringa i mahi. 59 A kia kotahi haora? 38 Kia mataara, me te inoi, kei uru ahako a tera kihai a ratou korero i riterite. 60 Na ka koutou ki te whakamatautauranga. Kei te hihiko te whakatika e tohunga nui i waenganui, ka ui ki a Ihu, wairua, ko te kikokiko ia kei te ngoikore. 39 Na ka ka mea, Kahore au kupu? he aha ta enei e whakaatu haere atu ano ia, ka inoi, me te whakahua i aua kupu nei mou? 61 Heoi kihai ia i kuihi, kahore hoki he kupu ano. 40 Na ka hoki mai ano ia, ka rokohanga e moe i whakahokia e ia. Na ka ui ano te tino tohunga, ka ana ratou, he nui hoki te taimaha o o ratou kanohi; a mea ki a ia, Ko koe ranei a te Karaiti, te Tama a Tera kihai ratou i matau ki ta ratou e whakahoki ai ki a ia. e whakapaingia nei? 62 Ka mea a Ihu ki a ia, Ko ahau 41 Na haere ana ano ia, ko te toru o nga haerenga, ia: a tera koutou e kite i te Tama a te tangata e noho ka mea ki a ratou, E moe ra, whakata i a koutou: ana i te ringa matau o te kaha, e haere mai ana me heoi ra, kua taea te haora; na, ka tukua te Tama a te nga kapua o te rangi. 63 Katahi ka haehae te tino tangata ki nga ringa o te hunga hara. 42 Maranga, tohunga i ona kakahu, ka mea, hei aha atu ma tatou ka haere tatou; na, ka tata te kaituku i ahau. 43 Na etahi kaiwhakaatu ano? 64 Kua rongo koutou ki te inamata, i a ia tonu e korero ana, kua puta a Hura, kohukohu: e pehea ana o koutou whakaaro? Na ka tetahi o te tekau ma rua, me te tini o te tangata, me whakaae ratou katoa ka tika te mate mona. 65 Katahi nga hoari, me nga patu, i ahu mai i nga tohunga nui, i ka anga etahi ka tuwha ki a ia, ka arai i tona kanohi, nga karaipi, i nga kaumatau. 44 Na kua otetahi tohu ka kuru i a ia, a ka mea ki a ia, Poropiti mai: a ka te whakarite ki a ratou e tona kaituku; i mea ia, Ko pakipakia ia e nga kaimahi ki o ratou ringa. 66 A, i taku tangata e kihai ai, ko ia tera; hopukina, kia mau te a Pita i te marae i raro, ka haere mai tetahi o nga arahi atu. 45 Na, i tona taenga mai, tika tonu ki a kotiro a te tino tohunga: 67 A, i tona kitenga i a Pita e ia, ka mea, E Rapi; a kihai ana i a ia. 46 Na ka mau painaina ana, ka titiro atu ki a ia, a ka mea, Ko koe o ratou ringa ki a ia, a hopukina ana ia. 47 Na ka ano tetahi i te tangata o Nahareta, ara i a Ihu. 68 unuhia e tetahi o te hunga e tu ana i reira tana hoari, Otira ka whakakahore ia, ka mea, Kahore rawa ahau haua iho e ia te pononga a te tohunga nui, poroa ana i matau, i marama ranei ki tau e korero mai na: na ka tona taringa. 48 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki puta atu ia ki te whakamahau: a ka tangi te tikaokao. a ratou, He tahae ahau, i haere mai ai koutou me 69 A ka kite te kotiro i a ia, ka anga ano ka korero ki te nga hoari, me nga patu, ki te hopu i ahau? 49 I a hunga e tu tata ana, No ratou hoki tenei. 70 Otira ka koutou ahau e whakaako ana i te temepara i tena ra, whakakahore ano ia. A muri tata iho ka korero ano ki i tena ra, a kihai koutou i hopu i ahau: otira i mahia a Pita te hunga e tu tata ana, He pono ko koe tetahi o tenei mea kia rite ai nga karaipiture. 50 Na whakarere ratou; no Kariri hoki koe. 71 Katahi ia ka timata te

kanga, te oati, Kahore ahau e matau ki tena tangata e korero na koutou. 72 I reira ka tangi ano te tikaokao, ko te tuarua o nga tangihanga. Na ka mahara a Pita ki te kupu i korero a ia lhu ki a ia, E kore e tuarua te tangi o te tikaokao, ka toru au whakakahoretanga i ahau. A ka whakaaroa iho e ia, na ka tangi.

ona ake kakahu, a arahina ana ia kia ripekatia. 21 Na ka meinga e ratou tetahi tangata e tika ana na reira, a Haimona o hairini, i ahu mai i nga whenua, ko te papa o Arehanera raua ko Rupuha, kia haere me ratou, kia riro ai mana e amo tona ripeka. 22

15 A, mea kau ake te ata, ka runanga nga tohunga nui, nga kaumatau, nga karajipi, me te runanga katoa, a ka herea e ratou a lhu, ka arahina atu, a tukua atu ana ki a Pirato. 2 Ka ui a Pirato ki a ia, Ko koe ranei te Kingi o nga Hurai? Ka whakahokia e ia ki a ia, Kua korerotia na e koe. 3 He maha hoki nga mea i whakapaea ki a ia e nga tohunga nui, kaore ia i korero. 4 Ka ui ano a Pirato ki a ia, ka mea, Kahore au kupu whakahoki? Na, te tini o nga kupu e korero nei ratou mou. 5 Heoi kahore a lhu i whakahoki atu ano; no ka miharo a Pirato. 6 Na i taua hakari kotahi te herehere e tukua ana e ia ki a ratou, ko ta ratou e inoi ai. 7 Na i reira tetahi tangata ko Parapa te ingoa, e here tahi ana me ona hoa tutu, he hunga i patu tangata i te ngangaretanga. 8 Na ka haere te mano, ka anga ka tono ki a ia kia peratia me tana i mea ai ki a ratou i mua. 9 Na ka whakahoki a Pirato ki a ratou, ka mea, E pai ana ranei koutou kia tukua e ahau ki a koutou te Kingi o nga Hurai? 10 I mahara hoki ia he hae i tukua ai ia e nga tohunga nui. 11 Otira ka whakatutehutia e ratou te mano, kia tukua e ia ko Parapa ke ki a ratou. 12 Na ka whakahoki ano a Pirato, ka mea ki a ratou, He aha oti ta koutou e pai ai kia meatia e ahau ki tenei e huaina nei e koutou ko te Kingi o nga Hurai? 13 Ka karanga ano ratou, Ripekatia. 14 Na ka mea a Pirato ki a ratou, He aha koia tana kino i mea ai? Heoi nui noa atu ta ratou hamama, Ripekatia ia. 15 Na, i tona hiahia kia whakamarietia te mano, tukua ana e Pirato a parapa ki a ratou, a, ka oti a lhu te whiu, ka tukua kia ripekatia. 16 Na ka arahina ia e nga hoia ki te marae, ara ki te whare whakawa, a karangarangatia ana te ropu katoa. 17 Ka whakakahuria ia ki te kakahu papura, a, ka oti tetahi karauna tataramoa te whiri, ka potaea ki a ia. 18 Na ka anga ratou ka oha ki a ia, Tena koe, e te Kingi o nga Hurai! 19 Patua ana e ratou tona matenga ki te kakaho, tuwha ana ki a ia, ka tuku i nga turi ki a ia, a koropiko ana ki a ia. 20 A, no ka mutu ta ratou taunu ki a ia, ka tangohia te kahu papura i a ia, na whakakakahuria ana ia ki

ona ake kakahu, a arahina ana ia kia ripekatia. 21 Na ka meinga e ratou tetahi tangata e tika ana na reira, a Haimona o hairini, i ahu mai i nga whenua, ko te papa o Arehanera raua ko Rupuha, kia haere me ratou, kia riro ai mana e amo tona ripeka. 22 Na ka arahina ia ki tetahi wahi, ki Korokota, tona tikanga ina whakamaoritia ko te Wahi Angaanga. 23 A hoatu ana ki a ia he waina, he mea whakananu ki te maira, kia inumia: otira kihai i tangohia e ia. 24 A ripekatia ana ia e ratou, ka weheweheha ona kakahu, he mea maka ki te rota, kia kitea ai ko te aha e riro i tetahi, i tetahi. 25 Na ko te toru tera o nga haora, a ka ripekatia ia e ratou. 26 Ko te mea i whakawakia ai ia i tuhituhia ki runga, KO TE KINGI O NGA HURAI. 27 Na tokorua nga tahae i ripekatia ngatahitia me ia; ko tetahi ki matau, ko tetahi ki tona maui. 28 Na ka rite te karaipiture e mea nei, I taua ngatahitia ia me te hunga hara. 29 Ko te hunga e haereere ana i reira ka tawai ki a ia, ka ruru i o ratou matenga, ka mea, Ha, ko koe ka whakahoro nei i te whare tapu, ka hanga nei ano i nga ra e toru, 30 Whakaora i a koe ano ka heke iho i te ripeka. 31 Waihoki ko nga tohunga nui ka tawai i a ia, ratou ko nga karaipi, ka mea, Ko era atu i whakaorangia e ia, te taea e ia te whakaora a ia ake ano. 32 Tena ra kia heke iho aianei a te Karaiti, te Kingi o Ihairira, i te ripeka, kia kite ai tatou, kia whakapono ai. I tawai hoki ki a ia te hunga i ripekatia ngatahitia me ia. 33 A, no ka tae ki te ono o nga haora, ka pouri a runga o te whenua katoa, taea noatia te iwa o nga haora. 34 A i te iwa o nga haora ka karanga a lhu, he nui te reo, ka mea, Eroi, Eroi, rama hapakatani? ko te tikanga tenei ina whakamaoritia, E toku Atua, e toku Atua, he aha koe i whakarere ai i ahau? 35 A, no te rongonga o etahi o te hunga e tu ana i reira, ka mea, Nana, e karanga ana ia i a Iraia. 36 Na ka oma tetahi, ka whakaki i tetahi hautai ki te winika, whakanohoia ana ki te kakaho, ka hoatu kia inumia e ia, ka mea, Kati; tena kia kite tatou me kore a Iraia e haere mai ki te tango i a ia kiaro. 37 Na he nui te reo i puaki i a lhu, a hemo ake. 38 A ka wahia te arai o te temepara i waengnui pu mai i runga ki raro. 39 A, no te kitenga o te keneturio, e tu hangai atu ana ki a ia, i pera te ahua o tana tukunga i tona wairua, ka mea ia, He pono ko te Tama a te Atua tenei tangata. 40 Na i reira etahi wahine e matakitaki ana mai i tawhiti: i roto i a ratou a Meri Makarini, a Meri hoki whaea o Hemi,

te mea iti, raua ko Hohi, me Haromi; 41 Ara ko nga ratou rongona kei te ora, a kua kitea e ia, kahore i wahine i aru nei i a ia, i a ia i Kariri, i mahi mea nei whakapono. 12 Na, i muri iho i enei mea, ka puta ia, mana; me etahi atu wahine tokomaha i haere tahi he ahua ke tonu, ki etahi atu o ratou, tokorua, i a mai nei me ia ki Hiruharama. 42 Na ka ahiahi, i te raua e haere ana, e anga ana ki nga whenua. 13 Na mea ko te ra takanga, ara ko te ra i mua ake o te ka haere hoki ena ka korero ki etahi atu o ratou; otira hapati, 43 Ka haere mai a Hohepa o Arimatia, he kahore era i whakapono. 14 Muri iho ka puta ia ki te rangatira runanga, he tangata nui tonu, e tatari ana tekau ma tahi, i a ratou e noho ana ki te kai, a riria ano hoki ia ki te rangatiratanga o te Atua; a ka haere iho e ia to ratou whakaponokore, me te pakeke o te maia tonu ki a Pirato, ka inoi i te tinana o Ihu. 44 Na ngakau, mo ratou kihai i whakapono ki te hunga i ka miharo a Pirato, hua noa kahore ano i mate: ka kite nei i a ia kua ara. 15 Ka mea ki a ratou, Haere karangatia e ia te kenenetario, ka ui ki a ia, mehemea koutou ki te ao katoa, kauwhautia te rongopai ki nga kua mate atu ra ia. 45 A, no ka rongo ki te kenenetario tangata katoa. 16 Ko ia e whakapono ana, ka oti te kua mate, ka whakaetaia e ia te tinana ki a Hohepa. iriiri, ka whakaorangia; otira ko te tangata e kore e 46 Na ka hokona e tera he rinena, ka tangohia mai whakapono, ka whakataua te he ki a ia. 17 Ka whai ia ki raro, a takaia ana ki te rinena; whakatakotoria tahi hoki enei tohu i te hunga e whakapono ana: ma ana ia ki roto ki te urupa kua haua atu ki te kamaka, toku ingoa ratou ka pei rewera ai; ka korerotia ai e a whakataka atu ana he kohatu ki te kuwaha o te urupa. 47 I kite a Meri Makarini, raua ko Meri whaea o Hohi, i te wahi i whakatakotoria ai ia.

16 A, no te pahemotanga o te hapati, ka hokona he mea kakara e Meri Makarini, e Meri whaea o Hemi, e Haromi, kia haere ai ratou ki te whakawahi i a ia. 2 Na, i te atatu o te ra tuatahi o te wiki, ka haere ratou ki te urupa i te putanga mai o te ra; 3 Ka korero ki a ratou ano, Ko wai ra hei whakataka ma tatou i te kohatu i te kuwaha o te urupa? 4 A, i ta ratou tirohanga ake, ka kite kua hurihia atu te kohatu: he mea nui whakaharahara hoki. 5 A, no ka tomo ratou ki te urupa, ka kite ratou i tetahi taitamariki e noho ana i te taha matau, he kakahu ma tonu: na ka koera ratou. 6 A ka mea ia ki a ratou, Kaua e koera: e rapu ana koutou i a Ihu o Nahareta i ripekatia: kua ara ia; kahore ia i konei: tena! titiro ki te wahi i whakatakotoria ai ia! 7 Engari haere, korerotia atu ki ana akonga, ki a Pita hoki, kei te haere ia i mua i a koutou ki Kariri: ko reira koutou kite ai i a ia, pera i tana i mea ai ki a koutou. 8 Na ka puta atu ratou, a oma ana i te urupa: kua tae mai hoki te tuiiri, te koera ki a ratou: kihai rawa i korero ki tetahi tangata; no te mea i wehi ratou. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Na, i tona aranga ake i te atatu o te ra tuatahi o te wiki, ka whakakite tuatahi ia ki a Meri Makarini, i peia nei e ia e whitu nga rewera i roto i a ia. 10 Na ka haere tera ka korero ki te hunga i piri ra ki a ia i mua, i a ratou e pouri ana, e tangi ana. 11 A ko ratou i to

Ruka

1 Na, i te mea he tokomaha kua anga ki te whakakaupapa i te korero o nga mea kua whakatutukitia nei i waenganui i a tatou, **2** He mea whakarite ki nga mea i homai ki a tatou e te hunga i kite a kanohi, i mahi hoki i te kupu, **3** Koia ahau i mahara ai, i te mea kua ata whakatakina iho e ahau nga mea katoa i te timatanga mai, kia tuhitihi whakatepe atu ki a koe, e Tiopira, e te tangata pai rawa, **4** Kia matau ai koe ki te tuturutanga o nga mea i whakaakona ai koe. **5** No mua, no nga ra o Herora kingi o Huria, tera tohunga, ko Hakaraia te ingoa, no te wiki o Apiata: ko tana wahine hoki no nga tamahine a Arona, ko Erihapeti tona ingoa. **6** He hunga tika hoki raua i te aroaro o te Atua, kahore he he o ta raua haere i runga i nga kupu ako katoa, i nga tikanga a te Ariki. **7** Na kahore a raua tamariki, he pakoko hoki a Erihapeti, a i taua wa kua maha haere rawa nga ra o tetahi, o tetahi. **8** Na tupono tonu, i a ia e mahi ana i a te tohunga mahi i te aroaro o te Atua i te takanga o tana wiki, **9** E whakarite ana i nga ritenga o nga tohunga, ka taka mana te haere ki roto ki te whare tapu o te Ariki, tahu ai te whakakakara. **10** Na i waho te nuinga katoa o te iwi e inoi ana i te haora whakakakara. **11** A ka puta mai ki a ia tetahi anahera a te Ariki e tu ana i te taha matau o te aata whakakakara. **12** Na ka ohorere a Hakaraia i tona kitenga i a ia, a tau ana te wehi ki a ia. **13** Otira ka mea te anahera ki a ia, kaua e wehi, e Hakaraia: kua rangona hoki tau inoi, a ka whanau i tau wahine, i a Erihapeti, he tama mau, a ka huaina e koe tona ingoa ko Hoani. **14** A ka whiwhi koe i te hari me te harako; a he tokomaha hoki e hari i tona whanautanga. **15** E nui hoki ia i te aroaro o te Atua: e kore ia e inu i te waina, i te wai whakahaurangi ranei: a ka ki ia i te Wairua Tapu, mai ano o te kopu o tona whaea. **16** He tokomaha ano hoki o nga tama a Iharaia ka whakatahuritia e ia ki te Ariki, ki to ratou Atua. **17** Ka haere ano ia i tona aroaro i runga i te wairua, i te mana, o Iraia, hei whakatahuri i nga ngakau o nga matua ki nga tamariki, i te hunga whakatuturi ki nga whakaaro o te hunga tika; hei whakarite mo te Ariki i tetahi iwi i ata taka mona. **18** Na ko te meatanga a Hakaraia ki te anahera, Ma te aha ka matau ai ahau ki tenei mea? he koroheke nei hoki ahau, kua

maha haere hoki nga ra o tuku wahine. **19** Na ka whakahoki te anahera, ka mea ki a ia, Ko Kapariera ahau, kei te aroaro o te Atua toku turanga; kua tonoa mai hoki ahau ki te korero ki a koe, ki te whakapuaki i tenei rongo pai ki a koe. **20** Nana, ka noho puku koe, kahore hoki e puta te korero i a koe, kia tae mai ra ano te ra e meatia ai enei mea, mou kihai i whakapono ki aku kupu, ka mana nei i te wa e rite ai. **21** A tatari tonu te iwi ki a Hakaraia, me te miharo ano i a ia e whakaroa ana i roto i te whare tapu. **22** A, i tona putanga mai ki waho, kihai ia i ahei te korero ki a ratou: a ka mohio ratou kua kite ia i tetahi putanga atua ki a ia i roto i te whare tapu: hono tonu tana waitohu ki a ratou me te wahangu ano. **23** A ka rite nga ra hei minitatanga mana, ka hoki ia kia tona whare. **24** Na muri iho i aua ra ka hapu tana wahine, a Erihapeti, a e rima nga marama i whakangaro ai i a ia, a i mea ia, **25** Ko ta te Ariki tenei i mea ai ki ahau, i nga ra i titiro mai ai ia, ki te whakamutu i toku tawainga i roto i nga tangata. **26** Na i te ono o nga marama ka tonoa a Kapariera, te anahera, e te Atua ki tetahi pa o Kariri, ko Nahareta te ingoa, **27** Ki tetahi wahine i taumautia ma tetahi tangata, ko Hohepa te ingoa, no te whare o Rawiri; ko te ingoa o te wahine ko Meri. **28** Na, ko tona haerenga ki roto, ki a ia, ka mea, Tena koe, e te wahine kua manakohia nei; kei a koe te Ariki: ko koe te manaakitia i roto i nga wahine. **29** Otira he nui tona oho ki taua kupu, ka whakaaroaro ki te tikanga o tenei ohatanga. **30** Na ka mea te anahera ki a ia, Kei wehi koe, e Meri; kua paingia hoki koe e te Atua. **31** Nana, tera koe e hapu, ka whanau he tama, a ka huaina e koe tona ingoa ko lhu. **32** Ka nui ia, ka kiia hoki ko te Tama a te Runga Rawa: a ka hoatu ki a ia e te Ariki, e te Atua, te torona o Rawiri, o tona papa. **33** Hei kingi hoki ia mo te whare o Hakopa ake ake; e kore ano e mutu tona rangatiratanga. (aiōn g165) **34** Na ka mea a Meri ki te anahera, E peheatia tenei, kahore nei hoki ahau e mohio ki te tane? **35** Na ka whakahoki te anahera, ka mea ki a ia, Ka tae te Wairua Tapu ki runga ki a koe, ka taumarumaru iho te kaha o te Runga Rawa ki runga ki a koe: no reira hoki ka kiia te mea e whanau mai he tapu, ko te Tama a te Atua. **36** Na, ko tou whanaunga, ko Erihapeti, kua hapu hoki ia i tona ruruhitanga, he tama; a koe te ono tenei o nga marama ki a ia, i kiia ra he pakoko. **37** Kahore hoki he kupu i ahu mai i te Atua i kore e whai mana.

38 Ano ra ko Meri, Ina, te pononga a te Ariki; kia tuhituhi, a ka tuhituhi, ka mea, Ko Hoani hei ingoa peratia ahau me tau i korero ai. A mawehe atu ana te mona. A miharo ana ratou katoa. 64 Na whai reo tonu anahera i a ia. 39 Na ka whakatika a Meri i aua ra, iho tona mangai, ka matara tona arero, ka korero ia, a haere kaika ana ki te whenua pukepuke ki tetahi ka whakapai ki te Atua. 65 A tau ana te wehi ki te pa o Hura; 40 A ka tomo ki te whare o Hakaraia, ka hunga katoa e noho tata ana ki a ratou: ka korerotia oha ki a Erihapeti. 41 A, no te rongonga o Erihapeti i enei mea katoa puta noa i te whenua pukepuke katoa te oha a Meri, ka koiri te tamaiti i roto i tona kopu; o Huria. 66 Na ka rongoatia enei mea e te hunga na kua ki a Erihapeti i te Wairua Tapu: 42 A he nui katoa i rangona ai ki roto ki o ratou ngakau, ka mea, tona reo ki te karanga, ka mea, Ka manaakitia koe i He tamaiti aha ianei tenei? i a ia hoki te ringa o te roto i nga wahine, ka manaakitia ano te hua o tou Ariki. 67 Na kua ki a Hakaraia, tona papa, i te Wairua kopu. 43 No hea hoki tenei ki ahau, kia haere mai tapu, ka poropiti, ka mea, 68 Kia whakapaingia te te whaea o toku Ariki ki ahau? 44 Na, pa kau mai Ariki, te Atua o Iharaia; kua titiro mai hoki ia, kua te reo o tau oha ki oku taringa, ka oho te tamaiti i hoko i tana iwi, 69 Kua whakaarahia ake e ia he toku kopu i te hari. 45 Ka koa ano ia e whakapono haona whakaora mo tatou, i roto i te whare o Rawiri, ana: ka whakaritea hoki nga mea i korerotia ki a ia o tana pononga; 70 Ko tana hoki ia i korerotia e te e te Ariki. 46 A ka mea a Meri, Ka whakanui toku mangai o ana poropiti tapu, no te timatanga mai ano wairua i te Ariki, 47 E hari ana toku wairua ki te Atua, o te ao: (aiōn g165) 71 Hei whakaora i a tatou i o tatou ki toku Kaiwhakaora; 48 Mona i titiro ki te iti o tana hoa whawhai, i te ringa ano o te hunga katoa e kino pononga; ta te mea hoki katahi ahau ka kiia e nga ana ki a tatou; 72 Hei whakaputa i te mani tohu ki whakatupuranga katoa e haere ake nei, he wahine o tatou tupuna, hei whakamahara ki tana kawenata hari. 49 He nui hoki nga mahi a te Mea Kaha ki ahau; tapu; 73 Ki te oat i oat i ai ia ki a Aperahama, ki to he tapu hoki tona ingoa. 50 He mahi tohu tana ki te tatou tupuna, 74 Kia tukua mai e ia ki a tatou he ora i hunga e wehi ana ki a ia, ki tenei whakatupuranga, ki te ringa o o tatou hoa whawhai, kia mahi wehikore tenei whakatupuranga. 51 Kua whakaputaina he kaha tatou ki a ia, 75 I runga i te tapu, i te tika, ki tona e ia, ara e tona ringa; nana te hunga whakakake aroaro, i nga ra katoa e ora ai tatou. 76 A ko koe, e i marara ai, i te whakaaro o o ratou ngakau. 52 tama, ka kiia ko te poropiti a te Runga Rawa: e haere Kua whakataka e ia nga piriniha i o ratou torona, a hoki koe i te aroaro o te Ariki, hei whakapai i ona ara; whakateiteitia ake ana te hunga iti. 53 Kua whakakiia 77 Hei whakamatau i tana iwi ki te ora, i o ratou hara e ia te hunga mate hiakai ki nga mea pai; kua tonoa e murua ana; 78 He mea hoki na te aroha, na te mahi kautia atu te hunga taonga. 54 Kua tautokona e ia a tohu a to tatou Atua; na reira hoki i puta mai ai te Iharaia, tana pononga, he whakamahara hoki ki tana puautanga o runga ki a tatou, 79 Hei whakamarama i mahi tohu; 55 Ki a Aperahama ratou ko tana whanau te hunga e noho ana i te pouri, i te atarangi hoki o te ake tonu atu, pera hoki me tana i korero ai ki o tatou mate, hei whakatika i o tatou waewae ki te huarahi o matua. (aiōn g165) 56 Na tata tonu ki te toru marama a te rangimarie. 80 Na ka tupu taua tamaiti, a ka kaha Meri e noho ana ki a ia, a hoki ana ki tona whare. haere tona wairua, a noho ana i nga koraha, taea 57 A ka rite te taima o Erihapeti e whanau ai; na ka noatia te ra e whakakitea ai ia ki a Iharaia.

2 I aua ra ka whakatakotoria he tikanga e Hiha Akuhata kia tuhituhia te ao katoa. 2 Ko te tuhituhinga tuatahi tenei i meatia i te wa ko Kuirinia te kawana o Hiria. 3 A ka haere nga tangata katoa kia tuhituhia, ia tangata, ia tangata, ki tona ake pa. 4 I haere atu ano a Hohepa i Kariri, i te pa, i Nahareta, ki Huria, ki te pa o Rawiri, ko Peterehema te ingoa: no te mea no te whare ia, no te kawai o Rawiri: 5 Kia tuhituhia ai raua ko tana wahine taumau, ko Meri, e hapu ana ia. 6 A, i a raua i reira, ka rite nga ra

e whanau ai ia. **7** Na ka whanau tana matamua, a Iharaia: kei runga hoki te Wairua Tapu i a ia. **26** Na takai ana e ia ki nga kakahu, ka whakatakotoria ki te kua whakamaharatia ia e te Wairua Tapu, e kore ia e takotoranga kai ma nga kararehe; no te mea kahore kite i te mate, kia kite ra ano ia i ta te Ariki Karaiti. he wahi mo ratou i te whare. **8** I taua wahi hoki etahi **27** Na ka haere ia ki te temepara, he meatanga na hepara e noho koraha ana, e tiaki ana i ta ratou kahui te Wairua: a i nga matua e mau ana i te tamaiti, i a i te po. **9** Na tu ana tetahi anahera a te Ariki i o ratou Ihu, kia meatia ai e raua ki a ia ta te ture i whakarite taha, a whiti ana te kororia o te Ariki ki a ratou a ai, **28** Ka tango ia i a ia ki ona ringa, ka whakapai ki tawhio noa; a nui whakaharahara to ratou wehi. **10** te Atua, ka mea, **29** Katahi, e te Ariki, ka tukua tau Na ka mea te anahera ki a ratou, Kaua e matakutu: ta pononga kia haere i runga i te rangimarie, ka pera te mea he kaikauwhau tenei ahau ki a koutou mo te me tau i korero ai: **30** Ka kite nei hoki oku kanohi i tau hari nui, meake puta mai ki te iwi katoa. **11** Nonaianei whakaoranga, **31** Ka whakatakotoria nei e koe ki te hoki i whanau ai he Kaiwhakaora mo koutou i te pa o aroaro o nga iwi katoa; **32** Hei whakamararama e kite ai Rawiri, ara a te Karaiti, te Ariki. **12** Ko te tohu tenei ki nga tauiwi, hei kororia hoki mo tau iwi, mo Iharaia. **33** a koutou; E kite koutou i te tamaiti ka otu te takai ki te A miharo tonu a Hohepa raua ko tona whaea ki nga kakahu, e takoto ana i te takotoranga kai ma nga kupu i korerotia mona. **34** Na ka manaaki a Himiona i kararehe. **13** Na ohorere tonu ko tetahi ope nui o te a raua, a ka mea ki tona whaea, ki a Meri, Nana, rangi e tu tahi ana me taua anahera, e whakamoemiti ka waiho tenei tama hei takanga, hei aranga, mo te ana ki te Atua, e mea ana, **14** Kia whai kororia te Atua tini o te tangata i roto i a Iharaia; hei tohu hoki e i runga rawa, kia mau te rongo ki runga ki te whenua, korerotia kinotia; **35** Ae ra, ka tika atu ano te hoari, a me te whakaaro pai ki nga tangata. **15** A, ka mawehe puta noa i tou ake wairua, e hurahia ai nga whakaaro atu nga anahera i a ratou ki te rangi, ka mea nga o nga ngakau maha. **36** A tera hoki tetahi ko Ana, he hepara tetahi ki tetahi, Tatou ka haere ki Peterehema, poropiti, he tamahine na Panuera, no te iwi o Ahera; kia kite i tenei mea kua puta nei, kua whakapuakina kua kaumataua ia, e whitu nga tau o tona wahinetanga mai nei e te Ariki ki a tatou. **16** Na kaika tonu ta ratou ake i noho ai i te tane; **37** He pouaru, kua waru tekau haere, a ka kite i a Meri, i a Hohepa, i te tamaiti hoki ma wha rawa ona tau e pera ana; heoi kihai i mahue i e takoto ana i te takotoranga kai ma nga kararehe. **17** a ia te temepara; he karakia tonu tana, he nohopuku, A, no ka kite, ka whakapuakina te mea i korerotia he inoi, i te po, i te ao. **38** Na ka tae atu ia i taua ki a ratou mo tenei tamaiti. **18** A miharo ana nga haora ano, ka whakawhetai ki te Ariki, a korerotia ana kaiwhakarongo katoa ki enei mea, i korerotia nei ki a ia e ia ki te hunga katoa o Hiruharama e tatari ana ratou e nga hepara. **19** Ko Meri ia i ata rongoa i enei ki te whakaoranga. **39** A, no ka otu nga mea katoa mea katoa, me te whakaaroaro i roto i tona ngakau. e rite ana ki ta te Ariki ture, ka hoki ratou ki Kariri, **20** Na ka hoki nga hepara, me te whakakororia, me te ki to ratou ake pa, ki Nahareta. **40** Na ka tupu te whakamoemiti ki te Atua mo nga mea katoa i rongo tamaiti, ka pakari haere, ka ki i nga whakaaro nunui: nei, i kite nei ratou, i rite nei ki nga mea i korerotia a i runga i a ia te aroha noa o te Atua. **41** A i haere ki a ratou. **21** A, no ka rite nga ra e waru, e kotia ona matua i ia tau, i ia tau ki Hiruharama i te hakari o ai te tamaiti, ka huaina tona ingoa ko IHU, ko ta te te kapenga. **42** A ka tekau ma rua ona tau, ka haere anahera i hua ai ia te mea kahore ano i hapu tona ratou i runga i nga ritenga o te hakari. **43** A ka rite nga whaea. **22** A ka rite nga ra e purea ai te whaea, e ra, i a raua e hoki ana, ka whakaware iho te tamaiti, a whakaritea ai te ture a Mohi, ka kawea ia e ratou ki Ihu, i Hiruharama; kihai hoki ona matua i mohio. **44** I Hiruharama, kia tapaea ki te Ariki. **23** Kia peratia me mahara hoki raua kei roto ia i te tira, na ka haere, te mea i tuhituhia ki te ture a te Ariki, Ko nga tane kotahi te ra ki te ara; a ka rapu raua i a ia i roto i nga katoa e oroko puta mai i te kopu, e kiia he tapu ki te whanaunga, i a raua tangata hoki i mohio ai. **45** A, no Ariki. **24** Kia hoatu ano he patunga tapu, te mea i te korenga i kitea ia, hoki ana raua ki Hiruharama, ki korerotia i roto i te ture a te Ariki, Kia rua kukupa, te rapu i a ia. **46** A, muri iho i nga ra e toru ka kitea ia kia rua ranei pi kukupa. **25** Na, i Hiruharama tetahi i roto i te temepara, e noho ana i waenganui o nga tangata, ko Himiona te ingoa; he tangata tika, he kaiwhakaako, e whakarongo ana ki a ratou, e ui ana tangata whakaaro, e tatari ana ki te whakaharinga o ki a ratou. **47** A miharo katoa ki tona matauranga, ki

ana korero, te hunga i rongo ki a ia. 48 A, no ka kite me aha matou? 13 Ka mea ia ki a ratou, Kei nui ake i raua i a ia, ka tino miharo: ka mea tona whaea ki a ia, nga mea i whakaritea ma koutou ta koutou e tango E tama, he aha koe i penei ai ki a maua? na, pouri ai. 14 Ka ui ano hoki nga hoia ki a ia, ka mea, Me noa iho maua ko tou papa, i a maua i rapu nei i a aha hoki matou? Na ko tana meatanga ki a ratou, koe. 49 Ka mea ia ki a raua, he aha korua i rapu ai i Kaua e tukinotia tetahi, kaua e muru noa i tetahi mea; ahau? Kihai korua i mahara kia noho ahau i te whare kati ano ma koutou ko o koutou utu. 15 Na, i te iwi e o toku Matua? 50 Heoi kihai raua i matau ki te kupu i tatari ana e whakaaroaro katoa ana i roto i o ratou korerotia ra e ia ki a raua. 51 Na ka haere tahi atu ia ngakau ki a Hoani, mehemea ko te Karaiti ia; 16 Ka me raua ka tae ki Nahareta, ka ngohengohe ia ki a whakahoki a Hoani, ka mea ki a ratou katoa, Ko ahau raua: ko tona whaea ia i rongoa i enei kupu katoa nei, he iriri taku i a koutou ki te wai; kei te haere mai i roto i tona ngakau. 52 Na ka kake haere a Ihu te ia tetahi he kaha rawa ake i ahau, e kore ahau e tau whakaaro nui, te kaumatau, ka paingia ano e te Atua, hei wewete i te here o ona hu: mana koutou e iriri e te tangata.

3 Na i te tekau ma rima o nga tau o te rangatiratanga o Taipiria Hiha, i a Ponotia Pirato e kawana ana i Huria, i a Herora e tetaraki ana i Kariri, i tona teina hoki, i a Piripi, e tetaraki ana i Ituria, i te whenua hoki o Tarakonaiti, ko Raihania e tetaraki ana i Apirini, 2 Ko Anaha raua ko Kaiapa nga tohunga nui, ka puta te kupu a te Atua ki a Hoani tama a Hakaraia ki te koraha. 3 Na ka haere mai ia ki nga wahi katoa e patata ana ki Horano, ka kauwhau i te iriri ripeneta hei murunga hara; 4 I pera ano ia me te mea i tuhituhia ki te pukapuka o nga korero a Ihaia poropiti, He reo no tetahi i te koraha e karanga ana, Whakapaia te huarahi o te Ariki, whakatikaia ona ara; 5 Ka whakakiia nga awaawa katoa, ka whakahoroa nga maunga me nga pukepuke katoa; e meinga hoki kia tika nga wahi kopikopiko, ko nga wahi taratara hei ara maeneene. 6 A e kite nga kikokiko katoa i te whakaoranga a te Atua. 7 Na reira ka mea ia ki nga mano i haere kia iriria e ia, E te uri nakahi, na wai koutou i whakamahara kia rere i te riri meake puta mai? 8 Na whakaputaina nga hua e rite ana ki o te ripeneta; kei anga kei mea i roto i a koutou, Ko Aperahama to tatou matua: ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E ahei ana ano i te Atua te whakaara tamariki ake ma Aperahama i roto i enei kohatu. 9 Na inaianei ano kei te pa te toki ki te pakiaka o nga rakau: ki te kahore tetahi rakau e hua i te hua pai, ka tuaina, ka maka ki te ahi. 10 Na ka ui nga mano ki a ia, ka mea, Me aha ra matou? 11 Na ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, Ko te tangata i nga koti e rua, kia hoatu ki te tangata kahore ona; me te tangata he kai tana, kia pera ano. 12 Na ka haere mai hoki nga pupirikana kia iriria, ka mea ki a ia, E te kaiwhakaako,

13 Ka mea ia ki a ratou, Kei nui ake i raua i a ia, nga mea i whakaritea ma koutou ta koutou e tango E tama, he aha koe i penei ai ki a maua? na, pouri ai. 14 Ka ui ano hoki nga hoia ki a ia, ka mea, Me noa iho maua ko tou papa, i a maua i rapu nei i a aha hoki matou? Na ko tana meatanga ki a ratou, koe. 15 Na, i te iwi e o toku Matua? 16 Heoi kihai raua i matau ki te kupu i tatari ana e whakaaroaro katoa ana i roto i o ratou korerotia ra e ia ki a raua. 17 Na ka haere tahi atu ia ngakau ki a Hoani, mehemea ko te Karaiti ia; 18 Ka me raua ka tae ki Nahareta, ka ngohengohe ia ki a whakahoki a Hoani, ka mea ki a ratou katoa, Ko ahau raua: ko tona whaea ia i rongoa i enei kupu katoa nei, he iriri taku i a koutou ki te wai; kei te haere mai i roto i tona ngakau. 19 Otria, na tona riringa i a Herora tetaraki mo Heroraha, mo te wahine a tona tuakana, a Piripi, a mo nga kino katoa hoki i meinga e Herora; 20 Ka apititia atu e Herora tenei ki runga i era katoa, tutakina ana e ia a Hoani ki te whare herehere. 21 Na, ka poto katoa te iwi te iriri, i a Ihu kua oti te iriri, a i a ia e inoi ana, ka tuwhera te rangi, 22 A ka heke iho te Wairua Tapu, ka heke tinana iho, ano he kukupa, ki runga ki a ia, a ka puta mai he reo no te rangi, e mea ana, Ko koe taku Tama i aroha ai, taku i ahureka ai. 23 Na ko Ihu, i a ia i timata ai ki te whakaako, kei te toru tekau ona tau, a ki ta te tangata ki, he tama ia na Hohepa, tama a Heri, 24 Ko ia he tama na Matata, tama a Riwai, tama a Mereki, tama a lana, tama a Hohepa, 25 Tama a Matatiaha, tama a Amoho, tama a Nahumu, tama a Eheri, tama a Nakai, 26 Tama a Maata, tama a Matiaha, tama a Hemei, tama a Hohepa, tama a Hura, 27 Tama a Hoana, tama a Reha, tama a Herupapera, tama a Haratiera, tama a Neri, 28 Tama a Mereki, tama a Ari, tama a Kohama, tama a Eremorama, tama a Ere, 29 Tama a Hohe, tama a Erietere, tama a Horimi, tama a Matata, tama a Riwai, 30 Tama a Himiona, tama a Hura, tama a Hohepa, tama a Honana, tama a Eriakimi, 31 Tama a Merea, tama a Menana, tama a Matata, tama a Natana, tama a Rawiri, 32 Tama a Hehe, tama a Opere, tama a poaha, tama a Haramono, tama a Nahona, 33 Tama a Aminarapa, tama a Arame tama a Heteromo, tama a Parete, tama a Hura, 34 Tama a Hakopa, tama a Ihaka, tama a Aperahama,

tama a Tera, tama a Nahora, 35 Tama a Haruku, whakawahi, hei kauwhau i te rongopai ki te hunga tama a Rakau, tama a Pereke, tama a Epere, tama rawakore; kua tonoa ahau e ia ki te kauwhau ki nga a Haraha, 36 Tama a Kainana, tama a Arapahata, herehere, kia haere noa, ki nga matapo kia titiro, ki tama a Hema, tama a Noa, tama a Rameka, 37 Tama te tuku i te hunga e maru ana kia haere noa atu, a Matuhara, tama a Enoka, tama ia larere, tama a 19 Ki te kauwhau i te tau manakohanga mai a te Marereere, tama a Kainana, 38 Tama a Enoha, tama a Heta, tama a Arama, a te tama a te Atua.

4 Na, ko Ihu, ki tonu i te Wairua Tapu, hoki atu ana i Horano, a ka arahina e te Wairua i te koraha, 2 Mo nga ra e wha tekau, whakamatautauria ai e te rewera. Kihai ia i kai i tetahi mea i aua ra; a, no ka pahemo, ka hiakai ia. 3 Na ka mea te rewera ki a ia, Ki te mea ko te tama koe a te Atua, kiiia iho tenei kohatu kia meinga hei taro. 4 Na ka whakahoki a Ihu ki a ia, ka mea, Kua oti te tuhituhi, E kore e ora te tangata i te taro kau, engari a nga kupu katoa a te Atua. 5 Katahi ka arahina ia e ia ki runga, a mea kau iho kua whakakitea ki a ia nga rangatiratanga katoa o te ao. 6 Ka mea te rewera ki a ia, Maku e hoatu ki a koe tenei rangatiratanga katoa, me te kororia o enei mea: kua tukua hoki ki ahau; a ka hoatu e ahau ki taku e pai ai. 7 Na, ki te koropiko koe ki toku aroaro, mou katoa. 8 Na ka whakahoki a Ihu ki a ia, ka mea, Kua oti te tuhituhi, Me koropiko koe ki te Ariki, ki tou Atua, me mahi ano ki a ia anake. 9 Na ka kawea ia e ia ki Hiruharama, a whakaturia ana ki runga ki te keokeonga o te temepara, na ka mea ia ki a ia, Ki te mea ko te Tama koe a te Atua, rere atu i konei ki raro: 10 Kua oti hoki te tuhituhi, Ka korerotia iho koe e ia ki ana anahera, kia tiakina koe: 11 A, ma ratou koe e hoki ake ki o ratou ringa, kei tutuki tou waewae ki te kohatu. 12 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ia, Kua takoto te korero, Aua e whakamatautau ki te Ariki, ki tou Atua. 13 A ka mutu katoa nga whakamatautauranga a te rewera, ka mawehe atu i a ia mo tetahi wahi. 14 Na ka hoki a Ihu i runga i te kaha o te Wairua ki Kariri: a haere ana tona rongo a puta noa i nga wahi tata katoa. 15 Ka whakaako ia i roto i o ratou whare karakia, me te whakakororia te katoa i a ia. 16 Na ka haere ia ki Nahreta, ki te wahi i whangaia ai ia: a ka tomo i te ra hapati ki te whare karakia, ko tana hanga hoki ia, ka whakatika ki te korero pukapuka. 17 A ka hoatu ki a ia te pukapuka a lhaia poropiti. A, no ka wherahia te pukapuka, ka kitea e ia te wahi i tenei tuhituhinga, 18 Kei ahau te wairua o te Ariki, nana nei hoki ahau i

19 Ki te kauwhau i te tau manakohanga mai a te Ariki. 20 Na ka kopia e ia te pukapuka, ka hoatu ki te kaitiaki, a noho ana, Na ka titiro matatau ki a ia nga kanohi o te hunga katoa i roto i te whare karakia. 21 Katahi ia ka anga ka korero ki a ratou, Nonaianei, i o koutou taringa e whakarongo mai nei, i mana ai tenei karaipiture. 22 A i whakapai ratou katoa ki a ia i miharo ki nga kupu pai i puta i tona mangai. Ka mea ratou, Ehara ianei tenei i te tama a Hohepa? 23 Ka mea ia ki a ratou, Tera pea e puaki mai i a koutou tenei kupu whakarite ki ahau, E rata, rongoa koe i a koe ano: ko nga mea i rongo ai matou kua meinga ki Kaperenauma, meinga hoki ki konei, ki tou whenua. 24 I mea ano ia, He pono taku e mea nei ki a koutou, E kore te poropiti e manakohia i tona ake whenua. 25 Otira he pono taku e mea nei ki a koutou, He tokomaha nga pouaru i roto i a Iharaира i nga ra i a Iraia, i te rangi kua oti te kopani i nga tau e toru i nga marama e ono, i te matekaitanga nui o te whenua katoa; 26 Heoi kihai a Iraia i tonoa ki tetahi o ratou, ki a Harepata anake o Hairona, ki te wahine pouaru. 27 He tokomaha hoki nga repera i roto i a Iharaира, i nga ra o Eriha poropiti: a kihai tetahi o ratou i whakamakia, ko Naamana anake, ko te Hiriani. 28 A ki tonu i te riri te hunga katoa i te whare karakia, i te rongonga ki enei mea; 29 Na ko to ratou whakatikanga ake, ka maka i a ia ki waho o te pa, a arahina ana ia ki te pari o te puke i hanga ai to ratou pa, kia whakataka ai ia ki raro. 30 Otira i tika ia ra waenganui o ratou a haere ana. 31 A ka tae ki Kaperenauma, ki tetahi pa o Kariri, ka whakaako i a ratou i te hapati. 32 Na ka miharo ratou ki tana ako: i whai mana hoki tana kupu. 33 Na i te whare karakia tetahi tangata he wairua rewera poke tona. nui atu tona reo ki te karanga, 34 Ka mea, Katira; he aha matou nau, e Ihu o Nahreta; kua tae mai koe ki te whakangaro i a matou? e mohio ana ahau ki a koe, ko wai koe; ko te Mea Tapu a te Atua. 35 Na riria iho ia e Ihu, ka mea ia, Katira te korero, puta mai hoki i roto i a ia. Katahi te rewera ka turaki i a ia ki waenganui, a puta mai ana i roto i a ia, kihai hoki tera i ahitia. 36 Na tau ana te miharo ki a ratou katoa, ka korerorero tetahi ki tetahi, ka mea, He aha tenei

kupu? mana tonu nei hoki tana tono i nga wairua na Heperi, he hoa hoki no Haimona. Na ka mea a poke, kaha tonu, a puta mai ana ki waho. 37 A paku Ihu ki a Haimona, Kaua e mataku; i enei wa e takoto ana tona rongo puta noa i nga wahi tutata katoa. 38 ake nei ka hao tangata koe. 11 A ka whakauria nga A, ko tona whakatikanga i te whare karakia, tomo kaipuke ki uta, mahue ake nga mea katoa i a ratou, a tonu ki te whare o Haimona. Na e mate ana te whaea aru ana i a ia. 12 Na, i a ia i tetahi o nga pa, na ko o te wahine a Haimona, he nui te kirika; ka inoi ratou etahi tangata kapi tonu i te repera; a, i tona kitenga i ki a ia mona. 39 Na ka tu ia ki runga i a ia, a riria iho a Ihu, ka takoto tapapa, ka inoi ki a ia, ka mea, E te te kirika; a mutu ake: na ara tonu ake ia kei te taka Ariki, ki te pai koe, e taea ahau e koe te mea kia ma. mea ma ratou. 40 I te toenetanga o te ra ka kawea 13 Na ka totoro tona ringa, ka pa ki a ia, ka mea, E pai mai ki a ia e nga tangata katoa nga mea o ratou e ana ahau: kia ma koe. A mutu tonu ake tona repera. mate ana i te tini o nga mate; na whakapakia iho e ia 14 A ka whakatupato ia i a ia kia kaua e korerotia ki te ona ringa ki tenei, ki tenei o ratou, a ora ake ratou. 41 tangata; Engari haere, kia kite te tohunga i a koe, He tokomaha hoki te hunga i puta mai nga rewera i kawea atu hoki mo tou whakamakanga nga mea i roto i a ratou; i karanga hoki aua wairua i mea, Ko whakaritea e Mohi, hei mea whakaatu ki a ratou. 15 te Tama koe a te Atua. A riria ana ratou e ia, kihai i Heoi tino paku atu ana tona rongo: he tokomaha noa tukua kia korero: i matau hoki ratou ko te Karaiti ia. atu hoki i huihui ki te whakarongo, kia whakaoranga 42 Ka ao te ra, ka puta atu ia, ka haere ki tetahi wahi ai e ia o ratou ngoikoretanga. 16 Otira haere ana ia, koraha: a ka rapu nga mano i a ia, ka tae ki a ia, na ko ia anake ki te koraha ki te inoi. 17 A i tetahi o aua puritia ana ia, kei whakarere aia ratou e ia. 43 Ka mea ra, e whakaako ana ia, me te noho ano nga Parihi ia ki a ratou, Me kauwhau e ahau te rangatiratanga o te Atua ki era atu pa ano: koia hoki ahau i tonoa mai kainga katoa o Kariri, o Huria, o Hiruharama: i reira ai. 44 A kauwhau ana ia i nga whare karakia o Kariri. 18 Na ka kawea mai e etahi tangata i runga i te moenga tetahi tangata, he pararutiki: mea noa ratou kia kawea ia ki roto, kia whakatakotoria ki tona aroaro. 19 A, i te korenga e kitea e ratou he huarahi hei kawenga mai ia ia ki roto, i te mano o te tangata, ka kakea te whare, a tukua iho ana ia ra nga taera, me te moenga ano, ki waenganui, ki te aroaro o Ihu. 20 A, i tona kitenga i to ratou whakapono, ka mea ia ki a ia, E hoa, ka oti ou hara te muru. 21 Na ka anga ka whakaaroaro nga karaipe me nga Parihi, ka mea, Ko wai tenei nana nga kupu kohukohu? Ko wai hei muru hara? ko te Atua anake. 22 Otira i mohio a Ihu ki a ratou whakaaroaronga, ka oho, ka mea ki a ratou, He aha ta koutou e whakaaroaro na i roto i o koutou ngakau? 23 Ko tehea te mea takoto noa, ko te mea, Ka oti ou hara te muru; ko te mea ranei, Whakatika haere? 24 Otia kia matau ai koutou he mana muru hara to te Tama a te tangata i runga i te whenua, ka mea ia ki te pararutiki, Ko taku kupu tenei ki a koe, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere ki tou whare. 25 Na whakatika tonu ake ia i to ratou aroaro, tangohia ake ana te mea i takoto ai ia, haere ana ki tona whare, a me te whakakororia i te Atua. 26 Na miharo ana ratou katoa, ka whakakororia i te Atua, ki tonu hoki ratou i te mataku, ka mea, Puta ke nga

5 A, i te mano e aki ana ki a ia ki te whakarongo
ki te kupu a te Atua, na e tu ana ia i te taha o te
roto o Keneharetia, 2 Na ka kite ia i etahi kaipuke e
rua e tu ana i te taha o te roto: ko nga kaihao ia kua
riro i runga, e horoi ana i a ratou kupenga. 3 Na ka
eke ia ki tetahi o nga kaipuke, ki te Haimona, ka mea
ki a ia kia neke atu ki waho tata. Na noho ana ia,
whakaakona ana e ia te mano i runga i te kaipuke.
4 A ka mutu tana korero, ka mea ia ki a Haimona,
Neke atu ki te wahi hohonu, ka tuku ai i a koutou
kupenga ki te hao. 5 Na ka whakahoki a Haimona, ka
mea ki a ia, E kara, mahi noa matou i te po roa nei,
te mau tetahi: heoi nau na te kupu me tuku e ahau
te kupenga. 6 A, no ta ratou meatanga i tenei, he
mano tini nga ika i mau i a ratou: ka whakapakaru ta
ratou kupenga. 7 Na ka tawhiri ratou ki o ratou hoa i
tera o nga kaipuke kia hoe mai hei hoa mo ratou. A,
i to ratou taenga mai, whakakiia ana nga kaipuke
e rua, no ka whakatotohu. 8 Otiia, no te kitenga o
Haimona Pita, ka hinga iho ki nga turi o Ihu, ka mea,
Mawehe atu i ahau, e te Ariki, he tangata hara hoki
ahau. 9 Mau tonu hoki tona miharo me to ona hoa
katoa, ki te haonga o nga ika i haoa nei e ratou: 10 I
pera ano hoki a Hemi raua ko Hoani, he tama raua

mea i kite nei tatou inaiane. 27 A, i muri i enei mea, tomo ia ki te whare karakia, ka whakaako: i reira ano ka haere ia, ka kite i tetahi pupirikana, ko Riwai te tetahi tangata, ko tona ringa matau kua memenenge. ingoa, e noho ana i te wahi tango takoha: ka mea ki a 7 Ka titiro whakamau nga karaipi me nga Parihi ki ia, Arumia mai ahau. 28 Na whakarerea ake e ia nga a ia, me kore ia e whakaora i te hapati; kia whai mea katoa, whakatika ana, aru ana i a ia. 29 Na ka take ai hei whakawakanga mona. 8 Na ka mohio taka e Riwai he hakari nui mana i tona whare: he ia ki o ratou whakaaro, ka mea ki te tangata i te tokomaha hoki nga pupirikana me nga tangata ke i ringa memenenge, Whakatika, e tu ki waenganui. A noho tahi ratou. 30 Na ka amuamu nga Parihi me o whakatika ana ia, tu ana. 9 Katahi ka mea a Ihu ki ratou karaipi ki ana akonga, ka mea He aha koutou a ratou, Maku hoki e ui ki a koutou; He mea tika ka kai tahi ai, ka inu tahi ai me nga pupirikana, me ranei te mahi pai i te hapati, te mahi kino ranei? te nga tangata hara? 31 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea whakaora, te whakamate ranei? 10 Na ka tirotiro ia ki ki a ratou, Kahore he aha o nga tangata ora e meatia a ratou katoa, ka mea ki taua tangata, Totoro mai tou ai e te rata, engari o te hunga e mate ana. 32 Kihai ringa. A pera ana ia: na kua ora ano tona ringa. 11 Na ahau i haere mai ki te karanga i te hunga tika, engari ki tonu ratou i te honohonoa; ka korerorero ki a ratou i te hunga hara, kia ripeneta. 33 Na ka mea ratou ki a ano, me aha ranei a Ihu e ratou. 12 A i aua ra ka ia, Ko nga akonga a Hoani hono tonu te nohopuku, te haere ia ki te maunga ki te inoi, he inoi tonu tana i te inoi, me nga akonga ano a nga Parihi; ko au ia e roa o te po ki te Atua. 13 A, ka ao te ra, ka karangatia kai ana, e inu ana. 34 Na ko te meatanga a Ihu ki a e ia ana akonga: ka whiriwhiria e ia kotahi tekau ma ratou, E taea ranei e koutou te mea kia nohopuku rua o ratou, a huaina ana hoki e ia hei apotoro; 14 Ko nga tama o te whare marena, i te mea kei a ratou Haimona, i huaina hoki e ia ko Pita, ko tona teina te tane marena hou? 35 Na, tera e tae mai nga ra; ko Anaru, ko Hemi raua ko Hoani, ko Piripi raua ko a, ina tangohia te tane marena hou i a ratou, katahi Patoromu, 15 Ko Matiu raua ko Tamati, ko hemi tama ratou ka nohopuku i aua ra. 36 I korerotia ano e ia a Arapiu, ko Haimona e kiia nei ko Heroti, 16 Ko tetahi kupu whakarite ki a ratou; E kore e haea e te Hura tama a Hemi, ko Hura Ikariote hoki, ko ia nei te tangata tetahi wahi o te kahu hou hei papaki mo te kaituku. 17 Na ka heke ngatahi iho ratou, tu ana i kahu tawhito; kei pakaru te mea hou, a e kore te tetahi wahi tairite, ratou ko te ropu o ana akonga, me papaki i tangohia i te mea hou e hangai ki te mea te huihuinga nui o te iwi i Huria katoa, i Hiruharama, i tawhito. 37 E kore hoki te tangata e riringi i te waina te taha hoki o te moana o Taira, o Hairona, i haere hou ki nga ipu tawhito; kei pakaru nga ipu i te waina mai nei ki te whakarongo ki a ia, kia whak aorangia hou, na ka maringi, a kore ake nga ipu. 38 Engari me hoki o ratou mate; 18 Me te hunga ano e whakatoia riringi te waina hou ki nga ipu hou. 39 Ka inu hoki te ana e nga wairua poke: a whakaorangia ana ratou. tangata i te waina tawhito, e kore ia e hiahia ki te 19 I whai ano te mano katoa kia pa ki a ia; i puta hoki mea hou: e mea hoki ia, Erangi te mea tawhito.

6 Na i te hapati ka haere ia ra waenga witi; a katohia ana e ana akonga nga puku witi, kainga ake, he mea komukumuku ki te ringa. 2 Na ka mea etahi o nga Parihi, He aha koutou ka mahi ai i te mea e kore e tika kia mahia i te hapati? 3 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ratou, Kahore ianei koutou i kite i ta Rawiri i mea ai, i a ia e mate ana i te hiakai, ratou ko ona hoa; 4 I tona tomokanga ki te whare o te Atua, ka tango ia i nga taro aroaro, na kainga ana e ia, hoatu ana hoki ki ona hoa; ko nga mea kihai nei i tika kia kainga, engari ma nga tohunga anake? 5 I mea ano ia ki a ratou, Ko te Tama a te tangata te Ariki o te hapati. 6 A i tetahi atu hapati ka

Na ka titiro ona kanohi ki ana akonga, ka mea ia, Ka koa koutou, e nga rawakore: mo koutou hoki te rangatiratanga o te Atua. 21 Ka koa koutou e hiakai nei inaiane: ka makona hoki koutou. Ka koa koutou e tangi nei inaiane: e kata hoki koutou. 22 Ka koa koutou ina kinongia koutou e nga tangata, ina wehea atu i roto i a ratou, ina tawaia, ina rukea atu to koutou ingoa, ano he mea kino, mo te whakaaro ki te Tama a te tangata. 23 Kia hari i taua ra, me te tupekepeke: he nui hoki to koutou utu i te rangi: i peratia hoki nga poropiti e o ratou matua. 24 Otira aue, te mate mo koutou, mo te hunga taonga! kua riro hoki i a koutou to koutou whakamarie. 25 Aue, te mate mo koutou, mo te hunga e makona ana inaiane! e mate hoki

koutou i te hiakai. Aue, te mate mo koutou, mo te me pehea e taea ai e koe te korero ki tou teina, E hunga e kata ana inaiane! ka aue hoki koutou, ka toku teina, iaua, kia kapea atu e ahau te otaota i roto i tangi. 26 Aue, te mate mo koutou ka korerotia paitia tou kanohi; te kite i te kurupae i roto i tou kanohi? E te koutou e nga tangata katoa! i pera hoki o ratou matua tangata tinihanga, matua kapea atu e koe te kurupae ki nga poropiti teka. 27 Na ko taku kupu tenei ki a i roto i tou kanohi, ka tahi koe ka marama ai ki te koutou e whakarongo mai nei, Arohaina o koutou kape i te otaota i roto i te kanohi o tou teina. 43 E kore hoa whawhai; kia pai te mahi ki te hunga e kino ana hoki te rakau ataahua e hua i te hua kino; e kore ano ki a koutou; 28 Manaakitia te hunga e kanga ana i te rakau kino e hua i te hua ataahua. 44 Ma ona hua a koutou, me inoi mo te hunga e whakawhiu ana i tonu ka mohiotia ai tenei rakau, tenei rakau. E kore a koutou. 29 Na ki te pakia tou paparinga e tetahi, hoki e kohia he piki i runga i nga tataramoa, e kore whakaangahia atu hoki tetahi; ki te tangohia tou ngeri ano e whakaiia he karepe i runga i te tumatakuru. 45 e tetahi, kaua e kaiponuhia tou koti. 30 Hoatu ki He tangata pai, he pai tana e whakaputa ai i roto i te nga tangata katoa e inoi ana ki a koe; kaua hoki taonga pai o tona ngakau; he tangata kino, he kino e tonoa au mea ki te tangohia e te tangata. 31 A, tana e whakaputa ai i roto i nga taonga kino o tona ko ta koutou e pai ai kia meatia e nga tangata ki a ngakau: he purenatanga hoki no te ngakau nga kupu koutou, meatia ano e koutou ki a ratou. 32 Ki te aroha a te mangai. 46 He aha koutou ka karanga ai ki ahau, koutou ki te hunga e aroha ana ki a koutou, kei hea E te Ariki, e te Ariki, te mahi i aku e koreri ai? 47 Na, he whakawhetai ki a koutou? e aroha ana hoki te ko te tangata e haere mai ana ki ahau, e rongo ana hunga hara ki te hunga e aroha ana ki a ratou. 33 Ki kiaku kupu, a e mahi ana, maku e whakaatu ki a te atawhai hoki koutou i te hunga e atawhai ana i a koutou tona rite: 48 Ka rite ia ki te tangata i hanga i koutou, kei hea he whakawhetai ki a koutou? e pena tetahi whare, i keri, i whakahohonu, a whakatakoto ana ano te hunga hara. 34 Ki te tuku moni koutou ana i te papa ki runga ki te toka: a, i te putanga o te ki te hunga e mea ai koutou ka utua mai e ratou, waipuke, ka pakaru te roma ki taua whare, heoi kihai kei hea he whakawhetai ki a koutou? e tuku moni i taea te whakangaueue: no te mea i u tona hangang ana hoki te hunga hara ki te hunga hara, mo te pera a. 49 Tena ko te tangata i rongo, a kihai i mahi, ka rite kia whakahokia ki a ratou. 35 Engari kia aroha ki o ia ki te tangata i hanga i tetahi whare ki runga ki te koutou hoa whawhai, mahia te pai ki a ratou, ka tuku oneone, te ai he turanga: i te pakarutanga o te roma, atu he moni, kaua ano e mutu te tumanako; a tera na hinga tonu iho; a nui atu te pakaru o taua whare. e rahi te whakautu ki a koutou, ka tupu koutou hei tamariki ma te Runga Rawa: e atawhai ana hoki ia i te hunga e kore e w hakawhetai, i te hunga kino. 36 Kia ngawari rapea koutou, kia pera me to koutou Matua e ngawari ana. 37 Kaua e whakawa, a e kore koutou e whakawakia: kaua e whakatau he, a e kore te he e whakataua ki a koutou: houhia te rongo, a e houhia ano te rongo ki a koutou. 38 Hoatu, a ka homai ki a koutou; he mehua pai, pehi rawa, oioi rawa, purena tonu ta ratou e homai ai ki te kokoru o o koutou kakahu. Ko te mehua hoki e mehua ai koutou, hei mehua ano tena ki a koutou. 39 A ka puaki tana kupu whakarite ki a ratou, E ahei ranei te matapo te arahi i te matapo? e kore ranei e taka tahi raua ki te poka? 40 E kore te akonga e rahi ake i tona kaiwhakaako: engari ka rite ano ki o ratou kaiwhakaako nga tangata katoa kua tino pukengatia. 41 He aha tau e titiro ki te otaota i roto i te kanohi o tou teina, te kite i te kurupae i tou ake kanohi? 42 A

7 A, no ka mutu enei kupu katoa ana, me te whakarongo ano te iwi, ka tomo ia ki Kaperenauma. 2 Na e mate ana te pononga a tetahi keneturio, meake marere, ko tana hoki i matenui ai. 3 A, no tona rongonga i a Ihu, ka tono mai ki a ia etahi kaumatau o nga Hurai, hei mea ki a ia kia haere ki te whakaora i tana pononga. 4 A, i to ratou taenga ki a Ihu, he kaha ta ratou inoi, ka mea, he pai te tangata e meatia ai tenei e koe: 5 E aroha ana hoki ia ki to tatou iwi, nana hoki i hanga te whare karakia mo matou. 6 Na haere tahi ana a Ihu me ratou. A, i a ia kahore nei i matara i te whare, ka tono te keneturio i etahi hoa ki a ia, ka mea ki a ia, E te Ariki, kei maumau ngenge noa koe: ehara hoki ahau i te tikanga tangata e haere ake ai koe ki raro i toku tu anui: 7 Koia te tae ai toku aro ki te haere atu ki a koe: engari kia puaki mai tau kupu, a ka ora taku pononga. 8 He tangata hoki ahau e whakahaua ana, he hoia ano aku hei whakahaua

maku, na ka mea ahau ki tenei, Haere, a ka haere; ki haere koutou kia kite i te aha? I te tangata he kakahu tetahi atu hoki, Haere mai, a ka haere mai; ki taku maeneene ona? Na, kei nga whare kingi te hunga i pononga ano hoki, Meatia tenei, a ka meatia e ia. nga kakahu whakapaipai, i nga kai papai. 26 Ano ra, i 9 A, i te rongongo o Ihu ki enei mea, ka miharo ki haere koutou kia kite i te aha? I te poropiti? Ae ra, ko a ia, ka tahuri, ka mea ki te mano e aru ana i a ia, taku kupu tenei ki a koutou, tera atu i te poropiti. 27 Ko taku kupu tenei ki a koutou, kahore ano ahau i Mona te mea kua tuhituhia nei, Na, ka tonoa e ahau kite i te whakapono hei rite mo tenei te nui, ahakoa i taku karere ki mua i tou aroaro, mana e whakapai tou roto i a Iharaира. 10 A, rokohanga atu e te hunga i huarahi i mua i a koe. 28 Ko taku kupu hoki tenei ki a tonoa, i to ratou hokinga atu ki te whare, kua ora te koutou, Kahore he poropiti nui atu i a Hoani Kaiiriri pononga ra. 11 Na i muri tata iho ka haere ia ki tetahi i roto i nga whanau a te wahine; heoi rahi ake i a pa, ko Naina te ingoa: a i haere tahi ana akonga me ia te nohinohi rawa o te rangatiratanga o te Atua. ia, he rahi hoki te hui. 12 A, ka whakatata ia ki te 29 Na, i to ratou rongonga ai, whakatikaia ana ta te kuwhaha o te pa, na, he tupapaku tera e kauhoatia Atua e te hunga katoa i rongo, e nga pupirikana ano, ana mai, he huatahi na tona whaea, a he poutaru i iriiria hoki ratou ki te iriiri a Hoani. 30 Ko nga Parihi tera: he tokomaha o te pa e haere tahi ana me ia. ia ratou ko nga kaiwhakaako o te ture i whakakahore 13 A, i te kitenga o te Ariki i a ia, ka aroha ki a ia, i ta te Atua whakaaro ki a ratou, kihai nei ratou i ka mea ki a ia, Kaua e tangi. 14 Na ka whakatata iriiria e ia. 31 Me whakarite e ahau nga tangata o ia, ka pa ki te kauhoa: a tu tonu nga kaikauhoa. Na tenei whakapaparanga ki te aha? he rite ratou ki te ko tana meatanga, E tama, ko taku kupu tenei ki a aha? 32 He rite ki nga tamariki e noho ana i te kainga koe, E ara. 15 Na ka noho te tupapaku ki runga, ka hokohoko, e karanga ana ki a ratou ano, e mea ana, anga ka korero. A hoatu ana ia e ia ki tona whaea. 16 Whakatangi noa matou i te putorino ki a koutou, a Na ka tau te wehi ki a ratou katoa: ka whakakororia kahore koutou i kanikani; aue noa matou ki a koutou, i te Atua, ka mea, Kua puta ake i roto i a tatou he na, kahore koutou i tangi. 33 I haere mai hoki a Hoani poropiti nui; A, kua titiro mai hoki te Atua ki tana iwi. Kaiiriri, kihai i kai taro, kihai i inu waina; heoi ka mea 17 Na haere ana tenei korero mona puta noa i huria, i koutou, he rewera tona. 34 I haere mai te Tama a nga wahi patata katoa ano hoki. 18 A ka korerotia te tangata me te kai, me te inu; a ka mea koutou, enei mea katoa ki a Hoani e ana akonga. 19 Na ka Na, he tangata kakai, he tangata inu waina, he hoa karangatia e Hoani etahi o ana akonga tokorua, ka no nga pupirikana, no nga tangata hara! 35 Otira tonoa ki te Ariki, mea ai, Ko koe ranei tera e haere e whakatikaia ana te whakaaro nui e ana tamariki mai ana? me tatari ranei tatou ki tetahi atu? 20 A, no katoa. 36 Na ka mea tetahi o nga Parihi ki a ia kia te taenga mai o aua tangata ki a ia, ka mea, Kua kai tahi raua. A ka tomo ia ki te whare o te Parihi, tonoa mai maua e Hoani Kaiiriri ki a koe, mea ai, Ko ka noho. 37 Na tera tetahi wahine hara o te pa ka koe ranei tera e haere mai ana? me tatari ranei tatou mohio, kei te whare o te Parihi ia e noho ana; na ka ki tetahi atu? 21 I taua wa pu ano he tokomaha te kawea mai e ia tetahi pouaka kohatu, he hinu i roto, hunga i whakaorangia e ia i nga turorotanga, i nga 38 A tu tangi ana i muri i ona waewae, ka anga ka mate, i nga wairua kino; he tokomaha nga matapo whakamakuku i ona waewae ki ona roimata, ka muru i meinga kia kite. 22 A ka whakahoki ia, ka mea ki ki nga makawe o tona matenga, ka kihi i ona waewae, a raua, Haere korerotia ki a Hoani nga mea e kite ka whakawahi ki te hinu kakara. 39 Na, i te kitenga nei, e rongo nei korua; ko nga matapo e titiro ana, o te Parihi nana ra ia i karanga, ka korero i roto i a ko nga kopa e haereere ana, ko nga repera kua ia, ka mea, Me he poropiti tenei, kua matau ia ki te ma, ko nga turi e rongo ana, ko nga tupapaku e wahine e pa nei ki a ia, tona peheatanga: he wahine whakaarahia ana, e ka uwhautia ana te rongopai ki te hara hoki. 40 Na ka korero a Ihu, ka mea ki a ia, E hunga rawakore; 23 Na ka koa te tangata e kore e Haimona, he kupu taku ki a koe. Ka mea ia, Korero, he ki ahau. 24 A, no te rironga atu o nga karere a e te Kaiwhakaako. 41 Na, tokorua nga tangata i a Hoani, ka timata ia ki te korero ki te mano mo Hoani, raua te moni a tetahi kaituku moni: e rima rau nga I haere atu koutou ki te koraha kia kite i te aha? I te pene i tetahi, e rima tekau i tetahi. 42 I te kore nga kakaho e whakangaeuetia ana e te hau? 25 Ano ra, i mea a raua hei whakautu, whakarerea noatia ana e

ia ki a raua: tena, ko wai o raua e tino nui tona aroha kia rongo ai, a kore ake e matau. 11 Na, tenei te kupu ki a ia? 43 Na ka whakahoki a Haimona, ka mea, whakarite: Ko te purapura ko te kupu a te Atua. 12 Ko Ki toku whakaaro, ko te tangata nana te mea nui i era i te huarahi, ko nga kaiwhakarongo; me i reira ka whakarereea noatia atu. Na ko tana meatanga ki a ia, haere mai te rewera, ka kapo i te kupu i roto i o ratou Tika rawa tau. 44 Na ka tahuri ia ki te wahine, ka mea ngakau, kei whakapono ratou, a ka ora. 13 Ko era ki a Haimona, E kite ana koe i tenei wahine? I haere i runga i te toka ko te hunga i tango i te kupu me mai ahau ki roto ki tou whare, kahore i homai e koe te hari ano i to ratou rongonga; otira kahore o ratou he wai mo oku waewae; nana ia i whakamakuku oku pakiaka, ka whakapono mo te wa poto nei, a i te wa waewae ki ona roimata, a murua iho ki nga makawe o te whakamatautau ka taka atu. 14 Ko tera i ngahoro o tona matenga. 45 Kihai koe i kihī i ahau: tena ko ia, ki roto ki nga tataromoa, ko te hunga e whakarongo mai o toku taenga mai, kahore ano i tamutu te kihī o ana, a, ko te haerenga atu, ka kowaowaotia e nga oku waewae. 46 Kihai ko i whakawahi i toku matenga manukanuka, e nga taonga, e nga whakaahuareka o ki te hinu; nana ia oku waewae i whakawahi ki te hinu. te ao, a hore ake e pakari o ratou hua. 15 Ko tera i 47 Koia ahau ka mea nei ki a koe, Kua murua ona tini te oneone pai, ko te hunga e tika ana, e pai ana te hara; he nui hoki tona aroha; ko te tangata ia he iti ngakau, i te rongonga i te kupu, ka pupuri, a hua ana nga mea i murua, ka iti ano tona aroha. 48 A ka mea nga hua i runga i te manawanui. 16 E kore e tahuna ia ki a ia, Kua murua ou hara. 49 Na ka anga ona hoa te rama e tetahi, e hipokina ki te oko, e waiho ranei i noho ka korero ki a ratou ano, Ko wai tenei, muru raro i te moenga; engari ka whakaturia ki runga ki te rawa hoki i nga hara? 50 Na ko tana meatanga ki te wahine, Na tou whakapono koe i ora ai; haere marie.

8 A muri tata iho ka haereere ano ia ki nga pa ki nga kainga, ka kauwhau, ka whakapuaki i te rongopai o te rangatiratanga o te Atua: i a ia hoki te tekau ma rua, 2 Me etahi wahine kua otī nei te whakaora i nga wairua kino, i nga ngoikoretanga, ko Meri, e huaina ana ko Makarini, e whitu nei nga rewera i puta mai i roto i a ia, 3 Ko Hoana hoki, ko te wahine a Kuha, a te kaiwhakahauhau a Herora, me Huhanā, me te tokomaha noa atu; na ratou i mahi etahi o a ratou taonga hei mea ma ratou. 4 Na, ka rahi te hui i mine mai, a ka haere mai ki a ia o ia pa, o ia pa, ka korero kupu whakarite ia: 5 I haere atu te kairui ki te rui i tana purapura: a, i a ia e rui ana, ka ngahoro etahi ki te taha o te ara; a takahia ana ki raro, kainga ake e nga manu o te rangi. 6 Ko etahi i ngahoro ki runga ki te toka; ko te tupunga ake, kua maroke, kahore hoki he makuku. 7 Ko etahi i ngahoro ki roto ki nga tataromoa; a tupu tahi ana nga tataromoa, kowaowaotia iho. 8 Ko etahi i ngahoro ki te oneone pai; tupu ana, tatakirau nga hua. Ka mutu enei korero, ka karanga ia, Ko ia he taringa ona hei whakarongo, kia rongo ia. 9 Na ka ui ana akonga ki a ia, ka mea, he aha te tikanga o tenei kupu whakarite? 10 Ka mea ia, Kua hoatu ki a koutou te matauranga ki nga mea ngaro o te rangatiratanga o te Atua: ki era atu ia, he whakarite nga kupu: kia kite ai ratou, a e kore e kite,

11 E kore hoki tetahi mea i hunu, e mahue te whakakite; e kore ano tetahi mea i ngaro, e mahue te mohio, te puta hoki ki te marama. 12 Na reira kia tupato ta koutou whakarongo: ki te whai mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia; ki te kahore he mea a tetahi, ko te mea i mahara ai ia nana ake, ka tangohia i a ia. 13 Na ka haere mai ki a ia tona whaea me ona teina, otira kahore ratou i ahei te tutuki mai ki a ia, i te pipiri o te tangata. 14 Na ka korerotia ki a ia, Ko tou whaea me ou teina te tu mai nei i waho, e mea ana kia kite i a koe. 15 Otira ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, Ko enei, e whakarongo nei, a e mahi nei i te kupu a te Atua, toku whaea me oku teina. 16 Na i tetahi o aua ra ka eke ia, ratou ko ana akonga ki te kaipuke: a ka mea ia ki a ratou, Tatou ka whakawhitī ki tawahi o te roto. Na rere ana ratou. 17 Otira i a ratou e rere ana, ka moe ia: na ko te putanga o tetahi hau, he tupuhi, ki te roto; a ka tomo ratou, tata pu te totolu. 18 Na ka haere ratou, ka whakaara i a ia, ka mea, E kara, e kara, ka mate tatou. Na ka ara ia, a riria ana e ia te hau, me te ngaru o te moana: a mutu iho, na kua marino. 19 Na ka mea ia ki a ratou, Kei hea to koutou whakapono? Mataku ana ratou, miharo ana, ka mea ki a ratou ano, Ko wai ra tenei, ka tapa nei ki nga hau, ki te moana, a rongo rawa ki a ia? 20 Na ka tae ratou ki te whenua o nga Kararini, ki tawahi atu o Kariri. 21 A, no tona haerenga atu ki uta, ka tutaki ki a ia he tangata no te pa, he rewera

ona, he roa kahore ano i mau kakahu, kihai ano i taea te whakaora e tetahi. 44 Ka haere ia i muri i a ia, noho i roto i te whare, engari ki nga urupa. 28 A, i ka pa ki te taniko o tona kakahu: a mutu iho te rere o tona kitenga i a Ihu, ka karanga, ka takoto ki tona ona toto. 45 Na ka mea a Ihu, Ko wai tenei kua pa nei aroaro, he nui tona reo ki te mea, he aha taku ki a ki ahau? A, no ka whakakahore katoa, ka mea a Pita koe e Ihu, e te Tama a te Atua, a te Runga Rawa? E, ratou ko ona hoa, E kara, e pipiri ana nga mano ki a kaua ra ahau e whakamamaetia. 29 I mea hoki ia ki koe, e tututute ana, ka mea koe, ko wai e pa ki ahau? te wairua poke kia puta i taua tangata. He maha hoki 46 Otira i mea a Ihu, Ehara, kua pa tetahi ki ahau: e nga wa i hopukia ai ia e ia; e tiakina ana hoki ia, he mohio ana ahau, kua puta atu he mana i ahau. 47 A, mea here ki nga mekameka, ki nga here waewae; no te kitenga o te wahine kihai ia i ngaro, haere wiri heoi motumotuhia ana e ia nga here, a aia ana ia e te ana, takoto ana i tona aroaro, korerotia ana e ia ki a rewera ki te koraha. 30 Na ka ui a Ihu ki a ia, Ko wai ia i te aroaro o te iwi katoa te take i pa ai ia ki a ia, tou ingoa? Ka mea ia, Ko Rihiona; he tokomaha hoki me te hohoro o tona oranga. 48 Na ka mea ia ki a ia, nga rewera i tomo ki roto ki a ia. 31 Katahi ka inoi E ko, na tou whakapono koe i ora ai; haere marie. ratou ki a ia kia kaua ratou e tonoa e ia kia haere 49 I a ia ano e korero ana, ka haere mai tetahi i te ki te honhonu. (Abysos g12) 32 Na i reira tetahi kahui whare o te rangatira o te whare karakia, ka mea ki a poaka maha e kai ana i runga i te maunga: a ka inoi ia, Kua mate tau tamahine; kaua e whakararuraru ratou ki a ia kia tukua ratou kia tomo ki aua poaka. A i te Kaiwhakaako. 50 Otiia, i te rongonga o Ihu, ka tukua ana ratou. 33 A, ko te putanga o aua rewera i whakahoki ki a ia, ka mea, Kaua e mataku: ko te roto i te tangata, ka tomo ki roto ki nga poaka: na ko whakapono ia kia whakapono, a ka ora ia. 51 A, i te tino rerenga o te kahui ra te pari ki te moana, a tona tomokanga ki te whare, kihai tetahi i tukua e ia paremo iho. 34 A, no ka kite nga kaiwhangai i taua ki tapoko, ko Pita anake, ko Hemi, ko Hoani, me te mea i meatia, ka whati, ka haere ka korero ki te pa, ki papa raua ko te whaea o te kotiro. 52 E tangi ana aua whenua hoki. 35 Na ka haere ratou kia kite i taua ratou katoa, e aue ana mona. Na ka mea ia, Kaua mea i meatia; a, i to ratou taenga mai ki a Ihu, ka kite e tangi; kahore ia i mate, engari e moe ana. 53 A i te tangata i puta nei nga rewera i roto i a ia, kua otia kataina iho ia e ratou, i mohio hoki ratou kua mate te whakakakahu, kua tika ona whakaaro, e noho ana i ia. 54 Otira ka mau ia ki tona ringa, ka karanga, ka nga waewae o Ihu: a ka mataku ratou. 36 A, korerotia mea, E ko, e ara. 55 Na hoki mai ana tona wairua, a ana ki a ratou e te hunga i kite, te whakaoranga o te whakatika tonu ake ia: na ka whakahautia e ia kia tangata i nga rewera. 37 Na ka mea te huihui katoa o hoatu he kai mana. 56 A, miharo tonu ona matua: na nga kaianga patata o nga Kararini kia mawehi atu ia i ka whakatupato ia i a ratou kia kaua e korerotia taua a ratou; i mataku whakaharahara hoki ratou: a eke meatanga ki tetahi.

ana ia ki te kaipuke, hoki ana. 38 Otira ka inoi ki a ia te tangata i puta ra nga rewera i roto i a ia, kia waiho ia hei hoa mona: heoi ka tono atu a Ihu i a ia, ka mea, 39 Hoki atu ki tou whare, korerotia nga mea nui kua meinga nei e te Atua ki a koe. na haere ana ia, korerotia ana ki te pa katoa nga mea nui i mea ai a Ihu ki a ia. 40 A, i a Ihu i hoki ai, ka koa te mano; i te tatari katoa hoki ratou ki a ia. 41 Na ka haere mai tetahi tangata, ko Hairuha te ingoa, he rangatira no te whare karakia; a takoto ana ki nga waewae o Ihu, ka inoi ki a ia kia tomo ki tona whare: 42 Kotahi tana tamahine, he huatahi kei te tekau ma rua ona tau, na, e whakahemohemo ana. Na, i tona haerenga atu, ka popo nga mano ki a ia. 43 Na tera tetahi wahine e mate ana i te pakaruhanga toto, tekau ma rua nga tau, a poto katoa tona oranga ki nga rata, kihai rawa i

9 Na ka karangatia e ia te tekau ma rua, ka hoatu ki a ratou he kaha, he mana, e peia ai nga rewera katoa, e ora ai nga mate. 2 A tonoa ana ratou e ia ki te kauwhau i te rangatiratanga o te Atua, ki te whakaora hoki i te hunga e mate ana. 3 I mea ano ia ki a ratou, Kaua tetahi mea e mauria ki te ara, kaua he tokotoko, kaua he putea, kaua he taro, kaua he moni; kaua ano e takiruatia he koti. 4 A ka tomo koutou ki tetahi whare, hei reira noho ai a haere noa i reira. 5 A, ki te kahore etahi e manako ki a koutou, ina haere atu koutou i taua pa, ruia atu te puehu o koutou waewae, hei mea whakaatu ki a ratou. 6 Na, ko to ratou mawehetanga atu, ka haereerea e ratou nga kaianga, me te kauwhau i te rongopai, me te whakaora i nga wahi katoa. 7 A ka rongo a Herora

tetaraki i nga mea katoa i meinga e ia: a he nui tona me amo tona ripeka i nga ra katoa, ka aru ai i ahau. pororaru, no te mea ki ta etahi ki, kua ara mai a Hoani 24 Ki te whai hoki tetahi kia ora, ka mate ia: otira ki te i te hunga mate; 8 Ki ta etahi, kua puta mai a Iraia; ki mate tetahi, mona i whakaaro ki ahau, ka ora ia. 25 ta etahi, kua ara mai tetahi o nga poropiti onamata. 9 He aha oti te pai ki te tangata, ki te riro i a ia te ao Na ka mea a Herora, I poutoa e ahau te matenga katoa, a ka ngaro ko ia ano, ka riro ranei i te he? 26 o Hoani: ko wai hoki tenei mona nei enei korero ka Ki te whakama hoki tetahi ki ahau, a ki aku korero, ka rangona nei e ahau? A ka whai ia kia kite i a ia. 10 whakama ano te Tama a te tangata ki a ia, ina haere A, no te hokinga mai o nga apotoro, ka korerotia ki mai ia i runga i tona ake kororia, i te kororia hoki o a ia nga mea katoa i mea ai ratou. A ka tango ia te Matua, o nga anahera tapu. 27 Na he pono taku i a ratou, ka haere ko ratou anake ki tetahi pa, ko korero ki a koutou, Tenei ano etahi o te hunga e tu Petahaira te ingoa. 11 Otira, i te kitenga o nga mano, nei e kore e pangia e te mate, kia kite ra ano i te ka aru i a ia: a ka manaaki ia i a ratou, ka korerotia ki rangatiratanga o te Atua. 28 A ka tata ki te waru o a ratou te rangatiratanga o te Atua, whakaorangia nga ra i muri i enei korero, ka mau ia ki a Pita, ki a ana hoki e ia te hunga e mea ana kia rongoatia. 12 Hoani, ki a Hemi, ka haere ki runga ki te maunga ki Na kua titaha haere te ra; a ka haere mai te tekau te inoi. 29 A, i a ia e inoi ana, ka puta ke te ahau o ma rua, ka mea ki a ia, Tonoa te mano, kia haere ai tona mata, ma tonu tona kakahu, kanapa tonu. 30 ki nga kainga, ki nga whenua i tetahi taha, i tetahi Na, tokorua nga tangata e korero tahi ana me ia, ko taha, moe ai, ki te mea kei hoki ma ratou; he wahi Mohi raua ko Iraia: 31 I puta kororia mai, i korero ano koraha hoki tenei i a tatou nei. 13 A ka mea ia ki a ki tona matenga meake nei rite i a ia ki Hiruharama. ratou, Ma koutou e hoatu he kai ma ratou. ka mea 32 I pehia hoki a Pita ratou ko ona hoa e te moe: a, i ratou, heoi ano a matou e rima nga taro, e rua nga to ratou aranga ake, ka kite i tona kororia, me nga ika; ki te kahore ano ia matou e haere ki te hoko kai tangata tokorua e tu tahi ana me ia. 33 A i a raua e ma tenei iwi katoa. 14 Me te mea ano e rima mano mawehe atu ana i a ia, ka mea a Pita ki a Ihu, E kara, nga tane. Ka mea ia ki ana akonga, Meinga ratou he pai kia noho tatou i konei: na kia hanga e matou kia noho, kia rima tekau ki te nohoanga. 15 A pera etahi wharau kia toru; kia kotahi mou, kia kotahi mo ana ratou, meinga katoatia ana kia noho. 16 Na ka Mohi, kia kotahi mo Iraia: kihai ia i mohio ki tana i mau ia ki nga taro e rima, ki nga ika e rua, ka titiro korero ai. 34 A i a ia e korero ana i enei mea, ka puta ake ki te rangi, ka whakapai i aua mea, ka whawhati, he kapua, a taumaru iho ana ki a ratou: a matakua ka hoatu ki nga akonga kia whakatakotia atu ma ana ratou i to ratou haerenga ki roto ki te kapua. 35 te mano. 17 Na ka kai ratou, ka makona katoa: a Na ka puta mai he reo i te kapua, e mea ana, Ko taku kotahi tekau ma rua nga kete i kohia ake e ratou, Tama tenei, ko taku i whiriwhiri ai: whakarongo ki a he toenga na ratou no nga whatiwhatinga. 18 A, i ia. 36 A, no te putanga o te reo, ko Ihu anake i kitea. a ia e inoi ana ko ia anake, i a ia ano ana akonga: A whakarongo puku ana ratou, kihai hoki i korerotia e na ka ui ia ki a ratou, ka mea, Ko wai ahau ki te ki ratou ki te tangata i aua ra tetahi o nga mea i kite ai a te mano? 19 Na ka whakahoki ratou, ka mea, Ko ratou. 37 Na, i te aonga ake o te ra, i a ratou kua tatu Hoani Kaiiriiri; ki ta etahi ia, ko iraia; ki ta etahi, kua iho i runga i te maunga, he rahi te hui i tutaki ki a ia. ara mai tetahi o nga poropiti onamata. 20 Na ka mea 38 Na ka karanga tetahi tangata i roto i te mano, ka ia ki a ratou, Ki ta koutou na ki, ko wai ahau? Ka mea, Tena koa, e te Kaiwhakaako, titiro mai ki taku whakahoki a Pita, ka mea, Ko te Karaiti a te Atua. tama: ko ia anake hoki taku. 39 Na ka hopu te wairua 21 Katahi ia ka whakatupato i a ratou, ka mea, kia i a ia, inamata ka hamama; na ka haehae i a ia, tutu kaua tenei e korerotia ki te tangata; 22 I mea ano ana te huka i a ia; whakauaua ana te whakarere i a ia, Kua takoto te tikanga kia maha nga mamae o ia, a maru iho ia. 40 A i te inoi ahau ki aukonga kia te Tama a te tangata, kia whakakahoretia ano ia e peia ia ki waho: heoi kihai i taea e ratou. 41 Na ka nga kaumatau, e nga tohunga nui, e nga karaipi, kia whakahoki a Ihu, ka mea, E te uri whakapono kore, whakamatea, a i te toru o nga ra ka whakaarahia. 23 parori ke, kia pehea te roa o toku noho ki a koutou, o I mea ano ia ki a ratou katoa, Ki te mea tetahi kia toku manawanui ki a koutou? Kawea mai tau tama haere mai i muri i ahau, me whakakahore ia e ia ano, ki konei. 42 Na i a ia e haere mai ana, ka taia iho

ia e te rewera, haehaea iho. Na ka riria te wairua tanu o ratou na tupapaku: ko koe ia me haere ki te poke e Ihu, a whakaorangia ana te tamaiti, hoatu ana kauwhau i te rangatiratanga o te Atua. **61** Ka mea ki tona papa. **43** Oho mauri katoa ana ratou ki te hoki tetahi atu, E te Ariki, ka aru ahau i a koe; otira nui o te Atua. A, i a ratou e miharo ana ki nga mea tukua ahau kia matua poroporoaki ki te hunga i toku katoa i meinga e Ihu, ka mea ia ki ana akonga, **44** whare. **62** Otira ka mea a Ihu ki a ia, Ki te pa te ringa Rongoatua enei korero ki roto ki o koutou taringa: o tetahi ki te parau, a ka titiro ki muri, e kore ia e tau meake hoki tukua te Tama a te tangata ki nga ringa mo te rangatiratanga o te Atua.

o nga tangata. **45** Otira kihai ratou i mohio ki tenei kupu, he mea huna hoki i a ratou, kei kite ratou: i mataku hoki ratou ki te ui ki a ia i taua kupu. **46** Na ka puta ake he korerorero i roto i a ratou, ko wai o ratou te mea nui rawa. **47** Otira, i te kitenga o Ihu i e whakaaroaronga a o ratou ngakau, ka mau ia ki tetahi tamaiti nohinohi, a whakaturia ana ki tona taha, **48** Ka mea ki a ratou, Ki te manako tetahi ki tenei tamaiti, na te whakaaro hoki ki toku ingoa, e manako ana ia ki ahau: ki te manako hoki tetahi ki ahau, e manako ana ia ki toku kaitono mai: na, ko te iti rawa i roto i a koutou katoa ko ia hei mea nui. **49** Na, ka whakahoki a Hoani, ka mea, E kara, i kite matou i tetahi e pei rewera ana i runga i tou ingoa; a riria iho e matou, mona kahore e haere tahi tatou. **50** Otira i mea a Ihu ki a ia, Kaua e riria: ki te mea hoki ehara tetahi i te hoa whawhai no koutou, no koutou ia. **51** A, no ka tata nga ra mo tona tangohanga ki runga, ka whakamau tona kanohi ki te haere ki Hiruharama, **52** A ka tonoa atu e ia he karere i mua i tona aroaro: a ka haere ratou, ka tomo ki tetahi kainga o nga Hamari ki te mea tukunga iho mona. **53** Heoi kihai era i manako ki a ia, ko te ahua hoki o tona kanohi me te mea e haere ana ia ki Hiruharama. **54** A, no te kitenga o ana akonga, o Hemi raua ko Hoani, ka mea raua, E te Ariki, e pai ana ranei koe kia korerotia e maua he kapura kia heke iho i te rangi, hei whakangaro i a ratou? **55** Otira ka tahuri ia, ka riria raua, kahore korua e matau no tehea wairua korua. **56** Kihai hoki te Tama a te tangata i haere mai ki te whakamate tangata, engari ki te whakaora. na haere ana ratou he kainga ke. **57** A, i a ratou e haere ana i te ara, ka mea tetahi tangata ki a ia, Ka aru ahau i a koe ki nga wahi katoa e haere ai koe. **58** Na ko te meatanga a Ihu ki a ia, He rua o nga pokihā, he kohanga o nga manu o te rangi; tena ko te Tama a te tangata hore ona wahi e takoto ai tona matenga. **59** Ka mea ia ki tetahi atu, Arumia mai ahau. A ka mea ia, E te Ariki, tukua ahau kia matua haere ki te tanu i toku papa. **60** Na ka mea a Ihu ki a ia, Waiho ma nga tupapaku e

10 Na i muri i enei mea ka whakaritea e te Ariki etahi atu e whitu tekau, a tonoa ana ratou takirua, takirua, i mua i a ia ki nga pa katoa, ki nga wahi meake nei ia haere ki reira. **2** I mea ano ia ki ratou, He nui te kotinga, ko nga kaimahi ia he ruuaru: na inoi atu ki te Ariki nana te kotinga, kia tonoa e ia he kaimahi ki tana kotinga. **3** Haere: nana, ka tonoa nei koutou e ahau, ano he reme ki waenganui o nga wuruhi. **4** Kaua e mauria he takotoranga moni, kaua he putea, kaua he hu: kaua ano e oha atu ki tetahi ai te huarahi. **5** Ki te tomo koutou ki tetahi whare, matua mea atu, Kia tau te rangimarie ki tenei whare. **6** A ki te mea kei reira te tama a te rangimarie, ka tau ta koutou rangimarie ki a ia: ki te kahore, e hoki ano ki a koutou. **7** Na hei taua whare koutou noho ai, kai ai, inu ai i ta ratou e homai ai: ka tika hoki te utu mo te kaimahi. Kaua e haereere i tenei whare ki tera whare. **8** Ka tomo koutou ki tetahi pa, a ka manako ratou ki a koutou, kainga nga mea e whakatakotoria ana ma koutou: **9** Me whakaora te hunga mate o reira, ka mea ki a ratou, Kua tata ki a koutou te rangatiratanga o te Atua. **10** Tena ki te tomo koutou ki tetahi pa, a e kore ratou e manako ki a koutou, me haere atu ki nga huarahi o reira, me ki atu, **11** Na, ko te puehu o to koutou pa e piri nei ki a matou, tenei ka tahia atu nei e matou ki a koutou: otira kia mohio koutou ki tenei, kua tata ki a koutou te rangatiratanga o te Atua. **12** Ko taku kupu tenei ki a koutou, Engari to Horoma i taua ra e mama i to taua pa. **13** Aue, te mate mou, e Korahinal! aue, te mate mou, e Petahaira! me i meatia hoki ki Taira, ki Hairona nga merekara kua meatia nei ki a korua, kua ripeneta ke raua, he taratara hoki te kakahu, me te noho i roto i te pungarehu. **14** Otira erangi to Taira, to Hairona i te whakawa e mama i to korua. **15** A ko koe, e Kaperenauma, tera koe e ikeike, a tae noa ki te rangi? Ka whakataka koe ki te reinga. (Hadēs g86)

16 Ki te whakarongo tetahi ki a koutou, e whakarongo ana ia ki ahau; ki te whakakahore tetahi ki a koutou,

e whakakahore ana ia ki ahau; ki te whakakahore 33 Otira ko tetahi hamari e haere ana ki nga whenua, ana ia ki ahau; ki te whakakahore tetahi ki ahau, e i te taenga ki a ia, ka kite i a ia, ka aroha, 34 Na ka whakakahore ana ki toku kaitono mai. 17 Na hoki hari haere, ka takai i ona patunga, ringihia iho ki te hinu, ana te whitu tekau, ka mea, E te Ariki, rongo tonu nga ki te waina, ka whakanoho i a ia ki tona ake kararehe, rewera nei ki a matou, he mea na tou ingoa. 18 Ka a kawea ana ia ki te whare tira, atawhaitia ana ia. 35 I mea ia ki a ratou, I kite ahau i a Hatana, me te mea te aonga ake, i tona haerenga, ka tangohia e ia e he uira te takanga i te rangi. 19 Na ka hoatu nei e rua nga pene, hoatu ana ki te tangata i te whare, ka ahau ki a koutou he mana e takahi ai koutou i runga i mea ki a ia, Mau ia e tiaki; a ki te maha atu au mea e nga nakahil, i nga kopiona, i te kaha katoa ano o te pau, maku koe e utu ina hoki mai ahau. 36 Na, ki hoa whawhai: a e kore rawa koutou e mate i tetahi tou whakaaro, ko wai o tenei tokotoru te hoa ona i mea. 20 Otira kaua e hari ki tenei, ki nga wairua ka tutaki nei ki nga kaipahua? 37 Ka mea ia, Ko tera riro nei ki raro i a koutou; ko ta koutou ia e tino hari i atawhaitia ai ia. Na ka mea a Ihu ki a ia, Haere, ai, ko o koutou ingoa kua oti te tuhituhi ki te rangi. 21 kia pera ano tau mahi. 38 A i to ratou haerenga atu, I taua wa ano ka hari ia i te Wairua Tapu, ka mea, ka ka tomo ia ki tetahi kainga: na, ko tetahi wahine ko whakawhetai ahau ki a koe, e Pa, e te Ariki o te rangi, Mata te ingoa, i whakamanuhiri i a ia ki tona whare. o te whenua, kua huna nei hoki e koe enei mea i te 39 He teina ano tona, ko Meri te ingoa, na ka noho hunga matau, i te hunga mahara, a whakakitea ana tenei ki nga waewae o Ihu, whakarongo ai ki tana ki nga kohungahunga: ae ra, e pa, i pai hoki te penei kupu. 40 Na raruraru noa iho a Mata i te nui o te mahi ki tau titiro. 22 Kua oti nga mea katoa te tuku ki ahau tuari, a haere ana, ka mea, E te Ariki, he mea noa e toku matua: e kore ano tetahi e matau ki te Tama otu ki a koe kia waiho e toku teina maku anake te ko wai ia, ko te Matua anake; ko wai ranei te Matua, tuari? na, korero atu kia haere mai ia hei hoa moku. ko te Tama anake, me te tangata ano hoki e pai ai te 41 Ka whakahoki te Ariki, ka mea ki a ia, E Mata, e Tama kia whakakitea ia. 23 Na ka tahuri ia ki nga Mata, e manukanuka ana koe, e raruraru ana ki nga akonga, ka mea puku atu, Ka hari nga kanohi e kite mea maha: 42 Kotahi ia te mea e matea ana: a kua ana i nga mea e kite nei koutou: 24 Ko taku kupu whiriwhiria e Meri tena wahi pai, e kore nei e tangohia hoki tenei ki a koutou, he tokomaha nga poropiti me i a ia.

nga kingi i hiahia kia kite i nga mea e kite nei koutou, a kahore i kite; kia rongo ano i nga mea e rongo nei koutou, a kahore i rongo. 25 Na ka whakatika tetahi kaiwhakaako o te ture, ka whakamatautau i a ia, ka mea, E te kaiwhakaako, me aha ahau ka whiwhi ai ki te ora tonu? (aiōnios g166) 26 Ka mea ia ki a ia, he aha te mea i tuhituhia ki te ture? ka pehea tau korero? 27 na ka whakahoki ia, ka mea, Kia whakapaua tou ngakau, tou wairua, tou kaha, tou hinengaro, ki te aroha ki te Ariki, ki tou Atua; me aroha hoki ki tou hoa tata ano ko koe. 28 Ka mea ia ki a ia, Ka tika tau korero: meinga tenei, a ka ora koe. 29 Otira ka mea ia ki te whakatika i a ia, ka ki atu ki a Ihu, Ko wai ra toku hoa tata? 30 Na ka whakahoki a Ihu, ka mea, E haere iho ana tetahi tangata i Hiruharama ki heriko, a ka tutaki ki nga kaipahua, na ka huia ona e ratou, ka tutukitua ia, a haere ana, whakarerea iho ia, me te mea kua mate. 31 Na, ko tetahi tohunga e haere noa ana i taua ara: a, i tona kitenga i a ia, ninihi ke ana na tahaki. 32 I pena hoki tetahi Riwaiti, tae kau ki taua wahi, ka haere, ka titiro, ninihi ke ana na tahaki.

11 A, i a ia e inoi ana i tetahi wahi, a ka mutu, ka ki atu tetahi o ana akonga ki a ia, E te Ariki, whakaakona matou ki te inoi, me Hoani hoki i whakaako ra i ana akonga. 2 Ka mea ia ki a ratou, Ka inoi koutou, mea atu, E to matou Matua i te rangi, Kia tapu tou ingoa. Kia tae mai tou rangatiratanga. Kia meatia tau e pai ai ki runga ki te whenua, kia rite ano ki to te rangi. 3 Homai ta matou taro ki a matou, to tenei ra, to tenei ra. 4 Murua o matou hara; e murua ana hoki e matou o nga tangata katoa e hara ana ki a matou. Aua hoki matou e kawea kia whakawaia. 5 I mea ano ia ki a ratou, Ko wai o koutou ki te mea he hoa tona, a ka tae atu ki a ia i waengau po, ka mea ki a ia, E hoa, homai ki ahau etahi taro, kia toru; 6 Kua tae mai hoki toku hoa ki ahau i te ara, kahore aku mea e whakatakoto ai ahau mana? 7 A ka whakahoki tera i roto, ka mea, Hoha ki, kati ra: kua tutakina noatia ake te tatau, kei te moenga matou ko aku tamariki; e kore e ahei kia whakatika atu ahau ki te hoatu ki a koe. 8 Ko taku kupu tenei ki a koutou,

Ahakoa kahore ia i whakatika ki te hoatu ki a ia, no te i enei mea, ka karanga ake tetahi wahine i roto i te mea he hoa nona, ma tana tohe ano ka ara ake ai mano, ka mea ki a ia, Koa tonu te kopu i kawea ai ia, ka hoatu ai ki a ia i nga mea i tonoa e ia. **9** Ko koe, me nga u i ngotea e koe. **28** Ano ra hoki ko ia, taku kupu ano tenei ki a koutou, Inoi, a ka hoatu ki a Engari ra, tino koa te hunga e whakarongo ana ki te koutou; e rapu, a ka kite koutou; patukia, a ka uakina kupu a te Atua, a e mahi ana. **29** A, no ka rupeke ki a koutou. **10** Ka whiwhi hoki nga tangata katoa ina te mano, ka anga ia ka korero, He whakatupuranga inoi; ka kite ina rapu; ka uakina ki te tangata e patuki kino tenei: e rapu ana ki tetahi tohu; a e kore tetahi ana. **11** Ko tehea matua o koutou ki te inoia e tana tohu e hoatu, ko te tohu anake o Hona poropiti. **30** tama tetahi taro, e hoatu ranei ki a ia he kamaka? I waiho nei hoki a Hona hei tohu ki nga tangata o ki te inoia he ika, e hoatu ranei ki a ia he nakahi Ninewe, ka pera ano te Tama a te tangata ki tenei hei ika? **12** Ki te inoia he hua manu, e hoatu ranei whakatupuranga. **31** Ka whakatika ngatahi te kuini o ki a ia he kopiona? **13** Ki te mea ko koutou, hunga te tonga i te whakawakanga me nga tangata o tenei kino nei, e matau ana ki te hoatu mea papai ki a whakatupuranga, ka whakatau i te he ki a ratou; i koutou tamariki: tera noa ake te homaitanga o te haere hoki ia i nga pito o te whenua ki te whakarongo Wairua Tapu e to koutou Matua i te rangi ki te hunga ki te whakaaro nui o Horomona; a tenei tetahi he e inoi ana ki a ia. **14** Na e pei rewera ana ia, he mea nui ke atu i a Horomona. **32** Ka whakatika ngatahi wahangu ano hoki. A, no te putanga o te rewera ki nga tangata o Ninewe i te whakawakanga me tenei waho, ka korero te wahangu; a miharo ana te mano. whakatupuranga, ka whakatau i te he ki a ratou: i **15** Na ka mea etahi o ratou, Na te rangatira o nga ripeneta hoki ratou i te kauwhautanga a Hona; a tenei rewera, na Perehepura, tana peinga rewera. **16** Na tetahi he nui ke atu i a Hona. **33** Ka tahuna te rama, e ka whakamatautau etahi, ka mea ki tetahi tohu i a ia i kore e waiho e te tangata ki te wahi ngaro, ki raro te rangi. **17** Otia i matau ia ki o ratou whakaaro, a ka ranei i te puhera, engari ki runga ki te turanga, kia mea ki a ratou, Ki te tahuri iho tetahi rangatiratanga kitea ai te marama e te hunga e tomo atu ana. **34** ki a ia ano, ka kore; ki te tahuri hoki tetahi whare ki Ko te kanohi te rama o te tinana: na, ki te atea tou tetahi whare, ka hinga. **18** A ki te tahuri iho a hatana kanohi, ka marama ano tou tinana katoa; tena ki te ki a ia ano, me pehea e tu ai tona rangatiratanga? kino, ka pouri ano hoki tou tinana. **35** Na reira kia ata e mea na hoki koutou, na Perehepura taku peinga titiro mehemea ehara i te pouri te marama i roto i a rewera. **19** Na, ki te mea na Perehepura taku peinga koe. **36** Na, a ki te marama tou tinana katoa, a ki rewera, na wai te peinga a a koutou tama? mo konei te kore ona wahi pouri, ka marama katoa ano, me hei kaiwhakawa ratou mo koutou. **20** Tena ki te mea te mea ko te mura o te rama e whakamarama ana na te ringa o te Atua taku peinga rewera, ina, kua tae i a koe. **37** Na, i a ia e korero ana, ka tonu tetahi mai te rangatiratanga o te Atua ki a koutou. **21** Ki parihī kia kai ia ki a ia; a haere ana ia ki roto, ka te tiakina e te tangata kaha, he patu nei ana, tona noho. **38** A, i te kitenga o te Parihi, ka miharo, no te whare, ka ata takoto ana taonga: **22** Ki te puta mai mea kahore ia e horoi i mua o te kainga. **39** Ka mea ia te mea e kaha atu ana i a ia, a ka hinga tera, te Ariki ki a ia, Tenei koutou, e nga Parihi, te horoi na ka tangohia ana patu i whakamanawa ai ia, ka nei i waho o te kapu, o te rihi; ko roto ia o koutou e tuwatuwhia ona taonga. **23** Ko te tangata ehara i te ki ana i te pahua, i te kino. **40** E te hunga kuware, hoa noku, he hoariri ia ki ahau: ko te tangata kahore kihai ianei i hanga a roto e te kaihangā o waho? **41** e kohikohi tahi maua, e titaritari ana. **24** Ka puta te Engari hoatu nga mea o roto hei atawhainga mo nga wairua poke i roto i te tangata, ka haereere ia ra nga rawakore; a ka ma nga mea katoa ki a koutou. **42** wahi waikore rapu okiokinga ai; a, kahore e kitea, Otira, aue, te mate mo koutou, e nga Parihi! ko hoatu ka mea ia, Ka hoki ahau ki toku whare i puta mai ai ana hoki e koutou te wahi whakatekau, o te miniti, o ahau. **25** A, no te taenga atu, rokohanga atu kua oti te ru, o nga otaota katoa, a kapea ake te whakarite tahitahi, te whakapaipai. **26** Na ka haere ia, ka tango i whakawa me te aroha ki te Atua: he tika ano ko enei etahi atu wairua tokowhitu, he kino atu i a ia; a ka kia meatia, kia kaua ano hoki era e kapea. **43** Aue, tomo atu, ka noho i reira: a kino atu i te timatanga te te mate mo koutou, e nga parihi! ko ta koutou hoki whakamutunga o taua tangata. **27** A i a e korero ana e rawe ai ko nga nohoanga rangatira i nga whare

karakia, me nga ohatanga i nga kainga hokohoko. 44 ia kei a ia nei te mana, i muri i tana whakamatenga, Aue, te mate mo koutou, e nga karaipi, e nga Parihi, ki te maka ki Kehena; ae ra hoki, ko taku kupu tenei e te hunga tinihanga! e rite na koutou ki nga urupa i a koutou, E wehi ki a ia. (Geenna g1067) 6 Kahore ngaro, e kore e kitea e nga tangata e haereere ana i ianei e hokona nga pihoihoi e rima ki nga patene e runga. 45 Na ka whakahoki tetahi o nga kaiwhakaako rua? a kahore tetahi o ratou e wareware i te Atua? 7 o te ture, ka mea ki a ia, E te Kaiwhakaako, he Heoi kua oti katoa te tatau nga makawe katoa nei o o whakahe ano hoki mo matou enei korero au. 46 Na koutou matenga. Kaua e wehi: engari koutou i nga ko tana meatanga, Aue, te mate mo koutou hoki, e pihoihoi maha. 8 Ko taku kupu tenei ki a koutou, Ki te nga kaiwhakaako o te ture! e whakawaha ana hoki whakaae tetahi ki ahau i te aroaro o nga tangata, ka koutou i nga tangata ki nga kawenga taimaha rawa whakaaetia ano ia e te Tama a te tangata i te aroaro hei pikaunga, a e kore tetahi o o koutou matihao e pa o nga anahera a te Atua: 9 Ki te whakakahore tetahi i atu ki aua kawenga. 47 Aue, te mate mo koutou! ko ahau i te aroaro o nga tangata, ka whakakahoretia koutou nei hoki hei hanga i nga urupa o nga poropiti, ano ia i te aroaro o nga anahera a te Atua. 10 Ki te na o koutou matua hoki ratou i whakamate. 48 Na, he korero tetahi he whakahe mo te Tama a te tangata, kaiwhakaatu koutou he kaiwhakaae ki nga mahi a o ka murua tona hara; tena ko te tangata e kohukohua koutou matua: na ratou hoki ratou i whakamate, ko ai te Wairua Tapu, e kore tona e murua. 11 Ki te koutou hoki hei hanga i o ratou urupa. 49 Na konei kawea koutou ki nga whare karakia, ki nga rangatira, ano te matauranga o te Atua i mea ai, Maku e tono ki te hunga whai mana, kaua e manukanuka ki te he poropiti, he apotoro ki a ratou, a ka whakamate, pehea, ki te aha ranei e whakahoki atu ai koutou, ki ka tukino ratou i etahi o ratou: 50 Kia rapua ai he utu ta koutou ranei e korero ai: 12 Ma te Wairua Tapu i tenei whakaparaparanga mo te toto o nga poropiti hoki koutou e ako i taua haora ano ki nga mea e tika katoa i ringihia nei no te timatanga ra ano o te ao; 51 ana kia korerotia e koutou. 13 Na ka mea tetahi i roto No te toto o Apera, tae noa ki te toto o Hakaraia i i te mano ki a ia, E te Kaiwhakaako, mea atu ki toku mate nei ki waenganui o te aata, o te wahi tapu: ae tuakana, kia wehea mai moku tetahi wahi o te kainga. ra, ka mea atu ahau ki a koutou, E rapua he utu i 14 Na ko tana meatanga ki a ia, E te tangata nei, na tenei whakapaparanganga. 52 Aue, te mate mo koutou, wai ahau i mea hei kaiwhakawa, hei kaiwehewehe i e nga kaiwhakaako o te ture! kua tangohia hoki e waenganui i a koutou? 15 I mea ano ia ki a ratou, koutou te ki o te matauranga: kihai koutou i tomo ki Kia mahara, kia tupato ki te apo: ehara i te mea ma roto, a i arai hoki koutou i te hunga e tomo ana. 53 te nui o nga taonga a te tangata e ora ai ia. 16 Na Na, i tona putanga mai ki waho, ka timata te tohetohe ka korerotia e ia tetahi kupu whakarite ki a ratou, ka kaha a nga karaipi, a nga Parihi ki a ia, he mea kia mea, Na he nui te hua o te whenua o tetahi tangata maha atu ai ana korero: 54 E whakamoho ana hoki, whai taonga: 17 Na ka whakaaroaro ia i roto i a ia, kia mau tetahi kupu a tona mangai.

12 Na kei te huihui ano tera nga mano, tona tini, no ka takatakahai i a ratou ano, a ka anga ia ka korero i te tuatahi tonu ki ana akonga, ka mea, Kia tupato i te rewena o nga Parihi, ara i te tinihanga. 2 Kahore hoki he mea i hipokina e mahue te hura; kahore hoki tetahi mea ngaro e mahue te mohio. 3 Mo konei ko ta koutou e korero ai i te pouri, ka rangona i te marama; ko ta koutou e kia ai ki te taringa i nga rumu i roto rawa, ka kauwhautia i runga o nga whare. 4 Na ko taku kupu tenei ki a koutou, e oku hoa, kaua e wehi ki te hunga e whakamate nei i te tinana, a muri iho kahore he mea e taea e ratou. 5 Engari maku e whakaatu ki a koutou ta koutou e wehi ai: E wehi ki a

Me pehea ahau? Kahore hoki oku wahi hei putunga mo aku hua. 18 A ka mea ia, Tenei taku e mea ai: ka wawahia e ahau oku whare witi, a kahanga kia nui: a ka kohikohia ki reira aku hua katoa, me aku taonga: 19 Katahi ahau ka mea ki toku wairua, E toku wairua, ka maha au mea papai kei te rongoa mo nga tau e maha; noho noa iho, e kai, e inu, kia koa te ngakau. 20 Otiia ka mea te Atua ki a ia, Kuware, ko a tenei po ano tangohia ai tou wairua i a koe: a ma wai nga mea kua pae na i a koe? 21 Na, ka pena te tangata e whakapuranga ana i te taonga mana ake, a kahore e hua tana whaka te Atua. 22 Na ka mea ia ki ana akonga, Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Kaua e manukanuka ki to koutou oranga, ki ta koutou e kai ai; ki te tinana ranei, ki ta koutou e

kakahu ai. 23 Rahi atu te ora i te kai, me te tinana i koe? ki te katoa ranei? 42 Na ka mea te Ariki, Ko te kakahu. 24 Whakaaroa nga rawene; kahore nei wai ra te tuari pono, mahara, e meinga e tona ariki e whakato, kahore e kokoti, kahore a ratou pakoro, hei rangatira mo ana tangata, hei hoatu i te mehua kahore he whare witi; heoi e whangaia ana ratou e te kai i te wa e tika ai? 43 Ka koa taua pononga, ki te Atua: tera noa ake koutou i nga manu. 25 A ko wai o rokohina e tona rangatira ina tae mai, e pena ana. koutou e taea e ia te whakaaro iho, te hono tetahi 44 He pono taku e mea nei ki a koutou, ka meinga wahi ki tona roa, kia kotahi te whatianga? 26 A ki ia hei rangatira mo ana taonga katoa. 45 Otira ki te kore e taea e koutou te mea nohinohi rawa, he te mea taua pononga i roto i tona ngakau, Ka roa aha i manukanuka ai ki tetahi atu? 27 Whakaaroa te haerenga mai o toku ariki; a ka anga ka whiu i nga rengarenga, to ratou tupu: e kore nei e mahi, nga pononga tane, i nga pononga wahine, ka kai, e kore e miro; na ko taku tenei ki a koutou, Kihai ka inu, ka haurangi; 46 Ka haere mai te rangatira o a Horomona me tona kororia katoa i rite ki tetahi o taua pononga i te ra e kore ai ia e mahara, i te haora enei te whai kakahu. 28 Na, ki te penei ta te Atua e kore ai ia e mohio, a ka hautopea ia, ka meinga whakakakahu i te tarataru i te parae, kei reira aianei, mona he wahi i roto i te hunga whakaponokore. 47 a apopo ka maka ki te oumu; tera noa ake tana i Na, ko taua pononga, i mohio nei ki ta tona rangatira a koutou, e te hunga whakapono iti. 29 Kaua ra e i pai ai, a kihai i whakaaro wawe, kihai hoki i mea rapu ki ta koutou e kai ai, ki ta koutou e inu ai, kaua i tana i pai ai, he maha nga whiu mona: 48 Tena e tirengi noa te whakaaro. 30 E rapu ana hoki nga ko ia kihai i mohio, a i mahi i nga mea e tika ai kia iwi o te ao i enei mea katoa: otira e matau ana to whiu, he torutoru nga whiu mona. Ko te tangata hoki koutou Matua e matea ana e koutou enei mea. 31 i nui te hoatutanga ki a ia he nui ano hei homaitanga Engari rapu te rangatiratanga o te Atua: a ka tapiritia mana; a ko te tangata i nui te tukunga ki a ia, hira enei mea katoa ma koutou. 32 Kaua e matakau, e te noa atu te mea e tonoa i a ia. 49 I haere mai ahau kahui nohinohi; kua pai hoki to koutou matua ki te ki te maka kapura ki te whenua; a ka pehea ahau, homai i te rangatiratanga ki a koutou. 33 Hokona o mehemea kua ka ke? 50 Otira he iriiringa toku e iriiria koutou taonga, hoatu he mea ma te hunga rawakore; ai ahau; ano toku takarekare kia oti ra ano! 51 E mea hanga ma koutou he peke moni e kore e tawhitotia, ana ranei koutou, i haere mai ahau ki te homai i te he taonga ki te rangi e kore e memeha, ki te wahi e rangimarie ki te whenua? Tenei taku kupu ki a koutou, kore nei e tata atu te tahae, e kore ano te huhu e Kahore; engari i te wehewehe: 52 Hei nga ra hoki e kai. 34 Ko te wahi hoki i to koutou taonga, ko reira takoto ake nei ka tokorima i roto i te whare kotahi, ano o koutou ngakau. 35 Whitikiria o koutou hope, a ka tahuri ki a ratou ano, tokotoru ki te tokorua, tahuna nga rama kia ka; 36 Ko to koutou rite hei nga tokorua ki te tokotoru. 53 Ka tahuri atu te papa ki te tangata e tatari ana ki to ratou rangatira, ina hoki mai tama, te tama ki te papa; te whaea ki te tamahine, te i te hakari o te marena; mo tona tae rawa mai, ka tamahine ki tona whaea; te hungawai wahine ki tana patoto, na uaki tonu atu ratou ki a ia. 37 Ka koa nga huniona wahine, me te huniona wahine ki tona pononga e rokohina mai e to ratou rangatira, a tona hungawai wahine. 54 A i mea ano ia ki nga mano, Ka taenga mai, e mataara ana: he pono taku e mea nei kite koutou i te kapua e puta mai ana i te hauauru, na ki a koutou, ka whitiki ia i a ia, a ka mea i a ratou kia mea tonu ake koutou, He ua te haere mai nei; a ko ia noho, ka haere ki te mahi mea ma ratou. 38 A ki te ano ia. 55 Ka kite koutou i te tonga e pupuhi ana, ka haere mai ia i te rua o nga mataaratanga, i te toru mea koutou, Meake ko te werawera; a ko ia ano ia. ranei, a ka rokohina mai e pera ana ano, ka koa aua 56 E te hunga tinihanga, e matau ana koutou ki te titiro pononga. 39 Otira kia mohio koutou ki tenei, me i ki te mata o te whenua, o te rangi; he aha koutou te matau te tangata i te whare, ki te wa e haere mai ai matau ai ki te titiro ki tenei taima? 57 A he aha koutou te tahae, kua mataara ia, a kahore i tukua kia pokaia te whakaaro noa ake ai i te mea tika? 58 I a korua ko tona whare. 40 Kia tatanga ra koutou: no te mea e tou hoa tauwhainga e haere ana ki te kaiwhakawa, puta mai te Tama a te tangata i te haora e kore ai hei te huarahi ano kia kaha te mea kia makere atu ia koutou e mahara. 41 Na ka mea a Pita ki a ia, E te i a koe: kei toia koe e ia ki te kaiwhakawa, a ka tukua Ariki, ki a matou tenei kupu whakarite e korero nei koe e te kaiwhakawa ki te katipa, a ka maka koe e te

katipa ki te whare he rehere. 59 Ko taku kupu tenei ki waru, e tika kia wetekina i tona here i te ra hapati? 17 a koe, E kore rawa koe e puta mai i reira, kia poto ra A, no ka korerotia enei mea e ia, ka whakama katoa ano nga moni iti rawa te utu e koe.

13 Na i reira etahi i taua wa nana i korero ki a ia nga tangata o Kariri, i whakaraua nei o ratou toto e Pirato ki a ratou patunga tapu. 2 Na ka whakahoki ia, ka mea ki a ratou, E mea ana ranei koutou, he hara rawa aua tangata o Kariri i nga tangata katoa o Kariri, no te mea he pera o ratou mate? 3 Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Kahore; engari ki te kore koutou e ripeneta, ka pera ano hoki koutou katoa te mate. 4 Me taua tekau ma waru i horoa nei e te pourewa o Hiroama, a mate iho, e mea ana oti koutou, he hara rawa ratou i nga tangata katoa e noho ana i hiruharama? 5 Ko taku tenei ki a koutou, Kahore: engari ki te kore koutou e ripeneta, ka pera ano koutou katoa te mate. 6 A i korerotia e ia tenei kupu whakarite; He piki ta tetahi tangata, he mea whakato ki tana mara waina; na ka haere mai ia, ka rapu hua i runga, a kihai i kitea. 7 Katahi ia ka mea ki te kaimahi waina, Na, ka toru enei oku tau e haere mai ana ki te rapu hua i runga i tenei piki, heoi kahore i kitea: tuaina ki raro; hei aha i maumauria ai hoki te whenua? 8 Na ka whakahoki tera, ka mea ki a ia, E te ariki, waiho ano hoki i tenei tau, kia keria ra ano e ahau nga taha, kia maka hoki he wairakau: 9 A ki te whai hua a houange, ka waiho; ki te kahore, mau e tua ki raro. 10 A i roto ia i tetahi o nga whare karakia e whakaako ana i te hapati. 11 Na ko tetahi wahine, he wairua ngoikore tona, kotahi tekau ma waru nga tau, piko tonu, kihai rawa i ahei te whakatika ake. 12 A, no te kitenga o Ihu i a ia, ka karanga atu ki a ia, ka mea ki a ia, E kui, ka oti tou ngoikore te whakamatara. 13 Na whakapakia iho e ia ona ringa ki a ia: a kihai i aha kua tika, whakakororia ana i te Atua. 14 Na, he riri nona mo Ihu i whakaora i te hapati, ka korero te rangatira o te whare karakia, ka mea ki te mano, E ono nga ra e tika ai te tangata te mahi: hei reira koutou haere mai ai kia whakaorangia; kauaka i te hapati. 15 Na ka whakahoki te Ariki ki a ia, ka mea, E nga tangata tinihanga, e kore ianei tenei tangata, tenei tangata o koutou e wewete i tana kau i te hapati, i tana kaihe ranei, ka arahi atu ai i te turanga ki te whakainu? 16 Kahore ranei tenei wahine, he tamahine nei na Aperahama, i herea nei e hatana i enei tau tekau ma

A, no ka korerotia enei mea e ia, ka whakama katoa te hunga e whakahe na ki a ia: a hari katoa te mano ki nga mea kororia katoa i meinga e ia. 18 Na ka mea ia, He rite te rangatiratanga o te Atua ki te aha? a me whakarite e ahau ki te aha? 19 He rite ki te pua nani, i kawea e te tangata, i ruia ki tana kari; a ka tupu, ka whakarakau; no ka noho nga manu o te rangi ki ona manga. 20 A i mea ano ia, Me whakarite e ahau te rangatiratanga o te Atua ki te aha? 21 He rite ki te rewena i tangohia e tetahi wahine, a whaongia ana ki roto ki nga mehua paraoa e toru, no ka rewenatia katoa. 22 A ka haereerea e ia nga pa, nga kainga, whakaako ai, me te ahu tonu ki Hiruharama. 23 Na ka mea tetahi ki a ia, E te Ariki, he torutoru koia te hunga e ora? Na ko tana meatanga ki a ratou, 24 Kia kaha te tohe ki te tomo ma te kuwaha kuiti: ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, he tokomaha e whai ki te tomo, a e kore e taea. 25 Kia whakatika kau te tangata i te whare, kia tutakina te tatau, katahi koutou ka anga ka tu i waho, ka patukī ki te tatau, ka mea, E te Ariki, uakina ki a matou; na ka whakahoki ia, ka mea ki a koutou, Kahore ahau i mohio ki a koutou, no hea ran ei; 26 Ko reira koutou timata ai te mea, Kua kai matou, kua inu i tou aroaro, i whakaako ano koe i o matou huarahi. 27 A ka ki ano ia, Ka mea atu ahau ki a koutou, kahore ahau i matau ki a koutou, no hea ranei; mawehe atu i a ahau, e nga kaimahi katoa i te kino. 28 Ko te wa tena o te tangi, o te tetea o nga niho, ina kite koutou i a Aperahama, i a Ihaka, i a Hakopa, i nga poropiti katoa, kei te rangatiratanga o te Atua, a ko koutou kua maka ki waho. 29 A ka haere mai ratou i te rawhiti, i te hauauru, i te hauraro, i te tonga, ka noho ki te rangatiratanga o te Atua. 30 Na, tera etahi o muri e meinga ki mua, me etahi o mua ki muri. 31 I taua haora ano ka tae mai etahi parihi, ka mea ki a ia, haere, whakarerea a konei: e hiahia ana hoki a Herora kia whakamatea koe. 32 Ka mea ia ki a ratou, Haere, mea atu ki taua pokihā, Na, tenei ahau te pei rewera nei, te mahi nei i te mahi whakaora aianei, apopo, a i te toru o nga ra ka oti taku. 33 Otiia me haereere ahau aianei, apopo, a tahi ra: e kore hoki e ahei kia mate he poropiti i waho o Hiruharama. 34 E Hiruharama, e Hiruharama, e whakamate nei i nga poropiti, e aki nei ki te kamaka i te hunga e tonoa ana ki a koe; ano te tini oku meatanga kia whakaminea au tamariki, kia peratia

me te heihei e whakamine nei i ana pi ki raro ki ona parirau, a kihai koutou i pai! 35 Na, ka mahue atu ki a koutou to koutou whare kia takoto noa ana: he pono taku e mea nei ki a koutou, E kore koutou e kite i katoa ka whakakahore ngatahi. Ka mea to mua ki ahau, kia tae mai ra ano te ra e mea ai koutou, Ka whakapaingia ia e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki.

14 A, i tona haerenga ki te whare o tetahi o nga rangatira, he Parihi, ki te kai taro i te hapati, na titiro pu mai ana ratou ki a ia. 2 Na, ko tetahi tangata i tona aroaro, he kopu tetere tona mate. 3 Na ka oho a Ihu, ka korero ki nga kaiwhakaako o te ture, ki nga Parihi, ka mea, he mea tika ranei te whakaora i te hapati? 4 A kihai ratou i kiki. Na ka mau ia ki a ia, a whakaorangia ana, tukua ana kia haere; 5 Na ka whakahoki ia ki a ratou, ka mea, Ki te taka te kaihe, te kau ranei, a tetahi o koutou ki te poka, e kore ianei e hutia ake e ia i reira pu ano i te ra hapati? 6 A kihai i taea e ratou te utu enei kupu ana. 7 Na ka korerotia e ia tetahi kupu whakarite ki te hunga i karangatia, i tona kitenga i a ratou e whiriwhiri ana i nga nohoanga rangatira; i mea ia ki a ratou. 8 Ki te karangatia koe e tetahi ki te marena, kaua e noho ki te nohoanga rangatira; kei karangatia hoki e ia tetahi he nui atu i a koe; 9 A ka haere mai te tangata i karangatia ai korua, ka mea ki a koe, Tukua he nohoanga mo tenei; a ka whakama koe, ka haere ki to muri rawa nohoanga noho ai. 10 Engari ka karangatia koe, haere, e noho ki to muri rawa nohoanga; mo te tae rawa mai o te tangata nana koe i karanga, na ka mea ia ki a koe whai kororia ai i te aroaro o nga tangata e noho tahi ana koutou. 11 Ki te whakanui hoki tetahi i a ia, ka whakaititia; ki te whakaiti tetahi i a ia, ka whakanuia. 12 Na ka mea ia ki te tangata nana nei ia i karanga, E taka koe i te tina, i te hapa ranei, kaua e karangatia ou hoa, kaua hoki ou teina, kaua hoki ou whanaunga, kaua ano nga tangata taonga e noho tata ana; kei karangatia ano koe, a ka whai utu koe. 13 Engari ka taka hakari koe, karangatia nga rawakore, nga haua, nga kopa, nga matapo: 14 A ka koe koe; kahore hoki a ratou utu ki a koe: engari ka utua koe a te aranga o te hunga tika. 15 A, no ka rongo tetahi o te hunga e noho tahi ana ki te kai ki enei mea, ka mea ki a ia, Ka koe te tangata kai taro i te rangatiratanga o te Atua. 16 Na ka mea ia ki a ia, I taka he hapa nui e tetahi tangata, a he tokomaha i

karangatia: 17 A ka tonoa tana pononga i te haora o kua rite hoki nga mea katoa. 18 Na ka anga ratou katoa ka whakakahore ngatahi. Ka mea to mua ki a ia, Kua hokona e ahau he mara, me haere ahau kia kite: e mea ana ahau ki a koe, kia tukua ahau kia whakakahore. 19 Na ko te meatanga a tetahi, E rima takirua nga okiha kua hokona e ahau, ka haere ahau ki te whakamatau: e mea ana ahau ki a koe, kia tukua ahau kia whakakahore. 20 I mea ano tetahi, Kua marenatia ahau ki te wahine, he mea tenei e kore ai ahau e ahei te haere atu. 21 A, ko te haerenga mai o taua pononga, ka korerotia enei mea ki tona rangatira, na ka riri te tangata i te whare, ka mea ki tana pononga, Hohoro te haere ki nga ara, ki nga huarahi o te pa, arahina mai ki konei nga rawakore, nga ngongengonge, nga matapo, me nga kopa. 22 Na ka mea te pononga, E kara, kua rite tau i mea ai, a tenei ano he wahi takoto noa. 23 A ka mea te rangatira ki te pononga, haere ki nga huarahi, ki nga taeipa, toia mai ki roto nei, kia ki ai toku whare. 24 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E kore tetahi o aua tangata i karangatia ra e kai i tuku hapa. 25 Na he tini te tangata i haere tahi me ia; a ka tahuri ia, ka mea ki a ratou, 26 Ki te haere mai tetahi ki ahau, a ka kore e whakakino ki tona papa, whaea, wahine, tamariki, teina, tuahine, ae ra ki te ora ano mona ake, e kore ia e ahei hei akonga maku. 27 Ki te kore tetahi e mau ki tona ripeka, e haere mai i muri i ahau, e kore ia e ahei hei akonga maku. 28 Ko wai hoki o koutou, ki te mea ia ki te hanga taumaihi, e kore e matua noho ki te tatau i nga utu, mehemea e ranea ana ana mea hei whakaoti? 29 Kei whakatakoto ia i te turanga, ka kore e taea te whakaoti, a ka tawai mai ki a ia te hunga katoa e matakitaki ana, 30 Ka mea, i timata te tangata nei te hanga whare, a kihai i taea te whakaoti. 31 Ko tehea kingi ranei e haere ana ki te whawhai ki tetahi atu kingi, e kore e matua noho, e whakaaro, e taea ranei e ia me nga mano kotahi tekau te tu kite riri ki tera e haere mai ra ki a ia me nga mano e rua tekau? 32 A, ki te kahore, i te mea i tawhiti ano tera, ka tukua atu e ia he karere, ka mea ki nga kaupapa e houhia ai te rongo. 33 Waihoki, ko te tangata o koutou e kore e whakarere i ana mea katoa, e kore e ahei hei akonga maku. 34 No reira he pai te tote: otira ki te hemo te ha o te tote, ma te aha ka whai ha ai? 35 E kore e pai mo te whenua, e kore ano hei

whakawairakau; a ka akiritia ai e te tangata ki waho. ko ia he taringa ona hei whakarongo, kia rongo ia.

15 Na ka whakatata ki a ia nga pupirikana katoa me nga tangata hara, ki te whakarongo ki a ia.

2 A ka amuamu nga Parihi, me nga karaipi, ka mea, E manako ana tenei tangata ki nga tangata hara, e kai tahi ana me ratou. 3 Na ka korerotia e ia tenei kupu whakarite ki a ratou, a ka mea, 4 Ko tehea tangata o koutou he rau ana hipi, a ka ngaro tetahi o ratou, e kore ianei e waiho e ia nga mea e iwa tekau ma iwa i te koraha, a ka haere ki taua mea i ngaro, kia kitea ra ano? 5 A ka kitea, ka waha i runga i ona pokohiwi, ka kua. 6 A, no ka tae ki te whare, ka karangatia ona hoa me nga tangata e noho tata ana, ka mea ki a ratou, Kia hari tahi tatou; kua kitea hoki taku hipi i ngaro. 7 Ko taku kupu tenei ki a koutou, ka pera ano te hari i te rangi mo te tangata hara kotahi ina ripeneta, nui atu i te hari mo nga tangata tika e iwa tekau ma iwa, kahore nei o ratou mea e ripeneta ai. 8 Ko tehea wahine ranei, kotahi tekau nei ana moni hiriwa, ki te ngaro tetahi, e kore ianei ia e tahu i te rama, e tahi i te whare, e rapu marie, kia kitea ra ano? 9 A, no ka kitea, ka karangatia e ia ona hoa me te hunga e noho tata ana, ka mea, kia hari tahi me ahanu, kua kitea hoki taku moni i ngaro ra. 10 Waihoki, ko taku kupu tenei ki a koutou, he hari kei te aroaro o nga anahera a te Atua mo te tangata hara kotahi ina ripeneta. 11 I mea ano ia, Tokorua nga tama a tetahi tangata: 12 Ka mea to muri o raua ki tona papa, E pa, homai ki ahanu te whai taonga e weheha e koe moku. Na, ka weheweheha e ia ki a raua tona oranga. 13 A kihai i maha nga ra, ka kohikohia e te tama o muri nga mea katoa, a haere ana ki te whenua tawhiti, maumauria ana ona taonga ki reira, he toreretanga ki te kino. 14 A, no ka poto ana mea katoa, ka pa te matekai ki taua whenua, a ka timata ia te rawakore. 15 Na ka haere ia, ka piri ki tetahi o nga tangata o taua whenua; ka tonoa e ia ki ana mara ki te whangai poaka. 16 I hiahia hoki ia kia whakakiia tona kupu ki nga kiri e kainga ana e nga poaka: heoi kihai i hoatu e tetahi ki a ia. 17 No te hokinga ake ia o ona whakaaro, ka mea ia, Ano te tini o nga kaimahi a toku papa, he nui noa atu a ratou taro, ko ahanu ia ka ngaro i te kaikore! 18 Ka whakatika ahanu, ka haere ki toku matua, ka mea ki a ia, E pa, kua hara ahanu ki te rangi, ki tou aroaro ano, 19 A heoi ano tikanga kia

kiia ahau he tama nau: meinga ahau kia rite ki tetahi o au kaimahi. 20 Na ka whakatika ia, a haere ana ki tona matua. Na, i a ia ano i tawhiti, ka kite tona matua i a ia, ka aroha, ka oma, hinga iho ki tona kaki, kihia ana i a ia. 21 Na ko te meatanga a te tama ki a ia, E pa, kua hara ahau ki te rangi, ki tou aroaro ano, a heoi ano tikanga kia kiia ahau he tama nau. 22 Na ka mea te matua ki ana pononga, Kia hohoro te mau mai i te kakahu pai rawa, a ka whakakakahu ki a ia; homai hoki he mowhiti mo tona ringa, he hu hoki mo ona waewae: 23 Kawea mai ano te kuao kau, te mea whangai, patua; kia kai tatou, kia kua te ngakau; 24 Ko tenei tama hoki aku i mate, a kua ora; i ngaro, a kua kitea. A ka anga ratou ka kua. 25 Na kei te mara tana tama matamua: a, no tona haerenga mai, ka whakatata ki te whare, ka rongo i te waiata, i te kanikani. 26 Na karangatia ana e ia tetahi o nga kaimahi, ka ui atu, he aha ra enei mea. 27 Na ka mea mai tera ki a ia, Kua tae mai tou teina; kua patua e tou matua te kuao momona a te kau, no te mea kua tae ora mai ia ki a ia. 28 Na ka riri ia, kihai hoki i pai kia haere ki roto: me i reira ka haere atu tona matua ki waho, ka tohe ki a ia. 29 Na ka whakahoki ia, ka mea ki tona matua, Nana, te tini o nga tau i mahi ai ahanu ki a koe, kahore rawa hoki i takatakahi i tau kupu: heoi kahore rawa i homai e koe ki ahanu he kuao koati, kia kua tahi ai ahanu me oku hoa: 30 Otira, i te taenga mai o tenei tama au, i pau nei tou oranga i a ia, ratou tahi ko nga wahine kairau, kua patua e koe te kuao momona a te kau mana. 31 Na ka mea tera ki a ia, E tama, kei ahanu tonu koe, amu hoki aku mea katoa. 32 He tika ia kia kua tatou, kia hari: i mate hoki tou teina nei, a kua ora; i ngaro, a kua kitea.

16 A i mea ano ia ki ana akonga, Tera tetahi tangata whai rawa i mua, he tuari taonga tona; a korerotia ki a ia kei te maumauria e ia ana taonga. 2 Na karangatia ana ia e ia, a ka mea atu ia ki a ia, He aha tenei e rangona nei e ahanu mou? korerotia mai te tikanga o nga mea i tuaritia e koe; e kore hoki e ahei kia waiho koe hei tuari. 3 Na ko te meatanga a taua tuari i roto i a ia, Me aha ahanu? e tangohia ana hoki i ahanu te tuaritanga e toku ariki: e kore ahanu e kaha ki te keri; e whakama ana ahanu ki te tono mea maku. 4 E mohio ana ahanu ki taku e mea ai, mo toku peinga rawatanga atu i te tuaritanga, ka ai o ratou whare hei tukunga atu moku. 5 Na ka karangatia e

ia tenei tangata, tenei tangata o te hunga i a ratou ngahoro ana i te tepu a te tangata taonga; a ko nga nei etahi mea a tona ariki, ka mea ia ki te tuatahi, E kuri rawa hoki i haere mai, ka mitimiti i ona mate. hia nga mea a toku ariki i a koe? 6 Na ka mea tera, 22 Nawai a ka mate te tangata rawakore, a kawea Kotahi rau mehua hinu. Na ko tana meatanga ki a ia, ana e nga anahera ki te uma o Aperahama: a ka Tangohia tau pukapuka, hohoro te noho, tuhituhia e mate hoki ko te tangata taonga, a tanumia ana; 23 A rima tekau. 7 Katahi ia ka mea ki tetahi, E hia hoki i a i te reinga ka titiro ake ia, i a ia e whakamamaetia koe? Ka mea ia, Kotahi rau mehua witi. na ka mea ana, ka kite i a Aperahama i tawhiti, me Raharuhi i ia ki a ia, Tangohia tau pukapuka, tuhituhia e waru tona uma. (Hadēs g86) 24 Na ka karanga ia, ka mea, tekau. 8 Na ka mihia te tuari kino e tona ariki, mona i E pa, e Aperahama, kia aroha ki ahau, tonoa mai whai whakaaro: Engari hoki nga tamariki o tenei ao, i hoki a Raharuhi ki te tou i te pito o tona matihao ki te to ratou whakapaparanga, nui ke te whakaaro i to wai, hei whakamatato i toku arero; e mamae ana hoki nga tamariki o te marama. (aiōn g165) 9 Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Waiho te taonga kino hei mea i etahi hoa aroha mo koutou; mo te he rawa iho, ka ai koe e ora ana, he kino ia nga mea i a Raharuhi: na ka he tukunga atu mo koutou ki nga whare ora tonu. (aiōnios g166) 10 Ko ia e pono ana ki te mea nohinohi Haunga ano enei mea katoa, kua oti te whakapumau rawa, e pono ano i te mea nui: ko ia e kore e tika i te tetahi tawha nui i waenganui o koutou, o matou: a ki mea nohinohi rawa, e kore ano e tika i te mea nui. 11 te mea etahi ki te whakawhiti atu i konei ki a koutou, Na ki te kahore i pono ta koutou mahi ki te taonga e kore e ahei; e kore ano e whiti mai i kona ki a he, ma wai e tuku ki a koutou hei tiaki i te taonga matou. 27 Ano ra ko tera, Koia ahau ka mea nei ki a pono? 12 Ki te kahore koutou i pono i te mea a te koe, e pa, kia tonoa ia ki te whare o toku papa: 28 tangata ke, ma wai e hoatu he mea ma koutou ake Tokorima hoki oku teina; kia korero ai ia ki a ratou, ki a koutou? 13 E kore e ahei i te pononga te mahi kei haere mai hoki ratou ki tenei wahi mamae. 29 ki nga rangatira tokorua: ka kino hoki ki tetahi, ka Ka mea a Aperahama ki a ia, Kei a ratou ra a Mohi aroha ki tetahi; ka u ranei ki tetahi, ka whakahawea ki ratou ko nga poropiti; me whakarongo ki a ratou. 30 tetahi. E kore e ahei i a koutou te mahi ki te Atua, Ka mea ia, Kahore, e pa, e Aperahama: engari ki ki te taonga. 14 A ko nga Parihi, he hunga apoapo te haere atu tetahi ki a ratou o te hunga mate, ka moni, i rongo ki enei mea katoa: a ka whakahiri ratou ripeneta ratou. 31 Na ka mea tera ki a ia, Ki te kore ki a ia. 15 Na ko tana meatanga ki a ratou, Ko koutou ratou e whakarongo ki a Mohi, ki nga poropiti hoki, e te hunga e whakatikatika ana i a koutou ano i te kore ano e whakaae ahakoa ara ake te tangata i te aroaro o nga tangata; ko te Atua ia e matau ana ki o hunga mate.

koutou ngakau: ko te mea hoki e whakanuia ana e nga tangata hei mea whakarihariha i te aroaro o te Atua. 16 I tutuki te ture me nga poropiti ki a Hoani: no reira i kauwhautia mai ai te rangatiratanga o te Atua, a taruke ana nga tangata katoa ki roto. 17 Erangi te pahemotanga o te rangi, o te whenua e takoto noa ana, e kore ia tetahi tohu o te ture e taka. 18 Ki te whakarere tetahi i tana wahine, a ka marena i tetahi atu, e puremu ana ia: ki te marena tetahi te wahine kua whakarere e te tangata, e puremu ana ia. 19 Na tera tetahi tangata whai taonga i mua, he kakahu papura ona, he rinena pai, a ko tana mahi he kai tonu i nga kai papai i nga ra katoa: 20 Na ka whakatakotoria ki tona kuwhaha tetahi tangata rawakore, ko Raharuhi te ingoa, he tuwhenua, 21 E hiahia ana hoki kia whangaia ki nga kongakonga e

17 Na ka mea ia ki ana akonga, E kore e taea te whakakahore te putanga o nga take he: otia aue, te mate mo te tangata e puta ai! 2 He nui te pai ki a ia ki te whakatarewatia ki tona kaki te kohatu mira kaihe, kia maka hoki ia ki te moana, a kia kaua e taka i a ia ki te he tetahi o enei mea nohinohi. 3 Kia tupato ki a koutou: ki te hara tou teina ki a koe, riria; a ki te ripeneta, murua tona. 4 A ki te whitu nga haranga ki a koe i te ra kotahi, a ka whitu ona hokinga mai ki a koe, a ka mea, E ripeneta ana ahau; murua tona. 5 A ka mea nga apotoro ki te Ariki, Whakanuia to matou whakapono. 6 Na ka mea te Ariki, Ki te mea he whakapono to koutou, me te pua nani te rahi, ka mea koutou ki tenei hikamaina, Kia ranga atu koe, kia whakatokia ki te moana; na ka rongo ki a koutou. 7

Na, ko wai o koutou he pononga tana e parau ana, e whakangaromia katoatia ratou. **28** Ka rite ano hoki ki tiaki ana ranei i nga hipi, e mea atu ki a ia, i tona nga ra i a Rota; e kai ana ratou, e inu ana, e hoko hokinga mai i te mara, haere tonu mai, ka noho ki te mai ana, e hoko atu ana, e whakato ana, e hanga kai? **29** A e kore e mea ki a ia, Taka he hapa maku, ka whare ana. **30** Heoi i te ra i puta mai ai a Rota i whitihi ai i a koe, ka tuari mai ki ahau, kia mutu ra Horoma, ka uaina he kapura, he whanariki i te rangi, taku kai, taku inu; a muri iho ka kai ai koe, ka inu na whakangaromia katoatia ratou. **31** Ka pera ano ai? **32** E whakawhetai oti ia ki taua pononga, mona i a te ra e whakakitea ai te Tama a te tangata. **33** I mea i nga mea i whakahaua ai ia? **34** Waihoki ko taua ra, kei runga tetahi i te whare, me ona taonga koutou, ka oti nga mea katoa i whakahaua ai koutou, hoki i roto i te whare, kaua ia e heke iho ki te tiki i ka ki atu, He pononga huakore matou; ko ta matou aua mea: ko te tangata hoki i te mara, kaua ia e hoki i mea ai ko te mea ano i whakaritea kia mahia e atu ki nga mea o muri. **35** Kia mahara ki te wahine a matou. **36** Na, i a ratou e haere ana ki Hiruharama, Rota. **37** Ki te whai tetahi kia ora ia, ka mate ano ia; ka haere ia ra waenganui o Hamaria, o Kariri. **38** Ki te mate tetahi, ka ora ano ia. **39** Ko taku kupu tenei A, i a ia e tomo ana ki tetahi kainga, kotahi tekau ki a koutou, I taua po tokorua i te moenga kotahi; nga tangata i tutaki ki a ia, he repera, na, ka tu mai kotahi e tangohia, kotahi e waiho. **40** Tokorua nga ratou i tawhiti: **41** Ka karanga, ka mea, E kara, e wahine e huri ana; kotahi e tangohia, kotahi e waiho. Ihu, kia aroha ki a matou. **42** A, i tona kitenga atu, ka mea ki a ratou, Haere, kia kite nga tohunga i a kotahi e waiho. **43** Na ka whakahoki ratou, ka mea ki koutou. A i a ratou e haere ana, na kua ma. **44** A, no a ia, Ko hea, e te Ariki? Ka mea ia kia ratou, Ko te kitenga o tetahi o ratou kua ora ia, ka hoki, a he rahi tona reo ki te whakakororia i te Atua. **45** A takoto tapapa ana ia ki ona waewae, ka whakawhetai ki a ia: a no Hamaria ia. **46** A ka oho atu a Ihu, ka mea, Kihai ranei te tekau i whakarangia? a kei hea nga tokoiwa? **47** Heoi ano nga mea i kitea e hoki mai ana ki te homai i te kororia ki te Atua, ko tenei tangata iwi ke. **48** Na ka mea ia ki a ia, Whakatika, haere: na tou whakapono koe i ora ai. **49** A, i te uinga a nga Parihi ki a ia, ko a hea puta mai ai te rangatiratanga o te Atua, ka whakahoki ia ki a ratou, ka mea, E kore e kitea te putanga mai o te rangatiratanga o te Atua: **50** E kore ano ratou e mea, Na, tenei! na, tera! kei roto hoki i a koutou te rangatiratanga o te Atua: **51** A ka mea ia ki nga akonga, Tera e tae mai nga ra e hiahia ai koutou kia kite i tetahi o nga ra o te Tama a te tangata, a e kore koutou e kite. **52** A e mea ratou ki a koutou, Na, tenei; na, tera: kaua e haere atu, kaua e aru atu. **53** Ka rite hoki ki te uira e hoko mai ana i tetahi wahi i raro o te rangi: a tiaho atu ana ki tetahi atu wahi i raro o te rangi; e pera ano te Tama a te tangata a tona ra. **54** Otiia ko te tikanga tenei kia maha nga mamae mona i mua, kia whakakinongia ano hoki e tenei whakatupuranga. **55** Ka rite hoki ki nga ra i a Noa nga ra o te Tama a te tangata. **56** E kai ana ratou, e inu ana, e marena ana, e tukua ana ki te marena, taea noatia te ra i tomo ai a Noa ki te aaka, a, ko te putanga mai o te waipuke, na

18 Na ka korero ia i tetahi kupu whakarite ki a ratou mo tenei, kia inoi ratou i nga wa katoa, kia kaua e ngoikore; **19** I mea ia, I tetahi pa tera tetahi kaiwhakawa, he tangata kihai nei i wehi ki te Atua, kihai ano i hopohopo ki te tangata: **20** I taua pa ano tetahi pouaru; a ka haere mai tera ki a ia, ka mea, Takitakina toku mate i toku hoa tauwhainga. **21** A he roa kihai ia i pai: muri iho ka mea ia i roto i a ia, Ahakoa kahore ahau e wehi ki te Atua, e hopohopo ki te tangata: **22** Heoi ka porearea ahau i te pouaru nei, na ka takitakina e ahau tona mate, kei haere tonu mai ka mate ahau i te hoha. **23** Ka mea te Ariki, Whakarongo ki ta te kaiwhakawa kino i mea ra. **24** A e kore ranei te Atua e ngaki i te mate o ana tangata i whiriwhiri ai, e karanga nei ki a ia i te ao, i te po, ahakoa whakaroa noa ia ki a ratou? **25** Ko taku kupu tenei ki a koutou, Ka hohoro ia te takitaki i to ratou mate. Otira ka tae mai te Tama a te tangata, e rokohina mai ranei e ia he whakapono i runga i te whenua? **26** Na ka korero ano ia i tenei kupu whakarite ki etahi, i whakamanawa nei ki a ratou ano he tika, i whakakorekore ki era atu katoa: **27** Tokorua nga tangata i haere ki te temepara ki te inoi; he Parihi tetahi, ko tetahi he pupirikana. **28** Tu ana te Parihi ko ia anake, ko tana karakia tenei, E te Atua, ka whakawhetai ahau ki a koe, no te mea kahore ahau e

rite ki era atu tangata, ki te hunga hao taonga, kino, whakaaro ki te rangatiratanga o te Atua, 30 E kore e puremu, moku hoki te rite ki tenei pupirikana. 12 riro mai i a ia i tenei wa nga mea tini noa atu, a i te Takirua aku nohoanga pukutanga i te wiki, e hoatu ana e ahau te wahi whakatekau o aku mea katoa. 13 Ko te pupirikana ia i tu mai i tawhiti, kihai i mea katoa nga mea i tuhituhia e nga poropiti mo te Tama ki tona uma, ka mea, E te Atua, tohungia ahau, te a te tangata. 31 A ka mau ia ki te tekau ma rua, ka mea ki a ratou, Na e haere ana tenei tatou ki Hiruharama, a ka rite kia anga ake ona kanohi ki te rangi, heoi patuki ana katoa nga mea i tuhituhia e nga poropiti mo te Tama ki tona uma, ka mea, E te Atua, tohungia ahau, te a te tangata. 32 Ka tukua hoki ia ki nga tauwi, ka tangata hara. 14 Ko taku kupu tenei ki a koutou, Nui tawaia, ka whakatupuria kinotia, ka tuwhaina: 33 A ka atu te tika o tenei i to tera i te hokinga ki tona where: oti ia te whiu, ka whakamatea: a i te toru o nga ra ka ki te whakanui hoki tetahi i a ia, ka whakaititia; ki te ara. 34 A kihai ratou i matau ki tetahi o enei mea: whakaiti tetahi i a ia, ka whakanuia. 15 Na ka kawea he mea hunu hoki i a ratou tenei kupu, kihai ratou i mai e ratou ki a ia a ratou tamariki nonohi, kia pa mohio ki nga mea i korerotia. 35 A, i a ia e whakatata ai ia ki a ratou: otia, no te kitenga o ana akonga, ana ki Heriko, tera tetahi matapo e noho ana i te ka riria atu ratou. 16 Otira ka karangatia atu ratou taha o te huarahi e tono mea ana mana: 36 A, i tona e Ihu ki a ia, ka mea ia, Tukua nga tamariki nonohi rongonga i te mano e haere ana, ka ui atu, He aha kia haere mai ki ahau, kaua hoki ratou e araia atu: tenei? 37 Ka mea ratou ki a ia, Ko Ihu o Nahareta e no nga penei hoki te rangatiratanga o te Atua. 17 haere ana. 38 Katahi ia ka karanga, ka mea, E Ihu, e He pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te kahore te Tama a Rawiri, kia aroha ki ahau. 39 Na ka riria ia e rite te tango a tetahi i te rangatiratanga o te Atua e te hunga i haere i mua kia noho puku: heoi rahi noa ki ta te tamaiti nohinohi, e kore rawa ia e tomo ki ake tana karanga, E te Tama a Rawiri, kia aroha ki roto. 18 Na ka ui tetahi rangatira ki a ia, ka mea, E te ahau. 40 Na ka tu a Ihu, ka mea kia arahina mai ki a kaiwhakaako pai, me aha ahau ka whiwhi ai ki te ora ia: a, no ka tata, ka ui ki a ia, 41 Ka mea, Kia ahatia tonu? (aiōnios g166) 19 Na ko te meatanga a Ihu ki a koe e ahau? Ka mea ia, E te Ariki, kia titiro ahau. 42 ia, he aha ahau i kia ai e koe he pai? kahore tetahi i Ka mea a Ihu ki a ia, Titiro: na tou whakapono koe i pai, kotahi anake, ko te Atua. 20 E matau ana koe ki whakaora. 43 A titiro tonu ake ia, a aru ana i a ia, me nga ture, Kaua e puremu, Kaua e patu tangata, Kaua te whakakororia i te Atua: a, no te kitenga o te iwi e tahae, Kaua e whakapae teka, Whakahonoretia katoa, ka whakamoemiti ki te Atua.

tou papa me tou whaea. 21 Na ka mea ia, Kua rite i ahau enei katoa no toku tamarikitanga ake. 22 A, i te rongonga Ihu ki tenei, ka mea ki a ia, Kotahi te mea kahore ano i rite i a koe: hokona au mea katoa, ka tuwha atu ma nga mea rawakore, a e whai taonga koe ki te rangi: a haere mai i muri i ahau. 23 Na ka rongo ia ki enei mea, ka pouri rawa; he nui hoki ona taonga. 24 A ka kite a Ihu i a ia, ka mea, Ano te whakauaua o te tapoko o te hunga taonga ki te rangatiratanga o te Atua! 25 Erangi hoki te haere o te kamera ra te kowhao o te ngira e takoto noa ana, he whakauaua rawa ia te tomo o te tangata taonga ki roto ki te rangatiratanga o te Atua. 26 Na ka mea nga kaiwhakarongo, Ko wai ra e ora? 27 Otira i mea ia, Ko nga mea e kore e taea e te tangata, ka taea e te Atua. 28 A ka mea a Pita, Na, kua whakarere nei e matou a matou nei mea, a kua aru i a koe. 29 Na ka mea ia ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Kahore he tangata i whakarere, he whare, he wahine, he tuakana, he matua, he tamariki, i te

19 A ka tomo ia, a tika ana ra waenganui o Heriko, 2 Na ko tetahi tangata, ko Hakiaha te ingoa i huaina ai, he rangatira pupirikana, he tangata taonga ano: 3 I whai ia kia kite i a Ihu he pehea ranei ia: heoi kihai i taea ia i te mano, he tangata poto hoki. 4 Na ka oma ia ki mua, a kake ana ki tetahi hakomora, kia kite i a ia: meake hoki ia tika ra reira. 5 A, no ka tae a Ihu ki taua wahi, ka titiro ake, ka mea ki a ia, E Hakiaha, kia hohoro te heke iho; me noho hoki ahau ki tou whare aianei. 6 A hohoro tonu tona heke iho, a ka koa ki a ia hei manuhiri mana. 7 A, i to ratou kitenga, ka amuamu katoa, ka mea, Kua riro ia ki te tangata hara noho ai. 8 Na ka tu a Hakiaha, ka mea ki te Ariki, E te Ariki, na e hoatu ana e ahau te hawhe o aku taonga ki te hunga rawakore; a, ki te mea kua riro he mai i ahau te mea a tetahi, ka takiwhatia e ahau taku utu. 9 Na ko te meatanga a Ihu ki a ia, Noniaanei te ora i tae mai ai ki tenei whare, he tama nei hoki ia na Aperahama. 10 I haere mai hoki te

Tama a te tangata ki te rapu, ki te whakaora i te mea i nga Oriwa, na tokorua ana akonga i tonoa e ia. 30 I ngaro. 11 A, i a ratou e whakarongo ana ki enei mea, mea ia, Haere korua ki te kainga e anga mai ana ka korerotia ano e ia tetahi kupu whakarite, no te mea ki a korua; a, no ka tomo atu, ka kite korua i tetahi e tata ana ia ki Hiruharama, e mea ana hoki ratou, ko kuao kaihe e here ana, he mea kahore ano i nohoia taua wa pu ano whakakitea ai te rangatiratanga o te noatia e te tangata: wetekina, arahina mai. 31 Ki te Atua. 12 Na reira ia ka mea, I haere tetahi rangatira mea hoki tetahi ki a korua, He aha i wetekina ai e nui ki tetahi whenua mamao, kia riro mai i a ia tetahi korua? kia penei ta korua ki atu, E mea ana te Ariki ki rangatiratanga, ka hoki mai ai. 13 Kotahi tekau ana a ia mona. 32 Na, haere atu ana te hunga i tonoa, pononga i karangatia e ia, kotahi tekau nga pauna i rokohanga atu, rite tonu ki tana i korero ai ki a raua. hoatu e ia ki a ratou, ka mea ki a ratou, Mahia enei, 33 Na, i a raua e wewete ana i te kuao, ka mea ona kia hoki mai ra ano ahau. 14 Otira i kino tona iwi ki a rangatira ki a raua, He aha korua ka wewete ai i te ia, ka tono karere i muri i a ia, ka mea, E kore matou kuao na? 34 Na ko ta raua meatanga atu, E mea ana e pai ki tenei hei kingi mo matou. 15 A, i tona hokinga te Ariki ki a ia mona. 35 Na ka arahina ia ki a Ihu: a mai, kua riro mai hoki i a ia te rangatiratanga, ka mea panga iho e raua o raua kakahu ki runga ki te kuao, kia karangatia ki a ia aua pononga, i hoatu nei e ia te whakanohoia ana a Ihu ki runga. 36 A, i a ia e haere moni ki a ratou, kia kite ai ia i ta tetahi, i ta tetahi i ana, ka wharikitia o ratou kakahu ki te huarahi. 37 mahi ai. 16 Ka tae mai to mua, ka mea, E te ariki, ka A, i a ia e whakatata ana ki te heketanga o Maunga ngahuru nga pauna kua mahia ki tau pauna. 17 Ka Oriwa, ka koa te huihui katoa o nga akonga, ka anga mea ia ki a ia, Ka pai, e te pononga pai: pono tonu ka whakamoemiti ki te Atua, he nui hoki te reo, mo tau mahi i te mea nohinohi rawa, na, hei rangatira nga merekara katoa i kite ai ratou; 38 Ka mea, Ka koe mo nga pa kotahi tekau. 18 A, ko te haerenga whakapaingia te Kingi e haere mai ana i runga i te mai o te tuarua, ka mea, E te ariki, e rima nga pauna ingoa o te Ariki: he rongo mau ki runga ki te rangi, kua mahia ki tau pauna. 19 Ka mea ia ki tenei, Hei he kororia ki runga rawa. 39 Na ka mea etahi o nga rangatira ano koe mo nga pa e rima. 20 Na, ko te Parihi i roto i te mano ki a ia, E te Kaiwhakaako, haerenga mai o tetahi, ka mea, E te ariki, na, tau riria au akonga. 40 Na ka whakahoki ia, ka mea, Ko pauna: i te rongoa hoki i ahau i roto i te tauera: 21 I taku kupu tenei ki a koutou, me i noho puku enei, mataku hoki ahau i a koe, no te mea he tangata uaua kua karanga ake nga kamaka. 41 A, no ka tata ia, koe: e tango ana koe i te mea kihai i whakatakotoria ka kite i te pa, ka tangihia e ia. 42 Ka mea ia, Me i iho e koe, e kokoti ana i te mea kihai i ruia e koe. mohio koe, a koe ano, ahakoa i tenei ra nei ano ou, 22 Na, ko tana meatanga ki a ia, Kei ta tou mangai ki nga mea e mau ai tou rongoi ko tenei kua huna atu he whakaheanga maku i a koe, e te pononga kino. I i ou kanohi. 43 Tera hoki e tae mai nga ra ki a koe, e mohio koe he tangata uaua ahau, e tango ana i te hanga ai e ou hoariri he parepare mou a taka noa, a mea kihai i whakatakotoria e ahau, e kokoti ana i te ka karapotia koe, ka kopania hoki i nga taha katoa. mea kihai i ruia e ahau: 23 He aha koe te hoatu ai i 44 A ka whakahoroa koe ki raro, me au tamariki i roto taku moni ki te peeke, penei kua riro mai taua mea i a koe; e kore ano e waiho tetahi kamaka i runga i ahau, me ona hua ano, i toku taenga mai? 24 Na ka tetahi kamaka i roto i a koe; no te mea kihai koe i mea ia ki te hunga e tu tata ana, Tangohia te pauna i matau ki te wa i tirohia ai koe. 45 A ka tomo ia ki te a ia, hoatu hoki ki tera i nga pauna kotahi tekau. 25 temepara, ka anga ka pei ki waho i te hunga i reira e Ka mea ratou ki a ia, E te ariki kotahi nei tekau ana hoko ana. 46 Ka mea ki a ratou, Kua oti te tuhituhi, pauna. 26 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, Ki te Ko toku whare hei whare inoi: a kua meinga nei e whai mea tetahi, ka hoatu ano ki a ia; ki te kahore he koutou hei ana mo nga kaipahua. 47 A whakaako mea a tetahi, ko ana mea ake ka tangohia i a ia. 27 ana ia i te temepara i ia ra, i a ra. Otiia ka rapu nga Tena ko aua hoariri oku kihai nei i pai ki ahau hei tohunga nui me nga karaipi me nga rangatira o te iwi kingi mo ratou, arahina mai ki konei, ka patu ki toku kia whakangaromia ia; 48 Heoi kihai i kitea ta ratou e aroaro. 28 A, no ka mutu enei korero, ka turia atu e ia mea ai: no te mea e u ana nga tangata katoa ki a ia, ki mua, ka haere ki Hiruharama. 29 A, no ka tata ia e whakarongo ana.

ki Petapaki, ki Petani, ki te maunga e kiia nei ko to

20 A i tetahi o aua ra, i a ia e whakaako ana i mohio hoki ratou i korerotia e ia tenei kupu whakarite te iwi i roto i te temepara, e kauwhau ana i te mo ratou. **20** Na ka ata tirohia ia e ratou, ka tonoa rongopai, ka tae mai nga tohunga nui, nga karaipi, mai he kaiwhakarongo, ano te ahua kei to te hunga me nga kaumatua ki a ia, **21** Ka korero ki a ia, ka mea, tika, hei hopu mo tana korero, kia tukua ai ia ki te Korerotia mai ki a matou te mana i mea ai koe i enei rangatiratanga, ki te kaha o te kawana. **22** A ka ui mea? na wai hoki i hoatu tena mana ki a koe? **3** Ka ratou ki a ia, ka mea, E te Kaiwhakaako, e mohio ana whakahoki ia, ka mea ki a ratou, Maku hoki e ui ki matou he tika tau e korero nei, e whakaako nei, e a koutou kia kotahi kupu; ma koutou e mea mai ki kore ano e manakohia e koe te kanohi tangata, engari ahau: **4** Ko te iriiringa a Hoani, no te rangi ranei, no e whakaako pono ana koe i te huarahi o te Atua: **22** te tangata ranei? **5** A ka korero ratou ki a ratou ano, He mea tika ranei te hoatu takoha e matou ki a Hiha, ka mea, Ki te mea tatou, No te rangi; ka mea mai ia, kahore ranei? **23** Otira i kitea e ia to ratou hianga, a Ha, he aha koutou te whakapono ai ki a ia? **6** A ki ka mea kia ratou, He aha koutou ka whakamatautau te mea tatou, No te tangata; ka akina tatou e te iwi nei i ahau? **24** Kia kite ahau i tetahi pene. No wai tono katoa ki te kamaka: e whakapono ana hoki ratou he ahua me te tuhituhinga? Na ka whakahoki ratou, ka poropiti a Hoani **7** Na ka whakahokia e ratou, E kore mea, No Hiha. **25** Katahi ia ka mea ki a ratou, hoatu e kitea no hea ranei. **8** Na ko te meatanga a Ihu ki a rapea ki a Hiha nga mea a Hiha, ki te Atua ano nga ratou, E kore ano e korerotia e ahau ki a koutou te mea a te Atua. **26** Heoi kihai i taea e ratou te hopu i mana i mea ai ahau i enei mea. **9** Na ka anga ia ka tetahi korero ana i te aroaro o te iwi: na ka miharo korero i tenei kupu whakarite ki te iwi; I whakatokia ratou ki tana kupu, a whakarongo kau ana. **27** Na tetahi mara waina e tetahi tangata, a tukua ana ki ka tae mai etahi o nga Haruki e mea nei kahore he nga kaimahi, a haere ana ki tawhiti, a maha noa nga aranga; ka ui ki a ia, **28** Ka mea, E te Kaiwhakaako, i ra. **10** A i te po i tika ai ka tonoa e ia he pononga tuhituhu a Mohi ki a matou, Ki te mate te tuakana o ki nga kaimahi, kia hoatu ai e ratou ki a ia etahi o tetahi tangata, he wahine ano tana, a ka mate urikore nga hua o te mara waina: otira ka whiua ia e nga ia, me tango te wahine e tona teina, ka whakatupu uri kaimahi, whakahokia kautia ana. **11** Na ka tonoa ano ai mo tona tuakana. **29** Na, tokowhitu taua whanau; e ia tetahi atu pononga: a ka whiua ano ia e ratou, ka ka tango to mua i te wahine, a mate urikore ana. **30** tukinotia, whakahokia kautia ana. **12** Na ka tonoa ano Na ka tango te tuaruia i te wahine, a ka mate urikore hoki tetahi e ia, te tuatoru: a tukitukia ana ia e ratou, ano ia. **31** Na ka tango te tuatoru i a ia; penei ano maka ana ki waho. **13** Na ka mea te rangatira o te nga tokowhitu: kahore a ratou tamariki i waiho ai, a mara waina, Me pehea ahau? Ka tonoa e ahau taku mate iho ratou. **32** Na muri iho i te katoa ka mate tama, taku e aroha nei: tera pea ratou e hopohopo ki hoki te wahine. **33** Na, i te aranga, ma wai o ratou te a ia. **14** Otira, no te kitenga o nga kaimahi i a ia, ka wahine? he wahine hoki ia na te tokowhitu. **34** Ka korerorero ki a ratou ano, ka mea, Ko te rangatira whakahoki a Ihu, ka mea ki a ratou, E marena ana, e tenei mona te kainga: tena, tatou ka whakamate i hoatu ana ki te marena, nga tamariki o tenei ao: (aiōn a ia, kia riro mai ai te kainga i a tatou. **15** Na maka (g165) **35** Tena ko te hunga e paingia ana kia whiwhi ana ia ki waho o te mara waina, whakamatea iho. ki tera ao, ki te aranga ano i roto i te hunga mate, Na ka aha te rangatira o te mara waina ki a ratou? e kore e marena, e kore ano e hoatu ki te marena: **16** Ka haere ia, ka whakangaro i aua kaimahi, ka (aiōn g165) **36** E kore ano ratou e ahei kia mate: e rite hoatu te mara waina ki etahi atu. A ka rongo ratou, ana hoki ki nga anahera; he tama hoki ratou na te ka mea, Kauaka. **17** Ka titiro ia ki a ratou, ka mea, Atua, he tama na te aranga. **37** Na, ko te aranga o He aha ra tenei kua oti nei te tuhituhu, Ko te kohatu i te hunga mate, kua whakakitea mai tena e Mohi i kapea e nga kaihangā, kua meinga tenei hei mo te tana mo te rakau, i karangatia ai te Ariki ko te Atua o kokonga? **18** Na, ki te hinga tetahi ki runga ki tenei Aperahama, ko te Atua o Ihaka, ko te Atua o Hakopa. kohatu, mongamonga noa; ki te hinga tenei kohatu ki **38** Na ehara ia i te Atua no te hunga mate, engari no runga ki tetahi, ngotangota noa ia, ano he puehu. te hunga ora: e ora katoa ana hoki i roto i a ia. **39** **19** Na ka whai nga tohunga nui me nga karaipi kia Na ka whakahoki etahi o nga karaipi ka mea, E te hopukia ia i taua wa ano; ka mataku ratou i te iwi: i Kaiwhakaako, he pai tau korero. **40** Kihai hoki ratou i

maia ki te ui ano ki a ia i tetahi mea. 41 Na ka mea ia arahi i a koutou ki nga kingi, ki nga kawana, mo toku ki a ratou, na te aha ratou i mea ai he tama na Rawiri ingoa. 13 A ka waiho ki a koutou hei tohu whakaatu. a te Karaiti? 42 Kua mea nei a Rawiri i te pukapuka 14 Na whakatututia iho ki o koutou ngakau, kia kaua e o nga waiata, I mea te Ariki ki toku Ariki, hei toku whakaaroa wawetia ta koutou kupu e whakahoki atu matau koe noho ai, 43 Kia meinga ra ano e ahau ou ai: 15 Maku hoki e hoatu ki a koutou he mangai, he hoariri hei turanga waewae mou. 44 Na ka kiaia ia e matauranga, e kore e taea te whakakahore, te pehi, Rawiri he Ariki, a he pehea i tama ai ki a ia? 45 A, e o koutou hoa whawhai katoa. 16 A ka tukua atu i te iwi katoa e whakarongo ana, ka mea ia ki ana koutou e nga matua, e nga teina, e nga whanaunga, akonga, 46 Kia tupato ki nga karaipi, ko ta ratou nei e e nga hoa; ka whakamatea ano etahi o koutou. 17 Ka rawe ai ko nga kakahu roroa ina haereere ratou, e kino ano nga tangata katoa ki a koutou, he whakaaro matenu ana ki nga ohatanga i nga kainga hokohoko, ki toku ingoa. 18 Otiaa e kore e ngaro tetahi makaweme nga nohoanga rangatira i nga whare karakia me o o koutou upoko. 19 Ma te manawanui e mau ai o nga nohoanga rangatira i nga hakari: 47 Pau ake hoki koutou wairua. 20 Otira ka kite koutou i Hiruharama e i a ratou nga whare o nga pouaru, e inoi roa ana hoki, karapotia ana e nga taua, ko reira koutou mohio ai, he ahua kau: nui rawa te he e tau ki a ratou. kua tata tona whakangaromanga. 21 Hei reira kia oma te hunga i Huria ki nga maunga; me te hunga i waenganui ona kia haere atu ki waho; kei haere hoki ki reira te hunga i nga tuawhenua. 22 Ko nga ra hoki enei o te rapunga utu, e rite ai nga mea katoa kua otite tuhituhi. 23 Otira, aue te mate o te hunga e hapu ana, o nga mea e whangai ana ki te u, i aua ra! e nui hoki te aitua ki te whenua, me te riri ki tenei iwi. 24 A ka hinga ratou i te mata o te hoari, ka riro parau ki nga iwi katoa: a ka takahia Hiruharama e nga tauiwi, kia rite ra ano nga wa o nga tauiwi. 25 A ka whai tohu te ra, te marama, me nga whetu, a ki runga ki te whenua he pawera no nga tauiwi, he tumatatenga ki te haruru o te moana, o te ngaru; 26 Ka whiti nga tangata i te mataku, i te manawapa ki nga mea e puta mai ana ki te ao: e ngaueue hoki nga mea kaha o nga rangi. 27 KO reira ratou kite ai i te Tama a te tangata e haere mai ana i runga i te kapua, me te kaha, me te kororia nui. 28 A, no ka timata enei mea te puta, titiro ake, kia ara hoki o koutou matenga; ka tata hoki to koutou whakaoranga. 29 Na ka korerotia e ia tetahi kupu whakarite ki a ratou; Titiro ki te piki, ki nga rakau katoa; 30 I te mea e pihi ana, na ka kite koutou, ka matau noa ake, kua tata te raumati. 31 Waihoki, ko koutou, ina kite i enei mea e puta ana, ka matau kua tata te rangatiratanga o te Atua. 32 He pono taku e mea nei ki a koutou, E kore rawa e pahemo tenei whakatupuranga, kia puta ra ano enei mea katoa. 33 E pahemo te rangi me te whenua; ko aku kupu ia e kore e pahemo. 34 Otira kia tupato ki a koutou ano, kei taimaha o koutou ngakau i te kakai, i te haurangi, i nga raruraru o te ao, a ka puta whakarere mai taua ra, ano he reti, ki a koutou: 35

21 Na ka titiro ake ia, ka kite i te hunga taonga, e maka ana i a ratou moni hoatu noa ki te takotoranga moni. 2 A ka kite ia i tetahi pouaru rawakore, e maka ana i nga moni nohinohi rawa e rua ki reira. 3 Na ka mea ia, He pono taku e mea nei ki a koutou, nui ke ta tenei pouaru rawakore i maka ai i a ratou katoa: 4 Ko ratou katoa hoki e maka ana ko tetahi wahi o a ratou mea hira noa atu ki roto ki nga moni tuku noa, ko ia o tona rawakoretanga e maka ana i tona oranga katoa. 5 A i etahi e korero ana ki te temepara, ka oti nei te whakapaipai ki nga kohatu papai, ki nga whakahere, ka mea ia, 6 Na, ko enei mea e kite nei koutou, tera e tae mai nga ra e kore ai e toe tetahi kohatu i runga i tetahi kohatu, engari ka whakahoroa. 7 Na ka ui ratou ki a ia, ka mea, E te Kaiwhakaako, ko a hea enei mea? he aha hoki te tohu ina tata enei mea te puta? 8 A ka mea ia, Kia mahara kei mamingatia koutou: he tokomaha hoki e haere mai i runga i toku ingoa, e mea, Ko ahau ia: kua tata te taima: na, kei whai i muri i a ratou. 9 Na ka rongo koutou ki nga taua ki nga whakaoho, kaua e matakutu: kua takoto hoki te tikanga mo enei mea kia matua puta mai; tahihoa ia te mutunga. 10 Katahi ia ka mea ki a ratou, Ka whakatika tetahi iwi ki tetahi iwi, tetahi rangatiratanga ki tetahi rangatiratanga; 11 Tera hoki e puta nga ru nunui, a i nga tini wahi ka pa te matekai me nga mate uruta; me nga mea whakamataku hoki, me nga tohu nunui o te rangi. 12 A ko mua ake i enei mea katoa pa ai o ratou ringa ki a koutou, tukino ai i a koutou, tuku ai i a koutou ki nga whare whakawa, ki nga whare herehere, me te

Ka puta hoki ki nga tangata katoa e noho ana i te whawhati, ka hoatu e ia ki a ratou, ka mea, Ko toku mata o te whenua katoa. **36** Mo konei ra kia mataara, tinana tenei e hoatu ana mo koutou: meinga tenei hei i nga wa katoa kia inoi tonu, kia paingia ai koutou whakamahara ki ahau. **20** I peratia ano hoki te kapu, i kia mawhiti i enei mea katoa meake nei puta, kia tu muri iho i te hapa, a i mea ia, Ko te kawenata hou hoki i te aroaro o te Tama a te tangata. **37** A i ia ra tenei kapu i runga i oku toto e ringihia nei mo koutou. e whakaako ana ia i roto i te temepara; a ia ia po **21** Otira, tenei kei ahau nei, kei te tepu, te ringa o te e haere ana, ka noho i te maunga e kiia nei ko te kaituku i ahau. **22** E haere ana hoki ra te Tama a te maunga o nga Oriwa. **38** A i te atatu ka haere mai tangata, e pera ana me te mea i whakaritea: otira, nga tangata ki a ia ki te temepara, ki te whakarongou ki a ia.

22 Na kua tata te hakari taro rewenakore e kiia nei

ko te kapenga. **2** A ka rapu nga tohunga nui me nga karaiipi ki te pehea e whakamate ai ratou i a ia: i matakutu hoki ratou i te iwi. **3** Na ka uru a hatana ki a Hura, tona ingoa nei ko Ikariote, ko ia nei tetahi o te tekau ma rua. **4** A ka haere ia, ka korero ki nga tohunga nui, ki nga rangatira hoia me pehea e tukua ai ia e ia ki a ratou. **5** A ka hari ratou, ka whakaae kia hoatu he moni ki a ia. **6** Na ka whakaae ia, ka rapu i te wa pai hei tukunga i a ia ki a ratou i te mea e ngaro atu ana te mano. **7** Na ka taka mai te ra o te taro rewenakore i tika nei kia patua te kapenga. **8** Ka tonoa e ia a Pita raua ko Hoani ka mea, Tikina, taka te kapenga ma tatou, kia kai ai tatou. **9** Na ka mea raua ki a ia, Ko hea koe pai ai kia taka e maua? **10** Ka mea ia ki a raua, na, ka tomo korua ki te pa, ka tutaki he tangata ki a korua e mau ana i te kahaka wai; e aru korua i a ia ki te whare e tomo ai ia. **11** Ka ki atu ki te tangata i te whare, E mea ana te Kaitwhakaako ki a koe, Kei hea te ruma e kai ai matou ko aku akonga i te kapenga? **12** A ka whakaaturia e ia ki a korua he ruma nui i runga, oti rawa te whariki: me taka e korua ki reira. **13** Na haere ana raua, a rokohanga atu rite tonu ki tana i korero ai ki a raua: a taka ana e raua te kapenga. **14** A ka rite te haora, ka noho ia, ratou ko nga apotoro kotahi tekau ma rua. **15** Na ka mea ia ki a ratou, Nui atu toku hiahia kia kai tahi tatou i tenei kapenga, i te mea kahore ano ahau i mate noa: **16** Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E kore ahau e kai i tenei a muri ake nei, kia tino rite ra ano i te rangatiratanga o te Atua. **17** Na ka mau ia ki te kapu, ka mutu te whakawhetai, ka mea ia, Tangohia tenei, tuwhaina ma koutou: **18** Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E kore ahau e inu i te hua o te waina, kia tae mai ra ano te rangatiratanga o te Atua. **19** Na ka mau ia ki te taro, ka mutu te whakawhetai, ka ae mo te tangata e tukua ai ia! **23** Na ka anga ratou ka rapu ki a ratou ano, ma wai o ratou tenei e mea. **24** A ka ara ano he tautohe a ratou, ko wai o ratou e meinga ko te tangata tino nui. **25** Na ka mea ia ki a ratou, Ko nga kingi o nga tauwi e whakarangatira ana ki a ratou; ko te hunga whai mana ki runga i a ratou ka kiia, He hunga atawhai. **26** Otia kaua koutou e pera: engari kia rite ki to muri te mea nui o koutou: kia rite ano te tino tangata ki te kaimahi. **27** Ko wai hoki te mea nui, ko ia e noho ana ki te kai, ko te kaimahi ranei? ehara ranei i te tangata e noho ana ki te kai? tenei raia ahau i roto i a koutou te rite nei ki te kaimahi. **28** Otia ko koutou te hunga i noho tahi tonu me ahau i oku whakamatauranga; **29** A ka whakarite ahau i te rangatiratanga mo koutou, i te pera me ta toku Matua i whakarite ai moku: **30** Kia kai ai, kia inu ai koutou ki taku tepu i toku rangatiratanga; a ka noho koutou ki runga ki nga torona, whakawa ai i nga iwi kotahi tekau ma rua o Iharaira. **31** E Haimona, e Haimona, na, kua inoi a Hatana kia riro koe i a ia, kia tataritia ai koe e ia, ano he witi: **32** Otia kua inoi ahau mou, kei hemo tou whakapono: a, kite tahuri mai ano koe, whakakahangia ou teina. **33** Na ka mea tera ki a ia, E te Ariki, e pai ana ahau kia haere hei hoa mou ki te whare herehere, ki te mate hoki. **34** Ano ra ko ia, Tenei taku kupu ki a koe, e Pita, e kore te tikaokao e tangi aiane, ka toru au whakakahoretanga i tou matau ki ahau. **35** A ka mea ia ki a ratou, I taku tononga i a koutou, kahore he peke moni, kahore he putea, kahore he hu, i hapa ranei koutou i tetahi mea? Ka mea ratou, Kahore. **36** Ano ra ko ia ki a ratou, Tena ko tenei ki te mea he peke moni ta tetahi, mauria atu, me te putea ano: me ia hoki kahore ana hoari, hokona atu tona kakahu, ka hoko mai ai i tetahi. **37** Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, Ko te tikanga tenei, kia rite i ahau te mea kua oti nei te tuhituhi, ara, Kua huihuia ia ki te hunga hara: he tutukitanga hoki to nga mea moku. **38** Na ka mea ratou, E te Ariki, na, e rua enei hoari.

ka mea ia ki a ratou, Kati ano. 39 Na ka puta atu ia, 40 A ka mea a Pita, E mara, kahore ahau e matau ki ka haere ki Maunga Oriwa, ko tana hanga hoki tera; tau e mea na. A i reira pu ano, i a ia e korero ana, ka me te aru ano ana akonga i a ia. 41 A, i ia i taua tangi te tikaokao. 42 Na ka tauri te Ariki, ka titiro ki a wahi, ka mea ia ki a ratou, Me inoi kei uru koutou ki Pita A ka mahara a Pita ki te kupu a te Ariki, ki tana te whakamatautauranga. 43 Na ka mawehi atu ia meatanga ki a ia, E kore e tangi te tikaokao, ka toru i a ratou, kei to te taunga kamaka te matara, a ka au whakakahoretanga i ahau. 44 Na haere atu ana a tuku i ona turi ka inoi, 45 Ka mea, E Pa, ki te pai koe, Pita ki waho, a nui atu tona tangi. 46 Na ka taunu nga tangohia atu tenei kapu i ahau: otira kauaka e waiho i kaipupuri o Ihu ki a ia, ka whiu i a ia. 47 Ka koparea taku e pai ai, engari i tau. 48 Na ka puta mai ki a ia ona kanohi, a ka ui ratou ki a ia, ka mea, Poropiti tetahi anahera i te rangi, e whakakaha ana i a ia. 49 Mai, na wai koe i papaki? 50 He maha hoki era atu A, i te oke o tona wairua, ka hohonu ake tana inoi: ko kupu kino i korero ai ratou ki a ia. 51 A, i te aonga tona kakawa ka pena i te tepe toto e turuturu iho ana tonutanga o te ra, ka huihui nga kaumatua o te iwi, ki te whenua. 52 Na ka ara ia i te inoi, a ka tae ki ana nga tohunga nui, me nga karaipi, aarahina atu ana ia akonga, rokohanga atu e moe ana ratou, he ngakau ki to ratou runanga, ka mea ratou, 53 Ki te mea ko te pouri hoki. 54 Na ko tana meatanga ki a ratou, He Karaiti koe, korerotia mai ki a matou. Ano ra ko ia ki aha koutou ka moe ai? Whakatika ki te inoi, kei uru a ratou, Ki te korerotia e ahau ki a koutou, e kore koutou ki te whakamatautauranga. 55 I a ia e korero koutou e whakapono; 56 Ki te ui ahau, e kore koutou ana, na, ko te huihuinga tangata, a ko tera e huaina e whakahoki kupu mai ki ahau. 57 Haere ake nei ka ra ko Hura, ko tetahi o te tekau ma rua, e haere ana i noho te Tama a te tangata ki matau o te kaha o te mua i a ratou; a ka whakatata ia ki a Ihu ki te kihi i a Atua. 58 Na ka mea ratou katoa, Ko te Tama ranei ia. 59 Ano ra ko Ihu ki a ia, E Hura, he kihi tau hei koe a te Atua? Ano ra ko ia ki a ratou, Kua korerotia tuku mo te Tama a te tangata? 60 A, no te kitenga mai na e koutou ko ahau ia. 61 Na ka mea ratou, hei o te hunga i tona taha i nga mea tera e tupono, ka aha ake he kaiwhakaatu ma tatou? kua rongo nei mea ratou, E te Ariki, me patu ranei e matou ki te hoki tatou i ta tona mangai.

hoari? 52 Na haua iho e tetahi o ratou te pononga a te tohunga nui, poroa ana tona taringa matau. 53 Na ka oho a Ihu, ka mea, Kati ra i tenei. Whakapakia ana tona taringa, na kua ora. 54 Katahi a Ihu ka mea ki nga tohunga nui, ki nga rangatira o te temepara, ki nga kaumatua, i haere atu ki a ia, He tahae ahau i haere mai ai koutou me nga hoari, me nga patu? 55 I ahau e noho ana i a koutou i te temepara i ia ra, i ia ra, kihai i totoro mai o koutou ringa ki ahau: otira no koutou tenei haora, ko te kaihanga hoki o te pouri. 56 Na ka hopukina ia e ratou, ka arahina atu, a kawea ana ki roto ki te whare o te tino tohunga. Ko Pita ia i aru mai i tawhiti. 57 A, no ka otu i a ratou he kapura te tahu ki waenga marae, i a ratou e noho tahi ana, ka noho hoki a Pita i waenganui o ratou. 58 Na ka kitea ia e tetahi kotiro, i a ia e noho ana i te marama o te kapura; a matatau tonu te titiro ki a ia, ka mea, I a ia ano hoki tenei. 59 Na ka whakakahore ia ki a ia, ka mea, E ko, kahore ahau e mohio ki a ia. 60 A taro kau iho ka kite tetahi atu i a ia, ka mea, No ratou hoki koe. Na ka mea a Pita, E mara, kahore. 61 A, me te mea kotahi te haora i muri iho, ka tohe ano tetahi atu, ka mea, He pono i a ia ano hoki tenei: no Kariri hoki.

23 Katahi ka whakatika to ratou huihui katoa, a arahina ana ia ki a Pirato. 2 Na ka anga ratou ka whakapa he ki a ia, ka mea, Kua mau i a matou tenei tangata e kukume ke ana i te iwi, e mea ana kia kaua e hoato te takoha ki a Hiha, e ki ana he kingi ia, ko te Karaiti. 3 Na ka ui a Pirato ki a ia, ka mea, Ko koe ranei te kingi o nga Hurai? Ka whakahoki ia ki a ia, ka mea, Kua korerotia mai na e koe. 4 Na ko te meatanga a Pirato ki nga tohunga nui, ki nga mano, kahore tetahi he o tenei tangata i mau i ahau. 5 A nui atu ta ratou tohe, ka mea, E whakatutehu ana ia i te iwi, e whakaako ana puta noa i Huria, timata mai i Kariri a tae noa mai ki konei. 6 I te rongonga ia o Pirato ki Kariri, ka ui, No Kariri ranei tenei tangata? 7 A, i tona mohiotanga no te rangatiratanga ia o Herora, ka tonoa ia ki a Herora, i Hiruharama hoki ia i aua ra. 8 Na, i te kitenga o Herora i a Ihu, nui rawa tona hari; kua roa ia e hiahia ana kia kite i a ia, he maha hoki nga mea i rangona e ia mona; na ka tumanako ia kia kite i tetahi merekara e meinga ana e ia. 9 Na he maha nga kupu i ui ai ia ki a ia; heoi kahore kau he kupu i whakahokia e ia. 10 Na tu ana

nga tohunga nui me nga karaipi, kaha rawa hoki ta e meatia i te rakau ka maroke? 32 Na tera atu etahi ratou whakapa he ki a ia. 11 Na ka whakakorekore tokorua, he hunga mahi kino, e arahina ngatahitia a Herora ratou ko ana hoia ki a ia, ka taunu, a ka ana me ia kia whakamatea. 33 A ka tae ratou ki te oti ia te whakakakahu ki te kahu whakapaipai, ka wahi e kiia nei ko te Angaanga, ka ripekatia ia ki whakahokia atu ki a Pirato. 12 I taua rangi ano ka reira, me aua kaimahi kino, kotahi ki matau, kotahi ki houhia te rongo a Pirato raua ko Herora: i mua hoki e maui. 34 Na ka mea a Ihu, E Pa, houhia te rongo ki a mauahara ana ki a raua. 13 Na ka karangatia e Pirato ratou: kahore hoki ratou e mohio ki ta ratou e mea nga tohunga nui, nga rangatira, me te iwi ano, 14 Ka nei. A weheweheha ana ona kakahu e ratou he mea mea ia ki a ratou, kua kawea mai nei e koutou tenei maka ki te rota. 35 Me te tu ano te iwi matakitaki ai. tangata ki ahau, me te ki ano kei te kukume ke ia i te Ko nga rangatira hoki ka tawai ki a ia, ka mea, Ko era iwi: a ka oti nei ia te uiui e ahau i to koutou aroaro, atu i whakaorangia e ia; mana ano ia e whakaora, ki na, kihai i mau i ahau tetahi he o tenei tangata i roto i te mea ia ko te Karaiti a te Atua, ko tana i whirirwhiri nga mea i whakapangia nei e koutou ki a ia. 15 A ai. 36 Ko nga hoia etahi i taunu ki a ia, ka haere mai kihai ano hoki a Herora: nana ia i whakahoki mai ki me te kawe mai he winika ki a ia, 37 Ka mea, Ki te a tatou, na, kahore ana mahi e tika ai kia mate ia. mea ko koe te Kingi o nga Hurai, whakaora i a koe. 16 Na, me whiu ia e ahau, ka tuku atu ai. 17 Kua 38 A tera te mea i tuhituhia ki runga ake i a ia, KO TE takoto hoki te tikanga kia tukua atu tetahi ki a ratou KINGI TENEI O NGA HURAI. 39 Na ko tetahi o nga i te hakari. 18 Na ka panui ratou ki te karanga, ka kaimahi kino i whakairia ra i kohukohu ki a ia, i mea, mea, Whakamatea tenei, ko Parapa te tuku mai ki a Ki te mea ko te Karaiti koe, whakaorangia koe, maua matou: 19 Ko tenei hoki i maka ki te whare herehere hoki. 40 Na ka whakahoki tetahi, ka riri ki a ia, ka mo te nananga i nana ai ia i roto i te pa, mo te patu mea, E kore ranei koe e wehi ki te Atua, kei tenei tangata. 20 Na ka mea atu ano a Pirato, he mea hoki mate tahi nei hoki koe? 41 Ka tika raia to taua; ka nana kia tukua a Ihu; 21 Heoi hamama ana ratou, whiwhi hoki taua ki nga mea e tika ana mo a taua mea ana, Ripekatia ia, ripekatia. 22 Ka mea ano ia ki hanga: ko tenei ia kahore ana mahi he. 42 Na ko tana a ratou, ko te toru o nga meatanga, he aha ra te kino meatanga ki a Ihu, E te Ariki, kia mahara koe ki ahau i meinga e tenei tangata? Kahore ano i mau i ahau ina haere mai koe i runga i tou rangatiratanga. 43 tetahi he ona e mate ai: maku ia e whiu, ka tuku atu Ano ra ko Ihu ki a ia, he pono taku e mea nei ki a ai. 23 Otira nui atu o ratou reo ki te tohe, e tono ana koe, Ko aianei koe noho ai ki ahau ki Pararaiha. 44 kia ripekatia ia. A riro rawa i ta o ratou reo. 24 Na ka Na kua tata ki te ono o nga haora, a ka pouri a runga whakaotia e Pirato kia waiho i ta ratou i tono ai. 25 o te whenua katoa, tae noa ki te iwa o nga haora. 45 Na ka tukua ano ki a ratou te tangata i maka ki te I pouri hoki te ra, a i wahia te arai o te whare tapu i whare herehere mo te nananga, mo te patu tangata, waenganui pu. 46 A nui atu te reo o Ihu ki te karanga; ta ratou hoki i tono ai; ko Ihu ia i tukua ki ta ratou i pai i mea ia, E Pa, tenei toku wairua ka tukua atu nei ki ai. 26 A i a ratou e arahi ana i a ia, ka mau ratou ki ou ringa: ka mutu enei kupu, ka hemi ia. 47 A, i te tetahi tangata o Hairini, kia a Haimona, e haere mai kitenga o te keneturio i taua mea, ka whakakororia ia ana i nga whenua, a utaina ana ki a ia te ripeka, kia i te Atua, ka mea, he pono he tangata tika tenei. 48 amohia i muri i a Ihu. 27 Na he nui te huihuinga o te Me te hunga katoa hoki i huihui mai ki te matakitaki, i iwi i aru i a ia, me nga wahine hoki e tangi ana, e aue to ratou kitenga i aua mea i meatia ra, ka patuki i ana ki a ia. 28 Na ka tahuri a Ihu ki a ratou, ka mea, o ratou uma, a hoki ana. 49 A ko te hunga katoa i E nga tamahine o Hiruharama, kaua e tangi ki ahau, mohio ki a ia, ratou ko nga wahine i aru mai i a ia engari me tangi ki a koutou ano, ki a koutou tamariki. i Kariri, i tu mai i tawhiti, matakitaki ai ki enei mea. 29 Tera hoki e puta nga ra e mea ai ratou, Koa tonu 50 Na tera tetahi tangata, ko Hohepa te ingoa, he nga pakoko, me nga kopu kahore i whanau, me nga tangata noho runanga; he tangata pai, he tangata u kahore i ngotea. 30 Ko reira timata ai ratou te mea tika: 51 Kihai ia i whakaae ki to ratou whakaaro, ki ta ki nga maunga, Horo iho ki runga ki a matou: ki nga ratou mahi; no Arimatia ia, no tetahi pa o nga Hurai: pukepuke hoki, Hipokina matou. 31 Ki te meinga hoki a he tangata ia e tatari ana ki te rangatiratanga o te enei mea e ratou i te rakau e kaimata ana, ko te aha Atua. 52 I haere ia ki a Pirato, a tonoa ana e ia te

tinana o Ihu. 53 Na, ka tangohia iho e ia taua tinana, ia, I Hiruharama koe e noho ana, a ko koe anake a takaia ana ki te rinena, ka waiho ki te rua i haua kahore i mohio ki nga mea kua meinga nei ki reira i ki roto ki te kohatu, kahore hoki i takoto noa tetahi enei ra? 19 Ka mea ia ki a raua, Ki ehea mea? Ka tangata ki reira. 54 Na ko te ra takanga hakari ia, mea raua ki a ia, Ki nga mea o Ihu o Nahareta, he a meake puao te hapati. 55 I aru ano nga wahine i poropiti hoki ia, he kaha tana mahi, tana kupu, i te haere tahi mai nei me ia i Kariri, a kite ana i te urupa, aroaro o te Atua, o te iwi katoa: 20 Ki tona hoatutanga i te whakatakotoranga ano o tona tinana. 56 Na ka e nga tohunga nui, e o matou rangatira hoki, kia hoki ratou, ka mahi i nga mea kakara, i nga hinu. A tukua ki te mate, a ripekatia ana ia. 21 I tumanako noho ana i te hapati, he whakaaro hoki ki te ture.

24 Na i te ra tuatahi o te wiki, i te tino ata po, ka haere mai ratou ki te urupa, me te mau mai i nga mea kakara kua mahia nei e ratou. 2 A rokohanga atu e ratou kua hurihia te kamaka i te urupa. 3 A ka tomo ratou ki roto; kihai i kitea te tinana o te Ariki, o Ihu. 4 Na, i a ratou e pokaikaha ana ki tenei, na, tu ana nga tangata tokorua i o ratou taha, uira tonu nga kakahu. 5 Na, i a ratou e matakana, e kupapa iho ana o ratou kanohi ki te whenua, ka mea raua ki a ratou, he aha koutou ka rapu ai i te tangata ora i roto i te hunga mate? 6 Kahore ia i konei, engari kua ara: kia mahara ki tana i mea ai ki a koutou i a ia ano i Kariri, 7 Ki tana meatanga, Kua takoto te tikanga kia tukua te Tama a te tangata ki nga ringa o te hunga hara, kia ripekatia, a i te toru o nga ra ka ara. 8 Na ka mahara ratou ki ana kupu; 9 A hoki mai ana i te urupa, ka korero i enei mea katoa ki te tekau ma tahi, ki a ratou ko era atu katoa. 10 Na ko Meri Makarini ratou ko Hoana, ko Meri whaea o Hemi, ko o ratou hoa wahine, nga kaikorero i enei mea ki nga apotoro. 11 A ko te ahua o aua kupu ki ta ratou whakaaro he mea tito noa; kihai i whakaponohipa e ratou. 12 Katahi ka whakatika a Pita, ka oma ki te urupa: a, ko tona pikonga iho ka kite, ko nga kakahu takai anake e takoto ana; a hoki ana ki tona whare me te miharo ano i roto i a ia ki taua mea i meatia. 13 Na tokorua o ratou e haere ana i taua ra ki tetahi kainga, e ono tekau paronga te matara i Hiruharama, ko Emauha te ingoa. 14 E korerorero ana hoki raua tetahi ki tetahi ki enei mea katoa i meinga. 15 A, i a raua e korerorero ana, e uiui ana ki a raua, na ko Ihu, ko ia tonu, kua whakatata, a haere tahi ana me raua. 16 I puritia hoki o raua kanohi, i kore ai raua e mohio ki a ia. 17 Na ka mea ia ki a raua, he aha enei kupu e korero nei korua ki a korua, i a korua e haere nei? Na ka tu raua, kihai i korikori, me te ahua pouri. 18 Na ka whakahoki tetahi, ko Kereopa te ingoa, ka mea ki a

poropiti hoki ia, mana e whakaora a lharaira. Na i te taha o enei mea katoa, ko te toru tenei o nga ra i meinga ai enei mea. 22 A miharo noa iho matou ki etahi wahine o matou, i haere i te atatu ki te urupa; 23 Heoi, i te korenga i kitea e ratou tona tinana, ka hoki mai, ka mea, i kitea ano e ratou he putanga anahera, e ki ana mai kei te ora ia. 24 Na ka haere atu etahi o o maua hoa ki te urupa, a rokohanga atu, rite tonu ki ta nga wahine i korero ai: otira kihai ia i kitea. 25 Na ko tana meatanga ki a raua, E te hunga whakaaro kore, ngakau puhoi ki te whakapono ki nga mea katoa i korero ai nga poropiti: 26 Kahore ianei i takoto te tikanga kia pa enei mea ki a te Karaiti, kia tomo ia ki tona kororia? 27 Na ka timata ia ki ta Mohi, ki ta nga poropiti katoa, whakaaturia ana ki a raua nga mea mona o nga karaipiture katoa. 28 A ka tata ki te kainga i haere ai raua: na ka ahu atu ia, me te mea e haere tonu ana ia. 29 Na ka tohe raua ki a ia, ka mea, E noho ki a maua: kua ahiahi hoki, kua titaha te ra. Na ka tomo atu ia, ka noho ki a raua. 30 A, i tona nohoanga iho ki a raua ki te kai, ka mau ia ki te taro, ka whakapai, ka whawhati, a hoatu ana ki a raua. 31 Na kua kite o raua kanohi, a ka mohio ki a ia; a ngaro whakarere atu ia i a raua. 32 A ka mea raua ki a raua, Kihai koia o taua ngakau i mumura i roto i a taua, i a ia e korero ana ki a taua i te ara, e whakaatu ana i nga karaipiture ki a taua? 33 Na ka whakatika raua i taua haora ano, a hoki ana ki Hiruharama, a rokohanga atu kua huihui te tekau ma tahi me o ratou hoa, 34 E mea ana, Koia rawa ano! kua ara te Ariki, kua puta ki a Haimona. 35 Na ka korerotia e raua nga meatanga i te ara, to raua mohiotanga hoki ki a ia i te whatiwhatinga o te taro. 36 A, i a raua e korero ana i enei mea, na tera ia tu ana i waenganui o ratou, mea ana ki a ratou, Kia tau te rangimarie ki a koutou. 37 Otira koera ana ratou, wehi ana; i mahara hoki he wairua ta ratou i kite ai. 38 Na ko tana meatanga ki a ratou, He aha koutou ka pororaru ai? na te aha hoki i puta ake ai nga whakaaroaronga i roto i o koutou

ngakau? 39 Tirohia oku ringa me oku waewae, ko ahau tonu tenei: whawhakia ahau, kia kite ai koutou; kahore hoki o te wairua kikokiko, wheua ranei, penei i oku e kitea mai na e koutou. 40 A, no ka korerotia e ia tenei, ka whakakitea e ia ki a ratou ona ringa me ona waewae. 41 A, i a ratou kahore nei i whakapono i te hari, e miharo ana hoki, ka mea ia ki a ratou, he kai ranei ta koutou kei konei? 42 Na ka hoatu e ratou ki a ia tetahi ika, he mea tunutunu, me te honi. 43 Na ka tango ia, a kainga ana e ia i to ratou aroaro. 44 I mea ano ia ki a ratou, Ko nga kupu enei i korero ai ahau ki a koutou, i ahau ano i a koutou, me whakarite nga mea katoa kua oti te tuhituhi i roto i te ture a Mohi, i nga poropiti, i nga waiata, moku. 45 Katahi ia ka whakamakoha i o ratou hinengaro, kia matau ai ki nga karaipiture, 46 Ka mea ki a ratou, Ko te mea tenei i tuhituhia, ko te tikanga ano tenei, ko te Karaiti kia whakamamaetia, kia ara ano i te hunga mate i te toru o nga ra: 47 Kia kauwhautia hoki te ripeneta me te murunga hara i runga i tona ingoa ki nga tauwi katoa; ki Hiruharama timata ai. 48 Na ko koutou hei kaiwhakaatu mo enei mea. 49 Nana, maku e tuku ki a koutou te mea i korerotia i mua e toku Matua: otiiā e noho koutou ki te pa, ki Hiruharama, kia whiwhi ra ano ki te kaha i runga. 50 Na arahina ana ratou e ia ki waho, ki Petani, na kua ara ona ringa, whakapaingia ana ratou e ia. 51 A, i a ia e whakapai ana i a ratou, ka mawehe atu ia i a ratou, kahakina atu ana ki te rangi. 52 Na ka koropiko ratou ki a ia, a hoki ana ki Hiruharama, he nui hoki te koa: 53 A noho tonu ai ratou i te temepara, me te whakapai ki te Atua.

Amine.

Hoani

1 I te timatanga te Kupu, i te Atua te Kupu, ko te Atua ano te Kupu. **2** I te Atua ano tenei Kupu i te timatanga. **3** Nana nga mea katoa i hanga; kahore hoki tetahi mea i kore te hanga e ia o nga mea i hanga. **4** I a ia te ora; ko te ora te marama mo nga tangata. **5** I roto i te pouri te marama e whiti ana; heoi kihai i mau i te pouri. **6** I tonoa mai he tangata e te Atua, ko Hoani tona ingoa. **7** I haere mai ia hei kaiwhakaatu, hei whakaatu mo te marama, kia meinga ai e ia nga tangata katoa kia whakapono. **8** Ehara ia i te marama, engari i haere mai hei kaiwhakaatu mo te marama. **9** Ko te marama pono tera, ara ko te marama e marama ai nga tangata katoa e haere mai ana ki te ao. **10** I te ao ia, i hanga ano e ia te ao, a kihai te ao i mohio ki a ia. **11** I haere mai ia ki ona, a kihai ona i manako ki a ia. **12** Tena ko te hunga i manako ki a ia i tukua e ia ki a ratou nga tikanga e meinga ai ratou hei tamariki ma te Atua, ara ki te hunga e whakapono ana ki tona ingoa: **13** Ki te hunga ehara nei i te toto, ehara i ta te kikokiko i pai ai, ehara i ta te tangata i pai ai, engari na te Atua i whanau ai. **14** I whakakikokikoa te Kupu, a noho ana i a matou, i kite ano matou i tona kororia he kororia e rite ana ki to te Tama kotahi a te Matua, ki tonu i te aroha noa, i te pono. **15** I korerotia ia e Hoani; i karanga tera, i mea, Ko ia tenei i korerotia ra e ahau, Ko ia e haere mai ana i muri i ahau e meinga ana ki mua i ahau: no mua hoki ia i ahau. **16** Kua riro hoki i a tatou katoa tetahi wahi o tona raneatanga, te aroha noa hono iho ki te aroha noa. **17** Na Mohi hoki i homai te ture; ko te aroha noa me te pono i ahu mai i a Ihu Karaiti. **18** Kahore ano he tangata i kite noa i te Atua; ko te Tama kotahi, kei te uma nei o te Matua, nana ia i whakapuaki. **19** Na ko te korero tenei a Hoani, i te tononga mai a nga Hurai i Hiruharama i nga tohunga nui ratou ko nga Riwaiti hei ui ki a ia, Ko wai koe? **20** Na ka whakina e ia, kihai i whakakahore, i whaki hoki, Ehara ahau i a te Karaiti. **21** A ka ui ratou ki a ia, Tena, peheia? Ko Iraia koe? Ka mea ia, Kahore. Ko te poropiti oti koe? Ka whakahokia e ia, Kahore. **22** Na ka mea ratou ki a ia, Ko wai koia koe? Hei kupu whakahoki ma matou ki te hunga i tonoa mai ai matou. E pehea ano koe ki a koe? **23** Ka mea ia, he reo ahau no tetahi e karanga ana i te koraha, Whakatikaia te huarahi o te Ariki; he pera me ta Ihaia poropiti i mea ai. **24** No nga Parihi hoki te hunga i tonoa mai ra. **25** Na ka ui ratou ki a ia, ka mea ki a ia, He aha oti koe i iriiri ai, ki te mea ehara koe i a te Karaiti, ehara i a Iraia, ehara i te poropiti? **26** Na ka whakahoki a Hoani ki a ratou, ka mea, He iriiri taku ki te wai: otia tena te tu na i waenganui i a koutou tetahi kahore e mohiotia e koutou: **27** Ko ia tenei e haere mai ana i muri i ahau kahore hoki ahau e tau hei wewete i te here o tona hu. **28** I meatia enei mea ki Petapara, kia tawahi atu o Horano, ki te wahi e iriiri ana a Hoani. **29** I te aonga ake ka kite ia i a Ihu e haere ana mai ki a ia, ka mea, na, te Reme a te Atua, hei waha atu i te hara o te ao! **30** Ko ia tenei i korero ai ahau, Kei te haere mai i muri i ahau tetahi tangata kua meinga ki mua i ahua; no mua hoki ia i ahau. **31** A kahore ahau i matau ki a ia; heoi hei whakakite i a ia ki a Iharaia, i haere mai ai ahau me taku iriiri ki te wai. **32** Na ka whakaatu a Hoani, ka mea, I kite ahau i te Wairua e heke iho ana i te rangi, ano he kukupa, a noho ana i runga i a ia. **33** A kahore ahau i matau ki a ia: engari i ki mai ki ahau te kaitono mai i ahau ki te iriiri ki te wai, Ko te tangata e kite ai koe i te Wairua e heke iho ana, e noho ana ki runga ki a ia, ko ia tena te kaiiri ki te Wairua Tapu. **34** A kua kite ahau, kua whakaatu nei hoki, ko te Tama tenei a te Atua. **35** I te aonga ake i te aroha noa, i te pono. **36** Na ka titiro ia ki a Ihu e haere ana, ka mea, na, te Reme a te Atua! **37** A ka rongo nga akonga tokorua ki a ia e korero ana, a aru ana raua i a Ihu. **38** A ka tahuri a Ihu, ka kite i a raua e aru ana, ka mea ia ki a raua, E rapu ana korua i te aha? Na ko ta raua meatanga ki a ia, E Rapi, ko te tikanga tenei ina whakamaoritia, E te Kaiwhaako, kei hea tou kainga? **39** Ka mea ia ki a raua, haere mai kia kite. Haere ana raua, a ka kite i tonu wahi i noho ai, a noho ana i a ia i taua ra: ko te tekau hoki ia o nga haora. **40** Ko Anaru, teina o Haimona Pita tetahi o taua tokorua i rongo nei ki a Hoani e korero ana, a aru ana i a ia. **41** Ko ia kua kite wawe i tona tuakana ake, i a Haimona, ka mea ki a ia, Kua kitea e maua te Mihia, ko te tikanga tenei ina whakamaoritia, ko te Karaiti. **42** Na ka arahina mai ia e ia ki a Ihu. A ka titiro a Ihu ki a ia, ka mea, Ko Haimona koe, ko te tama a Hona: me hua koe ko Kipa: tona whakamaoritanga ko Pita, ara ko Kohatu. **43** I te aonga ake ka mea a Ihu kia haere ki Kariri, a

ka kite i a Piripi: a ka mea a lhu ki a ia, E aru i ahau. whakapono ana ana akonga ki a ia. 12 Muri iho i tenei 44 Na ko Piripi no Petahaira, no te pa o Anaru raua ko ka haere iho ia ki Kaperenauma, a ia, tona whaea, Pita. 45 Ka kite a Piripi i a Natanahira, ka mea ki a ia, ona teina, me ana akonga: a kihai i maha nga ra i Kua kitea e matou a ia, mona nei te tuhituhi a Mohi i noho ai ratou ki reira. 13 Na kua tata te kapenga o roto i te ture, ta nga poropiti hoki, a lhu o Nahareta nga Hurai, a ka haere a lhu ki Hiruharama: 14 Na te tama a Hohepa. 46 Na ka mea a Natanahira ki a rokohanga atu e ia i roto i te temepara e noho ana nga ia, E puta koia tetahi mea pai i Nahareta? ka mea a kaihoko kau, hipi, kukupa, me nga kaiwhakawhitiwhiti Piripi ki a ia, haere mai kia kite. 47 Ka kite a lhu i a moni. 15 A, ka hanga e ia he whiu ki nga aho nonohi, Natanahira e haere ana mai ki a ia, ka puaki tana ka whiu katoatia e ia ki waho i te temepara, nga kupu mona, Na he tino tangata no Iharaира, kahore hipi, me nga kau; ringihia ana hoki te moni a nga ona tinihangia. 48 Ka mea a Natanahira ki a ia, No kaiwhakawhitiwhiti moni, turakina ake nga tepu; 16 hea koe i matau ai ki ahau? Ka whakahoki a lhu ki a I mea ano ia ki nga kaihoko kukupa, Tangohia atu ia, ka mea, I te mea kiano koe i karangatia e Piripi, i enei i konei; aua te whare o toku Matua e meinga hei a koe ano i raro i te piki, i kite ahau i a koe. 49 Na ka whare hokohoko. 17 A ka mahara ana akonga ki te whakahoki a Natanahira, ka mea ki a ia, E Rapi, ko mea i tuhituhia, Ka pau ahau i te aroha ki tou whare. te Tama koe a te Atua, ko te Kingi koe o Iharaира. 18 Na ka whakahoki nga Hurai, ka mea ki a ia, he aha 50 Na ka whakahoki a lhu, ka mea ki a ia, No taku te tohu e whakakitea ana e koe ki a matou, ina koe meatanga ki a koe, I kite ahau i a koe i raro i te piki, i ka mea nei i enei mea? 19 Na ka whakahoki a lhu, ka whakapono ai koe? rahi atu i enei nga mea e kitea e mea ki a ratou, Wawahia tenei whare tapu, a kia toru koe. 51 I mea ano ia ki a ia, He pono, he pono tenei nga ra ka ara ano i ahau. 20 Ano ra ko nga Hurai, E kupu aku ki a koutou, Tera koutou e kite i te rangi e wha tekau ma ono nga tau i hanga ai tenei whare tuwhera ana, i nga anahera a te Atua e piki ake ana, tapu, e oti ranei te hanga e koe i nga ra e toru? 21 e heke iho ana ki te Tama a te tangata.

2 Na i te toru o nga ra he marena i Kana o Kariri; a reira te whaea o lhu: 2 I karangatia ano a lhu ratou ko ana akonga ki te marena. 3 A, i te paunga o te waina, ka mea te whaea o lhu ki a ia, Kahore a ratou waina. 4 Ka mea a lhu ki a ia, E tai, he aha taku ki a koe? kahore ano kia taea noatia toku haora. 5 Ka mea tona whaea ki nga kaimahi, Ko tana e mea ai ki a koutou, meatia. 6 Na i reira etahi ipu kohatu e ono e tu ana, he tikanga na nga Hurai mo te horoi, e rua, e toru nga mehua o tetahi, o tetahi, ina ki. 7 Ka mea a lhu ki a ratou, Whakakiia nga ipu ki te wai. A whakakiia ana e ratou, purena noa. 8 Na ka mea ia ki a ratou, Tena, utuhia, kawea atu ki te rangatira o te hakari. A kawea ana e ratou. 9 A, no ka whakamatau te rangatira o te hakari i te wai i whakawainatia, a kihai i mohio no hea ranei; ko nga pononga ia i utuhia ai te wai i mohio; ka karanga te rangatira o te hakari ki te tane marena hou, 10 Ka mea ki a ia, E whakatakotaria ana e nga tangata katoa te waina pai i te matatanga; a ka roa te inumanga, mo reira te waina he iti iho nei te pai: ko koe ia, kua tohu i te waina pai i haere te tangata e whanau hou, e kore ia e ahei te kite i te rangatiratanga o te Atua. 4 Ka mea a hei te tangata i mo naianei. 11 I meatia tenei timatanga merekara e Nikorima ki a ia, Me pehea ka whanau ai te tangata i tona korohetetanga? e taea ranei te tuarua o nga lhu ki Kana o Kariri, i whakakitea e ia tona kororia; a haerenga ki roto ki te kopu o tona whaea, whanau mai

Otira ko te whare tapu o tona tinana tana i korero ai. 22 Na reira, i tona aranga ake i te hunga mate, ka mahara ana akonga ki tana korerotanga i tenei; a whakapono ana ratou ki te karaipiture, ki te kupu hoki i korerotia e lhu. 23 Na, i a ia i Hiruharama, i te kapenga, i te hakari, he tokomaha i whakapono ki tona ingoa, i to ratou kitenga i ana merekara i meatia e ia. 24 Otira kihai a lhu i tuku atu i a ia ki a ratou, i mohio hoki ia ki nga tangata katoa. 25 A kahore ana meatanga kia whakaaturia te tangata e tetahi: i matau hoki ia ki te mea i roto i te tangata.

3 Na he tangata tera no nga Parihi, ko Nikorima tona ingoa, he rangatira no nga Hurai: 2 Ka haere mai tenei ki a lhu i te po, ka mea ki a ia, E Rapi, e matau ana matou i haere mai koe i te Atua hei kaiwhakaako, ina hoki e kore tetahi tangata e ahei te mea i enei merekara e meatia nei e koe, ki te kahore te Atua i a ia. 3 Ka whakahoki a lhu, ka mea ki a ia, he pono, he pono, taku e mea nei ki a koe, Ki te whakakitea a ia, Me pehea ka whanau ai te tangata i tona korohetetanga? e taea ranei te tuarua o nga lhu ki Kana o Kariri, i whakakitea e ia tona kororia; a haerenga ki roto ki te kopu o tona whaea, whanau mai

ai? 5 Ka whakahokia e Ihu, He pono, he pono taku e te whenua o Huria; a noho tahi ana ratou ki reira, mea nei ki a koe, Ki te kahore te tangata e whanau me tana iriri ano. 23 Na i te iriri ano hoki a Hoani ki te wai, i te Wairua hoki, e kore ia e ahei te tomo Enona, ki tetahi wahi e tata ana ki Harema, no te ki te rangatiratanga o te Atua. 6 Ko ta te kikokiko e mea he nui te wai o reira: a ka haere mai ratou, ka whanau ai he kikokiko; ko ta te Wairua e whanau ai iriria. 24 Kahore ano hoki a Hoani i panga ki te whare he wairua. 7 Aua ra e miharo ki taku i mea nei ki a herehere. 25 Na ka ara he totohe a nga akonga a koe, he mea tuturu tenei kia whanau hou koutou. 8 E Hoani ki tetahi Hurai mo te purenga. 26 A ka haere pupuhi ana te hau ki tana wahi e pai ai, ka rongo hoki ratou ki a Hoani, ka mea ki a ia, E Rapi, ko te tangata koe ki tona haruru, otia e kore e mohiotia e koe te i tawahi na korua o Horano, ko tau i whakaatu mai wahi i puta mai ai, e tae atu ai ranei: ko te ritenga na, nana, kei te iriri ia, e haere ana hoki te katoa ki a tenei ki te hunga katoa ka whanau i te Wairua. 9 Ka ia. 27 Ka whakahoki a Hoani, ka mea, E kore tetahi whakahoki a Nikorima, ka mea ki a ia, Me pehea ka mea e riro i te tangata, ki te kore e homai ki a ia i te taea ai enei mea? 10 Ka whakahoki a Ihu, ka mea rangi. 28 Ko koutou hei kaiwhakaae ki ahau, ki taku ki a ia, Ko koe te Kaiwhakaako o Iharaira, a kahore meatanga, Ehara ahau i a te Karaiti, engari i tonoa i matau ki enei mea? 11 He pono, he pono taku e mai ahau i mua i a ia. 29 Ko te tangata i te wahine mea nei ki a koe, E korerotia ana e matou ta matou i marena hou, ko ia te tane marena hou: na ko te hoa matau ai, e whakaaturia ana ta matou i kite ai; heoi, e o te tane marena hou, e tu ana, e rongo ana ki a ia, kore koutou e tango ki ta matou whakaaturanga. 12 ka hari pu ki te reo o te tane marena hou: na reira i Ki te mea kua korerotia e ahau ki a koutou nga mea o tutuki ai tenei hari oku. 30 Ko te tikanga tenei, ko ia te whenua, a kahore koutou e whakapono, me pehea kia nui haere, ko ahau kia iti haere. 31 Ko ia e haere ka whakapono ai ki te korerotia e ahau ki a koutou mai ana i runga, kei runga ake ia i te katoa: ko to nga mea o te rangi? 13 Kahore hoki he tangata i kake te whenua no te whenua ia, no te whenua ano ana noa ki te rangi, ko ia anake i heke iho i te rangi, ara korero: ko ia e haere mai ana i te rangi, kei runga ko te Tama a te tangata, e noho mai nei i te rangi. 14 ake ia i te katoa. 32 A ko tana i kite ai, i rongo ai, ko Ka rite hoki ki ta Mohi whakairinga i te nakahi i te ia tana e whakaatu ai: kahore hoki tetahi tangata e koraha, kua takoto te tikanga kia pera te whakairinga o te Tama a te tangata. 15 Kia kahore ai e ngaro te tangata e whakapono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki te ora tonu. (aiōnios g166) 16 Koia ano te aroha o te Atua ki te ao, homai ana e ia tana Tama kotahi, kia kahore ai e ngaro te tangata e whakapono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki te ora tonu. (aiōnios g166) 17 Kihai hoki te Atua i tono mai i tana Tama ki te ao ki te whakahe i te ao; engari kia ora ai te ao i a ia. 18 Ko ia e whakapono ana ki a ia, e kore e tau te he ki a ia: tena ko ia e kore e whakapono, kua whakahengia noatia ake, mona kihai i whakapono ki te ingoa o te Tama kotahi a te Atua. 19 Ko te whakahenga hoki tenei, no te mea kua tae mai nei te marama ki te ao, a nui atu to nga tangata aroha ki te pouri i to ratou ki te marama, he kino hoki no a ratou mahi. 20 E kino ana hoki ki te marama nga kaimahi katoa i te kino, e kore ano hoki e haere mai ki te marama, kei whakakitea a ratou mahi. 21 Tena ko te kaimahi i te pono, e haere mai ana ki te marama, kia kitea ai ana mahi, he mea mahi i roto i te Atua. 22 A no muri i enei mea ka haere a Ihu, ratou ko ana akonga, ki

te whenua o Huria; a noho tahi ana ratou ki reira, mea nei ki a koe, Ki te kahore te tangata e whanau me tana iriri ano. 23 Na i te iriri ano hoki a Hoani ki te wai, i te Wairua hoki, e kore ia e ahei te tomo Enona, ki tetahi wahi e tata ana ki Harema, no te ki te rangatiratanga o te Atua. 6 Ko ta te kikokiko e mea he nui te wai o reira: a ka haere mai ratou, ka whanau ai he kikokiko; ko ta te Wairua e whanau ai iriria. 24 Kahore ano hoki a Hoani i panga ki te whare he wairua. 7 Aua ra e miharo ki taku i mea nei ki a herehere. 25 Na ka ara he totohe a nga akonga a koe, he mea tuturu tenei kia whanau hou koutou. 8 E Hoani ki tetahi Hurai mo te purenga. 26 A ka haere pupuhi ana te hau ki tana wahi e pai ai, ka rongo hoki ratou ki a Hoani, ka mea ki a ia, E Rapi, ko te tangata koe ki tona haruru, otia e kore e mohiotia e koe te i tawahi na korua o Horano, ko tau i whakaatu mai wahi i puta mai ai, e tae atu ai ranei: ko te ritenga na, nana, kei te iriri ia, e haere ana hoki te katoa ki a tenei ki te hunga katoa ka whanau i te Wairua. 9 Ka ia. 27 Ka whakahoki a Hoani, ka mea, E kore tetahi whakahoki a Nikorima, ka mea ki a ia, Me pehea ka mea e riro i te tangata, ki te kore e homai ki a ia i te taea ai enei mea? 10 Ka whakahoki a Ihu, ka mea rangi. 28 Ko koutou hei kaiwhakaae ki ahau, ki taku ki a ia, Ko koe te Kaiwhakaako o Iharaira, a kahore meatanga, Ehara ahau i a te Karaiti, engari i tonoa i matau ki enei mea? 11 He pono, he pono taku e mai ahau i mua i a ia. 29 Ko te tangata i te wahine mea nei ki a koe, E korerotia ana e matou ta matou i marena hou, ko ia te tane marena hou: na ko te hoa matau ai, e whakaaturia ana ta matou i kite ai; heoi, e o te tane marena hou, e tu ana, e rongo ana ki a ia, kore koutou e tango ki ta matou whakaaturanga. 12 ka hari pu ki te reo o te tane marena hou: na reira i Ki te mea kua korerotia e ahau ki a koutou nga mea o tutuki ai tenei hari oku. 30 Ko te tikanga tenei, ko ia te whenua, a kahore koutou e whakapono, me pehea kia nui haere, ko ahau kia iti haere. 31 Ko ia e haere ka whakapono ai ki te korerotia e ahau ki a koutou mai ana i runga, kei runga ake ia i te katoa: ko to nga mea o te rangi? 13 Kahore hoki he tangata i kake te whenua no te whenua ia, no te whenua ano ana noa ki te rangi, ko ia anake i heke iho i te rangi, ara korero: ko ia e haere mai ana i te rangi, kei runga ko te Tama a te tangata, e noho mai nei i te rangi. 14 ake ia i te katoa. 32 A ko tana i kite ai, i rongo ai, ko Ka rite hoki ki ta Mohi whakairinga i te nakahi i te ia tana e whakaatu ai: kahore hoki tetahi tangata e koraha, kua takoto te tikanga kia pera te whakairinga o te Tama a te tangata. 15 Kia kahore ai e ngaro te tangata e whakapono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki te ora tonu. (aiōnios g166) 16 Koia ano te aroha o te Atua ki te ao, homai ana e ia tana Tama kotahi, kia kahore ai e ngaro te tangata e whakapono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki te ora tonu. (aiōnios g166) 17 Kihai hoki te Atua i tono mai i tana Tama ki te ao ki te whakahe i te ao; engari kia ora ai te ao i a ia. 18 Ko ia e whakapono ana ki a ia, e kore e tau te he ki a ia: tena ko ia e kore e whakapono, kua whakahengia noatia ake, mona kihai i whakapono ki te ingoa o te Tama kotahi a te Atua. 19 Ko te whakahenga hoki tenei, no te mea kua tae mai nei te marama ki te ao, a nui atu to nga tangata aroha ki te pouri i to ratou ki te marama, he kino hoki no a ratou mahi. 20 E kino ana hoki ki te marama nga kaimahi katoa i te kino, e kore ano hoki e haere mai ki te marama, kei whakakitea a ratou mahi. 21 Tena ko te kaimahi i te pono, e haere mai ana ki te marama, kia kitea ai ana mahi, he mea mahi i roto i te Atua. 22 A no muri i enei mea ka haere a Ihu, ratou ko ana akonga, ki

4 A, no ka mohio te Ariki, kua rongo nga Parihi, ko nga akonga a Ihu i mea ai, i iriri ai, he tokomaha atu i a Hoani, 2 He ahakoa ra ehara i a Ihu nana i iriri, na ana akonga ia, 3 Ka mahue a Huria i a ia, a hoki ana ano ki Kariri. 4 Na, ko te ara mona i tika na Hamaria. 5 A ka haere ia ki tetahi pa o Hamaria, ko Haika te ingoa, e patata ana ki te wahi i hoatu e Hakopa ki tana tama, ki a Hohepa. 6 Kei reira hoki te puna a Hakopa. Na kua ngenge a Ihu i te haerenga, heoi noho ana ia ki te taha o te puna: a meake ko te ono o nga haora. 7 Ka haere mai tetahi wahine o

Hamaria ki te utu wai: ka mea a Ihu ki a ia, Homai he ki tana korerotanga ki te wahine: heoi kihai tetahi i wai moku. 8 Kua riro hoki ana akonga ki te pa, ki te mea, He aha tau e rapu? he aha koe ka korero ai ki hoko kai. 9 Na ko te meatanga a te wahine o Hamaria a ia? 28 Na ka whakarere e te wahine tana ipu, a ki a ia, he aha koe, he Hurai na koe, ka tono mai haere ana ki te pa, ka mea ki nga tangata, 29 Haere ai i te wai i ahau, he wahine nei ahau no Hamaria? mai, kia kite i te tangata i korerotia mai ai ki ahau kahore hoki e tata ana nga Hurai ki nga Hamarai. 10 nga mea katoa i mea ai ahau: ehara ranei tenei i a Ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ia, Me i matau koe ki te Karaiti? 30 Ka puta ratou ki waho o te pa, a ka ta te Atua e homai ai, ki tenei hoki e mea nei ki a koe, ahu mai ki a ia. 31 I taua takiwa ano ka tohe nga Homai he wai moku; penei kua tono koe ki a ia, a kua akonga ki a ia, ka mea, E te Kaiwhakaako, e kai ra. hoatu e ia te wai ora ki a koe. 11 Ka mea te wahine ki 32 Otira ka mea ia ki a ratou, he kai ano taku hei kai a ia, E kara, kahore au mea hei utu wai, he hohonu maku, kahore koutou e matau. 33 Na ka mea nga ano te puna: no hea tena wai ora au? 12 He nui otu akonga tetahi ki tetahi, I kawea mai ranei e tetahi koe i to matou matua, i a Hakopa, i homai ai te puna he kai mana? 34 Ka mea a Ihu ki a ratou, Ko taku ki a matou, inu ana ia i konei, ratou ko ana tamariki, kai tenei, ko te mea i ta toku kaitono e pai ai, kia me ana kararehe? 13 Ka whakahoki a Ihu, ka mea ki whakaotia hoki tana mahi. 35 E kore ianei koutou e a ia, E mate ano i te wai te tangata e inu ana i tenei mea, Kia wha atu nga marama, a ka taea te kotinga? wai: 14 Tena ko te tangata e inu ana i te wai e hoatu Nana, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kia ara ake o e ahau ki a ia, e kore ia e mate i te wai a ake ake; koutou kanohi, titiro ki nga mara; kua ma noa ake: ko engari te wai e hoatu e ahau ki a ia, hei puna wai te kotinga tenei. 36 Ka whiwhi te kaikokoti ki te utu, tena i roto i a ia e pupu ake ana, a te ora tonu ra ano. ka kohia ano hoki e ia nga hua mo te ora tonu: kia (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Ka mea te wahine ki a ia, E hari tahi ai te kairui raua ko te kaikokoti. (aiōnios g166) kara, homai ki ahau tenei wai, kei mate ahau i te wai, 37 Na konei hoki i pono ai taua ki, E rui ana tetahi, kei haere mai hoki ki konei rawa utu ai 16 Ka mea a e kokoti ana tetahi. 38 I tonoa koutou e ahau ki te Ihu ki a ia, Tikina, karangatia to tahu, ka hoki mai kokoti i te mea kihai i mahia e koutou: he tangata ke ai. 17 Ka whakahoki te wahine, ka mea, Kahore aku nana i mahi, a kua uru koutou ki a ratou mahi. 39 A tahu. Ka mea a Ihu ki a ia, He korero tika tau, Kahore he tokomaha nga Hamari o taua pa i whakapono ki a aku tahu: 18 Ina hoki kua tokorima au tahu; ko ia i a ia, mo te ki a te wahine i mea ra, I korerotia mai e ia koe nei ehara i te tahu nau: he pono tenei korero au. ki ahau nga mea katoa i mea ai ahau. 40 A, no ka tae 19 Ka mea te wahine ki a ia, E kara, e kite ana ahau nga Hamari ki a ia, ka mea kia noho ia ki a ratou: a e he poropiti koe. 20 I karakia o matou matua i runga i rua nga ra i noho ai ia ki reira. 41 Na hira noa ake tenei maunga; a e mea ana koutou, Ko Hiruharama nga tangata i whakapono, he mea hoki na tana kupu; te wahi e tika ai te karakia. 21 Ka mea a Ihu ki a ia, E 42 I mea ano ki te wahine, Ehara i te mea na tau kupu tai, whakapono ki ahau, meake puta te wa, e kore ai i whakapono ai matou inaiane: kua rongo nei hoki koutou e karakia ki te Matua i runga i tenei maunga, matou ake, a ka matau, ko te Karaiti pu tenei, ko te e kore ano i Hiruharama. 22 Kahore koutou e mohio Kaiwhakaora o te ao. 43 Ka pahure aua ra e rua, ka ki ta koutou e karakia nei: e matau ana matou ki ta turia atu e ia i reira, a haere ana ki Kariri. 44 Ko Ihu matou e karakia nei; no nga Hurai nei hoki te ora. 23 tonu hoki nana te ki, Kahore he honore o te poropiti i Otira meake puta te wa, a tenei ano, e karakia ai nga tona kainga ake. 45 Heoi, i tona taenga ki Kariri, ka kaikarakia pono ki te Matua i runga i te wairua, i te whakamanuhiritia ia e nga tangata o Kariri, i kite hoki pono: e rapu ana hoki te Matua ki te pera hei karakia ratou i nga mea katoa i meatia e ia ki Hiruharama i te ki a ia. 24 He Wairua te Atua: me karakia hoki nga hakari: i haere hoki ratou ki te hakari. 46 A ka tae ano kaikarakia ki a ia i runga i te wairua, i te pono. 25 a Ihu ki Kana o Kariri, ki te wahine i meatia ai e ia te Ka mea te wahine ki a ia, E matau ana ahau kei te wai hei waina. Na ko tetahi tangata a te kingi, kei haere mai te Mihiaia, e kiia nei ko te Karaiti, ka tae Kaperenauma tana tama e mate ana. 47 A, no ka mai ia, mana nga mea katoa e korero ki a tatou. 26 rongo ia kua tae mai a Ihu i Huria ki Kariri, ka haere ki Ka mea a Ihu ki a ia, Ko ahau ano ia e korero nei ki a ia, ka inoi ki a ia kia haere ia ki te whakaora i tana koe. 27 Na ka puta i reira ana akonga, ka miharo tama; meake hoki marere. 48 Na ko te meatanga a

Ihu ki a ia, Ki te kahore koutou e kite i nga tohu, i nga merekara, e kore rawa koutou e whakapono. **49** Ka te temepara, ka mea ki a ia, Na, ka oti nei koe te mea te tangata a te kingi ki a ia, E te Ariki, haere iho whakaora: kati te hara kei kino rawa iho te mea e pa i te mea kahore ano kia mate noa taku tamaiti. **50** ki a koe. **15** Haere ana taua tangata, korero ana ki Ka mea a Ihu ki a ia, Haere; kua ora tau tama. Na nga Hurai, na Ihu ia i whakaora. **16** Koia nga Hurai i whakapono ana te tangata ki te kupu i korerotia e whai ai ki te tutukino i a Ihu, mona i mea i enei mea i Ihu ki a ia, a haere ana. **51** A, i a ia e haere ana, ka te hapati. **17** Na ka whakahokia e Ihu ki a ratou, E tutaki ana pononga ki a ia, ka korero, Kua ora tau mahi ana toku Matua a taea noatia tenei ra; e mahi tamaiti. **52** Na ka ui ia ki a ratou ki te haora i matutu ana ano ahau. **18** Koia nga Hurai i tino whai rawa ake ai ia. Ka mea ratou ki a ia, Nonanahi, no te whitu ai kia patua ia, ehara hoki i te mea ko tana takahi o nga haora, i mutu ai tona ka. **53** Na ka mohio te anake i te hapati, engari mona i mea ko te Atua tona papa, ko te tino haora ia i mea ai a Ihu ki a ia, Kua Matua ake, i mea he rite ia ki te Atua te nui. **19** Na ora tau tama: a whakapono ana ia, ratou ko tona ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ratou, he pono, he whare katoa. **54** Ko te rua ano tenei o nga merekara i pono taku e mea nei ki a koutou, E kore e taea e meatia e Ihu, i muri i tona haerenga i Huria ki Kariri.

5 Muri iho i enei mea he hakari ta nga Hurai; a haere ana a Ihu ki Hiruharama. **2** Na kei Hiruharama tetahi wai kaukauranga kei te tatau hipi, tona ingoa Hiperu ko Petehera; e rima ona whakamahau. **3** Na kei roto i enei e takoto ana tona tini o nga turoro, o nga matapo, o nga kopa, o nga memenge, e tatari ana ki te pokarekarenga o te wai. **4** Heke iho ai hoki tetahi anahera i te wa i rite ai ki te kaukauranga, whakapokarekare ai i te wai: a ko ia kua tae wawe i muri iho o te pokarekarenga o te wai i ora i tona mate, ahakoa he aha, he aha. **5** Na kei reira tetahi tangata, e toru tekau ma waru nga tau e mate ana. **6** No te kitenga o Ihu i a ia e takoto ana, ka matau kua roa ke te wa ona e mate ana, ka mea ki a ia, E pai ana ranei koe ki whakaorangia? **7** Ka whakahokia e taua turoro ki a ia, E te Ariki, kahore aku tangata hei tuku i ahau ki te kaukauranga, ina whakapokarekarea te wai: heoi i ahau e haere ana, ka heke iho tetahi i mua i ahau. **8** Ka mea a Ihu ki a ia, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere. **9** A ora tonu ake taua tangata, a tangohia ake ana e ia tona moenga, haere ana. Ko te hapati ano taua ra. **10** Na ka mea nga Hurai ki taua tangata i whakaorangia ra, Ko te hapati tenei: e kore e tika kia mauria e koe tou moenga. **11** Ka whakahokia e ia ki a ratou, Ko te tangata i whakaorangia ai ahau, nana i mea ki ahau, Tangohia ake tou moenga, haere. **12** Na ka ui ratou ki a ia, Ko wai tena tangata i mea na ki a koe, Tangohia ake toua moenga, haere? **13** Otira kihai taua tangata i whakaorangia ra i mohio ko wai ia: i pahemo atu hoki a Ihu, he tokomaha hoki nga tangata i taua wahī.

14 Muri iho i enei mea ka kite a Ihu i a ia i roto i a ia e meatia ana e te Matua: ko tana hoki e mea ai, e meatia ana hoki e a hoki e mea ai, e tama! **20** E aroha ano hoki te Matua ki te Tama, e whakakitea ana hoki ki a ia e nga mea katoa e mea ai ia: he nui atu i enei nga mahi e whakakitea e ia ki a ia, kia miharo ai koutou. **21** Ko ta te Matua hoki, he whakaara, he whakaora i nga tupapaku; ka pera ano te Tama, ka whakaora i ana e pai ai. **22** E kore hoki te Matua e whakawa i tetahi, engari kua tukua e ia nga whakawa katoa ki te Tama: **23** Kia rite ai te whakahonore a nga tangata katoa i te Tama ki ta ratou whakahonore i te Matua. Ki te kahore tetahi e whakahonore i te Tama, e whakakahore ana ia i te honore mo te Matua nana nei ia i tono mai. **24** He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ko te tangata e rongo ana ki tuku korero, e whakapono ana hoki ki toku kaitono mai, he ora tonu tona; e kore ano ia e riro ki te whakawa, engari kua whiti i te mate ki te ora. (aiōnios g166) **25** He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Meake puta te wa, a tenei ano inaianei, e rongo ai nga tupapaku i te reo o ta te Atua Tama; a ko te hunga e rongo ana ka ora. **26** Ta te mea he ora to te Matua kei roto i a ia; waihoki kua homai e ia ki te Tama, kia whai ora i roto i a ia; **27** A kua homai ano ki a ia he tikanga mo te whakawa, no te mea ko ia te Tama a te tangata. **28** Kaua e miharo ki tenei: no te mea meake puta te wa, e rongo ai i tona reo nga tangata katoa i roto i nga urupa, **29** A ka puta; ko nga kaimahi i te pai ki te aranga o te ora; ko nga kaimahi i te kino ki te aranga o te whakawa. **30** E kore e ahei i ahau te mea tetahi mea e ahau anake: rite tonu taku whakawa ki tuku e rongo ai: he tika hoki taku

whakawa; kahore hoki ahau e rapu i taku i pai ai, no te marangatanga ake o nga kanohi o lhu, ka kite i engari i ta toku kaitono i pai ai. 31 Mehemea ko ahau te rahi o te hui e haere mai ana ki a ia; ka mea ia ki hei whakaatu i aku aha, i aku aha, ehara taku i te a Piripi, Ko hea tatou hoko ai i etahi taro, kia kai ai whakaatu pono. 32 Tera atu ano tetahi kaiwhakaatu enei? 6 I penei ai tana ki hei whakamatau mona; i moku; e mohio ana ano ahau he whakaatu pono tana mohio hoki ia ki tana e mea ai. 7 Ka mea a Piripi ki a e whakaatu nei moku. 33 I tono tangata koutou ki ia, E kore e ranei ma ratou nga taro o nga pene e rua a Hoani, a i whakaaturia e ia te pono. 34 Kahore rau, kia whiwhi ai tenei, tenei o ratou i tetahi wahi iti. ahau e manako ki ta te tangata whakaatu: engari e 8 Ka mea tetahi o ana akonga ki a ia, a Anaru, teina o korerotia ana e ahau enei mea kia ora ai koutou. 35 Haimona Pita, 9 He tamaiti tenel, e rima ana taro He rama ka tera, he rama marama tonu: he wa ano i pare, e rua ika nonohi; heoi hei aha enei ma tenei pai ai koutou kia hari ki tona marama. 36 Otiia he ope nui? 10 Na ka mea a lhu, Meinga nga tangata kia kaiwhakaatu ano toku, nui atu i a Hoani: ko nga mahi noho. He nui hoki te tarutaru i taua wahi. Na noho hoki i homai e te Matua kia whakaotia e ahau, ko ana nga tane ki raro, te tokomaha me te mea e rima aua mahi e mahia nei e ahau, hei whakaatu moku, i mano. 11 Na ka mau a lhu ki nga taro; a ka mutu te tonoa mai ahau e te Matua. 37 Na, ko te Matua nana whakawhetai, ka tuwha atu ki te hunga e moho ra; nei ahau i tono mai, kua oti ahau te whakaatu e ia. me nga ika ano, ta ratou i pai ai. 12 A, no ka makona Kahore ano koutou i rongo noa i tona reo, kahore ano ratou, ka mea ia ki ana akonga, Kohikohia nga toenga i kite i tona ahua. 38 Kahore ano hoki i mau tana kupu o nga whatiwhatinga, kei maumauria tetahi wahi. 13 i roto i a koutou; ina kahore ano koutou i whakapono Na kohikohia ana e ratou, a whakakii ana nga kete ki tenei i tonoa mai nei e ia. 39 Whakatakina ai e tekau ma rua ki nga whatiwhatinga o nga taro pare e koutou nga tikanga o nga karaipiture; e mea ana rima, ki nga toenga a nga tangata i kai ra. 14 A, i te hoki koutou kei reira te ora tonu mo koutou: ko enei kitenga o aua tangata i te merekara i meatia e lhu, ka hei kaiwhakaatu moku. (aiōnios g166) 40 Heoi kahore ki ratou, Ko ia ano tenei, ko te poropiti e haere mai koutou e pai kia haere mai ki ahau, kia whiwhi ai ki te ana ki te ao. 15 Na ka mahara a lhu, meake ratou ora. 41 He kororia tangata, kahore ahau e manako haere mai ki te tango i a ia, ki te whakakingi i a ia, atu. 42 Na kua matau ahau ki a koutou, kahore te na maunu ana ano ia ki te maunga, ko ia anake. 16 aroha o te Atua i roto i a koutou. 43 Kua tae mai A, no ka ahiahi, ka haere ana akonga ki te moana. nei ahau i runga i te ingoa o toku Matua, a kahore 17 Na ka eke ratou ki te kaipuke, ka whakawhitia ki koutou e manako mai ki ahau; ki te haere mai tetahi i tawahi o te moana, ki Kaperenauma. A kua pouri noa runga i tona ake ingoa, ka manako koutou ki a ia. 44 Ake, kahore ano a lhu kia tae noa mai ki a ratou. Me pehea koutou ka whakapono ai, ka riro nei i a 18 Na ko te turanga o te moana, he nui hoki no te koutou te kororia e puta ana i a koutou ano, a kahore puhanga o te hau. 19 Na, i to ratou hoenga atu, e e rapu i te kororia e puta ana i te Atua kotahi? 45 rua tekau ma rima, e toru tekau ranei paronga, ka Kei mea koutou e korerotia to koutou he e ahau ki te kite i a lhu e haere maori ana i runga i te moana, e Matua: tera te kaikorero mo to koutou he, ko Mohi, ko whakatata ana ki te kaipuke; na ka matakau ratou. 20 ta koutou e tumanako nei. 46 Me i whakapono hoki Na ka mea ia ki a ratou, Ko ahau tenei, aua e wehi. koutou ki a Mohi, kua whakapono ano ki ahau: ko 21 Na ka mea ratou kia eke ia ki te kaipuke: a kihai i tana hoki i tuhithu ai he mea moku. 47 Otira ki te aha kua u te kaipuke ki te wahi i hoe ai ratou. 22 I te kahore koutou e whakapono ki ana i tuhithu ai, me aonga ake, ka mahara te mano e tu ana ki tera taha pehea ka whakapono ai ki aku korero?

6 Muri iho i enei mea ka whiti atu a lhu i te moana o

Kariri, ara i te moana o Taipiria. 2 A he rahi te hui i aru i a ia, i kite hoki ratou i ana merekara i mea ai ia ki nga turoro. 3 Na ka haere a lhu ki runga i te maunga, a noho ana i reira ratou ko ana akonga. 4 Kua tata hoki te kapenga, te hakari a nga Hurai. 5 A,

o te moana, kahore he poti ke atu o reira, ko tera anake i eke ai ana akonga, kihai hoki a lhu i eke tahi ratou ko ana akonga ki te poti, engari ko ana akonga anake i haere; 23 He poti ke ra ia i u mai i Taipiria ki pahaki atu o te wahi i kai ai ratou i te taro i ta te Ariki whakawhetainga: 24 A, i te kitenga o te mano kahore a lhu i reira, kahore ano hoki ana akonga, ka eke hoki ratou ki nga kaipuke, ka rere ki Kaperenauma

ki te rapu i a lhu. 25 A, no to ratou kitenga i a ia i tona papa raua ko tona whaea? hal he pehea tana e tawahi o te moana, ka mea ki a ia, E Rapi, nonaheia ki nei, I heke iho ahau i te rangi? 26 Na ka whakahoki koe i tae mai ai ki konei? 27 Ka whakahoki a lhu ki a lhu, ka mea ki a ratou, Kati te komuhumuhu i roto i a ratou ka mea, He pono, he pono taku e mea nei a koutou. 28 Kahore he tangata e ahei te haere mai ki a koutou, Ehara i te mea he kitenga no koutou i ahau, ki te kahore ia e kumea mai e te Matua, nana nga merekara i rapu ai koutou i ahau, engari no te mea i kai koutou i nga taro, a ka makona. 29 Aua e mahia te kai memeha, engari te kai e mau tonu ana a te ora tonu ra ano, ko ta te Tama hoki a te tangata e hoatu ai ki a koutou: kua oti hoki ia te whai tohu e te Atua, e te Matua. (aiōnios g166) 30 Na ka mea ratou ki a ia, Me aha matou e mahi ai i nga mahi a te Atua? 31 Ka whakahoki a lhu, ka mea ki a ratou, Ko ta te Atua mahi tenei, kia whakapono koutou ki tana i tono mai ai. 32 Na ka mea ratou ki a ia, Ko tehea tohu te meatia ana e koe kia kite ai matou, kia whakapono ai ki a koe? tena koa tau mahi? 33 I kai o tatou matua i te mana i te koraha; ko te mea hoki tena i tuhituhia, i homai e ia he taro i te rangi hei kai ma ratou. 34 Na ko te meatanga a lhu ki a ratou, he pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Ehara i a Mohi nana i hoatu tena taro ki a koutou i te rangi; engari tenei te hoatu nei e toku Matua ki a koutou te taro pono o te rangi. 35 Ko te taro hoki a te Atua ko ia ratou, Ko ahau te taro o te ora: ki te haere mai tetahi ki ahau, e kore rawa ia e hiakai; ki te whakapono hoki tetahi ki ahau, e kore rawa ia e mateawai. 36 Otira i Ko ta te Matua i pai ai, nana nei ahau i tono mai, kia tenei, kia kaua e ngaro i ahau tetahi wahi o nga mea katoa i homai e ia ki ahau; engari kia whakaarahia ake e ahau a te ra whakamutunga. 37 Ko ta te Matua i pai ai, ko te tangata e kite ana i te Tama, e whakapono ana ano ki a ia, kia whiwhi ia ki te ora tonu; maku ano ia e whakaara ake a te ra whakamutunga. (aiōnios g166) 38 I heke iho hoki ahau i te rangi, ehara i te mea hei mahi i taku i pai ai, engari i ta toku kaitono mai i pai ai. 39 Ko ta te Matua i pai ai, nana nei ahau i tono mai, kia tenei, kia kaua e ngaro i ahau tetahi waihoki ki te kai tetahi i ahau, kei ahau he ora mona. mea hei mahi i taku i pai ai, engari i ta toku kaitono mai i pai ai. 40 Ko ta te Matua hoki tenei i pai ai, ko te tangata e kite ana i te Tama, e whakapono ana ano ki a ia, kia whiwhi ia ki te ora tonu; maku ano ia e whakaara ake a te ra whakamutunga. (aiōnios g166) 41 Na ka korero Ko ta toku Matua hoki tenei i pai ai, ko te tangata e kite ana i te Tama, e whakapono ana ano ki a ia, kia whiwhi ia ki te ora tonu; maku ano ia e whakaara ake a te ra whakamutunga. (aiōnios g166) 42 Ka mea ratou, Ehara i te mea he kitenga no koutou i ahau, engari no te mea i kai koutou i nga taro, a ka makona. 43 Na ka whakahoki koe i tae mai ai ki konei? 44 Kahore he tangata e ahei te haere mai ki a koutou, Ehara i te mea he kitenga no koutou i ahau, ki te kahore ia e kumea mai e te Matua, nana nga merekara i rapu ai koutou i ahau, engari no te mea i kai koutou i nga taro, a ka makona. 45 Kua oti te tuhituhia i roto i a koutou, Ki te whakapono tetahi, he ora tonu tonu. (aiōnios g166) 46 Ehara i te mea kua e te Atua, e te Matua. (aiōnios g166) 47 He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te whakapono tetahi, he ora tonu tonu. (aiōnios g166) 48 Ko ahau te taro o te ora. 49 I kai ra o koutou matua i te mana i te koraha, a i mate ratou. 50 Ko te taro tenei e heke iho ana i te rangi, kia kai ai te tangata i a ia, a kia kaua e mate. 51 Ko ahau te taro ora i heke iho i te rangi; ki te kai tetahi i tenei taro, e ora tonu ia: ae ra, ko te taro e hoatu e ahau ko oku kikokiko, e hoatu e ahau hei orangia mo te ao (aiōn g165) 52 Na ka totohe nga Hurai tetahi ki tetahi, ka mea, Me pehea e homai ai e tenei tangata ona kikokiko kia kainga e tatou? 53 Na, ko te taro pono o te rangi. 54 Ko ia e kai ana i mea nei ki a koutou, Ki te kahore koutou e kai i ao. 55 He kai pono hoki oku kikokiko, he mea ano ahau ki a koutou, Kua kite koutou i ahau, a kahore he ora i roto i a koutou ake. 56 Ko ia e kai ana i kahore i whakapono. 57 Na te Matua mai tetahi ki ahau, e kore rawa e panga e ahau ki waho. 58 Ko te taro tenei i heke iho i te rangi: e kore e pera i ahau, me ahau hoki i roto i a ia. 59 I korerotia enei mea e ia i roto i te whare karakia, i a ia e whakaako ana i Kaperenauma. 60 Na he tokomaha ana akonga i te rongonga, i mea, he kupu pakeke tenei; ko wai e ahei te whakarongo atu? 61 Ka mohio ia a lhu i roto i a ia, e komuhumuhu ana ana akonga ki tenei, ka mea ia ki a ratou, E he ana koutou ki tenei? 62 Ka komuhumuhu nga Hurai ki a ia, mona i mea, Ko ahau pehea ra ki te kite koutou i te Tama a te tangata e te taro i heke iho i te rangi. 63 Ko te otia tenei i a lhu, tama a Hohepa, e mohio nei tatou ki wairua te whakaora ana; kahore a te kikokiko wahi:

ko nga kupu e korero nei ahau ki a koutou he wairua, ki roto ki te temepara whakaako ai. 15 A ka miharo he ora. 64 Tenei ano ia etahi o koutou kahore o ratou nga Hurai, ka mea, na te aha i hua ai te mohio o tenei whakapono. I matau hoki a lhu no te timatanga ki nga tangata, ehara nei hoki ia i te mea whakaako? 16 Ka mea kahore o ratou whakapono, ki te tangata ano e whakahoki a lhu ki a ratou, ka mea, Ehara i te mea tukua ai ia. 65 A ka mea ia, Na konei ahau i mea ai ki naku ake taku e whakaako nei, engari na toku kaitono a koutou, Kahore he tangata e ahei te haere mai ki mai. 17 Ki te pai tetahi tangata ki te mea i tana e pai ahau, ki te kahore e hoatu ki a ia e toku Matua. 66 I ai, e matau ia ki te whakaakoranga, na te Atua ranei, taua wa he tokomaha ana akonga i hoki ki muri, a he korero naku ake ranei. 18 Ko te tangata nana ake mutu ake ta ratou haere tahi me ia. 67 Na ka mea a tana korero, e whai ana ia i tona ake kororia: tena lhu ki te tekau ma rua, E mea ana ano ranei koutou ki te whai tetahi i te kororia o tona kaitono, e pono kia haere? 68 Na ka whakahokia e Haimona Pita ki a ana ia, a kahore ona he. 19 He teka ianei na Mohi ia, E te Ariki, me haere matou ki a wai? kei a koe nga te ture i hoatu ki a koutou, a kahore e whakaritea kupu o te ora tonu. (aiōnios g166) 69 Kua whakapono te ture e tetahi o koutou? He aha koutou ka whai matou, kua matau, ko te Karaiti koe, ko te Tama a te nei kia whakamatea ahau? 20 Na ka whakahoki te Atua ora. 70 Ka whakahokia e lhu ki a ratou, he teka mano ka mea, He rewera tou: ko wai te whai ana kia ianei kotahi tekau ma rua koutou i whiriwhiria e ahau, whakamatea koe? 21 Ka whakahoki a lhu, ka mea ki he rewera ano tetahi o koutou? 71 Ko Hura Ikariote a ratou, Kotahi aku mahi i mahi ai, a e miharotia ana tama a Haimona tana i korero ai: ko te tanga hoki ia e koutou katoa. 22 I homai e Mohi te kotinga ki a meake nei tuku i a ia; ko tetahi hoki ia o te tekau ma koutou; ehara ano ia i te mea na Mohi ake, engari na rua.

7 I muri i enei mea ka haereere a lhu i Kariri: kahore hoki ia i pai ki te haereere i Huria, e rapu ana hoki nga Hurai kia whakamatea ia. 2 Na kua tata te hakari a nga Hurai, te hakari whare wharau. 3 Na ka mea ona teina ki a ia, Haere atu i konei, anga atu ki Huria, kia kite ai hoki au akonga i au mahi e mahi nei koe. 4 E kore hoki tetahi tangata e mea huna i tetahi mea, ki te whai ia kia ara tona ingoa. Ki te mea koe i enei mea, kia kite te ao i a koe. 5 Ko ona teina tonu hoki kihai i whakapono ki a ia. 6 Na ka mea a lhu ki a ratou, Kahore ano kia taea noatia toku taima: ko te koutou taima ia kei nga wa katoa. 7 E kore e ahei kia kino te ao ki a koutou; engari ka kino ki ahau, no te mea e whakaaturia ana e ahau te kino o ana mahi. 8 Haere koutou ki tenei hakari: e kore ahau e haere wawe ki tenei hakari; kahore hoki toku taima kia ata rite noa. 9 A ka mutu tenei korero ana ki a ratou, ka noho tonu ia ki Kariri. 10 A, no ka riro ona teina ki te hakari, ka haere ano hoki ia, ehara i te mea whakakite nui, engari i tu a hunu. 11 Heoi i rapu nga Hurai i a ia i te hakari, i mea, Kei hea ia? 12 He nui hoki te korero komuhumuhi mona i roto i te mano: ko etahi i mea, He tangata pai ia: ko etahi i mea, Kahore, engari e whakapohehe ana ia i te iwi. 13 Heoi kihai i rahi te korero a tetahi tangata mona, he wehi ki nga Hurai. 14 Na, i waenganui o te hakari, ka haere a lhu nga tupuna; e kokoti ana hoki koutou i te tangata i te hatapi. 23 Ki te kotia te tangata i te hatapi, kei takahia te ture a Mohi; e riri ana oti koutou ki ahau, moku i whakaora rawa i te tangata i te hatapi? 24 Kaua e waiho te whakawa i runga i ta te kanohi, engari kia tika ta koutou whakawa. 25 Me i reira ka mea etahi o nga tangata o Hiruharama, Ehara oti tenei i a ia e whia nei e ratou kia whakamatea? 26 Na, maia tonu tana korero, a kahore a ratou kupu ki a ia. E tino matau ana ranei nga rangatira, ko te Karaiti pu tenei? 27 Otiia e matau ana tatou ki te wahi i puta mai ai tenei: tena ka tae mai a te Karaiti, kahore he tangata e matau ki te wahi e puta mai ai ia. 28 Na ka karanga a lhu i te temepara i a ia e whakaako ana, ka mea, E matau ana koutou ki ahau, e matau ana ano ki te wahi i haere mai ai ahau: ehara i ahau ake taku haere mai; engari e pono ana te kaitono mai i ahau; kahore nei koutou i matau ki a ia. 29 E matau ana ahau ki a ia; i puta mai hoki ahau i a ia, nana ano ahau i tono mai. 30 A i whai ratou kia hopukia ia: otiia kihai i pa te ringa o tetahi ki a ia, kahore hoki tona haora i taka noa. 31 A he tokomaha o te mano i whakapono ki a ia, i mea, ka tae mai a te Karaiti, tera ranei e maha atu ana merekara e mea ai i a tenei e mea nei? 32 I rongo nga Parihi i te mano e korerorero ana i enei mea mona; na ka tonoa mai e nga Parihi ratou ko nga tohunga nui he katipa ki te hopu i a ia. 33 Na ka mea a lhu ki a ratou, He iti noa ake te wahi

e noho ai ahau ki a koutou, katahi ahau ka haere ki toku kaitono mai. 34 Tera koutou e rapu i ahau, heoi nga Parihi tetahi wahine i hopukia e puremu ana; a e kore koutou e kite: e kore hoki koutou e ahei te whakaturia ana ki waenganui. 4 Ka mea ratou ki a ia, haere ake ki te wahi e noho ai ahau. 5 Na ka mea E te Kaiwhakaako, i hopukia putia te wahine nei e nga Hurai ki a ratou ano, E haere oti te tangata nei ki puremu ana. 6 I whakahau a Mohi ki a matou i roto i hea, e kore ai e kitea e tatou? e haere oti ia ki nga te ture, kia akina nga penei ki te kohatu: tena koa tau manene i roto i nga Kariki, ako ai i nga Kariki? 7 He ki? 8 I penei ai ratou he whakamatautau mona, kia ki aha tenei e ki nei ia, Tera koutou e rapu i ahau, a e whai take ai ratou e whakapangia ai he he ki a ia. Ka kore e kite: e kore hoki koutou e ahei te haere ake ki piko a lhu, a tuhituhi ana tona ringa ki te whenua. 9 A te wahi e noho ai ahau? 10 I te ra whakamutunga, ka tohe tonu ratou ki te ui ki a ia, ka whakatika ake ia, i te ra nui o te hakari, ka tu a lhu, ka karanga, ka ka mea ki a ratou, Ko te tangata o koutou kahore mea, Ki te mateawai tetahi, haere mai ia ki ahau, kia ona hara, mana te kohatu matamua e aki ki a ia. 11 Inu. 12 Ki te whakapono tetahi ki ahau, ka rite ki ta Na ka piko ano ia, ka tuhituhi ki te whenua. 13 A, i to te karaipiture, ka rere mai nga wai ora i roto i tona ratou rongonga, ka haere takitahi atu ki waho, na nga kopu. 14 I korerotia tenei e ia mo te Wairua, meake kaumatau i timata, a poto noa o muri rawa: a ko lhu nei riro i te hunga e whakapono ana ki a ia; kahore anake i mahue, me te wahine e tu ana i waenganui. 15 Ano hoki te Wairua Tapu kia homai noa; no te mea 16 A, ko te marangatanga ake o lhu, ka mea ki a ia, E kiano a lhu i whakakororiatia noatia. 17 Ko etahi o tai, kei hea ratou? kahore he tangata i whakatatau he te mano i to ratou rongonga i tenei kupu, i mea, he ki a koe? 18 Ano ra ko tera, Kahore, e te Ariki. Ka pono ko te Poropiti tenei. 19 Ka mea etahi, Ko te mea a lhu ki a ia, Kahore ano hoki ahau e whakatau i Karaiti tenei. Ko etahi i mea, E puta mai ranei a te te he ki a koe: haere, kati te hara. 20 I ki atu ano a lhu Karaiti i Kariri? 21 Kahore koia te karaipiture i mea, E ki a ratou, i mea, Ko ahau te whakamarama o te ao: ki puta mai a te Karaiti i te uri o Rawiri, i Peterehema, i te aru tetahi i ahau, e kore ia e haere i te pouri, engari te kainga i noho ai a Rawiri? 22 Na ka waiho ia hei ka whiwhi ki te marama o te ora. 23 Na ka mea nga take wehewehenga ma te mano. 24 Ko etahi o ratou i Parihi ki a ia, Ko koe ano tou kaiwhakaatu; ehara tau mea kia hopukia ia: otira kihai i pa nga ringa o tetahi i te whakaatu pono. 25 Ka whakahoki a lhu, ka mea ki a ia. 26 Na ko te taenga atu o nga katipa ki nga ki a ratou, Ahakoa ko ahau ano toku kaiwhakaatu, he tohunga nui ratou ko nga Parihi; ka mea atu enei ki pono taku whakaatu: no te mea e matau ana ahau ki a ratou, he aha ia te kawea mai ai e koutou. 27 Ka te wahi i haere mai ai ahau, ki te wahi hoki e haere whakahokia e nga katipa, Kahore rawa he tangata i atu nei ahau; ko koutou ia kahore e matau ki te wahi i rite ana korero ki a tenei. 28 Na ka whakahokia ta haere ma i ai ahau, ki te wahi ano e haere atu nei ratou e nga Parihi, Kua tinihangatia ano hoki koutou? ahau. 29 Na te kikokiko ta koutou tikanga whakawa; 30 Kua whakapono koia tetahi o nga rangatira, o nga e kore ahau e whakawa i tetahi. 31 A ki te whakawa Parihi ranei ki a ia? 32 Ko tenei hunga ia e kore nei e ahau, he tika taku whakawa; ehara hoki i te mea ko matau ki te ture, ka oti ratou te kanga. 33 Ka mea ahau anake, engari ko maua ko te Matua nana nei a Nikorima ki a ratou, tera i haere mai ra ki a ia i ahau i tono mai. 34 Ae, kua oti ano te tuhituhi i roto i mua, ko ia hoki tetahi o ratou, 35 Ka whakahengia to koutou ture, He pono te whakaatu a nga tangata ranei te tangata e to tatou ture, i te mea kahore ano i tokorua. 36 Ko ahau tenei hei kaiwhakaatu moku ano, whakarongo noa ki a ia, i matau hoki ki tana mahi? hei kaiwhakaatu ano moku te Matua, nana nei ahau i 37 Na ka whakahoki ratou, ka mea ki a ia, Ko koe tono mai. 38 Na ka mea ratou ki a ia, Kei hea tou hoki tetahi no Kariri? Tena rapua, ka kite koe, kahore Matua? Ka whakahokia e lhu, Kahore koutou e matau kia ara noa tetahi poropiti i Kariri. 39 Na hoki ana ki ahau, kahore ano ki toku Matua: me i matau koutou ratou ki tona whare, ki tona whare.

8 Ko lhu i haere ki Maunga Oriwa. 2 A i te atatu ka hoki ano ia ki te temepara, a tae katoa ana te iwi ki a ia; na ka noho ia, ka whakaako i a ratou. 3

enei kupu e lhu i te whare takotoranga taonga, i a ia e whakaako ana i roto i te temepara: a kahore tetahi i hopu i a ia; kiano hoki tona haora i taka noa. 21 Me i reira ka ki atu ano a lhu ki a ratou, E haere atu

ana ahau, a tera koutou e rapu i ahau, e mate ano a Aperahama. 40 Tena ko tenei e whai ana koutou kia hoki i roto i to koutou hara: e kore koutou e ahei te whakamatea ahau, te tangata nana i korero te pono haere ake ki te wahi e haere ai ahau. 22 Na ka mea ki a koutou, taku hoki i rongo ai ki te Atua: kihai a nga Hurai, E whakamate oti ia i a ia ano? ina ia ka Aperahama i pena. 41 E mahi ana koutou i nga mahi mea, E kore koutou e ahei te haere ake ki te wahi e a to koutou matua. Katahi ratou ka mea ki a ia, Kihai haere ai ahau. 23 Ano ra ko ia ki a ratou, Na raro nei matou i whanau poriro; kotahi to matou Matua, ko te koutou; no runga ahau: no tenei ao koutou; ehara Atua. 42 Ka mea ano a Ihu ki a ratou, Mehemea ko te ahau i tenei ao. 24 Koia ahau i mea ai ki a koutou, E Atua to koutou Matua, kua aroha koutou ki ahau: i mate koutou i roto i o koutou hara: ki te kore hoki haere mai hoki ahau i te Atua, a kua tae mai nei; kihai koutou e whakapono ko ahau ia, e mate koutou i roto hoki ahau i haere noa mai, engari nana ahau i tono i o koutou hara. 25 Katahi ratou ka mea ki a ia, Ko mai. 43 He aha ra koutou te matau ai ki taku korero? wai koe? Na ka mea a Ihu ki a ratou, Ko taku ano i no te mea e kore koutou e ahei te whakarongo ki taku korero ai ki a koutou i te timatanga. 26 He maha aku kupu. 44 Na to koutou matua koutou, na te rewera, e mea e korero ai, e whakawa ai mo koutou: otira e pai ana hoki kia mea i ta to koutou matua i hiahia ai. pono ana toku kaitono mai; e korerotia ana hoki e He kaikohuru ia no te timatanga, kihai hoki tu i roto i ahau ki te ao nga mea i rongo ai ahau ki a ia. 27 Kihai te pono, no te mea kahore he pono i roto i a ia. Ki te ratou i matau ko te Matua tana i korero ai ki a ratou. korero teka ia, e korero ana i ana: he korero teka 28 Katahi a Ihu ka mea ki a ratou, Kia oti te Tama a te hoki ia, ko te matua o te teka. 45 I taku korerotanga i tangata te whakairi e koutou, ko reira koutou matau te pono, kahore koutou e whakapono ki ahau. 46 Ko ai ko ahau ia, a e kore e meatia tetahi mea e ahau wai o koutou hei whakaatu he hara toku? Ki te pono ake; engari ko a toku Matua i whakaako mai ai ki taku korero, he aha koutou te whakapono ai ki ahau? ahau, ko enei aku e korero nei. 29 Kei ahau nei ano 47 E whakarongo ana te tangata a te Atua ki nga toku kaitono mai: kihai ahau i waiho e te Matua ko korero a te Atua: koia koutou te whakarongo ai, no te ahau anake; no te mea e mahi tonu ana ahau i nga mea ehara koutou i te Atua. 48 Na ka whakahoki nga mea e paingia ana e ia. 30 Na i a ia e korero ana i Hurai, ka mea ki a ia, Kahore koia i tika ta matou enei mea, he tokomaha i whakapono ki a ia. 31 Me i i mea ra, No hamaria koe, a he rewera tou? 49 reira ka mea a Ihu ki nga Hurai i whakapono ki a ia, Ka whakahokia e Ihu, Kahore oku rewera; engari e Ki te mau tonu koutou ki taku kupu, he tino akonga whakahonore ana ahau i toku Matua, ko koutou ia koutou naku; 32 A e matau koutou ki te pono, ma te te whakakahore ana i te honore moku. 50 Kahore pono ano koutou ka rangatira ai. 33 Ka whakahokia aku whai i te kororia moku: tera ano te kaiwhai, te e ratou ki a ia, He whanau matou na Aperahama, kaiwhakatikatika. 51 He pono, he pono taku e mea tangata: he aha tau e mea, ka rangatira koutou? 34 Ka whakahokia e Ihu ki a ratou, He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, He pononga na te hara nga kaimahi katoa i te hara. 35 E kore te pononga e noho tonu i te whare: ko te Tama ia e noho tonu ana. 36 Na i te mea ka whakarangatiratia koutou oti koe i to matou matua, i Aperahama kua mate e te Tama, he tino rangatira koutou. 37 E matau ana nei? kua mate ano nga poropiti: ki tau ko wai koe? ano ahau, he whanau koutou na Aperahama; heoi e 54 Ka whakahokia e Ihu, Ki te whakahonore ahau i whai ana koutou kia whakamatea ahau, he kore hoki ahau ano, he honore noa toku: ko toku Matua hei no taku kupu e mau i roto i a koutou. 38 E korerotia whakahonore i ahau; ko ta koutou e mea nei ko ia to ana e ahau taku i kite ai ki toku Matua: e mahia ana e koutou Atua: 55 Heoi kahore koutou i matau ki a ia; koutou ta koutou i kite ai ki to koutou matua. 39 Ka ko ahau ia e matau ana ki a ia: a ki te mea ahua, whakahoki ratou, ka mea ki a ia, Ko Aperahama to Kahore ahau e matau ki a ia, he tangata teka ahau, matou matua, Ka mea a Ihu ki a ratou, Me he tamariki he pena me koutou: otira e matau ana ahau ki a ia, e koutou na Aperahama, kua mahia e koutou nga mahi pupuri ana i tana kupu. 56 I hari to koutou matua, a

Aperahama, mona ka kite i toku ra: i kite ia, a koa i ou kanohi kia kite? Ka mea ia, He poropiti ia. 18 ake. 57 Katahi ka mea nga Hurai ki a ia, Kahore noa i Heoi kahore nga Hurai i whakapono i matapo taua rima tekau noa ou tau, a kua kite koe i a Aperahama? tangata, kua meinga ano kia kite, karangatia noatia e 58 Ka mea a lhu ki a ratou, He pono, he pono taku e ratou nga matua ona i meinga nei kia kite, 19 A ka ui mea nei kia koutou, Kahore noa ano a Aperahama, ratou ki a raua, ka mea, Ko ta korua tama tenei, e ko ahau tenei. 59 Na ka mau ratou ki etahi kohatu hei epa ki a ia: heoi hunu ana a lhu i a ia, puta ana i roto i te temepara.

9 Na, i a lhu e haere ana, ka kite ia i tetahi tangata i matapo, no tona whanautanga mai ano. 2 Na ka ui ana akonga ki a ia, ka mea, E te Kaiwhakaako, ko wai i hara, ko tenei, ko ona matua ranei, i whanau matapo ai ia? 3 Ka whakahokia e lhu, Ehara i te mea ko tenei kua hara, ko ona matua ranei: engari kia ai ai ia hei whakakitenga mo nga mahi a te Atua. 4 Me mahi e tatou nga mahi a toku kaitono mai i te mea e ao ana: meake ko te po e kore ai e taea he mahi e tetahi tangata. 5 I ahau i te ao nei, ko ahau te marama o te ao. 6 Ka mutu enei korero ana, ka tuwha ia ki te whenua, a pokepokea ana tetahi paru ki te huware, pania atu ana te paru ki nga kanohi o te matapo, 7 Na ka mea ki a ia, haere ki te horoi ki te kaukauranga i Hiroama, ko Tono te whakamaoritanga. Na haere ana ia, horoi ana, a hoki titiro ana mai. 8 Na ka mea nga tangata e noho tata ana, ratou ko nga tangata i kite i tona matapotanga i mua, Ehara ianei tenei i taua tangata i noho ra, i tono mea ra mana? 9 Ka mea etahi, Ko ia tenei: ko etahi i mea, Kahore, engari rite tonu ki a ia te ahua. Ka mea ia, Ko ahau ra ia. 10 Katahi ratou ka mea ki a ia, Na te aha ra i kite ai ou kanohi? 11 Ka whakahoki ia ka mea, Na te tangata, e huaina nei ko lhu, i pokepoke he paru, pania ana e ia ki oku kanohi, ka mea mai ki ahau, Haere ki Hiroama horoi ai: na, ko toku haerenga atu, ko taku horoinga, kite ana ahau. 12 Na ka mea ratou ki a ia, Kei hea ia? Ka mea ia, E kore ahau e mohio. 13 Ka kawea atu ki nga parihi taua tangata i matapo i mua ra. 14 Na no te hapati i pokepokea ai e lhu te paru, i meinga ai ona kanohi kia kite. 15 Na ka ui ano nga Parihi ki a ia, ki te pehea i kite ai ia. Ka mea ia ki a ratou, I pania e ia he paru ki oku kanohi, na horoi ana ahau, kite ana. 16 Na ka mea etahi o nga Parihi, Ehara tenei i te tangata na te Atua, ina mea etahi, Ma te aha e taea ai enei merekara e te tangata hara? Na ka wehewehe ratou. 17 Ka mea ano ratou ki te matapo, E pehea ana koe ki a ia, ki tana meatanga i titiro ai inaianei? 20 Ka whakahoki ona matua ki a ratou, ka mea, E mohio ana maua, ko ta maua tama tenei, i whanau matapo mai ano: 21 Ko te mea ia i kite ai ia inaianei, kahore i mohiotia e maua; kahore hoki maua e mohio na wai i mea ona kanohi kia kite: he kaumatua ia; ui atu ki a ia: mana ia e keroro. 22 I penei ona matua, no te mea i matakau raua i nga Hurai: kua takoto noa ake hoki ta nga Hurai tikanga, na ki te whakaae tetahi, ko te Karaiti ia, me pei ki waho o te whare karakia. 23 Koia ona matua i mea ai, he kaumatua ia; ui atu ki a ia. 24 Na ka karanga tuarua ratou ki te tangata i matapo i mua ra, ka mea ki a ia, Hoatu he kororia ki te Atua; e matau ana matou he tangata hara tenei. 25 Na ka whakahoki ia, ka mea, Kahore ahau e matau he tangata hara ranei ia: kotahi ano taku e matau nei, he matapo ahau i mua, a ina kua kite. 26 Ka mea ano ratou ki a ia, I ahia ia ki a koe? I peheatia ou kanohi i meinga ai e ia kia kite? 27 Ka whakahokia e ia ki a ratou, Kua korerotia ano e ahau ki a koutou ina tonu nei, a kihai koutou i whakarongo: he aha koutou i hiahia ai kia rongo ano? E mea ana oti koutou kia meinga hei akonga mana? 28 Na whakahiki ana ratou ki a ia, ka mea, Ko tana akonga koe; ko matou ia he akonga na Mohi. 29 E matau ana matou i korero te Atua ki a Mohi: ko tenei tangata ia kahore matou e matau ki tona wahi i haere mai ai. 30 Na ka whakahoki taua tangata, ka mea ki a ratou, Ha! he mea whakamiharo ra tenei, kahore koutou i matau ki tona wahi i haere mai ai, otira kua meinga e ia oku kanohi kia kite. 31 E matau ana ra tatou, e kore te Atua e whakarongo ki nga tangata hara: tena ki te mea he tangata karakia tetahi ki te Atua, he mea i tana e pai ai, ka whakarongo ia ki a ia. 32 Kahore rawa i rangona no te timatanga ra ano o te ao, i whakatirohia e tetahi nga kanohi o te tangata i whanau matapo. (aiōn g165) 33 Ki te mea kihai i puta mai tenei tangata i te Atua, e kore e taea e ia tetahi mea. 34 Na ka whakahoki ratou, ka mea ki a ia, I whanau pu koe i roto i nga hara, ko koe ranei hei whakaako i a matou? Na peia ana ia e ratou ki waho. 35 I rongo a lhu kua oti ia te pei e

ratou ki waho; a, i tona kitenga i a ia, ka mea ki a ia, utua ana, no te mea e utua ana ia, kahore hoki ona E whakapono ana ranei koe ki te Tama a te Atua? whakaaro ki nga hipi. 14 Ko ahau te hepara pai, e 36 Ka whakahoki ia, ka mea, Ko wai ia, e te Ariki, matau ana hoki ki aku, a e matau ana aku ki ahau. kia whakapono ai ahau ki a ia? 37 Ka mea a Ihu ki 15 Pera tonu me to te Matua matau ki ahau, me toku a ia, Kua kite koe i a ia, ko ia hoki tenei e korero matau hoki ki te Matua: e tuku ana hoki ahau i ahau nei ki a koe. 38 Na ko tana meatanga, E te Ariki, e ki te mate mo nga hipi. 16 He hipi atu ano aku, ehara whakapono ana ahau. Na koropiko ana ia ki a ia. 39 nei i tenei kainga: me arahi mai ratou e ahau, a ka Katahi a Ihu ka mea, I haere mai ahau ki tenei ao ki rongo ratou ki toku reo; a e whakakotahitia te kahui, te whakarite whakawa, he mea e kite ai te hunga kotahi ano hoki hepara. 17 Koia te Matua ka aroha kahore nei i kite; e whakamatapotia ai hoki te hunga mai ai ki ahau, no te mea e tuku ana ahau i ahau e kite ana. 40 A, ka rangona enei mea e etahi o nga kia mate, kia whakaora ake ai ano ahau i ahau. 18 Parihi e tu tahi ana me ia, ka mea ratou ki a ia, E Ehara i te mea ma tetahi tangata ahau e whakamate, matapo ana ano ranei matou? 41 Ka mea a Ihu ki a engari maku ano ahau e tuku ki te mate. Kei ahau te ratou, Me i matapo koutou, kahore o koutou hara: tikanga mo te tuku atu, kei ahau ano te tikanga mo tena ka mea na koutou, E kite ana matou; na e mau te whakaora. Na toku matua tenei ture kua riro mai na to koutou hara.

10 He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou,

Ki te kahore tetahi e tomo ra te kuwaha ki te kainga hipi, ki te piki ke, he tahae ia, he tangata pahua. 2 Tena ko te tangata e tomo ana ra te kuwaha, ko te hepara ia o nga hipi. 3 Ka uaki te kaitiaki tatau ki a ia; ka rongo ano nga hipi ki tona reo: na ka karangatia e ia ana hipi ake, to tenei ingoa, to tenei ingoa, ka arahina ki waho. 4 A ka oti ana ake hipi te tuku ki waho, ka haere ia i mua i a ratou, ka aru nga hipi i a ia: e matau ana hoki ratou ki tona reo. 5 E kore ia ratou e aru i te tauhou, engari ka oma i a ia: e kore hoki e matau ki te reo o nga tauhou. 6 I korerotia tenei kupu whakarite e Ihu ki a ratou: heoi kihai ratou i mohio ki nga mea i korerotia e ia ki a ratou. 7 Na ka mea ano a Ihu ki a ratou, He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Ko ahau te tatau o nga hipi. 8 He tahae, he kaiapahua te hunga katoa i haere mai i mua i ahau: heoi kihai nga hipi i whakarongo ki a ratou. 9 Ko ahau te tatau: ki te waiho ahau hei huarahi tomokanga mo tetahi, e ora ia, a ka haere ki roto, ka haere ki waho, ka kite hoki i te kai. 10 Heoi ano ta te tahae e haere mai ai, he tahae, he patu, he whakamoti hoki: i haere mai ahau kia whiwhi ai ratou ki te ora, ina, tona nui noa atu. 11 Ko ahau te hepara pai, he hepara pai, ka tuku i a ia ano kia mate mo nga hipi. 12 Tena ko te tangata e utua ana, ehara nei i te hepara, ehara nei i a ia nga hipi, i tona kitenga i te wuruhi e haere mai ana, whakarerea ake e ia nga hipi, oma ana: na ka hopukia ratou e te wuruhi, a whakamararatia ana nga hipi. 13 Ka oma te tangata e

nei i ahau. 19 Katahi ka weheweheha nga Hurai, na enei kupu. 20 He tokomaha o ratou i mea, He rewera tona, e haurangi ana; he aha koutou ka whakarongo ai ki a ia? 21 Ko etahi i mea, Ehara enei i nga kupu a te tangata e nohoia ana e te rewera. E ahei koia i te rewera te mea i nga kanohi o nga matapo kia kite? 22 Na i Hiruharama tenei, i te hakari horororonga: he hotoke; 23 A e haereere ana a Ihu i te temepara, i te whakamahau o Horomona. 24 Na ka karapotia ia e nga Hurai, ka mea ratou ki a ia, Kia pehea te roa o tau waiho i o matou ngakau kia hikirangi ana? Ki te mea ko te Karaiti koe, korerotia matanuitia mai ki a matou. 25 Ka whakahoki a Ihu ki a ratou, Kua korerotia e ahau ki a koutou, a kahore koutou e whakapono: ko nga mahi e mahi nei ahau i runga i te ingoa o toku Matua, ko enei hei kaiwhakaatu moku. 26 Otira e kore koutou e whakapono, no te mea ehara koutou i te hipi naku. 27 E rongo ana aku hipi ki toku reo, e matau ana ahau ki a ratou, e aru ana hoki ratou i ahau: 28 E hoatu ana e ahau ki a ratou he ora tonu; e kore ratou e ngaro ake ake, e kore ano hoki tetahi e kapo atu i a ratou i roto i toku ringa. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Ko toku Matua, nana nei ratou i homai ki ahau, nui ake i te katoa; e kore ano ratou e taea e tetahi te kapo atu i roto i te ringa o toku Matua. 30 Ko ahau, ko te Matua, kotahi maua. 31 Katahi ka mau ano nga Hurai ki te kohatu hei aki ki a ia. 32 Ka whakahokia e Ihu ki a ratou, He maha nga mahi pai kua whakakitea nei e ahau ki a koutou, he mea na toku Matua; mo tehea o aua mahi ka akina ai ahau e koutou? 33 Ka whakahoki nga Hurai ki a ia, ka mea, Ehara te mahi pai i te mea e akina ai koe; engari mo te kohukohu;

mo te mea hoki ko koe, tangata nei ano, e whakaatua meatanga a ana akonga, E te Ariki, ki te mea kei te ana i a koe. 34 Ka whakahokia e Ihu ki a ratou, moe ia, tera ia e ora. 13 Kahore, ko tona matenga Kahore ranei i tuhituhia i roto i to koutou ture, I mea ta Ihu i korero ai: ko ratou ia i mahara, i korero ia ahau, he atua koutou? 35 Ki te huaina e ia he atua mo te takotoranga ina moe. 14 Katahi ka mea nui a te hunga i tae mai nei te kupu a te Atua ki a ratou, Ihu ki a ratou, Kua mate a Raharuh. 15 A e hari ana a e kore hoki e taea te whakakahore te karaipiture, ahau, he whakaaro hoki ki a koutou, noku kahore i 36 E mea ana oti koutou ki ta te Matua i whakatapu reira, kia whakapono ai koutou; ahakoa ra kia haere ai, i tono mai ai hoki ki te ao, E kohukohu ana koe; tatou ki a ia. 16 Na ka mea a Tamati, e huaina nei noku i mea, Ko te Tama ahau a te Atua? 37 Ki te ko Ririmu, ki ona hoa akonga, Kia haere ano tatou, kore ahau e mahi i nga mahi a toku Matua, aua ahau kia mate tahi me ia. 17 Heoi, i te taenga atu o Ihu, e whakaponohipa. 38 Tena ki te mahi ahau, ahakoa rokohanga atu kua wha ke ona ra i roto i te urupa. 18 kahore koutou e whakapono ki ahau, whakaponohipa Na e tata ana Petani ki Hiruharama, kotahi pea tekau nga mahi: kia matau ai koutou, kia whakapono ai, ko ma rima paronga: 19 He tokomaha ano nga Hurai i te Matua kei roto i ahau, me ahau hoki kei roto i a ia. tae ki a Mata raua ko Meri, ki te whakamarie i a raua 39 Na ka whai ano ratou kia hopukia ia: heoi puta ana mo to raua tungane. 20 A, no te rongonga o Mata, ia i o ratou ringa; 40 Na ka haere ano ia ki tawahi o tena a Ihu te haere mai na, ka whakatau i a ia: ko Horano, ki te wahi i matua iriiri ai a Hoani; a noho Meri ia i noho i roto i te whare. 21 Na ka mea a Mata ana i reira. 41 He tokomaha hoki i haere ki a ia; i mea ki a Ihu, E te Ariki, me i konei koe, kihai i mate toku ratou, Kihai a Hoani i mahi i tetahi merekara; he pono tungane. 22 Heoi e matau nei ano ahau, ko tau e ia nga mea katoa i korerotia e Hoani mo tenei. 42 A inoi ai ki te Atua, e homai e te Atua ki a koe. 23 Ka mea a Ihu ki a ia, E ara ano tou tu ngane. 24 Ka mea a Mata ki a ia, E matau ana ahau e ara ano ia i te aranga a te ra whakamutunga. 25 Ka mea a Ihu ki a ia, Ko ahau te aranga, te ora; ko ia e whakapono ana ki ahau, ahakoa kua mate, e ora ano: 26 E kore ano e mate ake ake nga tangata katoa e ora ana, e whakapono ana ki ahau. E whakapono ana ranei koe ki tenei? (aiōn g165) 27 Ka mea ia ki a ia, Ae, e te Ariki: e whakapono ana ahau, ko te Karaiti koe, ko te Tama a te Atua, e haere mai ana ki te ao. 28 A ka mutu enei korero ana, ka haere ka karanga puku ki tona teina, ki a Meri, ka mea, Kua tae mai te Kaiwhakaako, e karanga ana hoki ki a koe. 29 A, no ka rongo ia, hohoro tonu te whakatika, a haere ana ki a ia. 30 Na kahore a Ihu i tomo noa ki te kainga; heoi kei taua wahi ano ia i tutaki ai a Mata ki a ia. 31 I te kitenga o nga Hurai e noho ana ki a ia i roto i te whare, e whakamarie ana i a ia, ka hohoro a Meri te whakatika, te puta ki waho, ka aru ratou i a ia, ka mea, E haere ana ia ki te urupa, ki reira tangi ai. 32 A, no ka tae a Meri ki te wahi kei reira nei a Ihu, ka kite i a ia, ka takoto ki ona waewae, ka mea ki a ia, E te Ariki, me i konei koe, kihai i mate toku tungane. 33 A, no ka kite a Ihu i a ia e tangi ana, i nga Hurai hoki i haere tahi me ia e tangi ana, ka ngunguru ia, ara tona wairua, ka koingo. 34 Ka mea, I whakatakotoria ia e koutou ki hea? Ka mea ratou ki a

11 Na kei te mate tetahi tangata, a Raharuh. o Petani, te kainga o Meri raua ko tona tuakana, ko Mata. 2 Ko taua Meri tenei nana nei i whakawahit e Ariki ki te hinu, i muru hoki i ona waewae ki ona makawe; a he tungane nona a Raharuh i mate nei. 3 Na ka tono tangata nga tuahine ki a ia, ka mea, E te Ariki, tenei kei te mate tau tangata e aroha nei. 4 I te rongonga ia o Ihu, ka mea ia, Ehara tenei i te mate e mate rawa ai ia, engari hei mea mo te kororia o te Atua; ma tenei hoki ka whai kororia ai te Tama a te Atua. 5 Na i aroha a Ihu ki a Mata raua ko tona teina, ki a Raharuh hoki. 6 A, no ka rongo ia ki tona matenga, e rua ona ra i noho ai ki taua wahi ra ano. 7 Muri iho i tenei ka mea ia ki ana akonga, Tatou ka haere ano ki Huria. 8 Ka mea nga akonga ki a ia, E te Kaiwhakaako, i whai nga Hurai i mua tata ake nei kia akina koe ki te kohatu; a e haere atu ana koe ki reira? 9 Ka whakahokia e Ihu, He teka ianei tekau ma rua nga haora o te ra? Ki te haere tetahi i te awatea, e kore ia e tutuki, no te mea e kite ana ia i te marama o tenei ao. 10 Tena ka haere tetahi i te po, ka tutuki ia, no te mea kahore he marama i roto i a ia. 11 Ka korerotia enei mea e ia: na, muri iho ka mea ia ki a ratou, Kei te moe to tatou hoa a Raharuh; otiia ka haere ahau ki te whakaara i a ia i te moe. 12 Na ko te

ia, E te Ariki, haere mai kia kite. 35 Tangi ana a Ihu. Na kua tata te kapenga a nga Hurai: he tokomaha 36 Na ka mea nga Hurai, Nana, tona aroha ki a ia! hoki i haere atu i taua whenua i mua o te kapenga ki 37 Na ka mea etahi o ratou, Kahore ranei i taea e Hiruharama ki te pure i a ratou. 56 Na ka rapu ratou i tenei tangata, nana nei i whakatitiro nga kanohi o te a Ihu, ka korerorero ki a ratou ano, i a ratou e tu ana i matapo, te mea i tenei tangata hoki kia kaua e mate? te temepara, E pehea ana o koutou whakaaro? e 38 Na ka ngunguru ano a Ihu i roto i a ia, ka haere ki kore ranei ia e haere mai ki te hakari? 57 Na kua te urupa. He ana ia, kua oti te pa ki te kohatu. 39 Ka takoto te tikanga a nga tohunga nui ratou ko nga mea a Ihu, Tangohia atu e koutou te kohatu. Ka mea Parihi, ki te matau tetahi tangata ki te wahi e noho ai ki a ia a Mata tuahine o te tupapaku, E te Ariki, kua piro noa ake ia: ko tona po wha hoki tenei. 40 Ano ra ko Ihu ki a ia, Kihai koia ahau i mea ki a koe, Ki te whakapono koe, e kite koe i te kororia o te Atua? 41 Na ka tangohia e ratou te kohatu i te wahi i takoto ai te tupapaku. Na ka ara ake nga kanohi o Ihu, ka mea ia, E Pa, ko taku whakawhetai tenei ki a koe, mou i whakarongo ki ahau. 42 I mahara ano ahau e rongo tonu ana koe ki ahau: heoi he whakaaro ki te hunga e tu mai nei i korero ai ahau, kia whakapono ai ratou, nau ahau i tono mai. 43 A, no ka penei tana ki, he nui tona reo ki te karanga, E Raharuhi, puta mai. 44 Na ko te putanga mai o te tupapaku, he mea here nga ringa me nga waewae ki nga takai: he mea takai tona mata ki te tauera. Ka mea a Ihu ki a ratou, Wetekia, tukua kia haere. 45 Na he tokomaha nga Hurai i haere nei ki a Meri, a, i to ratou kitenga i nga mea i mea ai a Ihu, ka whakapono ki a ia. 46 Ko etahi o ratou i haere ki nga Parihi, i korero ki a ratou i nga mea i mahia e Ihu. 47 Na ka whakaminea he runanga e nga tohunga nui ratou ko nga Parihi, ka mea, Kei te aha tatou nei? he maha hoki nga merekara e meatia nei e tenei tangata. 48 Ki te penei ta tatou tuku i a ia, ka whakapono katoa ki a ia: a ka haere mai nga Roma, ka tango i to tatou kainga, i to tatou iwi. 49 Na ko tetahi o ratou ko Kaiapa, ko te tohunga nui o taua tau, ka mea ki a ratou, Kahore koutou e matau ki tetahi mea. 50 Te whakaaro, he pai mo tatou ki te mate te tangata kotahi mo te iwi, a kahore e ngaro te iwi katoa. 51 Na ehara tenei korero i te mea nana ake: engari ko te tohunga nui ia mo tera tau, heoi ka poropiti kia mate a Ihu mo taua iwi. 52 Haunga ano taua iwi anake, engari kia whakaminea kia kotahi nga tamariki a te Atua kua marara noa atu. 53 No taua ra ake ano ka runanga ratou kia whakamatea ia. 54 Koia i mutu ai te haere matanui o Ihu i roto i nga Hurai. Heoi haere atu ana ia i reira ki te wahi e tata ana ki te koraha, ki tetahi pa, ko Eparaima te ingoa, a noho ana i reira ratou ko ana akonga. 55

12 Na e ono nga ra i mua ake o te kapenga ka haere a Ihu ki Petani, kei reira nei a Raharuhi, i whakaarahia ake nei e ia i te hunga mate. 2 A taka ana e ratou he hapa mana i reira; ko Mata te kaitaka; ko Raharuhi tetahi o te hunga i noho tahi me ia. 3 Na ka mau a Meri ki tetahi pauna hinu kakara, he tino nara, he mea utu nui, whakawahia ana e ia nga waewae o Ihu, me te muru ano i ona waewae ki ona makawe; ki noa te whare i te kakara o te hinu. 4 Na ka mea tetahi o ana akonga, a Hura Ikariote, tenei meake nei tuku i a ia, 5 He aha tenei hinu te hokona ai ki nga pene e toru rau, ka hoatu ai ki te hunga rawakore? 6 I korerotia ai tenei e ia, ehara i te mea he whakaaro nona ki te hunga rawakore; erangi no te mea he tahae ia, i a ia hoki te putea, ko ia hoki hei mau i nga mea i whaongia ki roto. 7 Na ko te meatanga a Ihu, Waiho ra u ana; i tohungia tenei e ia mo te ra o toku tanumanga. 8 Kei a koutou hoki nga rawakore i nga wa katoa; ko ahau ia e kore e noho tonu i a koutou. 9 He tokomaha o nga Hurai i matau kei reira a Ihu: a haere mai ana, ehara i te mea mo Ihu anake, erangi kia kite hoki i a Raharuhi, i whakaarahia nei e ia i te hunga mate. 10 Otira kua takoto te whakaaro o nga tohunga nui kia whakamatea ano a Raharuhi; 11 Nana hoki i tokomaha ai nga Hurai i haere, i whakapono ki a Ihu. 12 I te aonga ake ka rongo te mano tini i haere nei ki te hakari, e haere ana a Ihu ki Hiruharama, 13 Ka mau ratou ki nga manga nikau, haere ana ki te whakatau i a ia, me te karanga, Ohana: Ka whakapaingia ia, e haere mai nei i runga i te ingoa o te Ariki, te Kingi o Iharaира. 14 A, no ka kite a Ihu i tetahi kuao kaihe, ka noho ia i runga; ka pera ano me te mea i tuhituhia, 15 Kaua e matakutu, e te tamahine a Hiona: na, kei te haere mai tou Kingi, e noho ana i runga i te kuao kaihe. 16 Otiia kihai ana akonga i matau wawe ki enei mea: engari ka oti a Ihu te whakakororia, katahi ratou

ka mahara kua tuhituhia enei mea mona, kua meinga marama, me whakapono ki te marama, kia meinga ai ano enei mea ki a ia. 17 I whakaae ano te hunga i koutou he tamariki na te marama. I korerotia e lhu tona taha i tana karangatanga i a Raharuhi i roto i te enei mea, a haere ana, huna ana i a ia, kei kitea e urupa, i tana whakaarahanga hoki i a ia i te hunga ratou. 18 Heoi ahakoa i meatia e ia aua merekara mate. 19 Na konei hoki te mano i whakatau ai i a ia, i maha ki to ratou aroaro, kihai ratou i whakapono ki a rongo hoki ratou, kua meinga tenei merekara e ia. 20 ia: 38 I rite ai te korer a Ihaia poropiti, tana i mea ai, Na ka mea nga Parihi ki a ratou ano, Ka kite ranei E te Ariki, ko wai i whakapono ki ta matou korero? I koutou kahore a koutou wahi? na kua riro te ao ki te whakakitea hoki ki a wai te ringa o te Ariki? 39 Koia whai i a ia. 21 Na he Kariki etahi o te hunga i haere ki hoki ratou te ahei ai te whakapono, kua mea nei hoki te hakari ki te karakia: 22 A haere ana enei ki a Piripi a Ihaia, 40 I whakamatapotia e ia o ratou kanohi, o Petahaira o Kariri, korero ana ki a ia, mea atu ana, i whakapakeketia o ratou ngakau; kei kite o ratou E kara, e hiahia ana matou kia kite i a lhu. 23 Haere kanohi, kei matau hoki o ratou ngakau, kei tahuri ana a Piripi, ka korero ki a Anaru: ka haere a Anaru, ratou, a ka whakaorangia e ahau. 41 I korerotia enei a Piripi, ka korero ki a lhu. 24 Ka ki a lhu ki a raua, ka mea e Ihaia, i te wa i kite ai ia i tona kororia, i puaki ai mea, Kua tae mai te haora e whakakororiatia ai te hoki tana kupu mona. 42 He ahakoa ra he tokomaha Tama a te tangata. 25 He pono, he pono taku e mea ano nga rangatira i whakapono ki a ia; otira kihai i nei ki a koutou, Ki te kore tetahi pata witi e marere ki whakaae ki a ia, he whakaaro hoki ki nga parihi, kei te oneone, e pirau, ka takoto ko ia anake: tena ki te peia ratou ki waho o te whare karakia: 43 Rawe ake pirau, he nui ona hua. 26 Ki ora, ka mate ano ia; ki te kino tetahi ki te ora i tenei hoki ki a ratou ta te tangata kororia i ta te Atua. 44 Na ka karanga a lhu, ka mea, Ki te whakapono tetahi ki ao, ka tuturu ki a ia te ora ake ake. (aiōnios g166) 27 Ki ahau, ehara ahau i tana i whakapono mai ai, engari te mea tetahi ko ia hei kaimahi maku, me aru ia i ko toku kaitono mai. 45 Ko ia e kite ana i ahau, e kite ahau: ko te wahi e noho ai ahau, ko reira ano taku ana hoki i toku kaitono mai. 46 Kua tae mai nei ahau kaimahi: ki te mahi tetahi i aku mahi, ma toku Matua hei whakamarama mo te ao, kei noho i te pouri tetahi ia e whakahonore. 28 Kua pouri tenei toku wairua; e whakapono ana ki ahau. 47 Na, ki te rongo tetahi ki a kia pehea atu ahau? E Pa, whakaorangia ahau i aku kupu, ki te kore hoki e puritia e ia, e kore ahau tenei wa: otira ko te mea tenei i haere mai ai ahau ki e whakahe i a ia: kihai hoki ahau i haere mai ki te tenei wa. 29 E Pa, whakakororiatia tou ingoa. Na ka whakahe i te ao, engari ki te whakaora i te ao. 48 Ko puta he reo i te rangi, Kua whakakororiatia e ahau, e ia e whakakahore ana ki ahau, e kore hoki e tango ki whakakororiatia ano. 30 I te rongonga o nga tangata aku kupu, tena ano te kaiwhakahe mona; ko te kupu i e tu ana i reira, ka mea, he whatitiri: ko etahi i mea, korerotia e ahau, ko tena hei whakahe mona a te ra Kua korero tetahi anahera ki a ia. 31 Ka whakahoka a whakamutunga. 49 No te mea ehara i ahau ake aku lhu, ka mea, Ehara tenei reo i puta mai nei i te mea korerotia; engari na te Matua i tonoa mai ai ahau, nana moku, engari mo koutou. 32 Ko aianei te whakawa mo tenei ao: ko aianei maka ai te rangatira o tenei ao ki waho. 33 A, ki te whakairihia ake ahau ki runga ake i te whenua, maku nga tangata katoa e kukume ki ahau. 34 I penei ai ia hei whakaatu i te mate e mate ai ia. 35 Ka whakahokia e te mano ki a ia, Kua rongo matou ki ta te ture, e ora tonu ana a te Karaiti: he aha tau e mea, Me whakairi te Tama a te tangata? Ko wai koia tenei Tama a te tangata? (aiōnios g165) 36 Ano ra ko lhu ki a ratou, he wahi iti nei te maunga o te marama i roto i a koutou. Haere ra i te mea e whai marama ana koutou, kei rokohina koutou e te pouri: ko ia hoki e haere ana i te pouri e kore e kite i te wahi e haere ai ia. 37 I te mea kei a koutou te

13 Na, i mua ake o te hakari o te kapenga, ka mahara a lhu kua taka tona wa e haere atu ai ia i tenei ao ki te Matua; aroha ana ia ki ona o te ao nei, arohaina ana ratou taea noatia te mutunga. 2 A, i te mutunga o te hapa, kua whakamaharatia noatia ake ano hoki e te rewera te ngakau o Hura Ikariote, tama a Haimona, kia tukua ia; 3 A ka mahara a lhu kua otu nga mea katoa te homai e te Matua ki ona ringa, i haere mai ia i te Atua, e hoki atu ana ki te

Atua; 4 Ka whakatika ia i te hapa, ka whakarere i ona ai. 23 Na i te whakawhirinaki ki te uma o Ihu tetahi o kakahu; ka mau ki te tauera, ka whitiki i a ia. 5 Me i ana akonga, ko ta Ihu hoki i aroha ai. 24 Na ka tawhiri reira ka ringihia e ia he wai ki te peihana, a ka anga atu a Haimona Pita ki a ia, ka mea atu, Korerotia mai ka horoi i nga waewae o nga akonga, ka muru hoki ki a matou, ko wai tana e korero nei. 25 Na ka takoto te tauera i whitikiria ai ia. 6 A, ka tae ia ki a Haimona atu ia ki te uma o Ihu, ka mea ki a ia, E te Ariki, ko Pita, ka mea tera ki a ia, E te Ariki, e horoi ana koe i wai koia? 26 Ka whakahokia e Ihu, Ko te tangata e oku waewae? 7 Ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ia, hoatu ai e ahau te maramara taro ki a ia, ina toua iho E kore koe e matau aianei ki taku e mea nei: otira e e haua. A, no ka toua iho e ia te maramara taro, ka matau koe a mua ake nei. 8 Ka mea a Pita ki a ia, E hoatu ki a Hura, tama a Haimona Ikariote. 27 A muri kore rawa koe e horoi i oku waewae. Ka whakahokia iho te maramara taro, ka tomo a Hatana ki roto ki a e Ihu ki a ia, Ki te kore ahau e horoi i a koe, kahore ia. Na ka mea a Ihu ki a ia, Hohoro te mea i tau e au wahi i roto i ahau. (aiōn g165) 9 Ka mea a Haimona mea ai. 28 Kahore ia tetahi o te hunga i taua hapa i Pita ki a ia, E te Ariki, aua ra ko oku waewae anake, matau mo te aha tenei i korerotia nei e ia ki a ia. 29 I engari ko oku ringa me toku matenga. 10 Ka mea a mahara etahi, no te mea i a Hura te putea, tera a Ihu Ihu ki a ia, Ki te mea i te kaukau tetahi, kahore atu te mea ra ki a ia, Hokona nga mea ma tatou mo te he aha mana, ko te horoi anake i ona waewae, e hakari; kia hoatu ranei tetahi mea ma nga rawakore. ma katoa ana hoki ia: e ma ana koutou, otira kahore 30 Na ka tangohia e ia te maramara taro, haere tonu katoa. 11 I mohio hoki ia ki te tangata e tukua ai ia; atu ki waho: he po ano hoki. 31 No tona rironga atu ki koia ia i mea ai, kahore koutou katoa i ma. 12 A ka otu waho, ka mea a Ihu, Katahi te Tama a te tangata ka o ratou waewae te horoi, ka mau ia ki ona kakahu, ka whakakororiatia, ka whai kororia ano te Atua i a ia. 32 noho ano, na, ka mea ki a ratou, E matau ana ranei A ka whakakororia te Atua i a ia i roto i a ia ake, ina, koutou ki taku i mea nei ki a koutou? 13 E karangatia ka hohoro tana whakakororia i a ia. 33 E nga tamariki, ana ahau e koutou, E te Kaiwhakaako, E te Ariki: poto kau nei taku noho i a koutou, Tera koutou e rapu a he tika ta koutou korero; ko ahau hoki ia. 14 Na i ahau: ko taku hoki i mea ai ki nga Hurai, E kore kua horoia nei o koutou waewae e ahau, e to koutou koutou e ahei te haere ake ki te wahi e haere ai ahau; Ariki, e to koutou Kaiwhakaako; me horoi ano hoki e ko taku kupu ano tena ki a koutou. 34 He ture hou koutou nga waewae o tetahi, o tetahi o koutou. 15 taku ka hoatu nei ki a koutou, kia aroha koutou tetahi Kua hoatu nei hoki e ahau he tauira mo koutou, kia ki tetahi; kia rite ki toku aroha ki a koutou, waihoki kia rite ai ta koutou mahi ki taku i mea nei ki a koutou. aroha koutou tetahi ki tetahi. 35 Ma konei ka matau 16 He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, ai te katoa, he akonga koutou naku, me ka aroha Kahore te pononga e nui ake i tona rangatira; e kore koutou tetahi ki tetahi. 36 Ka mea a Haimona Pita ki a ano te tangata i tonoa e nui atu i tona kaitono. 17 Ki ia, E te Ariki, e haere ana koe ki hea? Ka whakahokia te matau koutou ki enei mea, ka koa ki te meatia e Ihu ki a ia, E kore koe e ahei te aru i ahau aianei ki koutou. 18 Ehara taku i te korero mo koutou katoa: e te wahi e haere atu nei ahau; a mua ia ka aru koe i matau ana ahau ki aku i whiriwhiri ai: otira kia rite ai ahau. 37 Ka mea a Pita ki a ia, E te Ariki, he aha te karaipiture, Ko ia e kai taro tahi nei maua kua hiki ahau te aru ai i a koe aianei nei ano? Ka tuku ahau i ake tona rekereke ki ahau. 19 Na ka korerotia nei ahau kia mate, he whakaaro naku ki a koe. 38 Ka e ahau ki a koutou i te mea kahore ano i puta noa, whakahokia e Ihu ki a ia, E tuku otu koe i a koe ki te mo te puta rawa mai, kia whakapono ai koutou, ko mate, he whakaaro nau ki ahau? He pono, he pono ahau ia. 20 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a taku e mea nei ki a koe, E kore e tangi te tikaokao, koutou, Ki te tango tetahi ki taku e tono ai, e tango kia toru ra ano au whakakahoretanga ki ahau. ana ia i ahau; a ki te tango tetahi i ahau, e tango ana ki toku kaitono mai. 21 A, no ka korerotia e Ihu enei mea, ka pouri tona wairua, ka korero ia, ka mea, He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, ma tetahi o koutou ahau e tuku. 22 Na ka tiriro nga akonga tetahi ki tetahi, ka pohehe ko wai ranei tana i korero

14 Kei pouri o koutou ngakau: e whakapono ana koutou ki te Atua, whakapono hoki ki ahau. 2 He maha nga nohonga i roto i te whare o toku Matua: me he kahore, kua korerotia e ahau ki a koutou. Ka haere hoki ahau ki te mea i tetahi wahi hei tukunga

ake mo koutou. 3 A ki te haere ahau ki te mea wahi puritia ana hoki e ia, ko ia te aroha ana ki ahau: ki te hei tukunga ake mo koutou, ka haere mai ano ahau, aroha tetahi ki ahau, ka arohaina ia e toku Matua, a a ka tango i a koutou ki ahau; kia noho ai hoki koutou ka aroha ahau ki a ia, ka whakaatu i ahau ki a ia. 22 ki te wahi e noho ai ahau. 4 Na e matau ana koutou Ka mea a Hura ki a ia, haunga a Ikariote, E te Ariki, ki te huarahi ki te wahi e haere atu nei ahau. 5 Na he pehea i whakaatu ai koe i a koe ki a matou, a ka mea a Tamati ki a ia, E te Ariki, kahore matou Kahore ki te ao? 23 Ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a e matau ki te wahi e haere na koe; me pehea ka ia, Ki te aroha tetahi ki ahau, e puritia e ia taku kupu: matau ai matou ki te huarahi? 6 Ka mea a Ihu ki a a ka arohaina ia e toku Matua, ka haere atu maua ia, Ko ahau te huarahi, te pono, te ora: e kore rawa ki a ia, ka noho tonu ki a ia. 24 Ki te kahore tetahi tetahi tangata e haere ake ki te Matua, ki te kahore e aroha ki ahau, e kore e puritia e ia aku kupu: na ahau. 7 Me i matau koutou ki ahau, kua matau ano ehara i ahau ake te kupu e rongo nei koutou, engari ki toku matua; na i enei ake wa ka mohio koutou ki na te Matua i tonoa mai ai ahau. 25 Kua korerotia a ia, kua kite ano hoki i a ia. 8 Ka mea a Piripi ki nei e ahau enei mea ki a koutou, i ahau e noho nei a ia, E te Ariki, whakakitea te Matua ki a matou, a i a koutou. 26 Na, ko te kaiwhakamarie, ara ko te ka tatu o matou ngakau. 9 Ka mea a Ihu ki a ia, Wairua Tapu, e tonoa mai e te Matua i runga i toku Roa noa atu toku noho ki a koutou, a kahore ano ingoa, mana koutou e whakaako ki nga mea katoa, koe i matau noa ki ahau, e Piripi? Ko ia kua kite i mana koutou e whakamahara ki nga mea katoa kua ahau kua kite hoki i te Matua; he aha koe ka mea ai, korerotia nei e ahau ki a koutou. 27 He rangimarie Whakakitea mai te Matua ki a matou? 10 E kore ianei taku e waiho nei ki a koutou, tenei taku rangimarie te koe e whakapono, ko ahau kei roto i te Matua, ko hoatu nei e ahau ki a koutou: e kore e rite ki ta te Matua kei roto i ahau? ko nga kupu e korero nei ao hoatu taku hoatu ki a koutou. Kei pouri o koutou ahau ki a koutou, ehara i te korero naku ake; engari ngakau, kei matakua. 28 Kua rongo na koutou ki taku i na te Matua e noho ana i roto i ahau, ko ia te mea mea ai ki a koutou, E haere ana ahau, a ka hoki mai ana i nga mahi. 11 Whakapono mai ki ahau, kei roto ano ki a koutou. Me i aroha koutou ki ahau, kua hari ahau i te Matua, ko te Matua hoki kei roto i ahau: ki koutou, noku i mea, E haere ana ahau ki te Matua: te kahore, whakaaro ki nga mahi, ka whakapono ai ki he nui ake hoki toku Matua i ahau. 29 Na kua korerotia ahau. 12 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a nei ahau ki a koutou: i te mea kahore ano i puta, mo koutou, Ki te whakapono tetahi ki ahau, ko nga mahi te puta rawa mai, ka whakapono koutou. 30 E kore e e mea nei ahau, e meinga ano e ia; a nui attu i enei mahia ake aku korero ki a koutou: e haere mai ana ana e mea ai; no te mea e haere ana ahau ki toku hoki te ariki o tenei ao, kahore hoki ana wahi i roto i Matua. 13 A ko ta koutou e inoi ai i runga i toku ingoa, ahau; 31 Otira kia matau ai te ao, e aroha ana ahau e meatia tenei e ahau, kia whai kororia ai te Matua i ki te Matua; ko ta te Matua ano i whakahau mai ai ki te Tama. 14 Ki te inoia e koutou tetahi mea i ahau i runga i toku ingoa, maku e whakamana. 15 Ki te aroha koutou ki ahau, kia mau ki aku ture. 16 Ka inoi atu Kaiwhakamarie, hei noho tonu ki a koutou. (aiōn g165) 17 Ko te Wairua o te pono; e kore nei e riro i te ao, no te mea e kore e kite i a ia, e kore ano e matau ki a ia; kei a koutou hoki ia e noho ana, a ka noho ano i roto i a koutou. 18 E kore koutou e waiho pani e ahau: e haere mai ano ahau ki a koutou. 19 Taro ake a heoi ano kitenga o te ao i ahau; ko koutou ia e kite i ahau: e ora ana ahau, ka ora ano koutou. 20 A taua ra koutou matau ai kei roto ahau i toku Matua, ko koutou ano kei roto i ahau, me ahau hoki kei roto i a koutou. 21 Ko te tangata kei a ia nei aku ture, e

15 Ko ahau te waina pono, ko toku Matua te kaimahi. 2 Ko nga manga katoa i roto i ahau e kore e whai hua, e tangohia e ia: ko nga mea katoa hoki e whai hua ana, ka whakapaia e ia, kia maha atu ai ona hua. 3 Na kua ma tenei koutou i te kupu i korerotia e ahau ki a koutou. 4 Kia u koutou ki roto ki ahau, me ahau hoki ki roto ki a koutou. Ka rite hoki ki te manga e kore e whai hua ko ia anake, ki te kahore e u ki te waina; e kore ano hoki koutou, ki te kore e u ki roto ki ahau. 5 Ko ahau te waina, ko koutou nga manga: ki te u tetahi ki roto ki ahau, me ahau hoki ki roto ki a ia, ka maha o tera hua: ki te motu

ke hoki i ahau, e kore tetahi mea e taea e koutou. toku Matua. 24 Me i kaua te mahia e ahau i roto i a
6 Ki te kore e u tetahi ki roto ki ahau, ka maka atu ratou nga mahi kahore i mahia e tetahi atu, penei ia, ano he manga, a ka maroke; na ka kohikohia, ka kahore o ratou hara: tena ko tenei kua kite ratou, kua maka ki te kapura, ka tahuna. 7 Ki te u koutou ki roto whakakino ano hoki ki a maua tahi ko toku Matua. 25 ki ahau, ki te u ano aku kupu ki roto ki a koutou, Ma tenei ia ka rite ai te kupu i tuhituhia ki ta ratou inoia e koutou ta koutou e pai ai, a ka meatia ma ture, Kua kino noa ratou ki ahau. 26 Otiia ka tae mai koutou. 8 Ka whakakororiatia toku Matua ki te penei, te Kaiwhakamarie e tonoa mai e ahau ki a koutou i ki te whai hua maha koutou: a ka meinga koutou he te Matua, te Wairua o te pono, e puta mai ana i te akonga naku. 9 Rite tonu ki to te Matua aroha ki Matua, ko ia hei kaiwhakaatu moku: 27 Ko koutou ahau toku aroha ki a koutou: kia u ki toku aroha. 10 ano hoki hei kaiwhakaatu, no te mea i ahau koutou Ki te pupuri koutou i aku ture, ka u koutou ki toku no te timatanga iho ra ano.

aroha: me ahau hoki kua pupuri nei i nga ture a toku Matua, ka u nei ki tona aroha. 11 Kua korerotia enei mea e ahau ki a koutou, kia pumau ai toku koa i roto i a koutou, kia tino ki ai to koutou koa. 12 Ko taku ture tenei, Kia aroha koutou tetahi ki tetahi, me ahau hoki kua aroha nei ki a koutou. 13 Kahore he aroha o tetahi i rahi ake i tenei, ara kia tuku te tangata i a ia ano kia mate mo ona hoa. 14 Ko koutou oku hoa, ki te meatia e koutou aku e whakahau nei ki a koutou. 15 Heoi ano taku meatanga he pononga koutou; e kore hoki te pononga e mohio ki ta tona ariki e mea ai: engari kua oti koutou te hua e ahau he hoa; ko aku mea katoa hoki i rongo ai ahau ki toku Matua, kua oti te whakakite e ahau ki a koutou. 16 Kahore koutou i whirihiri i ahau, engari naku koutou i whirihiri, naku ano koutou i mea kia haere, kia whai hua, kia mau tonu hoki o koutou hua: a ko ta koutou e inoi ai ki te Matua i runga i toku ingoa, ka hoatu e ia ki a koutou. 17 Ko aku whakahau enei ki a koutou, kia aroha koutou tetahi ki tetahi. 18 Ki te mea e kinongia ana koutou e te ao, e mohio ana koutou i kinongia ahau i mua i a koutou. 19 Mehemea no te ao koutou, e arohaina e te ao ona: tena ko tenei ehara nei koutou i te ao, naku koutou i whirihiri i roto i te ao, koia te ao ka kino ai ki a koutou. 20 Kia mahara ki te kupu i korero ai ahau ki a koutou, kahore te pononga e rahi ake i tona ariki. Ki te mea i whakatoia ahau e ratou, ka whakatoia ano koutou; ki te mea i pupuri ratou i taku kupu, ka pupuri ano ratou i ta koutou. 21 Otira e meatia katoatia enei mea e ratou ki a koutou he whakaaro ki toku ingoa, no te mea kahore ratou i mohio ki toku kaitono mai. 22 Me i kaua ahau te haere mai, te korero ki a ratou, penei kahore o ratou hara: tena ko tenei kahore o ratou whakaoraora mo to ratou hara. 23 Ko te tangata e whakakino ana ki ahau, e whakakino ana hoki ki

16 Kua korerotia e ahau enei mea ki a koutou, kei he koutou. 2 Ka peia atu koutou i roto i nga whare karakia; a meake puta te wa e mea ai te kaiwhakamate i a koutou, he mahi pai tana ki te Atua. 3 Na e meatia enei mea, no te mea kahore ratou i mohio ki te Matua, kahore hoki ki ahau. 4 Otiia kua korerotia enei mea e ahau ki a koutou, mo te puta rawa mai o taua wa, ka mahara koutou ki aua mea, he mea korero naku ki a koutou. Na kihai enei mea i korerotia e ahau ki a koutou i te timatanga, no te mea e noho ana ahau i a koutou. 5 Na e haere ana tenei ahau ki toku kaitono mai; a kahore tetahi o koutou i ui mai ki ahau, Ko hea koe? 6 Otiia i taku korerotanga i enei mea ki a koutou, ka ki o koutou ngakau i te pouri. 7 He pono ia taku korero ki a koutou; Nui atu te pai mo koutou ki te haere ahau: ki te kahore hoki ahau e haere, e kore te Kaiwhakamarie e tae mai ki a koutou; a ki te haere ahau, maku ia e tono mai ki a koutou. 8 Na ka tae mai ia, mana e whakaatu ki te ao te hara, te tika, me te whakawa: 9 Te hara, mo ratou kahore e whakapono ki ahau; 10 Te tika, no te mea e haere ana ahau ki toku Matua, a heoi ano to koutou kitenga i ahau; 11 Te whakawa, no te mea kua whakatikaia te whakawa mo te rangatira o tenei ao. 12 He maha atu ano nga mea hei korero maku ki a koutou, otira e kore e taea e koutou te mau aianei. 13 Otiia kia tae mai ia, te Wairua o te pono, mana koutou e arahi ki te pono katoa: ehara hoki tana i te korero nana ake; engari ka korerotia e ia nga mea e rongo ai ia: mana hoki e whakakite ki a koutou nga mea e puta mai ana. 14 Ka whakakororiatia ahau e ia: ka tango hoki ia i aku mea, a ka whakaaturia ki a koutou. 15 Ko nga mea katoa a te Matua, naku: koia ahau i mea ai, ka tangohia e ia aku mea, a ka whakaaturia ki a koutou. 16 Taro ake, a e kore koutou

e kite ano i ahau: a taro ake ano, ka kite koutou i ahau nei te Matua. 33 Kua korerotia e ahau enei mea ahau, no te mea ka haere ahau ki te Matua. 17 Na ka ki a koutou, kia whai marietanga ai koutou i roto i mea etahi o ana akonga tetahi ki tetahi, He aha tenei ahau. Ko ta koutou i te ao nei, he mamate: otira kia e mea nei ia ki a tatou, Taro ake, a e kore koutou e

kite i ahau: a taro ake ano, ka kite koutou i ahau: me tenei, No te mea e haere ana ahau ki te Matua? 18 Na ka mea ratou, he aha tenei e mea nei ia, Taro ake? e kore tatou e matau ki tana e mea nei. 19 A i mohio a ihu e hiahia ana ratou ki te ui ki a ia, ka mea ki a ratou, E rapu ana koutou ki a koutou ano ki taku i mea ra, Taro ake a e kore koutou e kite i ahau: a, taro ake ano ka kite koutou i ahau? 20 He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Ka tangi koutou, ka aue, ko te ao ia ka hari: e pouri ano koutou, otira ka meinga to koutou pouri hei hari. 21 I te mea ka whakamamae te wahine, ka pouri, no te mea ka tae tona wa: ka whanau tana tamaiti, heoi ano mahara ki te mamae, i te hari hoki, no te mea ka whanau he tangata ki te ao. 22 Na, tenei koutou te pouri nei: e kite ano ia ahau i a koutou, a ka hari o koutou ngakau, e kore hoki e tangohia i a koutou to koutou hari e tetahi. 23 Na a taua ra e kore koutou e ui ki tetahi mea i ahau. He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Ko a koutou e inoi ai ki te Matua i runga i toku ingoa, e hoatu e ia ki a koutou. 24 Kahore ano i inoia noatia e koutou tetahi mea i runga i toku ingoa: inoia, a ka whiwhi koutou, kia tino nui ai to koutou koa. 25 He mea whakarite taku korero i enei mea ki a koutou: otia meake puta te wa e kore ai ahau e korero kupu whakarite ki a koutou, engari ka marama tonu taku korero ki a koutou mo te Matua. 26 A taua ra ka inoi koutou i runga i toku ingoa; a e kore ahau e mea ki a koutou, e inoi ahau ki te Matua mo koutou: 27 E aroha ana hoki te Matua ake ano ki a koutou, mo koutou i aroha ki ahau, i whakapono hoki i haere mai ahau i te Matua. 28 I haere mai ahau i te Matua, a kua tae mai nei ki te ao: ka mahue ano i ahau te ao, a ka haere ki te Matua. 29 Ka mea ana akonga ki a ia, Na kua marama tau korero, ehara tau korero i te kupu whakarite. 30 Katahi matou ka mohio, tenei koe te mohio nei ki nga mea katoa, e kaore ano e mea ma tetahi e ui ki a koe: na konei matou i whakapono ai i haere mai koe i te Atua. 31 Ka whakahokia e ihu ki a ratou, Katahi koutou ka whakapono? 32 Na meake puta te wa, a kua puta nei ano, e whakamararatia ai koutou ki tona wahi, ki tona wahi, a ka waiho ko ahau anake; otia he teka ko ahau anake, no te mea kei

ahau nei te Matua. 33 Kua korerotia e ahau enei mea ahau. Ko ta koutou i te ao nei, he mamate: otira kia maia; kua taea e ahau te ao.

17 Ka korerotia enei mea e Ihu, na ka anga ake ona kanohi ki te rangi, ka mea, E Pa, kua taea te haora: whakakororiatia tau Tama, kia whakakororiatia ai ano hoki koe e tau Tama: 2 Kua tukua mai nei hoki e koe ki a ia nga tikanga mo nga kikokiko katoa, kia hoatu e ia te ora tonu ki te hunga katoa kua homai nei e koe ki a ia. (aiōnios g166) 3 Ko te ora tonu hoki tenei, kia matau ratou ki a koe, ko koe anake te Atua pono, ki a Ihu Karaiti ano hoki i tonoa mai nei e koe. (aiōnios g166) 4 Kua whakakororiatia koe e ahau i runga i te whenua: ka otia i ahau te mahi i homai e koe kia mahia e ahau. 5 Na kia whai kororia ahau aianei i a koe ake, e Pa; hei te kororia i whiwhi ai ahau i a koe i mua atu o te ao. 6 Kua whakapuakina e ahau tou ingoa ki nga tangata i homai nei e koe ki ahau i roto i te ao; nou ratou, nau ano hoki ratou i homai ki ahau: a kua puritia e ratou tau kupu. 7 Katahi ratou ka matau nau nga mea katoa i homai nei e koe ki ahau; 8 No te mea kua hoatu e ahau ki a ratou nga kupu i homai nei e koe ki ahau; a kua tango ratou, kua tino matau ano, i haere mai ahau i a koe, kua whakapono ratou, nau ahau i tono mai. 9 Mo ratou taku inoi: kahore aku inoi mo te ao, engari mo au i homai ai ki ahau; nau hoki ratou. 10 Ko aku mea katoa nau, naku hoki au; a ka whai kororia ahau i a ratou. 11 Na heoi ano toku noho ki te ao; kei te ao nei ano enei, ko ahau ia ka haere atu ki a koe. E te Matua tapu, puritia i runga i tou ingoa te hunga kua homai nei e koe ki ahau, kia kotahi ai ratou, me taua nei. 12 I ahau ano e noho ana i a ratou i te ao, i puritia ratou e ahau i runga i tou ingoa; kua tiakina e ahau au i homai ai ki ahau, a kahore tetahi o ratou i ngaro, ko te tama anake o te ngaromanga; kia rite ai te karaipiture. 13 Na ka haere atu nei ahau ki a koe; a e korerotia ana e ahau enei mea i te ao nei, kia tino nui ai toku koa i roto i a ratou. 14 Kua hoatu e ahau tau kupu ki a ratou; e kino ana hoki te ao ki a ratou, notemea ehara ratou i te ao, me ahau hoki ehara i te ao. 15 Kahore aku inoi kia tangohia atu ratou e koe i te ao, engari kia tiakina ratou e koe kei kino. 16 Ehara ratou i te ao, me ahau hoki ehara i te ao. 17 Whakatapua ratou e koe i runga i tou pono: ko tau kupu te pono. 18 Nau ahau i tono

mai ki te ao, he pena ano taku tono i a ratou ki te ao. Haimona Pita, unuhia ana e ia a haua iho te pononga
19 He whakaaro hoki a ratou i whakatapu ai ahau i a te tohunga nui, tapahia ana tona taringa matau.
ahau, kia tapu ai hoki ratou i te pono. 20 Ehara taku i Ko te ingoa o taua pononga ko Maraku. 21 Ka mea
te inoi mo enei anake, engari mo te hunga e meinga a Ihu ki a Pita, Kuhua tau hoari ki te takotoranga:
e ta ratou kupu kia whakapono ki ahau: 22 Kia kotahi ko te kapu i homai nei e toku Matua ki ahau auaka
ai ratou katoa; me koe hoki, e pa, i roto i ahau, me ranee i inumia e ahau? 23 Heoi ka hopukina a Ihu e
ahau ano i roto i a koe, kia kotahi ai hoki ratou i roto i taua ope, e te rangatira ratou ko nga katipa o nga
a taua: kia whakapono ai te ao, nau ahau i tono mai. Hurai, a hereherea ana ia, 24 A ka arahina ki a Anaha
22 Kua hoatu ano e ahau ki a ratou te kororia i homai i te tuatahi; ko ia hoki te hungawai o Kaiapa, o te
e koe ki ahau; kia kotahi ai ratou, me taua nei hoki he tohunga nui mo taua tau. 25 Na ko Kaiapa tenei nana
kotahi. 23 Ko ahau i roto i a ratou, ko koe hoki i roto i ra i whakatakoto te whakaaro ki nga Hurai, he pai ke
ahau, kia tino tutuki ai ratou ki te kotahitanga: kia ki te mate te tangata kotahi mo te iwi. 26 Na ka aru a
mohio ai ano te ao, nau ahau i tono mai, he rite hoki Haimona Pita i a Ihu, a ka aru ano hoki tetahi atu o
tou aroha ki a ratou ki tou aroha ki ahau. 27 E Pa, nga akonga: na i mohiotia taua akonga e te tohunga
e mea ana ahau kia noho tahi ki ahau, ki te wahi e nui, a tomo tahi ana me Ihu ki te whare o te tohunga
noho ai ahau, au i homai aki ahau; kia kite ai ratou i nui; 28 Ko Pita ia i tu i te kuwaha i waho. Na ka puta
toku kororia kua homai nei e koe ki ahau: no mua atu atu taua akonga i mohiotia nei e te tohunga nui, ka
hoki i te hanganga o te ao tou aroha ki ahau. 29 E te korero ki te kaitiaki o te tatau, a arahina ana a Pita ki
Matua tika, ahakoa te ao te mohio ki a koe, e mohio roto. 30 Na ko te meatanga a te kotiro tiaki o te tatau
ana ahau ki a koe, a kua mohio ano enei, nau ahau ki a Pita, Ehara ianei koe i tetahi o nga akonga a
i tono mai. 31 Kua whakapuakina ano tou ingoa e tenei tangata? Ka mea ia, Ehara. 32 Na i reira nga
ahau ki a ratou, a ka whakapuakina ano: kia mau ai i pononga me nga katipa e tu ana, kua whakaungia
roto i a ratou te aroha i arahaina ai ahau e koe, me hoki e ratou te kapura waro; he makariri hoki; a e
ahau ano i roto i a ratou.

18 Ka mutu enei korero a Ihu ka haere ia, ratou
ko ana akonga, ki tawahi o te manga wai, ara o Kerono. Na, he kari kei reira, a tapoko atu ana ia,
ratou ko ana akonga. 21 Matauria ano taua wahi e Huria, e te tangata e tukua ai ia: he maha hoki nga
hokinga o Ihu, ratou ko ana akonga ki reira. 3 Na ka hoatu ki a Hura tetahi matua me etahi katipa e
nga tohunga nui ratou ko nga Parihi, a haere ana ki reira, me nga roherohe, me nga rama, me nga patu.
4 Heoi i matau a Ihu ki nga mea katoa meake pa ki a ia, ka puta atu, ka mea ki a ratou, Ko wai ta koutou e rapu?
5 Ka whakahokia e ratou ki a ia, Ko Ihu o Nahareta. Ka mea a Ihu ki a ratou, Ko ahau ia. A, i te
tu ano i roto i a ratou a Hura, tona kaituku. 6 Na, i tana korerotanga ki a ratou, Ko ahau ia, hoki ana
ratou ki muri, hinga ana ki te whenua. 7 Na ka ui ano ia ki a ratou, Ko wai ta koutou e rapu? Ka mea
ratou, Ko Ihu o Nahareta. 8 Ka whakahokia e Ihu, Kua mea ahau ki a koutou, Ko ahau ia: ki te mea e
rapu ana koutou i ahau, tukua enei kia haere: 9 Kia rite ai te kupu i korerotia e ia, kahore i ngaro tetahi o
te hunga i homai e koe ki ahau. 10 Na he hoari ta

inaaina ana ratou: ko Pita hoki tetahi o ratou, e tu tahi
ana e inaina ana. 11 Na ka ui te tohunga nui ki a Ihu,
ki ana akonga, ki tana ako. 12 Ka whakahokia e Ihu
ki a ia, I marama tonu taku korero ki te ao; iako tonu
ahau i roto i te whare karakia, i te temepara hoki, i
te wahi huihui o nga Hurai katoa; kahore hoki tetahi
mea i korerotia pukutia e ahau. 13 He aha koe ka ui
ai ki ahau? ui atu ki te hunga i rongo ki taku i mea ai
ki a ratou: nana, e mohio ana ratou ki aku i korero
ai. 14 Na, i tana korerotanga i enei kupu, ka papaki
tetahi o nga katipa i tu ra i a Ihu, ka mea, E pena ana
koe ki te tohunga nui? 15 Ka whakahokia e Ihu ki a ia,
Ki te kino aku korero, whakaaturia te kino: ki
te pai ia, he aha koe i papaki ai i ahau? 16 Na ka
tukua hereheretia atu ia e Anaha ki a Kaiapa tohunga
nui. 17 Na, tera a Haimona Pita te tu ra me te inaina.
Na ka mea ratou ki a ia, Ehara ianei koe i tetahi o
ana akonga? Ka whakahore ia, ka mea, Ehara. 18 Ka mea tetahi o nga pononga a te tohunga nui, he
whanaunga nona i tapahia nei te taringa e Pita, Kihai
i anei ahau i kite i a koe, korua tahi i te kari? 19 Na ka
whakahore ano a Pita: a tangi tonu iho te tikaokao.
20 Katahi ka arahina atu e ratou a Ihu i a Kaiapa ki te
ware whakawa: he atatu: ko ratou ia kihai i tomo ki

te whare whakawa, kei poke ratou, engari kia kai ai kitenga o nga tohunga nui ratou ko nga katipa i a ratou i te kapenga. 29 Na ka puta atu a Pirato ki a ia, ka karanga ratou, ka mea, Ripekatia, ripekatia, ratou, ka mea, He aha ta koutou whakapae ki tenei Ka ki a Pirato ki a ratou, Tangohia atu ia e koutou, tangata? 30 Ka whakahoki ratou, ka mea ki a ia, Me i ripekatia: kahore hoki i mau i ahau tetahi he ona. 7 kaua ia te mahi i te kino, kihai i kawea mai e matou Ka whakahokia e nga Hurai ki a ia, He ture to matou, ki a koe. 31 Na ko te meatanga a Pirato ki a ratou, a ki to matou ture he mea tika kia mate ia, mona i Mauria atu ia, whakawakia ki to koutou na ture. Ka mea ko te Tama ia a te Atua. 8 No te rongonga o mea nga Hurai ki a ia, E kore e tika kia whakamatea Pirato i tenei ki, nui rawa tona wehi; 9 Ka tomo ano ia tetahi tangata e matou: 32 Kia rite ai ta lhu kupu i ki te whare whakawa, ka mea ki a lhu, No hea koe? korero ai, hei whakaatu i te mate e mate ai ia. 33 Me i Heoi kahore a lhu kupu whakahoki ki a ia. 10 Na ka reira ka tomo ano a Pirato ki te whare whakawa, ka mea a Pirato ki a ia, E kore koe e korero ki ahau? karanga i a lhu, ka mea ki a ia, Ko te Kingi ranei koe kahore koe e mohio kei ahau te tikanga mo te ripeka o nga Hura? 34 Ka whakahokia e lhu ki a ia, Nau ake i a koe, kei ahau ano te tikanga mo te tuku i a koe kia ano tenei kupu, he korero ranei moku na te tangata haere? 11 Ka whakahokia e lhu, Kahore au tikanga ki kei a koe? 35 Ka mea a Pirato, He Hurai koia ahau? ahau, me kahore i homai ki a koe i runga: koia i nui Na tou iwi, na nga tohunga nui ano hoki, koe i kawe rawa ai te hara o te kaituku i ahau ki a koe. 12 Na mai ki ahau: i aha koia koe? 36 Ka whakahokia e lhu, i reira ano ka whai a Pirato kia tukua ia kia haere: Ehara toku rangatiratanga i tenei ao; mehemea no otia ka karanga nga Hurai, ka mea, Ki te tukua tenei tenei ao toku rangatiratanga, kua tatou aku pononga, e koe, ehara koe i te hoa no Hiha: ki te whakakingi kei tukua ahau ki nga Hurai: tena ko tenei ehara toku tetahi tangata i a ia, he whakakahore tana i a Hiha. rangatiratanga i konei. 37 Na ka mea a Pirato ki a ia, 13 A, no ka rongo a Pirato i tenei korero, ka arahina e He kingi oti koe? ka whakahokia e lhu, Kua korerotia ia a lhu ki waho, a noho ana ki runga ki te nohonga mai na e koe he kingi ahau. Ko te mea tenei i whanau whakawa, ki te wahie kiia nei ko te Whariki kohatu, ai ahau: na tenei hoki ahau i haere mai ai ki te ao, hei ki te reo Hiperu, ko Kapata. 14 Ko te takanga ia o te kaiwhakaatu mo te pono. E whakarongo ana ki toku kapenga, tata pu ki te ono o nga haora; ka mea ia reo n ga tangata katoa o te pono. 38 Ka mea a Pirato ki nga Hurai, Na, to koutou Kingi! 15 Na ko ta ratou ki a ia, He aha te pono? A, no te puakanga o tenei ki karangatanga, Whakamatea, whakamatea, ripekatia. hoki ana ia ki waho, ki nga Hurai, ka mea ki a ratou, Ka mea a Pirato ki a ratou, Kia ripeka koia ahau i Kahore tetahi he o tenei tangata i mau i ahau. 39 to koutou Kingi? ka whakahokia e nga tohunga nui, Otiia he ritenga tenei na koutou, kia tukua e ahau Kahore o matou kingi, ko Hiha anake. 16 No reira ka ki a koutou tetahi tangata i te kapenga: e pai ana hoatu ia e ia ki a ratou kia ripekatia. A ka mau ratou ranei koutou kia tukua e ahau ki a koutou te Kingi o ki a lhu: 17 A amo ana ia i tona ripeka, haere ana nga Hurai. 40 Heoi karanga katoa ana ano ratou, ka ki te wahie e kiia nei ko te wahie o te angaanga, tona mea, Auaka tenei, engari a Parapa. Na, he tahae a ingoa ki te reo Hiperu, ko Korokota: 18 Na ripekatia ana ia e ratou ki reira, a ia me etahi atu tokorua, kotahi ki tetahi taha, kotahi ki tetahi taha, ko lhu ki waenganui. 19 Na tuhituhia ana e Pirato tetahi ingoa, whakapiritia ana ki te ripeka. Ko te tuhituhia tenei, KO IHU O NAHARETA, KO TE KINGI O NGA HURAI. 20 A he tokomaha nga Hurai i kite i tenei ingoa: i tata hoki ki te pa te wahie i ripekatia ai a lhu: a i tuhituhia taua mea ki te reo Hiperu, ki te reo Kariki, ki te reo Roma. 21 Na ka mea nga tohunga nui o nga Hurai ki a Pirato, Aua e tuhituhia, Ko te Kingi o nga Hurai; engari, nana i mea, Ko te Kingi ahau o nga Hurai. 22 Ka whakahokia e Pirato, Ko taku i tuhituhia ai kua tuhituhia. 23 A ka oti a lhu te ripeka e nga hoia, ka

19 Katahi ka mau a Pirato ki a lhu, ka whiu i a ia.

2 A ka whiria e nga hoia he karauna tataramoa, potaea ana ki tona matenga, whakakakahuria ana hoki ia ki te kahu papaura. 3 Na ka mea ratou, Tena koe, e te Kingi o nga Hurai! a pakia ana ia ki o ratou ringa. 4 Ka haere ano a Pirato, ka mea ki a ratou, Na, tenei te arahina atu nei ia e ahau ki a koutou, kia mohio ai koutou, kahore rawa i mau i ahau tetahi he ona. 5 Na ka puta a lhu ki waho, me te karauna tataramoa i runga i a ia, me te kakahu papaura. Ka mea a Pirato ki a ratou, Na, te tangata nei! 6 A, no te

mau ratou ki ona kakahu, wehea ake kia wha nga kakahu rinena me nga mea kakara, ko ta nga Hurai wahi, ki ia hoia he wahi; me te koti ano: na kahore ritenga hoki tera mo te tanu. 41 Na he kari kei te wahi he tui o te koti, he mea whatu iho i runga a puta i ripekatia ai ia; i roto ano i taua kari tetahi urupa hou, noa. 24 Na ka mea ratou tetahi ki tetahi, Kaua e he mea kahore ano i takotoria noatia e tetahi. 42 Na haea e tatou, engari me maka ki te rota kia kitea ai, ka whakatakotoria a Ihu e raua ki reira, no te mea he mo wai ranei: na ka rite te karaipiture e mea nei, I ra Takanga uera no nga Hurai; he tata hoki te urupa. weheweheha oku kakahu mo ratou, i maka rota hoki mo toku weruweru. Ko ta nga hoia tenei i mea ai. 25 Na i te taha o te ripeka o Ihu tona whaea e tu ana, ratou ko te teina o tona whaea, ko Meri wahine a Kereopa, ko Meri Makarini. 26 A, no te kitenga o Ihu i tona whaea, i te akonga hoki i aroha ai ia e tu tahi ana, ka mea ia ki tona whaea, E tai, nana, tau tama! 27 Katahi ia ka mea ki taua akonga, Na, tou whaea! A no taua haora ka mau taua akonga i a ia ki tona whare. 28 Muri iho i tenei ka mohio a Ihu ka oti nga mea katoa, na ka mea ia, hei whakaritenga mo te karaipiture, he mate wai toku. 29 Na tera e tu ra tetahi oko, ki tonu i te winika; a ka whakakia e ratou tetahi hautai ki te winika, whakanohoia ana ki runga ki te hihopa, hoatu ana ki tona mangai. 30 A, no te inumanga o Ihu i te winika, ka me ia, Kua oti: na ka tuohu tona matenga, tukua ana tona wairua. 31 Na i mea nga Hurai kia kaua e mau nga tinana ki te ripeka i te hapati, ko te Takanga hoki tera, he ra nui hoki taua hapati, ka mea ratou ki a Pirato kia whatiia o ratou waewae, kia tangohia atu hoki. 32 Na ka haere nga hoia, ka whawhati i nga waewae o to mua, me o tera i ripekatia ngatahitia me ia. 33 I to ratou taenga ia ki a Ihu, ka kite kua mate noa ake ia, kihai i whatiia e ratou ona waewae: 34 Engari i werohia tona kaokao e tetahi o nga hoia ki te matia, a puta tonu he toto, he wai. 35 A ko te tangata i kite, ko ia ano te kaiwhakaatu, a he pono tana whakaatu: e mohio ana ia he korero pono tana, he mea ra kia whakapono ai koutou. 36 I meatia hoki enei mea, kia rite ai te karaipiture, E kore tetahi iwi ona e whatiia. 37 E mea ana ano tetahi atu karaipiture, ka titiro ratou ki ta ratou i wero ai. 38 Muri iho i enei mea, ka inoi a Hohepa o Arimatia ki a Pirato kia tangohia e ia te tinana o Ihu: he akonga ia na Ihu, otia he mea hunu i te wehi ki nga Hurai: a whakaae ana a Pirato. No ka haere ia, ka tango i te tinana o Ihu. 39 I haere mai ano a Nikorima, tera i haere ra i mua ki a Ihu i te po, me te mau mai ano i te maira, i te aroe, he mea whakananu, kia kotahi pea rau pauna. 40 Na ka tango raua i te tinana o Ihu, takaia ana ki nga

kakahu rinena me nga mea kakara, ko ta nga Hurai ki te urupa i te atatu, i te mea e pouri tonu ana, a ka kite i te kohatu kua tangohia atu i te urupa. 2 Na ka oma ia, ka haere ki a Haimona Pita raua ko tera akonga i arohia ai a Ihu, ka mea ki a raua, Kua tangohia e ratou te Ariki i te urupa, a kahore matou e mohio ki te wahi i waiho ai ia e ratou. 3 Na ka puta atu a Pita, me taua akonga, ka haere ki te urupa. 4 A oma ngatahi ana raua: otia i hohoro tera akonga i a Pita, ko ia ano kua tae wawe ki te urupa. 5 Na piko iho ana ia, ka kite i nga takai rinena e takoto ana; heoi kaihai i tomo ki roto. 6 Na ka haere ano a Haimona Pita i muri i a ia, a, ko tona tomokanga ki te urupa, ka kite i nga takai rinena e takoto ana. 7 Me te tauera i takaia ai tona matenga, kihai i takoto tahi me nga takai rinena, he mea whakakopa ia ki tetahi wahi i tahaki. 8 Katahi ka tomo tera akonga, i tae wawe nei ki te urupa, kite ana, whakapono ana. 9 Kiano hoki ratou i mohio noa ki te karaipiture, kua takoto te tikanga kia ara ake ia i te hunga mate. 10 Na hoki ana ano nga akonga ki to raua kainga. 11 Ko Meri ia tu tonu i waho o te urupa tangi ai: a i a ia e tangi ana, ka piko iho ki te urupa. 12 Ka kite i nga anahera tokorua, he ma nga kakahu, e noho ana, ko tetahi kite matenga, ko tetahi ki nga waewae, i te wahi i takoto ai te tinana o Ihu. 13 Ka mea raua ki a ia, E tai, he aha tau e tangi? Ka mea ia ki a raua, Kua tangohia e ratou toku Ariki, e kore hoki ahau e matau ki te wahi i whakatakotoria ai ia. 14 Ka penei ana korero, ka tahuri whakamuri, ka kite i a Ihu e tu ana, otia kihai i mohio ko Ihu ia. 15 Ka mea a Ihu ki a ia, E tai, he aha tau e tangi? ko wai tau e rapu? Hua noa ia ko te kaingaki kari, na ko tana meatanga ki a ia, E mara, ki te mea kua mauria atu ia e koe, korerotia ki ahau te wahi i whakatakotoria ai ia, a maku ia e tango atu. 16 Ka mea a Ihu ki a ia, E Meri. Ka tahuri atu tera, ka mea ki a ia, E Raponi; ko te tikanga tenei, E te Kaiwhakaako. 17 Ka mea a Ihu ki a ia, Kei pa ki ahau; kiano hoki ahau i kake noa ki toku Matua: engari haere ki oku teina, ka mea atu

20

ki a ratou, ka kake ahau ki toku Matua, ki to koutou atu ano o ana akonga. 3 Ka mea a Haimona Pita Matua: ki toku Atua, ki to koutou Atua. 18 Haere ana ki a ratou, Ka haere ahau ki te hao. Ka mea ratou a Meri Makarini, korero ana ki nga akonga, kua kite ia ki a ia, Ko tatou tahi e haere. Haere ana ratou, eke i te Ariki, kua korerotia hoki e ia enei mea ki a ia. 19 I ana ki runga ki te kaipuke; a i taua po kihai i mau taua ra tuatahi ano o te wiki, i te ahiahia, i nga tatau e tetahi mea. 4 Na ka puao te ata, ko Ihu e tu ana i kati ana o te wahi i huihui ai nga akonga i te wehi i tatahi: otiai kihi i nga akonga i mohio ko Ihu ia. 5 Na nga Hurai, ka haere mai a Ihu, ka tu i waenganui, ka ko te meatanga a Ihu ki a ratou, E tama ma, kahore a mea ki a ratou, Kia tau te rangimarie ki a koutou. 20 koutou kai? Ka whakahokia e ratou ki a ia, Kahore. 6 A ka puaki tenei kupu ana, ka whakakitea e ia ona Ka mea ia ki a ratou, Maka te kupenga ki te taha ringa me tona kaokao ki a ratou. Na hari tonu nga matau o te kaipuke a ka mau etahi. Na, i ta ratou akonga, i to ratou kitenga i te Ariki. 21 Ka mea ano a makanga atu, kihi i taea te kukume i te tini o nga ika. Ihu ki a ratou, Kia tau te rangimarie ki a koutou: i 7 Katahi ka mea te akonga i arohaina e Ihu ki a Pita, tonoa mai ahau e te Matua, ka pera ano taku tono i a Ko te Ariki. A, no te rongonga o Haimona Pita, ko te koutou. 22 Ka korerotia tenei e ia, ka whakahoka ia, ka Ariki, ka whitikiria tona kakahu, e tu kau ana hoki ia, mea ki a ratou, Kia riro te Wairua Tapu i a koutou: 23 a rere ana ki te moana. 8 Ko era akonga ia i hoe i Ki te whakarerea noatia e koutou nga hara o etahi, runga i te poti, kihi hoki i mamao atu i te whenua, ka whakarerea o ratou; ki te whakamaua ano o etahi me te mea e rua rau whatianga, e kukume ana i te e koutou, ka mau ano. 24 Ko Tamati ia, ko tetahi o te kupenga, i nga ika. 9 Heoi, no to ratou unga ki uta, ka tekau ma rua, tetahi o ona ingoa ko Ririmu, kahore i kite i te kapura waro me nga ika e takoto ana i runga, a ratou i te taenga mai o Ihu. 25 A, ko te meatanga a me tetahi taro. 10 Ka mea a Ihu ki a ratou, Homai era akonga ki a ia, Kua kite matou i te Ariki; ka mea etahi o nga ika kua mau na i a koutou. 11 Na haere ia ki a ratou, Ki te kahore ahau e kite i te ngaunga ana a Haimona Pita, a kumea ana e ia te kupenga ki o nga waho i ona ringa, e kuhu i toku matihao ki uta, ki tonu i nga ika nunui, kotahi rau e rima tekau te ngaunga a nga whao, e kuhi hoki i toku ringa ki ma toru: a, ahakoa tini, kihi i pakaru te kupenga. 12 tona kaokao, e kor e ahau e whakapono. 26 A ka Ka mea a Ihu ki a ratou, haere mai kai te kai. heoi pahemo nga ra e waru, a kei roto ano ana akonga, kihi tetahi o nga akonga i maia ki te ui ki a ia, Ko ratou ko Tamati: ka haere mai a Ihu i te mea e kat i wai koe? i mohio hoki ko te Ariki. 13 Na ka haere a ana nga tatau, ka tu ki waenganui, ka mea, Kia tau Ihu, ka mau ki te taro, a hoatu ana e ia ki a ratou, me te rangimarie ki a koutou. 27 Katahi ia ka mea ki a nga ika. 14 Ko te toru tenei o nga putanga o Ihu ki Tamati, Totoro mai tou matihao, kia kite hoki koe i ana akonga, i muri i tona aranga ake i te hunga mate. oku ringa; totoro mai hoki tou ringa, ka kuhu ki toku 15 A ka mutu ta ratou kai, ka mea a Ihu ki a Haimona kaokao: aua e whakateka, engari me whakapono. 28 Pita, E Haimona, tama a Hona, rahi atu ranei tou Na ka whakahoki a Tamati, ka mea ki a ia, E toku aroha ki ahau i to enei? Ka mea tera ki a ia, Ae, e te Ariki, e toku Atua. 29 Ka mea a Ihu ki a ia, No tou Ariki; e mohio ana koe e aroha ana ahau ki a koe. Ka kitenga i ahau, i whakapono ai koe, e Tamati: ka mea ia ki a ia, Whangainga aku reme. 16 Ka mea koa te hunga kahore i kite, a kua whakapono. 30 He ano ia ki a ia, ko te rua o nga meatanga, E Haimona, maha ano era atu tohu i toi i a Ihu, i te aroaro o ana tama a Hona, e aroha ana koe ki ahau? Ka mea tera akonga, kahore nei i tuhituhia ki tenei pukapuka: 31 ki a ia, Ae, e te Ariki; e mohio ana koe e aroha ana Otiai kua tuhituhia enei, kia whakapono ai koutou ko ahau ki a koe. Ka mea ia ki a ia, Heparatia aku hipi. te Karaiti a Ihu, ko te Tama a te Atua; kia whiwhi ai 17 Ka mea ia ki a ia, ko te toru o nga meatanga, E Haimona, tama a Hona, e aroha ana koe ki ahau? Ka mea pouri a Pita no te mea ka toru rawa ana meatanga ki a ia, E aroha ana koe ki ahau? Ka mea ano ki a ia, E te Ariki, e mohio ana koe ki nga mea katoa; e mohio ana koe e aroha ana ahau ki a koe. Ka mea a Ihu ki a ia, Whangainga aku hipi. 18 He pono, he pono taku e mea nei ki a koe, I tou tamarikitanga, i whitiki koe i

21 Muri iho i enei mea ka whakakite a Ihu i a ia
ki nga akonga i te moana o Tapiria; ko tana whakakitenga tenei: 2 E noho tahi ana a Haimona Pita, a Tamati, ko Ririmu nei tona ingoa, a Natanahira o Kana o Kariri, nga tama a Heperi, me tetahi tokorua

a koe, i haere ki tau wahi i pai ai: ka korohetetia koe, ka whakamarokia e koe ou ringa, he tangata ke hoki mana koe e whitiki, e kawe ki te wahi e kore ai koe e pai. **19** I korerotia tenei e ia, hei tohu mo te mate e whakakororia ai ia i te Atua. A ka puaki tenei kupu ana, ka mea ia ki a ia, Haere mai i muri i ahau. **20** No te tahuritanga o Pita, ka kite i te akonga i aroha ai a Ihu e aru ana; ko tera hoki i whakawhirinaki ra ki tonu uma i te hapa, i mea ra, E te Ariki, ko wai te kaituku mou? **21** A, i te kitenga o Pita i a ia, ka mea ki a Ihu, E te Ariki, e aha ra tenei? **22** Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te pai ahau kia noho tonu ia kia tae mai ra ano ahau, hei aha mau? haere mai koe i muri i ahau. **23** Heoi ka puta atu tenei kupu ki nga hoa, e kore taua akonga e mate: otia kihai a Ihu i mea ki a ia, E kore ia e mate; engari, Ki te pai ahau kia noho tonu ia kia tae mai ra ano ahau, hei aha mau? **24** Ko taua akonga tenei e whakaatu nei i enei mea, ko te kaituhituhi hoki ia i enei mea: e mohio ana ano matou e tika ana tana whakaatu. **25** Na tera atu ano tona tini o nga mea i mea ai a Ihu me i tuhia katoatia, e mea ana ahau, e kore pea te ao nei e whai takotoranga mo nga pukapuka e tuhia. Amine.

Mahi

1 Ko te pukapuka tuatahi ra he mea tuhituhi naku, e Tiopira, mo nga mea katoa i timata ai a Ihu te mahi, te ako. 2 Taea noatia te ra i tangohia atu ai ia, i muri i tana whakaakoranga, ara i ta te Wairua Tapu, ki nga apotoro i whiriwhiria e ia. 3 He maha hoki nga tohu i whakakite ora ai ia i a ia ki a ratou, i muri i tona whakamamaetanga, e wha tekau hoki nga ra i kitea ai e ratou, i korerotia ai e ia nga mea o te rangatiratanga o te Atua: 4 A, i a ratou ka huihui tahi me ia, ka whai kupu ia kia kaua ratou e haere atu i Hiruharama, a ka mea, Engari kia taria te mea i korerotia i mua e te Matua, i rongo ra koutou ki ahau. 5 I iriiri hoki a Hoani ki te wai; ko koutou ia, e kore e maha ake nga ra, ka iriiri ki te Wairua Tapu. 6 No reira, i a ratou ka tamene, ka ui ratou ki a ia, E te Ariki, ko te wa ianei tenei e whakahoki ai koe i te rangatiratanga ki a Iharaia? 7 Na ko tana meatanga ki a ratou, Ehara ma koutou te mohio ki nga taima, ki nga wa ranei, kua whakaritea e te Matua mana ake te tikanga. 8 Otiia ka riro he kaha i a koutou, ina haere mai te Wairua Tapu ki runga ki a koutou: a hei kaiwhakaatu koutou moku ki Hiruharama, ki Huria katoa, ki Hamaria hoki, a tae noa ki te pito whakamutunga o te ao. 9 A, no ka mutu tana korero i enei mea, i a ratou ano e titiro atu ana, ka tangohia atu ia, a na te kapua i kopaki atu i o ratou kanohi. 10 A, i a ratou e titiro matatau atu ana ki te rangi, i a ia e haere ana, na ko nga tangata tokorua e tu ana i to ratou taha, he ma nga kakahu; 11 E mea ana, E nga tangata o Kariri, he aha ta koutou e tu, e matakitaki atu na ki te rangi? ko tena Ihu kua tangohia atu na i a koutou ki te rangi, ka pera ano tona haerenga mai me ia i tirohia atu na e koutou e haere ana ki te rangi. 12 Na hoki ana ratou ki Hiruharama i te maunga e huaina nei ko Oriwa, he wahi e tata ana ki Hiruharama, he haerenga hapati. 13 A ka tomo ratou, ka kake ki te ruma i runga, ki te wahi i noho ai ratou; ara a Pita, a Hemi, a Hoani, a Anaru, a Piripi, a Tamati, a Patoromu, a Matiu, a Hemi tama a Arapiu, a Haimona Heroti, a Hura te teina o Hemi. 14 Ko enei katoa kotahi tonu te whakaaro i u ai ki te inoi, ki te karakia, me nga wahine; me te whaea o Ihu, me Meri; me ona teina. 15 I l ua ra ka whakatika a Pita i waenganui o nga akonga; a he tokomaha nga tangata i huihui, kei te kotahi rau e rua

tekau; a ka mea, 16 E hoa ma, e oku teina, i tika ano kia whakaritea tenei karaipiture, ta te Wairua Tapu i korerotia ra i mua e te mangai o Rawiri mo Hura, mo te kaiarahi i te hunga nana i hopu a Ihu. 17 I huihui tahitia hoki ia ki a tatou, i a ia ano tetahi wahi o tenei mahi. 18 Na hokona ana e taua tangata tetahi mara ki te utu o tona hara; a taka tupou iho, koara pu i waenganui, pakaru katoa ki waho ona whekau. 19 I mohiotia tenei e te hunga katoa e noho ana i Hiruharama; na reira taua wahi i huaina ai ki to tatou reo ko Akerama, ara ko te Mara o te Toto. 20 Kua oti hoki te tuhituhi ki te pukapuka o nga Waiata, Kia ururatia tona nohoanga, kaua hoki tetahi tangata e noho ki reira: me tenei, Kia riro tana mahi tirotiro i tetahi atu. 21 No reira, ko nga tangata i haere tahi nei tatou, i nga wa katoa i haereere mai ai, i haereere atu ai te Ariki, a Ihu i roto i a tatou, 22 Hei te iriiringa a Hoani timata ai, a tae noa ki te ra i tangohia atu ai ia i a tatou, me whakatū tetahi o era hei hoa mo tatou ki te whakaatu i tona aranga mai. 23 A tokorua a ratou i whakarite ai, ko Hohepa i huaina nei ko Pahapa, ko tetahi o ona ingoa ko Hutuha, raua ko Matiaha. 24 Na ka inoi ratou, ka mea, Ko koe, e te Ariki, e mohio ana ki nga ngakau o te katoa, mau e whakaatu ko wai o tenei tokorua tau i whiriwhiri ai, 25 Hei tango i te wahi i tenei mahi minita, i te turanga apotoro hoki, i taka atu a Hura, he mea kia haere ai ia ki tona wahi. 26 Na ka maka e ratou o raua rota; a ka tau te rota ki a Matiaha; a uru ana ia ki nga apotoro tekau ma tahi.

2 A, no ka taka mai te ra o te Petekoha, e noho tahi ana ratou katoa i te wahi kotahi. 2 Na puta whakarere mai ana he haruru nui no te rangi, ano he hau nui e keri ana, a ki katoa te whare i noho ai ratou. 3 Heoi puta mai ana ki a ratou etahi arero he mea manganga, ano he ahi, a tau iho ana ki runga ki tenei, ki tenei o ratou. 4 Na ki katoa ratou i te Wairua Tapu, a ka timata te korero, rere ke ana nga reo, rite tonu ki ta te Wairua i hoatu ai ki a ratou kia korerotia. 5 I Hiruharama ano e noho ana etahi Hurai, he hunga whakaaro, no nga iwi katoa i raro o te rangi. 6 Na i te wa i rangona ai taua haruru, ka whakarapopo te mano, ka pororaru, no te mea ka rangona e tera, e tera, tona reo e korerotia ana e ratou. 7 Na ka oho ratou katoa, ka miharo, ka mea, Na, ehara ianei enei katoa e korero nei i te hunga no Kariri? 8 He aha tatou ka rongo nei, ia tangata, ia tangata, i o

tatou reo o to tatou whanautanga? 9 Ko te hunga o 27 No te mea e kore e waiho e koe toku wairua i te Patia, o Meria, o Erama, ko nga mea e noho ana i reinga, e kore ano e tukua tau Mea Tapu kia kite i te Mehopotamia, i Huria, i Kaparokia, i Ponoto, i Ahia, pirau. (Hadēs g86) 28 Kua whakakitea e koe ki ahau 10 I Perukia, i pampuria, i Ihipa, i nga wahi o Ripia nga huarahi o te ora; ka meinga e koe kia ki tonu e patata ana ki Hairini, me nga manuhiri o Roma, toku koa i tou aroaro. 29 E oku teina, e tika ana kia nga Hurai, nga porohiraiti, 11 Nga Kariti, nga Arapi, e aronui he kupu ki a koutou mo te tupuna nei mo rongo ana tatou i a ratou e whakapuaki ana i nga Rawiri, ara kua mate ia, kua tanumia, kei a tatou mahi tohu a te Atua, no tatou ano nga reo. 12 A ano tona urupa, a taea noatia tenei ra. 30 I te mea miharo katoa ana ratou, pohehe ana, ka mea tetahi ki he poropiti ia, a i mohio kua oati te Atua i te oati ki tetahi, He aha tenei? 13 Ko etahi i tawai, i mea, E ki a ia, ka whakaputaina ake tetahi, he hua no tona ana ratou i te waina hou. 14 Otira ka whakatika a Pita hope, hei noho ki runga ki tona torona; 31 A, i tana me te tekau ma tahi, ka hikitia tona reo, ka whai kupu kite wawe i tenei, korerotia ana e ia te aranga o te ki a ratou, E nga tangata o Huria, me koutou katoa e Karaiti, ara kihai tona wairua i waiho i te reinga, kihai noho nei i Hiruharama, kia mohio koutou ki tenei, ano tona kikokiko i kite i te pirau. (Hadēs g86) 32 Kua kia whai taringa mai ki aku kupu: 15 Kahore hoki o whakaarahia ake tenei Ihu e te Atua: ko matou katoa enei haurangi me ta koutou e whakaaro nei, ko te nga kaiwhakaatu. 33 A, ka oti nei ia te whakanui e te toru noa hoki tenei o nga haora o te ra; 16 Engari ko ringa matau o te Atua, a ka homai nei ki a ia e te te mea tenei i korerotia e Hoera poropiti; 17 A tenei Matua te Wairua Tapu i korerotia ra i mua, na kua ake kei nga ra whakamutunga, e ai ta te Atua, ka ringihia mai e ia tenei, e kite nei, e rongo nei koutou. ringihia e ahau toku Wairua ki nga kikokiko katoa; ka 34 Kahore hoki a Rawiri i kake ki te rangi; heoi e mea poropiti hoki a koutou tama, a koutou tamahine, ka ana ia, I mea te Ariki ki toku Ariki, hei toku matau moemoea hoki o koutou kaumatau: 18 Ae, ka ringihia koe noho ai, 35 Kia meinga ra ano e ahau ou hoariri ano e ahau toku Wairua i aua ra, ki aku pononga hei turanga waewae mou. 36 No reira ka kia matau tane, ki aku pononga wahine; a ka poropiti ratou. 19 pu te whare katoa o Iharaia, kua meinga e te Atua Ka whakakitea ano e ahau nga mea whakamiharo i hei Ariki, hei Karaiti, taua Ihu i ripekatia na e koutou. te rangi i runga, me nga tohu ki te whenua i raro; 37 No ratou ka rongo, ka werowero i roto i o ratou he toto, he kapura, he paowa pongere: 20 Ko te ngakau, ka mea ki a Pita ratou ko era atu apotoro, E ra ka huri hei pouri, ko te marama hoki hei toto, i nga tuakana, me aha matou? 38 Na ko te meatanga mua o te putanga mai o te ra o te Ariki, taua ra nui a Pita ki a ratou, Ripereta, kia iriria tena tangata, whakahararaha, ronganui. 21 Na, ko reira ora ai te tena tangata o koutou i runga i te ingoa o Ihu Karaiti, hunga katoa e karanga ana ki te ingoa o te Ariki. 22 E hei murunga hara; a ka riro i a koutou te mea homai, nga tangata o Iharaia, kia rongo koutou ki enei kupu; ara te Wairua Tapu. 39 Ki a koutou hoki, ki a koutou Ko Ihu o Nahareta, he tangata i tino whaitohungia tamariki, te kupu homai, ki te hunga katoa ano o e te Atua ki a koutou i runga i nga merekara, i nga tawhiti, ki nga mea e karangatia e te Ariki, e to tatou mea whakamiharo, i nga tohu i mea ai te Atua kia Atua, ki a ia. 40 He maha atu ano nga kupu i korero mahia e ia i waengau i koutou, e mo hio ana ano ai, i kauwhau ai ia, i mea ai, Me whakaora koutou i ra koutou. 23 Ko tenei tangata i tukua atu, he mea i a koutou i tenei whakatupuranga parori ke. 41 Na, ata whakaaroa, a i mohiotia noatia ake e te Atua, ko nga mea tonu i tango i tana kupu i iriaria: me te tangohia ana e koutou, whakamatea iho, he mea mea e toru mano nga wairua i honoa mai ki a ratou i ripeka na te ringa o nga tangata kino 24 Na te Atua ia taua ra. 42 A i u tonu ratou ki te whakaakoranga a i whakaara ake, nana i wewete nga mamae o te mate: nga apotoro, ki te kotahitanga, ki te whawhati taro, no te mea e kore ia e taea te pupuri e taua mate. a ki te inoi. 43 Tau iho ana te wehi ki nga wairua 25 Ko ta Rawiri korero hoki tenei mona, I kite ahau i katoa; he maha hoki nga mea whakamiharo me nga te Ariki i mua i toku aroaro i nga ra katoa; kei toku tohu i meinga e nga apotoro. 44 I noho tahi ano te ringa matau nei ia, e kore ai ahau e whakakorikoria: hunga whakapono katoa, i huihuia ano hoki a ratou 26 Koia i koa ai toku ngakau, i whakamanamana ai mea katoa; 45 I hokona atu hoki a ratou rawa me toku arero: i takoto tumanako ai ano oku kikokiko. nga taonga, tuwhaina ana ma te katoa, rite tonu ki te

mate o tenei, o tenei. 46 Haere tonu ana hoki ratou i kohuru kia homai ki a koutou; 15 Patua ana hoki e tenei ra, i tenei ra ki te temepara, kotahi tonu ano te koutou te Take o te ora; kua whakaarahia nei ia e te whakaaro; whawhati taro ana i o ratou kainga, kai ana i a ratou kai i runga i te koa, i te ngakau tapatahi; 16 A na te whakapono ki tona ingoa i meinga ai e tona 47 E whakamoemiti ana ki te Atua, e paingia ana hoki e te iwi katoa. A honoa mai ana e te Ariki ki a ratou i ingoa tenei tangata kia kaha, e kite nei, e matau nei tena ra, i tena ra, i tena ra, te hunga e whakaorangia hoatu tenei ora nui ki tenei i te aroaro o koutou katoa. ana.

3 Na e haere tahi atu ana a pita raua ko Hoani ki te temepara i te haora inoi, i te iwa o nga haora. 2 Na ka kawea mai tetahi tangata, he kopa no te kopu mai ano o tona whaea, he mea whakatakoto i nga ra katoa ki te kuwaha o te temepara i huaina nei ko Ataahua, ki te tono mea mana i te hunga e tomo ana ki te temepara; 3 No tona kitenga i a Pita raua ko Hoani meake tomo ki te temepara, ka tono ia i tetahi mea mana. 4 Na ka whakamau atu nga kanohi o Pita raua ko Hoani ki a ia, ka mea, Titiro mai ki a maua. 5 Ka whakarongo ia ki a raua, hua noa e riro mai tetahi mea a raua mana. 6 Ano ra ko Pita, Ko te hiriwa me te koura kahore i ahau; ko te mea ia kei ahau, maku tena e hoatu ki a koe: I runga i te ingoa o Ihu Karaiti o Nahareta, whakatika, haere. 7 Katahi ia ka hopu i tona ringa matau ka whakaara ake i a ia: i reira tonu kua whai kaha ona waewae me nga pona. 8 A, ko tona mawhititanga ake, ka tu, ka timata te haere, tomo tahi ana me raua ki te temepara, e haere ana, e tupeke ana, e whakamoemiti ana ki te Atua. 9 A i kite te iwi katoa i a ia e haere ana, e whakamoemiti ana ki te Atua. 10 Katahi ratou ka mohio ki a ia, ko ia ano tera i noho ra ki te tatau Ataahua o te temepara, tono mea ai mana: na nui atu to ratou miharo me te ihiihi ki taua mea i pa ki a ia. 11 I a ia e pupuri ana ki a Pita raua ko Hoani, ka oma atu te iwi katoa ki a ratou i te whakamahau i huaina nei ko ta Horomona, nui rawa te whakamiharo. 12 A, i te kitenga o Pita, ka whai kupu atu ia ki te iwi, E nga tangata o Ihairaira, he aha ta koutou e miharo nei ki tenei tangata? he aha hoki koutou ka whakamau ai te titiro ki a maua, me te mea he mana no maua ake he ngakau karakia ranei i meati a ai ia kia haere? 13 Na te Atua o Aperahama, o ihaka, o Hakopa, na te Atua o o tatou matua, i whakakororia tana Tama a Ihu: ko ta koutou i tuku na, i whakakahore na i te aroaro o Pirato, kua oti ra i a ia kia tukua ia. 14 Otira whakakahoretia ana e koutou te Mea Tapu, te Mea Tika, tonoa ana ko te tangata

kohuru kia homai ki a koutou; 15 Patua ana hoki e Atua i te hunga mate, ko matou nei ona kaiwhakaatu. 16 A na te whakapono ki tona ingoa i meinga ai e tona ingoa tenei tangata kia kaha, e kite nei, e matau nei koutou; ae ra, ko te whakapono ki a ia te mea nana i hoatu tenei ora nui ki tenei i te aroaro o koutou katoa. 17 Na, e oku teina, e mahara ana ahau na te kuware tena mahi a koutou, pera i ta o koutou rangatira. 18 Engari ko nga mea a te Atua i whakakitea i mua e te mangai o nga poropiti katoa, mo tana Karaiti kia whakamamaetia, kua rite enei i a ia. 19 No reira, Ripeneta, a tahuri mai ano koutou, kia murua ai o koutou hara, kia puta mai ai i te aroaro o te Ariki he wa whakahauora. 20 A kia tonoa mai ai e ia te Karaiti i whakaritea nei mo koutou, ara a Ihu: 21 Kua takotok nei te tikanga kia noho ia ki te rangi a taea noatia nga wa o te whakahokinga mai o nga mea katoa, i korero ai te Atua ra te mangai o ana poropiti tapu no te timatanga mai ano o te ao. (aiōn g165) 22 I mea a hoki a Mohi, Ma te Ariki, ma te Atua, e whakaara ake he poropiti mo koutou i roto i o koutou teina, he penei ano me ahau; ko ia ta koutou e whakarongo ai i nga mea katoa e mea ai ia ki a koutou. 23 A taua wa, ko nga wairua katoa e kore e whakarongo ki taua poropiti, ka whakamatea rawatia i roto i te iwi. 24 Ae ra, ko nga poropiti katoa o Hamuera iho ano, tae mai ki o muri nei, ko te hunga katoa i korero, i whakaatuano hoki ratou i nga ra nei. 25 Ko koutou aua tama a nga poropiti, a te kawenata hoki i whakatakotoria e te Atua ki o koutou matua, i mea ra ia ki a Aperahama, Ma tou uri ka manaakitia ai nga hapu katoa o te ao. 26 Mo koutou ke hoki i te tuatahi, i tana whakaaranga ake ai i tana Tama, te tononga mai nei a te Atua i a ia ki a koutou hei manaaki i a koutou, hei whakatahuri i tenei, i tenei o koutou i o koutou kino.

4 A, i a raua e korero ana ki te iwi, ka puta ohore mai ki a raua nga tohunga, te rangatira o te temepara me nga Haruki, 2 He nui te pawera mo ta raua ako i te iwi, mo te kauwhau hoki i runga i a Ihu i te aranga mai i te hunga mate. 3 Na ka mau o ratou ringa ki a raua, meinga ana kia tiakina kia ao ra ano te ra, i te mea hoki kua ahiahi. 4 Otira he tokomaha o te hunga i rongo i te kupu i whakapono, a ko te tokomaha o nga tangata me te mea e rima mano. 5 Na i te aonga ake ka huihui o ratou rangatira, nga

kaumatua, me nga karaipi ki Hiruharama, 6 Ratou ko raua. 24 A, i to ratou rongonga, ka karanga ake ratou te tino tohunga, ko Anaha, ko Kaiapa, ko Hoani, ko ki te Atua, he kotahi te reo, ka mea, E te Ariki, nau nei Arehanara, me nga whanaunga katoa o te tohunga i hanga te rangi me te whenua, te moana, me o reira nui. 7 A, no ka whakaturia raua ki waenganui, ka ui mea katoa: 25 Nau te kupu i korerotia e te Wairua ratou, Tena koa te mana, te ingoa ranei, i meatia ai Tapu, na te mangai o to matou matua, o tau pononga, tenei e korua? 8 Katahi a Pita, ki tonu i te Wairua o Rawiri, He aha ka nana ai nga Tauwi, ka whakaaro Tapu, ka mea ki a ratou, E nga rangatira o te iwi, horihori ai nga iwi? 26 I whakatika ake nga kingi o te e nga kaumatua, o Iharaira. 9 Mehemea ki te uiuia whenua, i huihui ngatahi nga rangatira, ki te whawhai maua aianei mo te mahi pai i mahia ki te tangata ki te Ariki raua ko tana Karaiti. 27 He pono nei hoki te haua, i peheitia taua tangata i ora ai; 10 Kia mohio huihuinga ki tenei pa o Herora, o Ponotia Pirato, o koutou katoa, me te iwi katoa o Iharaira, na te ingoa nga Tauwi, ratou ko te iwi o Iharaira, ki tau Tama o Ihu Karaiti o Nahareta, i ripekatia na e koutou, i tapu, ki a Ihu i whakawahia nei e koe, 28 Ki te mea i whakaarahia ra e te Atua i te hunga mate, nana tenei ta tou ringa, i ta tou whakaaro i whakatakoto ai i mua i tu ora ai i to koutou aroaro. 11 Ko ia te kohatu i kia meatia. 29 Na, titiro iho, e te Ariki, aianei ki a ratou whakakahoretia na e koutou, e nga kaihangā, a kua kupu whakawehi: tukua mai hoki ki au pononga kia meinga nei hei mo te kokonga. 12 Kahore hoki he ora tino maia te korero i tau kupu, 30 Ko koe ia e totoro i tetahi atu: kahore hoki he ingoa ke atu i raro o te mai ana tou ringa ki te whakaora; kia meatia hoki te rangi kua homai ki nga tangata, e ora ai tatou. 13 tohu, he mea whakamiharo i runga i te ingoa o tau Na ka kite ratou i te maia o Pita raua ko Hoani, a ka Pononga tapu, o Ihu. 31 I te mutunga o ta ratou inoi, matau ki a raua ehara i te mea whakaako, engari ka ngaeue te wahi i mine ai ratou, a ki katoa ratou i he hunga kuware, ka miharo ratou; ka mohio hoki te Wairua Tapu, na, maia noa atu ratou ki te korero i he hoa raua no Ihu. 14 Ka kite hoki i te tangata i te kupu a te Atua. 32 Kotahi ano ngakau, kotahi ano whakaorangia e tu tahi ana ratou, kahore rawa i taea wairua o te mano o te hunga whakapono: kihai ano tetahi kupu whakahe ma ratou. 15 Na ka tono ratou i tetahi o ratou i mea, mana ake tetahi o ana taonga; a raua kia haere i waho o te runanga, a ka korerorero heoi he mea huihui a ratou mea katoa. 33 A nui atu ki a ratou ano, 16 Ka mea, Me aha e tatou enei te kaha i whakapuakina ai e nga apotoro te aranga o tangata? ka kite katoa nei hoki te hunga e noho ana i te Ariki, o Ihu; he nui ano te aroha noa i runga i a Hiruharama, he merekara nui kua meinga nei, a e ratou katoa. 34 Kahore hoki tetahi o ratou i hapa: ko kore e ahei te whakakorekore e tatou. 17 Otiia, kia te hunga hoki he kainga, he whare o ratou, hokona kaua ai e horapa atu ki roto ki te iwi, kia kaha ta tatou atu ana e ratou, a mauria ana mai nga utu o nga mea whakawehi i a raua, kei korero ki tetahi tangata a muri i hokona, 35 Whakatakotoria ana ki nga waewae o nei i runga i tenei ingoa. 18 A karangatia ana raua e nga apotoro: na ka tuwhaina ma ia tangata, ma ia ratou, ka mea ki a raua, Kia kaua rawa e korero, kia tangata, he mea whakarite ki te mate o ia tangata. kaua e whakaako, i runga i te ingoa o Ihu. 19 Na ka 36 A ko Hohi i huaina e nga apotoro ko Panapa, ko whakahoki a Pita raua ko Hoani ki a ratou, ka mea, te tikanga tenei ina whakamaoritia, ko te Tama a te Whakaaroa e koutou, ka tika ranei ki te aroaro o te whakamarietanga, he Riwiti, ko Kaiperu tona kainga, Atua ko koutou kia whakarangona, kaua te Atua? 20 37 He wahi whenua tona, na hokona atu ana, mauria E kore hoki e ahei kia kaua e korerotia e maua nga ana nga moni, whakatakotoria ana ki nga waewae o mea i kite ai, i rongo ai matou. 21 Heoi whakawehi nga apotoro.

ana ano ratou i a raua, a tukua ana kia haere, kihai hoki i kitea he mea e whiua ai raua, i wehi i te iwi: i whakakororia katoa nei nga tangata i te Atua mo taua mea i meatia; 22 No te mea kua neke atu i te wha tekau nga tau o te tangata i meinga nei ki a ia tenei merekara whakaora. 23 A ka oti raua te tuku, ka haere ki o raua hoa, a korerotia ana nga mea katoa i korero ai nga tohunga nui me nga kaumatua ki a

5 Na ko tetahi tangata ko Anania tona ingoa, raua ko tana wahine, ko Hapaira, i hoko atu i tetahi whenua; 2 A puritia ana e ia tetahi wahi o te utu, ko tana wahine hoki i mohio ki taua mea huna, mauria ana tetahi wahi, whakatakotoria ana ki nga waewae o nga apotoro. 3 Na ko te meatanga atu a Pita, E Anania, na te aha i whakakiia ai tou ngakau e Hatana

kia teka koe ki te Wairua Tapu, kia puritia atu ai tetahi ratou i tenei, ka tomo ki te temepara i te atatu, ka waho o te utu o te whenua? 4 I te mea kahore ano i whakaako. Na ko te haerenga o te tohunga nui ratou riro, he teka ianei nau ake tau mea? a ka oti te hoko ko ona hoa, karangatia ana kia huihui te runanga tikanga? na te aha tenei mea i whakaaroa ai i roto i me nga kaumatua katoa o nga tama a Iharaira, a tou ngakau? kihai hoki koe i teka ki te tangata, engari tonoa ana he tangata ki te whare h erehere hei tiki i a ki te Atua. 5 A, no te rongonga o Anania i enei kupu, ratou. 22 Otira, ko nga katipa i tae mai, kihai i kite i a hinga ana ki raro, mate rawa: he nui ano te wehi i ratou i roto i te whare herehere, na ka hoki mai, ka tau ki te hunga katoa i rongo i enei mea. 6 Na ka korero. 23 Ka mea, Rokohina atu e matou e tutaki whakatika nga taitamariki, takai ana i a ia, a maua tonu ana te whare herehere u tonu, me nga kaitiaki atu ana ia ki waho, tanumia ana. 7 A, patata ki te e tu ana i waho o nga tatau; no te huakanga atu, toru haora i muri, ka tomo mai tana wahine, kihai kahore he tangata i kitea e matou i roto. 24 A, no hoki i mohio he aha te mea kua meatia. 8 Na ko te ka rongo te rangatira o te temepara ratou ko nga meatanga a Pita ki a ia, Korero mai ki ahau, ko te utu tohunga nui ki enei kupu, ka pororaru ratou, he aha ranei tera i honoka atu ai e korua te whenua? ka mea ra te tukunga iho o taua mea. 25 Na ko te haerenga ia, Ae, koia tena. 9 Ka mea a Pita ki a ia, he aha mai o tetahi, ka korero ki a ratou, ka mea, Nana, ko korua i whakaaro tahi ai ki te whakamatautau i te te hunga i maka ra e koutou ki te whare herehere, e Wairua o te Ariki? Nana, kei te kuwaha nga waewae tu mai nei i te temepara, e whakaako ana i te iwi. 26 o te hunga i tanumia ai tau tane, ma ratou koe e kawe Katahi ka haere te rangatira ratou ko nga katipa, a ki waho. 10 Na hinga tonu iho ia ki ona waewae, arahina mai ana ratou, otira kihai i taka kinotia; i wehi hemo rawa: a, ko te tomonga mai o nga taitamariki, hoki ratou i te iwi, kei akina ratou ki te kohatu. 27 A, rokohanga mai kua mate, na kawea ana ia ki waho, ka oti ratou te arahi mai, ka whakaturia ki mua i te tanumia ana ki te taha o tana tane. 11 A nui atu te runanga: na ka ui te tohunga nui ki a ratou, 28 Ka wehi o te hahi katoa, o te hunga katoa ano i rangona mea, Kihai ianei matou i ata whakatupato i a koutou ai enei mea. 12 A na nga ringa o nga apotoro i mahi kia kaua e whakaako i runga i tenei ingoa? na, kua ki nga tohu maha, me nga mea whakamiharo, i roto i nei Hiruharama i ta koutou whakaoranga, a e mea te iwi; i noho hoki ratou katoa ki te whakamahau o ana koutou kia whakairia nga toto o tenei tangata ki Horomona, kotahi ano te whakaaro. 13 Tena ko era runga i a matou. 29 Na ka whakahoki a Pita ratou ko atu tangata kihai rawa tetahi i maia ki te whakauru nga apotoro, ka mea, Me whakarongo ra matou ki mai ki a ratou: otira whakanuia ana ratou e te iwi. te Atua, kaua ki te tangata. 30 Na te Atua o o tatou 14 A he nui noa atu te hunga whakapono i honoa tupuna i whakaara ake a Ihu, i whakamatea na e mai ki te Ariki, tona tino te tane, o te wahine. 15 Na koutou, he mea whakairi ki te rakau. 31 Kua oti ia te reira hoki ka mauria e ratou nga turoro ki nga ara, whakanoho e te ringa matau o te Atua ki runga, hei whakatakotoria ana ki runga i nga moenga, i nga Piriniha, hei Kaiwhakaora, hei homai i te ripeneta, i te whariki, me kore noa e taumarumaru iho ki tetahi murunga hara ki a Iharaira. 32 Ko matou ano nga o ratou te atarangi o Pita, i a ia e haere ana. 16 I kaiwhakaatu i enei mea: ko te Wairua Tapu hoki, i hui katoa mai ano te mano i nga pa katoa e patata homai nei e te Atua ki te hunga e rongo ana ki a ia. ana ki Hiruharama, me te mau mai i nga turoro, i te 33 Otira, i to ratou rongonga i tenei, tu tonu ki o ratou hunga e whakaporeareatia ana e nga wairua poke; ngakau, a ka whakaaro kia whakamatea ratou. 34 Na a whakaoranga ana ratou katoa. 17 Me i reira ka ka whakatika tetahi o nga Parahi i roto i te runanga, whakatika te tohunga nui ratou ko ona hoa katoa, ko Kamariera te ingoa, he kaiwhakaako i te ture, he ara te wehenga ki nga Haruki, ki tonu hoki ratou i tangata e whakanuia ana e te iwi katoa, ka mea, te hae, 18 A ka pa o ratou ringa ki nga apotoro, kia nekehia atu aua tangata ki waho mo tetahi wa maka ana ratou ki te whare herehere nui. 19 Otira na poto nei. 35 Na ko tana meatanga ki a ratou, E nga tetahi anahera a te Ariki i uaki nga tatau o te whare tangata o Iharaira, kia tupato ki ta koutou e mea ai ki herehere i te po; arahina mai ana ratou e ia ki waho, enei tangata. 36 I nga ra ki muri ka whakatika ake a ka mea, 20 Haere, e tu i roto i te temepara, ka korero Teura, me te whakaari i a ia, ko ia he tangata nui: piri ki te iwi i nga kupu katoa o tenei ora. 21 A ka rongo atu ana ki a ia etahi tangata, patata ki te wha rau: na

patua iho ia; a ko te hunga katoa i whakarongo ki a hoki o te whakaminenga o te hunga o Hairini, o te ia, whakamararatia atu ana, a kore ake. 37 A muri iho hunga o Arehanaria, o te hunga hoki o Kirikia, o Ahia, i taua tangata ka whakatika ake ko Hura o Kariri i nga ka totohe ki a Tepene. 10 Otira kihai i taea e ratou ra o te tauranga, a kumea atu ana e ia etahi o te te tu atu ki tona matauranga me te wairua i korero iwi ki te whai i a ia; i ngaro ano hoki tena; a ko te ai ia. 11 Na ka whakakiki ratou i etahi tangata hei hunga katoa i whakarongo ki a ia, whakamararatia mea, I rongo matou i a ia e korero kohukohu ana mo atu ana. 38 Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Kati te Mohi, mo te Atua ano hoki. 12 Na ka tahuri ratou ki te mea ki enei tangata, waiho noa iho ratou; ki te mea whakaohooho i te iwi, i nga kaumatau, me nga karaipi hoki na te tangata tenei whakaaro, tenei mahi, tera hoki, na ka mau ia ia ratou, hopukia ana, kawea atu e whakakahoretia. 39 Otira mehemea na te Atua, ana ki te runanga; 13 A whakaturia ana e ratou etahi e kore rawa e taea e koutou te whakakahore; kei kaiwhakapae teka, nana i mea, Kahore e mutu te tupono hoki e whawhai ke ana koutou ki te Atua. korero kino a tenei tangata mo tenei kainga tapu, mo 40 A whakaae ana ratou ki a ia: na ka karangatia te ture hoki: 14 I rongo hoki matou ki a ia e mea ana, nga apotoro ki a ratou, ka whiuia, ka whakatupatoria Ma tenei Ihu o Nahareta e whakangaro te kainga kia kaua rawa e korero i runga i te ingoa o Ihu, a nei, e whakaputa ke hoki nga ritenga i homai e Mohi tukua ana ratou kia haere. 41 Heoi haere hari atu ana ki a tatou. 15 A, ko te hunga katoa e noho ana i te ratou i te aroaro o te runanga, mo ratou kua meinga runanga, ka titiro pu ki a ia, ka kite i tona mata, ano e pai ana kia whakataurekarekatia mo te Ingoa. 42 he mata no te anahera.

A, i nga ra katoa, i roto i te temepara, i nga kainga ranei, kahore e mutu ana ta ratou whakaako, ta ratou

7 Katahi ka mea te tohunga nui, He pono ranei enei mea? 2 Na mea ia, E nga teina, e nga matua, whakarongo mai: I puta te Atua o te kororia ki to tatou

6 Na i aua ra, i te mea ka tokomaha haere nga akonga ka amuamu nga Hurai Kariki ki nga Hipenu, i noho ki Harana, 3 Ka mea ki a ia, Haere atu i tou no te mea i mahue o ratou pouaru i nga tuwhanga whenua, i ou whanaunga, a e tomo ki te whenua e mea o tenei ra, o tenei ra. 2 Katahi ka karangatia whakakitea e ahau ki a koe. 4 Na puta mai ana ia i e te tekau ma rua te mano o nga akonga, ka mea, te whenua o nga Karari, noho ana ki Harana: a, no E kore e pai kia whakarerea e matou te kupu a te te matenga o tona papa, ka whakahekeia mai ia i Atua, a kia mahi tepu. 3 No reira, e nga teina, tirohia reira e te Atua ki tenei whenua e noho nei koutou. mai i roto i a koutou kia tokowhitu nga tangata e 5 A kihai i hoatu tetahi kainga mona i konei, kore korerotia paitia ana, e ki ana i te Wairua Tapu, i te rawa, ahakoa he turanga waewae noa: heoi i oati ia, matauranga, a ma matou ratou e whakatu ki tenei tera e homai a konei hei kainga mona, mo tona uri mahi. 4 Ko matou ia ka u tonu ki te inoi, ki te mahi i hoki i muri i a ia, ahakoa ra i taua wa kahore ana te kupu. 5 A pai katoa te mano ki taua korero: na tamariki. 6 A i penei te korero a te Atua, tera tona uri whirihiria ana e ratou a Tepene, he tangata e ki ana e noho manene ki te whenua ke: ka meinga hoki hei i te whakapono, i te Wairua Tapu, ratou ko Piripi, ko pononga, a e wha rau tau e tukinotia ana. 7 Na, ko te Porokoru, ko Nikanora, ko Timona, ko Paramena, ko iwi e meinga ai ratou hei pononga, ka whakawakia e Nikora, he porohiraiti no Anatioka: 6 Na whakaturia ahau, e ai ta te Atua: muri iho i tenei ka puta mai ana ratou ki te aroaro o nga apotoro: ka inoi era, ratou, a ka mahi ki ahau i tenei wahi. 8 A i homai ka whakapa i nga ringa ki runga ki a ratou. 7 Heoi ano e ia ki a ia te kawenata o te kotinga: a whanau tupu ana te kupu a te Atua: tino nui haere ana te ake ta Aperahama ko Ihaka, a i te waru o nga ra ka tokomaha o nga akonga i Hiruharama; a he ope nui o kotia; a na Ihaka ko Hakopa; na Hakopa hoki nga nga tohunga i tahuri mai ki te whakapono. 8 A, ko tupuna kotahi tekau ma rua. 9 Na ka hae nga tupuna Tepene, ki tonu i te whakapono, i te mana, nui atu ki a Hohepa, a hokona ana ia ki Ihipa: otira i a ia te nga merekara me nga tohu i meatia e ia i roto i te Atua; 10 Nana ia i whakaora i ona matenga katoa, a iwi. 9 Na ka whakatika etahi o te whakaminenga, e hoatu ana ki a ia he pai, he matauranga i te aroaro kiia nei ko te whakaminenga o nga Riperetini, etahi o Parao kingi o Ihipa; a meinga ana ia e tera hei

kawana mo Ihipa, mo tona whare katoa hoki. 11 Na i tetahi anahera a te Ariki i te koraha o Maunga Hinai, i reira ka puta he matekai ki te whenua katoa o Ihipa, o roto i te mura ahi i te rakau. 31 A, no te kitenga o Kanaana, a he mate nui: kihai rawa i kitea he oranga Mohi, ka miharo ki taua whakakitenga; a i a ia ka e o tatou matua. 12 A, no te rongonga o Hakopa, e whakatata atu ki te matakitaki, ka puaki mai te reo o whai witi ana a Ihipa, ka tonoa e ia o tatou matua, te Ariki ki a ia, 32 Ko te Atua ahau o ou matua, ko te ko te tononga tuatahi. 13 A, no te tononga tuarua, Atua o Aperahama, o Ihaka, o Hakopa. Na wiri ana a ka whakamohiotia a Hohepa ki ona tuakana; a ka Mohi, kore rawa i kaha ki te titiro atu. 33 A ka mea whakaaturia ki a Parao te iwi o Hohepa. 14 Na ka mai te Ariki ki a ia, Wetekia atu nga hu i ou waewae: tono tangata a Hohepa ki te karanga i tona papa, i ko te wahi hoki e tu na koe he oneone tapu. 34 Kua a Hakopa ki a ia, i ona huanga katoa hoki, e whitu tino kite hoki ahau i te mate o toku iwi e noho nei i tekau ma rima nga wairua. 15 Na heke ana a Hakopa Ihipa, kua rongo hoki i ta ratou aue, a kua heke iho ki Ihipa, a ka mate, a ia me o tatou matua. 16 A nei ahau ki te whakaora i a ratou. Na, haere mai, kawea atu ana ratou ki Hekeme, whakatakotoria ana ka tonoa koe e ahau ki Ihipa. 35 Na ko taua Mohi i ki te urupa i hokona mai ra e Aperahama, he moni whakakahoretia ra e ratou, i mea ra ratou, na wai hiriwa te utu, i nga tama a Hamora i Hekeme. 17 koe i mea hei rangatira, hei kaiwhakawa? ko ia ano i A, no ka tata mai te wa mo te mea i korerotia ra i tonoa e te Atua hei rangatira, hei kaiwhakaora, he mua, i oatitia ra e te Atua ki a Aperahama, ka tupu te mea na te ringa o te anahera i puta mai ra ki a ia i te iwi, ka tini haere ki Ihipa, 18 A tae noa ki te putanga rakau. 36 Na taua tangata ratou i arahi atu, i muri ake o tetahi atu kingi mo Ihipa, kihai nei i mohio ki a iho i tana mahinga i nga mea whakamiharo, i nga Hohepa. 19 Ko ia te mea nana i tinihanga to tatou iwi, tohu, ki te whenua o Ihipa, ki te Moana Whero, ki te i whakatupu kino o tatou matua, i meatia ai kia maka koraha hoki i nga tau e wha tekau. 37 Ko taua Mohio atu a ratou tamariki kei puta ki te ora. 20 No taua wa ano tenei i mea atu ra ki nga tamariki a Iharaia, ka whanau a Mohi, he tangata tino ataahua; e toru Ma te Atua e whakaara ake he poropiti mo koutou i nga marama i whakatupuria ai ia i roto i te whare roto i o koutou teina, he penei me ahau. 38 Ko ia o tona papa, 21 A, no ka maka atu ia, ka tangohia ano tenei i te whakaminenga i te koraha, raua ko ake ia e te tamahine a Parao, a atawhaitia ana hei te anahera i korero ra ki a ia i Maunga Hinai, ko o tamaiti ake mana. 22 Na i ata whakaakona a Mohi tatou matua hoki: i riro mai ai i a ia nga kupu ora ki nga mea katoa o te matauranga o nga Ihipiiana; hei homai ki a tatou. 39 Kihai nei o tatou matua i a he mana rawa ia, i te kupu, i te mahi. 23 A, ka pai ki te whakarongo ki a ia, heoi peia atu ana ia e tata ona tau ki te wha tekau, ka uru mai te whakaaro ratou, a hoki ana o ratou ngakau ki Ihipa. 40 A mea ki tona ngakau kia haere ia ki ona tuakana, ki nga ana ratou ki a Arona, hanga ma tatou etahi atua hei tama a Iharaia. 24 A, i tona kitenga i tetahi o ratou e haere ki mua i a tatou: ko tenei Mohi hoki i arahina tukinotia ana, ka awhina ia i a ia, a patua iho e ia te mai nei tatou i te whenua o Ihipa, kahore tatou e Ihipiiana, a ka whai utu mona i tukinotia ra: 25 Hua matau kua ahatia ranei. 41 Heoi hanga ana e ratou noa e mohio ona tuakana, nona te ringa e homai ai e he kuao kau i aua ra, tapaea ana he patunga tapu te Atua te whakaoranga mo ratou: heoi kihai ratou i ma taua whakapakoko, a koa ana o ratou ngakau mohio. 26 Na i te aonga ake ka puta atu ia ki etahi e ki nga mahi a o ratou ringa. 42 Na ka tahuri ke te whawhai ana ki a raua, ka tahuri ki te wawao i a raua, Atua, tukua atu ana ratou kia karakia ki te ope o ka mea, E hoa ma, he teina, he tuakana korua: he te rangi; kia pera me te mea i tuhia ki te pukapuka aha korua ka kino ai ki a korua ano? 27 Otira peia atu a nga poropiti, I homai koia e koutou ki ahau nga ana ia e te tangata nana te he ki tona hoa; i mea ia, patunga tapu me nga whakahere i nga tau e wha Na wai koe i mea hei rangatira, hei kaiwhakawa mo tekau i te koraha, e te whar e o Iharaia? 43 Na kua maua? 28 E mea ana koe ki te whakamate i ahau, mau koutou ki te tapenakara o Moroko, ki te whetu me koe i whakamate ra i te Ihipiiana inanahi? 29 Na o to koutou atua o Reipana, ki nga whakapakoko i ka tahuti a Mohi i taua korero, a noho manene ana i hanga e koutou hei koropiko atu; na, maku koutou e Miriana; a tokorua ana tama i whanau ki reira. 30 kawe atu ki tawahi o Papurona. 44 I o tatou matua A, no ka tutuki nga tau e wha tekau, ka puta ki a ia te tapenakara o te whakaaturanga i te koraha, tana

hoki i whakarite ai, i mea ai ki a Mohi kia hanga e 2 A na te hunga whakaaro a Tepene i tana, a he nui ia, kia rite ki te tauira i kite ai ia. 45 A, i o ratou na ta ratou tangihanga mona. 3 Ko Haora ia, tahorora, na o tatou matua i mau mai, i a ratou ko Hohua i ana e ia te hahi, tomo ana ki tena whare, ki tena haere mai ai ki te noho i te whenua o nga Tauwi, i whare, toia atu ana nga tane me nga wahine, hoatu peia atu nei e te Atua i te aroaro o o tatou matua, a ana ki roto ki te whare herehere. 4 No reira ko ratou taea noatia nga ra i a Rawiri; 46 I paingia nei ia e te tonu, ko nga mea i whakamararatia ra, i haereere Atua, a i inoi hoki mana e rapu he nohoanga mo te ki te kauwhau i te kupu. 5 Na ko Piripi i heke atu ki Atua o Hakopa. 47 Na Horomona ia i hanga he whare te pa o Hamaria, a kauwhau ana i a te Karaiti ki a mona. 48 He ahakoa ra, e kore te Runga Rawa e ratou. 6 A kotahi tonu te whakaaro o nga mano ki te noho ki nga whare i hanga e te ringa; ko ta te poropiti whakarongo ki nga mea i korero ai a Piripi, i a ratou e hoki tena i mea ai, 49 Ko te rangi toku torona, ko te rongo ana, e kite ana i nga tohu i mea ai ia. 7 I puta whenua toku turanga waewae; he whare pehea ta mai hoki nga wairua poke i roto i te tini o nga mea e koutou e hanga ai moku? e ai ta te Ariki: a ko tehea nohoia ana, he nui te reo ki te karanga: he tokomaha te wahi e okioki ai ahau? 50 Ehara ianei i toku ringa ano nga pararutiki, nga kopa i whakaorangia. 8 A nana enei mea katoa i hanga? 51 E te hunga kaki nui atu te hari o taua pa. 9 Na i reira tetahi tangata, maro, kahore nei i kotia te ngakau me nga taringa, ko Haimona te ingoa, he mahi makutu tana i mua he whakakeke tonu ta koutou ki te Wairua Tapu: rite atu i roto i taua pa, a miharo ana te iwi o Hamaria, i tonu ta koutou ki ta o koutou matua. 52 Ko tehea o mea hoki ia i a ia he tangata nui. 10 I whakarongo nga poropiti kihai i whakatupuria kinotia e o koutou katoa hoki ratou ki a ia te iti me te rahi, i mea, Ko matua? whakamatea iho e ratou te hunga i poropititia taua kaha o te Atua tenei tangata, e kia nei ko te ai te haerenga mai o te Mea Tika: ko koutou nei ona nui. 11 A i whakarongo ratou ki a ia, no te mea kua kaituku, ona kaikohuru; 53 Ko koutou, kua riro na i a roa ke ratou e miharo ana ki ana mahi makutu. 12 A, koutou te ture, i ta nga anahera i whakatakoto mai ai, no ratou ka whakapono ki a Piripi; e kauwhau ana i heoi kihai i puritia e koutou. 54 A ka rongo ratou ki te rongopai o te rangatiratanga o te Atua, i te ingoa enei mea, na tu rawa ki roto ki o ratou ngakau, tetea hoki o lhu Karaiti, ka iriiria ratou, nga tane me nga ana o ratou niho ki a ia. 55 Otiia ko ia, ki tonu i te wahine. 13 Ko Haimona tonu tetahi i whakapono: a Wairua Tapu, titiro matatau atu ana ki te rangi, ka kite ka iriiria, ka piri tahi ki a Piripi; a, no tona kitenga i i te kororia o te Atua, i a lhu hoki e tu ana i te ringa nga tohu me nga merekara nunui i mahia, ka miharo matau o te Atua; 56 A ka mea, nana, e kite ana ahau 14 A, i te rongonga o nga apotoro i Hiruharama kua ko nga rangi e tuhaha ana, a ko te Tama a te tangata tango a Hamaria i te kupu a te Atua, ka tonoa atu e e tu ana i te ringa matau o te Atua. 57 Katahi ratou ka ratou a Pita raua ko Hoani ki a ratou: 15 No to raua hamama, he nui te reo, ka puru i o ratou taringa, a taenga iho, ka inoi mo ratou, kia riro te Wairua Tapu i kotahi tonu te omanga atu ki a ia, 58 Ka maka ia e a ratou: 16 Kahore ano hoki ia i tau noa ki tetahi o ratou ki waho o te pa, a akina ana ki te kohatu: ko ratou: he mea iriiri kau i runga i te ingoa o te Ariki, o nga kaititiro i whakatakoto i o ratou kakahu ki nga lhu. 17 Me i reira ka whakapakia iho o ratou ringa ki a waewae o tetahi taitama, ko Haora te ingoa. 59 Heoi ratou, a ka riro mai te Wairua Tapu i a ratou. 18 A, no akina ana e ratou a Tepene ki te kohatu, me ia e te kitenga o Haimona, na te whakapanga iho o nga karanga ana ki te Ariki, e mea ana, E te Ariki, e lhu, ringa o nga apotoro i homai ai te Wairua tapu, ka toku wairua ki a koe. 60 Katahi ia ka tuturi ki raro, ka mea ki te hoatu moni ki a raua, 19 Ka ki, Homai hoki karanga, he nui te reo, E te Ariki, kaua tenei mea e ki ahau tenei mana, kia riro ai te Wairua Tapu i te whakairia ki a ratou. A, i tana korerotanga i tenei, ka tangata e whakapakia iho ai e ahau oku ringa. 20 Na moe.

8 A i reira a Haora e whakaae ana ki tona matenga.

Na i taua ra ka oho he whakatoinga nui ki te hahi i Hiruharama: a marara katoa ana ratou, puta noa i nga wahi o Huria, o Hamaria; kahore ia nga apotoro.

ko tau moni, ina koe ka whakaaro ma te moni ka whiwhi ai ki te mea homai noa a te Atua. 21 Kahore he wahi mau, kahore he taunga mou i tenei mea: kahore hoki i tika tou ngakau i te aroaro o te Atua. 22 Na, ripenetatia tenei kino ou, a inoi ki te Atua, me

kore noa e murua te whakaaro o tou ngakau. 23 Kua kite hoki ahau i a koe, kei roto koe i te au kawa, kei te here o te kino. 24 Na ka whakahoki a Haimona, ka mea, Ma korua e inoi moku ki te Ariki, kei pa ki ahau tetahi o nga mea kua korerotia mai na e korua. 25 A, ka mutu ta raua whakaatu, ta raua kauwhau i te kupu a te Ariki, ka hoki ki Hiruharama, he maha hoki nga kainga o nga Hamari i kauwhautia e raua te rongopai. 26 Na ka korero tetahi anahera a te Ariki ki a Piripi, ka mea, Whakatika, haere ki te tonga, ki te ara e heke atu ana i Hiruharama ki Kaha; he koraha tera. 27 Whakatika ana ia, haere ana: na ko tetahi tangata o Etiopia, he unaka, he tangata nui na Kanarahi, kuini o nga Etiopiana, ko te kaitiaki ia o ana taonga katoa, i haere ki Hiruharama ki te karakia; 28 A e hoki mai ana, e noho ana i runga i tona hariata, e korero ana i a lhaia poropiti. 29 Na ka mea te Wairua ki a Piripi, Whakatata atu, ka haere atu koe ki te hariata ra. 30 Katahi a Piripi ka oma atu ki a ia, ka rongo i a ia e korero ana i a lhaia poropiti, ka mea atu, E matau ana ranei koe ki tau e korero na? 31 Ano ra ko ia, Me pehea koia, ki te kore tetahi hei arataki i ahau? Na ka mea ia ki a Piripi kia eke ki runga kia noho tahi me ia. 32 Na, ko te wahi o te karaipiture e korero nei ia, ko tenei, I arahina ia ano he hipi kia patua; a, me te reme e wahangu ana i te aroaro o tona kaikutikuti, kihai i kuihi tona waha; 33 I ona whakaitinga i whakakorea he whakawa mona: ma wai hoki tona whakatupuranga e korero? Kua tangohia atu nei tona ora i te whenua. 34 Na ka whakahoki te unaka ki a Piripi, ka mea, Tena koa, mo wai tenei korero a te poropiti? mona ake ano, mo tetahi atu ranei? 35 Na ka puaki te mangai o Piripi, a, timata mai i taua karaipiture, kauwhautia ana e ia a lhu ki a ia. 36 A, i a raua e haere ana i te ara, ka tae atu raua ki tetahi wai, ka mea te unaka, Na, he wai tenei: he aha te mea e kore ai ahau e irriaria? 37 Mea atu ana a Piripi, Ki te whakapono tou ngakau katoa, e ahei ano koe. na ka whakahoki ia, ka mea, E whakapono ana ahau ko lhu Karaiti te Tama a te Atua. 38 Katahi ia ka whakahau i te haraiata kia tu: ka haere atu raua tokorua ki roto i te wai, a Piripi raua ko te unaka; a irriaria ana ia e ia. 39 A, i to raua putanga ake i te wai, kahakina atu ana a Piripi e te Wairua o te Ariki: a mutu tonu te kitenga atu o te unaka i a ia, heoi haere hari atu ana ia i tona ara. 40 Ko Piripi ia i kitea ki

Ahota; a, i a ia e haere ana, kauwhautia ana e ia te rongopai ki nga pa katoa, a tae noa ia ki Hihiaria.

9 Ko Haora ia kei te kupukupu tonu i te whakawehi, i te mate mo nga akonga a te Ariki, a haere ana ki te tohunga nui, 2 Kei te tono pukapuka i a ia ki nga whakaminenga i Ramahiku, ina kitea e ia tetahi no te huarahi, ahakoa tane, wahine ranei, kia mauria hereheretia mai e ia ki Hiruharama. 3 Na, i a ia e haere ana, ka whakatata ia ki Ramahiku; na, ohorere ana te whitinga mai ki a ia, huri noa, o tetahi marama no te rangi: 4 A hinga ana ia ki te whenua, ka rongo ake i tetahi reo e mea ana ki a ia, E Haora, e Haora, he aha tau e whakatoi nei i ahau? 5 Ano ra ko ia, Ko wai koe, e te Ariki? Ka mea ia, Ko lhu ahau, e whakatoia nei e koe: ehara tau, te whana ki nga koikoi. 6 Na wiri ana ia, ihiihi ana, ka mea, E te Ariki, kia aha ahau? Ano ra ko te Ariki ki a ia, Whakatika, tomo atu ki te pa, a ka korerotia ki a koe tau e mea ai. 7 Na, ko nga tangata i haere tahit i a ia, tu reokore ana, rongo kau ana ki te reo, kahore ia i kite tangata. 8 Na ka whakatika ake a Haora i te whenua, a, i te tuwheratanga o ona kanohi, kihai rawa ia i kite aha: na arahina a ringatia ana ia e ratou, mauria ana ia ki Ramahiku. 9 A e toru ona ra e kore ana e kite, kihai hoki i kai, kihai i inu. 10 Na i Ramahiku tetahi akonga, ko Anania te ingoa; ka mea te Ariki ki a ia, he kite, E Anania. Ka mea tera, Tenei ahau, e te Ariki. 11 Ano ra ko te Ariki ki a ia, Whakatika, haere ki te ara e kia nei ko Tototika, ka ui te whare o Hura mo tetahi ko Haora te ingoa, no Tarahu: na, kei te inoi ia. 12 A kua kite ia i tetahi tangata, ko Anania te ingoa, e tomo mai ana, e whakapa ana i ona ringa ki a ia, kia kite ai ia. 13 Otira ka whakahoki a Anania, E te Ariki, he tokomaha aku i rongo ai mo tenei tangata, ki te nui o te kino i mea ai ia ki tau hunga tapu i Hiruharama: 14 A tenei ano kei a ia he mana na nga tohunga nui, kia herea te hunga katoa e karanga ana ki tou ingoa. 15 Heoi ka mea te Ariki ki a ia, haere: no te mea he kaupapa whirihiri ia naku, hei mau i toku ingoa ki te aroaro o nga Tauwi, o nga kingi, o nga tama hoki a Iharaia: 16 Ka whakakitea hoki e ahau ki a ia te nui o nga mea e mamae ai ia mo toku ingoa. 17 Na haere ana a Anania, tomo ana ki roto ki te whare; ka whakapa i ona ringa ki a ia, ka mea, E toku teina, e Haora, na te Ariki, na lhu, i puta ra ki a koe i te ara i haere mai na koe, nana ahau i tono mai, kia kite ai koe, a kia ki ai

hoki i te Wairua Tapu. 18 Na marere tonu iho etahi nui ki nga mahi pai, ki nga mahi atawhai rawakore. mea, ano he unahi, i ona kanohi, a kite ana ia, ka 37 A i aua ra ka turorotia ia, ka mate: a ka oti ia te whakatika, ka iriri. 19 Na ka kai ia, ka whai kaha. Na horoi e ratou, ka whakatakotoria ia ki tetahi ruma i noho ana a Haora ki nga akonga i Ramahiku mo etahi runga. 38 Na, i te mea e tata atu ana a Raira ki Hopa, ra. 20 A reira tonu kauwhautia ana e ia a te Karaiti i ka rongo nga akonga kei reira a Pita, a ka tonoa e roto i nga whare karakia, ko te Tama ia a te Atua. 21 ratou tokorua nga tangata ki a ia, hei mea, Kaua e A miharo ana te hunga katoa i rongo, ka mea, Ehara whakarua te haere mai ki a matou. 39 Na whakatika ianei tenei i te kaitukino o te hunga i karanga ki tenei ana a Pita, haere ana i a raua. A, i tona taenga atu ingoa i Hiruharama? a, ko te mea ano tenei i haere ka arahina e ratou ki te ruma i runga: a tu ana nga mai ai ia, kia herea ratou, kia arahina ki nga tohunga pouaru katoa i tona taha, tangi ana, ka whakakite ki a nui? 22 Ko Haora ia ka nui haere ke atu tona kaha, a ia i nga koti, i nga kakahu i hanga e Roka, i a ia e whakapororarutia ana e ia nga Hurai e noho ana i noho ana i a ratou. 40 Otia ka tonoa ratou katoa e Ramahiku, i a ia e whakakite ana ko te Karaiti tenei. Pita ki waho, ka tuku ia i ona turi, ka inoi; katahi ka 23 A, ka maha nga ra ka pahure, ka runanga nga tahuri ake ia ki te tupapaku, ka mea, Tapita, e ara. Na Hurai kia whakamatea ia: 24 Heoi i matau a Haora ki ka titiro ona kanohi: a, i tona kitenga i a Pita, ka noho ta ratou whakapapanga mona. A whanga ana ratou ia ki runga. 41 Katahi ka hoatu e ia tona ringa ki a ki nga tatau i te ao, i te po, kia whakamatea ia: 25 ia, ka whakaara ake i a ia; a karangatia ana e ia te Otia i mau nga akonga ki a ia i te po, tukua iho ana hunga tapu me nga pouaru, a tukua oratia atu ana ia. e ratou ra te taipea i roto i te kete. 26 A, no tona 42 A i mohiotia tenei mea puta noa i Hopa katoa: he taenga mai ki Hiruharama, ka whai ia kia uru atu ia ki tokomaha hoki i whakapono ki te Ariki. 43 A he maha nga akonga; heoi wehi katoa ana ratou i a ia, kihai i ona ra i noho ai ia ki Hopa, ki a Haimona kaimahi whakapono he akonga ia. 27 Ko Panapa ia i tango i hiako.

a ia, a mauria ana ia ki nga apotoro, korerotia ana e ia ki a ratou tona kitenga i te Ariki i te ara, tana korerotanga ki a ia, tona maia hoki ki te kauwhau i Ramahiku i runga i te ingoa o Ihu. 28 Na ka noho ia ki a ratou, haereere atu ana, haereere mai ana i Hiruharama, 29 Me te maia hoki ki te kauwhau i runga i te ingoa o te Ariki: a korero ana ia, totohe ana ki nga Hurai Kariki: otira ka whakangakau ratou kia whakamatea ia. 30 No te mohiotanga o nga tuakana, ka mauria ia e ratou ki raro ki Hiharia, a tonoa atu ana ia ki Tarahu. 31 Na ka whai tanga manawa te hahi, puta noa i Huria katoa, i Kariri, i Hamaria, a tupu ana; haere ana i runga i te wehi o te Ariki, i te whakamarie hoki a te Wairua Tapu, no ka whakatupu ake. 32 Na, i a Pita e haereere ana puta noa nga wahi katoa, ka tae iho hoki ia ki te hunga tapu e noho ana i Raira. 33 Ka kitea e ia i reira tetahi tangata ko Inia te ingoa, kua waru ona tau e takoto ana i runga i tona moenga; he pararutiki hoki ia. 34 Na ko te meatanga a Pita ki a ia, E Inia, ka ora koe i a Ihu Karaiti: whakatika, wharikitia tou moenga. Na whakatika tonu ake ia. 35 I kite katoa hoki ia i te hunga e noho ana i Raira, i Harona, a tahuri ana ki te Ariki. 36 Na tera tetahi akonga i Hopa e noho ana, ko Tapita te ingoa, ko te whakamaoritanga ko Roka: he wahine tenei i aro

10 Na i Hiharia tetahi tangata, ko Koroniria te ingoa, he keneturio no te pu i kiia nei ko to Itari; 2 He tangata karakia ia, e wehi ana i te Atua, ratou ko tona whare katoa, he maha ana mahi atawhai ki te iwi, me te inoi tonu ki te Atua. 3 I kite nui ia, he whakarehu, i te mea ka tata ki te iwa o nga haora o te ra, i tetahi anahera a te Atua, e haere mai ana ki a ia, e mea ana hoki ki a ia, E Koroniria. 4 Na ka titiro matatau atu ia ki a ia, ka wehi, ka mea, he aha, e te Ariki? Ka ki tera ki a ia, Kua puta ake au inoi me au mahi atawhai, hei whakamahara ki te aroaro o te Atua. 5 Na tonoa aianei he tangata ki Hopa, ki te tiki i a Haimona, ko te rua nei o ona ingoa ko Pita. 6 He manuhiri ia na Haimona kaimahi hiako, i te taha nei o te moana tona whare. 7 A, no te rironga atu o te anahera i korero nei ki a ia, ka karangatia e ia tokorua o ana pononga tane, me tetahi hoia karakia no te hunga e mahi tonu ana ki a ia; 8 A, ka oti nga mea katoa te korero ki a ratou, ka tonoa ratou e ia ki Hopa. 9 Na i te aonga ake, i a ratou e haere ana, e whakatata atu ana ki te pa, ka kake a Pita ki runga ki te tuanui, i te ono o nga haora, ki te inoi: 10 Na ka pa ki a ia te matekai, ka mea ki te kai: otira i a ratou e taka mai ana, ka tau iho te wairua matakite ki a ia; 11

Na ka kite ia i te rangi kua tuwhera, me tetahi mea e inaiane i tae mai ki tenei haora, e whakarite ana ahau heke iho ana, he mea tuku iho ma nga pito e wha, ki i te inoinga o te iwa o nga haora i roto i toku whare; te whenua: 12 I roto i taua mea nga momo kararehe na, ko te tangata e tu ana i toku aroaro, kanapa tonu waewae wha katoa, nga mea ngokingoki katoa o te te kakahu, 31 E mea ana, E Koroniria, kua rangona whenua, me nga manu o te rangi. 13 I reira ka puta tau inoi, a e maharatia ana au mahi atawhai i te mai he reo ki a ia, Whakatika, e Pita; patua, kaunga. aroaro o te Atua. 32 Na, tonoa he tangata ki Hopa, ka 14 Ko Pita ia i mea, Kahore, e te Ariki; kiano ahau i kai karanga ki a koe i a Haimona, te rua nei o ona ingoa i te mea noa, i te mea poke ranei. 15 Ka puta mai ano ko Pita: he manuhiri ia i roto i te whare o Haimona he reo ki a ia, ka tuaruatia, Ko a te Atua i mea ai kia kaimahi hiako, i te taha moana. 33 I reira tonu ka ma, kaua e whakanoatia e koe. 16 E toru meatanga o tono tangata atu ahau ki a koe; na he pai rawa tou tenei: a i reira tonu ka tangohia atu taua mea ki te haerenga mai. No reira kei konei katoa matou kei te rangi. 17 I taua wa tonu, i a Pita e whakaaroaro ana i aroaro o te Atua, whakarongo ai ki nga mea katoa roto i a ia ki te tikanga o tenei whakakitenga, na, ko kua whakahaua e te Ariki ki a koe. 34 Na ka puaki te nga tangata i tonoa mai ra e Koroniria, tera kua uiui mangai o Pita, ka mea, he pono ka kite ahau Kahore ki te whare o Haimona, tu ana i mua i te kuwhaha, 18 a te Atua whakapai kanohi: 35 Otiia i roto i nga tini iwi Karanga ana mai, ui ana, kei reira ranei e noho ana a ko te tangata e wehi ana ki a ia, a e mahi ana i te Pita, te rua nei o ona ingoa ko Haimona. 19 A, i a tika, ka paingia e ia. 36 Ko te kupu i tukua mai e ia ki Pita e whakaaro ana mo taua whakakitenga, ka mea nga tamariki a Iharaia, he kauwhau i te rongopai te Wairua ki a ia, Nana, tokotoru enei tangata e rapu o te rangimarie na Ihu Karaiti: ko ia nei te Ariki o ana i a koe. 20 Na whakatika, heke atu, haere tahi te katoa: 37 Ko taua kupu, kei te mohio koutou, i koutou, kei ruarua; naku hoki ratou i tono mai. 21 Na kauwhautia ra puta noa i Huria katoa, i timata mai i ka heke atu a Pita ki aua tangata, ka mea, Na, ko Kariri, i muri o te iriiri i kauwhautia e Hoani; 38 Ara ahau tenei e rapu nei koutou: he aha te take o ta ko Ihu o Nahareta, ta te Atua whakawahinga i a ia koutou haere mai? 22 Na ka mea ratou, Ko Koroniria ki te Wairua Tapu, ki te kaha: a haereere ana ia ia ki ra, he keneturio, he tangata tika, e wehi ana i te Atua, te mahi i te pai, ki te whakaora i te hunga katoa i e korerotia paitia ana e te iwi katoa o nga Hurai, kua pehia e te rewera; no te mea i a ia te Atua. 39 Ko whakamaharatia ia e te Atua na tetahi anahera tapu matou hoki nga kaiwhakaatu o nga mea katoa i mea kia tikina atu koe ki tona whare, kia rongo ia ki etahi ai ia ki te whenua o nga Hurai, ki Hiruharama hoki: a kupu i a koe. 23 Na karanga ana ia i a ratou ki roto whakamatea ana ia e ratou, he mea whakairi ki runga hei manuhiri mana. A, i te aonga ake, ka whakatika ki te rakau. 40 Na ko ia i whakaarahia ake e te Atua i ia ka haere atu me ratou, a ko etahi o nga teina no te toru o nga ra, a meinga ana ia kia kitea nuitia, 41 Hopa i haere tahi me ia. 24 A ao ake ka tomo ratou ki Ehara i te mea e te iwi katoa, engari e te hunga i Hiharia. Na ko Koronira e tatari mai ana ki a ratou, he whiriwhiria i mua e te Atua, ara e matou, i kai tahi nei, mea karanga nana kia huihui mai ona whanaunga i inu tahi nei me ia, i muri i tona aranga ake i te hunga me ona hoa tupu. 25 A, no ka tomo atu a Pita, ka mate. 42 I whai kupu hoki ia ki a matou kia kauwhau tutaki a Koroniria ki a ia, ka hinga ki ona waewae, ka ki te iwi, kia whakaatu, ko ia ta te Atua i whakarite ai koropiko ki a ia. 26 Otira ka whakaara ake a Pita i a hei kaiwhakawa mo nga tangata ora, mo nga tangata ia, ka mea, E tu ki runga; he tangata nei ano ahau. mate. 43 He kaiwhakaatu nga poropiti katoa mona, 27 Na i a ia e korero ana ki a ia, ka tomo atu ia ki ara ma tona ingoa ka whiwhi ai ki te murunga hara roto, ka kite i te menenga tokomaha, 28 Ka mea nga tangata katoa e whakarongo ana ki a ia. 44 I atu ki a ratou, E matau ana koutou e kore e tika kia a Pita ano e korero ana i enei kupu, ka tau iho te huihui te tangata o nga Hurai, kia haere atu ranei ki Wairua Tapu ki te hunga katoa e whakarongo ana ki te tangata iwi ke: otia kua whakakitea e te Atua ki te kupu. 45 A, ko te hunga o te kotinga i whakapono ahau kia kaua e kia tetahi tangata he noa, he poke. nei, ko nga mea i haere tahi mai me Pita, miharo ana 29 Koia ahau i haere mai ai, kihai i aha i te tikinga no te mea kua ringihia tahitia iho te Wairua Tapu ki ake i ahau. Na ka ui nei ahau, he aha te take i tikina nga Tauiwi. 46 I rongo hoki ratou ki nga reo i korero ai ake ai ahau? 30 Ka mea a Koroniria, Ka wha nga ra ratou, i whakanui ai i te Atua. I reira ka whakahoki

a Pita, 47 E ahei ranei te whakakahore e tetahi te wai, kei iririia enei kua whiwhi tahi nei me tatou ki te Wairua Tapu? 48 Na ka whakahau ia kia iririia ratou i runga i te ingoa o Ihu Karaiti. I reira ka tohe ratou ki a ia kia noho mo etahi ra.

11 A ka rongo nga apotoro me nga tuakana i Huria, kua tango hoki nga Tauwi te kupu a te Atua. 2 A, no te taenga ake o Pita ki Hiruharama, ka whakawakia ia e te hunga o te kointa, 3 I mea ratou, I haere koe ki roto ki nga tangata kihai i kotia, i kai tahi me ratou. 4 Na ka timata a Pita, ka korero whakatepe atu ki a ratou, ka mea, 5 I te pa ahau, i Hopa, e inoi ana; a ka kite moemoea ahau i tetahi whakakitenga, ko tetahi mea e heke iho ana, ano he kakahu nui, he mea tuku iho i te rangi ma nga pito e wha; a tae tonu mai ki ahau: 6 No te whakamaunga atu o oku kanohi ki taua mea, ka whakaaro ahau, a ka kite i nga karerehe waewae wha o te whenua, i nga kararehe mohao me nga mea ngokingoki me nga manu o te rangi. 7 A ka rongo hoki ahau he reo e mea mai ana ki ahau, E ara, e Pita; patua, kainga. 8 Otira ka ki atu ahau, Kahore, e te Ariki; kiano hoki tetahi mea noa, poke ranei, i tapoko noa ki toku mangai. 9 Na ka whakahoki tuarua mai he reo no te rangi, Ko a te Atua i mea ai kia ma, kaua e meinga e koe kia noa. 10 E toru nga meatanga o tenei: ka hutia katoatia atu ano ki te rangi. 11 Na i taua wa ano kua tu nga tangata tokotoru ki mua i te whare i noho ai ahau, he mea tono mai no Hiharia ki ahau. 12 Na ka mea te Wairua ki ahau kia haere tahi matou, kia kaua ahau e ruarua. I haere tahi ano i ahau enei teina tokoono, a tomo ana matou ki te whare o taua tangata: 13 Na ka korerotia mai e ia ki a matou tona kitenga i te anahera i tona whare e tu ana, e mea ana ki a ia, Tonoa etahi tangata ki Hopa, tikina a Haimona, te rua nei o ona ingoa ko Pita: 14 Mana e korero ki a koe etahi kupu, e ora ai koutou ko tou whare katoa. 15 A, noku ka timata ki te korero, ka tau iho te Wairua Tapu ki a ratou, ka pera ano me ia ki a tatou i te timatanga. 16 Katahi ahau ka mahara ki te kupu a te Ariki, ki tana i mea ai, i iriri ra a Hoani ki te wai; ko koutou ia ka iririia ki te Wairua Tapu. 17 Na, mehemea rite tonu ta te Atua mea i hoatu ai ki a ratou ki tana i homai ai hoki ki a tatou, i a tatou i whakapono ai ki te Ariki, ki a Ihu Karaiti; ko wai ahau, kia ahei te tu atu ki te Atua? 18 A, no ka

rongo ratou ki enei mea, mutu pu ta ratou korero, heoi ka whakakororia i te Atua, ka mea, Koia ano, Koa ano, Wairua Tapu? 19 Na, ko te iwi i whakamararatia atu i runga i te tukinotanga i puta ake i to Tepene, haereere ana ratou a tae noa ki Pinikia, ki Kaiperu, ki Anatioka, me te kauhauano i te kupu ki nga Hurai anake, kahore ki etahi atu. 20 Otira ko etahi o ratou, he tangata no Kaiperu, no Hairini, i to ratou taenga ki Anatioka, ka korero ki nga Kariki hoki, ka kauhau i te Ariki, i a Ihu. 21 Ko te ringa hoki o te Ariki i a ratou: a he tokomaha rawa i whakapono, i tahuri ki te Ariki. 22 Na ka tae to ratou rongo ki nga taringa o te hahi i Hiruharama; a ka tonoa e ratou a Panapa kia haere ki Anatioka: 23 No tona taenga atu, ka kite i te aroha noa o te Atua, ka hari, ka whakahau i a ratou katoa kia u te ngakau, kia piri ki te Ariki. 24 He tangata pai hoki ia, ki tonu i te Wairua Tapu, i te whakapono: he nui ano te hunga i honoa ki te Ariki. 25 Me i reira ka haere atu a Panapa ki Tarahu, ki te rapu i a Haora: 26 A, no ka kitea ia e ia, ka kawea mai ia e ia ki Anatioka. A kotahi tino tau i huihui tahi ai raua ki te hahi, a he nui te hunga i whakaakona. I matua huaina hoki nga akonga he Karaitiana ki Anatioka. 27 Na i aua ra ka heke mai etahi poropiti i Hiruharama ki Anatioka. 28 A ka tu ake tetahi o ratou, ko Akapu te ingoa, ka whakakite, he mea na te Wairua, tera ka pa he mate nui i te hiakai ki te whenua katoa: i puta ano tenei i nga ra o Karauria. 29 Na ka whakatakoto tikanga nga akonga i runga i te mea e taea e tena, e tena, kia tukua atu he awhina mo nga tuakana e noho ana i Huria: 30 Pera ana hoki ratou, tukua atu ana ki nga kaumatua ma te ringa o Panapa raua ko Haora.

12 Na i taua wa ka totoro atu nga ringa o Kingi Herora ki te tukino i etahi o te hahi. 2 A whakamatea ana e ia ki te hoari a Hemi, te tuakana o Hoani. 3 A, no tona kitenga e pai ana ki nga Hurai, ka anga ia ki te hopu hoki i a Pita. Na ko nga ra ena o te taro rewenakore. 4 A, no ka mau ia, ka maka ki te whare herehere, ka tukua ki nga hoia kotahi tekau ma ono kia tiakina; ko te whakaaro mo muri iho i te kapenga ka whakaputa mai ai i a ia ki te iwi. 5 Na ka puritia a Pita ki roto ki te whare herehere: otia kihai i mutumutu te inoi a te hahi ki te Atua mona. 6 A, no ka tata a Herora te whakaputa mai i a ia, i taua po ano e moe ana a Pita i waengnui o nga hoia tokorua, he

mea here ki nga mekameka e rua: me nga kaitiaki i tetahi ra i whakaritea ka kakahu a Herora i te kakahu mua i te tatau e tiaki ana i te whare herehere. 7 Na, kingi, ka noho ki runga ki te torona, a whakatu ana ki tu ana tetahi anahera na te Ariki i tona taha, a tiaho a ratou. 22 Na ko te karangatanga a te huihui, He ana te marama i roto i te ruma: na ka papaki ia i te reo atua, ehara i to te tangata. 23 I reira pu ano ka kaokao o Pita, ka whakaara i a ia, ka mea, E ara, patua ia e tetahi anahera a te Ariki, no te mea kihai i hohoro. A marere iho ona mekameka i ona ringa. 8 hoatu e ia te kororia ki te Atua: a kainga ana ia e Ka mea atu ano te anahera ki a ia, Whitiki i a koe, ka te kutukutu, hemo ake. 24 Ko te kupu ia a te Atua here i ou parekereke. A meingga ana e ia. Ka mea i tupu, i nui haere. 25 A ka hoki a Panapa raua ko ano ki a ia, Kakahuria tou kakahu, haere mai i muri i Haora i Hiruharama, i te otinga o ta raua mahi, ka ahau. 9 Na ka haere ia ki waho, ka aru i a ia; a kihai mauria a Hoani, ko te rua nei o ona ingoa ko Maka. ia i mahara he pono ta te anahera i mea ai; hua noa he rekanga kanohi tana i kite ai. 10 A, no ka mahue i a raua te tuatahi, te tuarua o nga kaitiaki, ka tae raua ki te tatau rino i te putanga atu ki te pa; tuwhera noa ana tera ki a raua: puta ana raua ki waho, haere ana, puta rawa i tetahi ara, mawhehe tonu atu te anahera i a ia. 11 A, i te hokinga ake o nga whakaaro o Pita, ka mea ia, Katahi ahau ka tino mohio, kua tono mai te Ariki i tana anahera, hei tango i ahau i roto i te ringa o Herora, i nga mea katoa hoki e taria nei e te iwi o nga Hurai. 12 A, no ka whakaaroaro ia ki taua mea, ka haere ia ki te whare o Meri whaea o Hoani, ko te rua nei o ona ingoa ko Maka; he tokomaha hoki kua huihui ki reira ki te inoi. 13 A, no te patototanga a Pita i te tatau o te whatitoka, ka tae mai he kotiro ki te whakarongo, ko Rora te ingoa. 14 A, no ka mohio ia ki te reo o Pita, kihai i uakina te tatau i te hari, heoi oma ana ki roto, ki te korero kei te tatau a Pita e tu ana. 15 Na ka mea ratou ki a ia, E haurangi ana koe. Heoi ka tohe tonu ia he pono. Na ka mea ratou, Ko tona anahera. 16 Me te patuki tonu ano tera a Pita: a, i ta ratou uakanga, ka kite i a ia, ka miharo. 17 Na ka pepehi atu tona ringa i a ratou kia kaua e kuihi, ka korerotia ki a ratou tona whakaputanga mai e te Ariki i te whare herehere. Ka mea, Korerotia enei mea ki a Hemi ratou ko nga teina. Na ka puta ia ki waho, haere ana he wahine ke. 18 Na i te aonga ake ano o te ra, kihai i iti te pororaro o nga hoia, i ahatia ranee a Pita. 19 Na ka rapu a Herora i a ia, a, no te korenga i kitea, ka whakawa i nga kaitiaki, ka whakahau kia whakamatea. Na haere atu ana ia i Huria ki raro ki Hiharia noho ai. 20 Na tino nui te riri o Herora ki te hunga o Taira, o Hairona: otira ka huihui mai ratou ki a ia, a, ka oti a Parahitu, te kaitiaki o te whare moenga o te kingi, te whakakiki e ratou, ka tono ratou kia houhia te rongo, no te mea ko nga kai i whang aia ai to ratou whenua no te whenua o te kingi. 21 A i

13 Na tera etahi poropiti me etahi kaiwhakaako i Anatioka, i te hahi i reira, ko Panapa, ko Himiona i huaina nei ko Nikera, ko Rukia no Hairini, ko Manaena, he mea whakatupu ngatahi nei raua ko Herora tetaraki, me Haora. 2 A, i a ratou e karakia ana ki te Ariki, e nohopuku ana, ka mea te Wairua Tapu, Motuhia mai ki ahau a Panapa raua ko Haora ki te mahi i karangatia ai raua e ahau. 3 Na, ka mutu ta ratou nohopuku me te inoi, a ka popoki iho i o ratou ringa ki a raua, ka tonoa atu raua kia haere. 4 Na, ka tonoa nei raua e te Wairua Tapu, ka haere ki Herukia; a rere atu ana i reira ki Kaiperu. 5 Na, i a raua i Harami, ka kauwhautia e raua te kupu a te Atua i roto i nga whare karakia o nga Hurai: i a raua ano a Hoani hei kaimahi. 6 A, no to ratou putanga i te motu katoa ki Papaho, ka kitea tetahi tangata makutu, he poropiti teka, he Hurai, ko Paraihu te ingoa: 7 I te tino kawana ia, i a Herekia Paora; he tangata mahara a Herekia. A karangatia ana e ia a Panapa raua ko Haora, a ka whai kia rongo i te kupu a te Atua. 8 Otira i tautohe ki a raua a Erima te kaimakutu, ko te whakamaoritanga hoki tenei o tona ingoa, i mea kia tahuri ke te tino kawana i te whakapono. 9 Otira ko Haora, e huaina nei ano ko Paora, ki tonu i te Wairua Tapu, i whakamau i ona kanohi ki a ia, 10 A i mea, E te tangata ki tonu i te tinhanga, i nga tini mahi pokanoa, e te tama a te rewera, hoariri o nga mahi tika katoa, e kore ianei e mutu tau whakaputa ke i nga ara tika a te Ariki? 11 Nana, ianei pa ai te ringa o te Ariki ki a koe, ka matapotia koe, e kore e kite i te ra a taka noa tetahi wa. Na taka tonu iho ki a ia he kohu, he pouri; a haereere noa ia ki te rapu kaiarahi mona. 12 A, no te kitenga o te tino kawana i taua meatanga, ka whakapono ia, i miharo hoki ki te ako a te Ariki. 13 Na ka rere atu a Paora ratou ko ona hoa i Papaho, ka u ki Pereka i Pamapuria: a whakarere ana a Hoani

i a raua, hoki ana ki Hiruharama. 14 Ko raua ia haere tangohia iho ana ia i te rakau, whakatakotoria ana ki atu ana i Pereka, tae tonu atu ki Anatioka i Pihiria, a roto ki te urupa. 30 Heoi na te Atua ia i whakaara ake tomo ana ki te whare karakia i te ra hapati, noho ana. i te hunga mate: 31 A he maha nga ra i kitea ai ia e te 15 A ka mutu te korerotanga o te ture, o nga poropiti, hunga i haere tahi i a ia i Kariri ki Hiruharama, ko ka tono tangata nga rangatira o te whare karakia ratou nei nga kaiwhakaatu mona ki te iwi. 32 Na he ki a raua, ka mea, E hoa ma, ki te mea he kupu kauwhau tenei na maua ki a koutou i te rongopai, i whakaako ta korua ki te hunga nei, korerotia. 16 Na korerotia i mua ki nga matua, 33 Ara kua mana tenei i ka tu a Paora ki runga, ka tawhiri tona ringa, ka mea, te Atua, hei mea ma a tatou tamariki, i a ia i whakaara E nga tangata o Iharaia, e te hunga e wehi ana ki te nei i a Ihu: ko te mea hoki tena i tuhituhia i te rua Atua, whakarongo mai. 17 Na te Atua o tenei iwi, o o nga waiata, Ko taku Tama koe, nonaianei koe i Iharaia i whiriwhiri o tatou matua, a whakanuia ana e whakatupuria ai e ahau. 34 Ko tana korero ano tenei ia tenei iwi, i a ratou e noho manene ana i te whenua mona i whakaarahia nei e ia i te hunga mate, te hoki o Ihipa, i runga tonu ano te ringa i arahina mai ai ano ki te pirau i muri iho, ka hoatu e ahau ki a koutou ratou e ia i reira. 18 Na me te mea e wha tekau nga nga mea tapu, nga manaakitanga pono o Rawiri. 35 tau i whakamanawanui ai ki to ratou ahua i te koraha. Koia hoki ia i mea ai i tetahi atu waiata, E kore koe e 19 A ka whitu nga iwi ka ngaro i a ia i te whenua o tuku i tau Mea Tapu kia kite i te pirau. 36 Ko Rawiri Kanaana, ka hoatu e ia ki a ratou to ratou whenua hoki i mahi i ta te Atua i pai ai i tona whakatupuranga hei whenua pumau, mo nga tau me te mea e wha rau ano, a moe iho, whakatakotoria ana ki ona matua, e rima tekau: 20 A, muri iho i enei mea, ka hoatu e ia kite ana i te pirau: 37 Ko tenei ia i whakaarahia ake ki a ratou he kaiwhakawa, taea noatia a Hamuera nei e te Atua, khai ia i kite i te pirau. 38 Na kia mohio poropiti. 21 A muri iho ka tono ratou ki tetahi kingi: a koutou, e oku tuakana, na tenei tangata te murunga hoatu ana e te Atua ki a ratou a Haora, tama a Kihi, hara e kauhautia nei ki a koutou; 39 Mana hoki nga he tangata no te pu o Pineamine, a e wha tekau nga tangata katoa, e whakapono ana, ka whakatikaia ai tau. 22 A ka oti ia te whakataka, ka whakaarahia ake i nga mea katoa, e kore nei koutou e whakatikaia e ia a Rawiri hei kingi mo ratou; i whakaaturia hoki ia i runga i ta Mohi ture. 40 Na kia mahara, kei pa ki e ia, i korerotia, Kua kitea e ahau a Rawiri tama a a koutou te mea i korerotia ra e nga poropiti. 41 Hehe, he tangata e whakaaetia ana e toku ngakau; Titiro mai, e te hunga whakahawea, ka miharo ai, a ka meatia e ia nga mea katoa e pai ai ahau. 23 He uri whakangaromia iho: ka mahia hoki e ahau he mahi no tenei tangata ta te Atua i homai ai ki a Iharaia, he i o koutou ra, he mahi e kore e whakaponohia e Kaiwhakaora, ko Ihu, hei whakarite i te mea i korerotia koutou, ki te whakapuakina e te tangata ki a koutou. ai i mua; 24 No mua tata ano hoki i tona haerenga 42 Na, i a ratou e puta ana ki waho, ka tohe ratou mai te kauhautanga a Hoani i te iriiri ripeneta, ki te kia kauhautia ano aua kupu ki a ratou i to muri iho iwi katoa o Iharaia. 25 A ka tutuki a Hoani ki tona hapati. 43 Heoi ka pakarukaru te huihui, he tokomaha tutukitanga, ka mea ia, Ko wai koia ahau ki to koutou nga Hurai me nga porohiraiti karakia i aru i a Paora whakaaro? ehara ra ahau i a ia. Engari tera te haere raua ko Panapa: a ka korero raua ki a ratou, ka ako mai ana tetahi i muri i ahau, ko ona hu e kore ahau e kia mau tonu ratou ki te aroha noa o te Atua. 44 Na i tau hei wewete. 26 E oku tuakana, e nga tama o te to muri iho hapati ka huihui mai te pa, me te mea ko kawei o Aperahama, e te hunga i roto i a koutou e ratou katoa, ki te whakarongo ki te kupu a te Atua. 45 wehi ana ki te Atua, kua homai te kupu o tenei ora No te kitenga ia o nga Hurai i te huihui, ka ki ratou i te kia whakapuakina ki a tatou. 27 Na ko te hunga e hae, ka whakakahore ki nga mea i korerotia e Paora, noho ana i Hiruharama, me o ratou rangatira, i te ka whakateka, ka kohukohu. 46 Katahi a Paora raua mea kihai ratou i mohio ki a ia, ki nga reo ranei o nga ko Panapa ka korero maia atu, ka mea, I takoto te poropiti e korerotia ana i nga hapati katoa, na ratou i tikanga kia matua korerotia te kupu a te Atua ki a whakarite aua reo, i a ratou i tuku i a ia ki te mate. koutou: na ka peia nei e koutou, ka whakaaro koutou 28 Ahakoa kihai i kitea e ratou he mea e mate ai ia, e kore koutou e tau mo te ora tonu, na ka tahuri atu ka tohe ratou ki a Pirato kia whakamatea ia. 29 A, nei maua ki nga Tau iwi. (aiōnios g166) 47 I penei hoki no ka rite i a ratou nga mea katoa i tuhituhia mona, te ako a te Ariki ki a matou, Kua waiho koe e ahau

hei marama ki nga Tauiwi, kia ai koe hei oranga puta mea, E mara ma, he aha koutou ka mea ai i enei noa i nga pito o te whenua. 48 Na, i te rongonga o mea? he tangata ano maua, he rite tahi ki a koutou te nga Tauiwi, ka hari, ka whakakororia i te kupu a te tu, e kauwhau ana hoki i te rongopai, kia tahuri ke Ariki: ka whakapono ano te hunga i rite mo te ora koutou i enei mea tekateka noa ki te Atua ora, nana tonu. (aiōnios g166) 49 A paku ana te kupu a te Ariki nei i hanga te rangi me te whenua, te moana me o puta noa i taua whenua. 50 Otira i whakaohokia e reira mea katoa: 16 I nga whakatupuranga hoki kua nga Hurai nga wahine karakia, rangatira, me nga pahemo atu, i tukua e ia nga iwi katoa kia haere i o tangata nunui o te pa, a ara ana i a ratou he whakatoi ratou ake ara. 17 Otiai kihai i tukua e ia kia kahore he mo Paora raua ko Panapa, peia ana raua i o ratou kaiwhakaatu mona; i atawhai hoki ia, i homai ano e ia wahi. 51 Heoi ruia atu ana e raua te puehu o o raua waewae ki a ratou, a haere ana ki Ikoniuma. 52 Na kia tonu nga akonga i te hari, i te Wairua Tapu.

14 Na i Ikoniuma ka haere tahi raua ki roto ki te whare karakia o nga Hurai, a ka korero, no ka whakapono tona tini o nga Hurai, o nga Kariki. 2 Na nga Hurai whakateka ia i whakaoho, i whakakino nga ngakau o nga Tauiwi ki nga teina. 3 Na he nui te wa i noho ai raua i reira, i maia ai te korero i nga mea a te Ariki, nana i whakaae te kupu o tona aroha noa, me te homai ano e ia nga tohu me nga mea whakamiharo kia meatia e o raua ringa. 4 Otiai i weheweheia nga tangata o te pa: ko etahi i u ki nga Hurai, ko etahi ki nga apotoro. 5 A, i nga Tauiwi ratou ko nga Hurai, ko o ratou rangatira hoki e huaki ana ki te whakatupu kino, ki te aki i a raua ki te kohatu, 6 Ka tupato raua, a rere ana ki Raihitara, ki Rerepe, ki nga pa o Raikaonia, ki pahaki tata atu ano hoki: 7 A kauwhautia ana e raua te rongopai ki reira. 8 I Raihitara hoki e noho ana tetahi tangata waewae ngoikore, he kopa no te kopu mai o tona whaea, kahore i haere i mua iho. 9 I rongo tenei i a Paora e korero ana: ko te tirohanga putanga atu o tera ki a ia, ka kite he whakapono tona e ora ai; 10 He nui noa atu tona reo ki te karanga atu, E tu ou waewae ki runga. Na mokowhititi ake ana ia, haere ana. 11 No te kitenga o nga tangata i ta Paora i mea ai, ka ara to ratou reo, ka mea i te reo o Raikaonia, Kua heke iho nga atua ki a tatou, no nga tangata te ahua. 12 A huaina ana e ratou a Panapa ko Hupita, a Paora ko Merekurai, no te mea ko ia te pu korero. 13 Na ka kawea mai e te tohunga o Hupita, i te ngutu nei o te pa tona temepara, he puru, he tupare ki nga kuwhaha, ka mea kia patua he whakahere e ratou ko nga mano. 14 Otira, i te rongonga o nga apotoro, o Panapa raua ko Paora, ka haehae i o raua kakahu, a rere ana ki roto ki nga tangata, ka karanga atu, 15 Ka

mea, E mara ma, he aha koutou ka mea ai i enei mea? he tangata ano maua, he rite tahi ki a koutou te tu, e kauwhau ana hoki i te rongopai, kia tahuri ke Ariki: ka whakapono ano te hunga i rite mo te ora koutou i enei mea tekateka noa ki te Atua ora, nana tonu. (aiōnios g166) 49 A paku ana te kupu a te Ariki nei i hanga te rangi me te whenua, te moana me o puta noa i taua whenua. 50 Otira i whakaohokia e reira mea katoa: 16 I nga whakatupuranga hoki kua nga Hurai nga wahine karakia, rangatira, me nga pahemo atu, i tukua e ia nga iwi katoa kia haere i o tangata nunui o te pa, a ara ana i a ratou he whakatoi ratou ake ara. 17 Otiai kihai i tukua e ia kia kahore he mo Paora raua ko Panapa, peia ana raua i o ratou kaiwhakaatu mona; i atawhai hoki ia, i homai ano e ia wahi. 51 Heoi ruia atu ana e raua te puehu o o raua waewae ki a ratou, a haere ana ki Ikoniuma. 52 Na kia tonu nga akonga i te hari, i te Wairua Tapu.

18 A ka korerotia enei kupu, na mutu whakauaua i a raua te mea a nga tangata ki te patu whakahere ma raua. 19 Otira ka haere mai etahi Hurai i Anatioka, i Ikoniuma: a ka whakakiki ratou i nga mano a akina ana a Paora ki te kohatu, toia ana ki waho o te pa, hua noa kua mate. 20 Otiai i nga akonga e tu ana i tona taha, ka whakatika ia, haere ana ki roto ki te pa: a i te aonga ake ka haere raua ko Panapa ki Rerepe. 21 A, no ka kauwhau raua i te rongopai ki taua pa, a he tokomaha ka meinga hei akonga, ka hoki raua ki Raihitara, ki Ikoniuma, ki Anatioka; 22 Whakau ana i nga wairua o nga akonga, whakahau ana i a ratou kia mau tonu ki te whakapono, kua takoto hoki te tikanga, me na runga i nga matenga maha he ara atu mo tatou ki te rangatiratanga o te Atua. 23 A, no ka whakaritea e raua he kaumatua mo ratou i tenei hahi, i tenei hahi, me te inoi ano raua, me te nohopuku, ka tukua atu ratou e raua ki te Ariki, i whakapono nei ratou. 24 Na ka ka haere raua na waenganui o Pihiria, tae tonu atu ki Pamapuria. 25 A ka otu te kauwhau e raua te kupu ki Pereka, na ka haere raua ki raro ki Ataria. 26 A rere atu ana i reira ki Anatioka, ki te wahī i tukua ai raua ki te aroha noa o te Atua, mo te mahi ka otu nei i a raua. 27 Na ka tae raua, ka huihuia te hahi, ka korerotia nga mea i mahi tahi ai te Atua me raua, ko tana uakanga hoki i te tatau o te whakapono ki nga Tauiwi. 28 A kihai i iti te wa i noho ai raua i reira ki nga akonga.

15 Na ka tae iho etahi tangata i Huria ka whakaako i nga teina, Ki te kore koutou e kotia, kia rite ki ta Mohi, e kore koutou e taea te whakaora. 2 Na kihai i iti te whawhai, te uiui a Paora raua ko Panapa ki a ratou, ka whakaritea ko Paora, ko Panapa, ko etahi atu hoki o ratou, e haere ki nga apotoro ki nga kaumatua ki Hiruharama, mo tenei putake. 3 Heoi arahina ana ratou e te hahi, haere ana ra Piniki, ra

Hamaria, korero ana i te tahuritanga o nga Tauwi: a te kaki, i te toro. 21 No nga whakatupuranga hoki hoatu ana e raua he hari nui ki nga teina katoa. 4 A, o mua nga kaikauwhau i a Mohi i tenei pa, i tenei no to raua taenga ki Hiruharama, ka whakamanuhiritia pa, he mea korero i roto i nga whare karakia i nga raua e te hahi, e nga apotoro hoki ratou ko nga hapati katoa. 22 Katahi ka pai nga apotoro ratou ko kaumatua, ka korerotia nga mea i mahi tahi ai te nga kaumataua me te hahi katoa, kia whiriwhiria etahi Atua me raua. 5 Na ko te whakatikanga o etahi tangata i roto i a ratou, kia tonoa hei hoa mo Paora tangata whakapono no te titorehangā ki nga Parihi, raua ko Panapa ki Anatioka; a Hura, i huaina nei ko ka mea, Me kokoti ratou, me ako hoki kia whakaritea Panapa, raua ko Hira, he hunga ingoa nui i roto i ng te ture a Mohi. 6 Na ka huihui nga apotoro ratou ko a teina: 23 Ka tuhia hoki enei mea hei mauranga; Na nga kaumataua ki te whakaaro ki tenei mea. 7 A, ka nga apotoro ratou ko nga kaumataua, ko nga tuakana, nui te tautohetohe, ka whakatikia Pita, ka mea ki ki nga teina o roto i nga Tauwi, i Anatioka, i Hiria, i a ratou, E nga tuakana, e matau ana koutou ki te Kirikia; tena koutou: 24 Na, ka rongo nei matou, tera whiriwhiringa a te Atua i mua rawa i roto i a koutou, etahi i haere atu nei i a matou, i whakararu i a koutou ko toku mangai e rongo ai nga Tauwi i te kupu o te ki nga korero, i whakapohehe i o koutou ngakau, rongopai, e whakapono ai hoki. 8 I whakaae hoki ki a kahore nei a matou kupu ki a ratou: 25 Kotahi tonu to ratou te Atua e matau nei aki nga ngakau, i a ia i matou whakaaro he pai kia whiriwhiria etahi tangata, hoatu ai i te Wairua Tapu ki a ratou, rite tahi ki tana ki kia tonoa atu ki a koutou, hei hoa mo a matou tangata a tatou; 9 Kahore hoki i puta ke tona whakaaro ki e aroha nei, mo Panapa raua ko Paora; 26 He hunga a tatou, ki a ratou, i o ratou ngakau kua ma i a ia i tuku nei i a raua ki te mate hei mea mo te ingoa o to runga i te whakapono. 10 Ko tenei, he aha koutou ka tatou Ariki, o Ihu Karaiti. 27 Na kua tonoa atu nei e whakamatautau ai i te Atua, ka whakatakoto ioka ai ki matou a Hura raua ko Hira, ma raua hoki e korero te kaki o nga akonga, he mea kihai nei i taea te mau a kupu atu aua mea ano. 28 I pai hoki ki te Wairua e o tatou matua, e tatou ranei? 11 Heoi ka whakapono Tapu, ki a matou hoki, kia kaua e utaina ki a koutou nei tatou, tera tatou e ora i runga i te aroha noa o tetahi atu whakataimaha, ko enei mea tika anake; 29 te Ariki, o Ihu Karaiti, ka pera tahi hoki me ratou. Kia mawehe koutou i nga mea e patua ana ma nga 12 Na noho puku ana te mano katoa, whakarongo whakapakoko, i te toto, i te mea kua notia te kaki, i te ana ki a Panapa raua ko Paora e korero ana i nga moe tahae: ka tiaki koutou i a koutou i enei mea, ka tohu, i nga mea whakamiharo, i mea ai te Atua kia pai ta koutou mahi. Kia ora koutou. 30 A, no to ratou mahia e raua i roto i nga Tauwi. 13 A ka mutu ta tukunga atu, ka haere ki Anatioka: na ka huihuia te raua, ka whakahoki a Hemi, ka mea, E nga tuakana, mano, ka hoatu te pukapuka. 31 A ka oti te korero, whakarongo ki ahau: 14 Kua korerotia e Himiona ta ka koa ratou mo te kupu whakahauora. 32 Na he te Atua tirohanga mai i mua, tana tangohanga i tetahi maha nga kupu a Hura raua ko Hira i whakahauai a, i iwi i roto i nga Tauwi mo tona ingoa. 15 E rite ana ano whakau ai i nga teina; he poropiti hoki raua. 33 A, ki tenei nga korero a nga poropiti; i tuhituhia ra, 16 I ka roa iho raua ki reira, ka tukua raua e nga teina i muri o enei mea ka hoki mai ahau, ka hanga ano e runga i te rangimarie ki te hunga nana raua i tono atu. ahau te tapenakara o Rawiri, kua hinga nei; ka hanga 34 Heoi i pai a Hira kia noho ki reira. 35 Ko Paora ano e ahau ona wahi kua horoa, a ka whakaarahia ia raua ko Panapa i noho i Anatioka, i whakaako, i e ahau: 17 Kia rapu ai nga toenga o nga tangata kauwhau i te kupu a te Ariki, ratou tahi ko tera hunga ki te Ariki, me nga Tauwi katoa hoki i karangatia tokomaha. 36 Na muri iho i etahi ra ka ki atu a Paora nei toku ingoa ki runga ki a ratou, e ai ta te Ariki, e ki a Panapa, Taua ka hoki, ka tirotiro i nga teina i nga mahi nei i enei mea katoa, 18 Nana nei i mea kia pa katoa i kauwhautia ai e taua te kupu a te Ariki, mohiotia enei mea katoa no te timatanga ra ano o i to ratou peheatanga. 37 A ka mea a Panapa kia te ao. (aiōn g165) 19 Na ko toku whakaaro tenei, kia mauria hei hoa a Hoani, e huaina nei ko Maka. 38 kaua e whakararua te hunga e tahuri ana mai ki te Otiia kihai a Paora i pai kia haere i to raua tira te Atua i roto i nga Tauwi: 20 Engari kia tuhi atu tatou tangata i whakarere ra i a raua i Pamapurua, kihai ki a ratou, kia mawehe atu ratou i nga poke o nga hoki i haere tahi me raua ki te mahi. 39 Heoi nui atu to whakapakoko, i te moe tahae, i te mea kua notia raua ngangare, i mawehe ai raua i a raua: a mauria

ana e Panapa a Maka, rere ana ki Kaiperu; 40 Na tango ana a Paora i a Hira, haere ana, he mea tuku ki te aroha noa o te Atua e nga teina. 41 A haere ana ia ra Hiria, ra Kirikia, whakau ana i nga hahi.

16 Na ka tae atu hoki ia ki Rerepe, ki Raihitara: a, i reira tetahi akonga, ko Timoti te ingoa, he tama na tetahi wahine whakapono, he Hurai, ko tona papa ia he Kariki. 2 He pai te korero mona a nga teina i Raihitara, i Ikoniuma. 3 I mea a Paora kia haere ia hei hoa mona; a tangohia ana ia, kotia ana, he mea hoki mo nga Hurai e noho ana i aua wahi: i matau hoki ratou katoa he kariki tona papa. 4 A, i a ratou e haereere ana i nga pa, ka tukua e ratou hei pupuri ma ratou nga tikanga i whakaritea e nga apotoro, e nga kaumatua, i Hiruharama. 5 Na ka whakaupia nga hahi ki te whakapono, ka nui haere hoki i tenei ra, i tenei ra. 6 Na haere ana ratou na waenganui o te whenua o Pirikia, o Karatia, kua araia hoki e te Wairua Tapu kei korero i te kupu ki Ahia; 7 A, i te taenga atu ki Maihia, ka whakamatau ratou ki te haere ki Pitinia; heoi kihai i tukua e te Wairua o Ihu; 8 Na kapea ana Maihia, ka haere ki Toroa. 9 A ka kitea e Paora he kitenga i te po: He tangata no Makeronia e tu ana, e tohe ana ki a ia, e mea ana, Whiti mai ki Makeronia, awhinatia matou. 10 A, no ka kitea te kitenga, ka mea tonu matou kia haere ki Makeronia, i whakaaro hoki, na te Atua matou i karanga ki te kauwhau i te rongopai ki a ratou. 11 Heoi, ko te rerenga atu i Toroa, ka tika tonu matou ki Hamotarakia, a ao ake te ra ki Neapor; 12 I reira atu ki Piripai, ko te pa nui ia o taua wahi o Makeronia, he koroni no Roma: a noho ana matou i taua pa a taka noa etahi ra. 13 Na i te ra hapati ka haere matou ki waho o te pa, ki te taha o tetahi awa, he whakaaro ko te wahi tera hei karakiatanga; a ka noho, ka korero ki nga wahine i haere tahi ake. 14 Na ka whakarongo tetahi wahine, ko Riria te ingoa, he kaihoko papura, no te pa o Taiataira, he wahine karakia ki te Atua: he mea whakapuare tona ngakau e te Ariki, i rongo ai ia ki nga mea i korerotia e Paora. 15 A, no ka oti ia te iriiri, ratou ko tona whare, ka tohe ia, ka mea, Ki te mea kua whakaaro koutou he pono taku mahi ki te Ariki, tomo mai koutou, e noho ki toku whare. Na ka tohea matou e ia. 16 Na, i a matou e haere ana ki te wahi inoi, ka tutaki ki a matou tetahi kotiro, he wairua matakite nei tona, he nui te utu i riro i

a ia ma ona rangatira, i a ia e poropiti ana: 17 Ka whai ia i a matou ko Paora, ka karanga, ka mea, he pononga enei tangata na te Atua, na te Runga Rawa, e whakapuakina ana e ratou te ara o te ora ki a koutou. 18 Na he maha nga ra i mea ai ia i tenei. Otia ka hoha a Paora, ka tahuri, ka mea ki te wairua, Ko taku kupu tenei ki a koe i runga i te ingoa o Ihu Karaiti, puta mai i roto i a ia, A puta mai ana i taua haora ano. 19 Otira, no te kitenga o ona rangatira kua kore he mahinga moni ma ratou, ka mau ki a Paora raua ko Hira, ka toia ki te kainga hoki ki nga rangatira; 20 A, ka oti raua te mau ki nga kaiwhakawa, ka mea, Ko enei tangata, he Hurai nei, e tino whakararurana i to tatou pa, 21 E whakapuakina ana hoki e raua he ritenga e kore nei e tika kia whakaaetia, kia mahia e tatou, e nga tangata o Roma. 22 Na ko te whakatikanga o te mano ki a raua; ka huhua o raua kakahu e nga kaiwhakawa, ka mea kia whiuhi ki te rakau. 23 A, ka maha o raua whiunga e ratou, ka maka raua ki te whare herehere, ka tohutohutia te kaitiaki herehere, kia mau tana pupuri i a raua. 24 No te rironga i a ia o taua kupu, ka maka raua e ia ki te whare herehere i roto rawa, ka whakauria o raua waewae ki te rakau. 25 Na i waenganui po ka inoi a Paora raua ko Hira, ka waiata atu ki te Atua, me te whakarongo ano nga herehere ki a raua; 26 Na ka pa whakarere he ru nui, i ngarue ai nga turanga o te whare herehere: a puare tonu atu nga tatau katoa, whakakorokoroa ana nga herenga o nga tangata katoa. 27 A, ka oho te kaitiaki herehere i te moe, ka kite i nga tatau o te whare herehere e puare ana, na ka unu i tana hoari, ka mea ki te patu i a ia ano, hua noa kua oma nga herehere. 28 Na kanui te reo o Paora ki te karanga, ka mea, Kauaka tetahi mea kino e meatia ki a koe: ina tonu hoki matou katoa. 29 A karangatia ana e ia he rama, ka rere ki roto, ka haere wiri, ka takoto ki te aroaro o Paora raua ko Hira, 30 Ka arahina hoki raua ki waho, ka mea, E hoa ma, me aha ka ora ai ahu? 31 Ka mea raua, Me whakapono ki te Ariki, ki a Ihu Karaiti, ka ora ai koe, koutou tahi ko tou whare. 32 Na ka korerotia te kupu a te Ariki ki a ia, ki nga tangata katoa hoki i roto i tona whare. 33 A ka mauria raua e ia i taua haora o te po, ka horoia o raua whiunga; na irriria tonutia iho, a ia me ana tangata katoa. 34 A ka arahina raua e ia ki tona whare, ka whakaturia he tepu kai ki mua i a raua, a nui atu tona hari, me tona whare katoa, i te mea kua

whakapono nei ki te Atua. 35 I te aonga ake ia o te karakia o nga Hurai. 11 Engari enei i nui atu te ahua ra, ka tonoa nga katipa e nga kaiwhakawa, i mea, rangatira i to nga tangata o Teharonika, i hohoro tonu Tukua au tangata kia haere. 36 Na ka korerotia e ratou te tango i te kupu, a i tenei ra, i tenei ra i rapu te kaitiaki herehere enei kupu ki a Paora, ka mea, i roto i nga karaipiture i te tikanga o enei mea. 12 Kua tono tangata mai nga kaiwhakawa, kia tukua Na he tokomaha o ratou i whakapono; kihai hoki i korua: tena ra puta mai, haere i runga i te rangimarie. tokoiti nga wahine rangatira o nga Kariki, me nga 37 Na ko te kinga atu a Paora, Kua whiuia nuitia tane hoki. 13 Otira, i te mohiotanga o nga Hurai o nei maua e ratou, ahakoa kahore i whakawakia, he Teharonika, tera te kupu a te Atua te kauwhautia ana tangata hoki no Roma, a kua maka maua ki te whare e Paora ki Peria, ka haere hoki ratou ki reira ki te herehere; a kei te maka pukutia atu maua aiane i whakaoho, ki te whakararuraru i nga mano. 14 Na ratou? Kahore rapea: engari ma ratou tonu e haere m tona tonutia atu e nga teina a Paora kia haere tae ai, e whakaputa i a maua ki waho. 38 na ka korerotia noa ki te moana: ko Hira ia raua ko Timoti i noho enei kupu e nga katipa ki nga kaiwhakawa: a ka wehi, ki reira. 15 Na ka kawea a Paora e ona kaiarahi ki i to ratou rongonga no Roma raua; 39 Na ka haere Atena: a, ka riro he kupu ki a Hira raua ko Timoti mai ratou, ka tohe ki a raua; a, ka otu raua te arahi ki kia hohoro te haere ki a ia, ka hoki ratou. 16 Na, i waho, ka mea ratou kia haere atu raua i te pa. 40 a Paora e tatari ana ki a raua i Atene, ka oho tonu A ka puta atu raua i te whare herehere, ka tomo ki te whare o Riria: a, no ka kite raua i nga teina, ka whakamarie i a ratou, ka haere.

17 Na, ka haereere raua i Amapipori, i Aporonia, ka tae ki Teharonika; he whare karakia no nga Hurai i reira: 2 A ka tomo atu a Paora ki a ratou, he tikanga hoki nana, a e toru nga hapati i korerorero ai ki a ratou i roto i nga karaipiture, 3 I whakapuaki ai, i korero ai, kua takoto hoki te tikanga kia mamae a te Karaiti, kia ara mai hoki i te hunga mate; a ko tenei Ihu, e kauwhautia nei e ahau ki a koutou, ko ia te Karaiti. 4 Na ka whakapono etahi o ratou, ka piri hoki ki a Paora raua ko Hira; he tokomaha hoki o nga Kariki karakia, kihai hoki i ruarua nga wahine rangatira. 5 Heoi ka hae nga Hurai, ka tango ki a ratou i etahi tangata kikino o te hunga mangere, ka huihuia nga tangata, ka whakaohotia te pa; na ko te huakanga ki te whare o Hahona, ka mea kia whakaputaina raua ki te iwi. 6 A, no te korenga i kitea raua, ka toia e ratou a Hahona ratou ko etahi teina ki nga rangatira o te pa, ka karanga, Kua tae mai ki konei nga tangata i whakatutungia ai te ao; 7 Kua puritia hoki e Hahona; e tika ke ana nga mahi a tenei hunga katoa i nga ture a Hiha, e mea ana, tera atu tetahi kingi, ko Ihu. 8 Na, ka rongo te mano ratou ko nga rangatira o te pa ki enei mea, ka pororaru. 9 Na ka tango ratou i etahi moni pupuri i a Hahona ratou ko era atu, a tukua atu ana ratou. 10 Na tonoa tonutia atu e nga teina a Paora raua ko Hira i te po ki Peria: i to raua taenga atu, ka haere ki te whare

karakia ki nga Hurai ratou ko nga tangata karakia, i te kainga hoko hoki i nga ra katoa ki nga tangata i pono ki a ia. 18 A ka ngangare ki a ia etahi tohunga o nga Epikureana, o nga Toika. Ko etahi i mea, he aha ta tenei tangata korerorero e mea nei? i mea etahi, Me te mea he kaiwhakapuaki ia i etahi atua tauhou: mo tana kauwhau i a Ihu, i te aranga, ki a ratou. 19 Na ka mau ratou ki a ia, ka kawea ki Areopaka, ka mea, Kia mohio matou, he aha ranei tenei ako hou e korerotia nei e koe? 20 Poka ke hoki nga mea e mauria mai nei e koe ki o matou taringa: koia matou i mea ai kia mohio, he aha enei mea. 21 Ka mutu hoki ta nga tangata katoa o Atene, ratou ko nga manuhiri e noho ana i reira, e watea ai, ko te korero ranei, ko te whakarongo ranei ki tetahi mea hou. 22 Na ka tu a Paora i waenganui o Areopaka, ka mea, E nga tangata o Atene, i nga mea katoa ka kite ahau he ahua nui ke to koutou wehi ki nga atua maori. 23 I ahau hoki e haereere ana, e matakitaki ana i nga mea e karakia nei koutou, ka kite ahau i tetahi aata i tuhia nei i runga, KI TE ATUA NGARO. Heoi ko ta koutou e karakia kuware nei, ko ia taku e whakaatu nei ki a koutou. 24 Ko te Atua, nana nei i hanga te ao me nga mea katoa i roto, ko ia nei te Ariki o te rangi, o te whenua, e kore ia e noho ki nga whare i hanga e te ringa; 25 E kore ano e mahia he mea mana e te ringa tangata, me te mea he mate nona ki tetahi aha ranei, ko ia hoki hei homai i te ora, i te manawa, i nga mea katoa, ki nga tangata katoa; 26

Kotahi ano te toto i hanga ai e ia nga iwi katoa o nga ki te Ariki; he tokomaha hoki nga Koriniti, i a ratou tangata, hei noho ki te mata katoa o te whenua, nana ka rongo, i whakapono, i iriria hoki. 9 A ka korero hoki i whakatakoto o ratou wa i whakaritea i mua, me moemoea te Ariki ki a Paora i te po, Kaua e wehi, nga kaha o to ratou nohoanga; 27 Kia rapu ai ratou i engari me korero, kei noho puku: 10 Kei a koe hoki te Atua, me kore e whawha, e kite i a ia, ahakoa ra ahau, e kore hoki tetahi tangata e pa ki a koe, e hoatu kahore ia i matara atu i a tatou katoa: 28 Nana hoki i te kino ki a koe: he nui hoki aku tangata i tenei pa. tatou i ora ai, i korikori ai, i noho ai; i pera hoki te 11 Na kotahi te tau e ono marama i noho ai ia i reira, korero a etahi o o koutou kaitito, Ko tatou hoki tona i whakaako ai i te kupu a te Atua i roto i a ratou. uri. 29 Na, he uri nei tatou no te Atua, e kore e tika kia 12 Na, i a Kario e noho ana hei kawana mo Akai'a, mea tatou, kei te rite te Atua ki te koura, ki te hiriwa, kotahi tonu whakatikanga o nga Hurai ki a Paora, a ki te kohatu, ki te mea i whakairoa e te mohio, e te kawea ana ia ki te nohoanga whakawa, 13 Ka mea, E whakaaro o te tangata. 30 Na kahore i whakaaroa kukume ana tenei i nga tangata ki tetahi karakia ki te e te Atua nga wa o te kuwaretanga; inaianei ia kua Atua e poka ke ana i ta te ture. 14 A, e mea tonu ana whakahau ia i nga tangata katoa o nga wahi katoa te mangai o Paora ki te puaki, ka mea a Kario ki nga kia ripeneta: 31 Kua rite hoki i a ia he ra e whakawa Hurai, E nga Hurai, mehemea ko tetahi hanga he, ko ai ia i te ao i runga i te tika, ara ma te tangata kua tetahi mahi kino ranei, he tika kia ata whakarongo whakaritea nei e ia; kua tukua nei hoki he tohu ki nga ahau ki a koutou: 15 Ko tenei he totohe korero, he tangata katoa, i tana whakaarahanga i a ia i te hunga mea ki nga ingoa, ki ta koutou ture, kei a koutou te mate. 32 Na ka rangona e ratou te aranga o te hunga whakaaro; e kore hoki ahau e pai kia waiho ahau hei mate, ka tawai etahi; ko etahi i mea, Taihoa matou e kaiwhakawa mo ena mea. 16 Na peia atu ana ratou e whakarongo ano ki tenei mea i a koe. 33 Heoi puta ia i te nohoanga whakawa. 17 Na ka mau nga Kariki atu ana a Paora i waenganui i a ratou. 34 Ko etahi katoa ki a Hotene, rangatira o te whare karakia, a tangata ia i piri ki a ia, i whakapono; i roto i a ratou a whiuia ana ia i mua o te nohoanga whakawa. Heoi Rionaihia no Areopaka, ko tetahi wahine, ko Ramari kihai a Kario i whakaaro ki tetahi o enei mea. 18 A, ka te ingoa, ratou ko etahi atu.

18 Muri iho i enei mea ka haere atu a Paora i Atene, ka tae ki Koriniti; 2 Na ka kite ia i tetahi Hurai ko Akuira te ingoa, i whanau ki Ponoto, he mea tae hou mai i Itari, raua ko tana wahine, ko Pirihira; kua whakahaua hoki e Karauria kia haere atu nga Hurai katoa i Roma: a ka haere ia ki a raua. 3 A, no te mea kotahi ta ratou mahi, ka noho ia ki a raua, ka mahi ratou: he tui teneti hoki ta raua mahi. 4 Na ka korerorero ia i roto i te whare karakia i nga hapati katoa, e tohe ana ki nga Hurai ratou ko nga Kariki. 5 No te taenga mai ia o Hira raua ko Timoti i Makeronia, ka takare te ngakau o Paora, ka whakapuaki ki nga Hurai ko Ihu te Karaiti. 6 Heoi, i a ratou ka whakatika, ka kohukohu, ka ruia e ia ona kakahu, ka mea ki a ratou, hei runga i o koutou matenga o koutou toto; ka ma ahau: ko tenei ka haere ahau ki nga Tauwi. 7 Na ka haere atu ia i reira, ka tomo ki te whare o tetahi tangata, ko Taituha Hutuha te ingoa, he tangata karakia ki te Atua, ko tona whare i tata tonu ki te whare karakia. 8 Na ka whakapono a Kirihipu, te rangatira o te whare karakia, me tona whare katoa

ara o te Atua. 27 A, no ka mea ia kia haere ki Akaia, ko koutou ia, ko wai ra? 16 Na ko te tupeketa tangata i a ia nei te wairua kino ki a ratou, kua kaha i akonga kia whakamanuhiritia ia e ratou: a, no tono a ratou, taea ana ratou e ia, no ka oma tahanga ratou, taenga atu, ka whakakahangia e ia te hunga i meinga ka oma mamae atu i taua whare. 17 A ka mohiotia nei e te aroha noa kia whakapono: 28 Kaha rawa tenei e nga tangata katoa e noho ana i Epeha, e nga hoki tana whawhati i ta nga Hurai i roto i te huihui; Hurai ratou tahi ko nga Kariki; a ka tau te wehi ki whakaaturia ana e ia ta nga karaipiture mo Ihu, ko te a ratou katoa, a whakanuia ana te ingoa o te Ariki, Karaiti ia.

19 I a Aporo i Koriniti, ka puta atu a Paora na nga wahi o runga, ka tae ki Epeha: a tupono atu ko etahi akonga. 2 A ka mea ki a ratou, I riro ranei te Wairua Tapu i a koutou i to koutou whakaponotanga? Ano ra ko ratou ki a ia, Kahore, kiano matou i rongo noa mehemea te Wairua Tapu i homai. 3 Ka mea ia ki a ratou, I iriaria oti koutou ki roto ki te aha? Ka mea ratou, Ki roto ki ta Hoani iriiri. 4 Na ka mea a Paora, Ko ta Hoani iriiri he iriiri ripeneta. I mea ia ki te iwi, kia whakapono ratou ki tetahi e haere mai ana i muri i a ia, ara ki a Ihu. 5 A, ka rongo ratou i tenei, ka iriaria i runga i te ingoa o te Ariki, o Ihu. 6 Na ka oti te whakapa e Paora ona ringa ki runga ki a ratou, ka tae mai te Wairua Tapu ki a ratou; na ka korerotia e ratou nga reo, ka poropiti hoki. 7 A ko to ratou tokomaha kei te tekau ma rua. 8 Na ka tomo ia ki te whare karakia, ka korero maia atu, e toru nga marama i korerorero ai, i kukume ai ki nga mea o te rangatiratanga o te Atua. 9 A, ka pakeke etahi, ka whakateka, ka whakahawea ki taua ritenga i te aroaro o te mano, ka mawehe atu ia i roto i a ratou, ka wehea ketia nga akonga, ka korerorero i tenei ra, i tenei ra, i roto i te kura o Tairanu. 10 Na e rua ona tau i penei ai; a ka rongo katoa te hunga e noho ana i Ahia, nga Hurai, nga Kariki, i te kupu a te Ariki, a Ihu. 11 Na ehara i te merekara noa ake a te Atua i mea ai kia meatia e nga ringa o Paora: 12 Ina hoki, i te mauranga atu i nga aikihia me nga arai i tona tinana ki te hunga mate, mutu ake o ratou mate, a puta atu ana nga wairua kino i roto i a ratou. 13 Katahi ka anga etahi o nga Hurai haereere noa, he hunga pei wairua, ka whakahua i te ingoa o te Ariki, o Ihu ki runga ki etahi i nga wairua kino, ka mea, He whakahua tenei na matou ki a koutou i a Ihu, i ta Paora e kauwhau nei. 14 Na i pera ano nga tama tokowhitu a tetahi Hurai, a Hewa, he tohunga nui ia. 15 Na ka whakahoki te wairua kino, ka mea ki a ratou, E mohio ana ahau ki a Ihu, e matau ana ki a Paora;

a ratou katoa, a whakanuia ana te ingoa o te Ariki, o Ihu. 18 A he tokomaha o te hunga whakapono i haere mai, i whaki, i whakakite i a ratou mahi. 19 He tokomaha ano o te hunga i mahi i nga mahi tinhanga, i huihui i a ratou pukapuka, a tahuna ana i te aroaro o te katoa: a ka taua nga utu o aua pukapuka, ka kitea e rima tekau mano hiriwa. 20 Koia ano te nui o te tupu o te kupu a te Atua, te kaha. 21 A, no ka rite enei mea, ka mea a Paora i roto i tona wairua, kia tika na Makeronia, na Akaia, kia haere ki Hiruharama; i mea ia, Ka tae ahau ki reira, ko Roma ano taku e tiki ai e titiro. 22 A tokorua ana i tono ai ki Makeronia o te hunga e mahi ana ki a ia, ko Timoti raua ko Eratu; ko ia i noho iho i Ahia mo tetahi wa. 23 Na i taua wa kihai i nohinohi te ngangau i puta ake mo taua Ara. 24 Tera hoki tetahi tangata, ko Rimitiriua te ingoa, he kaimahi hiriwa, nana nei i hanga nga temepara hiriwa o Riana, kihai hoki i nohinohi nga utu i tika mai i tana mahi ki nga kaihanganga; 25 Na ka whakaminea ratou e ia me era kaimahi o nga pera, a ka mea, E mara ma, e matau ana koutou, no tenei mahi a tatou rawa. 26 Na e kite ana, e rongo ana koutou, ehara i te mea ko Epeha anake, engari he iti te wahi o Ahia katoa kua mahue nei i tenei Paora te kukume, te whakapeau ke i te tini o te tangata, e mea ana ia, Ehara enei i te atua, e hanga nei e te ringa: 27 Na ehara i te mea ko to tatou nei wahi anake ka tata te kore noa iho; tera ano hoki e whakakahoretia te temepara o te atua nui, o Riana, a meake memeha noa iho tona nui, e karakiatia nei e Ahia katoa, e te ao. 28 A, no to ratou rongonga, a ka ki i te riri, ka karanga ake, ka mea, He nui a Riana o nga Epehi. 29 Na ka tutu te puehu o te pa katoa: a, ka oti te hopu e ratou a Kaiu raua ko Aritaku, he hunga no Makeronia, he hoa haere no Paora, na kotahi tonu ta ratou kokiritanga ki te whare matakitaki. 30 A, i a Paora e mea ana kia tomo ki roto ki te iwi, kihai ia i tukua e nga akonga. 31 Na ka unga tangata mai etahi o nga rangatira o Ahia, i pai nei ki a ia, ka mea kia kaua ia e tuku i a ia ki roto ki te whare matakitaki. 32 Heoi puta ke te karanga a etahi, puta ke a etahi: tino raruraru hoki taua whakaminenga; ko

te nuinga kihai i matau ki te mea i huihui ai ratou. ruma i runga, i te wahi i huihui ai matou. 9 Na tera 33 Na ka mauria e ratou a Arehanara i roto i te hui, tetahi taitamariki, ko Utiku te ingoa, i te matapihi e na nga Hurai ia i mea kia whakatika atu. A tawhiri noho ana, kua tino parangia e te moe: a, ka roa tonu ana te ringa o Arehanara, i mea hoki kia korerotia te kauwhau a Paora, na ka pehia rawatia ia e te moe, e ia ta ratou ki te iwi. 34 Heoi ka matau ratou he na ka tako iho i te toru o nga whakapaparanga o nga Hurai ia, kotahi tonu te reo o te katoa ki te karanga, a ruma, tangohia rawatia ak e kua mate. 10 Na ka heke tata noa ki te rua nga haora, He nui a Riana o nga iho a Paora, a hinga ana ki runga ki a ia, awhi ana i a Epehi. 35 A, ka mariri iho te huihui i te kaiwhakawa, ia, ka mea, kei ngangau koutou; kei roto hoki i a ia ka mea ia, E nga Epehi, ko wai te tangata kahore tona wairua. 11 Na ka kake atu ano ia, ka whawhati e mohio ko te pa o nga Epehi te kaitiaki temepara taro, ka kai, a ka roa rawa te korero a puao noa, ka o te atua nui, o Riana, o te whakapakoko ano hoki haere. 12 Heoi arahina oratia atu ana e ratou taua i taka iho i a Hupita? 36 Na, ka kore nei enei mea taitama, kihai hoki i nohinohi te koa. 13 Na ko matou e taea te whakakorekore, heoi kia ata noho, kaua kua riro i mua ki te kaipuke, a rere ana ki Aho, i mea hoki e hikaka te mahi. 37 Kua arahina mai nei hoki e kia utaina a Paora i reira: nana hoki i whakarite, i koutou enei tangata ki konei, ehara nei i te hunga mea hoki ko ia me ra uta. 14 A ka tutaki ki a matou tahae mea tapu, ehara hoki i te hunga kohukohu ki ki Aho, ka utaina ia, a rere ana matou ki Mitirini. 15 to tatou atua. 38 Na, ki te mea he kupu ta Rimitiriu Rere atu ana matou i reira, a i te aonga ake ka taea ratou ko ona hoa mahi mo tetahi tangata, e taea te te ritenga atu o Kio; ao ake ano ka u ki Hamo a noho whakawa, a tenei ano nga kawana: ma ratou ratou e ana ki Torokiriuma; ao ake ano ka u ki Miretu. 16 I whakawa. 39 Na, ki te mea he mea ke ta koutou e mea hoki a Paora kia rere i waho ake o Epeha, kei whai na, waiho ma te runanga tika te ritenga. 40 Ko roa ia ki Ahia: i porangi hoki me kore e rokohanga wai hoki ka tohu? tera pea tatou e whakawakia mo atu ia e te ra o te Petekoha ki Hiruharama. 17 Na ka tenei ngangautanga onaianei, kahore nei ona take; tono tangata atu ia i Miretu ki Epeha, hei tiki i nga kahore hoki he take e tika ai a tatou korero mo tenei kaumatua o te hahi. 18 A, no to ratou taenga mai huihui. 41 A, no ka puaki enei kupu ana, ka tonoa atu ki a ia, ka mea ia ki a ratou, E matau ana koutou e ia te whakaminenga.

20 A, no te mutunga o te ngangau, ka karangatia e Paora nga akonga, ka tohutohu i a ratou, ka poroporoaki, a turia atu ana e ia, haere ana ki Makeronia. 2 A ka haereerea e ia aua wahi, me te whakahau i a ratou ki nga kupu maha, a haere ana ia ki Kariki; 3 A, ka toru ona marama ki reira, i nga Hurai ano e whakatakoto whakaaro ana mona, i a ia meake rere ki Hiria, ka whakaaro ia kia hoki ma Makeronia. 4 A i haere tahi i a ia tae noa ki Ahia, a Hopate o Peria, te tama a Piru; a Kaiu o Rerepe; a Timoti hoki ratou ko Tikiku, ko Toropimu o Ahia. 5 Otira kua haere atu enei i mua, a e tatari mai ana ki a matou i Toroa. 6 Na i te mutunga o nga ra o te taro rewenakore ka rere atu matou i Piripai, a po rima ka tae atu ki a ratou ki Toroa; a e whitu nga ra i noho ai ki reira. 7 Na i te ra tuatahi o te wiki, i te mea kua huihui matou ki te whawhati taro, ka kauwhau a Paora ki a ratou, e mea ana hoki ki te haere i te aonga ake; a ka kumea roatia tana korero a waenganui po ra ano. 8 A he maha nga rama i te

ki tuku tikanga i roto i a koutou i nga ra katoa, no te ra tuatahi iho ano o toku taenga mai ki Ahia, 19 Papaku noa iho te ngakau i mahi ai ahau ki te Ariki, he maha ia nga roimata me nga whakamatautau i pa ki ahau, i nga Hurai e whakatakoto whakaaro ana moku: 20 Kihai i puritia e ahau tetahi o nga mea pai; i whakakitea atu ano ki a koutou, i akona ntitia ki a koutou, i tenei whare, i tenei whare; 21 I kauwhautia hoki ki nga Hurai, ki nga Kariki, te ripeneta whaka te Atua, me te whakapono ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti. 22 Na, tenei ahau te haere nei ki Hiruharama, he hereherenga na te wairua, kahore hoki e mohio ki nga mea e pa ki ahau i reira: 23 Heoi ano ko ta te Wairua Tapu e whakaatu nei ki ahau i tenei pa, i tenei pa, e mea ana, kei te taria mai ahau e nga mekameka, e nga mate. 24 Otira kahore ahau e ihupuku ki te ora, hei painga ki ahau ake, engari kia taea taku e whai nei, me te mahi i homai ki ahau e te Ariki, e Ihu, ara kia whakaaturia te rongopai o te aroha noa o te Atua. 25 Na e mohio ana tenei ahau, heoi ano kitenga o toku mata e tetahi o koutou, e te hunga i kauwhau haere nei ahau i te rangatiratanga

o te Atua i roto i a koutou. **26** Koia ahau ka mea ano o te pa: na ka tukua o matou turi ki te tahatai, ka nei ki a koutou aianei, Kahore oku poke i nga toto o inoi; **6** Katahi ka poroporoaki matou tetahi ki tetahi; a tetahi tangata. **27** Kihai hoki ahau i manawapa ki te eke ana matou ki te kaipuke; ko ratou ia i hoki ki o kauwhau i te whakaaro katoa o te Atua ki a koutou. ratou kainga. **7** A ka tutuki to matou rerenga atu i **28** Na kia tupato ki a koutou, ki te kahui katoa ano Taira, ka tae ki Toromai, na ka oha atu ki nga teina, a i meinga ai koutou e te Wairua Tapu hei kaitiroiro, kotahi te ra i noho ai ki a ratou. **8** I te aonga ake ka whangaia te hahi a te Atua i honoka nei e ia ki ona turia atu e matou, ka haere ki Hiharia: a tomo ana ake toto. **29** E mohio ana hoki ahau ki tenei ka riro ki te whare o Piripi kaikauwhau, ko ia nei tetahi o ahau, tera e puta mai ki a koutou he wuruhi nanakia, nga tokowhitu; noho ana i a ia. **9** Na tokowha nga e kore nei e tohu i te kahui; **30** A ka whakatika ake tamahine a taua tangata, he wahine, he poropiti. **10** A etahi tangata i roto i a koutou ano, korero ai i nga ka maha o matou ra i noho ai, ka haere mai tetahi mea parori ke, hei kukume i nga akonga kia whai i a poropiti i Huria, ko Akapu te ingoa. **11** A, no to ratou ratou. **31** Na reira, kia mataara, kia mahara ano ki taenga mai ki a matou, ka mau ki te whitiki o Paora, nga tau e toru kihai nei ahau i mangere i te po, i te herea iho e ia ona ake ringa me ona waewae, ka ao, ki te whakatupato i tenei, i tenei o koutou, me te mea, Ko ta te Wairua Tapu korero tenei, E peneitia tangi ano ahau. **32** Na, tenei ahau, te tuku nei i a te here o te tangata nona tenei whitiki e nga Hurai i koutou ki te Atua, ki te kupu hoki o tona aroha noa, Hiruharama, e tukua atu a no ia ki nga ringa o nga e kaha nei ki te whakatupu ake, ki te hoatu hoki i Tauwi. **12** Heoi, i to matou rongonga i enei mea, ka tetahi wahine ki a koutou i roto i te hunga katoa kua oti tohe matou ko nga tangata o taua kainga, kia kaua ia te whakatupu. **33** Kihai i hiahia e ahau te hiriwa, e haere ki Hiruharama. **13** Na ko te whakahokinga a te koura, te kakahu ranei, o tetahi. **34** E mohio ana Paora, he aha ta koutou e tangi, e whakangakaukore ano koutou, na enei ringa i mahi nga mea i matea e nei i ahau? ehara hoki i te mea ko te here anake taku ahau, e oku hoa hoki. **35** I nga mea katoa i hoatu e e pai ai, engari ko te mate ano hoki ki Hiruharama, ahau he tauira ki a koutou, kia penei ta koutou mahi mo te ingoa o te Ariki, o Ihu. **14** A, no tona korenga kia atawhaitia ai e koutou te hunga ngoikore, me te i rongo, ka mutu ta matou, ka mea, Kia meatia ta mahara ki nga kupu a te Ariki, a Ihu, i mea ra ia, Ko te Ariki e pai ai. **15** A ka pahemo enei ra, ka takai te whakawhiwhi, nui atu te hari i to te whiwhi. **36** I te matou i a matou mea, a haere ana ki Hiruharama. mutunga o tenei whai kupu ana ka tukua ona turi ki **16** I haere tahi ano i a matou etahi o nga akonga o raro, ka inoi tahi ia me ratou katoa. **37** He nui hoki te Hiharia, na ratou i mau ake a Nahona o Kaiperu, he tangi o te katoa; hinga iho ratou ki runga ki te kaki o akonga tawhito hei tukunga atu mo matou. **17** A, i Paora, ka kihi i a ia; **38** I tino mamae pu hoki ratou i to matou taenga ki Hiruharama, ka koa nga teina ki te kupu i mea ai ia, heoi ano to ratou kitenga i tona a matou. **18** I te aonga ake ka haere tahi matou ko mata. Na ka arahi ratou i a ia ki te kaipuke.

Paora ki a Hemi: i reira ano nga kaumatau katoa.

19 Na ka oha ia ki a ratou, ka korerotia takitahitia nga mea i mea ai te Atua kia mahia e ia i roto i nga Tauwi. **20** No to ratou rongonga, ka whakakororia i te Atua, ka mea ki a ia, Kua kite koe, e to matou teina, i nga mano tini o nga Hurai kua whakapono nei; e uaua katoa ana hoki ki te ture: **21** Kua rongo ano hoki ratou ki a koe, e whakaako ana koe i nga Hurai katoa i roto i nga Tauwi, kia whakarerea a Mohi, e mea ana kia kaua ratou e kokoti i nga tamariki, kia kaua ano e haere i runga i nga ritenga o mua. **22** Na, me pehea? e kore hoki e kore ka rongo ratou ki tou taenga mai. **23** Na, me mea e koe tenei e korerotia nei e matou ki a koe: Tokowha o matou tangata, he kupu taurangi ta ratou; **24** Tangohia enei, kia purea

21 Heoi ka wehe matou i a ratou, ka rere, a tika tonu atu, tae noa ki Koha, a ao ake te ra kei Roro, i reira atu ki Patara. **2** Na ka rokohanga tetahi kaipuke e whakawhitu atu ana ki Pinika, a eke ana matou ki runga, rere ana. **3** A ka kitea Kaiperu, ka mahue ake i te taha ki maui, ka rere atu matou ki Hiria, a ka u ki Taira: hei reira hoki te kaipuke ruke ai i tona utanga. **4** A ka kitea nga akonga, e whitu nga ra i noho ai matou ki reira: ka koreror hoki ratou ki a Paora, he mea na te Wairua, kia kaua ia e haere ki Hiruharama. **5** A ka rite aua ra o matou, ka puta atu matou, ka haere; me te kawe ano ratou katoa, me nga wahine, me nga tamariki, i a matou a waho ra

ngatahitia koutou, mau ano e utu a ratou mea, kia waruhia ai o ratou matenga: a ka kite ratou katoa he teka noa nga mea i korerotia mou: engari ko koe, 25 Tena ko nga Tauwi kua whakapono, kua tuhituhi atu matou, kua whakatakoto tikanga atu, kia tupato ratou i nga mea e patua ana ma nga whakapakoko, te toto, i te mea kua notia te kaki, i te moe tahae. 26 Na ka mau a Paora ki aua tangata, a i te aonga ake ka pure tahi, ka haere tahi ratou ki roto ki te temepara, hei whakaatu ka whakaritea nga ra mo te purenga, kia whakahere ra ano he whakahere mo tetahi, mo tetahi o ratou. 27 Heoi ka tata nga ra e whitu te taka, ka kitea ia i roto i te temepara e etahi Hurai o Ahia: na ratou i whakaoho te mano katoa, a ka pa o ratou ringa ki a ia, 28 Ka karanga, E nga tangata o Iharaira, awhinatia mai: Ko te tangata tenei e whakaako nei i nga tangata katoa o nga wahi katoa ki nga mea whakahere mo te iwi, mo te ture, mo tenei kainga hoki: kua kawea mai ano e ia etahi Kariki ki roto ki te temepara, a ka noa nei i a ia tenei wahi tapu. 29 I kite hoki ratou i mua he hoa nona i roto i te pa, ko Toropimu o Epeha; tohu noa ratou, kua mauria mai ia e Paora ki roto ki te temepara. 30 Na ka oho te pa katoa, ka oma nga tangata: a ka mau ratou ki a Paora, toia ana ia ki waho o te temepara: tutakina tonutia atu nga tatau. 31 Na i a ratou e whai ana kia patua ia, ka tae te rongo ki te rangatira mano o te hapu hoia, kua tutu te puehu i Hiruharama katoa. 32 Na hohoro tonu tana mau ki etahi hoia, ki etahi keneturio, a oma iho ana ki a ratou: a, no to ratou kitenga i te rangatira mano, i nga hoia hoki, ka mutu te patu i a Paora. 33 Na ka whakatata mai te rangatira mano, ka tango i a ia, ka mea kia herea ia ki nga mekameka e rua; a ka ui ko wai ia, i aha hoki ia. 34 Na he karanga ano ta etahi, he karanga ke ta etahi, i roto i te mano: na kihai ia i mohio ki te tino tikanga, i te ngangau hoki, a whakahaua ana kia arahina ia ki te pa. 35 A, no tona taenga ki te pikitanga, ka hikitia ia e nga hoia i te taututetutenga hoki a te tangata; 36 I aru hoki te huihui o te iwi, me te karanga, Whakamatea ia. 37 A, no ka whano a Paora te kawea ki roto ki te pa, ka mea ia ki te rangatira mano, E pai ana ranei kia korero ahau i tetahi kupu ki a koe? Ka mea ia, E matau ana ranei koe ki te reo Kariki? 38 Ehara oi koe i te Ihipiiana, nana nei i whakatupu te tutu i mua ake ra, a mauria ana e ia nga tangata kohuru e wha mano ki te koraha? 39 Ka mea a Paora, he Hurai ahau, no Tarahu o Kirikia, he tangata tupu no taua tona ringa ki te iwi. Na mutu pu te turituri, ka korero ia, no nga Hiperu te reo, ka mea,

22 E oku tuakana, e oku matua, whakarongo ki tenei korero aku ki a koutou. 2 A, ka rongo ratou ko te reo Hiperu tana i korero ai ki a ratou, katahi ka mutu rawa te kiki; a ka mea ia, 3 He Hurai ahau, i whanau ki Tarahu o Kirikia, i whakatupuria i roto i tenei pa ki nga waewae o Kamariere, i ata whakaakona ki te tino tikanga o te ture o nga matua, i uua ano ahau mo te Atua, i pena me koutou katoa inaianei. 4 A whakatoia ana e ahau nga tangata o tenei tikanga, tae ana ki te mate; herea ana e ahau nga tane me nga wahine, a tukua ana ki nga whare herehere. 5 Ma te tohunga nui tenei korero aku e whakatika, ma te huihui hoki o nga kaumatua katoa: i riro mai hoki i ahau a ratou pukapuka ki nga teina, a haere ana ahau ki Ramahiku, kia herea, kia arahina mai hoki te hunga o reira ki Hiruharama kia whakama maetia. 6 Na, i ahau e haere ana, e whakatata ana ki Ramahiku, i te poutumarotanga, ka whiti whakarere mai ki ahau he marama nui no te rangi. 7 A hinga ana ahau ki te whenua, ka rangona he reo e mea ana ki ahau, E Haora, e Haora, he aha tau e whakatoi nei i ahau? 8 Na ka whakahokia e ahau, Ko wai koe, e te Ariki? Ka mea ia ki ahau, Ko Ihu ahau o Nahareta, e whakatoia nei e koe. 9 I kite ano oku hoa i te marama, otira kihai i rongo i te reo ona i korero ki ahau. 10 Ka mea ahau, Me aha ahau, e te Ariki? Ka mea te Ariki ki ahau, Whakatika, haere ki Ramahiku; a ka korerotia ki a koe i reira nga mea katoa kua whakaritea kia meinga e koe. 11 Heoi, i te mea Kahore ahau i kite, na te kororia hoki o taua marama, ka arahina a ringatia ahau e oku hoa haere, ka tae ki Ramahiku. 12 Na ko tetahi tangata, ko Anania, he tangata karakia, i rite tonu nei ki ta te ture ana mahi, a e korerotia paitia ana e nga Hurai katoa e noho ana i reira, 13 Haere mai ana ia ki ahau, a tu ana i toku taha, ka mea mai ki ahau, E toku teina, e Haora, titiro ake. A i taua haora ano ka titiro ahau ki a ia. 14 I mea ano ia, Na te Atua o o tatou matua koe i whiriwhiri, kia matau ki tana e pai ai, kia kite i a te Tika, kia

rongo hoki i te reo o tona mangai. 15 No te mea ko koe hei kaiwhakaatu mana ki nga tangata katoa, mo 23 Na ka titiro pu a Paora ki te runanga, ka mea, E oku tuakana, tika tonu ki toku mahara taku nga mea i kite ai, i rongo ai koe. 16 Na, he aha tau e whakahaere i te aroaro o te Atua, a taea noatia tenei whakaroa nei? whakatika, kia iriaria koe, kia horoia ou ra. 2 Na ka mea a Anania tohunga nui ki te hunga hara, me te karanga ano ki te ingoa o te Ariki. 17 e tu ana i tona taha, kia pakia tona mangai. 3 Ano A, no toku hokinga mai ki Hiruharama, i ahau e inoi ra ko Paora ki a ia, Tenei ake ka papaki te Atua i ana i roto i te temepara, ka puta te ngakau matakite a koe, e te pakitara kua oti te pani ki te paru ma: a ki ahau; 18 A ka kite ahau i a ia e mea ana mai ki ka noho mai koe hei whakawa i ahau i ta te ture i ahau, E ahua, kia hohoro te haere atu i Hiruharama: whakatakoto ai, me te whakahau ano kia pakia ahau, e kore hoki ratou e tango i tau korero moku. 19 Na e he nei tena ki te ture? 4 Na ka mea te hunga e tu ko taku meatanga, E te Ariki, e matau ana ratou, tata ana, E whakamanumanu ana koe ki te tohunga he kaiherehere ahau, he kaiwhiu i roto i nga whare nui a te Atua? 5 Ano ra ko Paora, Kihai ahau i matau, karakia, i te hunga i whakapono ki a koe: 20 A, i e oku tuakana, ko ia te tohunga nui: kua oti hoki te te whakahekenga o nga toto o tou kaiwhakaatu, o tuhituhi, Aua e korerotia kinotia te rangatira o tou iwi. Tepene, i reira ahau e tu ana, e whakaae ana, e tiaki 6 A, no ka kite a Paora no nga Haruki etahi, ko etahi ana hoki i nga kakahu o ona kaiwhakamate. 21 Na ko no nga Parihi, ka karanga ia i roto i te runanga, E oku tana meatanga ki ahau, Haere: ka unga hoki koe e tuakana, he Parihi ahau, he tama na nga Parihi: ko te ahau ki tawhiti ki nga Tauiwi. 22 A whakarongo ana aranga o te hunga mate e tumanakohia nei te mea e ratou ki a ia taea noatia tenei kupu, na ka hamama whakawakia nei ahau. 7 A, no tana korerotanga i ratou, ka mea, Whakamatea atu te koroke nei i runga tenei, ka tohetohe nga Parihi ratou ko nga Haruki: i te whenua: e kore hoki e pai kia ora ia. 23 Heoi, i a ka wahirua hoki te huihui. 8 E mea ana hoki nga ratou e karanga ana, e rukeruke ana i o ratou kakahu, Haruki, kahore he aranga, kahore he anahera, he e akiri ana i te puehu ki te rangi, 24 Ka whakahau te wairua ranei: ko nga Parihi ia e whakaae ana ki aua rangatira kia kawea ia ki te pa, ka mea kia whiua, mea e rua. 9 A ka nui te ngangare; ka whakatika kia uia; kia matau ai ia ki te mea i penei ai ratou te etahi o nga karaipi o to nga Parihi taha, ka totohe, karanga ki a ia. 25 A, ka oti ia te here e ratou ki nga ka mea, Kahore ano i mau i a matou te he o tenei here, ka mea a Paora ki te keneturio e tu ana i reira, tangata: tena, ka pehea, mehemea kua korero tetahi he mea tika ranei kia whiua e koutou te tangata, he wairua ki a ia, tetahi anahera ranei? 10 A, no ka tangata no Roma, i te mea kahore ano i mau noa nui te ngangau, ka matakutu te rangatira mano kei tona he? 26 A, no te rongonga o te keneturio, ka motumotuhia a Paora e ratou, na unga ana e ia nga haere, ka korero ki te rangatira mano, ka mea, He hoia kia heke atu, ki te tango mai i a ia i roto i a ratou, aha tau e mea ai? no Roma hoki te tangata nei. 27 kia arahina hoki ki te pa. 11 A i taua po ka tu te Ariki Na ka haere mai te rangatira mano, ka mea ki a ia, ki tona taha, ka mea, Kia maia: kia pena i a koe i Korero mai ki ahau, no Roma koe? Ka mea ia, Ae. 28 whakaatu na moku i Hiruharama, tau whakaatu hoki Na ka whakahoki te rangatira mano, Na te moni nui i ki Roma. 12 Ao ake te ra, ka huihui etahi o nga Hurai, whiwhi ai ahau ki tenei taonga, hei tangata whenua ka maka oati ki a ratou ano, ka mea, kia kaua ratou e no Roma. Ka mea a Paora, Ko ahau i whanau tonu kai, kia kaua e inu, kia whakamatea ra ano e ratou a no Roma. 29 Na whakarere tonutia iho ia e te hunga Paora. 13 A e wha tekau ngahoro nga tangata nana e mea ana ki te ui ki a ia: i matakutu hoki te rangatira tenei oaitanga. 14 Na ka haere ratou ki nga tohunga mano, i tona rongonga no Roma ia, mona hoki i here nui ratou ko nga kaumatau, ka mea, Kua oati matou i a ia. 30 Na i te aonga ake ka mea ia kia matau ki te tetahi oati nui, kia kaua e pa kai, kia mate ra ano a tikanga, ki te mea i whakawakia ai ia e nga Hurai, ka Paora i a matou. 15 Na, ma koutou tahi ko te runanga wewete i ona here, ka whakahau kia haere mai nga e ki atu ki te rangatira mano kia arahina iho ia ki a tohunga nui, me to ratou runanga katoa, a arahina koutou apopo, me te mea nei e mea ana koutou kia iho ana a Paora, whakaturia ana ki to ratou aroa ro. ata mohiotia te take ki a ia: ko matou ia, i te mea kiano ia i tata noa, ka noho rite ki te whakamate i a ia. 16 Otira ka rongo te tama a te tuahine o Paora ki

to ratou whakaaro whakapapa, ka haere ia, ka tomo ki te pa, ka korero ki a Paora. 17 Katahi ka karanga a Paora ki tetahi keneturio, ka mea, Arahina atu te tamaiti nei ki te rangatira mano: he korero hoki tana ki a ia. 18 Na ka mau ia ki a ia, ka arahi i a ia ki te rangatira mano, ka mea, I karanga te herehere, a Paora, i ahau, i mea kia arahina mai tenei tamaiti ki a koe, he korero hoki tana ki a koe. 19 Na ka mau te rangatira mano ki tona ringa, ka haere ki tahaki, ka ui atu, He aha tau mea hei korero 20 Ano ra ko tera, Kua whakatakokoa whakaaro nga Hurai kia mea ki a koe kia arahina iho a Paora apopo ki te runanga, ano e ata uia ano e koe tetahi atu mea mona. 21 Na aua koe e rongo ki a ratou: e wha hoki tekau ngahoro tangata o ratou e whanga ana ki a ia, kua puaki ta ratou oati, kia kaua e kai, kia kaua e inu, kia mate ra ano ia i a ratou: na kua rite tenei ratou, e tatari ana ki te kupu whakaae i a koe. 22 Katahi ka tukua atu taua tamaiti e te rangatira mano, ka mea ia, Kaua e korerotia ki tetahi tau whakaaturanga mai i enei mea ki ahau. 23 Na tokorua nga keneturio i karangatia e ia; i mea ia, Kia rite mai etahi hoia kia rua rau hei haere ki Hiharia, me etahi hoia eke hoihoi kia whitu tekau, me tetahi hunga mau matia kia rua rau, i te toru o nga haora o te po; 24 A ka whakahau ia ki a raua, kia whakaritea mai he kararehe, hei whakanohoanga iho mo Paora ki runga, kia kawea oratia ai ia ki a Pirika, ki te kawana. 25 A i tuhituhia e ia he pukapuka, ka penei: 26 Na Karauria Raihia ki a Pirika, ki te kawana pai rawa, Tena koe. 27 I hopukia tenei tangata e nga Hurai, a i a ia ka tata te whakamatea e ratou, ka puta atu ahau me nga hoia, a tangohia mai ana ia; i rongo hoki ahau no Roma ia. 28 I mea ano ahau kia rongo i te take i whakawakia ai ia e ratou, a arahina ana ia e ahau ki to ratou runanga; 29 Na ka kite ahau he kupu tautohe no to ratou ture i whakawakia ai ia, kahore hoki ona he i tika ai te mate, te here ranei. 30 A, no te whakaaturanga mai ki ahau, kei te whakapapatia he mate mo te tangata nei, tonoa tonutia ia e ahau ki a koe, i mea hoki ahau ki ona kaiwhakapae, kia korerotia ki a koe nga mea mona. 31 Na ka mau nga hoia ki a Paora, ka pera me te mea i korerotia ki a ratou, a arahina ana ia i te po ki Anatipatari. 32 Ao ake te ra ka tukua atu nga tangata eke hoihoi hei hoa haere mona, a hoki ana ratou ki te pa: 33 A, no te taenga o era ki Hiharia, ka hoatu te pukapuka ki te kawana, a whakaturia ana a Paora ki tona aroaro. 34

A, no te tirohanga iho o te kawana, ka ui, no tehea i ngā he o Paora ki te kawana. 35 Ka mea ia, Ka whakarongo ahau ki a koe, ina tae mai ano hoki ou kaiwhakapae: a i whakahau ia, kia tiakina ia i roto i te whare whakawa o Herora.

24 Na ka pahure nga ra e rima, ka haere atu a Anania, te tohunga nui ratou ko etahi kaumatau, ko tetahi kaikorero hoki, ko Tereturu, whakakite ai i nga he o Paora ki te kawana. 2 A, ka oti ia te karanga, ka timata a Tereturu te whakawa, ka mea, I te mea nau i hua ai te rangimarie ki a matou, he ata ngarahu hoki nau i whakatikatikaina ai nga kino ki tenei iwi, 3 Nui atu ta matou whakawhetai mo aua mea ka riro mai nei i a matou, i nga wa katoa, i nga wahi katoa, e Pirika, e te tangata pai rawa. 4 Otia e kore e nui atu taku whakaware i a koe, koia ka inoi atu ki a koe kia pai koe ki te whakarongo mai ki etahi kupu torutoru a matou. 5 I mau hoki i a matou te koroke nei, he tangata whakatutehu, e whakaoho ana i nga Hurai katoa o te ao, ko ia hoki te tino take o te titorehangā ki ta nga Nahareti: 6 I mea hoki ia kia whakanoatia te temepara: na ka hopu matou i a ia, ka mea kia whakawakia ia ki ta to matou ture i whakatakoto ai. 7 Otira i puta mai a Raihia, te rangatira mano, a tangohia kinotia atu ana ia i o matou ringa. 8 A unga ana ona kaiwhakapae kia haere mai ki a koe: mau e ui ki a ia, kia rongo ai koe ki enei mea katoa e whakawakia nei ia e matou. 9 A i whakaae hoki nga Hurai ki taua whakapae, i mea, Koia tera ko aua mea. 10 A, ka tohu atu te kawana ki a ia kia korero, ka whakahokia e Paora, E matau ana ahau, ka maha ou tau e whakawa nei koe i tenei iwi, koia i pai ai toku ngakau ki te tohe i te tika o aku mea: 11 E takoto kau ana hoki hei mohiotanga mou, kahore i maha ake i te tekau ma rua nga ra oku i haere nei ki Hiruharama, ki te karakia. 12 Kihai ano ahau i mau i a ratou i roto i te temepara e toteho ana ki tetahi, e mea ana ranei i te mano kia tutu, kahore i nga whare karakia, kahore ano hoki i te pa: 13 E kore ano e taea e ratou te whakatau ki ahau i tou aroaro nga mea e whakawakia nei ahau e ratou. 14 Otira me whaki tenei e ahau ki a koe, ko te ara e kiaa nei e ratou he titorehangā, ko taku tena i ahau e karakia nei ki te Atua o oku matua; e whakapono ana hoki ahau ki nga mea katoa kua oti te whakarite i roto i te ture, kua oti hoki te tuhitu hi ki ta nga poropiti: 15

E tumanako ana ki ta te Atua, ki ta enei ano hoki e kino tona. 6 A ka noho ia i a ratou mo nga ra e waru, whakaae nei, ara tenei ake ka ara te hunga mate, ngahuru ranei, na ka haere ki Hiharia; ao ake te ra ka nga tangata tika, nga tangata he. 16 Tenei ano taku e noho ki te nohoanga whakawa, a ka mea kia arahina whai nei, kia harakore tonu toku hinengaro i te aroaro mai a Paora. 7 A, no tona taenga atu, e tu ana tera o te Atua, o nga tangata. 17 Na, muri iho i nga tau e nga Hurai i haere mai i Hiruharama, he maha, he maha, ka tae mai ahau ki te kawe mai i nga mea nui nga he i whakapangia e ratou ki a Paora; heoi atawhai rawakore ki toku iwi, me nga whakahere: 18 kihai i u ta ratou. 8 A ka utua e Paora, Kahore rawa I kitea ahau i reira e ratou, e purea ana i roto i te oku hara ki te ture a nga Hurai, Kahore hoki ki te temepara, Kahore he huihui, Kahore he ngangau: 19 temepara, Kahore ano ki a Hiha. 9 Heoi ka mea a Tera ano ra etahi Hurai no Ahia; ko te tikanga kia Petuha ki a Paora, i tona hiahia kia paingia e nga haere mai ratou ki a koe ki te whakawa, ki te mea he Hurai, E pai ana ranei koe kia haere ki Hiruharama, ki mea ta ratou moku. 20 Tenei ranei ma enei tangata reira whakawakia ai mo enei mea ki toku aroaro? tonu e korero, me i kitea e ratou he he toku, i ahau e 10 Ano ra ko Paora, E tu ana ahau ki te nohoanga tu ana i mua i te runanga, 21 Ko taua kupu kotahi pea whakawa o Hiha, hei reira tonu ahau whakawakia ai: i karanga ai ahau, i ahau e tu ana i roto i a ratou, Ko Kahore oku he ki nga Hurai, kua tino kitea na hoki te aranga o te hunga mate te mea e whakawakia nei e koe. 11 Me he he toku, kua meinga ranei e ahau ahau e koutou inaiane. 22 Otira, i te mea he nui atu tetahi mea e tika ai te mate, e kore ahau e kino kia tona mohio ki taua ritenga, ka unga ratou e Pirika, mate: tena ko tenei he teka nga mea e whakapangia ka mea ia, Kia tae mai a Raihia, te rangatira mano, nei e ratou ki ahau, e kore e ahei kia tukua ahau e ka tino rapu ahau ki te tikanga o a koutou mea. 23 tetahi ki a ratou. He karanga tenei naku ki a Hiha. Na ka mea ia ki te keneturio kia tiakina a Paora, kia 12 Na ka korerorero a Petuha ki te runanga, a ka waiho noa ano ia, kia kaua e riria ona hoa ina mahi mea, Kua karanga koe ki a Hiha: na me haere koe ki ki a ia. 24 Na muri iho i etahi ra ka tae mai a Pirika a Hiha. 13 A muri iho i etahi ra, ka tae atu a Kingi raua ko tana wahine ko Ruruhi, he Hurai, ka mea Akaripa, raua ko Pereniki ki Hiharia, a ka oha ki a ia kia tikina atu a Paora, a ka whakarongo ki a ia ki Petuha. 14 A, ka po maha raua e noho ana i reira, te whakapono ki a te Karaiti. 25 A, i a ia e korero ka korerotia e Petuha ki te kingi te take mo Paora, ana ki nga mea o te tika, ki te hiahia kia pehia, ki ka mea, Tenei tetahi tangata i waiho iho e Pirika e te whakawakanga kei te haere mai, ka wiri a Pirika, here ana: 15 A, i ahau i Hiruharama, ka korerotia ka mea, Haere aianei; kia watea ahau, kia karanga mai ia ki ahau e nga tohunga nui, e nga kaumatau atu ai ano i a koe. 26 Tohu noa hoki ka hoatu ki a o nga Hurai, ka tono ratou kia whakawakia ia. 16 ia he moni e Paora: koia i hono ai te tiki atu i a ia, Na ko taku whakahokinga atu ki a ratou, Ehara i te te korero ki a ia. 27 Otira, ka pahure nga tau e rua, ritenga na nga tangata o Roma kia tukua he tangata ka whakakapia a Pirika e Porohia Petuha; a, i tona kia mate i te mea kiano i tutataki noa te tangata e hiahia ki te whakamanawareka i nga Hurai, ka waiho whakawakia ana ki nga kaiwhakapae, i whai wahi e Pirika a Paora kia here ana.

25 No te taenga mai o Petuha ki te kawanatanga, ka toru nga ra, ka haere atu ia i Hiharia ki Hiruharama. 2 Na ka korero te tohunga nui me nga rangatira o nga Hurai ki a ia mo Paora, ka tohe ki a ia, 3 Kia whakaaetia ta ratou mona, kia tikina atu ia ki Hiruharama, he whanga hoki to ratou mona kia whakamatea ki te ara. 4 Otira ka whakahokia e Petuha, kei Hiharia a Paora e pupuri ana, a tera e hohoro tona haere ki reira. 5 I mea ano ia, Me haere tahi ano i ahau ki raro nga mea o koutou e whai mana ana, ki te whakawa i taua tangata, ki te mea he

ranei ki te whakahoki kupu ki te kupu whakaw a mona. 17 No reira, i to ratou minenga mai ki konei, kihai ahau i whakaora; ao ake te ra ka noho ahau ki te nohoanga whakawa, ka mea kia arahina mai taua tangata. 18 A, i te turanga o nga kaiwhakapae, kihai tetahi he o aku i whakaaro ai i korerotia e ratou mona: 19 Heoi he kupu tautohetohe no ta ratou karakia ta ratou i mea ai ki a ia, ko tetahi lhu ano i mate, e kia ana hoki e Paora kei te ora. 20 Heoi pohewa noa iho ahau ki taua tautohe, ka mea hoki me kore ia e pai kia haere ki Hiruharama, kia reira whakawakia ai mo aua mea. 21 No te karangatanga a Paora kia waiho ia kia whakarangona tana e te Emepara, ka

whakahaua e ahau kia puritia ia, kia tukua ra ano ia e 10 Ae, i meinga ano tenei e ahau ki Hiruharama: he ahau ki a Hiha. 22 Ka mea a Akaripa ki a Petuha, tokomaha ano te hunga tapu i uakina e ahau ki nga E hiahia ana ano ahau kia rongo i taua tangata. Ka whare herehere, he mea tuku mai hoki nga tikanga mea ia, Ko apopo koe rongo ai ki a ia. 23 Heoi, i te na nga tohunga nui ki ahau; a, i te whakamatenga i a aonga ake, ka tae atu a Akaripa raua ko Pereniki, ratou, i whakaae ahau kia peratia ratou. 11 He maha me nga whakapaipai maha, a tomo ana ki te whare whakarongo, ratou ko nga rangatira mano, ko nga katoa, i meinga ano ratou e ahau kia kohukohu; heoi tangata nunui o te pa, a ka whakahaua e Petuha, ka haurangi noa iho ahau ki a ratou, whaia ana e ahau, mauria mai a Paora. 24 Na ka mea a Petuha, E Kingi a taea noatia nga pa o tawhiti. 12 Nawai a, i ahau e Akaripa, e nga tangata katoa hoki e noho nei tatou, haere ana ki Ramahiku, me nga tikanga, me te kupu ka kite koutou i tenei tangata, i tohe mai ai ki ahau te whakaae a nga tohunga nui, 13 I te poutumarotanga, huihui katoa o nga Hurai i Hiruharama, i konei ano e te kingi, ka kitea e ahau i te ara he marama i te hoki, i karanga ai, ehara rawa i te tika kia waiho ia rangi e tiaho ana ki ahau, ki oku hoa haere ano, tera kia ora ana. 25 Otira i kite ahau, kahore ana mahi e atu i te marama o te ra. 14 Heoi hinga ana matou tika ai te mate: a, i te mea nana ano i karanga ki te katoa ki te whenua, ka rongo ahau i te reo e korero Emepara, ka mea ahau kia unga atu aia. 26 Kahore ana ki ahau, no nga Hiperu ano hoki te reo, e mea ia aku tino mea e tuhituhi atu ai ahau mona ki toku ana, E Haora, e Haora, he aha tau e whakatoi nei i ariki. Koia ahau ka arahi mai nei i a ia ki a koutou, ki ahau? ehara tau te whana ki nga koikoi. 15 Ano ra ko a koe rawa ano, e Kingi Akaripa, kia whai mea ai ahau, Ko wai koe, e te Ariki? Ka mea ia, Ko Ihu ahau ahau hei tuhituhinga atu, ua mutu te uiui. 27 Ki taku hoki he mea he kia unga atu he herehere, a kia kaua waewae ki runga: ko te mea tenei i puta ai ahau ki a hoki e korerotia te mea i whakawakia ai ia.

26 Na ko te meatanga a Akaripa ki a Paora, E ahei ana koe kia korero i au korero. Katahi ka totoro te ringa o Paora, a ka korero ia: 2 He koanga ngakau tenei ki ahau, e Kingi Akaripa, kia korerotia e ahau ki a koe aianei nga mea katoa e whakawakia nei ahau e nga Hurai: 3 He mohio rawa hoki koe ki nga ritenga katoa, ki nga tautohe hoki ano a nga Hurai: na reira kia pai koe ki te whakarongo marie ki ahau. 4 Ko taku whakahaere mai o toku tamarikitanga, no te timatanga mai ra ano i roto i toku iwi, i Hiruharama hoki, e mohio ana nga Hurai katoa; 5 Mohio tonu ratou ki ahau o mua iho, me i pai ratou ki te whakaatu; ko taku mahi, i whai i ta te titorehangia pakeke rawa o to tatou karakia, i ta te Parihi. 6 Tenei ahau te tu nei i konei, te whakawakia nei mo te tumanako ki te mea i korerotia e Atua i mua ki o tatou matua: 7 E tumanako nei o tatou iwi kotahi tekau ma rua kia uru ki tenei, i a ratou e mahi tonu nei ki te Atua i te ao, i te po. Ko tenei e tumanakohia atu nei e te kingi, te mea e whakawakia nei ahau e nga Hurai. 8 He aha rawa kia kore e whakaponohia e koutou, ki te mea ka whakaara ake te Atua i te hunga mate? 9 Ko ahau nei, i whakaaro ahau kia maha tonu nga mea e mahia e ahau hei pehi mo te ingoa o Ihu o Nahareta.

ano aku whiunga i a ratou i roto i nga whare karakia haurangi noa iho ahau ki a ratou, whaia ana e ahau, mauria mai a Paora. 24 Na ka mea a Petuha, E Kingi a taea noatia nga pa o tawhiti. 12 Nawai a, i ahau e Akaripa, e nga tangata katoa hoki e noho nei tatou, haere ana ki Ramahiku, me nga tikanga, me te kupu ka kite koutou i tenei tangata, i tohe mai ai ki ahau te whakaae a nga tohunga nui, 13 I te poutumarotanga, huihui katoa o nga Hurai i Hiruharama, i konei ano e te kingi, ka kitea e ahau i te ara he marama i te hoki, i karanga ai, ehara rawa i te tika kia waiho ia rangi e tiaho ana ki ahau, ki oku hoa haere ano, tera kia ora ana. 25 Otira i kite ahau, kahore ana mahi e atu i te marama o te ra. 14 Heoi hinga ana matou tika ai te mate: a, i te mea nana ano i karanga ki te katoa ki te whenua, ka rongo ahau i te reo e korero Emepara, ka mea ahau kia unga atu aia. 26 Kahore ana ki ahau, no nga Hiperu ano hoki te reo, e mea ia aku tino mea e tuhituhi atu ai ahau mona ki toku ana, E Haora, e Haora, he aha tau e whakatoi nei i ariki. Koia ahau ka arahi mai nei i a ia ki a koutou, ki ahau? ehara tau te whana ki nga koikoi. 15 Ano ra ko a koe rawa ano, e Kingi Akaripa, kia whai mea ai ahau, Ko wai koe, e te Ariki? Ka mea ia, Ko Ihu ahau ahau hei tuhituhinga atu, ua mutu te uiui. 27 Ki taku hoki he mea he kia unga atu he herehere, a kia kaua waewae ki runga: ko te mea tenei i puta ai ahau ki a hoki e korerotia te mea i whakawakia ai ia.

16 Otira whakatika, e tu ou koe, kia meinga koe hei kaimahi, hei kaiwhakaatu mo nga mea i kite nei koe, mo nga mea ano e kitea ai ahau e koe. 17 Ka whakaorangia koe i te iwi, i nga Tauwi, ka tonoa nei koe e ahau ki a ratou. 18 Hei whakatitiro i o ratou kanohi, hei whakatahuri i a ratou i te pouri ki te marama, i te kaha o Hatana ki te Atua, kia whiwhi ai ratou ki te murunga hara, ki tetahi wahi ano i roto i te hunga ka oti te whakatapu i runga i te whakapono ki ahau. 19 No reira, kihai ahau i whakatuturi, e Kingi Akaripa, ki to te rangi kitenga: 20 Heoi i korero ahau ki te hunga i Ramahiku i te tuatahi, a i Hiruharama, ki te whenua katoa ano o Huria, ki nga Tauwi hoki, kia ripeneta, kia tahuri ki te Atua, me te mahi ano i nga mahi tika o te ripeneta. 21 No reira nga Hurai i hopu ai i ahau i te temepara, i whai ai ki te whakamate i ahau. 22 Heoi ka awhinatia mai ahau e te Atua, ka tu tonu nei ahau, a mohoa noa nei, me te korero ki te iti, ki te rahi, kahore aku kupu ke ake i ta nga poropiti ratou ko Mohi i mea ai meake puta: 23 Ara ko te Karaiti kia mate, ko ia te matamua o te aranga o te hunga mate, mana ano e whakapuaki te marama ki te iwi, ki nga Tauwi. 24 I a ia e korero ana i enei mea, nui atu te reo o Petuha ki te karanga, E Paora, he haurangi koe; na te nui o tau korero pukapuka i haurangi ai koe. 25 Ano ra ko ia, Kahore oku haurangi, e Petuha, e te tangata pai

rawa; engari he pono, he whai whakaaro, aku kupu tatou ano. 11 Otira nui ke atu te aro o te keneeturio e whakapuaki nei. 26 E matau ana hoki te kingi ki ki te kapene raua ko te tangata nona te kaipuke i enei mea, i maia ai ahau ki te korero ki a ia: e mea tana ki nga mea i korero ai a Paora. 12 A, i te mea ana hoki ahau, kahore tetahi o enei mea i ngaro i khai i pai taua kokoru hei tunga i te hotoke, ka mea a ia; khai hoki tenei mea i mahia i te kokonga. 27 te tokomaha kia rere atu ano i reira, me kore e u E whakapono ana ranei koe ki nga poropiti, e Kingi ki Pinikia, ki reira tu ai i te hotoke; he kokoru ia no Akaripa? e mea ana ahau, tenei koe te whakapono Kariti, e anga ana ki te uru ma tonga, ki te uru ma nei. 28 Ano ra ko Akaripa? ki a Paora, Wahi iti kua raki. 13 A ka pa rekareka te tonga, ka mea ratou kua riro atu ahau ki tau, ki ta te Karaiti tikanga. 29 Na taea ta ratou i whakaaro ai, ka hutia te punga; a miri ko te meatanga a Paora, Pai tonu kia inoi ahau ki haere ana i Kariti. 14 Na khai i roa ka puta he hau te Atua kia kaua e iti, engari kia tino nui, kia kaua nui whakaharahara, ko Urokairiona te ingoa. 15 A ano e waiho i tou kotahi, engari kia tino rite ki ahau ka kahakina te kaipuke, te ngongo ki te hau, na ka te hunga katoa e whakarongo nei ki ahau inaianei: tukua e matou ki tana, a ka paea. 16 Na ka miri i te ko enei mekameka ia kia kore. 30 Na ka whakatika taha ruru o tetahi motu, tona ingoa ko Karaura; ka riro te kingi, me te kawana, me Pereniki, me te hunga whakauaua mai te poti i a matou: 17 A ka hutia ake, i noho tahi ratou: 31 Na, i a ratou ka wehe ke, ka ka hanga ki te whakau, meatia he awhi mo te tangere korerorero ki a ratou ano, ka mea, Kahore he hanga o te puke; a, no ka mataku kei eke ki te tahuna, ki a tenei tangata e tika ai te mate, te here ranei. 32 Hatihi, ka tukua te ra, a ka paea haeretia. 18 A, no Katahi ka mea a Akaripa ki a Petuha, Ka tukua tenei ka tino akina matou e te tupuhi, i te aonga ake ka tangata kia haere, me i kaua ia te karanga ki a Hiha.

27 A, no ka takoto te tikanga kia rere matou ki

Itari, ka tukua a Paora, me era atu herehere ki tetahi keneeturio, ko Huriu te ingoa, no te hapu o Akuhata. 2 Na eke ana matou ki tetahi kaipuke o Ataramituma, e tika ana ra nga kainga o Ahia, rere ana matou; ko Aritaku o Teharonika, he tangata no Makeronia, to matou hoa. 3 Po tahi ka u matou ki Hairona: na ka ngawari te mahi a Huriu ki a Paora, tuku ana ia kia haere ki ona hoa kia atawhaitia. 4 Rere atu ana i reira, ka miri haere matou i te taha o Kaiperu, no te mea i he te hau. 5 Whiti ana matou i te moana o Kirikia, o Pamapurua, ka u ki Maira, he pa no Raikia. 6 Na ka mau i te keneeturio he kaipuke ki reira no Arehanaria, e rere ana ki Itari; ka utaina matou e ia ki runga. 7 A, ka po maha i puhoi ai te rere, ka whiti whakauaua ki te ritenga atu o Hiniru, a, te tukua matou e te hau, ka miri haere matou i te taha o Kariti i te ritenga atu o Haramone; 8 A ka pahemo whakauaua a reira, ka u matou ki tetahi kainga, ko Nga Kokoru Ataahua te ingoa; e tata ana a reira ki te pa o Rahia. 9 A, ka maha nga ra ka pahemo, na kua kino te rerenga, no te mea kua pahemo ke te po nohopuku, a ka whakatupato a Paora, 10 Ka mea ki a ratou, E mara ma, e kite ana ahau i te kino, i te nui o te mate e pa mai i tenei rerenga, ehara i te mea ko te utanga anake me te kaipuke, engari ko

ka tino akina matou e te tupuhi, i te aonga ake ka akiritia nga utanga; 19 A i toru o nga ra ka maka atu e ratou ki o ratou ringa nga mea ake o te kaipuke. 20 A he maha nga ra i kore ai e puta te ra me nga whetu, khai ano i iti te tupuhi i akina ai matou, na ka mahue katoa to matou whakaaro ki te ora. 21 Heoi ka roa te nohopuku, na ka tu a Paora i waenganui o ratou, ka mea, E mara ma, engari ra me i rongo koutou ki ahau, kia kaua e rere mai i Kariti, kei pa mai tenei kino, tenei mate. 22 Na ko taku kupu tenei ki a koutou, Kia marama te ngakau: e kore hoki e mate tetahi o koutou, ko te kaipuke anake. 23 I tu hoki ki toku taha i tenei po he anahera na te Atua, nana nei ahau, ko ia taku e karakia atu nei, 24 I mea mai, Aua e mataku, e Paora; me tu koe ki te aroaro o Hiha: nana, kua hoatu ki a koe e te Atua te hunga katoa e rere tahi na koutou. 25 Na kia marama te ngakau, e mara ma: e whakapono ana hoki ahau ki te Atua, e rite ano ki tana i korero mai ai ki ahau. 26 Otira kua takoto te tikanga kia eke tatou ki tetahi motu. 27 Na i te tekau ma wha o nga po, i a matou e kahakihakina ana i te moana o Aria, i waenganui po, ka mea nga heramana kei te whakatata ratou ki tetahi whenua; 28 Na ka whakatututu ratou, ka kite e rua tekau maro: a ka neke tata atu, ka whakatututu ano, ka kite kotahi tekau ma rima maro. 29 Na ka mataku kei paea matou ki nga toka, ka tukua nga punga e wha i te kei, ka hiahia ki te awatea. 30 A, i nga heramana e mea ana kia oma atu i te kaipuke, e tuku ana hoki i te

poti ki te moana, he whakaware, kia kiia ai e tukua Tika kia ora. 5 Otia i ruia atu e ia te ngarara ki te ana etahi punga i te ihu. 31 Ka mea a Paora ki te kapura, a kihai ia i mate, kihai i aha. 6 Na whanga keneturio ratou ko nga hoia, Ki te kore enei e noho ki noa ratou kia tetere ia, kia hinga whakarere ranei, kia te kaipuke, e kore koutou e taea te whakaora. 32 mate: heoi ka roa noa to ratou whanganga, a, i te Katahi ka tapahia nga whakaheke o te poti e nga kitenga kahore he aha i pa ki a ia, ka puta ke o ratou hoia, a tukua ana kia taka atu. 33 A i te mea meake whakaaro, ka mea, he atua ia. 7 I taua wahi te kainga puao te ra, ka tohe a Paora ki a ratou katoa kia kai, o te tino rangatira o te motu, ko Pupiriu te ingoa: he ka mea, Ko te tekau ma wha tenei o nga ra e tatari manuhiri matou nana; e toru nga ra i atawhaitia ai nei koutou, e nohopuku nei, te o te kai. 34 Koia ahau matou e ia. 8 Na i te takoto te papa o Pupiriu, e mate ka tohe nei kia kai: ko tetahi mea hoki tenei e ora ai ana i te kirika, i te koripi: heoi ka tomo a Paora ki a ia, koutou: e kore hoki e ngahoro tetahi huruhuru o te ka inoi, ka whakapa i ona ringa ki a ia, a ora ake ia. 9 o tetahi o koutou, 35 A, no tana korerotanga i enei A, i te meatanga o tenei, na ka haere mai ano era atu kupu, ka mau ki te taro, ka whakawhetai ki te Atua i o te motu he mate o ratou, a whakaorangia ana: 10 te aroaro o te katoa: a ka whawhati, ka timata te kai. Nui atu ano te honore i whakahonoretia ai matou e 36 Na ka marama nga ngakau o ratou katoa, ka kai ratou; a i to matou rerenga ka utaina nga mea e rite ano ratou. 37 Na e rua rau e whitu tekau ma ono ana ma matou. 11 A muri iho i nga marama e toru, ka matou katoa i te kaipuke. 38 A, no ka makona i te kai, rere matou i runga i tetahi kaipuke o Arehanaria, i ka whakamama ratou i te kaipuke, ka akiritia te witi tu nei ki taua motu i te hotoke, ko Katoro raua ko ki te moana. 39 A ka ao te ra kihai ratou i mohio ki Poruku te tohu. 12 Na ka u ki Hairakuha, a e toru tera whenua; engari i kite ratou i tetahi kokoru he one o matou ra i noho ai ki reira. 13 Na ka awhio ake to reira, a ka mea ratou me kore e ahei te aki atu i matou i reira, ka u ki Rekiuma: ka po tahi ka pa te te kaipuke ki roto. 40 Na tapahia ana e ratou nga tonga, a i te rua o nga ra ka u ki Puteori: 14 A, no ka punga, tukua ana ki te moana, i whakakorokoroa ana kitea nga tuakana i reira, ka tohea matou kia noho i nga here o te urungi, ka hutia ano te ra nui ki te hau, a ratou, kia whitu nga ra: heoi haere ana matou ki ka tika atu ki te one. 41 A, ka puta atu ki tetahi wahi, Roma. 15 A ka rongo nga tuakana o reira ki a matou, he tai papakirua, ka whakaekrea te kaipuke; a titi tonu ka haere ake ki te whakatau i a matou ki Te Makete o te ihu, mau tonu, ko te kei i pakaru i te kaha o te Apiu, ki Wharetoru: a, i te kitenga o Paora i a ratou, ngaru. 42 A, ki ta nga hoia whakaaro, me whakamate ka whakawhetai ki te Atua, ka ora te ngakau. 16 Na nga herehere, kei kau tetahi ki uta, kei oma. 43 Ko te ka tae matou ki Roma, ka hoatu nga herehere e te keneturio ia i mea kia whakaorangia a Paora, kihai keneturio ki te rangatira hoia: ko Paora ia i tukua kia hoki i tukua ki ta ratou i whakaaro ai; na ka mea ia, noho motu ke raua ko tetahi hoia hei tiaki i a ia. 17 A, kia matua peke atu te hunga e matau ana ki te kau, i muri i nga ra e toru, ka huihuia e Paora nga tino kia kau ki uta: 44 Ko era atu, ko etahi i runga i nga tangata o nga Hurai: a, no to ratou minenga mai, ka papa, ko etahi i runga i etahi o nga mea o te kaipuke. mea ia ki a ratou, E oku tuakana, ko ahau kahore oku hara ki te iwi, ki nga ritenga ranei a nga matua, i tukua ai ahau i Hiruharama hei he rehere ki nga ringa o nga tangata o Roma: 18 A i mea ratou, i ta ratou whakawakanga i ahau kia tukua ahau, no te mea kahore he take e mate ai ahau. 19 Heoi ka whakahe tonu nga Hurai; e taea hoki te aha? karanga ana ahau ki a Hiha; kahore ia aku mea e whakawa ai ahau i toku iwi. 20 Koia ahau i karanga ai i a koutou kia kite, kia korero ki ahau: no te mea hoki ko ta Ihaira e tumanako nei te mea i herea ai ahau ki tenei mekameka. 21 Na ko ta ratou meatanga ki a ia, kahore he pukapuka mou i tae mai ki a matou i Huria, kahore ano tetahi o nga tuakana i haere mai

28 A ka ora matou, katahi ka mohio ko Merita te ingoa o te motu. 2 Na kihai i nohinohi te atawhai a nga tangata maori ki a matou: ka tahuina he kapura, whakamanuhiritia ana matou katoa, no te mea e ua ana te ua, no te matao hoki. 3 Na ka kohikohia e Paora he pupu wahie, a maka ana e ia ki te kapura: heoi puta mai ana he neke i te wera, ka mau ki tona ringa. 4 A, i te kitenga o nga tangata maori i te ngarara e werewere ana ki tona ringa, ka mea ratou tetahi ki tetahi, Koia, he tangata kohuru tenei, ka ora nei ia i te moana, na kihai i tukua e te

nei i kawe kupu mai, i korero mai ranei i tetahi kino mou. 22 Otira e mea ana matou kia rongo ki a koe ki ou whakaaro: e mohio ana hoki matou ki tenei wehenga, e korerotia kinotia ana i nga wahi katoa. 23 A, ka oti te whakarite he ra ki a ia, he tokomaha i haere mai ki a ia ki tona whare; a whakakitea ana e ia ki a ratou, whakaaturia ana te rangatiratanga o te Atua, a ka kukume i a ratou ki nga mea o Ihu, tiki atu ai i ta te ture a Mohi, i ta nga poropiti, no te ata a ahiahi noa. 24 Ko etahi i whakapono ki nga mea i korerotia, ko etahi kihai i whakapono. 25 A, te rite a ratou korero, ka puta atu ratou, i muri i te korerotanga a Paora i tetahi kupu, Tika tonu te korero a te Wairua Tapu i a Ihaia poropiti ki o koutou matua, 26 I mea nei, Haere ki tenei iwi, mea atu, Rongo noa koutou, e kore e matau; titiro noa koutou, e kore e kite: 27 Kua matotoru hoki te ngakau o tenei iwi, he puhoi nga taringa ki te whakarongo, o ratou kanohi kua whakamoea e ratou; kei kite nga kanohi, kei rongo nga taringa, kei matau te ngakau, a ka tahuri ratou, ka ora i ahau. 28 Na kia mohio koutou, ka tukua tenei whakaoranga a te Atua ki nga Tauiwi, a ka rongo ratou. 29 A ka mutu enei korero ana, ka haere nga Hurai, he nui hoki ta ratou tautohetohe ki a ratou ano. 30 A e rua tino tau i noho ai a Paora ki tona whare i utua e ia, a manaakitia ana e ia te hunga katoa e tomo ana ki a ia; 31 A maia tonu ia ki te kauwhau i te rangatiratanga o te Atua, ki te whakaako i nga mea o te Ariki, o Ihu karaiti, kihai ano i riria.

Roma

1 Na Paora, na te pononga a Ihu Karaiti, i karangatia hei apotoro, i motuhia ki te rongopai a te Atua, **2** i korerotia ra e ia i mua, ara e ana poropiti i roto i nga karaipiture tapu, **3** Mo tana Tama, i whanau nei he uri no Rawiri, no te wahi ki te kikokiko; **4** I whakapuakina mai nei ko te Tama a te Atua i runga i te kaha, i runga i ta te wairua o te tapu, i te mea ka whakaarahia i te hunga mate; ara a Ihu Karaiti, to tatou Ariki, **5** Nana nei matou i whiwhi ai ki te aroha noa, ki te mahi apotoro, kia ngohengohe ai, kia whakapono ai nga iwi katoa, hei mea mo tona ingoa: **6** No ratou nei hoki koutou, he mea karanga hei hunga mo Ihu Karaiti: **7** Ki te hunga katoa i Roma, e arohaina nei e te Atua, ka oti nei te te karanga hei hunga tapu: Kia tau ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti. **8** Ko taku mea tuatahi, he whakawhetai ki toku Atua i roto i a Ihu Karaiti mo koutou katoa, no te mea e korerotia ana to koutou whakapono i te ao katoa. **9** Ko te Atua, e mahi nei toku wairua ki a ia i roto i te rongopai o tana Tama, hei kaiwhakaatu moku, mo te mau tonu o taku whakahauhua i a koutou, a i aku karakiatanga i nga wa katoa, **10** E inoi ana me kore e pai te Atua kia whakatikaia taku haere atu ki a koutou. **11** Nui atu hoki toku hiahia kia kite i a koutou, kia whakawhiwhi ai ahau i a koutou ki tetahi mea homai, he mea wairua, kia whakaungia ai koutou; **12** Ara kia ora ngatahi o tatou ngakau, toku i to koutou whakapono, o koutou i toku. **13** Na e kore ahau e pai, e oku teina, kia ngaro i a koutou te maha o aku meatanga kia haere atu ki a koutou, heoi araia mai ana ahau, a mohoa noa nei, kia whiwhi ai ahau ki tetahi hua i roto i a koutou hoki, kia pera me te mea i era atu tauwi. **14** He nama kei runga i ahau na nga Kariki, a na nga Tautangata, na te hunga mohio, a na te hunga whakaarokore. **15** Na reira e ngakau nui ana ahau kia whakapua taku ki te kauwhau hoki i te rongopai ki a koutou i Roma. **16** Kahore hoki oku whakama ki te rongopai: ko te kaha hoki ia o te Atua hei whakaora mo nga tangata katoa e whakapono ana; mo te Hurai ki mua, mo te Kariki ano hoki. **17** A kei reira e whakakitea ana ta te Atua tika, he mea no te whakapono ki te whakapono: kua oti nei hoki te tuhituhi, ma te whakapono e ora ai te tangata tika. **18** E whakakitea iho ana hoki i te rangi to te Atua riri ki nga karakioretanga katoa, ki nga he o nga tangata e pehi ana i te pono i runga i te he; **19** Kei roto nei i a ratou e marama ana nga mea o te Atua e taea te mohio; kua whakamaramatia hoki e te Atua ki a ratou. **20** E kitea nuitka ana hoki nga mea ona, kahore nei i kitea, no te hanganga iho ra o te ao, e mohiotia ana ki nga mea i hanga, ara tona kaha mau tonu, me tona atuatanga; kia kore ai he kupu whakahoki ma ratou: (*aīdios g126*) **21** I a ratou hoki e matau ana ki te Atua, kihai ratou i whakakororia i a ia hei Atua, kihai hoki i whakawhetai; heoi kua kuware o ratou whakaaro, a whakapouritia ana to ratou ngakau pohehe. **22** I a ratou e mea ana he mohio ratou, na ka wairangi, **23** A whakaputia ketia ake te kororia o te Atua e kore nei e pirau, kia rite ki te ahua o te tangata pirau noa, o nga manu hoki, o nga kararehe waewae wha, o nga mea ngokingoki. **24** Koia ratou i tukua ai e te Atua ki te mahi poke, i runga i nga hiahia o o ratou ngakau, kia whakatutuata iho ai o ratou tinana e ratou ano, to tetahi e tetahi: **25** I te mea kua whakawhiti ratou i to te Atua pono mo te teka, a karakia ana, mahi ana ki te mea hanga, kapea ake te Kaihangā, ko ia nei te whakapaingia ake ake. Amine. (*aīōn g165*) **26** Koia ratou i tukua ai e te Atua ki nga hiahia tutua: ko a ratou wahine hoki, mahue ake i a ratou te tikanga maori, kei te ngau ke noa atu: **27** Me nga tane ano, whakarerea ake e ratou te tikanga maori ki te wahine, ano he ari te kanga o to ratou hiahia ki a ratou ano; nga tane ki nga tane, mahi ai i te mea whakama, me te whiwhi ano ki te utu e rite ana mo to ratou ngaunga ketanga. **28** A i a ratou kihai nei i pai kia mau tonu te Atua ki o ratou mahara, tukua ana ratou e te Atua ki te hinengaro he, kia mahia nga mea kahore e tau kia mahia. **29** Ki tonu ratou i nga mahi he katoa, i te kino, i te apo, i te mauahara; whawhao rawa i te hae, i te kohuru, i te totohe, i te hianga, i te whanoke; he hunga kohumuhumu, **30** He hunga ngautuara, kino ki te Atua, he hunga whakahihhi, whakakake, whakapehapeha, he kaitito i nga mea kino, e turi ana ki nga matua, **31** Kahore o ratou matauranga, he hunga kupu taka, kahore nei he aroha, kahore e tohu tangata: **32** Ahakoa e matau ana ano ratou ki ta te Atua tikanga, he tika te mate mo nga kaimahi i enei mea, heoi ka mahi tonu ratou i aua mea me te whakaae hoki ki te hunga e pera ana te mahi.

2 Na kahore he kupu whakahoki mau, e koe, e te koe hei kaiarahi mo nga matapo, hei marama mo te tangata e whakahe ana: i a koe hoki e whakahe hunga i roto i te pouri, **20** Hei kaiwhakatikatika mo nga na i tera, e whakatau ana koe i te he ki a koe ano; kuware, hei kaiwhakaako mo nga kohungahunga; kei kei te mahi hoki koe, te kaiwhakahe, i aua mea na a koe hoki te ahua o te matauranga, o te pono i runga ano. **21** Na e matau ana tatou kei runga i te pono te i te ture; **21** he kaiwhakaako koe i tera atu, e kore whakahenga a te Atua mo nga kaimahi i aua mea. **3** ianei koe e whakaako i a koe ano? e kauwhau na koe Ko tou whakaaro ranei tenei, e te tangata e whakahe kia kaua e tahae, e tahae ana ranei koe? **22** A koe e ana ki nga kaimahi i aua mea, e mahi na ano koe mea na, Kaua e puremu, e puremu ana ranei koe? a i aua mea, ko koe e ora i ta te Atua whakahe? **4** koe e whakariharha na ki nga whakapakoko, e tahae E whakahawea ana ranei koe ki nga rawa o tona ana ranei koe i nga mea o nga temepara? **23** A koe e ngawari, o tana tikanga mahaki, o tona manawanui, e whakamanamana na ki te ture, kei te whakaiti ranei ranea tonu nei; te mahara ko te ngawari o te Atua koe i te Atua i te mea ka takahi koe i te ture? **24** hei arahi i a koe ki te ripeneta? **5** Heoi pakeke tonu Na koutou hoki i kohukohua ai te ingoa o te Atua i koe, kahore e ripeneta tou ngakau, e puranga ana roto i nga Tauwi, i peratia ai me te mea kua oti te koe i te riri mou, mo te ra o te riri, o te whakakitenga tuhituhi. **25** E whai tikanga ana hoki te kotinga, ki te mai ano i ta te Atua whakawakanga tika; **6** Mana e mahia e koe te ture: tena ki te takahi koe i te ture, homai ki tetahi, ki tetahi, kia rite ki a ratou mahi: **7** Ki ka riro tou kotinga hei kotingakore. **26** Na ki te mau te hunga e whai ana ki te kororia, ki te honore, ki i te kotingakore nga tikanga o te ture, e kore ianei te piraukore, me te mau ano ki te mahi pai, he ora tonu kotingakore e kiaa hei kotinga? **27** A, ki te rite te tonu: (aiōnios g166) **8** Ki te hunga ia e totohe ana, e ture i te mea kihai i kotia maoritia, e kore ianei ia e turi ana ki te pono, e whakarongo ana hoki ki te he, whakahe i a koe, e whiwhi na ki te kupu tuhituhi me he riri, he aritarita. **9** He pawera, he raru, mo nga te kotinga, i a koe e takahi na i te ture? **28** Ehara wairua tangata katoa e mahi ana i te kino, mo te hoki i te Hurai te mea ko waho noa iho tona ahua Hurai ki mua, mo te Kariki ano hoki: **10** He kororia ia, Hurai; ehara ano i te kotinga te mea no waho, no te he honore, he rangimarie, mo nga tangata katoa e kikokiko. **29** Engari he Hurai ia, no roto tona ahua mahi ana i te pai, mo te Hurai ki mua, mo te Kariki Hurai; a ko te kotinga, no te ngakau, he mea wairua, ano hoki: **11** Kahore hoki a te Atua whakapai kanohi. he teka na te kupu tuhituhi; ehara hoki i te mea e **12** Ko te hunga hoki i hara turekore, ka ngaro turekore whakamoemitiā ana e te tangata, engari e te Atua. ano hoki: me te hunga i hara i runga i te ture, kei te ture ano he whakahe mo ratou; **13** He teka hoki ko nga kaiwhakarongo o te ture e tika ki ta te Atua; engari ko nga kaimahi o te ture e whakatikatika. **14** I te mea hoki e mahia maoritia ana nga mea o te ture e nga Tauwi, kahore nei o ratou ture, ko enei, kahore nei o ratou ture, hei ture ki a ratou ano: **15** I te mea ka whakakite ratou i te mahi a te ture, he mea tuhituhi ki o ratou ngakau, me te whakaae tahi ano o ratou hinengaro, ko o ratou whakaaro kei te whakahehe, kei te whakatikatika ranei i a ratou; **16** I te ra e whakawa ai te Atua i nga mea ngaro a nga tangata, he mea whakarite tonu ki taku rongopai, he meatanga na Ihu Karaiti. **17** Otira, mehemea e tapaina ana koe he Hurai, a, e whakawhirinaki ana koe ki te ture, e whakamanamana ana ki te Atua, **18** A, e mohio ana ki tana e pai ai, a e kitea ana e koe nga mea e tino pai ana, he mea whakaako hoki koe na te ture, **19** A, e u ana tou whakaaro, ko

3 Ha, he aha ra te painga i hua ki te Hurai? he aha te rawa o te kotinga? **2** He nui ra i nga mea katoa: Ko te tuatahi, kua akona ratou ki nga kupu a te Atua. **3** Ka pehea, mehemea kahore he whakapono o etahi? e taka ranei to te Atua pono i to ratou whakaponokore? **4** Kahore rapea: engari ko te Atua kia kitea he pono, ko nga tangata katoa he teka kau; ko te mea hoki ia i tuhituhia, Kia tika ai tau i tau korerotanga, kia puta ai tau ina whakawakia koe. **5** Ha, ki te mea na to tatou he i kitea nuitia ai to te Atua tika, me pehea he kupu ma tatou? E he ana ranei te Atua i a ia e whakapa ana i te riri? he kupu tangata tenei naku: **6** Kahore rapea: penei me pehea te Atua e whakawa ai i te ao? **7** Na ki te mea na toku teka i hira rawa ai to te Atua pono hei kororia mona; he aha ahau i whakahengia tonutia ai ano hei tangata hara? **8** He aha hoki te penei ai, a ko te kupu whakapae teka tenei mo matou, a ki ta etahi ko ta matou kupu

tenei, Tatou ka mahi i te kino, kia puta ai he pai? tika tonu te tau o te he ki a ratou. 9 He aha koia? he pai ake ranei to matou wahi i to ratou? Kahore ra hoki: kua oti hoki te whakapa e matou i mua he he ki nga Hurai, ki nga Kariki, kei raro katoa ratou i te hara; 10 Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Kahore he tangata tika, kahore kia kotahi: 11 Kahore he tangata e matau ana, kahore he tangata e rapu ana i te Atua; 12 Kua peka ke ratou katoa, kua kino ngatahi: kahore he tangata e mahi ana i te pai, kahore rawa kia kotahi. 13 He urupa puare noa to ratou korokoro; e patipati ana o ratou arero; kei roto i o ratou ngutu te wai whakamate o nga nakahi: 14 Ki tonu o ratou mangai i te kanga, i te nanakia: 15 Ko o ratou waewae, hohoro tonu ki te whakaheke toto: 16 He whakangaro, he ngakau pouri, kei o ratou ara: 17 Kahore hoki ratou i mohio ki te ara o te rangimarie: 18 Kahore he wehi o te Atua i mua i o ratou kanohi. 19 Na, e matau ana tatou ki nga kupu o te ture, e korero ana ki te hunga i te ture, kia kopia ai nga mangai katoa, kia whakawakia ai te ao katoa e te Atua. 20 No te mea kahore he mahi o te ture e tika ai tetahi kikokiko i tona aroaro: ma roto mai i te ture te matauranga ki te hara. 21 Otiia kua whakakitea inaiane he tika a te Atua, motu ke i te ture, he mea whakaatu na te ture, na nga poropiti; 22 Ara ko te tika a te Atua e na runga mai ana i te whakapono ki a Ihu Karaiti ki te hunga katoa e whakapono ana: kahore hoki he pokanga ketanga: 23 Kua hara katoa hoki, a kahore e taea e ratou te kororia o te Atua; 24 He mea whakatika utukore na tona aroha noa, i runga i ta Karaiti Ihu hokonga: 25 Ko ia hoki ta te Atua i whakaari ai hei whakamarie, i runga i te whakapono, he mea na ona toto; kia whakakitea ai tona tika, i te mea ka whakapahemotia atu nga hara o mua, he mea hoki na te manawanui o te Atua; 26 Hei whakakitea tona tika i tenei wa nei ano: he mea kia tika ai ia ano, me te kaiwhakatika i te tangata e whakapono ana ki a Ihu. 27 Na, kei hea te whakamanamana? Kua araia atu. E tehea ritenga ture? e to nga mahi? Kahore: engari e te ture o te whakapono. 28 Koia matou ka mea ai, kei te whakapono he tika mo te tangata, motu ke i nga mahi o te ture. 29 Ko te Atua otu te Atua o nga Hurai anake? ehara ranei ia i te Atua o nga tauwi hoki? Ae ra, o nga tauwi ano hoki: 30 Ki te mea ia he kotahi te Atua, a mana e whakatika te kotinga i runga i te whakapono, me te kotingakore ina whakapono.

31 E taka ranei te ture i ta matou, ara i te whakapono? Kahore rapea: engari na ta matou i u ai te ture.
4 He aha ra, ki ta tatou, te mea i riro i a Aperahama, i to tatou tupuna i runga i te kikokiko? 2 Mehemea hoki na nga mahi i tika ai a Aperahama, he mea tana e whakamanamana ai ia; otira kahore ki te Atua. 3 E pehea ana oti ta te karaipitire? I whakapono a Aperahama ki te Atua, a whakairia ana hei tika mona. 4 Na he tangata e mahi ana, e kore e kiia te utu mona he mea aroha noa, engari he mea mo tana. 5 Otira ko te tangata kahore e mahi, engari e whakapono ana ki te kaiwhakatika i te tangata karakiakore, ka whakairia tona whakapono hei tika mona. 6 Pera hoki me ta Rawiri korero i te manaaki ki te tangata, ka whakairia nei e te Atua he tika ki a ia, motu ke i nga mahi, 7 I ki ai ia, Ka hari te hunga kua oti a ratou mahi tutu te muru, o ratou hara te hipoki: 8 Ka hari te tangata e kore nei e whakairia e te Ariki he hara ki a ia. 9 E korerotia ana ranei tenei haringa mo te kotinga, mo te kotingakore ano ranei? e mea ana hoki tatou, I whakairia tona whakapono hei tika mo Aperahama. 10 He pehea ra te whakairinga? i a ia i te kotinga, i te kotingakore ranei? He teka i a ia i te kotinga, engari i te kotingakore: 11 A riro ana i a ia te kotinga hei tohu, hei hiri mo te tika o tona whakapono, i a ia i te kotingakore: kia waiho ai ia hei matua ki te hunga katoa e whakapono ana, ahakoa kahore ratou i kotia, kia whakairia ai te tika ki a ratou; 12 Hei matua ano mo te kotinga ki te hunga ehara i te mea no te kotinga anake, engari e takahi ana hoki i runga i nga tapuae o taua whakapono o to tatou matua, o Aperahama, i a ia kahore ano i kotia. 13 Ehara i te mea i na runga mai i te ture te kupu ki a Aperahama ratou ko ona uri mo te ao ka riro i a ia; engari i na runga mai i te tika o te whakapono. 14 Mehemea hoki ka riro i te hunga ture, kua tikangakore te whakapono, kua taka te kupu whakaari: 15 Ko ta te ture hoki e mahi ai, he hiri; engari ki te kahore he ture, kahore hoki he hara. 16 Koia i na rototia ai i te whakapono, kia waiho ai ma te aroha noa; kia u ai te kupu whakaari ki te whanau katoa; ehara i te mea ki to te ture anake, engari ki te whakapono ano o Aperahama, ko ia nei hoki te matua o tatou katoa, 17 Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Kua waiho koe e ahau hei matua ki nga iwi mahia, he matua i te aroaro o tana i whakapono ai, ara o te Atua, e whakaora nei i nga tupapaku, e

karanga nei i nga mea kua kahore me te mea kei he mea na to tatou Ariki, na Ihu Karaiti, nana nei konei nei ano. **18** Ahakoa kahore he rawa, u tonu tona tenei houhangā rongo ki a tatou. **12** Na, ka rite ki te manakonako ki a ia, kia meinga ai ia hei matua mo putanga mai o te hara ki te ao, he mea na te tangata nga iwi maha, pera me te mea i korerotia, Ka penei kotahi, me te mate ano i runga i te hara; ka horapa te tau whanau. **19** Kihai ano i ngoikore tona whakapono, mate ki nga tangata katoa; no te mea kua hara katoa: i mahara iho ia ki tona tinana, he penei me te mea **13** I te ao nei hoki te hara, a tae noa mai te ture: otira kua tupapakutia, wahi iti hoki kua kotahi rau ona tau, e kore e whakairia te hara i te mea kahore he ture. ki te tupapakutanga hoki o te kopu o Hera: **20** Ae, i **14** Ahakoa ra he mana kingi to te mate no Arama iho titiro ia ki te kupu whakaari a te Atua, kihai ia i ruarua ano taea noatia a Mohi, ki te hunga rawa kihai nei i i runga i te whakapono kore, engari ka kaha tonu tona rite to ratou hara ki to Arama poka ke, he ahua nei whakapono, me te whakakororia ki te Atua, **21** U hoki ia no tenei i taria nei. **15** Otira kihai i rite ki te tonu hoki tona whakaaro e taea e ia te mea tana i hara te mea i homai noa mai. Mehemea hoki na te korero ai. **22** Koia hoki i whakairia ai ki a ia hei tika. hara o te kotahi i mate ai te tokomaha, waihoki tera **23** Otira ehara i te mea he whakaaro ki a ia anake i noa atu te huanga ki te tokomaha o to te Atua aroha tuhituhia ai taua whakairinga ki a ia; **24** Engari he noa, o te mea homai hoki i runga i te aroha noa o te whakaaro ki a tatou ano hoki; ka whakairia ki a tatou tangata kotahi, o Ihu Karaiti. **16** Kihai ano hoki i rite te e whakapono nei ki te kaiwhakaara i a Ihu, i to tatou mea i homai ki to te kotahi i hara: no te kotahi hoki te Ariki, i te hunga mate: **25** I tukua nei mo o tatou he, i whakawa i tau ai te he; no nga hara maha ia te mea i homai noa mai hei whakatika. **17** Mehemea hoki na te hara o te kotahi i kingi ai te mate, he mea na te tangata kotahi; waihoki tera noa ake he kingitanga i runga i te ora mo te hunga ka riro nei i a ratou te aroha noa e hua tonu nei, me te tika i homai noa nei, he mea na te kota hi, ara na Ihu Karaiti. **18** Ae ra, i te mea na te hara kotahi i tau ai te he ki nga tangata katoa, waihoki na te tika kotahi i puta ai te mea homai noa ki nga tangata katoa, e tika ai, e ora ai. **19** Na, i te mea na te tutu o te tangata kotahi i whai hara ai te tokomaha, waihoki na te ngohengohe o te kotahi, ka meinga te tokomaha kia tika. **20** I puta mai te ture kia nui ai te hara; heoi i te hara e nui noa ana, kua hua noa ake te aroha noa: **21** He mea hoki, i te hanga ko te hara te kingi i roto i te mate, kia kingi hoki ko te aroha noa i runga o te tika ki te ora tonu, he meatanga na Ihu Karaiti, na to tatou Ariki. (aiōnios 9166)

5 Na, i te mea ka tika nei i te whakapono, kia mau ta tatou maunga rongo ki te Atua, he mea na to tatou Ariki, na Ihu Karaiti; **2** Nana nei te whakatatanga i a tatou i runga i te whakapono ki tenei aroha noa e tu nei tatou; a kia hari tatou i te mea ka tumanako nei tatou ki te kororia o te Atua. **3** A ehara i te mea ko tera anake, engari kia whakamanamana ano tatou ki o tatou mamae: e mohio ana hoki ko ta te mamae e mahi ai he manawanui; **4** Ko ta te manawanui he matauranga; ko ta te matauranga he tumanako: **5** E kore ano e whakama i te mea ka tumanako nei: kua ringihia hoki te aroha o te Atua ki o tatou ngakau e te Wairua Tapu kua homai nei ki a tatou. **6** I a tatou hoki e ngoikore tonu ana, i te wa i rite ai, ka mate a te Karaiti mo te hunga karakiakore. **7** E mate whakauaua hoki tetahi mo te tangata tika: tera pea ia tetahi e maia rawa kia mate mo te tangata pai. **8** Heoi e whakakitea nūtia ana e te Atua tona aroha ki a tatou, i te mea, i a tatou ano e hara ana, ka mate a te Karaiti mo tatou. **9** Na, i a tatou ka tika nei i ona toto, Kahore rapea. Ko tatou kua whakatupapakutia nei tera noa ake he whakaoranga mana i a tatou i te riri o ki te hara, me pehea tatou e noho tonu atu ai ano te Atua. **10** Mehemea hoki, i te wa he hoa whawhai i roto i taua hara? **3** Kahore ianei koutou i mohio, tatou, ka houhia ta tatou rongo ki te Atua i runga i ko tatou kua iriiria nei ki roto ki a Karaiti Ihu, kua te matenga o tana Tama, tera noa ake, i te mea ka iriiria ki roto ki tona matenga? **4** Na kua tanumia mau nei te rongo, he whakaoranga mo tatou, i a ia ngatahitia tatou me ia ki roto ki te matenga, he mea kua ora nei; **11** Ehara hoki i te mea ko tera anake, na te iriiri: kia rite ai ki a te Karaiti i whakaarahia ake engari e whakamanamana ana ano tatou ki te Atua, nei i te hunga mate e te kororia o te Matua, waihoki

6 Ha, kia pehea he korero ma tatou? Kia mau tonu oti tatou ki te hara, kia hua ai te aroha noa? **2**

Kahore rapea. Ko tatou kua whakatupapakutia nei tera noa ake he whakaoranga mana i a tatou i te riri o ki te hara, me pehea tatou e noho tonu atu ai ano te Atua. **10** Mehemea hoki, i te wa he hoa whawhai i roto i taua hara? **3** Kahore ianei koutou i mohio, tatou, ka houhia ta tatou rongo ki te Atua i runga i ko tatou kua iriiria nei ki roto ki a Karaiti Ihu, kua te matenga o tana Tama, tera noa ake, i te mea ka iriiria ki roto ki tona matenga? **4** Na kua tanumia mau nei te rongo, he whakaoranga mo tatou, i a ia ngatahitia tatou me ia ki roto ki te matenga, he mea kua ora nei; **11** Ehara hoki i te mea ko tera anake, na te iriiri: kia rite ai ki a te Karaiti i whakaarahia ake engari e whakamanamana ana ano tatou ki te Atua, nei i te hunga mate e te kororia o te Matua, waihoki

ko tatou kia haere i roto i te houtanga o te ora. 5 (aiōnios g166) 23 Ko nga utu hoki o te hara he mate; ko Ki te mea hoki kua honoa tatou ki a ia i runga i te ahua o tona matenga, ka honoa ano tatou ki a ia i runga i te ahua o tona aranga: 6 E mohio ana hoki ki tenei, kua ripekatia ngatahitia me ia to tatou tangata tawhito, kia hemo ai te tinana o te hara, kia mutu ai to tatou ponongatanga ki te hara; 7 Ko te mea hoki kua mate, kua mawheto ia i te hara. 8 Ki te mea kua mate tahi tatou ko te Karaiti, e whakapono ana tatou e ora tahi ano tatou me ia: 9 E matau ana hoki tatou, ka ara nei a te Karaiti i te hunga mate, heoi ano ona matenga; kahore he kingitanga o te mate ki a ia a mua tonu atu. 10 Ko tona matenga hoki i mate ai ia, he mate kotahi ki te hara: ko tona oranga ia, he ora ki te Atua. 11 Waihoki mahara iho ki a koutou, kua whakatupapakutia koutou ki te hara, e ora ana ia ki te Atua, i roto i a Ihu Karaiti. 12 Mo konei ra aua te hara e kingi i roto i to koutou tinana mate, e ngohengohe ai koutou ki ta nga hiahia poke o taua tinana nei: 13 Kaua hoki e tukua o koutou wahi ki te hara hei kaimahi i te he: engari tukua atu koutou ki te Atua, he hunga kua ora i roto i te hunga mate, me o koutou wahi hoki hei kaimahi i te tika ki te Atua. 14 E kore hoki te hara e waiho hei rangatira mo koutou: ehara i te mea kei raro koutou i te ture, engari kei raro ke i te aroha noa. 15 He aha koia? kia hara oti tatou, no te mea ehara tatou i te ture, engari no te aroha noa? Kahore rapea. 16 Kahore oti koutou i matau, ki te tuku koutou i a koutou ki tetahi hei pononga, he pononga koutou na tera kua ngohengohe na koutou ki tana; na te hara ranei, a mate iho, na te ngohengohe ranei, a tika ake? 17 Ko tenei me whakawhetai ki te Atua, ahakoa he pononga koutou na te hara i mua, kua meinga o koutou ngakau kia ngohengohe ki te ako i whakaakona ai koutou; 18 Na ka atea nei koutou i te hara, ka meinga koutou he pononga na te tika. 19 He kupu tangata tenei naku, na te ngoikore o to koutou kikokiko: na i tukua ra o koutou wahi hei pononga ma te poke, ma te tutu, ki te mahi tutu; waihoki me tuku o koutou wahi aianei hei pononga ma te tika, puta ake he tapu. 20 I a koutou hoki e pononga ana ki te hara, e atea ana koutou i te tika. 21 Na i taua wa he aha nga hua i a koutou o nga mea e whakama na koutou inaiane? he mate hoki te mutunga o aua mea. 22 Tena ko tenei ka atea nei koutou i te hara, a ka meinga hei pononga ma te Atua, ko nga hua ki a koutou he tapu, a, ko te tukunga iho he ora tonu.

(aiōnios g166) 23 Ko nga utu hoki o te hara he mate; ko ta te Atua ia i homai ai he ora tonu, i roto i a Karaiti Ihu, i to tatou Ariki. (aiōnios g166)

7 Kahore ano koutou kia matau, e oku teina, e keroro ana hoki ahau ki te hunga matau ki te ture, hei rangatira te ture mo te tangata i te wa e ora ai ia? 2 Ko te wahine whai tane hoki, e mau ana ano ia i te ture ki te tane i a ia e ora ana; ki te mate ia te tane, kua mawheto ia i te ture a te tane. 3 Na, ki te riro ia i te tangata ke i tana tane e ora ana ano, ka kia ia he wahine puremu: tena ka mate te tane, e atea ana a i te ture, ka kore ia e puremu ahakoa riro i te tangata ke. 4 Heoi ko koutou ano hoki, e oku teina, kua meinga kia tupapaku ki te ture, na te tinana o te Karaiti; kia riro ai koutou i tetahi atu, ara i tera i whakaarahia i te hunga mate, kia whai hua ai tatou ki te Atua. 5 I a tatou hoki i te kikokiko, e mahi ana nga hihiritanga o nga hara, e whakaohokia nei e te ture, i roto i o tatou wahi, a hua ake ko te mate. 6 Ko tenei kua mawheto mai tatou i te ture, kua mate hoki tatou ki te mea i puritia ai tatou; no reira e mahi ana tatou i runga i te houtanga o te wairua, kahore i runga i te tawhítotanga o te kupu tuhituhi. 7 Kia pehea ra he kupu ma tatou? He hara ranei te ture? Kahore rapea. Engari kihai ahau i matau ki te hara, me i kaua te ture: kahore hoki ahau i mohio ki te hiahia apo, me i kaua te ture te mea mai, Aua koe e hiahia apo. 8 Na, ka mau te hara ki tenei, a ka mahi i nga hiahia apo katoa i roto i ahau, he mea na te ture. Ki te kore hoki te ture ka mate te hara. 9 I ora hoki ahau i mua i te korenga o te ture: no te taenga mai ia o te kupu whakahau, ka ora ake te hara, a mate iho ahau. 10 Na, ko te kupu whakahau i meinga ra hei ora, kitea ketia ana tenei hei mate moku. 11 Ka mau te hara ki tenei, ka whakawai hoki i ahau i runga i te kupu whakahau, nana ahau i mate ai. 12 Ae ra, he tapu te ture, me te kupu whakahau ano he tapu, he tika, he pai. 13 I riro koia te mea pai hei mate moku? Kahore rapea. Engari na te hara i mea te mea pai hei mate moku, kia whakakitea ai he hara te hara; na ka ai te kupu whakahau hei mea kia tino nui noa atu. 14 E matau ana hoki tatou no te wairua te ture: ko ahau ia no te kikokiko, kua hokona hei parau ma te hara. 15 Ko taku hoki e mahi nei kahore e mohiotia iho e ahau: kahore hoki e mahia e ahau taku i pai ai; heoi ko taku i kino ai, meatia ana tenei e ahau. 16 Ki te mahia ia e

ahau taua mea kihai nei ahau i pai atu, e whakaae he ora ia te wairua i te tika. 11 Ki te noho ia i roto i a ana ahau ki te ture he pai. 17 Ko tenei ehara i ahau i koutou te Wairua o te kaiwhakaara o Ihu i te hunga mahi, engari na te hara e noho nei i roto i ahau. 18 E mate, mana, ma te kaiwhakaara o Karaiti Ihu i roto i matau ana hoki ahau, kahore he mea pai e noho ana te hunga mate, e whakaora ake ano o koutou tinana i roto i ahau, ara i roto i toku kikokiko: ko te hiahia mate ki tona Wairua e noho na i roto i a koutou. 12 hoki kei ahau, ko te mea ia i te pai kahore i ahau. 19 Na reira, e oku teina, kahore he tikanga o te kikokiko Ko te pai hoki e hiahiatia ana e ahau, kahore e mahia kei runga i a tatou, kia whai tatou i tana: 13 Ki te e ahau: engari te kino kihai nei ahau i pai, mahia ana noho hoki koutou i runga i ta te kikokiko, ka mate tenei e ahau. 20 Ki te mahia ia e ahau taua mea pu koutou; ki te mea ia ka whakamate koutou i nga mahi kihai nei ahau i pai atu, ehara i ahau nana taua mea a te tinana, he mea na te Wairua, ka ora koutou. 14 i mahi, engari na te hara e noho nei i roto i ahau. Ko te hunga hoki e arahina ana e te Wairua o te 21 Na, kua kitea e ahau te ture, ara kei te tata tonu Atua, he tama ratou na te Atua. 15 He teka hoki he te kino ki ahau e hiahia nei kia mea i te pai. 22 E wairua pononga kua riro nei i a koutou, e matakai ahuareka ana hoki ahau ki te ture a te Atua, ara to ano koutou; engari kua riro i a koutou te Wairua e roto tangata: 23 Otira kua kitea e ahau tetahi atu ture mea ana i a koutou hei tamariki ake, e karanga ai i roto i oku wahine, e whawhai ana ki te ture a toku koutou, E Apa, e Pa. 16 Ko taua Wairua ra ano hei hinengaro, e mea ana i ahau hei taurekareka ma te whakaae ake ki o tatou wairua, he tamariki tatou na ture a te hara, ma tenei i roto nei i oku wahine. 24 Aue, te Atua: 17 Ki te mea hoki he tamariki, kati mo tatou te mate i ahau! ma wai ahau e whakaora i te tinana o te kainga; mo tatou te kainga o te Atua, mo tatou tahi tenei mate? 25 Ma te Atua! E whakawhetai tonu ana ko te Karaiti; kia mamae rawa ake ai tatou tahi me ia, ahau ki a ia i runga i a Ihu Karaiti, i to tatou Ariki. Na, Ka whakakororiatia ngatahitia tatou me ia. 18 Ki toku e mahi ana ahau ano nei, ara, toku hinengaro, ki te whakaaro iho hoki, he kore noa iho nga mamae o ture a te Atua, ko toku kikokiko ia ki te ture a te hara.

8 Na, kahore e tau te he inaiane i ki te hunga i roto

i a Karaiti Ihu. 2 Na te ture hoki a te Wairua o te ora i roto i a Karaiti Ihu ahau i atea ai i te ture a te hara, a te mate. 3 Ko te mea kihai i taea e te ture, he ngoikore nona i te kikokiko, tonoa mai ana e te Atua tana Tama, i te ahua o te kikokiko hara, hei whakahere ano mo te hara, a whakataua ana e ia te he ki te hara i roto i te kikokiko: 4 Kia rite ai to te ture tikanga i roto i a tatou, kahore nei e haere i runga i ta te kikokiko, engari i ta te Wairua. 5 Ko te hunga hoki i runga i ta te kikokiko, whakaaro ana ratou ki o te kikokiko; ko te hunga ia i runga i ta te Wairua, ki o te Wairua. 6 Ko to te kikokiko whakaaro hoki he mate, ko to te Wairua ia he ora, he rangimarie: 7 He tikanga whawhai hoki ki te Atua te whakaaro ki te kikokiko: e kore nei hoki e ngawari ki te ture a te Atua, kahore ano e ahei kia ngawari: 8 A e kore e taea e te hunga i te kikokiko te whakamanawareka ki te Atua. 9 Otiia kahore koutou i te kikokiko, engari i te Wairua, ki te mea e noho ana te Wairua o te Atua i roto i a koutou. Ki te kahore ia te Wairua o te Karaiti i tetahi, ehara tenei i a ia. 10 Tena ki te mea kei roto a te Karaiti i a koutou, he tupapaku te tinana i te hara,

tenei wa, ki te whakaritea ki te kororia e whakakitea mai ki a tatou a mua. 19 Ko te tumanako hoki o te mea i hanga e tatari ana ki te whakakitenga mai o nga tama a te Atua. 20 Kua meinga hoki te tekateka noa hei rangatira mo te mea i hanga, ehara i te mea na tenei ake i whakaae, engari na ta te kaiwhakarite i pai ai, i runga i te tumanako, 21 Tera taua mea i hanga e whakaateatia mai i te whakataurekarekatanga a te pirau, whakarangatiratia ake ki roto ki te kororia o nga tamariki a te Atua. 22 E mohio ana hoki tatou, kei te ngunguru tahi, kei te mamae tahi, nga mea hanga katoa taea noatia tenei ra. 23 Ehara i te mea ko tera anake, engari ko tatou ano hoki kua whiwhi nei ki te hua matamua, ara ki te Wairua, ina, e aue ana hoki tatou i roto i a tatou, e tatari ana ki te whakatamarikitanga, ara ki te whakaoranga o o tatou tinana. 24 Na te tumanako hoki tatou i ora ai: tena ka kitea te mea e tumanakohia atu ana, kore ake te tumanako: ko wai oti e tumanako ki te mea e kitea nei e ia? 25 Ki te tumanako atu ia tatou ki te mea kahore nei e kitea, katahi ka ata taria mariretia atu e tatou. 26 Waihoki ko te wairua hei hoa mo tatou e ngoikore nei: kahore hoki tatou e matau me pehea e tika ai ta tatou inoi: otiia ko te Wairua tonu ano te inoi ana mo tatou ki ona aue e kore nei e taea te whakahua.

27 A, ko te kaititiro i nga ngakau, e mohio ana ki te hinengaro o te Wairua, ko tera hoki e inoi ana mo te hunga tapu i runga i ta te Atua i pai ai. 28 Na e matau ana tatou, kei te mahi tahi nga mea katoa i te pai mo rite ki te ahua o tana Tama, kia ai ia hei maunga i te tamariki: engari, Kei a Ihaka te whakaingoatanga roto i nga teina tokomaha. 30 A, ko ana i whakarite mo ou uri. 8 Ara, ehara i te mea ko nga tamariki ai i mua, ko ena ano i karangatia e ia: a, ko ana i tamarike a te kupu whakaari, ko ratou ka kia he uri. 9 whakatika ai, ko ena ano i whakakororiatia e ia. 31 He kupu whakaari hoki tenei, Kia taka tenei wa ka Na, kia pehea ta tatou korero ki enei mea? Ki te mea haere mai ahau, a ka whanau he tama ma Hera. 10 ko te Atua hei hoa mo tatou, ko wai hei whawhai ki a Na ehara i te mea ko tenei anake; i a Ripeka ano ia tatou? 32 Ko ia kihai nei i kaiponi i tana ake Tama, kua hapu i tetahi, ara i a Ihaka, i to matou matua; 11 I heoi tukua mai ana e ia mo tatou katoa, e kore ianei nga tama hoki kahore ano i whanau noa, kahore ano ia e tapiri noa mai ki a ia i nga mea katoa mo tatou? hoki i mahi i te pai, i te kino ranei, he mea kia u ai ta 33 Ko wai hei whakapa he ki a te Atua i whiriwhiri te Atua i whakatakoto ai mo te whiriwhiringa, ehara i ai? Ko te Atua ra hei whakatika; 34 Ko wai ianei hei nga mahi, engari na te kaikaranga; 12 Ka korerotia ki whakatau he? Ko Karaiti Ihu ra, i mate nei, ae rawa a ia, Ko te tuakana hei pononga ma te teina: 13 Ko te hoki, ko ia ra kua whakaarahia ake nei i te mate, a mea ia i tuhituhia, Kua aroha ahau ki a Hakopa, kua kei te ringa matau o te Atua, ko ia hoki kei te inoi mo kino ki a Ehau. 14 Ka pehea ai i kona ta tatou korero? tatou. 35 Ma wai tatou e momotu ke i te aroha o te Karaiti? Ma te whakapawera ranei, ma te mamae, mea hoki ia ki a Mohi, E tohu ahau i taku e tohu ai, e ma te whakatoi, ma e matekai, ma te kakahukore, atawhai ahau ki taku e atawhai ai. 16 No reira, ehara i ma te mate ka tata, ma te hoari ranei? 36 Ko te mea te mea na te hiahia o te tangata, na te oma ranei o te hoki ia i tuhituhia, Na te whakaaro ki a koe matou i tangata, engari na te Atua, ko ia e tohu nei. 17 E mea whakamatea ai i te ra roa nei; kia ana matou hei hipi nei hoki te karaipiture ki a Parao, Mo konei pu ano e patua ana. 37 Engari i enei mea katoa hira ake te koe i whakaarahia ai e ahau, kia ai koe hei whakakite wikitoria i a tatou, he mea nana i aroha nei ki a tatou. i toku kaha, kia korerotia hoki toku ingoa ki te whenua 38 U tonu hoki toku whakaaro, e kore te mate, te ora katoa. 18 Na kona, e tohungia ana e ia, ko tana e pai ranei, e kore nga anahera, nga rangatiratanga ranei, ai, ko tana hoki e pai ai e whakapakeketia ana e ia. e kore nga mea onaiane, e kore nga mea e puta mai 19 Na, tera koe e mea mai ki ahau, he aha ia i riri a mua, e kore nga mana, 39 E kore te tiketike, e kore tonu ai? ko wai hoki e whakakeke ana ki tana i pai te hohonu, e kore tetahi atu mea hanga, e kaha ki te ai? 20 Ha, e te tangata nei, ko wai koe hei whakahoki momotu i a tatou i te aroha o te Atua, i tera i roto nei i Karaiti Ihu, i to tatou Ariki.

9 He pono taku korero i roto i a te karaiti, kahore aku teka, a e whakaae ana toku hinengaro ki ahau i roto i te Wairua Tapu, 2 He nui atu toku pouri, mau tonu te mamae o toku ngakau. 3 He pai hoki ki ahau me i kanga ahau, me i motuhia i a te Karaiti, he whakaaro ki oku teina, ara ki oku whanaunga o te wahi ki te kikokiko: 4 No Iharaira nei ratou; no ratou nei te whakatamarikitanga, te kororia, nga kawenata, te homaitanga o te ture, te karakia ki te Atua, me

nga kupu whakaari; 5 No ratou nei nga matua, no ratou ano a te Karaiti i te wahi ki te kikokiko, ko ia nei kei runga ake i nga mea katoa, ko te Atua e whakapaingia ana ake ake. Amine. (aiōn g165) 6 Ehara ia i te mea kua taka te kupu a te Atua. Ko te hunga karangatia i runga i tana i whakatakoto ai. 29 Ko ana hoki o Iharaira, ehara i te mea no Iharaira katoa: 7 hoki i mohio ai i mua, E whakaritea ano e ia i mua kia Ahakoa he uri no Aperahama, ehara ratou katoa i rite ki te ahua o tana Tama, kia ai ia hei maunga i te tamariki: engari, Kei a Ihaka te whakaingoatanga roto i nga teina tokomaha. 30 A, ko ana i whakarite mo ou uri. 8 Ara, ehara i te mea ko nga tamariki ai i mua, ko ena ano i karangatia e ia: a, ko ana i tamarike a te kupu whakaari, ko ratou ka kia he uri. 9 whakatika ai, ko ena ano i whakakororiatia e ia. 31 He kupu whakaari hoki tenei, Kia taka tenei wa ka Na, kia pehea ta tatou korero ki enei mea? Ki te mea haere mai ahau, a ka whanau he tama ma Hera. 10 ko te Atua hei hoa mo tatou, ko wai hei whawhai ki a Na ehara i te mea ko tenei anake; i a Ripeka ano ia tatou? 32 Ko ia kihai nei i kaiponi i tana ake Tama, kua hapu i tetahi, ara i a Ihaka, i to matou matua; 11 I heoi tukua mai ana e ia mo tatou katoa, e kore ianei nga tama hoki kahore ano i whanau noa, kahore ano ia e tapiri noa mai ki a ia i nga mea katoa mo tatou? hoki i mahi i te pai, i te kino ranei, he mea kia u ai ta 33 Ko wai hei whakapa he ki a te Atua i whiriwhiri te Atua i whakatakoto ai mo te whiriwhiringa, ehara i ai? Ko te Atua ra hei whakatika; 34 Ko wai ianei hei nga mahi, engari na te kaikaranga; 12 Ka korerotia ki whakatau he? Ko Karaiti Ihu ra, i mate nei, ae rawa a ia, Ko te tuakana hei pononga ma te teina: 13 Ko te hoki, ko ia ra kua whakaarahia ake nei i te mate, a mea ia i tuhituhia, Kua aroha ahau ki a Hakopa, kua kei te ringa matau o te Atua, ko ia hoki kei te inoi mo kino ki a Ehau. 14 Ka pehea ai i kona ta tatou korero? tatou. 35 Ma wai tatou e momotu ke i te aroha o te Karaiti? Ma te whakapawera ranei, ma te mamae, mea hoki ia ki a Mohi, E tohu ahau i taku e tohu ai, e ma te whakatoi, ma e matekai, ma te kakahukore, atawhai ahau ki taku e atawhai ai. 16 No reira, ehara i ma te mate ka tata, ma te hoari ranei? 36 Ko te mea te mea na te hiahia o te tangata, na te oma ranei o te hoki ia i tuhituhia, Na te whakaaro ki a koe matou i tangata, engari na te Atua, ko ia e tohu nei. 17 E mea whakamatea ai i te ra roa nei; kia ana matou hei hipi nei hoki te karaipiture ki a Parao, Mo konei pu ano e patua ana. 37 Engari i enei mea katoa hira ake te koe i whakaarahia ai e ahau, kia ai koe hei whakakite wikitoria i a tatou, he mea nana i aroha nei ki a tatou. i toku kaha, kia korerotia hoki toku ingoa ki te whenua 38 U tonu hoki toku whakaaro, e kore te mate, te ora katoa. 18 Na kona, e tohungia ana e ia, ko tana e pai ranei, e kore nga anahera, nga rangatiratanga ranei, ai, ko tana hoki e pai ai e whakapakeketia ana e ia. e kore nga mea onaiane, e kore nga mea e puta mai 19 Na, tera koe e mea mai ki ahau, he aha ia i riri a mua, e kore nga mana, 39 E kore te tiketike, e kore tonu ai? ko wai hoki e whakakeke ana ki tana i pai te hohonu, e kore tetahi atu mea hanga, e kaha ki te ai? 20 Ha, e te tangata nei, ko wai koe hei whakahoki momotu i a tatou i te aroha o te Atua, i tera i roto nei i Karaiti Ihu, i to tatou Ariki.

21 He teka ianei kei te kaihangā riri te tikanga mo te paru, kia hangā tetahi wahi o taua mea kotahi i pokepokea hei oko rangatira, tetahi wahi hei mea ware? 22 He aha hoki, mehemea, i tona whakaaro kia whakakitea tona riri, a kia whakaputaina tona kaha, ka whakaririka te Atua i runga i te manawanui ki nga oko o te riri, e rite rawa nei mo te whakangaro? 23 Kia whakakitea ano hoki e ia nga rawa o tona kororia ki nga oko o te mahi tohu, kua rite noa ake nei i a ia mo te kororia, 24 Ara ki a tatou, i karangatia e

ia, ehara i te mea no nga Hurai anake, engari no Ma te ngakau hoki kia whakapono ka tika ai; ma te nga tauwi ano hoki? 25 Ko tana kupu ano tena i ta mangai kia whakaae ka ora ai. 11 E mea ana hoki Hoheia, Ka kiia e ahau tera ko toku iwi, ehara nei i te te karaipiture, Ko nga tangata katoa e whakapono iwi noku; a he wahine e arohaina ana te wahine kihai ana ki a ia e kore e meinga kia whakama. 12 Kahore i arohaina. 26 A tenei ake, i te wahi i korerotia ai ki a hoki he rereketanga o te Hurai, o te Kariki: a ko taua ratou, Ehara koutou i te iwi noku; ko reira ratou kiia ai Ariki ano te Ariki o te katoa, a e hua ana ana taonga he tama na te Atua ora. 27 Ko ta lhaia karanga hoki ki te hunga katoa e karanga ana ki a ia. 13 E ora mo Iharaia, Ahakoa i rite te tokomaha o nga tama a hoki nga tangata katoa e karanga ana ki te ingoa o te Iharaia ki te onepu o te moana, ko te toenga kau e Ariki. 14 Na, me pehea ta ratou karanga ki a ia, ki te ora: 28 Ma te Ariki hoki e whakatutuki tana kupu ki kahore i whakapono ki a ia? me pehea hoki ta ratou runga i te whenua, mana e whakaoti, mana e poro whakapono ki a ia, ki te kahore i rongo ki a ia? me tata. 29 A, e ki ra a lhaia i mua ra, Me kahore te toe i pehea hoki e rongo ai, ki te kahore he kaikauwhau? te Atua o nga mano he whanau mo tatou, kua pera 15 A me pehea e kauwhau ai, ki te kahore e tonoa? ko tatou me Horoma, kua rite ano hoki ki Komora. 30 te mea ia i tuhituhia, Ano te ataahua o nga waewae o Na, kia pehea ta tatou korero? Ko nga tauwi, kihai te hunga kawe mai i te rongo whakahari o nga mea nei i whai i te tika, kua tae ratou ki te tika, ara ki te papai! 16 Otira kahore ratou katoa i ngohengohe ki tika, na te whakapono. 31 Ko Iharaia ia, whai ana i nga rongo whakahari. E mea ana hoki a lhaia, E te tetahi ture o te tika, kihai ratou i tae ki taua ture. 32 Ariki, ko wai i whakapono ki ta matou whakaatu? 17 Na te aha? Na te mea kihai ratou i whai i runga i te Ina, na te rongo te whakapono, a ko te rongo na te whakapono, engari ano na runga i nga mahi. I tutuki kupu a te Karaiti. 18 Otiia ko taku kupu tenei, Kahore hoki o ratou waewae ki te kamaka tutukitanga; 33 Ko ranei ratou i rongo? Koia ra ia, Kua puta atu to ratou te mea hoki ia i tuhituhia, nana, ka whakatakotoria reo ki te whenua katoa, a ratou kupu hoki ki nga e ahau ki Hiona he kamaka tutukitanga, he kohatu topito o te ao. 19 Ko taku kupu ia tenei, kahore ianei whakahinga: na, ko te tangata e whakapono ana ki a aharai a i mohio? Na Mohi te kupu tuatahi, Maku ia, e kore e meinga kia whakama.

10 E oku teina, ko ta toku ngakau i wawata ai, ko toku inoi hoki ki te Atua mo ratou, kia whakaorangia ratou. 2 E whakaae ana hoki ahau ki a ratou, he ngakau nui to ratou ki te Atua, otia ehara i te mea mohio. 3 I a ratou hoki e kuware ana ki ta te Atua tika, e whai ana kia whakaukia ko to ratou ake, kihai ratou i ngohengohe ki te tika a te Atua. 4 Ko te Karaiti hoki te tukunga iho o te ture hei tika mo nga tangata whakapono katoa. 5 Kua tuhituhia hoki e Mohi, ko te tangata e whakarite ana i ta te ture tika, ka ora ia i reira. 6 Ko te kupu ia tenei o to te whakapono tika, Aua e mea i roto i tou ngakau, Ko wai hei kake ki te rangi? ara ki te tiki atu i a te Karaiti ki raro: 7 Ko wai ranei hei heke iho ki te hohonu? ara ki te tiki atu i a te Karaiti i roto i te hunga mate. (Abyssos g12) 8 E pehea ana ot? E tata ana ki a koe te kupu, kei tou mangai, kei tou ngakau: ko ia tenei, ko te kupu o te whakapono e kauwhau nei matou; 9 Ara ki te whakaae tou mangai ko Ihu te Ariki, a ki te whakapono tou ngakau na te Atua ia i whakaara ake i te hunga mate, e ora koe. 10

mangai kia whakaae ka ora ai. 11 E mea ana hoki Hoheia, Ka kiia e ahau tera ko toku iwi, ehara nei i te te karaipiture, Ko nga tangata katoa e whakapono iwi noku; a he wahine e arohaina ana ki a ia e kore e meinga kia whakama. 12 Kahore i arohaina. 26 A tenei ake, i te wahi i korerotia ai ki a hoki he rereketanga o te Hurai, o te Kariki: a ko taua ratou, Ehara koutou i te iwi noku; ko reira ratou kiia ai Ariki ano te Ariki o te katoa, a e hua ana ana taonga he tama na te Atua ora. 27 Ko ta lhaia karanga hoki ki te hunga katoa e karanga ana ki a ia. 13 E ora mo Iharaia, Ahakoa i rite te tokomaha o nga tama a hoki nga tangata katoa e karanga ana ki te ingoa o te Iharaia ki te onepu o te moana, ko te toenga kau e Ariki. 14 Na, me pehea ta ratou karanga ki a ia, ki te ora: 28 Ma te Ariki hoki e whakatutuki tana kupu ki kahore i whakapono ki a ia? me pehea hoki ta ratou runga i te whenua, mana e whakaoti, mana e poro whakapono ki a ia, ki te kahore i rongo ki a ia? me tata. 29 A, e ki ra a lhaia i mua ra, Me kahore te toe i pehea hoki e rongo ai, ki te kahore he kaikauwhau? te Atua o nga mano he whanau mo tatou, kua pera 15 A me pehea e kauwhau ai, ki te kahore e tonoa? ko tatou me Horoma, kua rite ano hoki ki Komora. 30 te mea ia i tuhituhia, Ano te ataahua o nga waewae o Na, kia pehea ta tatou korero? Ko nga tauwi, kihai te hunga kawe mai i te rongo whakahari o nga mea nei i whai i te tika, kua tae ratou ki te tika, ara ki te papai! 16 Otira kahore ratou katoa i ngohengohe ki tika, na te whakapono. 31 Ko Iharaia ia, whai ana i nga rongo whakahari. E mea ana hoki a lhaia, E te tetahi ture o te tika, kihai ratou i tae ki taua ture. 32 Ariki, ko wai i whakapono ki ta matou whakaatu? 17 Na te aha? Na te mea kihai ratou i whai i runga i te Ina, na te rongo te whakapono, a ko te rongo na te whakapono, engari ano na runga i nga mahi. I tutuki kupu a te Karaiti. 18 Otiia ko taku kupu tenei, Kahore hoki o ratou waewae ki te kamaka tutukitanga; 33 Ko ranei ratou i rongo? Koia ra ia, Kua puta atu to ratou te mea hoki ia i tuhituhia, nana, ka whakatakotoria reo ki te whenua katoa, a ratou kupu hoki ki nga e ahau ki Hiona he kamaka tutukitanga, he kohatu topito o te ao. 19 Ko taku kupu ia tenei, kahore ianei whakahinga: na, ko te tangata e whakapono ana ki a aharai a i mohio? Na Mohi te kupu tuatahi, Maku ia, e kore e meinga kia whakama.

11 Na, ko taku kupu tenei, Kua peia ot e te Atua tana iwi? Kahore rapea. No Iharaia ano hoki ahau, no te uri o Aperahama, no to Pineamine iwi. 2 Kahore hoki te Atua i pei i tana iwi i mohio ai i mua. Kahore oti koutou i matau ki te korero a te karaipiture i ta Iraia? i inoi ra hoki ia ki te Atua, i whakahe i a Iharaia, i mea, 3 E te Ariki, kua patua e ratou au poropiti, kua whakahoroa au aata; ko ahau anake hoki kua mahue nei, a e whai ana ratou kia patua ahau. 4 Heoi e pehea ana te whakahoki a te Atua ki a ia? E whitu mano tangata kua waiho e ahau maku, kahore nei i piko te ture ki a Paara. 5 Waihoki i te wa nei ano, tera ano he toenga, he whiririhiringa na te aroha noa. 6 Ki te mea ia na te aroha noa, ehara i te mea na nga mahi: penei ehara te aroha noa i te

aroha noa. 7 Ha, he pehea ra? Ko ta Iharaia e rapu
nei, kihai tenei i taea e ia; otira kua taea e te hunga
whiriwhiri, ko era atu ia i whakapakeketia: 8 Ko te
mea hoki ia i tuhituhia, Kua hoatu ki a ratou e te Atua
he wairua hiamoe, he kanohi e kore ai ratou e kite,
he taringa e kore ai e rongo; a taea noatia tenei ra. 9
E mea ana hoki a Rawiri, Kia whakatupu mahanga to
ratou teputu, hei rore hoki, hei tutukitanga waewae,
hei utu ano ki a ratou: 10 Kia whakapouritia o ratou
kia kaua ratou e kite, a kia whakapikoa tonutia
taku kawenata hoki tenei ki a ratou, ina tangohia atu
hei utu ano ki a ratou: 11 Na, ko taku kupu tenei, He
engari na to ratou hinga i puta ai te ora ki nga tauwi, Karangatanga,
12 Na, ki te mea hei taonga Ka rite hoki ki a koutou kihai i whakapono i mua
he mea kia hae ai ratou. 13 Ki a koutou, ki nga Tauwi tenei
kupu aku, I te mea he apotoro ahau ki nga Tauwi, e
14 Me kore e katoa te kopani e te Atua ki roto ki te whakateka, he
hae nga tangata o toku kikokiko, kia ora ai etahi o mea kia tohungia ai e ia te katoa. (eleēsē g1653) 33 Ano
ratou i ahau. 15 Mehemea hoki ko to ratou makanga te honou, te hua ngatahi hoki o te whakaaro o te
atu hei houhangā rongo mo te ao, ka aha to ratou Atua me tona mohio! e kore ana tikanga e taea te
tangohanga mai? he teka ianei he oranga ake i roto i rapu, ona huarahi te whakataki! 34 Ko wai hoki te
te hunga mate? 16 Ki te mea hoki he tapu te mea mohio ana ki te hinengaro o te Ariki? ko wai hoki tona
matamua, ka pera ano te puranga: ki te tapu hoki hoa whakatakoto whakaaro? 35 Ko ta wai hoki kua
te pakiaka, e pera ano nga manga. 17 Engari ki te matua hoatu ki a ia, a ka whakahokia mai he utu ki a
mea kua whatiā atu etahi o nga manga, a ka honoa mai koe, te oriwa ngahere, ki roto i nga manga, ka whiwhi ngatahi ki te pakiaka o te momonatanga o te oriya; 18 Aua e whakapehapeha ki nga manga. Ki te whakapehapeha ia koe, ehara i te mea nau i mau ake ai te pakiaka, engari na te pakiaka koe. 19 Na, tera koe e mea, I whatiā atu nga manga, kia honoa iho ai ahau. 20 Ae ra; na te whakaponokore ratou i whatiā atu ai, na tou whakapono koe i tu ai. Aua e whakakake, engari kia wehi. 21 Na, ki te mea kihai i tohungia nga manga tupu e te Atua, e kore ano ia e tohu i a koe. 22 Na, tirohia iho te ngawari me te pakeke o te Atua: pakeke ki te hunga i hinga; ngawari ki a koe, ki te u koe ki tana tikanga ngawari: ki te Kahore, ka tapahia hoki koe. 23 Me ratou ano, ki te kore e u ki to ratou whakaponokore, ka honoa ano: e taea hoki ratou e te Atua te hono mai ano. 24 Mehemea hoki ka tapahia mai koe i te oriwa ngahere, a ka honoa mai ki te oriwa pai, he mea rere ke i te tikanga; tera noa ake te honoa o enei, o nga manga tupu, ki to ratou oriwa ano. 25 E kore hoki ahau e

pai, e oku teina, kia kuware koutou ki tenei mea ngaro, kei mea noa koutou he matau koutou, kua tauri mai ra ano te tokomahatanga o nga tauwi. 26 Ko reira a Iharaia katoa ora ai: ko te mea hoki ia i he tenei i te rongopai he ahau o ratou hara. 28 Na i runga i te rongopai he hoariri ratou, he whakaaro ki a koutou; i runga ia i te iho e koe to ratou tuara. 29 I a te Atua homaitanga hoki, i tana whiriwhiringa, e arohaina ana ratou, he whakaaro ki tutuki ranei to ratou e hinga rawa ai? Kahore rapea: nga matua. 30 he mea kia hae ai ratou. 31 Waihoki kua Kahore enei i whakanuinga? 32 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 33 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 34 Ko wai hoki te katoa te kopani e te Atua ki roto ki te whakateka, he i te mahi tohu i whiwhi nei koutou. 35 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 36 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 37 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 38 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 39 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 40 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 41 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 42 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 43 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 44 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 45 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 46 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 47 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 48 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 49 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 50 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 51 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 52 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 53 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 54 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 55 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 56 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 57 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 58 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 59 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 60 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 61 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 62 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 63 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 64 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 65 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 66 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 67 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 68 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 69 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 70 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 71 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 72 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 73 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 74 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 75 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 76 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 77 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 78 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 79 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 80 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 81 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 82 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 83 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 84 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 85 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 86 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 87 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 88 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 89 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 90 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 91 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 92 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 93 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 94 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 95 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 96 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 97 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 98 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou. 99 Kua oti hoki te whakanui ana ahau i taku mahi minita: 100 Ano koutou, ki nga Tauwi tenei whakapono inaiane, kia tohungia ai ano ratou i runga koutou iwhiwhi nei koutou.

12 Koia ahau ka inoi nei ki a koutou, e oku teina, kia whakaaroa nga mahi a te Atua, kia tapaea atu o koutou tinana hei whakahere ora, tapu, e manakohia ana e te Atua, he mahi na to koutou hinengaro. 2 Kaua hoki to koutou ahua e rite ki to tenei ao: engari kia puta ke, ara kia whakahoutia o koutou hinengaro, kia whakamatautauria ai e koutou ta te Atua e pai ai, te mea e pai ana, e manakohia ana, e tino rite ana. (aiōn g165) 3 Ko taku kupu hoki tenei ki nga tangata katoa i roto i a koutou, he mea na te aroha noa i homai nei ki ahau, Kaua e hira ake te whakaaro o tetahi ki a ia ano i te mea i tika kia whakaaroa e ia; engari kia ata whakaaro, kia rite ki te wahi o te whakapono i tuwhaina e te Atua ki tena, ki tena. 4 E rite ana hoki ki o tatou wahi ka maha nei i te tinana kotahi, kihai ia i kotahi te mahi ma aua wahi katoa: 5 Waihoki ko tatou tokomaha nei, he tinana kotahi i roto i a te Roma

Karaiti, ko tatou takitahi ia, he wahi tetahi no tetahi. 6 e wehi ra; ehara hoki tana i te mau noa i te hoari: he Na ka rere ke nei nga mea i homai ki a tatou, he mea minita hoki ia na te Atua, he kairapu utu mo te riri ki e rite ana ki te aroha noa i homai ki a tatou, ki te mea te kaimahi i te kino. 5 Koia i takoto ai te tikanga kia he mahi poropiti, me poropiti, kia rite ano ki te rahi o ngohengohe koutou, ehara i te mea he whakaaro to tatou whakapono; 7 He mahi minita, kia u tatou ki kau ki te riri, engari ki ta te hinengaro ano hoki. 6 Na ta tatou mahi minita; ko te kaiwhakaako, kia u ki tana konei hoki koutou i hoatu ai i te takoha: he minita mahi whakaako; 8 Ko te kaiwhakahauhau, kia u ki hoki ratou na te Atua, he hunga hoki e mau tonu tana whakahauhau; ko te kaihoatu, kia mahorahora te ana ki tenei mea pu ano. 7 Hoatu nga mea i tika ki ngakau; ko te kaiwhakahaere kia uua ki tana mahi, te katoa: he takoha tangata ki te tangata i tika ai te a ko te kaiatawhai kia ngahau te ahua. 9 Ko te aroha, takoha tangata; he takoha taonga ki te tangata i tika hei te mea tinhingakore. Kia whakarirahi ki te ai te takoha taonga; he wehi ki te tangata i tika ai te kino; kia u ki te pai. 10 Ka aroha ki nga teina, kia tino wehi; he honore ki te tangata i tika ai te honore. 8 pono te aroha tetahi ki tetahi; ka whakahonore, kia Kaua e nama ki tetahi, ko te aroha anake o tetahi ki nui ta tetahi i tetahi. 11 Kia uua, kaua e mangere; kia tetahi; ko te tangata hoki e aroha ana ki tona hoa toko tonu ake te wairua; me te mahi ano ki te Ariki; tata, kua whakaritea e ia te ture. 9 Ko tenei hoki, 12 Kia hari i runga i te tumanako; kia manawanui ki Kaua e puremu, Kaua e patu tangata, Kaua e tahae, te whakapawera; kia u ki te inoi; 13 Whakawhiwhia Kaua e hiahia ki ta te tangata; a ki te mea tera atu te hunga tapu ina rawakore; kia mau ki te atawhai ano tetahi kupu ako, ka whakarapototia ki roto ki manuhiri. 14 Manaakitia te hunga e tukino ana i a tenei kupu, ara, Kia aroha ki tou hoa tata, ano ko koutou: manaakitia, kaua e kanga. 15 Kia hari tahi koe. 10 E kore te aroha e kino ki tona hoa; no reira me te hunga hari, kia tangi tahi me te hunga tangi. 16 ko te aroha te whakaritenga o te ture. 11 Tenei ano Kia kotahi te whakaaro o koutou tetahi ki tetahi. Kaua hoki tetahi, e mohio ana tatou ki te taima, kua taka e whakakake te whakaaro, engari me whakaiti ki nga noa ake tenei te wa e ara ake ai koutou i te moe: kua mea papaku. Kei mea ake koutou he mohio koutou. tata ke hoki inaiane to tatou whakaoranga i to te wa i 17 Kaua e utua ta tetahi kino ki te kino. Whakaaroa ko whakapono tuatahi ai tatou. 12 Kua aua atu te po, nga mea e pai ana ki mua i te aroaro o nga tangata ka tata te ao: mo konei ra kia whakarerea e tatou katoa. 18 Ki te taea, whakapua ta koutou kia mau te nga mahi o te pouri, kia kakahuria iho nga kakahu rongo ki nga tangata katoa. 19 Aua e rapu utu mo whawhai o te marama. 13 Kia pai ta tatou haere, kia koutou, e oku hoa aroha, engari whakaatea atu i te rite ki to te awatea: kauaka i nga kakainga, i nga riri: kua oti hoki te tuhituhi, Maku te rapu utu; maku te haurangitanga, kaua i te puremu, i nga hiahia taikaha, hoatu utu, e ai ta te Ariki. 20 Na, ki te matekai tou kaua i te ngangau, i te hae. 14 Engari kakahuria iho hoariri, whangainga; ki te mateawai, whakainumia: ki te Ariki, a Ihu Karaiti, kaua hoki e whakaaroa wawetia te penei hoki tau mahi, ka purangatia e koe he waro te kikokiko kia mahia ko ona hiahia.

kapura ki tona matenga. 21 Kei hinga koe i te kino, engari kia hinga te kino i tou pai.

13 Kia ngohengohe nga wairua katoa ki nga mana nunui. Kahore hoki he mana, no te Atua anake: ko nga mana o tenei wa he mea whakarite na te Atua. 2 Na, ki te whakakeke tetahi ki te mana, e whakakeke ana ia ki ta te Atua i whakarite ai: a ko te mea hoki mo te hunga e whakakeke ana, he whakatau he. 3 Ehara hoki nga rangatira i te whakawehi mo nga mahi pai, engari mo nga mahi kino. E mea ana koe kia kaua e wehi i te mana? meatia te pai, a he whakamoemiti tana e homai ai ki a koe: 4 He minita hoki ia na te Atua ki a koe mo te pai. Tena ki te mahi koe i te kino,

14 Ko te tangata he ngoikore te whakapono, manakohia, kauaka ia ki nga tautohe whakaaro.

2 Ko tetahi hoki e whakapono ana he pai nga mea katoa hei kai mana: ko te tangata ia he ngoikore tona whakapono e kai otaota ana. 3 Kaua te tangata e kai ana e whakahawea ki te tangata kahore e kai, kaua hoki te tangata kahore e kai e whakahe i te tangata e kai ana: kua manakohia hoki ia e te Atua. 4 Ko wai koe e whakahe na i te pononga a tera? ma tona rangatira ia e whakatu, e whakahinga ranei. Ina, ka whakaturia ano ia: e taea hoki ia e te Atua te whakatu. 5 Ki te whakaaro a tetahi, nui atu tetahi ra i tetahi: ki a tetahi whakaaro ia he rite katoa nga ra. Kia u marire

nga whakaaro o tetahi, o tetahi. 6 Ko te tangata e whakaaro ana ki te ra, he whakaaro ki te Ariki tona whakaaro; ko te tangata e kai ana, he whakaaro ki te Ariki tana kai, e whakawhetai atu ana hoki ia ki te Atua; ko te tangata kahore e kai, he whakaaro ki te Ariki tana kore e kai, e whakawhetai ana ano ia ki te Atua. 7 Ehara hoki i te mea ki a ia ake ano te ora o tetahi o tatou, ehara hoki i te mea ki a ia ake te mate o tetahi. 8 Ta te mea, ahakoa ora, e ora ana tatou ki te Ariki; ahakoa mate, e mate ana tatou ki te Ariki: na, ahakoa ora tatou, mate ranei, na te Ariki tatou. 9 Ko te mea hoki tenei i mate ai a te Karaiti, i ara ake ai ano, i ora ai ano, kia waiho ai ia hei Ariki ngatahi mo te hunga mate, mo te hunga ora. 10 Ko koe na, he aha koe i whakahe ai i tou teina? me koe na hoki, he aha koe i whakahawea ai ki tou teina? e tu katoa hoki tatou ki te nohoanga whakawa o te Atua. 11 Kua oti hoki te tuhituhi, E ora ana ahau, e ai ta te Ariki, e piko katoa nga turi ki ahau, e whakaae ano hoki nga arero katoa ki te Atua. 12 Ae ra, ka korerotia e tenei, e tenei o tatou te tikanga o ana mahi ki te Atua. 13 Na, kati ta tatou whakahe tetahi i tetahi: engari ko tenei kia rite i a koutou, kia kaua e whakatakotoria he tutukitanga waewae, he take whakahinga ranei mo tona teina. 14 E mohio ana ahau, u tonu toku whakaaro i roto i te Ariki, i a Ihu, kahore he mea nona ake ano tona noa: haunga ia ki te mea tetahi he noa tetahi mea, e noa ano ki a ia. 15 Ki te mea hoki na te kai i pouri ai tou teina, kahore e mau ana tau haere i runga i te aroha. kei mate i tau kai te tangata i mate nei a te Karaiti mona. 16 Na, kei korerotia kinotia to koutou pai: 17 Ehara hoki te rangatiratanga o te Atua i te kai, i te inu; engari he tika, he rangimarie, he hari i roto i te Wairua Tapu. 18 Ko te tangata hoki ko enei hei mahinga mana ki a te Karaiti, ka ahuarekatia ia e te Atua, ka paingia hoki e nga tangata. 19 Na, kia whai tatou i nga mea e mau ai te rongo, i nga mea ano hoki e hanga ai te pai o tetahi, o tetahi. 20 Kaua e waiho te kai hei whakahoro mo ta te Atua mahi. He ma hoki nga mea katoa; otia he kino ki te tangata e kai ana me te whakahe tona ngakau. 21 He mea pai tonu kia kaua e kai kikokiko, kia kaua e inu waina, aha ranei e tutuki ai tou teina. 22 Ko te whakapono i a koe na, waiho i a koe ano i te aroaro o te Atua. Ka hari te tangata kahore e whakatau i te he ki a ia ano mo te mea i whakapaia e ia mana. 23 Ki te ruarua ia tetahi, ka tau te he ki a ia ki te kai ia: no te mea ehara i te kai whakapono: he hara hoki nga mea katoa kihai nei i puta ake i te whakapono.

15 Ko te mahi tika ma tatou, ma te hunga kaha, he pikau i nga ngoikoretanga o te hunga kahakore; kaua hoki e whai i ta tatou ake i ahuareka ia. 2 Me whai tena, tena o tatou kia ahuareka mai tona hoa, tona hoa mo te mea e pai ana hei hanga i tona whakapono. 3 Kihai hoki a te Karaiti i whai ki tana ake i ahuareka ai; engari i rite ki te mea kua oti te tuhituhi, Ko nga tawainga a te hunga e tawai ana i a koe kua tau ki ahau. 4 Ko nga mea katoa hoki i tuhituhi i mua he mea tuhituhi hei whakaako i a tatou, kia whai tumanakohanga ai tatou, i te mea ka whakamanawanui, ka whakamarietia hoki e nga karaipiture. 5 Heoi ma te Atua o te manawanui, o te whakamarie, e hoatu ki a koutou kia kotahi te whakaaro o tetahi ki tetahi, kia rite ki ta Karaiti Ihu: 6 Kia kotahi ai te whakaaro, kia kotahi ai te mangai, e whakakororia ai koutou i te Atua, ara i te Matua o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti. 7 Na, me whakahao koutou tetahi ki tetahi, kia rite ki a te Karaiti i mea nei i a tatou hei hoa mona, kia whai kororia ai te Atua. 8 Ko taku kupu hoki tenei, i meinga a te Karaiti hei minita ki te kotinga, he whakaaro ki te pono o te Atua, kia u ai nga mea i whakaaria ki nga matua: 9 Kia whakakororia ai hoki nga Tauwi i te Atua mo tana mahi tohu, kia pera ai me te mea i tuhituhia, Mo konei ka whakawhetai ahau ki a koe i waenganui o nga tauwi, ka himene ki tou ingoa. 10 Tenei ano tetahi kupu ana, Kia hari tahi, e nga Tauwi, me tana iwi. 11 Tenei ano hoki, Whakamoemtitia te Ariki, e nga Tauwi katoa; whakamoemtitia ano ia, e nga iwi katoa. 12 E mea ana hoki a lhaia, Tera e whai pakia a Hehe, me tetahi e whakatika ake ana hei rangatira mo nga Tauwi; ko ia hei tumanakohanga ma nga Tauwi. 13 Na, ma te Atua, nana nei te tumanako, e whakaki koutou ki te hari katoa, ki te rangimarie, i runga i te whakapono, kia hua ai to koutou tumanako, i runga i te kaha o te Wairua Tapu. 14 Na e u ana toku ake whakaaro ki a koutou, e oku teina, e ki ana koutou i te pai, whawhao rawa ki te matauranga katoa, a e taea ano e koutou te tohutohu tetahi i tetahi. 15 Otia i nui ake ai toku maia ki te tuhituhu penei ki a koutou, e oku teina, he whakamahara ano i a koutou, he mea na te aroha noa kua homai nei ki ahau e te Atua. 16 I meinga ai ahau hei minita ma

Ihu Karaiti ki nga tauiwi, hei minita i te rongopai o te Atua, kia manakohia ai te whakahere o nga tauiwi, he mea whakatapu na te Wairua Tapu. 17 Na, kua whai whakamanamanatanga nei ahau i roto i a Karaiti Ihu i nga mea a te Atua. 18 E kore hoki ahau e maia ki te korero ki etahi mea, ko nga mea anake kua mahia e te Karaiti na roto i ahau, hei mea kia ngohengohe mai nga Tauiwi, ara na taku kupu, na taku mahi, 19 I runga i te kaha o nga tohu, o nga mea whakamiharo, i runga i te kaha o te Wairua Tapu; no ka whakapaua e ahau te kauwhau i te rongopai o te Karaiti atu i Hiruharama, a taka noa ki Iririkuma rawa; 20 Ae ra, ko ia tenei taku tohe ki te kauwhau i te rongopai, ehara i te mea ki nga wahi kua whakahuatia nei a te Karaiti ki reira, kei hanga whare ahau ki runga ki a tetahi atu turanga: 21 Engari kia rite ki te mea i tuhituhia, E kite te hunga kihai nei i korerotia ia ki a ratou, a e matau te hunga kihai i rongo. 22 Na konei ano i maha ai oku whakawarenga, te tae atu ai ahau ki a koutou. 23 Otia inaianei, kua kore nei he wahi moku i enei whenua, a, i te mea he maha nga tau i wawata ai ahau kia tae atu ki a koutou, 24 Ina tupono taku haere ki Hipania; e tumanako ana hoki ahau kia kite i a koutou i taua haerenga oku, a kia kawea peratia atu ahau e koutou, ina ano ia kia matua rite tetahi wahi o toku ngakau i te kitenga i a koutou; 25 Inaianei ia, e mea ana ahau, e haere ana tenei ahau ki Hiruharama, ki te mahi mea ma te hunga tapu. 26 Kua pai hoki a Makeronia raua ko Akaia kia meinga tetahi kohikohi ma nga mea rawakore o te hunga tapu i Hiruharama. 27 Ae ra, i pai ano ratou ki te pera, a e tika ana ano kia hoatu ki a ratou. I te mea kua uru nei nga Tauiwi ki a ratou mea o te wairua, waihoki he tika ano kia mahia e enei etahi mea o te kikokiko ma ratou. 28 Na, kia oti tenei i ahau, a hiri rawa tenei hua hei mea ma ratou, ka tika atu ahau ma koutou na ki Hipania. 29 A e matau ana ahau, ka haere atu ahau ki a koutou, tera ahau e haere atu i runga i tehua noa iho o te manaakitanga o e rongopai o te Karaiti. 30 Na he tohe tenei naku ki a koutou, e oku teina, he whakaaro ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti, na te aroha hoki o te Wairua, kia tohe tahi koutou me ahau i a koutou inoi ki te Atua moku; 31 Kia whakaorangia ahau i te hunga whakateka i Huria; kia manakohia ano e te hunga tapu taku minitatanga mo Hiruharama; 32 Kia haere hari atu ai ahau ki a koutou, ki te pai te

Atua, kia whakatahia ai me koutou. 33 Na, kia noho te Atua o te rangimarie ki a koutou katoa. Amine.

16 Tena to matou tuahine, a Pipi, te tukua atu na e ahau ki a koutou, he kaimahi ia na te hahi i Kenekerea: 2 Hei manuhiri ia ma koutou i roto i te Ariki, kia rite ki ta te hunga tapu tikanga, a kia awhina koutou i a ia ki nga mea e matea e ia: he tokomaha hoki ana i atawhai ai, ahau ano hoki. 3 Oha atu ki a Pirihira raua ko Akuira, ki oku hoa mahi i roto i a Karaiti Ihu, 4 Na raua nei hoki o raua na kaki i taku kia ora ai ahau: ehara i te mea ko ahau anake e whakawhetai ana ki a raua, engari ko nga hahi katoa hoki o nga tauiwi: 5 Oha atu ano ki te hahi i to raua whare. Oha atu ki a Epainetu, ki taku i aroha ai, ko ia hoki ta te Karaiti matamua o Ahia. 6 Oha atu ki a Meri, he nui tana mahi ki a matou. 7 Oha atu ki a Anaroniku raua ko Hunia, oku whanaunga, oku hoa herehere ano hoki, he ingoa nunui nei o raua i roto i nga apotoro, no mua nei i ahau to raua urunga ki a te Karaiti. 8 Oha atu ki a Amapiria, ki taku i aroha ai i roto i te Ariki. 9 Oha atu ki a Urupane, ki to matou hoa mahi i roto i a te Karaiti, ki a Takuha ano hoki, ki taku i aroha ai. 10 Oha atu ki a Apere, e paingia ana i roto i a te Karaiti. Oha atu ki a Aritopuru ma. 11 Oha atu ki a Heroriona, ki toku whanaunga. Oha atu ki a Nakihu ma, ki nga mea i roto i te Ariki. 12 Oha atu ki a Taraipine raua ko Taraipoha, e mahi nei i roto i te Ariki. Oha atu ki a Perahi, e arohaina nei, he nui nei tana mahi i roto i te Ariki. 13 Oha atu ki a Rupuha, i whiriwhiria i roto i te Ariki, ki tona whaea, ara ki to maua tahi. 14 Oha atu ki a Ahunikiritu, ratou ko Perekona, ko Herama, ko Pataropa, ko Herami, ki nga teina ano e noho ana i a ratou. 15 Oha atu ki a Piroroku raua ko huria, ki a Nireu raua ko tona tuahine, ki a Orimapa ratou ko te hunga tapu katoa e noho ana i a ratou. 16 Oha atu tetahi ki tetahi, hei te kihitapu ano. Tenei te oha atu nei nga hahi katoa a te Karaiti ki a koutou. 17 Na he tohe tenei naku ki a koutou, e oku teina, tirohia iho te hunga e mahi ana i nga wehewehenga, i nga tutukitanga waewae, he mea puta ke i te whakaakoranga i whakaakona ai koutou: tahuri atu i a ratou. 18 Ko te hunga pera hoki kahore i te mahi ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti, engari ki to ratou ake kopu: e tinihanga ana hoki ratou i nga ngakau o te hunga kinokore ki a ratou korero maeneene, ki a ratou kupu whakapaipai. 19 Kua

paku hoki ki nga tangata katoa te rongo o to koutou ngohengohe. Koia ahau ka hari nei ki a koutou: e mea ana hoki ahau kia whai whakaaro koutou ki te pai, kia kuware ki te mea kino. 20 Na tera te Atua o te rangimarie e hohoro te kuru i a Hatana ki raro i o koutou waewae. Kia tau ki a koutou te aroha noa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti. 21 Tenei te oha atu nei ki a koutou a Timoti, toku hoa mahi a Ruhiu, a Hahona, a Hohipate, oku whanaunga. 22 Ko ahau tenei, ko Teretiu, ko te kaituhituhi o tenei pukapuka, te oha atu nei ki a koutou i roto i te Ariki. 23 Tenei te oha atu nei ki a koutou a Kaiu te kaiatawhai oku, o te hahi katoa. Tenei te oha atu nei a Eratu, kaitiaki o nga mea o te pa, raua ko te teina, ko Kuaratu. 24 Kia tau ki a koutou katoa te aroha noa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti. Amine. 25 Na he kaha nei te Atua ki te whakau i a koutou, i runga i nga ritenga o taku rongopai, o te kauwhautanga hoki o Ihu Karaiti, o te whakakitenga mai ano o te mea ngaro, kihai nei i rangona no te timatanga ra ano o te ao, (aiōnios g166) 26 A kua whakamaramatia mai inaianei e nga karaipiture a nga poropiti, he mea whakarite mai na te Atua ora tonu, a whakapuakina mai ana ki nga tauiwi katoa kia ngohengohe ai ratou ki ta te whakapono: (aiōnios g166) 27 Waiho atu i te Atua, ko ia nei anake te Mea matau, te kororia i roto i a Ihu Karaiti, ake ake, Amine. (aiōn g165)

1 Koriniti

1 Na Paora, i pai nei te Atua kia karangatia hei apotoro ma Ihu Karaiti, na te teina hoki, na Hotene, **2** Ki te hahi a te Atua i Koriniti, ki te hunga kua oti te whakatapu i roto i a Karaiti Ihu, kua karangatia hei hunga tapu, ratou ko te hunga katoa i nga wahi katoa e karanga ana ki te ingoa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, o to ratou Ariki, o to ta tou: **3** Kia tau ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti. **4** He whakawhetai tonu taku mahi ki toku Atua mo koutou, mo te aroha noa o te Atua kua homai nei ki a koutou i roto i a Karaiti Ihu; **5** Kua meinga hoki kia hua nga mea katoa ma koutou i roto i a ia, te whakapuaki korero, te matauranga; **6** Pena hoki me te whakaaturanga i a te Karaiti kua u na i roto i a koutou: **7** I kore ai koutou e hapa i tetahi mea homai; i a koutou e tatari na ki te whakakitenga mai o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti: **8** Mana hoki koutou e whakau a taea noatia te mutunga, kia kore ai koutou e ekengia e te kupu i te ra o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti. **9** He pono te Atua, nana nei koutou i karanga kia uru tahi ki tana Tama, ko Ihu Karaiti, ki to tatou Ariki. **10** Na, he tohe tenei naku ki a koutou, e oku teina, i runga i te ingoa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, kia kotahi ta koutou korero katoa, a kia kaua he wehewehenga i roto i a koutou; engari kia tuituia koutou i runga i te ngakau kotahi, i te whaka aro kotahi. **11** Kua oti hoki koutou te tohutohu mai, e oku teina, e te hunga o te whare o Koroi, tena nga tautohetohe kei roto i a koutou. **12** Anei te tikanga o taku korero, kei te ki tena o koutou na, No Paora ahau; a, No Aporo ahau; a, Ko ahau no Kipa; Ko ahau no te Karaiti. **13** Kua oti koia a te Karaiti te wahī? i ripekatia ranei a Paora mo koutou? i iriiria ranei koutou i runga i te ingoa o Paora? **14** E whakawhetai ana ahau ki te Atua, moku kihai i iriiri i tetahi o koutou, ko Kirihipu anake raua ko Kaiu; **15** Kei waiho e te tangata hei korero, naku koutou i iriiri i runga i toku ingoa. **16** Naku ano i iriiri nga tangata o te whare o Tepona: i ko ake, kahore ahau i te mahara ki taku iriiringa i tetahi atu. **17** Kihai hoki ahau i tonoa e te Karaiti ki te iriiri, engari ki te kauwhau i te rongopai: ehara i te mea i runga i te mohio ki nga kupu, kei whakakahoretia te ripeka o te Karaiti. **18** Ko te korero hoki o te ripeka ki

te hunga e whakangaromia ana he mea wawau; ki a tatou ia, ki te hunga e whakaorangia ana, ko te kaha tera o te Atua. **19** Ka oti hoki te tuhituhi, Ka ngaro i ahau te whakaaro nui o te hunga whakaaro, ka kore hoki i ahau te mahara o te hunga mahara. **20** Kei hea te tangata whakaaro? kei hea te karai? kei hea te tangata tohe o tenei ao? kahore ano koia i whakakuwaretia e te Atua te whakaaro nui o tenei ao? (aiōn g165) **21** I te mea hoki i runga i to te Atua whakaaro nui, kihai nga whakaaro nui o te a i mohio ki te Atua, na ka pai te Atua kia meinga te kuware o te kupu kauwhau hei whakaora i te hunga e whakapono ana. **22** Ina hoki ko ta nga Hurai he tono tohu, ko ta nga Kariki he rapu whakaaro nui: **23** Ko ta matou ia he kauwhau i a te Karaiti i ripekatia he tutukitanga waewae ki nga Hurai, he mea kuware ki nga Kariki; **24** Ki te hunga ia e karangatia ana, ahakoa Hurai, ahakoa Kariki, ko te Karaiti, ko te kaha o te Atua, ko te whakaaro mohio o te Atua. **25** No te mea he kuware no te Atua nui atu te mohio i nga tangata; he ngoikore no te Atua kaha atu i nga tangata. **26** Titiro oti ki to koutou karangatanga, e oku teina, kihai i tokomaha te hunga whakaaro o te wahi ki te kikokiko, kihai i tokomaha te hunga nunui, kihai i tokomaha nga rangatira, e karangatia ana: **27** Engari i whiriwhiria e te Atua ko nga mea kuware o te ao, hei mea e whakama ai te hunga whakaaro; i whiriwhiria ano e te Atua ko nga mea ngoikore o te ao, hei mea e whakama ai nga mea kaha. **28** Ko nga mea ware o te ao, ko nga mea e whakahaweatia ana, ko ena i whiriwhiria e te Atua, ae, ko nga mea kahore noa iho, kia whakakahoretia ai e ia nga tino mea ake; **29** Kia kore ai tetahi kikokiko e whakamanamana i te aroaro o te Atua. **30** Nana hoki koutou i roto i a Karaiti Ihu, kua meinga nei ia hei take whakaaro nui mo tatou, he mea na te Atua, hei tika, hei whakatapu, hei hoko: **31** Kia rite ai ki te mea kua oti te tuhituhi, Ki te whakamanamana tetahi, me whakamanamana ia ki te Ariki.

2 Ko ahau, e oku teina, i ahau i haere atu ai ki a koutou, kihai ahau i haere atu me te pai kupu, me te hua ranei o te whakaaro, i ahau i kauwhau ai ki a koutou i te mea ngaro a te Atua. **2** I takoto hoki toku whakaaro, kia kaua ahau e matau ki tetahi mea i roto i a koutou, ko Ihu Karaiti anake, ko ia hoki i ripekatia. **3** A i a koutou ahau me te ngoikore, me te wehi, me

te tuiri nui. 4 Ko taku korero me taku kauwhau ehara i ehara i te kai maro: kiano hoki i taea e koutou te kai te kupu whakapati na to te tangata whakaaro nui, maro, a kahore nei ano i taea e koutou inaianei: 3 Kei engari he whakakitenga na te Wairua, na te kaha: te kikokiko tonu hoki koutou: i te mea kei a koutou 5 Kia kore ai to koutou whakapono e tu i runga i o tonu te hae, te totuhe, te wehewehe, ehara oti koutou te tangata whakaaro nui, engari i to te Atua kaha. i te hunga i te kikokiko, e haere ana i runga i ta te 6 He ahakoa ra e korero ana matou i te whakaaro nui ki waenganui i te hunga tino tika: ehara ano ia i te whakaaro mohio no tenei ao, no nga rangatira ranei o tenei ao, e memeha haere nei: (aiōn g165) 7 Engari e korero ana matou i te whakaaro nui o te Atua i roto i te mea ngaro, i te whakaaro mohio i huna ra, ko ta te Atua i whakatakoto ai i mua o nga ao, hei whakakororia mo tatou: (aiōn g165) 8 Kihai nei tetahi o nga rangatira o tenei ao i matau; me i matau hoki ratou, kua kahore e ripekatia e ratou te Ariki o te kororia: (aiōn g165) 9 Engari ka rite ki te mea i tuhituhia ra, Ko nga mea kahore te kanohi i kite, Atua mo te hunga e aroha ana ki a ia. 10 Otiia kua Wairua: e rapu ana hoki te Wairua i nga mea katoa, ae, i nga mea hohonu a te Atua. 11 Ko wai oti o nga tangata e matau ana ki nga mea a te tangata? ko te wairua anake o te tangata i roto i a ia: waihoki ko nga mea a te Atua e kore e matauria e tetahi, engari e Na ka korero matou i aua mea, ehara nga kupu i te koutou mea kohungahunga i roto i a te Karaiti. 12 Engari ki te hanga a e kore ia e ahei te matau, he mea ma te Wairua a kore te tangata i te ngakau maori e tango i nga mea koutou mea kohungahunga i roto i a te Karaiti. 13 Na e ka koutou mea kohungahunga i roto i a te Karaiti. 14 Na e ka koutou mea kohungahunga i roto i a te Karaiti. 15 Otiia ki te mea kei tetahi te Wairua, ka koutou mea kohungahunga i roto i a te Karaiti. 16 Ko wai hoki te matau ana ki te hinengaro o te Ariki, e whakaako ai ia i a ia? Kei a tatou ia te hinengaro o te Karaiti.

3 Na ko ahau, e oku teina, kihai i ahei te korero ki a koutou me taku ki te hunga i te Wairua, engari i te kikokiko, ano ki nga kohungahunga i roto i a te Karaiti. 2 He waiu taku i whangai atu na ma koutou, 17 Ki te whakangaromia e tetahi te whare tapu o te Atua, ka whakangaromia hoki ia e te Atua; he tapu hoki te whare o te Atua, a ko koutou taua whare. 18 Kei hangarau tetahi ki a ia ano. Ki te mea tetahi te tangata mohio ia i roto i a koutou i tenei ao, tukua ia hei kuware kia tupu ai hei tangata whakaaro. (aiōn g165) 19 Ki te Atua hoki he kuware noa nga whakaaro mohio o tenei ao: kua oti hoki te tuhituhui, Ka mau i a ia te hunga whakaaro i runga i to ratou tinhanga: 20 Me tenei hoki, E matau ana te Ariki ki nga whakaaro o te hunga whakaaro, he tekateka noa. 21 No reira

kei whakamanamana tetahi ki te tangata: no koutou Kahore ahau i te tuhituhi atu i enei mea kia whakama hoki nga mea katoa: 22 Ahakoa a Paora, a Aporo, a ai koutou, engari hei whakatupato i a koutou, i aku Kipa, te ao, te ora, te mate ranei, nga mea onaianei, tamariki aroha. 15 No te mea ahakoa whiwhi koutou nga mea ranei e takoto mai nei, no koutou katoa; 23 i nga kaiwhakaako tekau mano i roto i a te Karaiti, A ko koutou no te Karaiti, ko te Karaiti no te Atua.

4 Me penei i te whakaaro o te tangata ki a matou na, he kaimahi na te Karaiti, he tuari hoki no nga mea ngaro a te Atua. 2 Na hei konei ko te mea o te tuari e matenuitia ana, kia kitea he tangata pono ia. 3 Ki ahau ia he mea nohinohi rawa kia whai kupu koutou moku, te tangata ranei; kahore nei hoki aku kupu moku ano. 4 Kahore hoki ahau i matau ki tetahi aha oku; heoi e kore tena e ai hei whakatika moku: otira ko te Ariki hei whai kupu moku. 5 Na reira kaua e whakawakia wawetia tetahi mea, kia tae mai ra ano te Ariki, mana e whakamarama nga mea huna o te pouri, e whakakite hoki nga whakaaro o nga ngakau; hei reira ia tangata whakamoemittia ai e te Atua. 6 Na ko enei mea, e oku teina, naku i huri mai te ahua ki a maua ko Aporo, he whakaaro ki a koutou: kia ai maua hei whakaako i a koutou, kia kaua te whakaaro e hipa atu i te mea i tuhituhia; kia kaua tetahi o koutou e whakapehapeha mo tetahi ki run ga atu i tetahi. 7 Ko wai kei te mea kia rere ke koe? ko tehea mea hoki au ehara i te mea hoatu ki a koe? Na he mea i hoatu ki a koe, he aha koe ka whakamanamana ai, me te mea nei ehara i te mea hoatu? 8 Kua makona ke na hoki koutou, kua hua ke o koutou taonga, kua kingi koutou ahakoa motu mai matou: ae ra, e pai ana ki ahau kia kingi tonu koutou, kia kingi tahi ai tatou. 9 Ki toku whakaaro hoki kua waiho matou, nga apotoro, e te Atua mo muri rawa, ano he hunga mo te mate: kua meinga hoki matou hei matakaitakinga ma te ao, ma nga anahera, a ma nga tangata. 10 Ko matou he kuware mo ta te Karaiti, ko koutou ia he hunga whai whakaaro i roto i a te Karaiti; ko matou he ngoikore, ko koutou ia he hunga kaha; to koutou he kororia, to matou ia he honorekore. 11 Tae tonu mai ki tenei haora nei e matekai ana matou, e mateawai ana, e haere tahanga ana, e kurua ana, kahore hoki o matou kainga tumau: 12 E mauiui ana matou, ko o matou ringa ake hei mahi: e taunutia ana, manaaki tonu matou; e whakatoia ana, whakaririka kau matou: 13 Ka korerotia kinotia, ka whakangawari atu matou: kua meinga matou kia rite ki te paru rukenga o te ao, ki te para o nga mea katoa, taea noatia tenei ra. 14

Kahore ahau i te tuhituhi atu i enei mea kia whakama i nga kaiwhakaako tekau mano i roto i a te Karaiti, kahore i komokoma o koutou matua; he whanau hoki koutou naku i roto i a Karaiti Ihu i runga i te rongopai. 16 Koia ahau ka tohe nei ki a koutou, kia rite ta koutou ki taku. 17 Na reira i tonoa atu ai e ahau ki a koutou a Timoti, taku tama aroha, tama pono i roto i te Ariki, mana koutou e whakamahara ki oku ara i roto i a te Karaiti, ki taku e whakaako nei i nga wahi katoa i roto i nga hahi katoa. 18 Na ko etahi e whakapehapeha ana, e mea ana e kore ahau e haere atu ki a koutou. 19 Otira e kore e roa ka haere atu ahau ki a koutou, ki te pai te Ariki; a hei reira, ehara i te kupu, engari ko te kaha o te hunga e whakapehapeha ana, taku e titiro ai. 20 No te mea ehara te rangatiratanga o te Atua i te kupu, engari he kaha. 21 Ko tehea ta koutou e pai ai? kia haere atu ahau ki a koutou me te whiu, i runga ranei i te aroha me te wairua mahaki?

5 Kua paku noa atu te rongo he puremu kei roto i a koutou, he tu puremu kahore nei i roto i nga tauwi, ara kua riro i tetahi o koutou te wahine a tonu papa. 2 A e whakapehapeha ana koutou, te pouri koutou, te mea kia tangohia atu i roto i a koutou te tangata nana tenei mahi. 3 Na ko ahau, ahakoa tawhiti i te tinana kei kona te wairua, kua whakahe noa ake i te tangata nana tenei mahi, i runga i te ingoa o to tatou Ariki, o Ihu, me te mea kei kona ano ahau; 4 E noho huihui ana koutou me toku wairua, i runga i te kaha o to tatou Ariki, o Ihu. 5 Ka tuku atu ai i tena tu tangata ki a Hatana, hei whakangaro mo te kikokiko, kia ora ai te wairua i te ra o te Ariki, o Ihu, 6 Kahore e pai ta koutou whakapehapeha. Kahore koutou e matau he iti nei te rewena, rewennatia ake te puranga katoa? 7 Kokoa ki waho te rewena tawhito, kia ai koutou he puranga hou, me koutou e rewenakore na. Kua patua hoki mo tatou a te Karaiti, to tatou kapenga: 8 Na kia kai tatou i te hakari, auaka te rewena tawhito, auaka hoki te rewena o te mauahara, o te kino, engari hei te taro rewenakore o te tinihangakore, o te pono. 9 I tuhituhi atu ahau ki a koutou i roto i te pukapuka, kia kaua e whakahoa ki nga tangata puremu: 10 Ehara ia i te mea rawa mo te hunga puremu o tenei ao, mo te hunga apo, hao taonga, karakia whakapakoko; penei me haere atu koutou ki waho o te ao: 11 Engari

inaianei ka tuhituhi atu ahau ki a koutou, kia kaua Ko nga kai mo te kopu, ko te kopu mo nga kai: heoi e whakaho, ki te mea tetahi e kiaa nei he teina ka ngaro tenei i te Atua me era hoki. Ehara hoki te he tangata moepuku, he apo ranei, e karakia ana tinana i te mea mo te moepuku, engari ma te Ariki, ko ranei ki te whakapakoko, he tangata taunu ranei, he te Ariki hoki hei Ariki mo te tinana: **14** A na te Atua haurangi, he hao taonga ranei; kaua r awa koutou i ara ai te Ariki, waihoki mana tatou ka ara ai, ma ko taua tu tangata e kai tahi. **12** Hei aha ra maku te tona kaha. **15** Kahore oti koutou i matau, he wahi o whakawa i te hunga o waho? e kore koia koutou e koutou tinana no te Karaiti? me tango koia e ahau whakawa i te hunga o roto, **13** A ko te hunga o waho nga wahi o te Karaiti, a ka mea i a ratou hei wahi mo ma te Atua ratou e whakawa? Na motuhia atu taua tangata kino i roto i a koutou.

6 Ka kaha ranei tetahi o koutou, mehemea he tautohe tana ki tona hoa, ki te haere ki te whakawa i te aroaro o te hunga he, a kauaka ki te aroaro o te hunga tapu? **2** Kahore oti koutou i matau ma te hunga tapu e whakawa te ao? ki te riro ma koutou e whakawa te ao, e kore ranei koutou e tau hei whakarite i nga mea iti rawa? **3** Kahore koutou i matau ko tatou hei whakawa mo nga anahera? kauaka oti nga mea o tenei ao? **4** Na, ki te mea he whakawa a koutou ki nga mea o tenei ao, whakanohoia ai ranei e koutou ko te hunga iti o te hahi hei whakarite? **5** I korero atu ai ahau i tenei kia whakama ai koutou. Koia ranei, kahore rawa e kitea kia kotahi he tangata whakaaro i roto i a koutou, hei whakarite ina whakawa ona teina i a raua? **6** kei te whakawa ia te tuakana i te teina, a i te aroaro rawa o te hunga whakaponokore? **7** Ehara, kua waiho ke tena hei he i roto i a koutou, ta koutou whakawa tetahi i tetahi. he aha te whakaririka kau ai ina ahatia koutou? he aha te tangohia noatia atu ai a koutou mea? **8** Ehara, ko koutou tonu kei te mahi i te he, a kei te tango pokanoa, ko o koutou teina ano te meatanga. **9** Tena ranei kahore koutou i te matau, e kore te hunga whakahere he e whiwhi ki te rangatiratanga o te Atua? Kei tinihangatia koutou; e kore te hunga moepuku, te hunga karakia whakapakoko ranei, te hunga puremu, te hunga whakawahine, te hunga ranei e mea ana i te tane hei wahine, **10** Nga tangata tahae, nga tangata apo, nga haurangi, te hunga taunu, te hunga hao taonga ranei, e whiwhi ki te rangatiratanga o te Atua. **11** He pera hoki etahi o koutou i mua; otira kua horoia koutou, kua whakatapua, kua whakatikia i runga i te ingoa o te Ariki, o Ihu Karaiti, he meatanga na te Wairua o to tatou Atua. **12** He tika nga mea katoa maku, otira e kore e pai katoa. he tika nga mea katoa maku, otira e kore ahau e pai ki tetahi mea hei rangatira moku. **13** ke i tana tane:

Engari, ki te mawehe ia, me noho koutou i matau, ko te tangata e honoa ki te wahine kairau he tinana kotahi? e ki ana hoki ia, Hei kikokikotahi raua tokorua. **17** Otiia ko te tangata e honoa ki te Ariki, kotahi tonu te wairua. **18** Rere atu ra i te moepuku. No waho o te tinana nga hara katoa e hara ai te tangata; ko te tangata ia e moepuku ana, e hara ana ia ki tona ake tinana. **19** A kahore ranei koutou i matau, he whare tapu to koutou tinana no te Wairua Tapu i roto na i a koutou, i homai nei e te Atua? e ehara i te mea no koutou ake koutou; **20** Kua oti hoki koutou te hoko ki te utu: whakakororiatia te Atua ki o koutou tinana.

7 Na mo nga mea i tuhituhi mai na koutou: he mea pai ano mo te tangata kia kaua e pa ki te wahine. **2** Otiia, he whakaaro kei moepuku, kia rite ma te tane he wahine mana ake, a ma te wahine he tane mana ake. **3** Kia puta te whakaaro pai o te tane ki te wahine, hei te mea e tika ana: me to te wahine hoki ki te tane. **4** Ehara te wahine i te rangatira o tona tinana ake, engari te tane: me te tane ano, ehara ia i te rangatira o tona ake tinana, engari te wahine. **5** Kaua e kaiponu tetahi i tetahi; haunga ia ki te ata whakaritea mo tetahi wa, kia atea ai korua ki te nohopuku, ki te inoi, ka hoki ai ano ki a korua, kei ai to korua hiahia taikaha hei whakawai ma Hatana i a korua. **6** Otira ko tenei korero aku he mea whakaae noa, ehara i te tikanga whakatakoto. **7** Ko taku ia i pai ai, kia penei nga tangata katoa i ahau nei. Otira e homai ana e te Atua te ahua mona ki ia tangata, ki ia tangata, ki tetahi ko tenei, ki tetahi ko tera. **8** Ko taku kupu ia tenei ki nga takakau, ki nga wahine pouaru, He mea pai mo ratou kia kati tonu me ahau nei. **9** Otira ki te kore e taea e raua te whakamanawanui, me marena: he pai ake hoki te marena i te kaka o te ngakau. **10** Ko taku whakahau ia tenei ki te hunga whai hoa, ehara i ahau, engari ko te Ariki, Aua te wahine e mawehe ke i tana tane: **11** Engari, ki te mawehe ia, me noho

hoakore, me hohou ranei te rongo ki tana tane: kaua mai he whakararu i te kikokiko ki taua hunga pena: hoki te tane e whakarere i tana wahine. **12** Ki era atu heoi me ata hanga ahau ki a koutou. **29** Ko taku kupu ia ko taku kupu tenei, ehara i te Ariki: Ki te mea he ia tenei, e oku teina, e tutata ana te wa: heoi inaiane wahine kore whakapono ta tetahi o nga teina, a ka tera e rite te hunga whai wahine ki te hunga Kahore whakaae taua wahine kia noho tahi raua, kaua ia e nei a ratou; **30** Me te hunga e tangi ana, ano Kahore whakarerea e ia. **13** A ko te wahine, he tane kore ratou i te tangi; me te hunga e hari ana, ano Kahore whakapono tana, a ka whakaae kia noho tahi raua, ratou i te hari; me te hunga e hoko ana, ano Kahore kaua ia e whakarere i tana tane. **14** No te mea e a ratou taonga; **31** Me te hunga i a ratou tenei ao, whakatapua ana te tane whakaponokore e te wahine, ano Kahore a ratou he ki te ao; e memeha haere ana e whakatapua ana hoki te wahine whakaponokore e hoki te ahua o tenei ao. **32** Otiia ko taku mea tenei te tane: me he Kahore, kua poke a korua tamariki, kia kaua koutou e manukanuka. Ko ta te takakau e tena ko tenei he tapu ratou. **15** Ki te mawehe ke ia te manukanuka ai ko nga mea a te Ariki, me pehea tana whakaponokore, mana e mawehe ke. E kore tetahi whakamanawareka ki te Ariki: **33** Ko te tangata whai teina, tuahine ranei, e mau te here e nga mea pena: hoa ia, e manukanuka ana ki nga mea o te ao, me otira kua karangatia tatou e te Atua ki te rangimarie. pehea tana whakamanawareka ki tana wahine. **34** Na **16** Ma te aha koe e mohio ai, e tai, ka ora ranei i tera ano te mea i rereke ai te wahine whai hoa i te a koe tau tane? a koe ranei, e te tane, ma te aha wahine. Ko te wahine takakau, tana e manukanuka ai ka mohio ai, ka ora i a koe tau wahine? **17** Heoi ko nga mea a te Ariki, kia tapu tahi ai te tinana me te anake, kia rite ki ta te Atua tuwahanga ki tena, ki wairua: ko te wahine whai hoa ia ka manukanuka ki tena, ki tana karangatanga hoki ki tena, ki tena, kia nga mea o te ao, me pehea tana whakamanawareka pera tana haere. Na ko taku whakatakoto tena i roto ki tana tane. **35** Ko tenei korero aku he mea kia hua ai i nga hahi katoa. **18** He mea kokoti tetahi i tona he pai mo koutou ano; ehara i te mea kia mahangatia karangatanga? kaua e whakakahoretia tona kotinga. ai koutou, engari mo te mea e haratau ana, kia u He mea kokotikore tetahi i tona karangatanga? kaua ai koutou ki te Ariki, Kahore he mea hei rorona ke. a e kotia. **19** He mea kore noa iho te kotinga, he **36** Na, ki te whakaaro tetahi tangata e he ana tana mea kore noa iho ano te kotingakore, engari ia te tikanga ki tana wahine, mehemea kua pahure tona pupuri i a te Atua ture. **20** Kia mau ia tangata ki tona taiohinga, a heoi ano tikanga, mana e mea tana e karangatanga, i karangatanga ai ia. **21** He pononga koe i pai ai, Kahore ona hara: me marena raua. **37** Ko te tou karangatanga? kaua e manukanuka: otira ki te tangata ia e u ana i tona ngakau, a Kahore he mea watea he haerenga noatanga atu mou, e pena. **22** hei akiaki i a ia, kei ia ake ano te tikanga mo tana e Ko te tangata hoki he pononga i tona karangatanga pai ai, a kua oti tenei te whakatakoto e tona ngakau, i roto i te Ariki, he tangata tuku noa ia na te Ariki: kia waiho tana wahine, kei te pai tana mahi. **38** Na he waihoki ko te tangata ehara nei i te pononga i tona pai te mahi a te tangata e tuku ana kia marenatia karangatanga, he pononga ia na te Karaiti. **23** Kua oti tana wahine; pai ake ia te mahi a te tangata Kahore e koutou te hoko ki te utu; aua e meinga hei pononga tuku kia marenatia. **39** E herea ana te wahine e te koutou ma te tangata. **24** E oku teina, ko te mahi ture i te mea e ora ana tana tane; ki te mate ia te a tenei, a tenei, i tona karangatanga kia mau ia ki tane, kua watea ia ki te marena ki tana e pai ai; otira i tena me te whakaaro ano ki te Atua. **25** Na mo nga roto i te Ariki. **40** Ki toku whakaaro ia, nui ke atu tona wahine, Kahore a te Ariki tikanga ki ahau; tenei ia hari ki te kati tonu ia: a ki taku mahara kei ahau ano toku whakaaro, ara to te tangata i a ia nei to te Ariki hoki te Wairua o te Atua.

atawhai, i pono ai. **26** Na reira ki toku whakaaro he pai tenei mo te whakararu o tenei wa, ara he pai kia kati tonu te tangata i a ia nei. **27** Kua herea koe ki te wahine? kaua e whai kia wetekia. Ka oti koe te wewete i te wahine? kaua e whaia he wahine. **28** Otiia ki te marena koe, Kahore ou hara; a ki te marena te wahine, Kahore ona hara. Otiia tera e pa

8 Na, mo nga mea e patua ana ma nga whakapakoko: E mohio ana tatou kei a tatou katoa te matauranga. Ko ta te matauranga he whakapupuhi; ko ta te aroha ia he waihanga. **2** Ki te mea tetahi e matau ana ia ki tetahi mea, Kahore tona matauranga kia rite noa ki to te matauranga tikanga; **3** Ki te aroha ia tetahi ki te

Atua, kua matauria tenei e ia. 4 Na reira mo te kai i waina, a kahore o reira hua e kainga e ia? ko wai nga mea e patua ana ma nga whakapakoko, e mohio hoki e whangai ana i te kahui, a kahore e kai i te ana tatou he kore noa iho te whakapakoko i te ao, waiu o te kahui? 8 E korero ana ranei ahau i enei kahore hoki he atua ke, kotahi anake. 5 Ahakoa hoki mea i te tikanga tangata? he pera ano ranei ta te tera nga mea e kiia nei he atua, i te rangi ranei, i te ture korero? 9 Kua oti hoki te tuhituhi i roto i te ture a whenua ranei; he tini nei hoki nga atua, he tini nga Mohi, Kaua e whakamokatia te mangai o te kau i te ariki; 6 Ki a tatou ia kotahi ano Atua, ko te Matua, i mea e patu witi ana. Ko nga kau koia ta te Atua i ahu mai i a ia nga mea katoa, ko tatou ki a ia; kotahi whakaaro ai? 10 Mo tatou ranei te tino tikanga o ana hoki Ariki, ko Ihu Karaiti, nana nei nga mea katoa, korero? Ae, he whakaaro ki a tatou i tuhituhi ai: he nana hoki tatou. 7 Otira kahore tera matauranga i tika hoki kia parau te kaiparau i runga i te tumanako, nga tangata katoa: engari tera ano etahi, i te mea kia patu witi ano te kaipatu i runga i te tumanako ki kua taunga ki te whakapakoko tae mai ki naianei, tetahi wahi mana. 11 I te mea kua ruia e matou nga e kai ana i te mea i patua ma te whakapakoko; a mea wairua ma koutou, he mea nui ianei ki te kotia e ka poke to ratou hinengaro ngoikore. 8 Ehara ra ia matou a koutou mea o te kikokiko? 12 Kua uru nei te kai i te mea e paingia ai tatou e te Atua: no te etahi atu ki tenei tikanga a koutou, ko matou ano mea ahakoa kahore tatou e kai, e kore e heke iho to etahi kia hira ake? Otira kihai matou i mea ki tenei tatou pai; a ahakoa kai tatou, e kore e kake to tatou tikanga, engari e whakamanawanui ana ki nga mea pai. 9 Engari kia tupato ki tenei wahi i tukua nei ki katoa, kei ai ta matou hei arai mo te rongopai o te a koutou, kei waiho hei whakahinga mo te hunga Karaiti. 13 Kahore oti koutou i matau, ko te hunga e ngoikore. 10 Ki te mea hoki ka kite tetahi i a koe, i te mahi ana i nga mea tapu, e kai ana i nga mea o te mea mohio, e noho ana ki te aki i roto i te temepara temepara? a ko nga kaitiaki o te aata ma ratou ano o te whakapakoko, e kore koia e kakama ake tona tetahi wahi o to te aata? 14 Pera tonu ano ta te Ariki i hinengaro, mehemea ia he ngoikore, e kakama ake ki whakatakoto ai mo nga kaikauwhau o te rongopai, te kai i nga mea e patua ana ma te whakapakoko? 11 hei runga i te rongopai he oranga mo ratou. 15 Otiia Ma tou matauranga hoki ka ngaro ai te mea ngoikore, kihai ahau i mea ki tetahi o enei mea: kahore hoki te teina he whakaaro nei ki a ia i mate ai a te Karaiti. 16 No te he toku teina i te kai, e kore rawa ahau e kai kikokiko ake tonu atu, kei he i ahau toku teina. (aiōn g165)

9 He teka ianei kei ahau ano nga tikanga moku?

he teka ianei he apotoro ahau? kihai ianei ahau i kite i a Ihu Karaiti, i to tatou Ariki? Ehara oti koutou i taku mahi i roto i te Ariki? 2 Ahakoa ehara ahau i te apotoro ki era atu, engari rawa ia he apotoro ki a koutou, ko koutou hoki te hiri o toku apotorotanga i roto i te Ariki. 3 Ko taku utu tenei ki oku kaiui; 4 Kahore ranei i a matou ano te tikanga mo te kai, mo te inu? 5 Kahore ranei i a matou ano te tikanga ki te whakahaereere i te hoa wahine, he wahine whakapono, pera i era atu apotoro me nga teina o te Ariki, ratou ko Kipa? 6 Ko maua anake ranei ko Panapa, kahore ranei i a maua te tikanga kia kaua e mahi? 7 Ko wai ka haere hei hoia, a nana ake ano nga utu mona? Ko wai e whakato ana i te mara

ahau i tuhituhi i enei mea kia penatia mai ai ahau: ki ahau hoki he pai ke te mate, i te riro ma te tangata i to ratou hinengaro ngoikore, e hara ana koutou ki a taku whakamanamana e whakakahore. 17 Ki te mea hoki noku te ngakau ki tenei mahi, he utu toku: ki te kore ia he ngakau, he mahi tuari tenei kua tukua ki ahau. 18 Na, he aha koia te utu moku? ara, ki te kauwhau ahau i te rongopai, ka meinga e ahau kia kore e utua te rongopai: kia kore ai ahau e mea i te wahi e tika ana maku i roto i te rongopai. 19 Ahakoa hoki ehara ahau i te pononga na te tangata, heoi kua waiho ahau e ahau ano hei pononga ma te katoa, kia tokomaha atu ai e riro mai i ahau. 20 Na ki nga Hurai whakahurai ana ahau, kia riro ai i ahau nga Hurai; ki te hunga i raro i te ture me te mea i raro ahau i te ture, ahakoa ra kahore ahau i raro i te ture, kia riro ai i ahau te hunga i raro i te ture; 21 Ki te hunga turekore me he tangata turekore ahau, ehara i te mea he turekore ki te Atua, engari i raro i te ture ki a te Karaiti, kia riro ai i ahau te hunga

turekore. 22 Ki te hunga ngoikore me he ngoikore hoki te Atua, e kore nei e tuku kia nui ake i to koutou ahau, kia riro ai i ahau te hunga ngoikore; waiho ana kaha te whakamatautau mo koutou; engari tahi me te ahau hei mea katoa ki te katoa, kia taea ai e ahau whakamatautau ka meatia e ia he putanga, kia u ake nga mea katoa hei whakaora i etahi. 23 I meinga ai ai koutou. 14 Na reira, e oku hoa aroha, rere atu i te tenei e ahau he whakaaro ki te rongopai, kia whiwhi karakia whakapakoko. 15 Ko taku korero nei he mea tahi ai ahau ki tona pai. 24 Kahore oti koutou i matau ki te hunga mahara; whakaaroa taku e mea nei. 16 ki te hunga e oma whakataetae ana, e oma katoa Ko te kapu whakapainga e whakapai nei tatou, ehara ana, kotahi ano ia mona te utu whakahonore? Kia koia i te inu tahi i nga toto o te Karaiti? Ko te taro e pena ta koutou oma, kia whiwhi ai koutou. 25 Na ko whatiwhatia nei e tatou, ehara ianei i te kai tahi i te nga tangata katoa e whakataetae ana i nga takaro e tinana o te Karaiti? 17 Ina hoki ko tatou tokomaha nei, whakakoromaki ana i nga hiahia katoa. Na e pera kotahi ano taro, kotahi ano tinana; kotahi tonu nei hoki ana ratou kia whiwhi ai ki te karauna pirau; ko tatou ia taua taro e kainga nei e tatou katoa. 18 Whakaaroa a ki te mea e kore e pirau. 26 Ko ahau nei hoki, kahore Iharaira o te kikokiko; he teka ianei ko te hunga e kai i ngaro tenu oma; e kuru ana ahau, kahore ia e rite ki ana i nga patunga tapu, e uru tahi ana ki to te aata? te kaipatu o te hau: 27 Engari e pehia ana e ahau 19 Na, he pehea ra taku korero? he tikanga mea ranei toku tinana, meinga ana hoki hei pononga maku; kei te mea e patua na ma te whakapakoko? he tikanga kauwhau pea ahau ki etahi atu, ko ahau ia ka akiritia mea ranei te whakapakoko? 20 Otira e ki ana ahau, atu.

10 E kore ahau e pai, e oku teina, kia kuware koutou, i raro katoa o matou matua i te kapua, i haere katoa ano hoki ra roto i te moana; 2 I iiriria ano ratou katoa ki a Mohi i roto i te kapua, i roto hoki i te moana; 3 A i kai ratou i te kai kotahi, he mea wairua; 4 I inu hoki ratou katoa i te wai kotahi, he mea wairua; no te mea i inu ratou i ta te mea wairua, ara i ta te toka i whai nei i a ratou: a ko taua toka ra ko te Karaiti. 5 Otiia kihai te Atua i ahuareka ki te nuinga o ratou; i turakina iho hoki ratou i te koraha. 6 Na, hei tohu enei mea ki a tatou, kia kaua tatou e hiahia ki nga mea kino, kei pera me ratou i hiahia ra. 7 Kaua ano koutou e karakia ki nga whakapakoko, kei pera me etahi o ratou; kua otu ra hoki te tuhituhu, I noho te iwi ki te kai, ki te inu, a whakatika ana ki te takaro. 8 Kaua hoki tatou e moepuku, kei pera me etahi o ratou i moepuku, a hinga ana e rua tekau ma toru nga mano i te ratou. 9 Kaua hoki tatou e whakamatautau i a te Karaiti, kei pera me etahi o ratou i whakamatautau ra, a ngaro ana i te nakahi. 10 Kaua hoki koutou e amuamu, kei pera me etahi o ratou i amuamu, a ngaro ana ratou i te kaiwhakangaro. 11 Na, i pa enei mea ki a ratou hei tohu: kua tuhituhia nei hoki hei whakatupato i a tatou, i te hunga ka tae nei ki nga whakamutunga o te ao. (aiōn g165) 12 Na reira ko te tangata e mea ana e tu ana ia, kia tupato ia kei hinga. 13 Kahore ano kia pono ki a koutou tetahi whakamatautau e rere ke ana i te tangata: he pono

ko nga mea e patua ana e nga tauiwi, e patua ana ma nga rewera, he teka ma te Atua: e kore hoki ahau e pai kia uru tahi koutou ko nga rewera. 21 E kore koutou e ahei te inu i te kapu a te Ariki, i te kapu ano a nga rewera: e kore koutou e ahei te kai i te tepu a te Ariki, i te tepu hoki a nga rewera. 22 E mea ana ranei tatou kia hae mai te Ariki? he kaha koia tatou i a ia? 23 He tika nga mea katoa, otira e kore e pai katoa: he tika nga mea katoa, otira e kore e oti te waihangā e nga mea katoa. 24 Kaua tetahi e rapu ki tana ake, engari me rapu katoa i te pai mo tera, mo tera. 25 Ko nga mea katoa e hokona ana i te makete, kainga, kaua e uiui, kei he te hinengaro: 26 No te Ariki hoki te whenua me ona tini mea. 27 Ki te karangatia koutou e tetahi o te hunga whakapokore, a ka pai koutou kia haere; ko nga mea katoa e whakataktorua mai ki to koutou aroaro, kainga, kaua e uiui, kei he te hinengaro. 28 Ki te mea ia tetahi ki a koutou, I patua tenei ma te whakapakoko, kaua e kai, me whakaaro ki te kaiwhakaatu, ki te hinengaro hoki: 29 Ko te hinengaro, e ki ana ahau, ehara i tou, engari ko to tetahi; he aha toku herekoretanga kia whakakorea e tera atu hinengaro? 30 Ki te mea hoki na te aroha noa ahau i kai ai, he aha ahau i korerotia kinotia ai mo te mea i whakawhetai ai ahau? 31 Na reira, ahakoa kai, ahakoa inu, aha ranei, meinga katoatia hei whakakororia mo te Atua. 32 Kei waiho koutou hei tutukitanga waewae ki nga Hurai, ki nga Kariki ranei, ki te hahi ranei a te Atua; 33 Kia penei me ahau e whakamanawareka nei i te katoa i nga mea katoa, i

ahau kahore nei e rapu i te pai moku ake, engari i to 21 I te mea hoki e kai ana koutou, ka kai tena, tena, i te tokomaha, kia ora ai ratou.

11 Kia rite ta koutou ki taku, me taku ka rite nei ki ta te Karaiti. 2 Na, e whakamoemiti ana ahau ki a koutou, mo koutou ka mahara ki ahau i nga mea katoa, ka pupuri hoki i nga whakarerenga iho, i aku i tuku atu na ki a koutou. 3 Na e mea ana ahau kia matau koutou, ko te Karaiti te o nga tane katoa; ko te tane te o te wahine; ko te Atua ano te o te Karaiti. 4 Ko te tangata e inoi ana, e poropiti ana, me te hipoki ano te upoko, e whakaiti ana ia i tona upoko. 5 Ko te wahine ia e inoi ana, e poropiti ana ranei, kahore nei he hipoki o te upoko, e whakaiti ana ia i tona upoko: e rite tonu ana tena ano kua oti tona te heu. 6 Ki te kahore hoki te wahine e hipokina, kia waruhia hoki ia: ki te mea he mea whakama ki te wahine kia waruhia, kia heua ranei, me hipoki ia. 7 E kore hoki e tika mo te tane kia hipokina tona upoko, ko te ahua hoki ia, ko te kororia o te Atua: ko te wahine ia te kororia o te tane. 8 Ehara hoki i te mea no te wahine te tane, engari no te tane te wahine; 9 Kihai ano te tane i hanga ma te wahine, engari ko te wahine ma te tane. 10 Koia i tika ai hei runga i te o te wahine te tohu o te mana, he mea mo nga anahera. 11 Ahakoa ra, e kore te tane e motuhia ketia i te wahine, e kore ano te wahine e motuhia ketia i te tane, i roto i te Ariki. 12 No roto hoki i te tane te wahine, waihoki i na te wahine mai te tane: na te Atua ano ia nga mea katoa. 13 Ma koutou tonu e whakaaro: he mea pai ranei kia inoi hipokikore te wahine ki te Atua? 14 E kore ranei te whakaaro maori nei ano e ako i a koutou, ki te mea he makawe roroa o te tane, he mea whakatutua tera mona? 15 Tena ki te mea he makawe roroa o te wahine, he mea whakakororia tera mona: kua hoatu hoki ona makawe ki a ia hei hipoki. 16 Otira ki te mea he ahua totohe tetahi, kahore o matou ritenga pera, kahore hoki o nga hahi a te Atua. 17 I ahau ia e korero nei i tenei ki a koutou, kahore aku whakamoemiti ki a koutou, kahore hoki koutou e whakamine mo te pai, engari mo te kino. 18 Na ko te tuatahi, i a koutou ka whakamine ki roto ki te hahi, ka rongo ahau he ana ahau ki tetahi wahi. 19 Kua takoto hoki kia whai titorehangā koutou, kia kitea ai te hunga e paingia wahi kotahi, e kore e taea kia kai i te hapa a te Ariki:

20 Na, ka huihui koutou ki te 21 I te mea hoki e kai ana koutou, ka kai tena, tena, i tana hapa i mua atu i tetahi: a ka hiakai tetahi, ka haurangi tetahi. 22 He aha? Kahore koia o koutou whare e kai ai, e inu ai koutou? e whakahawea ana ranei koutou ki te hahi a te Atua, e mea ana hoki kia whakama te hunga kahore nei a ratou mea? Kia pehea atu taku kupu ki a koutou? kia whakamoemiti oti ahau ki a kou tou mo tenei mea? e kore ra ahau e whakamoemiti. 23 Kua riro mai hoki i ahau i te Ariki taku i tuku atu ra ki a koutou, ara, i taua po i tukua ai ia, i tangohia e te Ariki, e Ihu, te taro: 24 A ka mutu te whakawhetai, ka whatia e ia, na ka mea ia, Tangohia, kainga; ko toku tinana tenei ka whatiwhatia nei mo koutou: meinga tenei hei whakamahara ki ahau. 25 Me te kapu ano i te mutunga o te hapa, me tana mea ano, Ko te kawenata hou tenei kapu i runga i oku toto: meinga tenei i nga inumanga katoa hei whakamahara ki ahau. 26 I nga wa katoa hoki e kai ai koutou i tenei taro, e inu ai i tenei kapu, e whakakitea ana e koutou te matenga o te Ariki, kia tae mai ra ano ia. 27 Mo reira ki te kai he tetahi, ki te inu he i te kapu a te Ariki, ka whai hara ia i te tinana, i nga toto, o te Ariki. 28 Engari kia uiui te tangata ki a ia ano, ka kai ai i taua taro, ka inu ai i taua kapu. 29 No te mea ki te kai he, ki te inu he tetahi, e kai ana, e inu ana i te whakawa mona, te whakaaro ko te tinana o te Ariki. 30 No konei hoki he tokomaha i roto i a koutou e ngoikore ana, e mate ana, he tokomaha ano kua moe. 31 Me i whakawa hoki tatou i a tatou ano, kihai i whakataua te he ki a tatou. 32 Ki te whakawakia ia tatou, he mea whakaako tatou na te Ariki, kei tukua ngatahitia tatou me te ao ki te he. 33 Heoi, e oku teina, ka huihui koutou ki te kai, me tatari tetahi ki tetahi. 34 Ki te hiakai tetahi, hei roto i tona whare kai ai; kei ai to koutou huihuinga hei take whakawa. Ko era atu mea hoki, maku e whakatika ina tae atu ahau.

12 Na mo nga mea wairua, e oku teina, kahore ahau e pai kia kuware koutou. 2 E matau ana koutou, i a koutou e Tauwi ana, he mea kahaki koutou ki nga whakapakoko reokore, me koutou i kahakina ra. 3 Koia ahau ka whakakite nei ki a koutou, e wehewehenga kei roto i a koutou; a e whakapono kore tetahi tangata, na te Wairua nei o te Atua ana korero, e ki, He mea kanga a Ihu: e kore ano e taea e tetahi te mea, Ko Ihu te Ariki, ki te kahore te Wairua ana i roto i a koutou. 4 Na, he maha nga wehewehenga o nga mea Tapu. 5 A he maha nga

wehewehenga o nga minitatanga, kotahi ano ia Ariki. 6 He maha ano hoki nga tu ahua o nga mahi; kotahi tetahi. 7 Otira e homai ana ki tena, ki tena, te whakakitenga hari tahi ana nga wahi katoa. 8 E homai ana hoki ki tetahi e te tinana o te Karaiti, he wahi ano nona tenei, tenei. 9 Wairua te kupu whakaaro; ki tetahi atu ko te kupu A kua whakanohoia e te Atua etahi i roto i te hahi, ko matau, he mea na taua Wairua ano; 10 Ki tetahi atu ko nga apotoro ki mua, tuarua ko nga poropiti, tuatoru te whakapono, na taua Wairua ra ano; ki tetahi atu ko nga kaiwhakaako, muri iho ko nga merekara, me ko nga mana whakaora, na taua Wairua ano: 11 Na, ko enei mea katoa? he poropiti oti katoa? he wairua; ki tetahi atu ko nga reo huhua; ki tetahi atu ko kaiwhakaako katoa? he kaimahi katoa i te merekara? te whakamaoritanga i nga reo: 12 Pera ranei? 13 Ahakoa korero noa ahau i nga reo o nga tangata, o nga anahera, ki te kahore oku aroha, ka rite ahau ki te parahi tangi, ki te himipora tatangi. 14 Ahakoa kei ahau te mahi poropiti, a kitea ana e ahau nga mea ngaro katoa, me te matauranga katoa; ahakoa kei ahau katoa te whakapono, e taea ai te whakaneke i nga maunga, ki te kahore oku aroha, ehara rawa ahau. 15 Ahakoa ka hoatu e ahau aku taonga katoa hei whangai i te hunga rawakore, ahakoa ka tukua e ahau toku tinana kia tahuna, ki te kahore oku aroha, kahore rawa he pai ki ahau. 16 He manawanui te aroha, a he atawhai; e kore te aroha e hae; e kore te aroha e whakahihhi, e kore e whakapehapeha, 17 Kahore ona tikanga whanoke, e kore e whai ki ana ake, e kore e riri wawe, e kore e whakairi kino; 18 E kore e hari ki te he, engari ka hari tahi me te pono; 19 E whakamanawanui ana ki nga mea katoa, e whakapono ana ki nga mea katoa, e tumanako ana ki nga mea katoa, e whakaririka kau ana ki nga mea katoa. 20 E kore rawa te aroha e taka: na, ahakoa mahi poropiti, e memeha; ahakoa reo ke, e mutu; ahakoa matauranga, e memeha. 21 E matau ana hoki tatou ko tetahi wahi anake, e poropiti ana tatou ko tetahi wahi anake; 22 Otira ka tae mai te tino mea, ko reira memeha ai taua wahi. 23 I toku tamarikitanga i rite aku korero ki a te tamariki, i rite toku ngakau ki to te tamariki, i rite oku whakaaro ki o te tamariki, no toku kaumatuatanga nei, whakarereea ake e ahau nga mea tamariki. 24 Inaianei hoki he titiro pouriuri ta tatou i roto i te whakaata, ko reira ia

he kanohi, he kanohi: inaianei e matau ana ahau ko tetahi wahi anake; ko reira ia ahau mohio ai me ahau i mohiotia ra. 13 Na, tenei te mau nei te whakapono, te tumanako, te aroha, enei e toru; ko te mea nui rawa ia o enei ko te aroha.

14 Whaia te aroha; kia matenui ki nga mea wairua, ko te mea nui rawa ia kia poropiti koutou. 2 Ki te mea he reo ke te korero a tetahi, ehara tana i te korero ki nga tangata, engari ki te Atua: e kore hoki te tangata e matau; heoi e korero ana ia, ara te wairua, i nga mea ngaro. 3 Ko te tangata ia e poropiti ana, e korero ana ia ki nga tangata hei hanga i te pai, hei whakahirihiri, hei whakamarie. 4 Ko te tangata e korero ana he reo ke, e hanga ana i te pai mona ake; ko te tangata ia e poropiti ana e hanga ana i te hahi. 5 He pai tonu ki ahau me i korero koutou i nga reo ke, erangi ia kia poropiti koutou: nui atu hoki te poropiti i te tangata korero i nga reo, ki te kore ia e whakamaori, hei hanga mo te whare, ara mo te hahi. 6 Na, e oku teina, ki te haere atu ahau ki a koutou me te korero i nga reo ke, ma te aha ka whiwhi ai koutou i te pai i ahau, ki te mea ehara taku korero ki a koutou i te whakakite, i te matauranga, i te mahi poropiti, i te whakaako ranei? 7 Na ahakoa nga mea kahore he ora, he reo tona, he putorino ranei, he hapa ranei, ki te kore e puta ke te tangi, me pehea e mohiotia ai te rangi o te putorino, o te hapa ranei? 8 Ki te kahore hoki e marama te tangi o te tetere, ko wai e takatu ki te whawhai? 9 Waihoki ko koutou, ki te kahore o koutou arero e korero i te kupu marama, me pehea ka mohiotia ai te mea i korerotia? e korero hoki koutou ki te hau. 10 Tena pea kei te ao aua reo maha, heoi kahore he reo tikangakore. 11 Na, ki te kore e kitea e ahau te tikanga o te reo, ka meinga ahau e te tangata e korero ana he tautangata; hei tautangata ano ki ahau taua tangata e korero ana. 12 Me koutou ano, ka matenui na koutou ki nga mea wairua, me whai kia hira to koutou pai hei hanga i te whare, ara i te hahi. 13 Na, ko te tangata e korero ana i te reo ke, me inoi kia taea e ia te whakamaori. 14 Ki te mea hoki he reo he toku ina inoi, ko toku wairua te inoi ana; ko toku mahara ia kahore he hua. 15 Me pehea ra? Ka inoi ahau i runga i te wairua, a ka inoi ano i runga i te mahara; ka waiata ahau i runga i te wairua, ka waiata ano i runga i te mahara. 16 Penei, mehemea ki te whakapai koe i runga i te

wairua, me pehea te tangata e noho ana i te wahi o te kuware ka mea ai, Amine, ki tau whakawhetai? e kore hoki ia e mohio ki tau e korero ai. 17 He pono ka pai tau whakawhetai, otia e kore e hanga te pai o tera. 18 E whakawhetai ana ahau ki te Atua, moku i korero i nga reo maha atu i o koutou katoa: 19 Otiia i roto i te hahi, pai ke atu ki ahau te korero i nga kupu e rima i runga i te mahara, hei ako mo era atu, i te korero i nga kupu tekau mano i te reo ke. 20 E oku teina, aua o koutou mahara e whakatupu tamariki; ko te mauahara ia, tena hei kohungahunga koutou, engari ko nga mahara kia kaumatau. 21 Ka oti te tuhituhi i roto i te ture, He tangata reo ke, he ngutu ke hei kaikorero maku ki tenei iwi; heoi e kore tonu ratou e rongo ki ahau, e ai ta te Ariki. 22 No reira hei tohu nga reo ke, ehara ki te hunga whakapono, engari ki te hunga kahore e whakapono: ko te mahi poropiti ia he tohu, ehara ki te hunga kahore e whakapono, engari ki te hunga e whakapono ana. 23 Na, kite huihui te hahi katoa ki te wahi kotahi, a ka korero te katoa i nga reo, a ka tomo mai te hunga kuware, te hunga whakaponokore, e kore ranei ratou e mea he porangi koutou? 24 Tena ka poropiti katoa, a ka tapoko mai tetahi tangata whakaponokore, kuware ranei, ka mau tona he i te katoa, ka whakawakia e te katoa; 25 Ka whakakitea nga mea ngaro o tona ngakau; na ka takoto tapapa ia, ka koropiko ki te Atua, me tana ki ake ano, he pono kei roto i a koutou te Atua. 26 Na, e pehea ana tena, e oku teina? Ka huihui koutou, he waiata ta tetahi o koutou, he whakaako ta tetahi, he reo ta tetahi, he whakakitenga ta tetahi, he whakamaoritanga ta tetahi. Meinga nga mea katoa hei hanga mo te whare. 27 Ki te korero tetahi i te reo ke, kia tokorua, kei neke ake i te tokotoru ki te korero, me takikotahi; kia kotahi hoki hei whakamaori: 28 Ki te kahore ia he kaiwhakamaori, kaua ia e korero i roto i te hahi; engari me korero ki a ia ano, ki te Atua hoki. 29 Kia tokorua, kia tokotoru nga poropiti hei korero, ma etahi e hurihuri atu. 30 Ki te whakakitea mai ia he mea ki tetahi e noho noa ana, me noho puku to mua. 31 E ahei hoki koutou katoa te poropiti takitahi, kia ako ai te katoa, kia whakamarietia ai te katoa; 32 E ngohengohe ana hoki ki nga poropiti nga wairua o nga poropiti. 33 Ehara hoki te Atua i te Atua o te whakararuraru, engari no te rangimarie; e pera ana hoki i roto i nga hahi katoa o te hunga tapu. 34 Kaua nga wahine e korero i roto i nga hahi: e kore

hoki ratou e tukua kia korero; engari me whakarongo matou he kaiwhakaatu teka i ta te Atua; no te mea ka marie, ko ta te ture hoki tena e mea nei. 35 Ki te whakaaturia nei e matou te Atua, nana i whakaara hiahia hoki ratou ki te ako i tetahi mea, me ui ki a ake a te Karaiti; kihai nei i whakaarahia e ia, ki te ratou tahu i roto i te whare: he mea whakama hoki kahore te hunga mate e ara. 16 Ki te kahore hoki te kia korero te wahine i roto i te hahi. 36 He aha? i puta hunga mate e whakaarahia, kihai ano a te Karaiti i mai koia te kupu a te Atua i a koutou? i tae atu ranei whakaarahia: 17 A mehema kahore a te Karaiti i ara, ki a koutou anake? 37 Ki te mea tetahi he poropiti ia, he mea hanga noa to koutou whakapono; kei roto he tangata ranei i te Wairua, mana e whakaae ki aku tonu koutou i o koutou hara. 18 Me te hunga hoki kua e tuhituhi atu nei ki a koutou, he ture ena na te Ariki. moe atu i roto i a te Karaiti, kua ngaro ratou. 19 Ki te 38 Otira ki te kuware tetahi, waiho atu kia kuware ana. mea hei tenei ao anake he tumanako ma tatou ki a 39 Na, e oku teina, matenuitia te mahi poropiti, kaua te Karaiti, nui atu te pouri mo tatou i o nga tangata hoki e riria te korero i nga reo ke. 40 Otira kia atanga katoa. 20 Ko tenei kua ara a te Karaiti i te hunga mate, te mahi i nga mea katoa, kia totika.

15 Na, me whakaatu e ahau ki a koutou, e oku

teina, te rongopai i kauhautia e ahau ki a koutou, ta koutou hoki i whakaae na, ta koutou hoki e tu na, 2 Te mea hoki e ora na koutou; ka whakaatu ahau ki a koutou i nga kupu i kauhwai ai ahau ki a koutou, ki te mau tera i a koutou, ki te mea ehara to koutou i te whakapono noa. 3 I hoatu na hoki e ahau ki a koutou i te tuatahi te mea i riro mai i ahau, ara i mate a te Karaiti mo o tatou hara, i pera me ta nga karaipiture; 4 A i tanumia; a i ara ake ano i te toru o nga ra, i pera me ta nga karaipiture; 5 A ka whakakite ki a Kipa; muri iho ki te tekau ma rua; 6 Muri iho ka whakakite ki nga hoa tokomaha ake i te rima rau i te kitenga kotahi, e ora nei ano te nuinga o ratou, ko etahi ia kua moe; 7 Muri iho ka whakakite ki a Hemi; muri iho ki nga apotoro katoa; 8 A muri rawa iho ka whakakite hoki ia ki ahau, me te mea i whanau tomuri nei ahau. 9 Ko te iti rawa hoki ahau o nga apotoro, kahore e tau kia kia he apotoro, moku i whakatoi i te hahi a te Atua. 10 Heoi na te aroha noa o te Atua tenei ahua oku: kihai ano tona aroha noa ki ahau i maumauria; heoi nui atu taku mahi i ta ratou katoa: ehara ia i te mea naku, engari na te aroha noa o te Atua i mahi tahi me ahau. 11 Na, ahakoa naku, ahakoa na ratou, ko ta matou kauhwai tenei, ko ta koutou ano tenei i whakapono ai. 12 Na, e kauhautia nei a te Karaiti, tona aranga ake i te hunga mate, he pehea te kupu a etahi o koutou, kahore he aranga ake o te hunga mate? 13 Mehemea hoki kahore he aranga o te hunga mate, kihai ano a te Karaiti i ara. 14 Mehemea hoki kahore a te Karaiti i ara, maumau noa ta matou kauhwai, maumau noa to koutou whakapono. 15 Ae ra, ka kitea hoki

kuwahei matamua mo te hunga kua moe. 21 Na te tangata nei hoki te mate, waihoki na te tangata te aranga o te hunga mate. 22 I roto hoki i a Arama ka mate katoa nga tangata, waihoki i roto i a te Karaiti ka whakaorangia katoatia. 23 Otia ko tenei, ko tenei, i tona ake turanga; ko te Karaiti te matamua; muri iho ko te hunga a te Karaiti a tona haerenga mai. 24 Ko reira te mutunga, ina oti te rangatiratanga te hoatu e ia ki te Atua, ara ki te Matua; ina memeha i a ia nga kawanatanga katoa, nga mana katoa, me te kaha. 25 Kua takoto hoki te tikanga kia kingi ia, kia meinga katoatia ra ano e ia ona hoariri ki raro i ona waewae. 26 Ko te hoariri whakamutunga e whakakahoretia ko te mate. 27 No te mea, ka oti nga mea katoa te pehi e ia ki raro i ona waewae. Otira i tana kianga, Ka oti nga mea katoa te pehi ki raro i a ia; e marama ana kua waiho i waho te kaipehi o nga mea katoa ki raro i a ia. 28 A ka oti nga mea katoa te pehi e ia ki raro i a ia, ko reira hoki te Tama riro ai ki raro i te kaipehi o nga mea katoa ki raro i a ia, kia katoa ai te Atua i roto i te katoa. 29 Penei ka aha te hunga e iriuria ana hei whakakapi mo te hunga mate? Ki te kahore rawa te hunga mate e ara, he aha hoki ratou ka iriuria ai hei whakakapi mo te hunga mate? 30 He aha ano tatou ka tu wehi ai i nga wa katoa? 31 Na koa taku oati, na toku whakamanamana ki a koutou, e oku teina, i roto i a Karaiti lhu, ina mo te mate ahau i ia ra, i ia ra. 32 Ha, mehemea ahau i whawhai ki te kararehe i Epeha, pera ana me te tangata, he aha te pai ki ahau? Ki te kahore te hunga mate e ara, e kai tatou, e inu, ko apopo hoki tatou mate ai. 33 Kei whakapohetia koutou: Ki te kino nga hoa, ka heke ki te kino nga tikanga pai. 34 Oho ake ki te tika, a kaua e hara; kahore hoki o etahi matauranga ki te Atua: i korero ai ahau kia whakama ai koutou. 35 Otira tera tetahi

e ki mai, peheatia ai te whakaarahanga o te hunga te whakakakahu ki te piraukore, me tenei hanga mate? he tinana aha hoki to ratou ina haere mai? matemate nei te whakakakahu ki te matekore, ko 36 Kuware! ko tau e whakato na, e kore e puta ki te reira rite ai te korero i tuhituhia, horomia ake te mate ora, ki te kahore e mate: 37 A ko tau e whakato na, e te wikitoria. 55 E te mate kei hea tou wero? E te ehara i te tinana e puta ake a mua tau e whakato reinga kei hea tou wikitoria? (Hadēs g86) 56 Ko te hara na, engari he kakano kau no te witi ranei, no tetahi to te mate wero; na te ture hoki i kaha ai te hara: 57 atu mea ranei: 38 E hoatu ana hoki e te Atua ki Ki te Atua ia te whakawhetai, nana nei i homai te taua kakano he tinana, ko tana i pai ai, a ki tenei wikitoria ki a tatou, he meatanga na to tatou Ariki, na kakano, ki tenei kakano, tona ake tinana. 39 Ehara i Ihu Karaiti. 58 Heoi, e oku teina aroha, kia u, kei taea te kikokiko kotahi nga kikokiko katoa: engari tera ano te whakakorikori, kia hira te mahi ki te Ariki i nga wa to te tangata kikokiko, a rere ke ano to te kararehe katoa, e matau ana hoki koutou, ehara i te maumau kikokiko, rere ke to te manu, rere ke to te ika. 40 Ko to koutou mauui i roto i te Ariki.

etahi tinana no te rangi, ko etahi tinana no te whenua: otīia rere ke te kororia o nga mea o te rangi, rere ke to nga mea o te whenua. 41 He kororia ke to te ra, he kororia ke to te marama, he kororia ke hoki to nga whetu: na poka ke te kororia o tetahi whetu i to tetahi whetu. 42 He pera ano te aranga o te hunga mate. E whakatokia pirautia ana; e whakaarahia piraukoretia ana: 43 E whakatokia honorekoretia ana; e whakaarahia kororiatia ana: e whakatokia ngoikoretia ana; e whakaarahia kahatia ana: 44 E whakatokia ana he tinana maori; e whakaarahia ana he tinana wairua. Mehemea tera he tinana maori, tera ano hoki he tinana wairua. 45 He penei hoki te mea i tuhituhia, Ko te tangata tuatahi, ko Arama, i meingga hei tangata ora; ko te Arama whakamutunga ka waiho hei wairua whakaora. 46 He ahakoa ra ehara te mea wairua i te tuatahi, engari te mea maori; no muri te mea wairua. 47 Ko te tangata tuatahi no te whenua, he mea oneone: ko te tangata tuarua no te rangi. 48 Ko nga mea oneone rite tonu ki te mea oneone; ko nga mea o te rangi rite tonu ki te mea o te rangi. 49 Na, kua mau nei ki a tatou te ahua o te mea oneone, waihoki ka mau ano ki a tatou te ahua o te rangi. 50 Ko taku korero tenei, e oku teina, e kore e tau kia riro te rangatiratanga o te Atua i te kikokiko, i te toto; e kore ano te piraukore e riro i te pirau. 51 Na, he mea huna tenei ka korerotia nei e ahau ki a koutou. E kore tatou katoa e moe, engari e whakaahuatia ketia tatou katoa; 52 E kore e aha, kimo kau te kanohi, i te tetere whakamutunga: e tangi hoki te tetere whakamutunga: e tangi hoki te tetere, a e whakaarahia nga tupapaku, he mea piraukore, a ka whakaahuatia ketia tatou. 53 Kua takoto hoki te tikanga kia kakahuria te piraukore e tenei pirau, kia kakahuria hoki te matekore e tenei hanga matemate nei. 54 Heoi ka oti tenei pirau

16 Na mo te kohikohi mo te hunga tapu, peratia me taku i whakarite ai ki nga hahi o Karatia. 2 Hei te ra tuatahi o te wiki ka whakatakoto ia tangata, ia tangata o koutou ki te taha tohu ai, kei te ahua o te manaakitanga i a ia, kei waiho nga kohikohi mo te wa e tae atu ai ahau. 3 A ka tae atu ahau, maku e tono te hunga e whakapaingia ana e a koutou pukapuka hei mau i ta koutou aroha noa ki Hiruharama. 4 A ki te tika kia haere atu ano hoki ahau, ko matou tahi e haere. 5 Na ka haere atu ahau ki a koutou, ina tika ahau ra Makeronia: e tika ana hoki ahau ra Makeronia. 6 A tera pea ahau e noho roa ki a koutou, taka noa pea te hotoke, kia ai koutou hei arahi i ahau ki te wahi e haere atu ai ahau. 7 E kore hoki ahau e pai kia titiro haere noa ahau i a koutou aiane; e tumanako ana hoki ahau kia whakatau iho ahau ki a koutou, ki te tukua e te Ariki. 8 Engari ka noho ahau ki Epeha taea noatia te Petekoha; 9 Kua tuwhera mai nei he kuwaha rahi ki ahau, he mahi nui, a tera ano te tokomaha o te hunga tautohe. 10 Na, ki te tae atu a Timoti, meingga kia kaua ia e noho wehi i roto i a koutou: e mahi ana hoki ia i te mahi a te Ariki, e penei ana me ahau nei: 11 Na reira kei whakahawea tetahi ki a ia; engari ata arahina ia i runga i te rangimarie, kia haere mai ai ki ahau: e tatari ana hoki ahau ki a ia, ratou ko nga teina. 12 Na, ko to tatou teina, ko Aporo, nui atu taku tohe ki a ia kia haere atu ratou ko nga teina ki a koutou: otira kihai rawa ia i pai kia haere atu i tenei wa: otira mana e haere atu a te wa e watea ai. 13 Kia mataara, e tu i runga i te whakapono, whakatane, kia kaha. 14 Kia meatia a koutou mea katoa i runga i te aroha. 15 He tohe tenei naku ki a koutou, e oku teina; e mohio ana koutou ki nga tangata o te whare o Tepana, ko te matamua tera

o Akaia, kua tuku ano i a ratou hei kaimahi mo te hunga tapu; **16** Kia ngohengohe hoki koutou ki nga tangata pera, ki te hunga katoa ano e mahi tahi ana, e uaua ana. **17** Hari tonu hoki ahau ki te haerenga mai o Tepana, ratou ko Porotunatu, ko Akaiku: na ratou hoki i rite ai nga mea i kore i a koutou. **18** I ora hoki i a ratou toku wairua, o koutou hoki: na kia mohio koutou ki te hunga pera. **19** Tenei nga hahi o Ahia te oha atu nei ki a koutou. He maha hoki nga mihī atu a Akuira raua ko Piriheria i roto i te Ariki, a te hahi hoki i to raua whare. **20** Tenei nga teina katoa te oha atu nei ki a koutou. Oha atu ki a koutou ano, kei te kihi tapu. **21** Ko te oha tenei aku, a Paora, he mea na toku ringa ake. **22** Ki te kore tetahi e aroha ki te Ariki, kia waiho ia hei Anatema Maranata. **23** Kia tau te aroha noa o te Ariki, o Ihu Karaiti, ki a koutou. **24** Hei a koutou katoa toku aroha i roto i a Karaiti Ihu. Amine.

2 Koriniti

1 Na Paora, i paingia e te Atua hei apotoro ma Ihu Karaiti, na te teina hoki, na Timoti, ki te hahi a te Atua i Koriniti, ratou ko te hunga tapu katoa i Akaia puta noa: **2** Kia tau ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti. **3** Kia whakapaingia te Atua, te Matua o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, te Matua o nga mahi tohu, te Atua o te whakamarie katoa; **4** Ko ia hoki te kaiwhakamarie i a matou i o matou paweratanga katoa, e taea ai e matou te whakamarie te hunga e pehia ana e te aha, e te aha, ma te whakamarie e whakamarie nei te Atua i a matou. **5** I te mea kei te hira tonu nga mamae o te Karaiti i roto i a matou, kei te pera ano te hira o to matou whakamarietanga i roto i a te Karaiti. **6** Na, ahakoa tukinotia matou, he mea tena kia whakamarietia ai, kia whakaorangia ai koutou; ahakoa ranei whakamarietia matou, he mea tena kia whakamarietia ai koutou, koia tena e mahi na, i a koutou ka whakaririka kau na ki aua mamae e mamae nei ho ki matou: **7** E u ana hoki to matou whakaaro ki a koutou, i te mohio iho, ka uru na koutou ki nga mamae, ka uru ano hoki koutou ki te whakamarietanga. **8** Kahore hoki matou e pai kia ngaro i a koutou, e oku teina, te paweratanga i tupono ki a matou i Ahia, te tino taimaha o te pehanga i a matou, nuku noa atu i to matou kaha, na poroporoaki ana matou ki te ora: **9** Ae, i roto ano i a matou te kupu mo te mate, kia kaua o matou whakaaro e u ki a matou ano, engari ki te Atua, ki te kaiwhakaara i te hunga mate: **10** Nana matou i whakaora i taua mate nui, a e whakaora ano ia: e u ana o matou whakaaro ki a ia, tera ia e whakaora tonu i a matou; **11** Me koutou hoki ka awhina tahi na ki ta koutou inoi mo matou; kia whakawhetai te tokomaha mo matou, mo te aroha noa na te tokomaha i homai ki a matou. **12** Ko ta matou whakamanamana hoki ko tenei, ko te whakaaetanga ake o to matou hinengaro, kei runga i te tapu, i te tapatahi o te Atua, ehara i te mea kei runga i to te kikokiko mohio, engari i to te Atua aroha noa, ta matou whakahaere i te ao, ki a koutou rawa ano ia. **13** Ehara hoki ta matou e tuhituhi atu nei ki a koutou i te mea ke i ta koutou e korero na i te pukapuka, e whakaae na; a e u ana toku whakaaro, e whakaae koutou taea noatia te mutunga; **14** Me koutou ano i whakaae mai na ko tetahi wahi ki a matou, ko matou ta koutou e whakamanamana ai, pera hoki me koutou, ko koutou ta matou e whakamanamana ai i te ra o to tatou Ariki, o Ihu. **15** Na, i toku whakapono ki tenei, i mea ahau kia haere atu i mua ra ki a koutou, kia rua ai painga ki a koutou; **16** Kia tika atu ma koutou na ki Makeronia, a kia hoki mai i Makeronia ki a koutou, a ma koutou e whakatika atu taku haere ki Huria. **17** Na, i ahau ka whakaaro i tenei, i hanga noa iho ranei toku ngakau? he whakaaro ranei no te kikokiko oku whakaaro e mea ai ahau, Ae, ae, kahore, kahore? **18** Otira i te mea he pono te Atua, ehara ta matou kupu ki a koutou i te ae, i te kahore. **19** Ko te Tama hoki a te Atua, ko Ihu Karaiti, i kauwhautia ra e matou i roto i a koutou, ara e ahau, e Hirawanu, e Timoti, ehara i te ae, i te kahore ranei, engari he ae i roto i a ia. **20** Pewheia ake hoki te maha o nga kupu homai a te Atua, kei roto tonu i a ia te ae; a ma roto mai hoki i a ia te Amine, hei kororia mo te Atua i roto i a tatou. **21** Na, ko te kaiwhakau i a matou me koutou i roto i a te Karaiti, ko te kaiwhakawahi i a tatou, ko te Atua; **22** Nana tatou i hiri, nana hoki i homai te wahi tuatahi, ara te Wairua ki roto ki o tatou ngakau. **23** Na, ka karanga ahau ki te Atua hei kaititiro mo toku wairua, he tohu naku i a koutou te haere wawe atu ai ahau ki Koriniti. **24** Ehara i te mea hei rangatira matou mo to koutou whakapono, engari hei hoa mahi matou i te hari mo koutou: na te whakapono hoki koutou i tu ai.

2 Otira kua takoto tenei i roto i ahau, kia kaua toku hokinga atu ki a koutou e waiho i runga i te pouri. **2** Na, ki te whakapouri hoki ahau i a koutou, ko wai hoki hei whakaora i toku ngakau? ko ia anake e whakapouritia nei e ahau. **3** A i tuhituhi atu ahau i taua mea nei ano ki a koutou, kei tae atu ahau, ka whakapouritia ahau e te hunga i tika nei ma ratou ahau e whakahari; i te u o toku whakaaro ki a koutou katoa, ko toku hari te hari o koutou katoa. **4** He nui hoki no te pouri, no te mamae o te ngakau, i tuhituhi atu ai ahau ki a koutou me nga roimata maha: ehara i te mea hei whakapouri i a koutou, engari kia matau ai koutou ki toku aroha e hira rawa nei ki a koutou. **5** Mehemea na tetahi i whakapouri, ehara i te mea e whakapouri ana ia i ahau, engari i a koutou katoa; i tetahi wahi ia, e kore nei ahau e mea rawa he nui. **6** E rahi ana mo taua tu tangata ko tenei whiu i

whakapangia nei e te tokomaha. 7 Engari rawa ia me teka no te reta, engari no te wairua: he whakamate whakarere noa iho tana e koutou, ka whakamarie i a hoki ta te reta, he whakaora ia ta te wairua. 7 Na, ia, kei tupono ka horomia ia e tona pouri nui rawa. mehemea te minitatanga o te mate i tuhituhia nei, i 8 Koia ahau ka inoi ki a koutou, kia whakaukia to whaoa nei ki nga kohatu, i puta kororia mai, i kore ai koutou aroha ki a ia. 9 Na konei ano hoki ahau i e taea e nga tama a Iharaira te titiro matatau atu ki tuhituhu atu ai, hei whakamatau i a koutou, mehemea te mata o Mohi i te kororia o tona mata; he kororia e ngohengohe ana koutou i nga mea katoa. 10 ia e memeha ana: 8 E kore ianei e nui noa atu te Ko te tangata e whakarerea ai e koutou tana, ka kororia o te minitatanga o te wairua? 9 Na, mehemea whakarereano e ahau: ko taku hoki i whakarere noa te minitatanga o te whakatau he he kororia, heoi hira ai, mehemea i pera ahau, he whakaaro ki a koutou, i rawa atu te kororia o te minitatanga o te tika. 10 He whakarereanoatia e ahau i te aroaro o te Karaiti; 11 pono hoki, kahore te mea i whakakorioriatia i whai Kei ra rungatia mai tatou e Hatana: ehara hoki tatou kororia i tenei wahi, ara na te kororia e hira rawa nei. i te kuware ki ana rauhanga. 12 Na, i toku taenga 11 Mehemea hoki he kororia to te mea e memeha ki Toroaki te kauwhau i te rongopai o te Karaiti, a ana, nui noa atu te kororia o te mea pumau. 12 Na, i ka puare mai ki ahau tetahi kuwhaha, he mea na te a matou ka tumanako nei ki tenei, nui atu to matou Ariki, 13 Kahore he tanga mo toku wairua, he kore maia ki te korero: 13 Kahore ano e pera me Mohi i i kite i toku teina, i a Taituha: heoi ka poroporoaki maka nei i te hipoki ki tona mata, kei titiro matatau ahau ki a ratou, ka haere ki Makeronia. 14 Na, me atu nga tama a Iharaira ki te tukunga iho o te mea whakawhetai ki te Atua, e mea tonu nei i a matou kia e memeha haere ana: 14 Otira i whakapakeketia o whakamanamana i roto i a te Karaiti, e whakaatu nei ratou hinengaro: no te mea taea noatia mai tenei ra i ma roto i a matou i te ha o tona maturanga i nga te korerotanga o te kawenata tawhito e mau tonu ana wahi katoa. 15 He kakara pai hoki matou no te Karaiti taua hipoki ra ano, kahore ano i hurahia; i roto ia i a ki te Atua, i runga i te hunga e whakaorangia ana, i te Karaiti ka whakakahoretia. 15 Na, tae noa mai ki runga ano i te hunga e whakangaromia ana: 16 Ki tenei ra, ki te korerotia a Mohi, e takoto ana he hipoki tetahi he kakara no te mate ki te mate; ki tetahi he ki runga i to ratou ngakau. 16 Na, kia huri ki te Ariki, kakara no te ora ki te ora. A ko wai e tau mo enei ka tangohia te hipoki. 17 Na, ko te Ariki, ko te Wairua mea? 17 Kahore hoki matou e pera i te tokomaha e ia; ko te wahi i noho ai te Wairua o te Ariki, kei reira whakatutua nei i te kupu a te Atua: engari he pera i ta te tikanga herekore. 18 Ko tatou katoa ia kahore he te pono, he pera i ta te Atua, e korero ana matou i te hipoki mo te mata, e whakaahua ana i te kororia o te aroaro o te Atua i roto i a te Karaiti.

3 E timata ana ano ranei matou te whakapai ki a matou ano? e pera ana ranei me etahi atu, e mea ana matou ki etahi pukapuka whakapai ma matou ki a koutou, ma koutou ranei ki a matou? 2 Ko koutou ta matou pukapuka, he mea tuhituhu ki o matou ngakau, e kitea ana, e korerotia ana e nga tangata katoa: 3 Kua marama na hoki, ko koutou he pukapuka na te Karaiti, he mea minita na matou, ehara i te mea tuhituhu ki te mangumangu, engari ki te Wairua o te Atua ora; he teka ki nga papa kohatu, engari ki runga ki nga papa kikokiko o te ngakau. 4 Ko tenei tu whakaaro o matou u tonu ki ta te Atua, he mea na te Karaiti: 5 He teka kei a matou ake te tikanga mo te whakaaro ki tetahi aha, me te mea na matou ake ano; engari na te Atua matou i whai tikanga ai; 6 Nana hoki matou i tau ai hei minita mo te kawenata hou; he

Atua, ano kei roto i te whakaata, a e whakaputaia ketia ana kia rite ki taua ahua ano, he kororia hono iho ki te kororia, i runga i ta te Wairua o te Ariki.

4 Na konei, i te mea kei a matou tenei mahi minita, i te mea ka tohungia nei matou, kahore matou e ngakaukore; 2 Engari kua whakarerea e matou nga mea huna o te whakama, kore ake matou e haere i runga i te tinihangia, kahore hoki e maminga ki te kupu a te Atua: ka waiho ia ko te whakapuakanga o te pono hei whakaatu i to matou pai ki te hinengaro tangata i te aroaro o te Atua. 3 Na, ki te mea he mea hipoko ta matou rongopai, he mea hipoki ki te hunga e whakangaromia ana: 4 I roto nei i a ratou te atua o tenei ao, e whakamatapo ana i nga whakaaro o te hunga kore whakapono, kei whitingia ratou e te marama o te rongopai o te kororia o te Karaiti, ko ia nei te ahua o te Atua. (aiōn g165) 5 He teka hoki ko

matou te kauwhautia nei e matou, engari ko Karaiti kore e rokohanga mai e noho tahanga ana. 4 Kei te Ihu hei Ariki, a ko matou nei hei pononga ma koutou, aue hoki tatou, te hunga i tenei whare wharau, i te he whakaaro ki a Ihu. 5 Ko te Atua hoki nana nei i taimaha: ehara i te mea e hiahia ana kia unuhia o ki te marama kia whiti i roto i te pouri, kua whiti ki tatou nei, engari kia kakahuria iho kia horomia ai te roto ki o matou ngakau, hei homai i te marama o te mea matemate e te ora. 6 Na, ko te kaihangā i a matauranga o te kororia o te Atua i te mata o Ihu tatou mo taua mea nei ano, ko te Atua, nana nei hoki Karaiti. 7 Ko tenei taonga ia o matou kei roto i te oko i homai ki a tatou te wahi tuatahi, ara te Wairua. 8 No oneone, kia kiia ai te kaha nui whakaharahara no te reira i te mea e maia tonu ana tatou, e matau ana Atua, ehara hoki i a matou; 9 E akina ana matou i nga hoki, i a tatou e noho nei i te tinana, he mea motu ke taha katoa, heoi kahore e pau te whakaaro; e raruraru mai i te Ariki ta tatou noho: 10 Ko ta tatou haere hoki ana, heoi kahore e ngakaukore; 11 E whakatoia ana, kei runga i te whakapono, kahore i runga i te titiro; 12 E heoi kahore i whakarere; e taia ana ki raro, heoi mea ana ahau, e maia ana ano tatou, ko ta tatou hoki kahore i whakangaromia; 13 E mau tonu ana hoki te tino pai ai, kia noho motu ke i te tinana, kia noho ai i matenga o Ihu ki o matou tinana, i a matou e haereere te Ariki. 14 Koia hoki tatou ka whai nei, ahakoa i konei nei; kia marama ai to Ihu ora i roto i o matou tinana. e noho ana, ahakoa e noho ke ana, kia ahuarekaina 15 Ko matou hoki e ora nei, e tukua tonutia ana ki te mai tatou e ia. 16 Kua takoto hoki te tikanga kia mate mo te whakaaro ki a Ihu, kia marama ai hoki to kitea tatou katoa ki mua i te nohoanga whakawa o te Ihu ora i roto i o matou kikokiko matemate. 17 Na ko Karaiti; kia riro mai ai i tenei, i tenei, nga mea i mahia te mate te mahi ana i roto i a matou, ko te ora ia i te tinana, kia rite hoki ki tana i mahi ai, ahakoa pai, roto i a koutou. 18 Otira, i te mea kei a matou taua ahakoa kino. 19 Na, ka matau nei matou ki te wehi o wairua ra ano o te whakapono, te mea i tuhituhia ra, i te Atua, ka kukume matou i nga tangata, otira e kitea whakapono ahau, koia ahau i korero ai; whakapono ana ano matou e te Atua; a e u ana toku whakaaro, ana ano matou, koia hoki matou ka korero nei; 20 kua kitea ano matou e o koutou hinengaro. 21 Ehara i E matau ana hoki matou, tera te kaiwhakaara o te mea e whakapai ana ano matou i a matou ki a Ariki, o Ihu, e whakaara ano hoki i a matou me Ihu, e koutou, engari e korero ana hei hoatu i te take ki a whakatu ngatahi ano i a matou me koutou. 22 Hei koutou e whakamanamana ai koutou ki a matou, kia painga hoki ki a koutou na mea katoa, kia waiho ai ai ai he mea hei whakautu ma koutou ki te hunga e ma te aroha noa, e whakanuia nei e te tokomaha, e whakamanamana ana ki to te kanohi, kah ore ki to te whakawhetai, kia hira rawa ai te kororia o te Atua. ngakau. 23 Ahakoa hoki porangi matou, hei mea ia 24 Koia hoki tatou te ngakaukore ai; heoi ahakoa mo te Atua: ahakoa ranei tika o matou mahara, hei haere iho tatou ki te pirau, ara to waho tangata, e mea mo koutou. 25 E akiakina ana hoki matou e te whakahoutia ana ano to roto i tenei ra, i tenei ra. 26 Ko to tatou mamae mama nei hoki, rangitahi kau nei, hei whakawhiwhi i a tatou kia tino nui haere rawa atu te taimaha o te kororia, he mea mau tonu; (aiōnios g166) 27 I a tatou kahore nei e titiro ki nga mea e kitea ana, engari ki nga mea kahore e kitea: he mea nonaianei noa hoki nga mea e kitea ana; he mea mau tonu ia nga mea kahore e kitea. (aiōnios g166)

5 E matau ana hoki tatou, ki te wahia to tatou whare wharau, te mea whenua nei, he whare ano to tatou, he mea hanga na te Atua, ehara i te whare hanga e te ringa, he mea mau tonu, i nga rangi. (aiōnios g166) 28 He pono hoki i tenei e aue ana tatou, e hiahia ana ki to tatou whare o te rangi hei kakahu mo tatou: 29 Mehemea ia ki te whai kakahu tatou, e

e whakairia ki a ratou o ratou he; a kua tukua mai ki wahi ranei i huanga ai te tangata whakapono ki te a matou te kupu mo te houhanga rongo. 20 Na he tangata whakaponokore? 16 A kei hea he tatanga mo karere matou na te Karaiti, me te mea ano ko te Atua te whare tapu o te Atua ki nga whakapakoko? he tenei kei roto i a matou e karanga ana; ko matou hei whare tapu hoki koutou no te Atua ora; ko ta te Atua whakakapi mo te Karaiti ki te tohe atu kia koutou, kia hoki tena i mea ai, ka noho ahau i roto i a ratou, ka hohia ta koutou rongo ki te Atua. 21 Ko ia, kihai nei i haereere ahau i roto i a ratou; a ko ahau hei Atua mo matau ki te hara, meinga ana hei hara mo tatou, kia ratou, ko rat ou hoki hei iwi maku. 17 Mo konei, Puta meinga ai tatou ko te tika o te Atua i roto i a ia.

6 Na tenei matou ona hoa mahi te tohe atu nei i a koutou, kia kaua e kore hua te rironga mai o te aroha noa o te Atua i a koutou; 2 E mea ana hoki ia, No te wa manakohanga atu i whakarongo ai ahau

ki a koe, awhinatia ana hoki koe e ahau i te ra o te whakaoranga: nana, tenei te wa manakohanga:

3 E kore hoki e hoatu me te whai ano ki te tino tapu i runga i te wehi ki te e matou tetahi take e he ai, ahakoa i te aha, kei Atua. 2 Manako mai ki a matou; kahore a matou whakahengia ta matou mahi minita; 4 Engari i nga whakahaere he ki tetahi, kahore matou i kukume i mea katoa e whakakite ana i a matou, he minita tetahi ki te kino, kahore a matou whakapati i nga na te Atua, i runga i te hua o te manawanui, i nga taonga a tetahi. 3 Ehara taku kupu nei i te mea tukinotanga, i nga aitua, i nga rarunga, 5 I nga hei whakatau he ki a koutou: kua mea atu na hoki whiunga, i nga hereheretanga, i nga ngangaretanga, i ahau, kei o matou ngakau koutou mo te mate tahi, nga mauiuitanga, i nga mataaratanga, i nga nohoanga mo te ora tahi. 4 Nui atu toku maia ki te korero ki a pukutanga; 6 I runga i te kinokore, i te matauranga, koutou, nui atu toku whakamanamana mo koutou: i te manawanui, i te ngakau ngawari, i te Wairua ki tonu ahau i te whakamarie, hira ake toku koa i Tapu, i te aroha tininhakore, 7 I runga i te kupu o o matou matenga katoa. 5 I to matou taenga mai te pono, i te kaha o te Atua, i nga mea whawhai o hoki ki Makeronia, kihai i whai okiokinga to matou te tika ki matau, ki maui, 8 I rungia i te kororia, i te kikokiko, heoi mate ana matou i nga taha katoa; i honorekore, i te kupu kino, i te kupu pai; me te mea waho ko nga whawhai, i roto ko nga matakua. 6 Otira he hunga tinihanga, a he hunga pono ano: 9 Me te na te kaiwhakamarie o te hunga e whakaititia ana, mea kahore e mohiotia, otiai e mohiotia nuitka ana; ara na te Atua, nana matou i whakamarie, i a Taituha me te mea ka mate, heoi tenei ano matou te ora nei; ka tae mai nei; 7 Ehara i te mea na tona taenga me te mea e pakia ana, heoi kahore e whakamatea; mai anake, engari na te whakamarietanga ano hoki

10 Me te mea e pouri ana, heoi e hari tonu ana; me te i whakamarietia ai ia e koutou, i tana korerotanga mea e rawakore ana, heoi e mea ana i te tokomaha mai ki a matou i to koutou hiahia nui, i to koutou kia whai taonga; me te mea kahore a matou aha, tangi, i to koutou ngakau nui ki ahau; a ka koa rawa otiai kei a matou nga mea katoa. 11 Tuwhera tonu o ahau. 8 Ahakoa hoki i whakapouritia koutou e ahau matou mangai ki a koutou, e nga Koriniti, kua nui to ki taku pukapuka, kahore ahau i te mea e he ana matou ngakau. 12 Ehara i te mea no matou te kuiti i a ahau, ahakoa i mahara pera i mua ra: kua kite nei koutou, engari no o koutou ngakau te kuiti. 13 Na, hei hoki ahau na taua pukapuka koutou i mea kia pouri, utu e rite ana, he kupu tenei naku ki aku tamariki, ara pouri potopoto nei. 9 E hari ana tenei ahau, kia whakanuia ano hoki koutou. 14 Kei iokatia ketia ehara i te mea mo te whakapouritanga i a koutou, koutou ki te hunga whakaponokore: no hea hoki te engari no te mea i whakapouritia koutou a ripeneta whakahootanga o te tika raua ko te tutu? no hea hoki iho: ko to koutou pouri hoki no ta te Atua, e kore te huihuinga tahitanga o te marama ki te pouri? 15 Ko noa iho ai koutou e whai he i a matou. 10 E meinga ehea mea a te Karaiti i huihuia ki a Periara? na tehea ana hoki e ta te Atua pouri he ripeneta e ora ai, he

mai i roto i a ratou, kia motu ke, e ai ta te Ariki. Kaua hoki e pa ki te mea poke; a ka riro mai koutou i ahau; 18 Ko ahau ano hoki hei Matua mo koutou, ko koutou hoki hei tama hei tamahine ki ahau, e ai ta te Ariki Kaha Rawa.

7 Na, i a tatou ka whiwhi nei ki enei kupu whakaari, e oku hoa aroha, tahuri tatou ki te horoi atu i a nana, tenei te wa manakohanga mai; nana, tenei tatou i nga mea poke katoa o te kikokiko, o te wairua, te ra o te whakaoranga.

3 E kore hoki e hoatu me te whai ano ki te tino tapu i runga i te wehi ki te e matou tetahi take e he ai, ahakoa i te aha, kei Atua. 2 Manako mai ki a matou; kahore a matou whakahengia ta matou mahi minita; 4 Engari i nga whakahaere he ki tetahi, kahore matou i kukume i mea katoa e whakakite ana i a matou, he minita tetahi ki te kino, kahore a matou whakapati i nga na te Atua, i runga i te hua o te manawanui, i nga taonga a tetahi. 3 Ehara taku kupu nei i te mea tukinotanga, i nga aitua, i nga rarunga, 5 I nga hei whakatau he ki a koutou: kua mea atu na hoki whiunga, i nga hereheretanga, i nga ngangaretanga, i ahau, kei o matou ngakau koutou mo te mate tahi, nga mauiuitanga, i nga mataaratanga, i nga nohoanga mo te ora tahi. 4 Nui atu toku maia ki te korero ki a pukutanga; 6 I runga i te kinokore, i te matauranga, koutou, nui atu toku whakamanamana mo koutou: i te manawanui, i te ngakau ngawari, i te Wairua ki tonu ahau i te whakamarie, hira ake toku koa i Tapu, i te aroha tininhakore, 7 I runga i te kupu o o matou matenga katoa. 5 I to matou taenga mai te pono, i te kaha o te Atua, i nga mea whawhai o hoki ki Makeronia, kihai i whai okiokinga to matou te tika ki matau, ki maui, 8 I rungia i te kororia, i te kikokiko, heoi mate ana matou i nga taha katoa; i honorekore, i te kupu kino, i te kupu pai; me te mea waho ko nga whawhai, i roto ko nga matakua. 6 Otira he hunga tinihanga, a he hunga pono ano: 9 Me te na te kaiwhakamarie o te hunga e whakaititia ana, mea kahore e mohiotia, otiai e mohiotia nuitka ana; ara na te Atua, nana matou i whakamarie, i a Taituha me te mea ka mate, heoi tenei ano matou te ora nei; ka tae mai nei; 7 Ehara i te mea na tona taenga me te mea e pakia ana, heoi kahore e whakamatea; mai anake, engari na te whakamarietanga ano hoki

10 Me te mea e pouri ana, heoi e hari tonu ana; me te i whakamarietia ai ia e koutou, i tana korerotanga mea e rawakore ana, heoi e mea ana i te tokomaha mai ki a matou i to koutou hiahia nui, i to koutou kia whai taonga; me te mea kahore a matou aha, tangi, i to koutou ngakau nui ki ahau; a ka koa rawa otiai kei a matou nga mea katoa. 11 Tuwhera tonu o ahau. 8 Ahakoa hoki i whakapouritia koutou e ahau matou mangai ki a koutou, e nga Koriniti, kua nui to ki taku pukapuka, kahore ahau i te mea e he ana matou ngakau. 12 Ehara i te mea no matou te kuiti i a ahau, ahakoa i mahara pera i mua ra: kua kite nei koutou, engari no o koutou ngakau te kuiti. 13 Na, hei hoki ahau na taua pukapuka koutou i mea kia pouri, utu e rite ana, he kupu tenei naku ki aku tamariki, ara pouri potopoto nei. 9 E hari ana tenei ahau, kia whakanuia ano hoki koutou. 14 Kei iokatia ketia ehara i te mea mo te whakapouritanga i a koutou, koutou ki te hunga whakaponokore: no hea hoki te engari no te mea i whakapouritia koutou a ripeneta whakahootanga o te tika raua ko te tutu? no hea hoki iho: ko to koutou pouri hoki no ta te Atua, e kore te huihuinga tahitanga o te marama ki te pouri? 15 Ko noa iho ai koutou e whai he i a matou. 10 E meinga ehea mea a te Karaiti i huihuia ki a Periara? na tehea ana hoki e ta te Atua pouri he ripeneta e ora ai, he

ripeneta kahore ona haku: ko ta te pouri ia o te ao koutou. **8** Ehara taku i te korero a ture, engari he e mahi ai he mate. **11** Titiro hoki, ko taua mea nei mea i te kakama o era atu, hei whakamatautau ano ano, ko ta te Atua whakapouritanga i a koutou, na, i te pono o to koutou aroha. **9** E matau ana hoki tana mahinga nui i roto i a koutou, ae ra, nga kupu koutou ki te aroha noa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, whakatikatika i a koutou, te riri, te wehi, te hiahia, ara i a ia e whai taonga ana, whakarawakoretia iho te ngakau nui, te whakapa riri! I nga mea katoa kua ana ia, he whakaaro ki a koutou, kia whai taonga ai whakakite nui koutou, kahore o koutou hara i tenei koutou i tona rawakoretanga. **10** A ka hoatu nei ahau mea. **12** No reira, ahakoa i tuhituhi ahau ki a koutou, i toku whakaaro mo tenei: he mea pai hoki tenei mo kahore ahau i tuhituhi atu mo te tangata nana te koutou, ko koutou na te tuatahi ki te timata i tera tau, he, mo te tangata ranei ki a ia nei te he, engari kia ehara i te mea ko te mahi anake, engari ko te hiahia whakakitea ai ki a koutou i te aroaro o te Atua te nui ano hoki. **11** Na inaianei whakaotia hoki te mahi; i o to koutou matapopore ki a matou. **13** Koia matou i hihiko na te whakaaro i mua, kia whai otinga hoki i whai marietanga ai: a i to matou whakamarietanga roto i to koutou kaha. **12** Ki te mea hoki kei kona te hira noa ake to matou koa i te koa hoki o Taituha, no ngakau hihiko, ka whakaaroa ko nga mea i te tangata, te mea kua whakahauoratia tona wairua e koutou haunga nga mea kahore i a ia. **13** Ehara taku korero i katoa. **14** Mehemea hoki ahau i whakamanamana ki tenei, kia mama ai etahi, a ko koutou kia taimaha; **14** a ia ki tetahi mea a koutou, kahore ahau i meinga Engari kia taurite; ko nga mea a koutou i hira i tenei kia whakama; no te mea i korerotia e matou nga wa hei mea mo to ratou hapa, a ko nga mea a ratou mea katoa ki a koutou i runga i te pono, waihoki ko e hira hei mea ma koutou ina hapa; kia rite ai: **15** Kia to matou whakamanamana, i meinga nei e ahau i pera me te mea i tuhituhia, Ko te tangata i nui tana te aroaro o Taituha, kua kitea he pono. **15** A hira whakaemi kahore he tuhene; ko te tangata i nohinohi ake ano hoki tona ngakau aroha ki a koutou, i a ia e tana kihai i hapa. **16** Otiia me whakawhetai atu ki te, mahara ana ki te ngohengohe o koutou katoa, ki te Atua, nana nei i homai ki roto ki te ngakau o Taituha wehi me te wiri i manako ai koutou ki a ia. **16** E hari taua kakama mo koutou. **17** I tahuri mai hoki ia ki ta ana ahau, no te mea ka marama toku whakaaro ki a matou whakahau; he nui no tona kakama i hihiko ai ia koutou i nga mea katoa.

8 Na, he whakarite atu tenei na matou ki a koutou, e oku teina, i te aroha noa o te Atua kua homai nei ki nga hahi o Makeronia; **2** Ahakoa he nui te whakamatautauranga a nga mate, whakaputaina nuitia ana mai e te nui o to ratou koa, i roto i to ratou tino rawakoretanga, nga tahuia o ta ratou manaaki. **3** Ko ahau hei kaiwhakaatu, hihiko tonu ratou ki te tapae i nga mea i taea e ratou, ae ra, i nga mea ano kihai i taea e ratou; **4** Me te nui o ta ratou tohe ki a matou, kia manako matou ki tenei aroha noa, kia uru tahi hoki ki te mahi ki te hunga tapu: **5** Kihai hoki ratou i pera me ta matou i whakaaro ai, engari i te tuatahi tuku ana ratou i a ratou ano ki te Ariki, ki a matou hoki i runga i ta te Atua i pai ai. **6** Koia matou i whakahau ai i a Taituha, nana hoki tena mahi i timata, mana ano e whakaoti tenei aroha noa hoki i roto i a koutou. **7** Na, e hua na i a koutou nga mea katoa, te whakapono, te whai kupu, te matauranga, te whakaaro hohonu, me to koutou aroha ano ki a matou, kia hua ano hoki tenei mahi aroha noa a

atu me ia te teina, ka paku nei ki nga hahi katoa te whakamoemiti ki a ia i roto i te rongopai; **19** A ehara i te mea ko tera anake, engari i whirirwhiria ano hoki ia hei hoa haere mo matou, ki te kawe i tenei aroha noa e mahia nei e matou hei whakakororia mo te Ariki, hei whakakite hoki i to matou hihiko: **20** Me te tupatoano, kei whai kupu tetahi tangata ki a matou mo enei taonga maha e whakahaerea nei e matou: **21** E whakaaro ana hoki matou ki nga mea rangatira, ehara i te mea i te aroaro anake o te Ariki, engari i te aroaro ano o nga tangata. **22** A kua tonoa atu ano e matou hei hoa mo raua to matou teina, kua maha nei o matou kitenga i tona uaua i nga mea maha, heoi nui ke atu tona uaua inaianei, na te nui o te u o tona whakaaro ki a koutou. **23** Ki te ui tetahi mo Taituha, ko ia toku hoa, he hoa mahi noku ki a koutou: ki te ui ranei mo o matou teina, he karere ratou na nga hahi, he kororia no te Karaiti. **24** Na, whakakitea e koutou ki a ratou i te aroaro o nga hahi te tohu o to koutou aroha, o ta matou whakamanamana hoki mo koutou.

9 Na, Mo te minitatanga ki te hunga tapu, kahore Me whakawhetai ki te Atua mo tana mea homai noa, noa he tikanga i tuhituhi atu ai ahau ki a koutou: 2 e kore nei e taea te korero.

E mohio ana hoki ahau ki to koutou ngakau hihiiko, i whakamanamanatia ai koutou e ahau ki nga tangata o Makeronia, ara ko ta Akaia kua rite noa ake i tera tau ra ano; a he tokomaha o ratou i oho i to koutou ngakau hihiiri. 3 Heoi kua tonoa atu nei e ahau nga teina, kei whakakahoretia tenei wahi o taku whakamanamana ki ta koutou mahi; kia rite ai ta koutou, kia pera ai me taku i mea ai: 4 Kei tupono ka haere atu i ahau etahi o Makeronia, a ka rokohanga atu kahore ano kia rite noa ta koutou, na, ko te whakama mo matou, e kore matou e ki mo koutou, i tenei whakamanamana e kaha nei. 5 Koia ahau i whakaaro ai he tika kia whakahaua nga teina, kia haere atu ratou i mua ki a koutou, kia wawe te rite i a ratou tenei manaaki a koutou kua korerotia ra, kia noho rite, kia tu a manaaki ai, kei rite ki te mea e manawapatia ana. 6 Ko taku ia tenei, He torutoru a tetahi i rui ai, he torutoru ano ana e kokoti ai; a ko te mea he maha ana i rui ai, he maha ano ana e kokoti ai. 7 Kia rite te mahi a ia tangata ki tana i whakaaro ai i roto i tona ngakau; kaua e tu a pouri, kaua e whakauaua: ko ta te Atua hoki e aroha ai, ko te tangata ringa mahorahora. 8 E taea ano hoki e te Atua te mea kia hira nga aroha noa katoa ki a koutou; na, i te mea ka ranea na o koutou taonga i nga mea katoa i nga wa katoa, kia hira ano a koutou mahi pai katoa: 9 Kia rite ai ki te mea i tuhituhia, Kua titararia e ia, kua hoatu e ia ki te hunga rawakore: he pumau tonu tona tika ake ake. (alōn g165) 10 Na ma te kaihomai i te purapura ki te kaiwhakato, i te taro hoki hei kai, e homai, e mea kia maha ta koutou e whakato ai, e whakanui hoki nga hua o to koutou tika; 11 Me te hua ano o koutou taonga i nga mea katoa hei ohaoha, e puta ai i a matou nga whakawhetai ki te Atua. 12 Na tenei mahi hoki e minitatia nei i whiwhi ai te hunga tapu ki nga mea i kore i a ratou, a na reira ano i hua noa atu ai nga whakawhetai ki te Atua; 13 Na te mea hoki ka kitea koutou i tenei mahi minita, ka whakakororia ratou i te Atua mo koutou kua whakaae nei, kua ngohengohe nei ki te rongopai o te Karaiti, a mo to koutou pono ki a koutou ohaoha ki a ratou me te katoa; 14 I a ratou ano e inoi ana mo koutou, me te koingo ano ratou ki a koutou, he whakaaro hoki ki te aroha noa o te Atua ka nui rawa nei ki a koutou. 15

10 Na, naku ake, na Paora, tenei tohe ki a koutou na te tikanga mahaki me te ngakau ngawari o te Karaiti, he mea iti nei ahau i ahau i kona i roto i a koutou, i tawhiti nei ia e maia ana ki a koutou: 2 Ae ra, e tohe ana ahau ki a koutou, kia kaua ahau ina tae atu e maro ki te whakaputa i te maia, pera me taku e mea nei kia maia ki etahi, e whakaaro nei ki a matou, ano ko ta matou whakahere no te kikokiko. 3 No te mea ahakoa haereere matou i roto i te kikokiko, ehara i te kikokiko ta matou whawhai; 4 Hara hoki nga rakau o ta matou pakanga i te mea no te kikokiko, engari he kaha i roto i te Atua hei whakahoro i nga pa kaha: 5 Horo ana i a matou nga whakaaroaronga me nga mea ikeike katoa e whakakake ana kite matauranga ki te Atua, a riro parau mai ana nga whakaaro katoa, ka meinga kia ngohengohe ki a te Karaiti; 6 Me te noho rite ano ki te whakapa riri mo nga mahi tutu katoa, ina tino ngohengohe rawa koutou. 7 E titiro ana koutou ki nga mea kei mua i to koutou mata. Ki te u te whakaaro o tetahi no te Karaiti ia, me mahara ia ki tenei mea ano hoki, no te Karaiti ia, pena ano hoki matou. 8 Ahakoa hoki ahua rahi ake taku whakamanamana mo nga tikanga i a matou nei, na te Ariki nei i homai hei hanga ake i a koutou, ehara i te mea hei tuku i a koutou ki raro, e kore ahau e meinga kia whakama: 9 Kia kaua ahau e meatia e whakawehi ana i a koutou ki aku pukapuka. 10 Ko ana pukapuka hoki, e ai ki ta ratou, he taimaha, he kaha; ko tona tinana ia i a ia i konei he ngoikore, ko tana korero he korekore noa iho. 11 Kia mahara taua tu tangata ki tenei, na ko to matou ahua i nga kupu o nga pukapuka i a matou e ngaro mai nei, koia ano to matou rite ki nga mahi me i kona matou. 12 E kore hoki matou e maia ki te whakauru atu, ki te whakariterite ranei i a matou ki etahi e whakapai nei ki a ratou ano: i a ratou ia e mehua nei i a ratou ki a ratou ano, e whakariterite nei i a ratou ki a ratou ano, kahore o ratou matauranga. 13 E kore hoki matou e whakamanamana ki tua atu i to matou mehua, engari ka rite ki te mehua o te wahanga i whakaritea mai e te Atua ma matou, e tae atu ai ki a koutou rawa. 14 Kahore hoki a matou totoro noa atu, e kia ai kahore he taenga atu mo matou ki a koutou: i tae atu na hoki matou ki a koutou rawa na i runga i te rongopai o te

Karaiti: 15 E kore hoki matou e whakamanamana ki hiahia ana ki te take; kia kitea ai ratou i runga i ta ko atu i to matou mehua, ara, ki nga mahi a etahi atu; ratou e whakamanamana nei e rite tahi ana ano ki engari e u ana to matou whakaaro, ka tupu haere a matou nei. 13 He apotoro teka hoki nga pera, he to koutou whakapono, ka ai koutou hei whakanui i kaimahi i te tinihanganga, e whakaahua ana i a ratou kia a matou, e tino rite rawa ai ki to matou ruri; 16 Kia rite ki nga apotoro a te Karaiti. 14 A ehara i te mea kauwhautia ai te rongopai ki nga wahi i ko atu i a whakamiharo rawa; ina hoki a Hatana, e whakaahua koutou, kia kaua hoki e whakamanamana i runga i to ke ana i a ia hei anahera mo te marama. 15 Heoi te tangata ke ruri ki nga mea e noho tata ana ki to ehara i te mea nui ki te whakaahua ke ano ana minita matou ringa. 17 Ki te whakamanamana ia tetahi, me whakamanamana ia ki te Ariki. 18 He teka hoki ko te tangata e whakapai ana ki a ia ano ka tikangatia, engari ko ta te Ariki e whakapai ai.

11 Ko taku e hiahia nei kia ata hanga mai koutou ki ahau, kia iti nei, i ahau e wairangi nei: ae ra, kia ata hanga mai ano ki ahau. 2 Nui atu hoki toku ngakau ki a koutou, he ngakau no te Atua: kua oti hoki koutou te taumau e ahau ma te tane kotahi, kia tapaea atu ai hei wahine kore he ki a te Karaiti. 3 E wehi ana ia ahau, kei pera me Iwi i whakawaia e te tinihanganga o te nakahi, kei kumea atu o koutou whakaaro ki te he, kei mahue te tapatahi o te ngakau ki a te Karaiti. 4 Ki te tae atu hoki te tangata, me te kauwhau i tetahi Ihu e rere ke ana i ta matou i kauwhau ai, ki te whiwhi ranei koutou i tetahi wairua ke atu i tena i whiwhi na koutou, ki tetahi rongopai ranei e rere ke ana i ta koutou i whakaae ai, e tika a na koutou kia ata hanga ki a ia. 5 Ki ahau hoki kahore rawa ahau i hoki iho i nga tino apotoro. 6 Na, ahakoa tangata ware ahau kite korero, kahore ia ki te matauranga; heoi i nga mea katoa kua tino kitea tenei i roto i a koutou. 7 I hara oti ahau i ahau i whakaiti ra i ahau kia kake ai koutou, i kauwhau utukore ra i te rongopai o te Atua ki a koutou? 8 I pahuatia e ahau era atu hahi, i tango utu ahau i a ratou kia minita ai ahau ki a koutou. 9 A i ahau i a koutou na, a i kore tetahi mea maku, kahore ahau i taimaha ki tetahi: na nga teina hoki, i to ratou haerenga mai i Makeronia, i whakawhiwhi ahau ki nga mea i kore i ahau: i nga mea katoa hoki i tiaki ahau i ahau kei taimaha iho ki a koutou; ina, ka tiaki pera ano ahau i ahau. 10 I te mea kei ahau te pono o te Karaiti, e kore tenei whakamanamana aku e aroa e tetahi i nga wahi o Akaiā. 11 Na te aha? na te mea koia kahore oku aroha ki a koutou? e matau ana te Atua. 12 Ko taku ia e mea nei, e meinga ano e ahau, kia motuhia atu ai e ahau te take a te hunga e hiahia ana ki te take; kia kitea ai ratou i runga i ta ko atu i to matou mehua, ara, ki nga mahi a etahi atu; ratou e whakamanamana nei e rite tahi ana ano ki engari e u ana to matou whakaaro, ka tupu haere a matou nei. 13 He apotoro teka hoki nga pera, he to koutou whakapono, ka ai koutou hei whakanui i kaimahi i te tinihanganga, e whakaahua ana i a ratou kia a matou, e tino rite rawa ai ki to matou ruri; 16 Kia rite ki nga apotoro a te Karaiti. 14 A ehara i te mea kauwhautia ai te rongopai ki nga wahi i ko atu i a whakamiharo rawa; ina hoki a Hatana, e whakaahua koutou, kia kaua hoki e whakamanamana i runga i to ke ana i a ia hei anahera mo te marama. 15 Heoi te tangata ke ruri ki nga mea e noho tata ana ki to ehara i te mea nui ki te whakaahua ke ano ana minita matou ringa. 16 Me ki atu ano e ahau, Kaua tetahi e mea he wairangi ahau; a, ahakoa pena, heoi tahuri mai ki ahau, ki te wairangi, kia whakamanamana ai ano ahau, he mea iti nei. 17 Ko taku e korero nei, ehara i te korero i runga i ta te Ariki, engari me te mea i runga i te wairangi, i tenei whakamanamana ka kaha nei. 18 Na, ka tokomaha nei e whakamanamana i runga i to te kikokiko, ka whakamanamana ano hoki ahau. 19 E pai ana hoki koutou, e ata hanga ana ki te hunga wairangi, he hunga whakaaro hoki koutou. 20 Ka ata hanga hoki koutou ki te whakataurekareka tetahi i a koutou, ki te pau a koutou mea i tetahi, ki te tangohia e ia hei herehere, ki te whakakake ia, ki te pahiatia e ia to koutou mata. 21 He korero whakaiti taku, ano he ngoikore matou. Na, ki te maia tetahi ki tetahi mea; he korero wairangi nei taku, ka maia ano ahau. 22 He Hipuru ratou? ahau ano hoki. No Iharaira ratou? ahau ano hoki. He whanau ratou na Aperahama? pera ano hoki ahau. 23 He minita ratou na te Karaiti? He korero porangi taku nei, tera atu ano toku; hira atu oku mauiuitanga, maha noa atu oku meatanga ki roto ki nga whare herehere, nui noa atu oku whiunga, maha atu oku mate. 24 E rima nga wa i whiua ai ahau e nga Hurai, e wha tekau panga o te whiu, haunga te kotahi. 25 E toru oku whiunga ki te rakau, kotahi toku akinga ki te kohatu, tuatoru ahau ki te kaipuke pakaru, kotahi oku po, kotahi oku ra i te rire; 26 I nga haereerenga maha, i nga oranga noatanga i nga awa, i nga oranga noatanga i nga kaipahua, i nga oranga noatanga i oku whanaunga, i nga oranga noatanga i nga tauwi, i nga oranga noatanga i te pa, i nga oranga noatanga i te koraha, i nga ora nga noatanga i te moana, i nga oranga noatanga i nga teina teka; 27 Mauiui ana, ngenge ana, he maha nga mataaratanga, nga matekaitanga, nga matewaitanga, he maha nga wa i nohopuku ai, i matao ai, i kore ai he kakahu. 28 Hei tapiri mo nga mea o waho, ko

te mea e pehi nei i ahau i tenei ra, i tenei ra, ko te ki ahau: i tika ke hoki ma koutou ahau e whakapai: manukanuka ki nga hahi katoa. 29 Ko wai te ngoikore kahore hoki ahau i hoki iho i nga tino apotoro i te aha, ana, a kahore ahau e ngoikore? ko wai kua tutuki i te aha, ahakoa ra he kahore noa iho ahau nei. 12 He te waewae, a kahore ahau e pawerawera? 30 Ki pono i mahia i roto i a koutou nga tohu o te apotoro, te takoto te tikanga kia whakamanamana ahau, me pau rawa ano hoki te manawanui, i runga i nga tohu, whakamanamana ahau ki toku ngoikoretanga. 31 E i nga mea whakamiharo, i nga merekara. 13 He aha matau ana te Atua, te Matua o to tatou Ariki, o Ihu, koia te mea i iti iho ai koutou i era atu hahi, ko tenei koia nei te whakapaingia ana ake tonu atu, kahore anake pea, ko toku korenga e taimaha ki a koutou? aku teka. (aiōn g165) 32 I Ramahiku e tiakina ana e te whakarerea noatia iho tenei he oku. 14 Na, ko te kawana i raro i a Kingi Areta te pa o nga tangata o tuatoru tenei o nga wa ka takatu nei ahau ki te haere Ramahiku, he mea kia hopukina ai ahau: 33 Heoi atu ki a koutou: e kore ano koutou e pehia e ahau ki tukua iho ana ahau i roto i te kete, ra te matapihi, ra tetahi mea maku; ehara hoki i te mea ko ta koutou te taiepa kohatu, a mawhiti atu ana i roto i ona ringa.

12 Ehara hoki i te pai kia whakamanamana ahau; heoi me neke atu ahau ki nga putanga, ki nga whakakitenga mai a te Ariki. 2 E matau ana ahau ki tetahi tangata i roto i a te Karaiti, ka tekau ma wha enei tau, i roto ranei i te tinana, kahore ahau e matau; i waho ranei o te tinana, kahore ahau e matau: ko te Atua te matau ana; kahakina atu ana taua tangata ki te tuatoru ra ano o nga rangi. 3 Heoi matau tonu ahau ki taua tangata, i roto ranei i te tinana, i waho ranei o te tinana, kahore ahau e matau: ko te Atua te matau ana; 4 Kahakina atu ana ia ki Pararaiha, a rongo ana i nga mea e kore e taea te korero, e kore ano e tika kia korerotia e te tangata. 5 Ka whakamanamana ahau ki taua tangata: otia e kore ahau e whakamanamana ki ahau ake, engari ki oku ngoikoretanga. 6 Ki te hiahia hoki ahau kia whakamanamana, e kore ahau e wairangi; ka korero tonu ahau i te mea pono: heoi ka waiho e ahau, kei nui atu ta tetahi e whakaaro ai ki ahau i tana e kite nei i ahau, i tana ranei e rongo ai ki ahau. 7 Na, i te tino nui rawa o nga whakakitenga mai, he mea kei kake rawa ake ahau, kua homai ki ahau he koikoi i te kikokiko, he anahera na Hatana hei kuru i ahau, kia kaua ai ahau e kake rawa. 8 E toru aku inoinga ki te Atua mo tenei mea kia neke atu i ahau. 9 A kua mea mai ia ki ahau, E ranea ana toku atawhai hei mea mou: mana tonu hoki toku kaha i runga i te ngoikore. Na pai rawa atu ki ahau te whakamanamana ki oku ngoikore, kia ai ai te kaha o te Karaiti hei taupoki moku. 10 Mo reira ahuareka tonu ahau ki nga ngoikoretanga, ki nga tukinotanga, kinga aitua, ki nga whakatoinga, ki nga rarunga, mo te Karaiti; i ahau hoki e ngoikore ana ko reira ahau kaha ai. 11 Na kua wairangi ahau: he kaha mo ta koutou

ki ahau: i tika ke hoki ma koutou ahau e whakapai: manukanuka ki nga hahi katoa. 29 Ko wai te ngoikore kahore hoki ahau i hoki iho i nga tino apotoro i te aha, ana, a kahore ahau e ngoikore? ko wai kua tutuki i te aha, ahakoa ra he kahore noa iho ahau nei. 12 He te waewae, a kahore ahau e pawerawera? 30 Ki pono i mahia i roto i a koutou nga tohu o te apotoro, te takoto te tikanga kia whakamanamana ahau, me pau rawa ano hoki te manawanui, i runga i nga tohu, whakamanamana ahau ki toku ngoikoretanga. 31 E i nga mea whakamiharo, i nga merekara. 13 He aha matau ana te Atua, te Matua o to tatou Ariki, o Ihu, koia te mea i iti iho ai koutou i era atu hahi, ko tenei koia nei te whakapaingia ana ake tonu atu, kahore anake pea, ko toku korenga e taimaha ki a koutou? aku teka. (aiōn g165) 32 I Ramahiku e tiakina ana e te whakarerea noatia iho tenei he oku. 14 Na, ko te kawana i raro i a Kingi Areta te pa o nga tangata o tuatoru tenei o nga wa ka takatu nei ahau ki te haere Ramahiku, he mea kia hopukina ai ahau: 33 Heoi atu ki a koutou: e kore ano koutou e pehia e ahau ki tukua iho ana ahau i roto i te kete, ra te matapihi, ra tetahi mea maku; ehara hoki i te mea ko ta koutou te taiepa kohatu, a mawhiti atu ana i roto i ona ringa. 15 Na ka tino pai ahau ki te whakapau i aku, kia whakapaua hoki ahau i te meatanga mo o koutou wairua. Mehemea i hira ake toku aroha ki a koutou, e hoki iho ranei te aroha moku? 16 Heoi ra, kihai ahau i whakataimaha i a koutou; engari i toku koroke, hopukina ana koutou e ahau ki te tinhinga. 17 I meinga ranei e ahau tetahi o te hunga i tonoa atu e ahau ki a koutou hei whakapati i a koutou taonga moku? 18 I whakahaua atu e ahau a Taituha, i tonoa atu hoki tetahi teina hei hoa mona. I whakapati ranei a Taituha i a koutou taonga mona? he teka ianei i runga i te Wairua kotahi ta maua haere? he teka ranei i haere tahi maua ko aua tapuwae ra ano? 19 Tenei koutou te mahara nei i enei wa katoa he whakatikatika mo matou ta matou ki a koutou. I te aroaro o te Atua e korero ana matou i roto i a te Karaiti: otia ko enei mea katoa, e oku hoa aroha, hei pai mo koutou, hei hanga mo te whare. 20 E wehi ana hoki ahau, kei rokohanga atu koutou e ahau, ina tae atu, kahore e rite ki taku e pai nei, kei kitea hoki ahau e koutou, kahore e rite ki ta koutou e pai ai: kei rokohanga atu he whawhai, he hae, he riri, he totohe, he ngautuara, he ko muhumuhu, he whakaputa, he tutu; 21 Kei whakaititia ahau e toku Atua i o koutou aroaro, ina tae atu ano ahau, a kei tokomaha hoki e tangihia e ahau o te hunga i hara i mua, a kahore ano i ripeneta mo te poke, mo te moepuku, mo te hiahia taikaha, i mahia nei e ratou.

13 Hei tuatoru tenei mo oku haerenga atu ki a koutou. Ma te mangai o nga kaiwhakaatu tokorua, tokotoru ranei, ka u ai nga kupu katoa. 2 Kua korero ano ahau i mua, ka korero ano inaianei,

pera i te tuarua o oku wa i kona, a i ahau e ngaro mai nei, ki te hunga i hara i mua, ki era katoa ano hoki, na, ki te tae atu ano ahau, e kore e tohungia e ahau; 3 E rapu tohu na hoki koutou o te Karaiti e korero ana i roto i ahau; kahore nei ia e ngoikore ki a koutou, engari e kaha ana i roto i a koutou: 4 I ripekatia hoki ia i te mea e ngoikore ana, otiai kei te ora ia, na te kaha o te Atua. He ngoikore hoki matou i roto i a ia, heoi ka ora tahi ano me ia, he meatanga na te kaha o te Atua ki a koutou. 5 Whakamatauria iho koutou ano, mehemea ranei koutou kei roto i te whakapono; tirohia iho o koutou tohu e koutou ano. Tena ranei kahore koutou e matau ana ki a koutou ano, kei roto i a koutou a Ihu Karaiti? ki te mea ia ehara koutou i te mea akiri. 6 Otira e u ana toku whakaaro, e matau ana ano koutou, ehara matou i te mea akiri. 7 Na, ko ta matou inoi tenei ki te Atua, kia kaua koutou e mea i tetahi kino; ehara i te mea mo matou kia kitea e paingia ana, engari mo koutou kia mahi i te pai, ahakoa ko matou hei mea akiri. 8 E kore hoki e taea e matou tetahi mea e he ai te pono, engari te mea e u ai te pono. 9 E hari ana hoki matou ina ngoikore matou, ina kaha koutou: ko ta matou hoki tenei e inoi nei, ko koutou kia tino tika. 10 Koia ahau ka tuhuhu atu nei i enei mea, i ahau e ngaro mai nei, kei tae atu ahau ki kona, ka koi taku i runga i te mana kua tukua mai nei e te Ariki ki ahau hei hanga mo te whare, ehara i te mea hei wahi. 11 Kati ra, e oku teina, hei kona. Kia tino tika; kia marie te ngakau; kia kotahi te whakaaro; kia mau te rongo: a tera te Atua o te aroha, o te maunga rongo, e noho ki a koutou. 12 Oha atu tetahi ki tetahi, hei te kihī tapu ano. 13 Tenei te hunga tapu katoa te oha atu nei ki a koutou. 14 Kia tau ki a koutou katoa te atawhai o te Ariki, o Ihu Karaiti, me te aroha o te Atua, me te whiwhinga tahitanga ki te Wairua Tapu. Amine.

Karatia

1 Naku, na Paora, na te apotoro, kihai nei i tonoa e te tangata, kihai ano hoki ma roto i te tangata, engari i ma roto i a Ihu Karaiti, i te Atua Matua ano hoki, nana nei ia i whakaara i te hunga mate; **2** Na nga teina katoa hoki i ahau nei, ki nga hahi o Karatia. **3** Kia tau ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na to tatou Ariki hoki, na Ihu Karaiti, **4** I tuku nei i a ia ano mo o tatou hara, kia whakaorangia ai tatou e ia i tenei ao kino, i runga i ta te Atua, i ta to tatou Matua i pai ai. (aiōn g165) **5** Waiho atu i a ia te kororia ake ake. Amine. (aiōn g165) **6** Miharo tonu ahau ki te hohoro o to koutou nekehanga atu i te kaikaranga o koutou i runga i te aroha noa o te Karaiti ki tetahi rongopai ke: **7** Ehara nei ia i te mea ke atu; engari tena tetahi hunga e whakararuraru ana i a koutou, e mea ana kia whakaputia ketia te rongopai o te Karaiti. **8** Otira, ahakoa ko matou, ko tetahi anahera ranei o te rangi, ki te kauwhau i te rongopai ki a koutou, i te mea rere ke i ta matou i kauwhau ai ki a koutou, kia kanga ia. **9** Kia rite ki ta matou i ki ai i mua, ka ki ano ahau inaianei, ki te puta ke te kauwhau a tetahi ki a koutou i tera kua riro i a koutou, kia kanga ia. **10** He tangata ranei, ko te Atua ranei, taku e kukume nei? he tangata ranei aku e whai nei kia whakamanawarekatia? mehemea kei runga tonu ahau i te whakamanawareka tangata, ehara ahau i te pononga na te Karaiti. **11** Na, kia mohio mai koutou, e oku teina, ko te rongopai i kauwhautia e ahau, ehara i te tangata. **12** Ehara hoki na te tangata i riro mai ai i ahau, nana ranei i whakaako ki ahau, engari i haere mai ki ahau ra te whakakitenga mai a Ihu Karaiti. **13** Kua rongo na hoki koutou ki taku whakahere i mua i runga i ta nga Hurai tikanga, nui atu hoki taku tukino i te hahi a te Atua, mongamonga ana i ahau: **14** I hipa noa atu ahau ki mua i etahi tokomaha tonu o matou, rite nga tau ki oku, i waenganui i toku iwi ki te tikanga a nga Hurai, hira noa atu hoki toku ngakau ki nga whakarerenga iho a oku matua. **15** Otira i te mea ka pai te Atua, nana nei ahau i momotu mai i roto tonu i te kopu o toku whaea, i karanga hoki, he meatanga na tona aroha noa, **16** Ki te whakakite i tana Tama i roto i ahau, kia kauwhautia ai ia e ahau ki nga tauiwi; i reira tonu iho kihai ahau i korerorero ki te kikokiko, ki te toto: **17** Kihai ano ahau i haere atu ki Hiruharama,

ki te hunga i apotoro i mua i ahau; heoi haere ana ahau ki Arapia, a hoki ana mai ki Ramahiku. **18** A muri iho i te takanga o nga tau e toru ka haere ake ahau ki Hiruharama kia kite i a Pita, a tekau ma rima nga ra i noho ai ahau ki a ia. **19** Engari kihai ahau i kite i tetahi atu o nga apotoro, ko Hemi anake, ko te teina o te Ariki. **20** Na, ko nga mea e tuhituhia atu nei e ahau ki a koutou, nana, kei te aroaro tenei o te Atua, kahore aku teka. **21** Muri iho ka haere ahau ki nga wahi o Hiria, o Kirikia; **22** Kihai ano toku mata i mohiotia e nga hahi o Huria i roto i a te Karaiti: **23** I rongo kau ratou, Ko te tangata tukino i a matou i mua, e kauwhautia ana e ia inaianei te whakapono i whakangaromia ra e ia. **24** A whakakororia ana ratou i te Atua mo tana ki ahau.

2 Muri iho, kia pahure nga tau tekau ma wha, ka haere ano ahau ki Hiruharama maua ko Panapa, me te mau ano i a Taituha hei hoa moku. **2** Na te whakakitenga mai hoki ahau i haere ai, a whakatakotoria ana e ahau ki a ratou te rongopai e kauwhautia nei e ahau ki nga tauiwi; otia i meatia pukutia ki te hunga whai ingoa, kei maumau kau taku oma onaianei, o mua ra ranei. **3** Kihai ia a Taituha, toku hoa, he Kariki nei ia, i meinga kia kotia: **4** Mo nga teina teka hoki i whakaurua pukutia mai, i haere puku mai nei ki te tirotiro i to matou ahua, he herekore i roto i a Karaiti Ihu, kia whakataurekareka ai ratou i a matou. **5** Kihai rawa matou i whakangawari iho, i rongo ki a ratou, ahakoa kotahi haora; he mea kia mau ai te pono o te rongopai ki a koutou. **6** Otira ko te hunga whai ingoa ahakoa he aha ratou, kahore tahi he tikanga ki ahau: kahore a te Atua whakapai ki te kanohi tangata kihai ratou, te hunga whai ingoa, i whakaatu mea ki ahau: **7** Engari to ratou kitenga kua tukua ki ahau te rongopai ki te kotingakore pera hoki me tera ki kotinga kua tukua ra ki a Pita; **8** Ko te kaimahi hoki i roto i a Pita hei apotoro ki te kotinga, mahi ana ano ia i roto i ahau ki nga tauiwi: **9** Na, no ratou ka matau ki te aroha noa kua homai ki ahau, ka homai e Hemi, e Kipa, e Hoani, i meinga nei hei pou, nga ringa matau hei whakahoatanga ki a maua ko Panapa, mo maua kia haere ki nga tauiwi, ko ratou ia ki te kotinga: **10** Otia me mahara maua ki te hunga rawakore; he mea ano hoki tena i hihihi ai ahau. **11** Na, i te taenga mai o Pita ki Anatioka, ka whakatika atu ahau ki a ia he kanohi, he kanohi, no te mea kua

tika kia whakahengia ia. **12** I mua hoki o te taenga a Aperahama i whakapono ki te Atua, a whakairia mai o etahi i a Hemi, e kai tahi ana ia me nga tauwi: ana ki a ia hei tika. **7** Na, kia matau koutou, ko no to ratou taenga mai ia, neke atu ana ia, momotu te hunga o te whakapono, he tamariki eneia na ke ana i a ia; i matakutu hoki ki te hunga o te kotinga. Aperahama. **8** A, i te kitenga o te karaipiture i mua, he **13** I uru ano era atu Hurai ki tona tinihanga: heoi riro whakapono ta te Atua hei whakatika mo nga tauwi, pu a Panapa i to ratou tinihanga. **14** Otira, i toku ka kauwhautia wawetia te rongopai ki a Aperahama, kitenga kihai ratou i haere tika i runga i te pono o te Mau ka manaakitia ai nga ivi katoa. **9** Ina, ko te rongopai, ka mea ahau ki a Pita i te aroaro o ratou hunga o te whakapono, e manaakitia ngatahitia ana katoa, ki te mea ko koe, he Hurai, ka whakataui i a me Aperahama i whakapono ra. **10** Ko te hunga katoa koe, a kahore e whakahirai, me pehea e taea ai e hoki o nga mahi o te ture, kei raro ratou i te kanga: koe te mea nga tauwi i kia Hurai? **15** Ko tatou, ko kua oti hoki te tuhituhi, Ka kanga nga tangata katoa nga Hurai tupu nei, ehara nei i te hunga hara no nga kahore e mau ki nga mea katoa kua oti te tuhituhi ki te tauwi, **16** Kua mohio nei ehara nga mahi a te ture i te pukapuka o te ture, hei mahi ma ratou. **11** He hanga mea e tika ai te tangata, engari ko te whakapono ki a marama ano tenei, e kore e tika i te ture tetahi tangata Ihu Karaiti; kua whakapono ano tatou ki a Ihu Karaiti, ki te aroaro o te Atua: Ma te whakapono hoki e ora ai kia meinga ai te whakapono ki a te Karaiti hei tika mo te tangata tika. **12** He teka hoki no te whakapono te tatou, kahore ia nga mahi a te ture; no te mea kahore ture: engari, Ki te mahia aua mea e te tangata, ma rawa he kikokiko e tika i nga mahi o te ture. **17** Na, i a aua mea ia e ora ai. **13** Kua hokona tatou e te Karaiti i tatou e whai nei kia whakatikaia i roto i a te Karaiti, roto i te kanga a te ture, i a ia nei i meinga hei kanga ki te kitea tatou nei he hunga hara, he minita ranei mo tatou: kua oti hoki te tuhituhi, He mea kanga nga a te Karaiti ki te hara? Kahore rapea. **18** Ki te mea tangata katoa e whakairia ki runga ki te rakau: **14** hoki ka hanga ano e ahau nga mea i wahia e ahau, e **19** roto i a Karaiti Ihu; kia riro mai ai i a tatou te kupu Na te ture hoki ahau i tupapaku ai ki te ture, kia ora ai homai o te Wairua, he mea ma roto i te whakapono. ahau ki te Atua. **20** Kua ripekatia tahitia ahau me te **15** E oku teina, he kupu tangata taku nei; Ahakoa he Karaiti: a e ora nei, ehara i te mea ko ahau, engari ko kawenata na te tangata, ki te mea ka oti te whakau, te Karaiti e ora ana i roto i ahau: e ora nei hoki ahau i kahore he tangata hei turaki, hei tapiri ranei. **16** Na, i roto i te kikokiko, he oranga na te whakapono ki te korerotia nga kupu whakaari ki a Aperahama, ki tana Tama a te Atua, i aroha nei ki ahau, i tuku ne i i a ia whanau ano hoki. Kihai ia i mea, Ki nga whanau, me moku. **21** Kahore aku whakakahore i te aroha noa o te mea he tokomaha; engari me te mea he kotahi, Ki te Atua: mehemea hoki i na runga mai te tika i te tau whanau, ko te Karaiti hoki ia. **17** Na ko taku kupu tenei; Ko te kawenata i whakaukia e te Atua i mua ra, e kore e ahei te ture, no muri iho nei o nga tau e wha rau e toru tekau i tae mai ai, ki te turaki, hei whakakahore i te kupu whakaari. **18** Mehemea hoki na te ture i riro mai ai te kaunga, heoi ehara i te mea na te kupu whakaari; otira i na runga mai i te kupu whakaari ta te Atua homaitanga ki a Aperahama. **19** Hei aha ra te ture? I tapiritia mai mo nga pokanga ketanga, kia tae mai ra ano te whanau mona nei te kupu whakaari; he mahinga na nga anahera, i roto i te ringa o te takawaenga. **20** Na, he teka mo te kotahi te takawaenga; kotahi ia te Atua. **21** He turaki ranei ta te ture i a te Atua kupu whakaari? Kahore rapea: me i homai hoki he ture, he mea kaha ki te whakaora, ina kua puta ake te tika i te ture. **22** Heoi kua kopania nga mea katoa e te karaipiture ki raro o

3 E nga Karatia whakaarokore, na wai koutou i whaiwhaia, i whakakitea nūtia na a Ihu Karaiti ki o koutou kanohi, he mea ripeka? **2** Heoi tuku e mea ana kia whakaakona mai e koutou, No nga mahi ranei o te ture i riro mai ai te Wairua i a koutou, na te mea ranei ka rongo ki te whakapono? **3** Ha, kia pena koutou te whakaarokore? i runga i te Wairua ta koutou timatanga, a me whakaoti ranei e koutou i runga i te kikokiko? **4** He huakore noa iho ranei o koutou matenga maha? ki te mea ra he mea huakore. **5** Na, ko te kaiwhakawhiwhi i a koutou ki te Wairua, e mahi nei hoki i nga merekara i roto i a koutou, no nga mahi ranei o te ture tana, no te rongo ranei ki te whakapono? **6** Ka rite hoki ki

te hara, kia homai ai ki te hunga e whakapono ana te mea i whakaaria mai i runga i te whakapono ki a lhu Karaiti. **23** I mua ia o te taenga mai o te whakapono, e puritia ana tatou i raro i te ture, he mea kopani, kia taea ra ano te whakapono e whakapuakina nei i muri. **24** Heoi kua meinga nei te ture hei kaiwhakaako mo whakamatautauranga i toku kikokiko: na, tahuri mai tatou, hei arahi ki a te Karaiti, kia tika ai tatou i te ana koutou ki ahau, ano he anahera ahau na te Atua, whakapono. **25** Otira ka tae mai nei te whakapono, me te mea ano ko lhu Karaiti. **15** Kei hea ra tera hari mutu ake to tatou meatanga mai e te kaiwhakaako. **26** O koutou? He kaiwhakaatu hoki ahau mo ta koutou, He tamariki katoa hoki koutou na te Atua, he mea na te whakapono ki a Karaiti lhu. **27** Ko te hunga katoa kua homai ki ahau. **16** Koia, kua hoariritia ranei ahau hoki o koutou kua iriria ki roto ki a te Karaiti, kua kia koutou, moku i korero i te pono ki a koutou? **17** Kakahuria e koutou a te Karaiti. **28** Kahore he Hurai, Ko ta ratou whaiwhai i a koutou ehara i te pai: engari kahore he Kariki, kahore he pononga, kahore he rangatira, kahore he tane, wahine ranei; he tangata ko koutou ki a ratou. **18** He mea pai ia kia matenuitia kotahi tonu hoki koutou katoa i roto i a Karaiti lhu. **29** A ki te mea na te Karaiti koutou, he whanau na Aperahama, mo koutou hoki te kainga i runga i te kupu whakaari.

4 Ko taku kupu ia tenei, I te mea he tamariki tonu te tangata mona te kainga, kahore ia e rere ke i te pononga, ahakoa ko te rangatira ia o nga mea katoa; **2** Engari e meatia ana e nga kaitohutohu, e nga kaititiro, kia taea ra ano te wa i whakaritea e te papa. **3** Waihoki ko tatou, i te mea e tamariki ana, he pononga tatou na nga mea timatanga o te ao: **4** A, no ka tutuki te taima, ka tonoa mai e te Atua tana Tama, i whanau i te wahine, i whanau i raro i te ture, **5** Hei hoko i te hunga i raro i te ture, kia whiwhi ai tatou ki te whakatamarikitanga. **6** Na, i te mea he tamariki koutou, kua tonoa mai e te Atua te Wairua o tana Tama ki roto ki o koutou ngakau, e karanga ana, E Apa, e Pa. **7** Heoi kua mutu tou ponongatanga, engari kua tama koe; a, ki te mea he tama, na mou nga mea i roto i te Atua. **8** Heoi i reira, i te mea kihai koutou i matau ki te Atua, he pononga koutou na nga mea ehara nei i te atua tupu. **9** Inaianei ia, i te mea ka matau nei koutou ki te Atua, ara ka matauria nei koutou e te Atua, he aha koutou ka tahuri ai ano ki aua mea ngoikore, rawakore, ki nga mea timatanga, e hokia na e to koutou hiahia, kia waiho koutou hei pononga ma aua mea? **10** E mau ana koutou ki nga ra, ki nga marama, ki nga wa, ki nga tau. **11** E manawapa ana ahau ki a koutou, kei kore he hua mo taku i mahi ai i roto i a koutou. **12** E oku teina, ko taku tohe tenei ki a

koutou, kia rite ki ahau; e rite ana hoki ahau ki a koutou: kahore a koutou mahi he ki ahau. **13** E matau kauwhau i te rongopai ki a koutou i te tuatahi. **14** Taku kauwhau i te rongopai ki a koutou i te tuatahi. **15** Kei hea ra tera hari mutu ake to tatou meatanga mai e te kaiwhakaako. **16** O koutou? He kaiwhakaatu hoki ahau mo ta koutou, me i taea kua tikarohia e koutou o koutou kanohi, a te whakapono ki a Karaiti lhu. **17** Ko te hunga katoa kua homai ki ahau. **18** Koia, kua hoariritia ranei ahau hoki o koutou kua iriria ki roto ki a te Karaiti, kua kia koutou, moku i korero i te pono ki a koutou? **19** Kakahuria e koutou a te Karaiti. **20** Kahore he Hurai, Ko ta ratou whaiwhai i a koutou ehara i te pai: engari kahore he Kariki, kahore he pononga, kahore he rangatira, kahore he tane, wahine ranei; he tangata ko koutou ki a ratou. **21** Ki mai ki ahau, e te hunga e hiahia ana kia noho i raro i te ture, kahore ianei koutou e rongo ki ta te ture? **22** Kua oti hoki te tuhituhi, tokorua nga tama a Aperahama, kotahi na te wahine pononga, kotahi na te wahine rangatira. **23** Ko ta te pononga no te kikokiko tona whanautanga: ko ta te wahine rangatira ia he mea korero mai i mua. **24** He mea whakarite aua mea: ko nga wahine nei nga kawenata e rua; kotahi no Maunga Hinai, whanau ake ana hei taurekareka, ko Hakara tenei. **25** Na ko tenei Hakara ko Maunga Hinai i Arapia, e rite ana hoki ki Hiruharama onaianei, he pononga nei hoki ia, ratou ko ana tamariki. **26** Tena ko te Hiruharama i runga he mea herekore, ko ia to tatou whaea. **27** Kua oti hoki te tuhituhi, Kia hari, e te pakoko kahore nei e whanau; hamama, karanga, e te mea kahore nei kia whakamamae; he tini ke hoki nga tamariki a te mea mahue i a te mea whai tane. **28** Na, ko tatou nei, e oku teina, e rite ana ki a Ihaka, he tamariki na te kupu whakaari. **29** Engari e rite ana ano ki to mua, ko te mea no te kikokiko nei tona whanautanga, whakatoia ana e ia te tama no te Wairua nei tona; e pera ana ano inaianei. **30** Heoi e pehea ana ta te karaipiture? Peia atu te wahine pononga raua ko tana tama: e kore hoki te tama a te wahine pononga e whiwhi tahi me te tama a te wahine rangatira ki te taonga. **31** Na, ehara tatou, e

oku teina, i te tamariki na te wahine pononga, engari korero wawe e ahau enei mea ki a koutou, me pera na te wahine rangatira.

5 Na te Karaiti i wewete te here i a tatou: na reira kia u te tu, kei mau hoki ki roto ki te ioka pononga. **2** Nana, tenei ahau, a Paora te mea nei ki a koutou, Ki te kotia koutou, e kore koutou e whai pai i a te Karaiti. **3** He whakaatu tuarua tenei naku ki nga tangata katoa e kotia ana, kua mau ratou i te ture kia mahia katoatia. **4** Kua weheia atu koutou i a te Karaiti, e te hunga e whakatikaia ana e te ture, kua taka iho koutou i runga i te aroha noa. **5** Ko tatou hoki, na te Wairua ta tatou tatari ki te tika e tumanakohia atu nei, e ahu mai nei i te whakapono: **6** I roto hoki i a Karaiti ihu kahore o te kotinga wahi, kahore o te kotingakore; engari ko te whakapono e mahi ana i runga i te aroha. **7** I pai ta koutou oma; na wai koutou i whakaware, i kore ai koutou e rongo ki te pono? **8** Ehara tenei whakaaro i te mea na te kaikaranga i a koutou. **9** He iti te rewena, rewenatia ake te puranga katoa. **10** E whakapono ana ahau ki a koutou i roto i te Ariki, e kore e rere ke o koutou whakaaro: ko te kaiwhakararu ia i a koutou, ahakoa ko wai, mana ano tona whakawakanga e pikau. **11** Me ahau ano, e oku teina, ki te mea he kauhawh tonu nei taku i te kotinga, he aha ahau ka whakatoia tonutia ai? penei kua kore to te ripeka tutukitanga waewae. **12** Pai kau ki ahau me i motuhia atu te hunga e whakararu na i a koutou. **13** Kua karangatia nei hoki koutou, e oku teina, ki te tikanga herekore; kaua ia ta koutou tikanga herekore e waiho hei whakaoho i te kikokiko, engari me mahi koutou tetahi ki tetahi i runga i te aroha. **14** E takoto topu ana hoki te ture katoa i roto i te kupu kotahi, ara, Kia aroha koe ki tou hoa tata, ano ko koe. **15** Ki te ngau ia koutou, ki te kai tetahi i tetahi, kia tupato kei pareho tetahi i tetahi. **16** Ko taku kupu ia tenei, Haere i roto i te Wairua, a e kore e whakaritea e koutou te hiahia o te kikokiko. **17** E hiahia ana hoki te kikokiko tika ke i te Wairua, me te Wairua tika ke i te kikokiko: e whawhai ana hoki enei tetahi ki tetahi: te taea nga mea i hiahia ai koutou. **18** Ki te arahina ia koutou e te Wairua, kahore koutou i raro i te ture. **19** Na e kitea ana nga mahi a te kikokiko, ara he moe tahae, he poke, he hiahia taikaha, **20** He karakia whakapakoko, he makutu, he pakanga, he totohe, he hae, he riri, he wawahia, he wehewehe, he titore, **21** He hao, he haurangi, he kakai, me nga mea e rite ana ki enei: me

korero wawe e ahau enei mea ki a koutou, me pera me taku i korero ai i mua, ko te hunga e mahi ana i nga mea penei, e kore e whiwhi ki te rangatiratanga o te Atua. **22** Ko te hua ia o te Wairua, he aroha, he hari, he rangimarie, he manawanui, he ngawari, he ngakau pai, he whakapono, **23** He ngakau mahaki, he ngakau kua taea te pehi: kahore he ture e riria ai enei mea. **24** Ko te hunga ia o te Karaiti, kua ripekatia e ratou te kikokiko, me ona hihiritanga, me ona hiahia. **25** Ki te mea e ora ana tatou i roto i te Wairua, kia haere ano tatou i roto i te Wairua. **26** Kei whaia e tatou te kororia huakore, te whakapataritari tetahi ki tetahi, te hae tetahi ki tetahi.

6 E oku teina, ahakoa ra i rokohanga te tangata e tetahi he, ma koutou, ma te hunga i te Wairua, e whakaara ake ia i runga i te wairua mahaki; me te titiro iho ano ki a koe, kei whakamatautauria hoki ko koe. **2** Pikaua e tetahi nga whakataimaha o tetahi, hei whakarite i ta te Karaiti ture. **3** Ki te mahara hoki tetahi tangata ki a ia ano he mea nui ia, i te mea he kore noa iho ia, e nuka ana ia ki a ia ano. **4** Engari ma ia tangata e whakamatau tana ake mahi, ka ai ai he mea hei whakamanamanatanga mona ki tana anake, kahore ki ta tetahi atu. **5** Ka riro hoki ma ia tangata e pikau tana kawenga. **6** Ko te tangata e whakaakona ana ki te kupu, me whakawhiwhi e ia tona kaiwhakaako ki nga mea pai katoa. **7** Kei whakapohehetia koutou; kahore te Atua e tinhangatia: ko ta te tangata hoki e rui ai, ko tena tana e kokoti ai. **8** Ko te tangata hoki e rui ana, he whakaaro ki tona kikokiko, he pirau tana e kokoti ai o te kikokiko; ko te tangata ia e rui ana, he whakaaro ki te Wairua, ko te ora tonu tana e kokoti ai o te Wairua. (aiōnios g166) **9** A kaua tatou e ngakaukore ki te mahi i te pai: tena tona wa e rite ai ka kokoti tatou ki te kahore tatou e ngoikore. **10** Na reira, i te mea e whai takiwa ana tatou, kia mahi tatou i te pai ki nga tangata katoa, a tera noa ake ki te hunga o te whare o te whakapono. **11** Titiro ki te nui o nga reta e tuhituhi nei toku ringa ake ki a koutou. **12** Ko te hunga e hiahia ana ko te ahua o te kikokiko kia pai, ko ratou hei mea i a koutou kia kotia; he mea kau kei whakatoria ratou mo te ripeka o te Karaiti. **13** Kahore hoki taua hunga i kotia ana e mau ki te ture; engari e hiahia ana kia kotia koutou, kia whakamanamana ai ratou ki to koutou kikokiko. **14** Ki ahau ia kaua rawa

he whakamanamana, ko te ripeka anake o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, i ripekatia ai te ao ki ahau, me ahau hoki ki te ao. 15 Kahore he aha o te kotinga, kahore o te kotingakore, engari ko te mea hanga hou. 16 Na ko te hunga e haere ana i runga i tenei tikanga, kia tau te rangimarie me te mahi tohu ki a ratou, ki te Iharaira hoki a te Atua. 17 A muri ake nei kaua tetahi e whakararuraru i ahau: e mau ana hoki ki toku tinana nga tohu a Ihu. 18 E oku teina, kia tau te aroha noa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, ki o koutou wairua.

Amine.

Epeha

1 Naku, na Paora, i paingia e te Atua hei Apotoro ma Ihu Karaiti, ki te hunga tapu e noho ana i Epeha, ara ki te hunga whakapono i roto i a Karaiti Ihu: **2** Kia tau ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti. **3** Kia whakapaungia te Atua, te Matua o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, nana nei tatou i manaaki ki nga manaaki katoa o te wairua ki nga wahi o te rangi, i roto i a te Karaiti: **4** I runga i te tikanga i whirihiria ai tatou e ia i roto i a ia i mua i te orokohanganga o te ao, hei hunga tapu, kahakore i tona aroaro, i runga i te aroha. **5** He mea whakarite hoki tatou nana i mua, hei tama mana, i roto i a Ihu Karaiti, ko ta tona whakaaro hoki i pai ai, **6** Hei whakamoemiti mo te kororia o tona aroha noa, i atawhaitia ai tatou i roto i tana i aroha ai. **7** Kei roto nei i a ia to tatou whakaoranga i runga i ona toto, ara te murunga o nga he; he hua hoki no tona aroha noa, **8** I hira rawa nei ki a tatou i runga i nga whakaaro nui, i nga whakaaro mohio katoa; **9** Whakakitea mai ana hoki e ia ki a tatou tana whakaaro ngaro, tana hoki i ahureka ai, tana i whakatakoto ai i mua i roto i a ia, **10** Mo te tikanga ina rite nga wa, kia huihuia nga mea katoa i roto i a te Karaiti, nga mea i te rangi, me nga mea i te whenua; i roto ano i a ia, **11** I whakawhiwhia nei matou i roto i a ia, he mea whakarite i mua i runga i tana i whakatakoto ai, e mahia ana hoki e ia nga mea katoa i runga i ta tona whakaaro i pai ai: **12** Kia ai matou hei whakamoemiti mo tona kororia, ara matou, te hunga kua tumanako wawe ki a te Karaiti. **13** Me koutou hoki tumanako ana ano koutou ki a ia, i to koutou rongonga ki te kupu o te pono, ki te rongopai o to koutou ora: a, i to koutou whakaponotanga ki a ia, na hiritia ana koutou e te Wairua Tapu i kerorotia mai i mua: **14** Hei taumau i nga taonga mo tatou, kia whakaorangia ra ano ta te Atua mea i hokona, hei whakamoemiti mo tona kororia. **15** Na konei ahau, i toku rongonga ki to koutou whakapono ki te Ariki, ki a Ihu, ki te aroha ano hoki ki te hunga tapu katoa, **16** Kahore e mutu taku whakawhetai mo koutou, me te whakahua ano i a koutou i aku inoinga; **17** Kia homai ki a koutou e te Atua o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, e te Matua o te kororia, te wairua o te whakaaro nui, o te whakakitenga i runga i te

mohio ki a ia: **18** Kia whakamaramatia nga kanohi o to koutou hinengaro; kia matau ai koutou ki te mea o tana karanga e tumanakohia atu nei, ki te kororia nui hoki o tona taonga i roto i te hunga tapu, **19** Ki te nui whakaharahara hoki o tona kaha ki a tatou ki te hunga e whakapono nei, i runga i te mahinga a te mana o tona kaha, **20** I mahi ai ia i roto i a te Karaiti i tana whakaarahanga i a ia i te hunga mate, a whakanohoia ana ia ki tona matau, ki nga wahi i te rangi, **21** Ki runga ake i nga kawanatanga katoa, i te mana, i te kaha, i te rangatiratanga, i nga ingoa katoa hoki e whakahuatia ana, ehara i te mea ko o tenei ao anake, ko o tera ao ano hoki: (aiōn g165) **22** A tukua ana e ia nga mea katoa ki raro i ona waewae, meinga ana hoki ia hei i runga i nga mea katoa mo te hahi, **23** Ara mo tona tinana, e ki tonu nei i a ia, i te kaiwhakaki o nga mea katoa i roto i te katoa.

2 Me koutou ano nana i whakaora, i te mea he tupapaku i nga he, i nga hara, **2** I haereerea ra e koutou i mua i runga i ta tenei ao tikanga, i ta te rangatira o te kaha o nga kapua, o te wairua e mahi nei inaianei i roto i nga tama a te tutu. (aiōn g165) **3** Ara i era hoa o tatou katoa i mua, i a tatou e noho ana i runga i nga hiahia o to tatou kikokiko, e mahi ana i nga mea e paingia ana e te kikokiko, e te whakaaro, i te maoritanga hoki he tamariki na te riri, he pera me era atu. **4** Ko ta te Atua ia tenei, ranea rawa hoki tana mahi tohu, nui atu tona aroha i arohaina mai ai tatou e ia, **5** I te mea he tupapaku tatou i nga he, whakaorangia ngatahitia ana tatou e ia me te Karaiti, he aroha noa i whakaorangia ai koutou; **6** A whakaarahia ngatahitia ana e ia, whakanohoia ngatahitia ana ki nga wahi o te rangi i roto i a Karaiti Ihu: **7** Kia whakakite ai e ia i nga wa e haere ake nei te hira o te taonga o tona aroha noa, i a ia ka manaaki i a tatou i roto i a Karaiti Ihu. (aiōn g165) **8** Na te aroha noa hoki koutou i whakaorangia ai i runga i te whakapono; ehara ano hoki tenei i te mea no koutou: he mea homai noa na te Atua: **9** Ehara i nga mahi, kei whakamanamana te tangata. **10** He mahinga hoki tatou nana, he mea hanga i roto i a Karaiti Ihu mo nga mahi pai i whakaritea e te Atua i mua hei haereerenga mo tatou. **11** Na, kia mahara he tauwi koutou i mua no te wahi ki te kikokiko, e kiaa ana hoki ko te Kotingakore e tenei e kiaa nei ko te Kotinga, ara to te kikokiko, he mea na te ringa; **12** I

taua wa he mea motu ke atu koutou i a te Karaiti, kaha. 8 I homai ki ahau, ki te mea iti iho i te iti rawa o ehara i te tangata whenua no Iharaira, he tangata ke te hunga tapu katoa, tenei aroha noa, kia kauwhautia ki nga kawenata o te mea i whakaaria mai i mua, e ahau i roto i nga Tauwi te taonga o te Karaiti e kahore he tumanakotanga atu, he hunga Atuakore i te kore nei e taea te rapu; 9 Kia whakakitea ano hoki e ao. 13 Na, inaiane i roto i a Karaiti Ihu, ko koutou, ko ahau ki nga tangata katoa te whiwhinga tahitanga te hunga i tawhiti i mua, kua meinga e nga toto o te Karaiti kia tata. 14 Ko ia hoki to tatou maunga rongo, nana i mea nga mea e rua kia kotahi, whakahoroa iho e ia te patu e arai ana i waenga; 15 Whakakahoretia ki mea ngaro, ki te mea i huna nei inamata noa atu i roto i te Atua, nana nei i hanga nga mea katoa: (aiōn g165) 10 Kia ai te hahi inaiane hei whakaatu ki nga rangatiratanga, ki nga mana i nga wahi o te ana hoki e ia ki tona kikokiko te mauahara, ara te ture rangi, i te maha o nga whakaaro nui o te Atua. 11 i nga kupu ako, i nga tikanga; kia hanga ai i roto i a ia I runga i tana i whakatakoto ai i mua noa atu, he te tokorua hei tangata kotahi, hei tangata hou, kia mau ai te rongo i a ia; 16 Kia houhia ai ano hoki e ia te rongo a te tokorua ki te Atua i roto i te tinana kotahi, he meatanga na te ripeka, ma reira hoki e whakamate Koia ahau ka mea nei kia kaua koutou e ngakaukore te maunga rongo ki a koutou i tawhiti, ki te hunga i oku tukinotanga mo koutou; ko to koutou kororia hoki e tata ana. 18 Nana hoki tatou, te tokorua nei, hoki tenei. 14 No konei i tuturi ai oku turi ki te Matua, i whai tatanga atu ai i roto i te Wairua kotahi ki te o to tatou Ariki a Ihu Karaiti, 15 Nona nei te ingoa e Matua. 19 Na reira ehara koutou i te tangata ke, i te huaina ana ki nga hapu katoa i te rangi, i te whenua, manene ranei; engari he tangata whenua koutou tahi 16 Kia rite ki te nui rawa o tona kororia he homaitanga ko te hunga tapu, no te whare hoki o te Atua; 20 He mana ki a koutou, kia pakari ai a roto i a koutou i te mea hanga ki runga ki te turanga o nga apotoro ratou kaha o tona Wairua: 17 Kia noho ai a te Karaiti ki roto ko nga poropiti, ko Ihu Karaiti ano hei tino kamaka ki o koutou ngakau, he mea whakapono; a, i te mea mo te kokonga; 21 Kei roto nei i a ia tena whare, tena kua whai pakiaka, me te whai turanga mo koutou i whare, he mea ata tatai marie, ka tupu hei whare roto i te aroha, 18 Kia kaha ai koutou me te hunga tapu i roto i te Ariki; 22 Me koutou ano e hanga tahitia tapu katoa ki te whakaaro i te whanui, i te roa, i te ana i roto i a ia, hei nohoanga mo te Atua, he mea na hohonu, i te tiketike, 19 A kia mohio ki te aroha o te Wairua.

3 Na konei taku, ta Paora, he herehere nei ahau na Karaiti Ihu, hei mahi ki a koutou ki nga Tauwi; 2 Kua rongo pea koutou ki te mahi tuari i te aroha noa o te Atua kua homai nei ki ahau, hei mea ki a koutou: 3 Ara tana whakakitenga, tana whakaaturanga i te mea ngaro ki ahau; he pera hoki me ena kupu torutoru i tuhituhia na e ahau i mua; 4 Ka otia i a koutou tena te korero, ka mohio koutou ki toku matauranga ki te mea ngaro a te Karaiti, 5 Kihai nei i whakakitea i era atu whakatupuranga ki nga tama a te tangata, kihai i penei me te whakakitenga inaiane i te Wairua ki ana apotoro tapu ratou ko nga poropiti; 6 Ara mo nga Tauwi kia uru tahi ki nga taonga, kia tinana kotahi, kia whiwhi ngatahi ki ana mea i whakaari i mua i roto i a te Karaiti, he meatanga na te rongopai: 7 Mo reira ahau i meinga nei hei minita, i runga i ta te aroha noa o te Atua, i homai nei ki ahau, he mahinga na tona

Koia ahau ka mea nei kia kaua koutou e ngakaukore i oku tukinotanga mo koutou; ko to koutou kororia ki o koutou ngakau, he mea whakapono; a, i te mea mo te kokonga; 21 Kei roto nei i a ia tena whare, tena kua whai pakiaka, me te whai turanga mo koutou i whare, he mea ata tatai marie, ka tupu hei whare roto i te aroha, 18 Kia kaha ai koutou me te hunga tapu katoa ki te whakaaro i te whanui, i te roa, i te ana i roto i a ia, hei nohoanga mo te Atua, he mea na hohonu, i te tiketike, 19 A kia mohio ki te aroha o te Karaiti, e kore nei e taea te whakaaro; kia tino ki rawa ai koutou i te Atua. 20 Na ki a ia, e kaha nei ki te mahi i nga mea nui whakaharahara, nui noa atu i nga mea katoa e inoi ai, e whakaaro ai tatou, he penei ano me te kaha e mahi nei i roto i a tatou, 21 Waiho atu i a ia te kororia i roto i te hahi i runga i a Karaiti Ihu, a taea noatia nga whakatupuranga katoa, ake ake. Amine. (aiōn g165)

4 Koia ahau, ta te Ariki herehere, ka whakahau nei i koutou kia rite ta koutou haere ki te karangatanga i karangatia ai koutou, 2 Kia papaku rawa te ngakau, kia mahaki, kia manawanui, kia ata hanga tetahi ki tetahi, i runga i te aroha; 3 Me whai kia mau te kotahitanga o te Wairua, he mea paipere na te rangimarie. 4 Kotahi tonu te tinana, kotahi te Wairua, pera hoki me to koutou karangatanga, kotahi tonu te mea o to koutou karangatanga hei tumanakotanga atu; 5 Kotahi Ariki, kotahi whakapono, kotahi iriri, 6

Kotahi Atua, ko te Matua o nga mea katoa, kei runga hanganga i runga i te tika, i te tapu o te pono. 25 nei ia i nga mea katoa, puta noa ia i nga mea katoa, Heoi whakarere atu te teka; kia pono te korero ki kei roto hoki i te katoa. 7 Kua oti ia te aroha noa te tona hoa, ki ona hoa: he wahi hoki tatou tetahi no homai ki tenei, ki tenei, o tatou, i runga i te mehua o tetahi. 26 Kia riri, a kaua e hara: kei toene te ra ki ta te Karaiti homaitanga. 8 Na reira hoki ia i mea ai, to koutou riri: 27 Kaua hoki tetahi wahi e tukua ki I tona kakenga ki runga, whakaraua ana e ia nga te rewera. 28 Ko te tangata tahae, me whakamutu whakarau, a hoatu mea ana ia ma nga tangata. 9 tana tahae: engari me mahi, ko ona ringa ano hei Na ko tenei, I kake ia ki runga i te aha, mehemea mahi i te mea pai, kia whai rawa ai ia hei hoatutanga kahore ia i matua heke ki nga wahi o raro rawa o mana ki te rawakore. 29 Kei puta tetahi kupu kino i te whenua? 10 Tera i heke ra, ko ia ano i kake atu o koutou mangai, engari hei te mea e tau ana hei nei ki runga ake i nga rangi katoa, kia ki ai nga mea hanga i te pai, kia whiwhi ai ki te pai nga tangata e katoa i a ia. 11 A homai ana e ia ko etahi hei apotoro; rongo ana. 30 Kaua hoki e whakapouritia te Wairua ko etahi hei poropiti; ko etahi hei kaikauwhau i te Tapu o te Atua, nana nei koutou i hiri mo te ra o te rongopai; ko etahi hei hepara, hei kaiwhakaako; 12 whakaoranga. 31 Kia wehea rawatia atu i roto i a Kia tino rite ai te hunga tapu mo te mahi minita, mo koutou te nanakia, te riri, te aritarita, te ngaungau, te te hanga i te whare, ara i te tinana o te Karaiti: 13 korero kino, me te mauahara katoa: 32 Kia ngawari to Kia tae katoa ra ano tatou ki te kotahitanga o te koutou tikanga tetahi ki tetahi, kia pai te ngakau, me whakapono, o te matauranga hoki ki te Tama a te te hohou roa iho i te rongo tetahi ki tetahi, kia pera Atua, kia tino tangata, kia eke ki te mehua o te tino ano me te Atua i hohou nei i te rongo ki a koutou i kaumatuatanga e tutuki ai ki to te Karaiti: 14 Kia mutu roto i a te Karaiti.

ai to tatou tamarikitanga, te akina, te kahakahakina e nga hau katoa o te whakaako, he whakawiringa ke na te tangata, he maminga, he whakapohehe; 15 Engari kia korero pono ai i runga i te aroha, kia tupu ai tatou ki roto ki a ia i nga mea katoa, ko te nei ia, ko te Karaiti: 16 Nona nei te tinana katoa, he mea whakapiri marie, he mea ata hono e nga meatanga a nga hononga katoa, whakarite rawa ki te nui o te mahinga a ia wahi, a ia wahi, e mea ana i te tinana kia neke ake, hei whare e hanga ana i a ia i runga i te aroha. 17 Na ko taku tenei e ki nei, e whakaatu nei i roto i te Ariki, kia kati ta koutou haere pera me era atu Tauwi, e haere nei i roto i te whakahihio to ratou hinengaro, 18 Kua oti nei te whakapouri o ratou whakaaro, kua tangata ke ki to te Atua ora, i te kuware o roto i a ratou, he pakeke hoki no o ratou ngakau: 19 Kahore o ratou ohoohonga, a tukua ana ratou e ratou ano ki te hiahia taikaha; riro pu ratou ki te mahi i nga mea poke katoa. 20 Ko koutou ia kihai i pera to koutou ako i a te Karaiti; 21 Ki te mea kua rongo koutou ki a ia, kua whakaakona e ia ki nga mea e rite ana ki te pono i roto i a Ihu: 22 Kia whakarere e koutou te tangata tawhito, he ahua no to koutou whakahaere o mua; he mea pirau nei hoki ia i runga i nga hiahia tinihangia; 23 Kia whakahoutia te wairua o to koutou hinengaro; 24 Kia kakahuria iho hoki ki a koutou te tangata hou, no ta te Atua nei te

5 Na, kia rite ta koutou ki ta te Atua, kia pera me ta nga tamariki e arohaina ana; 2 Haere hoki i runga i te aroha, kia pera me te Karaiti i aroha ki a tatou, i tuku i a ia ano mo tatou hei whakahere, hei patunga tapu ki te Atua, hei kakara pai. 3 Ko te moeepuku ia, me nga mahi poke katoa, me te apo, kaua ena e whakahuatia i roto i a koutou, kia rite ki ta te hunga tapu tikanga; 4 Kaua hoki te mea paruparu, te korero wairangi, te korero maminga, kahore nei i tika, erangi ia te whakawhetai. 5 E tino matau ana hoki koutou ki tenei, e kore tetahi tangata moeepuku, poke ranei, apo ranei, he kaikarakia nei hoki ia ki te whakapakoko, e whai wahi ki te rangatiratanga o te Karaiti, a o te Atua. 6 Kei tinihangatia koutou e te tangata ki nga kupu tekateka noa: na enei mea hoki te riri o te Atua e puta nei ki nga tamariki a te tutu. 7 Na, kaua koutou e uru ki ta ratou. 8 He pouri hoki koutou i mua, tena ko tenei, he marama i roto i te Ariki: kia rite ta koutou haere ki ta nga tamariki o te marama: 9 Kei runga hoki te hua o te marama i te pai katoa, i te tika, i te pono. 10 Me whakamatau ano e koutou ta te Ariki e pai ai. 11 Kei uru koutou ki nga mahi huakore o te pouri, engari whakahengia. 12 He mea whakama hoki te whakahuia kau, i nga mea e meinga ngarotia nei e ratou. 13 Ko nga mea katoa hoki e whakahengia ana, ma te marama e whakakite: he marama hoki nga

mea katoa e whakakitea ana. 14 Koia hoki tana kupu tuatahi tenei i runga i te kupu whakaari, 3 Kia hua ai nei, Maranga, e tenei e moe nei, ara ake i roto i te te pai ki a koe, kia roa ai hoki tou noho i te whenua. 4 Hunga mate, a ka whiti a te Karaiti ki runga ki a koe. Me koutou hoki, e nga matua, kei whakapataritari i a 15 Na reira kia ata tirotiro i ta koutou haere, kei rite koutou tamariki kia riri; engari whakatupuria ake ratou ki ta nga whakaarokore, engari ki ta nga whakaaro i runga i te whakaako, i te whakatupato a te Ariki. 5 E nui; 16 Hokona te taima ma koutou, he kino hoki nga pononga, kia ngohengohe ki o koutou rangatira o nga ra. 17 Mo konei ra kei whakaarokore koutou, te wahi ki te kikokiko, me te wehi, me te wiri, i runga i engari kia matau ki ta te Ariki e pai ai. 18 Kaua hoki e te ngakau tapatahi, ano ki a te Karaiti; 6 Kaua hei haurangi i te waina, he toreretanga hoki tena ki te he; ta te kanohi mahi, hei whakamanawareka tangata engari kia ki i te Wairua; 19 Ko ta koutou korero ki a noa; engari hei ta nga pononga a te Karaiti, e mahi a koutou ano, hei te waiata tapu, hei te himene, hei te ngakau ana i ta te Atua i pai ai; 7 Kia mahi i runga i waiata wairua; waiata, himene atu, i roto i o koutou te whakaaro pai, ano ki te Ariki, kahore ki te tangata: ngakau ki te Ariki; 20 Me te whakawhetai ki te Atua, 8 Kia matau hoki, ko te pai e mea ai te tangata, ka ara ki te Matua i nga wa katoa, mo nga mea katoa, i whakawhiwhia mai ano ia ki tenei e te Ariki, ahakoa runga i te ingoa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti; 21 Kia pononga, ahakoa rangatira. 9 E nga rangatira, kia ngohengohe tetahi ki tetahi i runga i te wehi ki a te pera ano hoki ta koutou ki a ratou; kati te whakawehi: Karaiti. 22 E nga wahine, kia ngohengohe ki a koutou kia matau hoki ko to koutou Ariki me to ratou kei te tane ake, hei mea ki te Ariki. 23 No te mea ko te tane rangi; kahore hoki ana whakapai kanohi. 10 Heoi, kia te o te wahine, e rite ana hoki ki a te Karaiti, ko te ia o kaha i roto i te Ariki, i te mana hoki o tona kaha. 11 Te hahi: ko te kaiwhakaora ano ia o te tinana. 24 Otiia Kakahuria iho nga mea whawhai katoa a te Atua, kia e ngohengohe ana te hahi ki ta te Karaiti, kia pera taea ai e koutou nga mahi tinihanga a te rewera te ano nga wahine ki a ratou tane i nga mea katoa. 25 E tu ki te riri. 12 Ehara hoki ta tatou i te pakanga ki te nga tane, arohaina a koutou wahine, kia pera hoki kikokiko, ki nga toto, engari ki nga rangatiratanga, ki me te Karaiti i aroha nei ki te hahi, i hoatu hoki i a ia nga mana, ki nga ariki o te pouri o tenei ao, ki nga ano mo taua hahi; 26 Hei whakatapunga mana, ma taua wairua kino o nga wahi i te rangi. (aiōn g165) 13 rawa i a ia i te horoinga ki te wai, i runga i te kupu, Mo konei kia mau ki nga mea whawhai katoa a te 27 Hei hahi tapae mana ki a ia ano, he hahi kororia Atua, kia taea ai e koutou te tu atu ki te riri i te ra rawa, kahore he ira, kahore he korukoru, tetahi atu kino, a ka poto i a koutou nga mea katoa te mahi, mea pera ranei, engari kia tapu, kia kohakore. 28 Me kia tu. 14 E tu ra, he mea whitiki o koutou hope ki te aroha e nga tane a ratou wahine me te mea ko o pono, kakahuria iho ano hoki ko te tika hei pukupuku; ratou tinana ake ano. Ko te tangata e aroha ana ki 15 Herea iho te rongopai o te rangimarie hei hu mo tana wahine ake, e aroha ana ki a ia ake ano. 29 o koutou waewae, kia takatu ai; 16 Mo waho i enei Kahore hoki tetahi kia kino noa ki tona kikokiko ake; mea katoa e mau ki te whakapono hei whakangungu engari e atawhai ana, e whakaahuru ana, e pera tonu rakau, e taea ai e koutou te tinei nga matia muramura ana me ta te Karaiti ki te hahi: 30 He wahi hoki tatou katoa a te wairua kino. 17 E mau hoki ki te ora hei no tona tinana. 31 Mo konei ra ka whakarerea ai e te potae, ki te hoari hoki a te Wairua, ara ki te kupu a te tangata tona papa me tona whaea, a ka piri ki tana Atua. 18 Kia pau te inoi me te tohe, me inoi i nga wahine, ka kikokiko kotahi to raua tokorua. 32 He wa katoa i roto i te Wairua, kia mataara hoki koutou nui tenei mea ngaro; otiai mo te Karaiti raua ko te ki taua mea, me te u tonu ki te tohe mo te hunga hahi taku korero. 33 Engari kia rite ki tona aroha ki tapu katoa; 19 Moku ano hoki, kia homai he kupu a ia ake ano to koutou aroha, to tenei, to tenei, ki ki ahau, kia maia ai te puaki o toku mangai, ki te tana wahine, ki tana wahine; me te wahine ano, kia whakaatu i te mea ngaro, ara i te rongopai; 20 Ko hopohopoi a ki tana tane.

6 E nga tamariki, kia ngohengohe ki o koutou matua i roto i te Ariki: ko te mea tika hoki tenei. 2 Whakahonoretia tou papa me tou whaea; ko te ture

tana karere nei ahau, he mea mekameka; kia maia ai ahau ki taua korero, kia rite ai taku korero ki te mea i tika. 21 Na, kia matau ai koutou ki akau mea, ki aku mahi, ma Tikiku e whakaatu nga mea katoa ki a koutou, he teina aroha nei ia, he minita pono i roto

i te Ariki. **22** Mo reira i tonoa atu ai ia e ahau ki a koutou, kia matau ai koutou ki to matou ahua, a kia whakamarietia ai e ia o koutou ngakau. **23** Kia tau ki nga teina te rangimarie, te aroha, me te whakapono, he mea na te Atua Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti. **24** Kia tau te aroha noa ki te hunga katoa e aroha ana, he aroha parakore, ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti. Amine.

Piripai

1 Na Paora, raua ko Timoti, na nga pononga a Ihu Karaiti, ki te hunga tapu katoa i roto i a Karaiti Ihu e noho ana i Piripai, ratou ko nga pihopa, ko nga rikona. **2** Kia tau ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti. **3** E whakawhetai ana ahau ki toku Atua i oku maharatanga katoa ki a koutou, **4** aku inoinga katoa, e puta ana taku inoi mo koutou i nga wa katoa i runga i te hari, **5** Mo koutou i uru tahi mai hei tautoko i te rongopai, mai o te ra tuatahi a moroki noa nei; **6** Pumau tonu toku whakaaro ki tenei mea nei ano, tera te kaitimata o te mahi pai i roto i a koutou e whakaoti, taea noatia te ra o Ihu Karaiti; **7** He tika hoki kia penei oku whakaaro ki a koutou katoa, no te mea kei roto koutou i toku ngakau; ara, ahakoa i ahau nei i te here, ahakoa i ahau e korero whakaara nei, e whakau nei i te rongopai, ka uru tahi koutou katoa me ahau ki te aroha noa. **8** Ko te Atua hoki hei kaiwhakaatu moku, mo te nui o toku koingo ki a koutou katoa, i runga i te ngakau aroha o Ihu Karaiti. **9** Ko taku inoi ano tenei, kia nui haere tonu to koutou aroha i runga i te matauranga, i nga mahara mohio katoa; **10** Kia whakaetia ai e koutou nga mea papai; kia kore ai o koutou tinihanga, o koutou he, a taea noatia te ra o te Karaiti; **11** Kia ki ai hoki i nga hua o te tika, e puta mai ana i a Ihu Karaiti, hei kororia, hei whakamoemiti i te Atua. **12** Na e mea ana ahau kia matau koutou, e oku teina, ki te tukunga iho o nga mea i pa ki ahau, pai tonu hei whakanekake ake i te rongopai; **13** Kua kitea hoki oku mekameka mo ta te Karaiti, puta noa i te wahi katoa o nga hoia tiaki i te kingi, i era atu wahi katoa ano hoki; **14** Kua ngakau nui hoki te tokomaha o nga teina i roto i te Ariki, i oku mekameka nei, hira rawa ano hoki to ratou maia ki te korero i te kupu, kahore he mataku. **15** Ko etahi na te hae, na te totohe, i kauwhau ai i a te Karaiti; ko etahi na te whakaaro pai; **16** Ko etahi na te aroha, e mahara ana kua waiho ahau hei korero whakaara i te rongopai; **17** Ko etahi na te totohe ta ratou kauwhau i a te Karaiti, ehara i te whakaaro pono, e mea ana ki te whakatupu mamae moku e mekameka nei. **18** A tena, pehea iho? Anei ra, ahakoa tinihanga, ahakoa pono, e kauwhautia ana a te Karaiti; a e hari ana ahau ki tenei, ae ra, ka hari ano ahau. **19** E matau

ana hoki ahau ka ai tenei hei whakaora moku, i a koutou na ka inoi, i te Wairua ano hoki o Ihu Karaiti ka homai; **20** Ko taku hoki tenei e whakamau tonu nei, e tumanako atu nei, e kore ahau e whakama i tetahi mea, engari ka tino maia ahau, a ka pera me to nga wa katoa, ka whakanuia ano a te Karaiti aianei e toku tinana, ahakoa i te ora, ahakoa i te mate. **21** Ki ahau hoki ko te ora ko te Karaiti, ko te mate he taonga. **22** Ki te ora ia ahau i te kikokiko, mehemea ko te hua tenei o taku mahi, heoi kahore ahau e mohio ko te aha taku e whiriwhiri ai. **23** E karapitia mai ana hoki ahau e nga mea e rua, he hiahia nei toku ki te haere, kia noho ai ahau ki a te Karaiti; ko te mea tino pai rawa hoki tera: **24** Ko te noho ranei i te kikokiko, ko te mea pai ake hoki tena mo koutou. **25** Na ka u nei toku whakaaro ki tenei, e matau ana ahau tera ahau e noho, ae ra, ka noho iho ahau ki a koutou katoa, hei whakanekake ake, hei whakahari i a koutou i runga i te whakapono; **26** Kia hira rawa ai to koutou whakamanamana i roto i a Karaiti Ihu ki ahau, moku ka noho tahi ano me koutou. **27** Engari kia tika ta koutou whakahere, kia rite ki ta te rongopai o te Karaiti: na, ahakoa tae atu ahau kia kite i a koutou, ngaro mai ranei, kia rongo tonu atu ahau ki to koutou ahua, kei te tu koutou i runga i te wairua kotahi, i te ngakau kota hi, me te tohe tahi ano ki te whakapono o te rongopai; **28** Kahore hoki he wehi ki tetahi mea a o koutou hoariri: he tohu hoki tenei ki a ratou mo te whakangaromanga, ki a koutou ia mo te ora, i ahu mai i te Atua. **29** No te mea kua hoatu ki a koutou hei meatanga ma koutou ki a te Karaiti, ehara i te mea ko te whakapono anake ki a ia, engari ko te mate ano hoki mo te whakaaro ki a ia; **30** Kei a koutou hoki taua pakanga i kite ra koutou ki ahau, a ka rongo nei inaianei kei ahau.

2 Na, ki te mea he whakamarie kei roto i a te Karaiti, ki te mea he pehi mamae to te aroha, ki te mea he whiwhinga tahitanga ki te Wairua, ki te mea he ngakau aroha, he mahi tohu, **2** Kia rite toku hari i a koutou, kia kotahi te whakaaro, kia kotahi te aroha, huihuiua nga ngakau i runga i te whakaaro kotahi. **3** Kei meinga tetahi mea i runga i te wehewehe, i te whakapehapeha ranei, engari i runga i te ngakau papaku, me te whakanui a tetahi i tetahi ki runga ake i a ia; **4** Kaua tena o koutou na e titiro ki ona mea anake, engari me titiro ano tena, tena o koutou ki nga

mea a etahi atu. 5 Ko tenei hei whakaaro mo koutou, he turoro ia. 27 He turoro ra hoki ia, tata pu ki te ko tera i a Karaiti Ihu: 6 Ahakoa hoki i a ia te ahua mate: otira i tohungia ia e te Atua; ehara ano i te mea o te Atua, kihai i meinga e ia te rite ki te Atua hei ko ia anake, ko ahau ano hoki, kei tapiritia he pouri ki taonga kapo mai; 7 Engari i mea i a ia ano kia poaha, toku pouri. 28 Koia i nui rawa ai toku ngakau ki te ka mau ki te ahua o te pononga, ka meinga kia rite ki tono atu i a ia, kia kite ai ano koutou i a ia, kia hari ai, te tangata; 8 A ka kitea nei tona ahua e rite ana ki to kia taharahara iho ai hoki toku pouri. 29 Kia nui te hari te tangata, ka whakapapaku ia i a ia, ka meinga kia i runga i te Ariki, ina tae atu ia; whakahonoretia ano ngohengohe ahakoa ki te mate, ae ra, ki te mate o te hoki nga pera; 30 No te mea na te mahi ki a te Karaiti ripeka. 9 Na konei whakateiteitia ake ana ia e te Atua, i tata ai ia ki te mate, te ihupuku ki te ora, kia rite ai i a hoatu ana ki a ia te ingoa nui atu i nga ingoa katoa; 10 Kia tuku ai i runga i te ingoa o Ihu nga turi katoa, o nga mea i te rangi, o nga mea i te whenua, o nga mea i raro i te whenua; 11 A kia whakaae nga arero katoa ko Ihu Karaiti te Ariki, hei whakakororia i te Atua Matua. 12 Heoi e oku teina aroha, he mea tonu ia na koutou te ngohengohe ki ahau i nga wa katoa, ehara i te mea i oku wa anake i kona, engari rawa ia inaiane i ahau kahore i kona, na whakaotia to koutou whakaoranga i runga i te wehi, i te wiri; 13 Ko te Atua hoki te kaimahi i roto i a koutou o te hiahia, o te mahi, hei mea i tana i pai ai. 14 I a koutou mahi katoa kaua te amuamu, te tautohetohe; 15 Kia kore ai koutou e whaikupuria, kia tapatahi ai, he tamariki kohakore na te Atua, i waenganui o te whakatupuranga tutu, parori ke, kei roto nei koutou i a ratou e tiaho ana hei rama i te ao; 16 Kia mau pu ki te kupu o te ora; kia hari ai ahau a te ra o te Karaiti, kihai ahau i oma noa, kihai i mahi noa. 17 Na, ki te ringihia ahau ki runga ki te patunga tapu, ki nga mahi a to koutou whakapono, ka hari ahau, ina ka hari tahi me koutou katoa. 18 Waihoki ko koutou, kia hari, hari tahi me ahau. 19 Otiia e mea ana ahau i roto i te Ariki, i a Ihu, ki te tono tata atu i a Timoti ki a koutou, kia ora ai hoki toku ngakau, ina mohio ahau ki to koutou ahua. 20 Kahore hoki oku tangata rite te ngakau ki tona, hei mahara pono ki a koutou mea. 21 Ko ta te katoa hoki e rapu nei, ko ta ratou ake, kahore nga mea a Ihu Karaiti. 22 Ko koutou ia e matau ana ki ona tohu, he pera tana me ta te tamaiti ki te matua, ko toku hoa ia ki te kawea haere i te rongopai. 23 Ko ia taku e mea nei kia tonoa wawetia atu, ina kite ahau i te tukunga iho ki ahau. 24 Otiia e u ana toku whakaaro i roto i te Ariki, ka hohoro toku tae atu. 25 I ea ano ia ahau me tono atu ki a koutou a Epaporitu, toku teina, toku hoa mahi, toku hoa hoia, na koutou ia karere, he kaimahi ano hoki i nga mea i matea e ahau. 26 Koinga tonu hoki ia ki a koutou katoa, kanohi rawa, no te mea i rongo koutou

mate: otira i tohungia ia e te Atua; ehara ano i te mea o te Atua, kihai i meinga e ia te rite ki te Atua hei ko ia anake, ko ahau ano hoki, kei tapiritia he pouri ki taonga kapo mai; 7 Engari i mea i a ia ano kia poaha, toku pouri. 28 Koia i nui rawa ai toku ngakau ki te ka mau ki te ahua o te pononga, ka meinga kia rite ki tono atu i a ia, kia kite ai ano koutou i a ia, kia hari ai, te tangata; 8 A ka kitea nei tona ahua e rite ana ki to kia taharahara iho ai hoki toku pouri. 29 Kia nui te hari te tangata, ka whakapapaku ia i a ia, ka meinga kia i runga i te Ariki, ina tae atu ia; whakahonoretia ano ngohengohe ahakoa ki te mate, ae ra, ki te mate o te hoki nga pera; 30 No te mea na te mahi ki a te Karaiti ripeka. 9 Na konei whakateiteitia ake ana ia e te Atua, i tata ai ia ki te mate, te ihupuku ki te ora, kia rite ai i a nga mahi ki ahau, kihai nei i rite i a koutou.

3 Heoi, e oku teina kia hari i roto i te Ariki. Ki ahau kahore he hoha o te tuhituhi atu i aua mea nei ano ki a koutou; ki a koutou ia hei mea e u ai. 2 Kia tupato ki nga kuri, kia tupato ki nga kaimahi i te kino, kia tupato ki te tapahanga. 3 Ko tatou hoki te kotinga, e mahi nei ki te Atua i runga i te wairua, e whakamanamana nei ki a Karaiti Ihu, kahore nei e u te whakaaro ki te kikokiko. 4 Otira tera ano ahau e u te whakaaro ki te kikokiko ki te whakaaro tetahi atu tangata he mea tana e u ai tona whakaaro ki te kikokiko, tera atu ano taku. 5 Ko te kotinga i te ra tuawaru, no te whanau a Iharaia, no te hapu o Pineamine, he Hiperu no nga Hiperu; ki to te ture he Parihi; 6 Mo te ngakau nui ki te Atua, i whakatoi ahau i te hahi; mo te tika, ara mo tera i te ture, kahore he kupu moku. 7 He ahakoa ra, ko nga mea i waiho ra e ahau hei taonga ki ahau, kua kiia ake e ahau hei taonga ki ahau, kua kiia ake e ahau hei rukenga, i te mea ka whakaaro nei ki a te Karaiti. 8 Ae ra kiia iho e ahau nga mea katoa hei rukenga, i te mea ka whakaaro nei ki te pai whakaharahara o te matauranga ki a Karaiti Ihu, ki toku Ariki: he whakaaro nei ki a ia i riro ai ena mea katoa oku ki te kore, ae ra kiia iho e ahau hei paru, kia whiwhi ai ahau ki a te Karaiti; 9 Kia kitea ai hoki kei roto ahau i a ia, kahore he tika oku ake, ara he tika i te ture, engari ko tera e na runga ana mai i te whakapono ki a te Karaiti, ko te tika a te Atua na te whakapono. 10 Kia matau ai ahau ki a ia, ki te kaha hoki o tona aranga mai, ki te urunga tahitanga hoki ki ona mamae, he mea whakaahua kia rite ki tona matenga; 11 Me kore ahau e tutuki ki te aranga mai i roto i te hunga mate. 12 Ehara i te mea kua mau rawa i ahau, kua tino rite ranei ahau: engari e whaia atu ana e ahau, me kore e mau i ahau te mea i mau ai ahau i a Karaiti Ihu. 13 E oku teina, kahore aku kianga ake kua mau i ahau:

kotahi ia taku, wareware ake i ahau nga mea o muri, mea e korerotia paitia ana; ki te mea he pai, ki te whatoro tonu atu ki nga mea i mua, **14** Ka tawhai tonu mea he whakamoemiti; whakaaroa enei mea. **9** Ko ahau ki te tohu, ki te utu whakahonore o to runga nga mea i whakaakona ki a koutou, i riro i a koutou, i karangatanga a te Atua, i roto i a Karaiti Ihu. **15** Na rongo ai, i kite ai ranei ki ahau, mahia enei: a ka noho reira, ko te hunga o tatou kua tino rite, kia penei o te Atua o te rangimarie ki a koutou. **10** Nui atu ia toku tatou whakaaro: a ki te rere ke o koutou whakaaro ki hari i roto i te Ariki mo to koutou whakaaro ki ahau tetahi mea, ma te Atua ano tenei e whakakite ki a katahi nei ka pihi ake ano; he mea ano ia i whakaaroa koutou. **16** Engari ko te wahi kua taea atu e tatou ko e koutou i mua, otiai kihai i whai meatanga. **11** Ehara tera ano hei tikanga mo ta tatou haere. **17** Kia rite to taku e korero nei i te mea mo te rawakore: kua ako koutou ki toku, e oku teina, tirohia hoki te hunga e rite hoki ahau, ahakoa kei hea ahau e noho ana, kia tatu ana te haere ki ta matou kua waipo nei hei tauira mo toku ngakau i reira. **12** Ko te whakahoki i ahau ki raro, koutou. **18** He tokomaha hoki kei te haere, ka maha matau tonu i ahau; ko te whai rawa, matau tonu i nei nga wa i korerotia ai ratou e ahau ki a koutou, a ahau: i nga wahi katoa, i nga mea katoa, ka oti ahau ka korerotia nei inaiane me te tangi ano ahau, he te whakaako, kia makona, a kia mate i te kai, kia hoa whawhai ratou ki te ripeka o te Karaiti; **19** Ko whai rawa, a kia rawakore ranei. **20** Ka taea e ahau te tukunga iho ki a ratou he whakangaro, to ratou nga mea katoa i roto i a te Karaiti e whakakaha nei i atua ko te kopu, to ratou kororia hoki kei runga i to ahau. **14** He ahakoa ra, he pai ta koutou mahi, i a ratou whakama, ko nga mea o te whenua ta ratou koutou i uru nei ki toku mate. **15** Na e matau ana ano e whakaaro ai. **20** Ko te rangi ia te wahi i tangata ra koutou, e nga Piripai, i te timatanga o te rongopai, whenua ai tatou: kei reira hoki te Kaiwhakaora e taria i ahau i haere atu ai i Makeronia, kahore he hahi i uru atu nei e tatou, te Ariki, a Ihu Karaiti. **21** Mana nei e ki taku tikanga, ara mo tetahi mea kia tukua atu, kia whakaahua ke to tatou tinana tutua nei, kia rite ki homai ranei, ko koutou anake. **16** I Teharonika ano tonu tinana kororia, i runga i te mahinga a tonu kaha e taea ai e ia te pehi nga mea katoa ki raro i a ia.

4 Heoi, e oku teina aroha, e hiahiatia atu nei, e toku haringa, e toku karauna, tena ra, e tu i runga i te Ariki, e oku hoa aroha. **2** He kupu tenei naku ki a Uoria, he kupu ano tenei ki a Hinatiki, kia kotahi to raua whakaaro i roto i te Ariki. **3** Na, he tohe tenei naku ki a koe, e toku hoa pono ki te mahi, ko koe hei whakamama i aua wahine, he hunga raua i uru tahi me ahau ki te tohe ki nga mea o te rongopai, me Keremeneta ano, me era atu hoki o oku hoa mahi, kei roto nei i te pukapuka o te ora o ratou ingoa. **4** Kia hari tonu i roto i te Ariki: ko taku kupu ano tenei, Kia hari. **5** Kia mohiotia to koutou ngakau ngawari e nga tangata katoa. Kua tata te Ariki. **6** Kaua e manukanuka ki tetahi mea; engari i nga mea katoa whakaaturia ki te Atua nga mea e matea ai e koutou, i runga i te karakia, i te inoi, me te whakawhetai hoki. **7** A ma te marie o te Atua, e kore nei e taea te whakaaro, e tiaki o koutou ngakau, o koutou hinengaro, i roto i a Karaiti Ihu. **8** Heoi, e oku teina, ko nga mea e pono ana, ko nga mea e whai honore ana, ko nga mea e tika ana, ko nga mea e kinokore ana, ko nga mea e ataahua ana, ko nga

matea e ahau, kia kawea ake maku. **17** Ehara i te mea e whai ana ahau i tetahi mea kia homai; engari e whai ana ahau kia maha ake nga hua hei mea ma koutou. **18** Otiia kei te whiwhi ahau i nga mea katoa, hira noa ake hoki aku: kua ki ahau, kua tae mai nei i a Epaporitu nga mea i ahu mai i a koutou, he kakara reka, he patunga tapu e manakohia ana, ko ta te Atua e ahuareka mai ai. **19** A ma toku Atua e mea kia hua nga mea katoa e matea ana e koutou, kia rite ki te nui o tonu kororia, i roto i a Karaiti Ihu. **20** Na, waiho i te Atua, ara i to tatou Matua, te kororia ake ake. Amine. (aiōn g165) **21** Oha atu ki te hunga tapu katoa i roto i a Karaiti Ihu. He oha atu tenei ki a koutou na nga teina i ahau nei. **22** He oha atu tenei ki a koutou na te hunga tapu katoa, tenei rawa ia ta te hunga o te whare o Hiha. **23** Kia tau te aroha noa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti ki a koutou katoa. Amine.

Korohe

1 Na Paora, i paingia nei e te Atua hei apotoro ma Karaiti Ihu, na to tatou teina hoki, na Timoti, **2** Ki te hunga tapu, ki nga teina whakapono hoki i roto i a te Karaiti, i Korohe: kia tau ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua. **3** Tenei matou te whakawhetai atu nei ki te Atua, ara ki te Matua o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, me te inoi tonu ano matou mo koutou, **4** No matou ka rongo nei ki to koutou whakapono ki a Karaiti Ihu, ki to koutou aroha hoki ki te hunga tapu katoa; **5** Mo te mea e taria atu nei, e takoto mai nei ma koutou i te rangi, ko ta koutou i rongo ai i mua ki te kupu o te pono o te rongopai, **6** Kua tae atu na ki a koutou; kua whai hua hoki a kua nui haere ki te ao katoa, pena hoki i roto i a koutou, no te ra ano i rongo ai, i matau ai koutou ki te aroha noa o te Atua i roto i te pono. **7** I whakaakona atu na hoki koutou ki tena e Epapara, e to matou hoa pononga e arohaina nei; he minita pono nei ia na te Karaiti ki a koutou. **8** Nana hoki i whakakite mai ki a matou to koutou aroha i runga i te Wairua. **9** No konei hoki, mai o te ra i rongo ai matou, Kahore e mutu ta matou karakia me ta matou inoi mo koutou, kia whakakia koutou ki te mohio ki tana e pai ai, i runga i nga whakaaro nui katoa, i te mahara wairua ano hoki; **10** Kia tika ai ta koutou haere, kia rite ai ki ta te Ariki, ahureka rawa, hua rawa i runga i nga mahi pai katoa, tupu tonu i runga i te mohio ki te Atua; **11** Kia whakanuia te kaha hei whakakaha mo koutou, kia rite ki ta te mana o tona kororia, e u tonu ai, e whakamanawanui ai i runga i te hari; **12** Me te whakawhetai atu ano ki te Matua, nana nei tatou i whai tikanga ai ki tetahi wahi o te kainga o te hunga tapu i roto i te marama. **13** Nana nei tatou i whakaora mai i te kaha o te pouri, a whakawhitia ake tatou e ia ki te rangatiratanga o tana Tama aroha. **14** Kei roto nei i a ia to tatou whakaoranga i runga i ona toto, ara te murunga o nga hara. **15** Ko ia nei te ahua o te Atua e kore nei e kitea atu, ko te whanau matamua o nga mea hanga katoa. **16** Nana hoki nga mea katoa i hanga, nga mea i te rangi me nga mea i te whenua, nga mea e kitea ana me nga mea kahore e kitea, ahakoa torona, ahakoa kawanatanga, ahakoa rangatiratanga, ahakoa mana: nana, a mona te hanganga o nga mea katoa. **17** No mua ano hoki ia i nga mea katoa, nana ano hoki nga mea katoa i mau ai; **18** Ko ia ano te o te tinana, ara o te hahi: ko ia te timatanga, ko te whanau matamua i roto i te hunga mate; kia waiho ai ia hei tuatahi i roto i nga mea katoa. **19** Ko ta te Matua tera i pai ai, kia noho te huanga o nga mea katoa ki roto ki a ia; **20** Kia ma roto ai i a ia he houhanganga rongo mo nga mea katoa ki a ia, kua mau nei i a ia te rongo i nga toto o tona ripeka; ae ra ma roto i a ia, ahakoa he mea no te whenua, ahakoa he mea no te rangi. **21** Me koutou hoki he tangata ke i mua, he hoariri te hinengaro i nga mahi kino, na kua meinga nei e ia kia houhia ta koutou rongo, **22** I runga i te tinana o tona kikokiko, he mea na te mate; mo koutou ano kia tapaea atu ki tona aroaro, he hunga tapu, Kahore nei he koha, Kahore he he; **23** Ki te pumau koutou ki te whakapono, u tonu, mau tonu, te taea te whakanake atu i te tumanako ki ta te rongopai i rongo ai koutou, kua kauhautia atu nei ki nga mea hanga katoa i raro o te rangi: mo reira nei ahau, a Paora, i meinga ai hei minita. **24** Tenei ahau te hari nei ki oku mamae mo koutou, ka kapi hoki i oku kikokiko nga mate o te Karaiti Kahore ano i rite noa, hei ea mo tona tinana, ara mo te hahi; **25** Mo reira nei ahau i meinga ai hei minita, rite tonu ki ta te Atua tikanga ki a koutou i homai nei ki ahau, kia whakapaua te kauhau o te kupu a te Atua, **26** O te mea ngaro i hunu i era wa noa atu, i era whakatupuranga; a kua whakakitea inaianei ki tana hunga tapu, (aiōn g165) **27** He meatanga na te Atua, kia whakaaturia ki a ratou te taonga nui o te kororia o tenei mea ngaro ki roto ki nga Tauwi, ara a te Karaiti i roto i a koutou, e tumanako atu ai ki te kororia: **28** E kauhautia nei e matou, me te whakatupato i nga tangata katoa, me te whakaako i nga tangata katoa i runga i nga whakaaro mohio katoa, kia tapaea atu ai e matou nga tangata katoa, he mea tino tika i roto i a Karaiti Ihu: **29** Ko taku tenei e uaua nei, e tohe nei i runga i tana mahinga e kaha nei te mahi i roto i ahau.

2 E mea ana hoki ahau kia mohio koutou ki te nui o toku uaua mo koutou, mo te hunga ano hoki o Raorikia, a mo te hunga katoa hoki Kahore nei i kite noa i toku mata i te kikokiko; **2** Kia whakamarietia o ratou ngakau, kia tuhonohonoa i runga i te aroha, kia taea ai nga taonga katoa o te tino whakaunga o te ngakau mahara, kia matau ai ratou ki te mea ngaro a

te Atua, ara ki a te Karaiti; **3** Kei roto nei i a ia nga taonga katoa o te mahara, o te matauranga e huna ana. **4** Na i korero ai ahau i tenei, kei kumea ketia koutou e te korero reka a te tangata. **5** No te mea ahakoa kei tawhiti toku kikokiko, kei a koutou na toku whakapumau rawa ki runga ki to koutou whakapono, kia pera me koutou i whakaakona ra, kia hira rawa ai te whakawhetai. **8** Kia tupato kei roro parau koutou i to te tangata whakaaro mohio, i te tinhanga huakore, e rite nei ki te whakarerenga iho a te tangata, ki nga mea timatanga o te ao, a kahore ki a te Karaiti. **9** Kei roto katoa hoki i a ia te tino o te Atua e noho a tinana ana. **10** A kua tino tangata ano koutou i roto i a ia, ko te nei ia o nga rangatiratanga, o nga mana katoa; **11** He mea kokoti koutou i roto i a ia, he kotinga kihai i meatia e te ringaringa, i te unuhanga atu i te tinana o nga hara o te kikokiko, i to te Karaiti kotinga; **12** He mea tanu tahi koutou me ia i te iriiringa, he mea whakaara ngatahi ano hoki me ia i reira, no te mea ka whakapono nei ki te mahi a te Atua, nana nei ia i whakaara ake i te hunga mate. **13** He tupapaku na hoki koutou i nga he, i te kotingakore hoki o to koutou kikokiko, na, whakaorangia ngatahitia ana koutou me ia, he mea whakarere noa atu nana o koutou he katoa; **14** Murua ake e ia nga tikanga i tuhutuhia e te ringaringa, nga tikanga i hoariri ki a tatou, i tu ke mai i a tatou; tangohia ake e ia ki rahaki, he mea titi nana ki te ripeka; **15** Pauhua ake e ia ki raro nga rangatiratanga me nga mana, whakakitea nūitia ana e ia, a waiho ana e ia taua ripeka hei mea whakataka mana i a ratou. **16** Na, kaua tetahi e whakawa i a koutou mo te kai, mo te inu, mo nga meatanga ki te hakari, ki te kowhititanga marama, ki nga hapati; **17** He atarangi enei no nga mea i kiia e puta ana i muri; no te Karaiti ia te tinana. **18** Kei riro ta koutou taonga i te maminga a te tangata e mea ana ki te whakaiti i a ia, ki te karakia ki nga anahera, ka noho i roto i nga mea e kītea ana e ia, ka whakapehapeha kau noa, he mea na tona ngakau kikokiko; **19** A kahore e mau ki te Upoko, no roto nei i a ia te tinana katoa, he mea atawhai, he mea tuhonohono e nga hononga, e nga here, ka tupu ai, he tupu na te Atua. **20** Ki te

mea kua tupapaku ngatahi koutou ko te Karaiti ki nga

taonga katoa o te mahara, o te matauranga e huna

ana ki te ao, ka pupuri tonu ai i nga tikanga, **21** Kei

pa ringaringa, kei pa kai, kei rahurahu; **22** He mea

pirau katoa nei aua mea i te meatanga iho ano, he

wairua, e hari ana, e titiro ana ki a koutou ritenga tika,

whakahau, he ako na te tangata? **23** Ko te ahua o aua

ki te u ano hoki o to koutou whakapono ki a te Karaiti.

mea i whakaritea ki to te whakaaro nui, he karakia

6 Na, kua riro na te Ariki, a Karaiti Ihu i a koutou,

pokano, he whakaiti i a ia ake, he atawhaikore i te

kia pena ano ta koutou haere i roto i a ia;

7 Kia tinana; otira kahore he painga hei pehi i te kikokiko e

whai pakiaka, ano he whare i hanga ki runga ki a ia,

torere ana kia makona ia.

3 Na, ki te mea kua ara ngatahi koutou me te Karaiti,

rapua nga mea o runga, o te wahi e noho mai nei

a te Karaiti i te ringa matau o te Atua. **2** Kia anga

atu to koutou whakaaro ki nga mea o runga, kaua ki

nga mea kei te whenua. **3** Kua mate hoki koutou, a

kua oti to koutou ora te huna ki a te Karaiti i roto i te

Atua. **4** I te whakakitenga mai o te Karaiti, o to tatou

ora, ko reira hoki koutou whakakitea tahitia ai me

ia i runga i te kororia. **5** Na, whakamatea o koutou

wahi i runga i te whenua; te moe tahae, te poke,

te minamina ki te he, te hiahia kino, me te apo, he

karakia whakapakoko hoki tena. **6** He mea hoki enei

e puta mai ai te riri o te Atua ki nga tamariki a te tutu.

7 I roto hoki koutou i enei mea e haere ana i mua, i a

koutou e noho ana i roto i aua mea. **8** Tena ko tenei

whakarerea enei mea katoa; te aritarita, te riri, te

mauahara, te korero kino, te korero whakarihiraha, i

roto i o koutou mangai. **9** Kaua e teka tetahi ki tetahi,

kua unuhia atu hoki i a koutou te tangata tawhito me

ana hanga; **10** Kua kakahuria nei te tangata hou, e

whakahoutia nei i runga i te matauranga kia rite ki te

ahua o tona kaihangā. **11** Kei reira kahore he Kariki,

he Hurai ranei, he kotinga, he kotingakore ranei, he

Tautangata, Haitiana, pononga, he rangatira ranei:

engari ko te Karaiti te katoa, i roto ano i te katoa.

12 Na, kia rite ki te hunga whiriwhiri a te Atua, ki te

hunga tapu e arohaina ana, kakahuria iho hoki te

ngakau tohu tangata, te ngawari, te ngakau papaku,

te ngakau mahaki, te manawanui; **13** Kia ata hanga

koutou tetahi ki tetahi, me te hohou i te rongo tetahi ki

tetahi, ki te mea kei tetahi he take riri ki tetahi: kia rite

ki ta te Ariki i hohou nei i te rongo ki a koutou, kia pera

ano hoki koutou. **14** A hei waho i enei mea katoa uhia

ko te aroha, ko te tauhere tika rawa ia. **15** A waiho

ma te rangimarie a te Karaiti te whakahaere tikanga

i roto i o koutou ngakau: i karangatia hoki koutou

ki tenei i roto i te tinana kotahi; kia whakawhetai a kia whakamarietia ai o koutou ngakau; **9** Raua hoki koutou. **16** Kia noho nui te kupu a te Karaiti i ko Onehimu, he teina pono, e arohaina ana, a no roto i a koutou i runga i te matauranga katoa; me koutou hoki ia. Ma raua e whakaatu ki a koutou nga whakaako, me whakatupato tetahi e tetahi ki nga mahi katoa o konei. **10** He oha tenei ki a koutou na waiata tapu, ki nga himene, ki nga waiata wairua, Aritaku, na toku hoa herehere, raua ko Maka iramutu me te waiata ano ki te Atua i runga i te aroha noa, i o Panapa; kua tae atu na hoki nga tikanga mona ki roto i o koutou ngakau. **17** Ko nga mea katoa hoki e a koutou; ki te tae atu ia ki a koutou, manaakitia; mea ai koutou, ko nga kupu, ko nga mahi ranei, kia **11** Me Ihu ano hoki, tetahi ingoa ona ko Hutuha; no meinga katoatia i runga i te ingoa o te Ariki, o Ihu, te kotinga ratou. Ko enei anake oku hoa mahi ki me te whakawhetai ano ki te Atua, ara ki te Matua, i te rangatiratanga o te Atua, he oranga ngakau ano roto i a ia. **18** E nga wahine, kia ngohengohe ki a ratou ki ahau. **12** Tenei te oha atu nei ki a koutou a koutou tane ake, kia rite ai ta te Ariki tikanga. **19** E Epapara; no koutou ia, he pononga na te Karaiti. He nga tane, arohaina a koutou wahine, kei kaha hoki te tohe tonu tana ki te inoi mo koutou, kia tu koutou, riri ki a ratou. **20** E nga tamariki, whakarongo ki o he hunga tino tika, pumau tonu ki nga mea katoa i koutou matua i nga mea katoa: he mea pai hoki tenei pai ai te Atua. **13** Ko ahau hoki tona pono mo tana ki te Ariki. **21** E nga matua, kei arita noa ki a koutou mahi nui mo koutou, mo te hunga hoki i Raorikia, a tamariki, kei ngakaukore ratou. **22** E nga pononga, mo te hunga i Hierapori. **14** Tenei te oha atu nei ki a kia whakarongo ki o koutou rangatira o te wahi ki koutou a Ruka, te rata aroha, raua ko Rimaha. **15** te kikokiko i nga mea katoa: kaua hei ta te kanohi Oha atu ki nga teina i Raorikia, ki a Naimapa hoki, ki mahi, he whakamanawareka tangata hoki tera; engari te hahi ano hoki i to ratou whare. **16** A ka korerotia hei runga i te ngakau tapatahi, me te wehi ano ki te tenei pukapuka ki a koutou, meinga kia korerotia ano Atua. **23** Ko nga mea katoe a mea ai koutou mahia a hoki i roto i te hahi o nga Raorikia; korerotia ano hoki ngakautia, hei mea ki te Ariki, a ehara i te mea ki nga e koutou tera i tuhia mai i Raorikia. **17** Mea atu hoki ki tangata; **24** Me te matau ano, ka homai e te Ariki ki a Arakipu, Kia mahara ki te mahi minita kua riro na i koutou te utu, ara te kainga: he pononga hoki koutou a koe i roto i te Ariki, kia ata mahia marietia. **18** Ko te na te Ariki, na te Karaiti. **25** Ko te tangata hoki e he aha aku, a Paora, na toku ringaringa ake. Kia mahara ana te mahi, ka whakawhiwhia ano ia ki tana he i ki oku mekameka. Kia tau te aroha noa ki a koutou. mahi ai: kahore hoki he whakapai kanohi.

Amine.

4 E nga rangatira, hoatu ki nga pononga te mea e tika ana, te mea e rite ana; e mohio ana hoki koutou he Rangatira to koutou kei te rangi. **2** Kia u ki te inoi, kia mataara tonu ki taua mea i runga i te whakawhetai; **3** Me te inoi ano mo matou, kia whakapuaretia e te Atua he kuwaha korero ki a matou, hei korerotanga i te mea ngaro a te Karaiti i hereherea ai ahau. **4** Kia whakakitea atu ai e ahau, kia rite ai taku korero ki te mea i tika. **5** Hei runga i te whakaaro mohio to koutou whakahaaere ki te hunga o waho. Hokona te taima. **6** Hei runga i te aroha noa ta koutou korero i nga wa katoa, he mea kinaki ki te tote, kia matau ai koutou ki te tikanga mo te whakahoki kupu atu ki tenei tangata, ki tenei tangata. **7** Ma Tikiku e whakaatu aku mea katoa ki a koutou; he teina aroha ia, he minita pono, he hoa pononga i roto i te Ariki. **8** Ko te tino putake tenei i tonoa atu ai ia e ahau ki a koutou, kia matau ai koutou ki to matou ahua,

1 Teharonika

1 Na Paora, na ratou ko Hirawanu, ko Timoti, ki te hahi o te hunga o Teharonika i roto i te Atua Matua, i te Ariki hoki, i a Ihu Karaiti: Kia tau te aroha noa ki a koutou me te rangimarie. 2 Whakawhetai tonu matou ki te Atua i nga wa katoa mo koutou katoa, me te whakahua i a koutou i a matou inoi; 3 Mau tonu to matou mahara ki ta koutou mahi whakapono, ki te uua o to koutou aroha, ki te u o te tumanako ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti, i te aroaro o te Atua, ara o to tatou Matua; 4 E mohio ana hoki matou, e nga teina e arohaaina nei e te Atua, ki to koutou whiriwhiringa. 5 Kihai hoki ta matou rongopai i tae atu ki a koutou i runga i te kupu anake, engari i te kaha, i te Wairua Tapu, nui atu hoki te u o te ngakau; pera ano me koutou e matau na ki to matou ahua i roto i a koutou, he whakaaro ki a koutou. 6 A ka whai koutou i ta matou tauira, i ta te Ariki hoki, i riro uua atu na i a koutou te kupu, me te whakahari ano ia a te Wairua Tapu. 7 No ka waiho koutou hei tauira ki te hunga whakapono katoa o Makeronia, o Akaiia. 8 I paku haere atu na hoki i a koutou te kupu a te Ariki, ehara i te mea i Makeronia, i Akaiia anake, engari i puta atu to koutou whakapono ki te Atua ki nga wahi katoa; no reira kahore he rawa e puaki ai tetahi kupu a matou. 9 Ko ratou nei hoki kei te korero mo matou, mo to matou taenga atu ki a koutou, mo to koutou tauritanga mai hoki i nga whakapakoko ki te Atua, ki te mahi ki te Atua ora, ki te Atua pono; 10 Ki te tatari ano hoki ki tana Tama i te rangi, i whakaarahia ake nei e ia i te hunga mate, ki a Ihu, e whakaora nei i a tatou i te riri meake nei puta.

2 E matau ana hoki koutou, e oku teina, ki to matou haerenga atu ki a koutou, ehara i te mea i kore tikanga; 2 Heoi mate ana matou i mua ra, tukinotia ana i Piripai, e matau na koutou, otira maia tonu matou i roto i to tatou Atua ki te korero i te rongopai o te Atua ki a koutou i roto i te uua nui. 3 Ko ta matou whakahauhau na hoki, ehara i te mea na te tinihanga, na te poke ranei, ehara ano hoki i te mea hangareka. 4 Engari, ka pai nei te Atua kia tukua ki a matou te rongopai, ka pera ta matou korero; ehara i te mea kia whakamanawarekatia te tangata, engari te Atua, e whakamatautau nei i o tatou ngakau. 5 Kahore hoki matou i kitea e korero ana i te kupu whakapati,

e matau na ano hoki koutou, e huna ana ranei i te ngakau apo; ko te Atua te kaititiro mai. 6 Kihai ano matou i rapu kororia i te tangata, i a koutou ranei, i era atu ranei, ahakoa i tika matou, he apotoro nei na te Karaiti, kia mea he tangata whai tikanga matou. 7 Engari i ngawari matou i waenganui i a koutou, i rite ki te kaiatawhai e whakaahuru ana i ana tamariki ake. 8 Pera tonu to matou matenui ki a koutou, ehara i te mea ko te rongopai anake o te Atua ta matou i pai ai kia hoatu ki a koutou, engari ko o matou ake wairua, i te mea kua aroha nui matou ki a koutou. 9 E mahara ana hoki koutou, e oku teina, ki ta matou mahi, ki to matou mauui: mahi ana matou i te po, i te ao, kei taimaha ki tetahi o koutou, kauwhautia ana hoki e matou te rongopai o te Atua ki a koutou. 10 Ko koutou nga kaititiro, ko te Atua hoki, ki te tapu, ki te tika, ki te kore he o ta matou whakahaere ki a koutou e whakapono na. 11 A e matau ana ano koutou ki ta matou mahi ki tetahi, ki tetahi o koutou, pera i ta te matua ki ana tamariki ake, te whakahauhau, te whakahihiri i a koutou, te tohutohu, 12 Mo ta koutou haere kia rite ki ta te Atua, nana nei koutou i karanga ki tona rangatiratanga, ki tona kororia. 13 Mo konei matou ka whakawhetai tonu nei ki te Atua, no te mea i to koutou tauritanga ki te kupu a te Atua i rongo ra koutou ki a matou, ehara i te mea he tahuri no koutou ki te kupu tangata, engari ki te kupu a te Atua, ko ia pu na hoki ia e mahi na i roto i a koutou, i te hunga e whakapono na. 14 Kua whai na hoki koutou, e oku teina, i te tauria a nga hahi a te Atua i Huria i roto i a Karaiti Ihu: ko o koutou matenga hoki i nga tangata o to koutou ake iwi kua rite ki o era matenga i nga Hurai; 15 Na ratou hoki i whakamate te Ariki, a Ihu, me nga poropiti, a i pana matou ki waho; kahore a ratou whakamanawareka ki te Atua, a he hoariri ratou no nga tangata katoa. 16 E arai mai ana i a matou kei korero ki nga tauwi kia ora aii, he mea tenei e tutuki ai o ratou hara i nga wa katoa; otira ka whakapaua rawatia te riri ki a ratou. 17 Ko matou ia, e oku teina, he iti nei te wahi kua wehea mai nei matou i a koutou, ko nga tinana, kahore te ngakau, hira rawa to matou takare kia kite i to koutou kanohi, nui atu te hiahia. 18 No reira, i te whai kia tae atu ki a koutou, ko ahau, ko Paora, i tuatahi, a i tuarua; heoi na Hatana matou i whakaware. 19 He aha hoki ta matou e tumanako atu ai, e hari ai, he aha oti te karauna e whakamanamana ai matou? He teka ianei ko koutou i te aroaro o to

tatou Ariki, o Ihu Karaiti, a tona taenga mai? 20 Ko koutou hoki to matou kororia, to matou hari.

3 Na, i te kore e taea te ngakau te pehi tonu, i pai matou kia mahue ko matou anake i Atene. 2 A tonoa ana e matou a Timoti, to matou teina, he minita na te Atua, he hoa mahi no matou ki te rongopai o te Karaiti, hei whakau i a koutou, hei korero whakamarie ki a koutou mo nga mea o to koutou whakapono. 3 Kei whakangaueuetia tetahi e enei tukinotanga: e matau ana ano hoki koutou he mea momotu ke tatou mo tenei mea. 4 I a matou hoki e noho ana i a koutou, i korero wawe ano matou ki a koutou, tera tatou e tukinotia; ko ia ano tenei, ka matau nei koutou. 5 Na reira i te mea te taea toku ngakau te pehi tonu, ka tono tangata atu ahau kia mohio ai ahau ki to koutou whakapono, kei whakawaia pea koutou e te kaiwhakawai, a maumau kau ta matou mahi. 6 Tena ko tenei, ka tae mai nei a Timoti ki a matou i a koutou, ka pai hoki tana korero ki a matou mo to koutou whakapono, mo to koutou aroha, mo koutou hoki e whai mahara pai ana ki a matou i nga wa katoa, e hiahia ana kia kite i a matou, he pera ano me to matou ki a koutou; 7 Na kua whai whakamarietanga matou i a koutou, e oku teina, i o matou tukinotanga katoa, i o matou matenga, he mea na to koutou whakapono. 8 Ko to matou ora nei hoki tenei, ara kia tu tonu koutou i runga i te Ariki. 9 Me aha hoki he whakawhetai ma matou ki te Atua mo koutou, mo nga hari katoa e hari nei matou ki a koutou, i te aroaro o to tatou Atua? 10 Nui atu ta matou inoi i te po, i te ao, kia kite i o koutou kanohi, kia whakaotia ano hoki e matou nga whai o to koutou whakapono i hapa. 11 Na, ma te Atua ake ano, ara ma to tatou Matua, ma to tatou Ariki hoki, ma Ihu Karaiti, e whakatika to matou ara ki a koutou. 12 Ma te Ariki ano hoki e mea kia nui, kia hira to koutou aroha tetahi, ki tetahi, ki nga tangata katoa hoki, kia penei ano me to matou ki a koutou. 13 Kia whakaukia ai o koutou ngakau he mea kahore he he i runga i te tapu i te aroaro o te Atua, o to tatou Matua, i te taenga mai o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, ratou ko tana hunga tapu katoa.

4 Heoi, e oku teina, he mea tenei na matou, he whakahau ki a koutou i roto i te Ariki, i a Ihu, kua riro atu na hoki ta matou i a koutou, a e meinga na

hoki e koutou, ara te tikanga mo ta koutou haere, mo ta koutou whakamanawareka atu ki te Atua, n a, kia tino hira rawa tera a koutou. 2 E matau ana hoki koutou ki nga tikanga i whakatakotoria atu e matou ki a koutou i roto i te Ariki, i a Ihu. 3 Ko ta te Atua hoki tenei e pai ai, ara ko to koutou whakatapunga, kia mawhe koutou i te moepuku. 4 Kia matau koutou katoa ki tona tinana, ki tona tinana, kia mau i runga i te tapu, i te honore. 5 Kaua i runga i te toronga o te hiahia, kei rite ki nga tauwi kahore nei e matau ki te Atua. 6 Kia kaua tetahi e tinihangia, e whakapati i te mea a tona teina; no te mea ko te Ariki te kairapu utu mo era mahi katoa; ko ta matou hoki ia i korero ai i mua, i whakaatu atu ai ki a koutou. 7 Kihai hoki tatou i karangatia e te Atua ki te poke, engari ki te tapu. 8 Na, ko te tangata e whakakorekore ana, ehara tana i te whakakorekore ki te tangata, engari ki te Atua, nana nei i homai tona Wairua Tapu ki a tatou. 9 Ko te aroha ia ki nga teina, kahore a koutou mea e tuhituhi atu ai ahau ki a koutou; he mea whakaako hoki koutou na ano e te Atua ki te aroha tetahi ki tetahi. 10 Ko ta koutou hoki tena e mea na ki nga teina katoa a puta noa i Makeronia. Heoi he whakahau ano tenei na matou ki a koutou, e oku teina, kia hira rawa tena a koutou. 11 Me whai hoki kia ata noho, kia mahi i a koutou na ake mahi, kia mahi ko o koutou ringaringa, kia rite ki ta matou i ako ai ki a koutou; 12 Kia ataahua ai ta koutou haere ki te hunga o waho, kia kaua ai e hapa tetahi mea. 13 E kore ia matou e pai, e oku teina, kia kuware koutou ki te hunga kua moe, kei koingo koutou, kei pera me era atu kahore nei o ratou tumanakotanga atu. 14 Ki te whakapono hoki tatou kua mate a Ihu, kua ara ake ano, waihoki ko te hunga e moe ana i roto i a Ihu, ka arahina tahitia mai ratou me ia e te Atua. 15 Ko ta matou korero hoki tenei ki a koutou, he mea ki mai na te Ariki, ko tatou, ko te hunga kua mahue ki te ora, ki te taenga mai o te Ariki, e kore e pahika atu ki mua o te hunga kua moe. 16 No te mea ko te Ariki pu ano e heke iho i te rangi me te karanga, me te reo o te tino anahera, me te tetere a te Atua; a ko te hunga kua mate i roto i a te Karaiti e ara i mua. 17 Ko reira tatou, te hunga kua mahue ki te ora, kahakina ngatahitia atu ai me ratou i runga i nga kapua, ki te whakatau ki te Ariki i te rangi: na ka noho tonu tatou ki te Ariki. 18 Na, he kupu enei hei whakamarie ma koutou tetahi i tetahi.

5 Ko nga wa ia me nga taima, e oku teina, kahore karaiti. **24** He pono te kaikaranga i a koutou, mana he take e tuhituhi atu ai ahau ki a koutou. **2** E ano hoki e whakaoti. **25** E oku teina, inoi mo matou. matau pu ana hoki koutou, tera e haere mai te ra o **26** Oha atu ki nga teina katoa, hei te kihi tapu. **27** He te Ariki, ano he tahae i te po. **3** I a ratou hoki e ki tohe atu tenei naku ki a koutou i runga i te Ariki, kia ana, he rangimarie, he ora; ko reira te mate huaki korerotia tenei pukapuka ki nga teina tapu katoa. **28** tata ai ki a ratou, ka pera me te mamae ki te wahine Kia tau ki a koutou te aroha noa o to tatou Ariki, o Ihu hapu, e kore hoki ratou e mawhiti. **4** Ko koutou ia, e Karaiti. Amine.

oku teina, kahore i roto i te pouri, e rite ai ki ta te tahae te hopu a taua ra i a koutou. **5** He tama koutou katoa no te marama, he tama no te ra: ehara tatou i te po, ehara i te pouri. **6** Heoi aua tatou e moe, kei pera me era atu; engari kia mataara tatou, kia whai whakaaro. **7** Ko te hunga hoki e moe ana, e moe ana i te po; ko te hunga e haurangi ana, e haurangi ana i te po. **8** Kia whai whakaaro tatou, ko tatou nei te hunga o te ra, kia kakahuria iho te whakapono me te aroha hei pukupuku; hei potae hoki, ko te tumanako atu ki te ora. **9** Kihai hoki tatou i meinga e te Atua mo te riri, engari kia whiwhi ai ki te ora ma roto i to tatou Ariki, i a Ihu Karaiti; **10** I mate nei mo tatou, ahakoa tatou mataara, moe ranei, kia ora tahi ai me ia. **11** Na, whakamarie koutou tetahi i tetahi, hanga hoki te pai o tetahi e tetahi, peratia me ta koutou e mea mai na. **12** He mea ia tenei na matou ki a koutou, e oku teina, kia matau ki te hunga e mahi ana i roto i a koutou, e tohutohu ana i a koutou i roto i te Ariki, e whakatupato ana i a koutou; **13** Kia nui whakaharahara ano o koutou whakaaro ki a ratou i runga i te aroha, me whakaaro ki ta ratou mahi. Kia mau ta koutou rongo ki a koutou ano. **14** Na ko ta matou whakahau tenei ki a koutou, e oku teina, whakatupatoria te hunga whakakeke, whakamarietia te hunga ngakau rahirahi, tautokona ake te hunga ngoikore, kia manawanui ki nga tangata katoa. **15** Kia tupato kei hoatu he kino mo te kino e tetahi ki tetahi; engari i nga wa katoa whaia he pai mo tetahi, mo tetahi, mo nga tangata katoa ano hoki. **16** Kia hari i nga wa katoa. **17** Kei whakamutua te inoi. **18** I nga mea katoa me whakawhetai atu; ko ta te Atua hoki tenei i pai ai i roto i a Karaiti Ihu hei mahi ma koutou, **19** Kei tineia te Wairua. **20** Kua e whakahawea atu ki nga poropititanga. **21** Whakamatautauria nga mea katoa; kia u ki te pai; **22** Mawehe atu i nga ahua katoa o te kino. **23** A ma te Atua pu ano o te rangimarie e tino whakatapu rawa koutou: kia tiakina hoki o koutou wairua, o koutou ngakau, o koutou tinana, kia toitu, kia hekore, i te taenga mai o to tatou Ariki, o Ihu

2 Teharonika

- 1** Na Paora, na ratou ko Hirawanu, ko Timoti, ki te hahi o te hunga o Teharonika i roto i te Atua, i to tatou Matua, i te Ariki hoki, i a Ihu Karaiti. **2** Kia tau ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti. **3** He tika rawa kia whakawhetai matou ki te Atua i nga wa katoa mo koutou, e oku teina, he mea pai ra hoki ia, no te mea e neke ake ana to koutou whakapono, hu nui rawa hoki te aroha o koutou katoa, o tetahi ki tetahi. **4** I whakamanamana ai matou ki a koutou i roto i nga hahi a te Atua, ki to koutou u, ki to koutou whakapono i nga whakatoinga katoa i a koutou, i nga tukinotanga hoki e whakaririka kau na koutou; **5** He tohu tenei mo te tika o ta te Atua whakawa, kia kiia ai koutou he tau mo te kingitanga o te Atua, e mate nei koutou he whakaaro ki tera: **6** Mehemea ia he tika ki te Atua kia utua ki te kino te hunga e tukino ana i a koutou; **7** A, ki a koutou hoki e tukinotia na, kia okioki tahi me matou, i te whakakitenga mai o te Ariki, o Ihu, i runga i te rangi me nga anahera o tona kaha, **8** I roto i te mura ahi e rapu utu ana i te hunga Kahore e matau ki te Atua, Kahore nei hoki e ngohengohe ki te rongopai o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti. **9** Ko te utu hoki e whakapangia ki a ratou he whakangaromanga, he mea mutungakore i te aroaro ano o te Ariki, i te kororia ano hoki o tona kaha; (*aiōnios g166*) **10** Ina haere mai ia kia whakakororiatia i roto i tana hunga tapu, kia whakamoemtitia i roto i te hunga whakapono katoa i taua ra; i whakapono na hoki koutou ki ta matou whakaatu i roto i a koutou. **11** Koia nei matou ka inoi tonu nei mo koutou, kia meinga koutou e to tatou Atua he tau mo tenei karangatanga, kia whakaotia ano hoki e ia i runga i te kaha nga mea katoa i ahureka ai tona pai, me te mahi ano hoki o te whakapono, **12** Kia whakakororiatia ai te ingoa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, i roto i a koutou, me koutou hoki i roto i a ia, kia rite ai ki ta te aroha noa o to tatou Atua, o te Ariki hoki, o Ihu Karaiti.
- 2** Na, he mea tenei na matou ki a koutou, e oku teina, mo te taenga mai o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, mo to tatou huihuinga atu ano ki a ia; **2** Kei hohoro te rurea o o koutou hinengaro, kei ohorere ranei i ta te wairua, i ta te kupu, i ta te pukapuka ranei e kiia ana na matou, e mea ana kua tae tonu mai inaiane te ra o te Ariki. **3** Kei tinihangatia koutou i tetahi mea e te tangata: e kore hoki e tae wawe mai, kia matua tae mai te takanga atu, kia whakakitea mai ano hoki te tangata o te hara, te tama a te whakangaro: **4** He hoariri nei ia, e whakakake ana i a ia ki runga ake i nga mea katoa e kiia ana he Atua, e karakiatia ana; kia noho ai ia i te whare tapu o te Atua, kia whakaatu ai i a ia ko ia te Atua. **5** Kahore ranei koutou e mahara i ahau ano i a koutou, i korerotia e ahau enei mea ki a koutou? **6** Na ka matau koutou inaiane ki te mea e arai ana, kia whakakitea mai ra ano ia a tona taima. **7** No te mea kei te mahi inaiane te mea hunu o te kino, otira tera tetahi kei te arai inaiane, kia whakawateatia rawatia ano ia. **8** Ko reira whakakitea mai ai taua tangata kino, e whakangaromia e te Ariki ki te ha o tona mangai, e whakakahoretia ki te putanga nui o tona taenga mai; **9** Ara a ia pu, i rite nei tona taenga mai ki te mahinga a Hatana, i runga i te mana, i nga tohu, i nga merekara teka, **10** I nga mahi tinihangatia katoa hoki o te he, i roto i te hunga e whakangaromia ana; no te mea kihai i riro i a ratou te aroha o te pono, kia ora ai ratou. **11** Mo konei hoki ka tukua atu e te Atua ki a ratou he pohehe e mahi ana, kia whakapono ai ratou ki te teka: **12** Kia tukua ai ki te he te hunga katoa Kahore i whakapono ki te pono, i ahureka ke ki te he. **13** Tika tonu ia kia whakawhetai atu matou ki te Atua mo koutou i nga wa katoa, e oku teina e arohaina nei e te Ariki, he mea whirihiria na hoki koutou na te Atua no te timatanga ra ano mo te ora, i runga i te whakatapu a te Wairua, i runga ano i te whakapono ki te pono; **14** Ko te mea tena i karangatia ai koutou e ia, he mea na to matou rongopai, ara kia whiwhi ki te kororia o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti. **15** Heoi, e oku teina, e tu koutou: kia mau ki nga whakarerenga iho i whakaakona ai koutou e te kupu, e ta matou pukapuka ranei. **16** Na, ma to tatou Ariki, ma Ihu Karaiti pu ano, ma te Atua, ma to tatou Matua, i aroha mai nei ki a tatou, i homai nei i te whakamarie mutungakore, me te mea pai e tumanakohia atu nei, he meatanga na te aroha noa, (*aiōnios g166*) **17** Mana e whakamarie o koutou ngakau, mana koutou e whakau ki runga ki nga kupu, ki nga mahi pai katoa.
- 3** Heoi, E oku teina, inoi mo matou, kia rere te kupu a te Ariki, kia whai kororia, kia pena me tena i a

koutou: 2 Kia whakaorangia hoki matou i nga tangata poauau, i nga tangata kino: kahore hoki nga tangata katoa e whakapono. 3 Otiia e pono ana te Atua, mana koutou e whakau, e tiaki i te tangata kino. 4 Na e u ana to matou whakaaro i roto i te Ariki ki a koutou, kei te mahi koutou, a ka mahi ano i a matou e whakaako nei ki a koutou. 5 Ma te Ariki hoki e whakatika o koutou ngakau ki te aroha o te Atua, ki te ngakau ata tatari o te Karaiti. 6 Na, ko ta matou whakahau atu tenei ki a koutou, e oku teina, i runga i te ingoa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, mawehe ke i nga teina katoa e he ana te whakahaere, kahore nei e rite ki a matou whakarerenga iho i roto i a ratou. 7 E matau na hoki koutou ki nga mea e tika ai ta koutou whakarite ki a matou: kihai hoki i he ta matou whakahaere i roto i a koutou; 8 Kihai hoki matou i kai noa i te taro i te ringa o tetahi tangata, engari i roto i te mahi nui, i te uua, me te mahi tonu i te ao, i te po, kei whakataimahatia e matou tetahi o koutou. 9 Ehara ra i te mea kahore o matou take, engari kia meinga ai matou hei tauria mo koutou, kia rite ai ta koutou ki ta matou. 10 Ana hoki i a matou e noho ana i a koutou, ko ta matou whakahau tenei ki a koutou, ki te kore tetahi e pai ki te mahi, kua ia e tukua kia kai. 11 Kei te rongo hoki matou tera etahi e he ana te whakahaere i roto i a koutou, kahore rawa e mahi, engari e pokanoa ana ki a etahi. 12 Na, ko ta matou ako, ko ta matou whakahau tenei ki aua tangata pera, i roto i to tatou Ariki, i a Ihu Karaiti, me mahi marie ratou, ka kai i a ratou na ake kai. 13 Ko koutou ia, e oku teina, kei ngakaukore ki te mahi pai. 14 Na ki te kore tetahi e ngohengohe ki ta matou kupu i tenei pukapuka, kia marama te tohu i a ia, kei piri koutou ki a ia, kia whakama ai ia. 15 Otiia kua e mea he hoariri ia, engari whakatupatoria, ano he teina. 16 Na, ma te Ariki pu o te rangimarie e hoatu te rangimarie ki a koutou i nga wa katoa, i nga mea katoa. Kia noho te Ariki ki a koutou katoa. 17 Ko te oha aku, a Paora, na toku ringaringa ake, ko te tohu ia i nga pukapuka katoa; he pena taku tuhituhi. 18 Kia tau te aroha noa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti ki a koutou katoa. Amine.

1 Timoti

1 Na Paora, na te apotoro a Ihu Karaiti, he mea whakarite e te Atua, e to tatou Kaiwhakaora, e Ihu Karaiti hoki, ko ia ta tatou e tumanako atu nei; **2** Ki a Timoti, ki taku tamaiti pono i roto i te whakapono: kia tau atu te aroha noa, te mahi tohu, te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na Karaiti Ihu hoki, na to tatou Ariki. **3** I whakahau atu ra ahau ki a koe, i ahau e haere ana ki Makeronia, kia noho koe i Epeha, ako ai i etahi kia kaua e rere ke te whakaako, **4** Kia kaua e whakarongo ki nga korero tito noa, ki nga whakapapa tupuna kahore nei e whai mutunga; ko nga putanga ake o ena, he tautohetohe, kahore he whakatupu mo te tikanga a te Atua i runga i te whakapono; ka pera ano ahau inaianei. **5** Ko te tukunga iho ia mo te ako, ko te aroha, no roto i te ngakau ma, i te hinengaro pai, i te whakapono tinihangakore. **6** Kapea ake enei e etahi, kotiti ke ana ki nga korero teka noa; **7** Ki ta ratou hei kaiwhakaako ratou i te ture, heoi kahore e matau ki ta ratou e korero nei, ki nga mea ranei e kauwhautia nei e ratou. **8** Otira, e matau ana tatou he mea pai te ture, ki te rite te meatanga e te tangata ki ta te ture tikanga; **9** E matau ana hoki ki tenei, kihai te ture i whakatakotoria mo te tangata tika, engari mo te hunga turekore, tutu, karakiakore, hara, tapukore, whakarihariha, mo nga kaipatu i nga papa, mo nga kaipatu i nga whaea, mo nga kaikohuru tangata, **10** Mo te hunga moeopuku, moe kino i te tane, tahae tangata, korero teka, oati teka, a ki te mea tera atu tetahi mea kahore nei e rite ki te whakaako tika; **11** Rite tonu tenei ki te rongopai o te kororia o te Atua hari, ki te mea kua tukua mai nei ki ahau. **12** E whakawhetai atu nei ahau ki a Karaiti Ihu, ki to tatou Ariki, nana nei ahau i whakakaha; i whakaaro hoki ia he tangata pono ahau, a meinga ana ahau hei minita; **13** Ahau nei, te tangata kohukohu i mua, te kaiwhakatoi, whakatupu kino: heoi i tohungia ahau, no te mea i meinga kuwaretia e ahau i runga i te whakaponokore: **14** Tino nui rawa hoki te aroha noa o to tatou Ariki, hui tahi ki te whakapono, ki te aroha i roto i a Karaiti Ihu. **15** He pono te korero, he pai hoki kia tangohia rawatia, I haere mai a Karaiti Ihu ki te ao ki te whakaora i te hunga hara; ko te tino tangata hara o ratou ko ahau. **16** Heoi na konei ahau i tohungia ai, kia ai ko ahau ki mua hei whakaaturanga

ma Ihu Karaiti i nga manawanui maha, hei tohu ki te hunga e whakapono ki a ia a muri ake nei, kia ora tonu ai ratou. (aiōnios g166) **17** Na, ki te Kingi ora tonu, e kore nei e pirau, e kore nei e kitea, ko ia nei anake te Atua matau, waiho atu i a ia te honore me te kororia ake ake. Amine. (aiōn g165) **18** Ka tukua atu nei e ahau tenei kupu ako ki a koe, e taku tamaiti, e Timoti, ko te poropititanga ano tenei i puta mai i mua mou, hei mea i a koe kia whawhai i te whawhai pai; **19** Kia mau ki te whakapono me te hinengaro pai; he mea nei ena kua akiritia atu e etahi, ka meinga to ratou whakapono he kaipuke pakaru: **20** No ratou a Haimeniu raua ko Arehanera, kua tukua nei e ahau ki a Hatana, kia whakaakona ai kia kaua e kohukohu.

2 Na, ko taku whakahau tenei i te tuatahi o nga mea katoa, kia puta nga inoi, nga karakia, nga inoi wawao, nga whakawhetai, mo nga tangata katoa; **2** Mo nga kingi, mo te hunga whai mana katoa hoki: kia ata noho marie ai tatou i runga i nga whakaaro karakia, i nga tikanga mahara katoa. **3** He mea pai tenei, he mea e manakohia ana i te aroaro o te Atua, o to tatou Kaiwhakaora; **4** Ko tana nei e pai ai ko nga tangata katoa kia ora, kia haere mai hoki ki te matauranga ki te pono. **5** Kotahi tonu te Atua, kotahi te takaawenga o te Atua, o nga tangata, ko ia ano he tangata, ara ko Karaiti Ihu; **6** I hoatu nei i a ia hei utu mo te katoa; he mea kia whakaaturia i ona wa ake; **7** A meinga ana ahau hei karere, hei apotoro mo taua mea; he pono taku korero i roto i a te Karaiti, kahore aku teka; hei kaiwhakaako mo nga tauwi i runga i te whakapono, i te pono. **8** Na, ko taku e pai ai, ko nga tane kia inoi i nga wahi katoa, kia tapu nga ringa ina ara, kaua he riri, he tautohetohe. **9** Ko nga wahine hoki kia mau i te kakahu ataahua, kia tu whakama, kia whai whakaaro; kauaka te makawе whiri, te koura, te pearly, te kakahu utu nui; **10** Engari ko te mea e tau ana mo nga wahine e whakaae ana ki te karakia, ara ko nga mahi pai. **11** Me ako marie te wahine kia nui te ngohengohe. **12** E kore hoki e tukua e ahau te wahine kia whakaako, kia neke ake ranei tana tikanga i ta te tane, engari me ata noho. **13** Ko Arama hoki kua hanga i mua, muri iho ko Iwi. **14** A kihai a Arama i tinihangatia, ko te wahine ia i tinihangatia, a taka ana ki te he. **15** Otira ka ora ia i te whanautanga tamariki, ki te mau tonu to ratou whakapono, aroha, tapu, whakaaro.

3 He pono te korero, Ki te hiahia tetahi ki te mahi te Atua hei mea ma te hunga e whakapono ana, e pihopa, e hiahia ana ia ki te mahi pai. **2** Na, ko matau ana hoki ki te pono, me te whakawhetai ano te tikanga tenei, kia kaua te pihopa e ekengia e te ratou. **4** He pai hoki nga mea katoa i hanga e te Atua, kupu, he tahu no te wahine kotahi, kia ngawari, kia kahore he mea hei rukenga, ina tangohia i runga i whai whakaaro, kia marama ana tikanga, kia atawhai te whakawhetai: **5** He mea hoki i whakatapua, na ki nga manuhiri, kia whai ngakau ki te whakaako: **3** te kupu a te Atua, na te inoi. **6** Ki te whakamahara Kia kaua e kakai waina, kia kaua e patu; engari kia koe i nga teina ki enei mea, he minita pai koe na Ihu ngawari, kaua e totohe, kaua e matenui ki te moni; **4** Karaiti, he mea whakatupu ake i runga i nga kupu Kai pai tana tohutohu i tona whare; e mea ana i ana o te whakapono, o te whakaako pai kua whaia nei tamariki kia ngohengo ki a ia, kia nui te mahara: **5** e koe a tae noa mai ki naianei. **7** Ko nga korero Ki te kore hoki tetahi tangata e matau ki te tohutohu i whakarihiha ia, ko nga mea tito noa a te ruruhi, tona whare ake, me pehea ka tiaki ai ia i te hahi a te whakarere. Ko nga mahi mau ko nga mea o te Atua? **6** Kauaka i te tauhou, kei whakakake, a ka tau ngakau karakia. **8** He pai iti nei to te whakamahi i to te rewera he ki a ia. **7** A kia pai te korero mona te tinana; tena ko te ngakau karakia e pai ano mo a te hunga o waho; kei taka ia ki te whakahawea, nga mea katoa, kei reira hoki nga korero mo te ora ki roto hoki ki te mahanga a te rewera. **8** Waihoki inaianei, mo tera hoki kei te haere mai. **9** He pono ko nga rikona kia tu kaumatua, kaua e arero rua, tenei korero, he pai hoki kia tangohia rawatia. **10** kaua e matenui ki te waina, kaua e whai ki te taonga Koia hoki matou ka mahi, ka tohe, no te mea kua paruparu; **9** Kia ma o ratou hinengaro e mau ai ki whakamau to matou tumanako ki te Atua ora, ko ia te mea ngaro o te whakapono. **10** Na, kia matua nei te Kaiwhakaora o nga tangata katoa, engari rawa whakamatatauria enei; katahi ka tuku ai kia mahi i ia o te hunga whakapono. **11** Me kauwhau enei mea a te rikona mahi, ki te kore he whakahe mo ratou. e koe, me whakaako. **12** Kei whakahawea tetahi ki a **11** Ko nga wahine hoki kia ahua kaumatua, kaua e koe, he taitamariki nou; engari hei tauira koe ki te ngautuara, kia whai mahara, kia pono i nga mea hunga whakapono, tau kupu, tau whakahaaere, tou katoa. **12** Ko nga rikona, kia kotahi te hoa wahine; kia aroha, tou whakapono, tou ngakau ma. **13** Kia aro pai te tohutohu i a ratou tamariki, i o ratou whare ake nui koe ki te korero pukapuka, ki te whakahauhau, ki ano hoki. **13** Ki te pai hoki ta ratou mahi rikona, ka te whakaako, kia tae atu ra ano ahau. **14** Kei waiho whiwhi ratou ki te turanga pai mo ratou, ka nui hoki to noa te mea homai noa kei roto na i a koe, i homai ra ratou maia i runga i te whakapono ki a Karaiti Ihu. **14** ki a koe he mea poropiti, i te whakapanga ai o nga He tuhituhi atu tenei naku i enei mea ki a koe, e mea ringaringa o nga kaumatua. **15** Ata whakaaroa enei ana hoki tera ahau e haere wawe atu ki a koe: **15** Ki mea: kia pau tou kaha ki reira; kia kitea ai e te katoa te roa ia ahau, kia matau ai koe ki te tikanga mo tau tou nekehanga ake. **16** Kia mahara ki a koe ano, ki te mahi i roto i te whare o te Atua, ko te hahi nei ia a whakaakoranga hoki: kia u ki enei mea: ki te mea te Atua ora, ko te pou, ko te turanga o te pono. **16** hoki koe i tenei, ka whakaora koe i a koe ano, i te Na, kahore rawa e tautohetia te nui o te mea ngaro hunga ano hoki e whakarongo ana ki a koe.

e karakiatia nei: Ko ia i whakakitea mai i roto i te kikokiko, he mea whakatika na te Wairua, i kitea e nga anahera, i kauwhautia nei i roto i nga tauwi, i whakaponohia nei i te ao, i tangohia atu ki te kororia.

4 Otira he korero tino hangai ta te Wairua, ko a whakaaro ma katoa. **3** Whakahonoretia nga pouaru, nga wa o muri nei ka kotiti ke atu etahi i te ara nga tino pouaru. **4** Ki te mea ia he tamariki, he whakapono, ka whakarongo ki nga wairua tinihangia, mokopuna ranei a tetahi pouaru, kia whakaakona ki nga whakaakoranga a nga rewera, **2** He mea na te ratou i te tuatahi kia whakaaro tika ki to ratou whare hianga o te hunga korero teka; o ratou hinengaro, ake, kia utua hoki ta nga matua; he mea pai hoki ano he mea tahu ki te rino wera; **3** E riri ana kia tenei, he mea e manakohia ana i te aroaro o te Atua. kaua e marena, kia kaua e pa ki nga kai i hanga e **5** Na ko te tino pouaru, ko te mea mokemoke, e

tumanako ana ia ki te Atua, e mau tonu ana ki nga tangata ke: kia mau tou harakore. 23 Kati tou inu wai; inoi, ki nga karakia, i te po, i te ao. 6 Ko te pouaru ia engari hei te waina mau, kia iti, hei mea mo tou puku, e whai ana ki nga ahuareka a te tinana he tupapaku mo ou mate e honohono na. 24 Ko nga hara o etahi ia, ahakoa ora. 7 Akona atu enei mea, kei ekengia tangata marama noa ake, e haere ana i mua ki te ratou e te kupu. 8 Engari ki te kore tetahi e whakaaro whakawakanga; ko o etahi ia e whai mai ana i muri i ki ona ake, a ki te hunga rawa ano o tona whare, kua a ratou. 25 Waihoki ko nga mahi pai e marama noa whakahoretia e ia te whakapono, a he kino atu ake ana; a, ko nga mea e rere ke ana e kore e taea tana i ta te tangata whakaponokore. 9 Kaua tetahi te huna.

e whakaurua ki te rarangi o nga pouaru i te mea kahore ano ona tau i ona tekau, hei te wahine i tuturu ki te tane kotahi, 10 Hei te mea e whakaaetia ana ana mahi pai; mehemea ia i whakatupu tamariki, mehemea ia i atawhai manuhiri, mehemea i horoi i nga waewae o te hunga tapu, mehemea i manaaki i te hunga e tukinotia ana, mehemea ia i whai ki nga mahi pai katoa. 11 Ko nga pouaru taitamariki ia me whakarere; ki te tupu hoki to ratou whakaaro poauau takahi i ta te Karaiti, ka hiahia ki te marena; 12 Ka tau te he ki a ratou, no te mea kua whakarerea e ratou to ratou whakapono tuatahi. 13 Ka aka ano hoki ratou ki te noho mangere, ki te haereere noa ki tetahi whare, ki tetahi whare: a ehara i te mea ko te mangere kau, he mate korerorero ano ia to ratou, he pokanoa ki ta tera, ki ta tera, ko ta ratou e korero ai ko nga mea e kore e tika. 14 Koia ahau ka mea ai kia marena nga pouaru taitamariki, kia whanau tamariki, kia tohutohu i nga mea o te whare, kia kaua e hoatu ki te hoariri tetahi take tawai: 15 Kua tahuri ke nei hoki etahi ki te whai i a Hatana. 16 Ki te mea he pouaru a tetahi tangata whakapono, a tetahi wahine whakapono ranei, mana ano ratou e atawhai, kaua hoki te hahi e whakataimahatia; ko ana hoki e atawhai ai ko nga tino pouaru. 17 Kia nui ake te honore mo nga kaumautua e tohutohu pai ana; engari rawa ia mo te hunga ko ta ratou nei mahi ko te kupu, ko te whakaako. 18 E mea ana hoki te karaipiture, Kaua e whakamokatia te mangai o te kau patu witi: me tenei hoki, Ka tika te utu mo te kaimahi. 19 Kaua e whakarongo ki te whakawa mo te kaumautua, kia puta ra ano i nga mangai o etahi kaiwhakaatu tokorua, tokotoru ranei. 20 Ko te hunga hara riria i te aroaro o te katoa, kia matakai ai hoki era atu. 21 Ko taku kupu nui tenei ki a koe i te aroaro o te Atua, o Karaiti Ihu hoki, a o nga anahera whiriwhiri, puritia enei mea, kaua e pokaia he tikanga, kaua e mahi i runga i te whakahaoa. 22 Kei hohoro te whakapa i nga ringaringa ki tetahi tangata, kaua ano e uru ki nga hara o te

6 Kiia iho e nga pononga whai rangatira katoa he mea tika mo o ratou rangatira ake nga honore katoa, kei korerotia kinotia te ingoa o te Atua me tana ako. 2 Kaua era i nga rangatira whakapono e whakahawea ki a ratou, no te mea he teina ratou; engari kia nui rawa te mahi, no te mea e whakapono ana ratou, e arohaiana ana, e uru ngatahi ana ki te mahi pai. Me whakaako enei mea e koe, me whakahau atu. 3 Ki te whakaako ke tetahi, ki te kore e tahuri ki nga kupu ora, ki nga kupu a to tatou Ariki, a Ihu Karaiti, ki te aka ano hoki e rite ai te karakia pai, 4 E whakakake ana ia, kahore ona matauranga ki tetahi mea, heoi e hawata ana ki nga uiuwinga, ki nga tautohetohenga, no reira nei te hae, te whawhai, nga korero kino, nga whakaaro kino, 5 Nga whakahokihoki kupu a nga tangata ngakau kino, kahore nei he pono i a ratou, e mahara ana ki te karakia pai he huarahi e whiwhi ai ki te taonga. 6 He taonga nui ano ia te karakia pai hui tahi ki te ngakau tatu: 7 Kahore hoki he mea i mauria mai e tatou ki te ao, e kore hoki e ahei te mau atu e tatou tetahi mea. 8 Ki te mea ia he kai ta tatou, he hipoki, ka makona tatou i ena. 9 Ko te hunga ia e hiahia ana kia whai taonga, ka taka ratou ki te whakamatautauranga, ki te mahanga, ki te tini o nga hiahia kuware e raru ai, e totoku ai nga tangata ki te whakangaromanga, a huna iho. 10 He putake hoki no nga kino katoa te aroha ki te moni; he minamina ki tenei i kotiti ke ai etahi i te whakapono, a werohia putia iho ratou e nga mamae maha. 11 Ko koe ia, e ta te Atua tangata, oma atu i enei; whiaia te tika, te karakia pai, te whakapono, te aroha, te manawanui, te ngakau mahaki. 12 Whawhaitia te whawhai pai o te whakapono, hopukia atu te ora tonu, ko te mea hoki tena i karangatia ai koe, a whakaaetia ana e koe te whakaaetanga pai i te aroaro o nga kaitiiro tokomaha. (aiōnios g166) 13 Ko taku aka atu tenei ki a koe i te aroaro o te Atua, nana nei nga mea katoa i whai ora ai, o Karaiti Ihu ano hoki, nana

nei i whakapuaki te whakaetanga pai i te aroaro o Ponotio Pirato; **14** Puritia tenei ture, kei whai koha, kei whai he, a taea noatia te putanga mai o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti: **15** Mana e whakakite mai a ona ake wa, ko ia anake nei hoki te Mea kaha, te Mea koa, te Kingi o nga kingi, te Ariki o nga ariki; **16** Ko ia anake e kore e mate, e noho ana ia i te marama e kore e taea atu e tetahi; kahore ia i kitea e tetahi tangata, kahore ano hoki e ahei kia kitea: waiho atu i a ia te honore me te kaha ake ake. Amine. (*aiōnios g166*) **17** Akona te hunga i nga taonga o tenei ao kia kaua e whakakake te ngakau, kia kaua e whakawhirinaki ki nga taonga pahuhu noa, engari ki te Atua ora, ko ia hoki hei homai nui i nga mea pai katoa hei mea ma tatou; (*aiōn g165*) **18** Kia mahi ratou i te pai, kia hua a ratou mahi pai, kia tatanga ki te ohaoha, ki te whakawhiwhi i etahi; **19** Me te whakatakoto ano he kaupapa pai mo ratou mo nga ra ki mua, kia mau a ringa ai ratou ki te ora, ara ki te ora tuturu. **20** E Timoti, tiakina te mea kua tukua na ki a koe; tahuri ke i nga korero whakarihariha, i nga kupu teka noa, i nga whakaputanga ketanga a te mea e tekaia nei he matauranga: **21** Kua waiho nei hei tikanga ma etahi, a he ake ratou ki te whakapono. Kia tau te aroha noa ki a koe. Amine.

2 Timoti

1 Na Paora, i paingia e te Atua hei apotoro ma Ihu Karaiti, mo te ora i whakaaria mai i roto i a Karaiti Ihu, **2** Ki a Timoti, ki taku tamaiti aroha: Kia tau te aroha noa, te mahi tohu, te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na Karaiti Ihu hoki, na to tatou Ariki. **3** E whakawhetai ana ahau ki te Atua, e mahi atu nei ahau ki a ia, he mea no oku tupuna iho i runga i te hinengaro ma, no te mea kahore e mutu toku mahara ki a koe i aku inoinga i te po, i te ao; **4** Nui atu toku hiahia kia kite i a koe, i ahau e mahara ana ki ou roimata, kia ki ai ahau i te hari; **5** Ka hoki ake nei toku mahara ki te whakapono tinihangakore i roto i a koe; i noho tuatahi ra i roto i tou tupuna wahine, i a Roihi, i tou whaea hoki, i a Unihi; a e tino mohio ana ahau kei roto ano i a koe. **6** Koia ahau ka whakamahara nei i a koe, kia whakaungia ano te ahi, te mea i hoatu na e te Atua, tena kei roto i a koe, he mea na te whakapanga atu o oku ringaringa. **7** Kahore hoki i homai e te Atua ki a tatou te wairua o te wehi; engari to te kaha, to te aroha, to te ngakau mahara. **8** Na, kei whakama koe ki te whakaatu i to tatou Ariki, ki ahau ranei, kia tona herehere: engari uru atu koe ki nga mate o te rongopai, kia rite ki ta te Atua whakakahanga; **9** Nana nei tatou i whakaora, nana hoki tatou i karanga ki te karangatanga tapu; kihai i rite ki a tatou mahi, engari ki tana ake tikanga i whakatakoto ai i mua, ki te aroha noa hoki i homai nei ki a tatou i roto i a Karaiti Ihu, i mua atu o te tima tanga o te ao; (*αιόνιος g166*) **10** A kua whakakitea mai nei inaianei i te putanga nui mai o to tatou Kaiwhakaora, o Ihu karaiti, i whakakahore nei i te mate, a whakakitea mai ana e ia te ora me te matengakore, he mea na te rongopai; **11** Meinga iho nei ahau hei kaikauwhau mo tenei, hei apotoro, hei kaiwhakaako. **12** Ko te mea hoki tenei i pangia ai ahau e enei mate: he ahakoa ra kahore ahau e whakama: e matau ana hoki ahau ki taku i whakapono ai, e u ana toku whakaaro e taea e ia te tiaki taku i tuku atu ai ki a ia, a taea noatia taua ra. **13** Kia mau ki te tauira mo nga kupu tika i rongo ra koe ki ahau, puritia i runga i te whakapono, i te aroha i roto i a Karaiti Ihu. **14** Ko te mea pai i tukua ra ki a koe, me tiaki e koe, ara e te Wairua Tapu e noho ana i roto i a tatou. **15** E matau ana ko tenei, i tahuri ke i ahau te hunga katoa i Ahia; no ratou a Paikeru

raua ko Heremokeni. **16** Kia tohungia e te Ariki nga tangata o te whare o Onehipora; he maha hoki oku orangia ngakau i a ia, kihai hoki ia i whakama ki toku mekameka. **17** A, i a ia i Roma, i rapu marietia ahau e ia, a kitea ana. **18** Ma te Ariki e tuku ki a ia kia kite i te mahi tohu a te Ariki a taua ra: ko ana mahinga mea hoki maku i Epeha. erangi koe e mohio ana.

2 Na, ko koe, e taku tamaiti, kia kaha i runga i te aroha noa i roto i a Ihu. **2** Ko nga mea hoki i rongo rae koe ki ahau i nga kaiwhakaatu tokomaha, tukua ena ki etahi tangata pono, e pai ana hei whakaako ki era atu hoki. **3** Tukua atu nga mamae ki a koe, kia rite ki te hoia pai a Ihu Karaiti. **4** Ki te whakahoia tetahi tangata, e kore ia e whakararurutia e nga mea o te ao; kia ahuareka ai ki a ia te kaiwhakatu i a ia hei hoia. **5** Ki te whakataetae ano tetahi e kore ia e karaunatia, ki te kore e rite ki te tikanga tana whakataetae. **6** Ko te tikanga tenei, ko te kaingaki e mahi ana kia kai wawe i nga hua. **7** Whakaaroa aku e korero nei; a ma te Ariki e homai ki a koe he ngakau mahara i nga mea katoa. **8** Kia mahara ki a Ihu Karaiti, i whakaarahia nei i te hunga mate, he uri no Rawiri, e ai ki taku rongopai: **9** Ko te mea ano ia i pangia ai ahau e nga mamae, a hereherea noatia iho, ano he tangata mahi kino; otira e kore ta te Atua kupu e herea. **10** Koia hoki ahau i whakaririka kau ai ki nga mea katoa he mea mo te hunga whirirwhi; kia whiwhi ai ratou ki te ora i roto i a Karaiti Ihu, ki te kororia mutungakore ano hoki. (*αιόνιος g166*) **11** E pono ana hoki te korero, Ki te mate tahi tatou me ia, ka ora tahi ano hoki tatou me ia. **12** Ki te manawanui tatou, ka whakakingitia ngatahitia tatou me ia: ki te whakakahore tatou, ka whakakahoretia hoki tatou e ia: **13** Ki te kore tatou e whakapono, e mau ana ano tona pono: e kore e ahei kia whakakahore ia i a ia ano. **14** Whakamaharatia ratou ki enei mea, me kauwhau i te aroaro o te Ariki, kia kaua e tautohetohe ki nga kupu huakore, ki nga mea whakaputa ke i nga kaiwhakarongo. **15** Kia puta tau tohe mou kia tu ki te aroaro o te Atua, he mea e manakohia ana, he kaimahi e kore e whakama, e whawha tika ana i te kupu o te pono. **16** Mawehi ki i nga korero whakarihariha, teka noa: ka neke ake hoki te karakia kore o era: **17** A ka kaikai ta ratou kupu, ano he mea kua kikohangatia: no ratou a Himeniu raua ko Piritu; **18** Kua he nei ki te pono, e mea ana, kua pahemo ke

te aranga mai; a whakaputaia ketia ake e ratou te ka pera hoki me to raua. **10** Otira kua mau na i a koe whakapono o etahi. **19** E u ana ia te mau o ta te Atua taku whakaako, taku whakahere, toku whakaaro turanga, ko tona hiri hoki tenei, E matau ana te Ariki whakatakoto, toku whakapono, toku puhoi ki te riri, ki ana ake: me tenei hoki, Kia mawehe ke i te he nga toku aroha, toku manawanui, **11** Oku whakatoinga, tangata katoa e whakahua ana i te ingoa o te Karaiti. oku matenga i mate ai ahau i Anatioka, i Ikoniuma, i **20** Otiia i te whare nui ehara i te mea he koura kau, Raihitara; nga whakatoinga i whakatoia ai ahau: heoi he hiriwa kau ranei nga oko, tera ano etahi he mea whakaorangia ake ahau e te Ariki i roto i te katoa. **12** rakau, he mea oneone; etahi hei mea honore, etahi A e whakatoia ano te hunga katoa e hiahia ana kia hei mea honorekore. **21** Na, ki te mea te tangata i a noho i runga i te karakia i roto i a Karaiti Ihu. **13** Ko te ia kia ma i ena mea, hei oko ia mo te honore, kua oti hunga kino ia, me te hunga maminga, ka kake haere te whakatapu, te whakapai mo a te rangatira tikanga, te kino, ka tinihanga, a ka tinihangatia. **14** Tena ko rite rawa mo nga mahi pai katoa. **22** Oma atu i nga koe kia mau ki nga mea i ako ra koe, i whakaetia ra hiahia taitamariki: whaia te tika, te whakapono, te e koe, e matau na hoki koe ki tou kaiwhakaako ki ena aroha, te rangimarie, e koutou tahi ko te hunga e mea: **15** Ki a koe ano i mohio o tou tamarikitanga karanga ana ki te Ariki i roto i te ngakau ma. **23** Araia ake, ki nga karaipiture tapu, ko nga mea era e whai atu ano nga uiuinga wairangi, kuware, kia mahara matauranga ai koe, e ora ai, i runga i te whakapono hoki ko aua mea hei whakatupu whawhai. **24** Na e ki a Karaiti Ihu. **16** No te ha o te Atua nga karaipiture kore e pai kia ririhau te pononga a te Ariki; engari kia katoa, he pai hoki hei whakaako, hei riri i te he, hei ngawari ki nga tangata katoa, kia whai ngakau ki te whakatikatika, hei whakaako ki te tika; **17** Kila rite whakaako, kia manawanui. **25** Kia whakaako marie i ai te tangata a te Atua, rite rawa mo nga mahi pai te hunga e totohe ana; me kore e hoatu e te Atua ki a katoa.

ratou he ripeneta e whakaae ai ki te pono; **26** Kia ara ake ai hoki i roto i te mahanga a te rewera te hunga i hopukia oratia e te pononga a te Ariki hei mahi i ta te Atua i pai ai.

4 Ko taku kupu tenei ki a koe i te aroaro o te Atua, o Karaiti Ihu hoki, mana nei e whakawa te hunga ora me te hunga mate, i te ahua o tona putanga mai me tona rangatiratanga, **2** Kauwhautia te kupu; tohea

3 Kia matau koe ki tenei, ko a nga ra o te i nga wa pai, i nga wa kino; riria te he, whakahengia whakamutunga puta mai ai nga wa o te he. **2** E iho, whakahaua, whakapaua te manawanui me te aroha hoki nga tangata ki a ratou ano, e aroha ki te whakaako. **3** Tenei ake hoki te wa e kore ai ratou moni, e whakapehapeha, e whakakake, e kohukohu, e whakarongo ki te whakaako tika; heoi, i te mea e tutu ki nga matua, kahore he whakawhetai, kahore he taringa minamina o ratou, ka apohia e ratou he he tapu, **3** Kahore he aroha, he upoko maro, he kaiwhakaako e rite ana ki o ratou na hiahia. **4** Ka ngautuara, e kore e pehi i te ngakau, he hunga tahuri ke o ratou taringa i te pono, ka anga atu ki nanakia, kahore e aroha ki te pai, **4** He hunga taku nga korero tito noa. **5** Kia mau ia koe i nga mea tangata, he hunga hikaka, whakakake, to ratou aroha katoa; tukua atu nga mamae ki a koe; mahia te mahi kei nga mahi takaro kahore ia ki te Atua; **5** Ko te ahua a te kaikauwhau i te rongopai; whakapaua tau mahi o te karakia kei a ratou, tona kaha ia whakakahoretia minita. **6** Tenei hoki ahau kei te ringihia, kua rite ano iho: tahuri ke koe i nga tangata pera. **6** No ratou hoki te wa hei haerenga moku. **7** Kua whawhaitia e ahau te hunga e kuhu nei ki nga whare, a riro parau ana i a te whawhai pai, kua omakia toku omanga, kua rite i ratou nga wahine heahea, e taimaha nei i te hara, he ahau te whakapono: **8** Kei te takoto mai moku i nga mea kawhaki na nga hiahia maha, **7** E ako tonu ana, wa o muri nei e karauna o te tika, e homai ki ahau a heoi kahore rawa kia tae ki te matauranga o te pono. taua ra e te Ariki, e te kaiwhakawa tika: he teka ki **8** E rite ana ki a Hani raua ko Hamapiri i totohe ki ahau anake, engari ki te hunga katoa ano hoki kua a Mohi; waihoki ko enei tangata e totohe ana ki te matenui ki tona putanga mai. **9** Kia puta tou uua ki pono: he hunga kua kino ke te hinengaro, he rukenga te haere wawe mai ki ahau: **10** Kua whakarerea ahau atu i roto i te whakapono. **9** Heoi e kore ratou e kake e Rimaha, he aroha nona ki tenei ao, a haere ana a haere: ka kitea hoki to ratou kuwaretanga e te katoa, ki Teharonika; kua riro atu a Kerekena ki Karatia, a

Taituha ki Raramatia. (aiōn g165) 11 Ko Ruka anake kei ahau. Tena a Maka mauria mai hei hoa mou; he pai hoki ia mo taku mahi minita. 12 Kua tonoa e ahau a Tikiku ki Epeha. 13 Ka haere mai koe, mauria mai te koroka i mahue atu i ahau ki Toroa, ki a Karapu, me nga pukapuka; tena rawa ia nga kirihipi. 14 He maha nga kino i meatia mai e Arehanera, e te kaimahi parahi ki ahau: ma te Ariki e hoatu ki a ia he utu e rite ana ki ana mahi: 15 Kia tupato hoki koe ki a ia; he rahi rawa hoki tana totohe ki a matou kupu. 16 I taku korerotanga tuatahi, i karo ai i ahau, kahore he tangata hei tuara moku, heoi whakarerea ake ahau e te katoa. Kaua tenei e whakairia ki a ratou. 17 I tu ia te Ariki ki toku taha, nana hoki ahau i whakakaha; kia whakapaua rawatia ai e ahau te kauwhau, kia rongo katoa ai nga tauwi: a toia mai ana ahau i roto i te mangai o te raiona. 18 Tera ahau e toia mai e te Ariki i roto i nga mahi kino katoa, e whakaorangia hoki tae noa ki tona rangatiratanga i te rangi: waaho atu i a ia te kororia ake ake. Amine. (aiōn g165) 19 Oha atu ki a Pirihiira raua ko Akuira, ki te hunga ano hoki o te whare o Onehipora. 20 I noho atu a Eratu i Koriniti: ko Toropimu i mahue atu i ahau ki Miretu, he mate. 21 Kia puta tou uaua ki te haere mai i mua o te hotoke. Tenei te oha atu nei ki a koe a Upuru, a Purena, a Rinuha, a Karauria, me nga teina katoa. 22 Kia noho te Ariki ki tou wairua, Kia tau te aroha noa ki a koutou.

Taituha

1 Na Paora, he pononga na te Atua, he apotoro

na Ihu Karaiti, i runga i te whakapono o te hunga whiriwhiri a te Atua, i te matauranga hoki ki ta te pono e rite ai te karakia; **2** I runga ano i te tumanako atu ki te ora tonu, i whakaaria mai nei i mua atu o te ao e te Atua e kore nei e teka; (*aiōnios g166*) **3** Nana nei i whakakite mai tana kupu i ona wa, ra te kupu i tukua mai ki ahau, he mea whakarite mai na te Atua, na to tatou Kaiwhakaora; **4** Ki a Taituha, ki taku tamaiti pono i runga i to tatou whakapono tahi: Kia tau te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na Karaiti Ihu, na to tatou kaiwhakaora. **5** Ko te mea tenei i waiho atu ai koe e ahau ki Kariti, kia whakatikaia ai e koe nga mea i mahue, kia whakaritea ai ano hoki he kaumatua ki ia pa, ki ia pa, kia pera ai me taku i whakatakoto atu ai ki a koe: **6** Ki te mea he tangata kahore e ekengia e te kupu, he tahu no te wahine kotahi, he tamariki whakapono ana, kahore e korerotia to ratou toreretanga ki te kino, kahore e tutu. **7** Ko te tikanga hoki mo te pihopa, kia kaua e ekengia e te kupu, kia rite ki ta te Atua tuari: ehara i te mea tohe ki tana ake, kahore ona aritarita, kahore ana kakai waina, kahore ana papatu, kahore e whai i te taonga he; **8** Engari e atawhai ana i te manuhiri, e aroha ana ki te pai, e whai whakaaro ana, e tika ana, e tapu ana, e pehi ana i ona hiahia; **9** E u ana te pupuri i te kupu pono i whakaakona atu na, kia taea ai e ia, i te mea ka tika nei tana whakaako, te whakahauhau, te turaki ano i ta te hunga e totohe mai ana. **10** He tokomaha hoki te hunga tutu, korero teka noa, tinihangā; nui atu ia o te hunga o te kotinga, **11** Me kuku o ratou waha; riro pu hoki etahi whare te whakaputa ke e ratou, e whakaako ana i nga mea e kore e tika, he whakaaro hoki ki te taonga he. **12** I mea tetahi o ratou, he poropiti no ratou ake, He teka tonu ta nga Kariti, he kararehe kino, he pukukai, he mangere. **13** Ka pono tenei korero. Na reira kia koi tau kupu riri ki a ratou; kia ora ai to ratou whakapono; **14** Kei tahuri hoki ratou ki nga kupu tito a nga Hurai, ki nga ture a nga tangata e whakaputa ke ana i te pono. **15** He ma nga mea katoa ki te hunga ma: tena ki te hunga poke, kahore nei o ratou whakapono, kahore he mea ma: heoi he mea poke o ratou whakaaro, o ratou hinengaro. **16** Ki ta ratou ki kua matau ratou ki

te Atua; heoi ko a ratou mahi hei whakakahore ki a ia, he hunga whakarihariha ratou, he hunga tutu, e kore ano e tikangatia mo tetahi mahi pai.

2 Ko koe ia, korerotia nga mea e rite ana ki to te whakaako ora: **2** Ko nga kaumatua kia ata whakahaere i a ratou, kia tu kaumatua, kia whai whakaaro, kia ora te whakapono, te aroha, te manawanui: **3** Me nga wahine taikaumatua hoki, kia rite nga tikanga ki a te hunga e whakaaro ana ki te tapu, kia kaua e ngautuara, kia kaua e riro hei pononga ma te waina, kia whakaako i nga mea pai; **4** Kia meinga e ratou nga wahine taitamariki kia whai whakaaro, kia aroha ki a ratou tane, kia aroha ki a ratou tamariki. **5** Kia whai whakaaro, kia tika, kia pukumahi i te kainga, kia atawhai, kia ngohengohe ki a ratou tane, kei korerotia kinotia te kupu a te Atua. **6** Me whakahau atu hoki nga taitamariki kia whai whakaaro; **7** I nga mea katoa kia kitea koe he tauira mo nga mahi pai; ko tau whakaako kia tapatahi, kia tu kaumatua, **8** Kia ora te kupu, kei taea te whakahe; kia whakama ai te tangata tikanga ke, te ai he mea e korerotia kinotia ai tatou e ia. **9** Ko nga pononga kia ngohengohe ki o ratou rangatira, kia whakamanawarekati ratou i nga mea katoa; kaua e whakahoki kupu; **10** Kaua e kaia, engari kia kitea he pai, he nui, to ratou pono; kia ai ratou i nga mea katoa hei whakapaipai i te whakaako i te Atua, a to tatou Kaiwhakaora. **11** Kua puta mai hoki te aroha noa o te Atua e ora ai nga tangata katoa, **12** Hei whakaako i a tatou, kia whakakahoretia e tatou te karakiakore me nga hiahia o te ao, kia noho whakaaro ratou, i runga ano i te tika, i te karakia pai, i tenei ao; (*aiōn g165*) **13** Me te tatari ano ki te mea whakahari e tumanakohia atu nei, ki te putanga kororia mai o to tatou Atua nui, o to tatou Kaiwhakaora ano hoki, o Ihu Karaiti; **14** I tuku nei i a ia mo tatou, hei hoko i a tatou i roto i nga kino katoa, hei horoi hoki i a tatou hei iwi mana ake, e ngakau nui ana ki nga mahi pai. **15** Korerotia enei mea, whakahaua; kia nui tou maia ki te riri i te he. Kei whakahawea tetahi ki a koe.

3 Whakamaharatia ratou kia ngohengohe ki nga rangatiratanga, ki nga mana, kia rongo ki nga rangatira, kia takatu ki nga mahi pai katoa; **2** Kia kaua e korero kino ki tetahi tangata, kia kaua e whawhai, kia ngakau ngawari, kia nui te mahaki o

te ngakau e whakaputaina ki nga tangata katoa.
3 He whakaarokore hoki tatou i mua, he tutu, e tinihangatia ana, he pononga na nga hiahia, na nga whakaahuareka maha, e noho ana i runga i te nanakia, i te hae, he hunga whakarihariha, e mauahara ana tetahi ki tetahi. 4 Otira i te mea ka puta mai nei te tikanga ngawari me te aroha o te Atua, o to tatou Kaiwhakaora ki nga tangata, 5 Ehara i te mea na nga mahi tika i mahia e tatou, engari na tana mahi tohu i whakaorangia ai tatou e ia, he meatanga na te horoinga o te whanautanga houtanga, na te whakahoutanga a te Wairua Tapu, 6 I ringihia nūitia mai nei e ia ki runga ki a tatou, he mea na Ihu Karaiti, na to tatou Kaiwhakaora; 7 Kia whakatikaia ai tatou e tona aroha noa, kia whiwhi ai ki te taonga, ara ki te ora tonu e tumanakohia atu nei. (aiōnios g166) 8 He korero pono tenei; e mea ana hoki ahau kia kaha tau kauwhau i enei mea, kia mahara ai te hunga kua whakapono ki te Atua ki te mahi i nga mahi pai. Ko nga mea enei e ataahua ana, e whai pai ana mo nga tangata. 9 Ko nga uiuinga kuware ia, me nga whakapapa tupuna, whakarere atu, me nga totohe, me nga whawhai ki nga mea o te ture, kahore hoki he pai o aua mea, he mea hanga noa. 10 Ko te tangata whakapono he, ka kotahi, ka rua nga whakatupatotanga, whakarere atu; 11 E matau ana hoki koe kua whakaputaia ketia taua tangata pera, kei te hara ano hoki, kua mau tona he i a ia ano. 12 Ka tonoa atu e ahau ki a koe a Aretema, a Tikiku ranei, kia puta tou uua ki te haere mai ki ahau ki Nikopori: kua takoto hoki taku tikanga kia noho ki reira i te hotoke. 13 Kia puta tou whakaaro kia kawea mai a Hina kaiako ture, raua ko Aporo: kei hapa tetahi mea mo raua. 14 Me ako hoki o tatou ki te mahi i nga mahi pai mo nga wa o te rawakore kei huakore ratou. 15 Tenei te oha atu nei ki a koe oku hoa katoa. Oha atu ki te hunga e aroha ana ki a matou i runga i te whakapono. Kia tau te aroha noa ki a koutou katoa. Amine.

Pirimona

1 Na Paora, na te herehere a Karaiti Ihu, na to taua teina hoki, na Timoti, ki ta maua e aroha nei, ki to maua hoa mahi, ki a Pirimona, **2** Ki a Apia hoki, ko to maua tuahine, ki to maua hoa hoia, ki a Arakipu, ki te hahi hoki i tou whare: **3** Kia tau te aroha noa ki a koutou, me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti. **4** Tenei ahau te whakawhetai atu nei ki toku Atua, mau tonu toku mahara ki a koe i aku karakiatanga: **5** He rongo noku ki tou aroha, ki tou whakapono ki te Ariki, ki a Ihu, a ki te hunga tapu katoa; **6** Mo te whakahoatanga mai o tou whakapono kia whai mana, i runga i te matauranga ki nga pai katoa i roto i a koutou, he mea ki a Karaiti Ihu. **7** He nui hoki to matou koa, marie ana hoki te ngakau i tou aroha, no te mea e ora ana nga ngakau o te hunga tapu i a koe, e toku teina. **8** Heoi ahakoa he nui toku maia i roto i a te Karaiti ki te whakatakoto atu i te mea tika ki a koe, **9** Na te aroha ke taku ka inoi atu nei, ara taku, ta te korohēke, ta Paora, he herehere nei inaiane na Ihu Karaiti; **10** He kupu tenei naku ki a koe mo taku tamaiti, mo Onehimu, he mea whanau naku i ahau nei i te herehere: **11** I mua, kahore tetahi mea pai ana ki a koe; inaiane ia, kua whai pai koe i a ia, ahau ano hoki. **12** Kua whakahokia atu nei ia e ahau, tona tinana tonu, ko toku manawa ake ia. **13** I mea ano ahau kia puritia ia ki ahau, hei whakakapi mou ki te mahi ki ahau i roto i nga mekameka o te rongopai: **14** Otira kahore nei tau kupu, kihai ahau i pai kia meatia tetahi mea; kei riro whakauaua mai tou pai; engari i roto ano i te ngakau. **15** Ko te mea ano pea tenei i motuhia mai ai ia i a koe mo tetahi wa, kia mau pu ai ia i a koe ake ake; (*alōnios g166*) **16** Ehara i te mea hei pononga ia i enei wa, engari tera atu i te pononga, he teina i nui rawa ai toku aroha, tera ia e nui rawa atu tou, i te kikokiko, i te Ariki ano hoki. **17** Na, ki te mea kua waiho ahau hei hoa mou, manako mai ki a ia me te mea ko ahau. **18** Ki te mea ia kua he ia ki tetahi mea au, kei a ia ranei tetahi mea au, waiho mai maku tena e whakaaro; **19** He tuhituhi tenei naku, na Paora, na toku ringaringa ake, maku e whakautu; na kahore aku meatanga atu ki a koe, tera ano taku taonga kei a koe, ko koe ano. **20** Ae ra, e toku teina, kia whai pai ahau i a koe i roto i te Ariki: kia ora toku

ngakau i roto i te Ariki. **21** He u no toku whakaaro ki a koe ka ngohengohe, i tuhituhi atu ai ahau ki a koe, e mohio ana hoki, tera e nui atu tau e mea ai i taku e korero atu nei. **22** Tenei ano hoki, kia rite mai i a koe tetahi whare moku: e mea ana hoki ahau tera e mana a koutou inoi, a ka tukua atu ahau kia a koutou. **23** Tenei te oha atu nei ki a koe a Epapara, toku hoa herehere i roto i a Karaiti Ihu, **24** Ratou tahi ko Maka, ko Aritaku, ko Rimaha, ko Ruka, oku hoa mahi. **25** Kia tau te aroha noa o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti ki o koutou wairua. Amine.

Hiperu

1 He maha nga wahi, he maha nga huarahi i korero ai te Atua i mua, ara nga poropiti, ki nga matua, **2** I enei ra whakamutunga na tana Tama ana korero ki a tatou, ko tana hoki tera i mea ai mana nga mea katoa, ko tana kaihangā hoki tera o nga ao; (*aiōn g165*)
3 Ko ia te kanapatanga o tona kororia, te tino ahua o tona pumautanga, e whakau nei i nga mea katoa ki te kupu o tona kaha, ka oti i a ia ake ano te horoi o tatou hara, na noho ana ia i te ringa matau o te Nui i runga rawa; **4** A meingga ana ia kia pai ake i nga anahera, kia pera me te ingoa i riro i a ia he nui atu i to ratou. **5** Ki a wai hoki o nga anahera tana meatanga i mua, Ko koe taku Tama, nonaianei koe i whakatupuria ai e ahau? Me tenei ano, Ko ahau hei Matua ki a ia, ko ia hei Tama ki ahau? **6** I tana kawenga mai ano hoki i te whanau matamua ki te ao, ka mea ia, Kia koropiko nga anahera katoa a te Atua ki a ia. **7** Ko tana kupu ia mo nga anahera, Meingga ana e ia ana anahera hei wairua, ana kaimahi hei mura ahi. **8** Mo te Tama ia, i ki ia, Pumau tonu tou torona, e te Atua, ake, ake: a ko te hepeta o te tika te hepeta o tou kingitanga; (*aiōn g165*) **9** I arohaina e koe te tika, i kinongia e koe te hara; no reira nui atu i to ou hoa te whakawahinga a te Atua, a tou Atua, i a koe ki te hinu o te hari. **10** Me tenei ano, Nau, e te Ariki, i te timatanga i whakatakoto te whenua; he mahi ano nga rangi na ou ringa: **11** Ko era e hemo atu, ko koe ia e mau tonu: ka tawhitiotia katoatia hoki era me he kakahu: **12** Ka pokaitia e koe, ano he koheka, ka whakaputia ketia: ko koe tonu ano ia koe, kahore hoki he mutunga o ou tau. **13** Ki tehea hoki o nga anahera tana meatanga i mua, Hei toku ringa matau koe noho ai, kia meingga ra ano e ahau ou hoariri hei turanga waewae mou? **14** He teka ianei he wairua kaimahi ratou katoa, he mea tonotonu hei minita, he whakaaro ki te hunga mo ratou nei te ora?

2 Na, ko te tikanga tenei, kia kaha ake to tatou whakaaro ki nga mea kua rangona, kei pahuhi atu i a tatou. **2** Mehemea hoki te kupu i whakapuakina e nga anahera he pumau, a he tika tonu te utu i whakahokia mo nga pokanga ketanga katoa, mo nga mahi tutu; **3** Me pehea ka mawhiti ai tatou ki te paopao tatou ki tenei ora nui; i timataia nei te korero e te Ariki, a kua whakaukia mai ki a tatou e te hunga i

rangona ai; **4** Me te whakaatu ano te Atua ki ta ratou, i runga i nga tohu, i nga mea whakamiharo, i tona tini o nga merekara, i nga tuwhanga mai ano hoki o te Wairua Tapu, he pera ano me tana i pai ai. **5** Kahore hoki i waiho e ia ki raro i nga anahera te ao meake nei puta, ta matou e korero nei. **6** Heoi i whakaaturia mai e tetahi i tetahi wahi, i mea mai, He aha te tangata, i mahara ai koe ki a ia? te tama ranei a te tangata, i tirohia ai ia e koe? **7** Nohinohi nei te whai i whakaititia iho ai ia e koe i nga anahera; kua karaunatia ia e koe ki te kororia, ki te honore, kua waiho ano ia e koe hei rangatira mo nga mahi a ou ringa: **8** Kua waiho nei e koe nga mea katoa ki raro i ona waewae. Na, i nga mea katoa ka waiho nei i raro i a ia, kahore i mahue tetahi mea kihai nei i waiho i raro i a ia. Otira kahore ano tatou kia kite noa i nga mea katoa kua oti te waiho i raro i a ia. **9** Ka kite raia tatou i a Ihu, he nohinohi nei te wahi i whakaititia iho ai ia i nga anahera ka oti nei te karauna ki te kororia, ki te honore, i muri nei i tona ngaunga e te mate; he meatanga na to te Atua aroha noa kia pangia ia e te mate mo nga t angata katoa. **10** Ko tana tikanga tika hoki ia, mana nei nga mea katoa, nana ano hoki nga mea katoa i a ia e arahi ana i nga tama tokomaha ki te kororia, kia waiho nga mamae hei mea e tino rite ai te Take o to ratou whakaoranga. **11** Ko te kaiwhakatapu hoki, ratou ko te hunga e whakatapua ana, no te pu kotahi ratou katoa: koia ia te whakama ai ki te hua i a ratou he teina; **12** E mea nei ia, Maku e korero tou ingoa ki oku teina; ka himene atu ahau ki a koe i waenganui o te whakaminenga. **13** Me tenei ano hoki, Ka u pu ahau ki a ia. Me tenei ano, Nana, ahau nei me nga tamariki i homai e te Atua ki ahau. **14** Na, kei nga tamariki he kikokiko, he toto, koia hoki ia i whakawhiwhia ai ano hoki ki aua mea; kia ai ai tona matenga hei whakakahore mo te rangatira o te mate, ara mo te rewera; **15** Kia whakaputaina mai ai hoki e ia ki waho te hunga i meingga e te wehi o te mate hei taurekareka i nga wa katoa i ora ai ratou. **16** Kihai hoki ia i mau ki nga anahera; engari i mau ia ki te uri o Aperahama. **17** Na konei i tika ai kia whakaritea ia ki ona teina i nga mea katoa, kia waiho ai ia hei tohunga nui e atawhai ana, e pono ana i nga meatanga ki te Atua, hei whakamarie mo nga hara o te iwi. **18** I te mea hoki ka whakamatautauria ia, a mamae iho, e taea e ia te awhina te hunga e whakamatautauria ana.

3 Na, e oku teina tapu, e te hunga kua uru nei ki kei tirohia mai tetahi o koutou kua mahue ki muri. 2 ta te rangi karanga, whakaaroa a Ihu Karaiti, te He mea kauwhau hoki te rongopai ki a tatou, he pera Apotoro, te Tohunga nui o te tikanga kua whakaaetia ano me tera i a ratou: heoi kihai te kupu i rangona i nei e tatou; 2 I pono nei ki tona kaiwhakarite mai, whai pai ki a ratou; no te mea kihai i whakananua ki i pera ano me Mohi i tona whare katoa. 3 I tika te whakapono i roto i te hunga i rangona ai. 3 Ka taea hoki kia nui ake te kororia mo tenei tangata i to hoki te okiokinga e tatou kua whakapono nei; ka rite Mohi, no te mea nui ake i to te whare te honore o ki tana i ki ra, Na reira i riri ai ahau, i oati ai hoki, e te kaihanga. 4 He mea hanga hoki na tetahi nga kore ratou e tae ki toku okiokinga: kua oti na hoki nga whare katoa; ko te Atua ia te kaihanga o nga mea mahi i te timatanga ra ano o te ao. 4 Ko tana kupu katoa. 5 A i pono ano a Mohi i roto i tona whare hoki tenei i tetahi wahi mo te ra whitu, A ka okioki te katoa, i pera me te pononga, hei whakaatu mo nga Atua i te ra whitu i ana mahi katoa. 5 I tenei wahi mea ka korerotia i muri; 6 Ko te Karaiti ia i rite ki ano hoki, E kore ratou e tae ki toku okiokinga. 6 Na, te tama i tona whare ano; ko tona whare tonu hoki tera atu ano he taenga mo etahi ki reira; kihai hoki te tatou, ki te u to tatou maia me te whakamanamana hunga i kauwhautia ai te rongopai ki a ratou i mua i ki te mea e tumanakohia atu nei, a taea noatia te tae, no te mea kahore o ratou whakapono: 7 A ka mutunga. 7 Na, kia rite ki ta te Wairua Tapu i mea motuhia mai e ia tetahi ra, i a ia i mea ra i ta Rawiri, ai, Ki te rongo koutou ki tona reo aianei, 8 Kaua e Hei aianei, i muri i taua wa roa ra; ko te kupu hoki whakapakeketia o koutou ngakau, kei pera me o tenei, Hei aianei, ki te rongo koutou ki tona reo, kaua te whakatoinga, i te ra o te whakamatautauranga i e whakapakeketia o koutou ngakau. 8 Mehemea hoki te koraha: 9 I ahau i whakamatautauria e o koutou i whai okiokinga ratou i a Hohua, e kore e korerotia matua, i ahau i ata mohiotia, e wha tekau nga tau e ia tetahi atu ra i muri iho. 9 Ina, tera atu ano he i kite ai ratou i aku mahi. 10 Na, ka hoha ahau ki hapati okiokinga mo te iwi o te Atua. 10 Ki te tae hoki taua whakatupuranga, ka mea, Kotiti ke tonu o ratou te tangata ki tona okiokinga, ka okioki ano ia i ana ngakau; kahore ratou e mohio ki aku ara. 11 Na reira mahi ake, ka pera me te Atua i okioki i ana mahi i riri ai ahau, i oati ai hoki, E kore ratou e tae ki toku ake. 11 Na, kia puta to tatou uua ki te tomo ki taua okiokinga. 12 Kia tupato, e oku teina, kei noho te okiokinga, kei pera te whakaponokore o tetahi, a ka ngakau kino, whakaponokore i roto i tetahi o koutou; hinga. 12 Ora tonu hoki te kupu a te Atua, mana tonu, kei whakarerea te Atua ora; 13 Engari me whakahau koi rawa atu i tetahi hoari matarua, ngoto tonu, a koutou tetahi i tetahi i tenei ra, i tenei ra, i te mea wehea noatia te ngakau me te wairua, nga ponapona e kia ana ko tenei ra, kei whakapakeketia tetahi o me te hinu wheua, a wawae ana ano i nga whakaaro, koutou e te tinhanga o te hara. 14 Ka uru hoki tatou i nga hihiritanga o te ngakau. 13 Kahore hoki he mea ki ta te Karaiti, ki te mea ka mau i a tatou te timatanga hanga i ngaro ki tona aroaro: heoi e takoto kau ana, o te whakaaro pumau, taea noatia te mutunga; 15 I e tuwhera ana nga mea katoa ki ona kanohi, kei a ia te mea hoki e korerotia ana, Ki te rongo koutou ki nei he kupu mo tatou. 14 Na, he tino tohunga nui tona reo aianei, kaua e whakapakeketia o koutou to tatou, kua tomo ki nga rangi, a Ihu, te Tama a te ngakau, kei pera me o te whakatoinga. 16 Ko wai Atua, kia mau pu tatou ki te tikanga i whakaaetia e hoki i whakatoi i to ratou rongonga? he teka ianei ko tatou. 15 Ehara hoki to tatou i te tohunga nui e kore te hunga katoa i haere mai i Ihipa, a Mohi i arahi ra? e ahei kia mamae tahi me tatou e ngoikore nei; i 17 I nri hoki ia ki a wai i nga tau e wha tekau? he teka whakamatautauria nei hoki ia i nga mea katoa, i i ianei ki te hunga i hara, i hinga ra o ratou tinana ki te peneitia me tatou, kahore ia he hara. 16 Na, kia haere koraha? 18 I oati ano ia ki a wai, e kore ratou e tae ki maia atu tatou ki te torona o te aroha noa, kia puta tona okiokinga? he teka ianei ki te hunga kihai nei i mai ai ki a tatou te mahi tohu, kia kitea ai e tatou ta te whakapono? 19 Na ka kite nei tatou kihai ratou i ahei aroha noa hei awhina mai mo nga wa e mate ai. te tae atu i te kore o te whakapono.

5 Ko ia tohunga nui hoki e tangohia nei i roto i nga tangata, he mea whakatu ratou mo nga mea a tangata, he mea whakapono i te Atua, hei tapae i nga whakahere, i

4 Na, kia mataku tatou, i te mea ka tukua iho nei he korero pai mo tatou kia tae atu ki tona okiokinga,

nga patunga tapu mo nga hara: 2 E taea e ia te ata whakahou ake ki te ripeneta; ka ripekatia houtia hoki hanga ki te hunga e kuware ana, e kotiti ke ana; no te Tama a te Atua e ratou nei ano, ka meinga hoki kia te mea e muia ana ano ia e te ngoikore; 3 Na konei i tawaia nuitia. 7 Ko te whenua hoki e inu nei i te ua tika ai, kia rite ki tana mo te iwi tana e tapae ai mona honohono te heke ki runga ki a ia, a e mea ana i te ake, hei whakahere mo nga hara. 4 E kore ano hoki otaota pai kia tupu ake ma te hunga i mahia ai, ka tetahi e tango i tenei honore ki a ia ano, engari te whiwhi ki ta te Atua manaaki: 8 Ki te tupuria ia e te tangata e karangatia ana e te Atua, e peratia ana me tataramoa, e te tumatakuru, ka whakakino, ka tata ki Arona. 5 Waihoki ko te Karaiti kahore ana whakanui i te kanga: ko tona whakamutunga ka tahuna. 9 Otiia a ia hei tohunga nui; na tera ke i ki ra ki a ia, Ko koe ahakoa penei noa ta matou korero, e u ana ano to taku Tama, nonaiane koe i whakatupuria ai e ahau. 6 matou whakaaro, e oku hoa aroha, ki nga mea pai ke Pera hoki me tana i ki ai i tetahi atu wahi, Hei tohunga atu kei a koutou, he mea hoki mo te whakaoranga. koe ake ake i runga i te ritenga o Merekihereke. 10 E kore hoki te Atua e he, e wareware ki ta koutou (aiōn g165) 7 I nga ra o tona kikokiko, i tukua e ia mahi, ki te uaua o to koutou aroha, i whakakitea he inoi, he karakia, i runga i te karangaranga kaha, mai e koutou ki tona ingoa, i a koutou i atawhai i te i te roimata, ki te Mea kaha ki te whakaora i a ia hunga tapu, a ka atawhai nei ano. 11 Otiia e hiahia i te mate, a whakarangona ana mona i wehi ki te ana matou kia whakakitea taua uaua na ano e tenei, Atua; 8 Ahakoa he Tama ia, i whakaakona ia ki te e tenei o koutou, kia taea rawatia te pumautanga ngohengohe e ona mamae: 9 A ka meinga nei ia o te whakaaro i tumanako ai koutou a te Mutunga kia tino rite, ka waiho ia hei take mo te ora tonu ki ra ano: 12 Kia kaua e puholi, engari kia rite ki ta te te hunga katoa e ngohengohe ana ki a ia; (aiōnios g166) 10 He mea karanga na te Atua hei tohunga nui i ana i a ratou nga mei i whakaaria mai. 13 I ta te Atua runga i te ritenga o Merekihereke. 11 He maha nei a whakaaringa mea ki a Aperahama, i te mea kahore matou korero mo tenei, he uaua ki te whakamarama, tetahi i nui ake hei oaitanga, ka oaitia e ia a ia ake he puholi hoki no koutou ki te whakarongo. 12 I te ano, 14 Ka mea, Ina, ka manaakitia rawatia koe e mea hoki ka tika kia waiho koutou hei kaiwhakaako ahau, ka whakanua rawatia ano hoki koe. 15 Heoi no te mea ka roa nei, na me tuarua te whakaako i whakamanawanui ana ia, a riro ana i a ia te kupu a koutou ki nga timatanga rawatanga o nga kupu a whakaari. 16 Ko te mea nui ake hoki ta nga tangata e te Atua; me waiu hoki he kai ma koutou, kauaka te waiho ai hei oati: a ki a ratou hei mutunga mo nga kai pakeke. 13 Ko nga tangata katoa hoki e kai ana whakahokihoki kupu katoa te oati whakau. 17 No i te waiu, he kuware ratou ki te kupu o te tika, he reira, i te mahara o te Atua kia tino whakakitea ki te kohungahunga hoki. 14 Ma nga pakeke e tika ai te hunga mo ratou nei te kupu whakaari te pumau o kai maro kua taungatia nei o ratou hinengaro e nga tona whakaaro, ka whakaurua mai e ia he oati, 18 Kia meatanga maha, e wehe ai i te pai, i te kino.

6 Na, kati tatou te korero i nga timatanga o ta te Karaiti ako, hoake tatou ki te tino tikanga; kaua e tuarua te whakatakoto i te turanga, ara i te ripeneta ki nga mahi mate, i te whakapono hoki ki te Atua, 2 I te whakaako ki nga iriri, ki te whakapanga o nga ringaringa, ki te aranga o nga tangata mate, ki te whakawakanga mutungakore. (aiōnios g166) 3 A ka meatia ano tenei e tatou ki te tukua e te Atua. 4 Ko te hunga hoki kua oti te whakamarama, kua pa ki te mea i homai i runga i te rangi, kua whiwhi ki te Wairua Tapu, 5 Kua kitea ano te pai o ta te Atua kupu, me nga mea kaha o te ao meake nei puta; (aiōn g165) 6 Ki te taka atu ratou, e kore ratou e taea te

whakamanawanui ana ia, a riro ana i a ia te kupu a whakaari. 16 Ko te mea nui ake hoki ta nga tangata e te Atua, ma reira ka kaha ai he whakamarie mo tatou, mo te hunga kua rere ki te pupuri i te mea e takoto mai nei i te aroaro, e tumanakohia atu nei: 19 Hei punga ano tenei ma tatou mo te wairua, he tumanako mau tonu, u tonu, tae tonu atu ano hoki ki te mea i roto i te arai; 20 Ki te wahi kua tapoko atu nei a ihu ki reira, hei matamua mo tatou, i a ia i meinga hei tohunga nui mo a mua tonu atu, i runga i te ritenga o Merekihereke. (aiōn g165)

7 Ko tenei Merekihereke hoki, kingi o harema, tohunga o te Atua o te Runga Rawa, i tutaki nei ki Aperahama i a ia e hoki ana i te patunga i nga kingi, i manaaki nei i a ia, 2 A hoatu ana e

Aperahama ki a ia nga whakatekau o nga mea katoa, mai ano he mea e hira ake ai te tumanako, na reira ko te whakamaoritanga o tona ingoa i te tuatahi nei tatou ka whakatata atu ki te Atua. 20 Na kihai nei i ko te Kingi o te tika, i to muri hoki ko te Kingi o mahue te oati: 21 Ko era hoki kahore he oati i to ratou Harema, ara ko te Kingi o te rangimarie: 3 He mea whakatohungatanga; he oati ia i to tenei, na tera i ki matuakore, whaeaokore, kahore nei ona whakapapa mai ra ki a ia, Kua oati te Ariki, a e kore e puta ke tupuna, kahore he timatanga o ona ra, kahore he tona whakaaro, hei tohunga koe ake ake i runga i te mutunga o tona ora; he tangata kua whakaritea ki te ritenga o Merekihereke: (aiōn g165) 22 Koia i nui ke ai Tama a te Atua, mau tonu ana ia hei tohunga. 4 Na, whakaaroa te nui o tenei tangata i hoatu nei ki a ia e te pai o te kawenata ko Ihu nei tona kaiwhakamau. te tupuna nui, e Aperahama, nga whakatekau o nga taonga parakete. 5 Ko nga tama hoki a Riwai, ara tana mahi tohunga. (aiōn g165) 23 He tokomaha hoki ratou i whakatohungatia, ta te nui ke aiai, nga whakatekau a te iwi, he mea na o ratou tenei ia, e mau tonu ana ake ake, e kore ano e puta ke ture kei a ratou kia tangohia ta te ture i whakarite te tino whakaora te hunga e na runga atu ana i a ia ki ai, nga whakatekau a te iwi, he mea na o ratou te Atua; e ora tonu ana hoki ia hei inoi mo ratou. 26 teina i puta mai nei ano i te hope o Aperahama: 6 He pai rawa hoki tenei tu tohunga nui mo tatou, te Ko tenei tangata ia, ehara nei i te mea no to ratou tapu, te kinokore, te pokekore, he mea motu ke i te kawai, riro ana i a ia nga whakatekau a Aperahama, hunga hara, kua whakanekehia ake ano hoki ki runga a manaakitia ana e ia te tangata i a ia nei nga kupu ake i nga rangi; 27 Kahore ana mea e pera ai ia me whakaari. 7 E kore rawa ia tenei e taea te whakateka, nga tohunga nui, e whakaeke patunga tapu ai ia i ia ara ko te mea iti e manaakitia ana e te mea nui. 8 I ra, mo ona hara ake i te tuatahi, muri iho mo o te konei e riro ana nga whakatekau i nga tangata, he iwi; kotahi tonu hoki tana meatanga i tenei, i tana matemate nei; i reira ia, i tera e kiia nei kei te ora ia. whakaekenga atu i a ia ake. 28 Ko nga tohunga nui 9 Me penei ano te ki, ko Riwai e tango whakatekau nei, hoatu ana e ia he whakatekau i ta Aperahama hoki e whakaturia ana e te ture, he tangata e pehia meatanga ra. 10 I roto tonu hoki ia i te hope o tona ana e te ngoikore; ko ta te kupu ia o te oati, i muri nei papa i te tutakitanga o Merekihereke ki a ia. 11 Na, ki i te ture, ko te Tama, kua oti nei te mea kia tino tika te mea na ta te Riwai mahi tohunga i tino rite ai, a i ake ake. (aiōn g165)

8 Na, ko te tino tenei o enei korero: He tohunga pera to tatou, kua noho ki matau o te torona o te Nui i nga rangi; 2 He minita mo te wahi tapu, mo te tapenakara pono, tona kaiwhakaara nei ko te Ariki, ehara i te tangata. 3 Ko nga tohunga nui katoa hoki, he mea whakarite hei tapae atu i nga whakahere, i nga patunga tapu: na konei hoki i tika ai kia whai mea ano tenei tohunga nui hei tapaenga atu mana. 4 Me i runga hoki ia i te whenua kahore ona tohungatanga; tenei hoki nga tohunga hei tapae i nga whakahere i runga i ta te ture. 5 Ko ta ratou mahi he ritenga, he atarangi no nga mea i te rangi, he pera ano me te mea i tohutohungia ki a Mohi, i a ia meake hanga i te tapenakara: i mea hoki ia, Kia mahara kia hanga e koe nga mea katoa kia rite ki te tauira i whakakitea ki a ko e i runga i te maunga. 6 Tena ko tenei he nui ke te mahi minita kua riro nei i a ia, he pai rawa hoki te kawenata ko tona takawaenga nei ko ia, he pai rawa hoki nga kupu whakaari, i whakatakotoria ai taua kawenata. 7 Mehemea hoki kihai i whai he

Kua whakakahoretia hoki te ture i whakatakotoria i mua, no te mea kahore ona kaha, kahore ona hua, 19 Kahore hoki he mea i tino tika i te ture; kua mauria

taua kawenata o mua, e kore e rapua he wahi mo te nana tera mahi kia tino tika te hinengaro; 10 Heoi ano tuarua. 8 I a ia hoki e whakahe ana, i mea ia ki a o era he kainga, he inumanga, he horoinga maha, he ratou, Nana, tenei ake ko nga ra, e ai ta te Ariki, e tikanga na te kikokiko, he mea whakarite mai, a taea whakaritea ai e ahau he kawenata hou ki te whare noatia te wa whakatikatika. 11 I te taenga mai ia o o Iharaira, ki te whare ano hoki o Hura: 9 E kore e te Karaiti hei tohunga nui mo nga mea pai e whai rite ki te kawenata i whakaritea e ahau ki o ratou mai ana i muri, he nui atu ano hoki, he tino tika te matua, i arahi mai ai i a ratou i te whenua o Ihipa; tapenakara, ehara i te mea hanga na te ringaringa, kihai nei hoki ratou i u ki taku kawenata, a kore ake ara ehara i te mea no tenei hanganga: 12 Ehara ano oku whakaaro ki a ratou, e ai ta te Ariki. 10 Ko te hoki i te mea no nga koati nga toto, no nga kuao kawenata hoki tenei e whakarite ai ahau ki te whare o Iharaira i muri iho i aua ra, e ai ta te Ariki; ka hoatu e kau ranei, engari nona ake nga toto i haere atu ai ia, ahau aku ture ki o ratou hinengaro, ka tuhituhia ano kotohi tonu te haerenga, ki roto ki te wahi tino tapu, i hoki ki o ratou ngakau: ko ahau hei Atua mo ratou, ko te mea ka whiwhi ki tana mea hei hoki mai i a tatou ratou hoki hei iwi makau: 11 E kore ano hoki ratou e mo ake tonu atu. (aiōnios g166) 13 Ki te mea hoki ma whakaako i tona hoa, i tona hoa, i tona teina, i tona tuakana, e mea, Kia matau koe ki te Ariki: e matau katoa hoki ratou ki ahau, te nohinohi o ratou, te nui nga toto o nga puru, o nga koati, ma nga pungarehu katoa hoki ahau ki o ratou kino, e kore ano hoki e maharatia e ahau o ratou hara a mua ake nei. 13 I a ia i mea, he kawenata hou, kua whakatawhitotia e ia te mea tuatahi. Na, ko te mea kua tawhitotia, kua koroheketia, ka tata te memeha.

9 Na, ko te kawenata tuatahi he tikanga karakia ano ona, me tetahi wahi tapu, he mea mo te ao nei. 2 I hanga hoki tetahi tapenakara, te tuatahi, i reira te turanga rama, me te tepu, me te taro aroaro, tona ingoa ko te Wahi Tapu: 3 I tua atu hoki o te rua o nga arai, ko te tapenakara, e huaina ana ko te Wahi Tino Tapu. 4 He tahu kakara koura i reira me te aaka o te kawenata, he mea whakakikoria nga wahi katoa ki te koura, i roto ano i taua mea ko te oko koura i te mana, ko te tokotoko o Arona i pihī ra, ko nga papa o te kawenata: 5 I runga atu i tenei ko nga Kerupima o te kororia, e whakamarumaru ana i te taumata o te whakamarietanga: e kore aua mea e taea te korero takitahi inaianei. 6 Heoi ka ata rite nei enei mea, ka haereere nga tohunga i nga wa katoa ki te tapenakara tuatahi, i a ratou e mahi ana i nga ritenga karakia; 7 Ki te tuarua ia kotahi ano te haerenga atu i te tau, o te tohunga nui anake, kihai ano i mahue nga toto: i tapaea atu hoki mona, mo nga he ano o te iwi: 8 Ko ta te Wairua Tapu hoki tenei i whakaautu ai, ki te huarahi ki te wahi tino tapu i whakakitea mai, i te mea e tu ana ano te tapenakara tuatahi: 9 He ahua tera mo tenei wa nei, e tapaea ai nga whakahere me nga patunga tapu, kahore nei e tau hei mea i te tangata

nana tera mahi kia tino tika te hinengaro; 10 Heoi ano tuarua. 8 I a ia hoki e whakahe ana, i mea ia ki a o era he kainga, he inumanga, he horoinga maha, he ratou, Nana, tenei ake ko nga ra, e ai ta te Ariki, e tikanga na te kikokiko, he mea whakarite mai, a taea whakaritea ai e ahau he kawenata hou ki te whare noatia te wa whakatikatika. 11 I te taenga mai ia o o Iharaira, ki te whare ano hoki o Hura: 9 E kore e te Karaiti hei tohunga nui mo nga mea pai e whai rite ki te kawenata i whakaritea e ahau ki o ratou mai ana i muri, he nui atu ano hoki, he tino tika te matua, i arahi mai ai i a ratou i te whenua o Ihipa; tapenakara, ehara i te mea hanga na te ringaringa, kihai nei hoki ratou i u ki taku kawenata, a kore ake ara ehara i te mea no tenei hanganga: 12 Ehara ano oku whakaaro ki a ratou, e ai ta te Ariki. 10 Ko te hoki i te mea no nga koati nga toto, no nga kuao kau ranei, engari nona ake nga toto i haere atu ai ia, kotohi tonu te haerenga, ki roto ki te wahi tino tapu, i te mea ka whiwhi ki tana mea hei hoki mai i a tatou mo ake tonu atu. (aiōnios g166) 13 Ki te mea hoki ma nga toto o nga puru, o nga koati, ma nga pungarehu ranei o te kuao kau, he mea tauhiuhu ki te hunga kua poke, ka tapu ai, ka ma ai te kikokiko: 14 Tera atu to nga toto o te Karaiti, nana nei i tapae atu a ia ano, he mea kohakore, ki te Atua, i runga i ta te Wairua ora tonu; ma era e ma ai o koutou hinengaro i nga mahi mate, e mahi ai koutou ki te Atua ora. (aiōnios g166) 15 Mo konei ano ia i meinga ai hei Takawaenga mo te kawenata hou, kia mate ai ia hei utu mo nga he i raro i te kawenata tuatahi, kia riro ai i te hunga e karangatia ana te wahi tuturu mo ratou i korerotia i mua. (aiōnios g166) 16 He ohaki hoki, ko te mea e whai tikanga ai ko te matenga o te tangata nana i whakatakoto. 17 Kia mate hoki te tangata, katahi ka whai mana te ohaki: ka u tonu ranei i te mea e ora ana te tangata nana i whakatakoto? 18 Koia hoki te mahue ai te toto i te whakatapunga o te kawenata tuatahi. 19 I te mutunga hoki o ta Mohi korero i nga tikanga katoa ki te iwi katoa, hei whakarite i ta te ture, ka mau ia ki nga toto o nga kuao kau, o nga koati, ki te wai, ki te huruhuru whero, ki te hihopa, a tauhiuhia ana e ia te pukapuka, me te iwi kat oa; 20 Me tana ki ano, Ko nga toto enei o te kawenata kua whakaonoma mai nei e te Atua ki a koutou. 21 I tauhiuhia ano hoki e ia ki nga toto te tapenakara, me nga oko katoa mo te mahi minita. 22 I runga hoki i te ture, e tata ana ka kia, e purea ana nga mea katoa ki te toto; ki te kahore hoki he ringihanga toto, kahore he murunga hara. 23 Koia i tika ai kia purea ki enei nga ritenga o nga mea i te rangi; ko nga tino mea ia o te rangi ki nga patunga tapu, pai rawa atu i enei. 24 Ehara hoki i te mea kua tomo a te Karaiti ki te wahi tapu i hanga e te ringaringa, ki te tauira o te tino wahi; engari ki te tino rangi pu ano, puta ai ki te aroaro o te Atua, mo

tatou: 25 Ehara ano i te mea kia maha ana tapaenga te ringa matau o te Atua; 13 I muri nei he tatari tana i a ia, kia pera me te tohunga nui e haere nei ki roto kia waiho ra ano ona hoariri hei takahanga mo ona ki te wahī tino tapu i tenei tau, i tenei tau, no etahi atu waewae. 14 Kotahi nei hoki tana whakahere, a tika ano hoki nga toto; 26 Penei kia maha he mamaetanga tonu i a ia ake ake te hunga ka oti te whakatapu. 15 mona, he mea timata i te hanganga ra ano o te ao; tena ko tenei kotahi tonu tona whakakitenga mai i tatou: i muri mai i tana kiinga mai, 16 Ko te kawenata te mutunga o nga wa, hei whakakahore i te hara, i tenei e whakaritea e ahau ki a ratou i muri i aua ra, e a ia ka meinga hei patunga tapu. (aiōn g165) 27 Na kia ana te Ariki, ka hoatu e ahau aku ture ki o ratou kua takoto nei te tikanga mo nga tangata kia kotahi ngakau, ka tuhituhia hoki e ahau ki o ratou hinengaro; tonu te matenga, a muri iho i tenei ko te whakawa; 28 a ka mea ano ia, 17 E kore hoki e maharatia e ahau o Waihoki ko te Karaiti, kotahi tonu tona tapaenga atu ratou hara, o ratou kino a mua ake. 18 Na, ki te murua hei pikau i nga hara o te tini, a tenei ake ko te rua enei, kahore he whakahere mo nga hara i muri iho. o ona whakakitenga mai, kahore ano he hara, hei 19 Na, e oku teina, ka ai nei nga toto o Ihu hei take e whakaora i te hunga e tatari ana ki a ia. maia ai tatou te tomo ki te tino wahi tapu; 20 Hei ara hou mo tatou, ara hei ara ora, he mea whakatapu nana, e tika atu ana na te arai, ara na tona kikokiko;

10 I te mea ko to te ture he atarangi no nga mea
pai e puta ana mai i muri, ehara i te ahua pu o
aua mea, e kore e whai mana i aua patunga tapu e
whakaeketia tonutia ana e ratou i tenei tau, i tenei
tau, e tino tika ai te hunga e whakatata ana. 2 Penei
e kore ranei e mutu te whakaekē? me i oti hoki te
hunga nana taua karakia te mea kia ma, kua kore o
ratou mahara ki nga hara? 3 I aua patunga tapu ia e
hokihoki ana te mahara ki nga hara i ia tau, i ia tau.
4 E kore hoki e tau ma nga toto o nga puru, o nga
koati e whakakahore nga hara. 5 Na reira i a ia e
haere mai ana ki te ao, ka mea ia, Kihai i matenuitia
e koe te patunga tapu me te whakahere, kua rite mai
i a koe he tinana moku. 6 Kihai koe i ahureka ki
nga tahunga tinana ki nga whakahere hara: 7 Katahi
ahau ka mea atu, Tenei ahau te haere atu nei, kei
roto i te upoko o te pukapuka te tuhituhinga moku, ki
te mea i tau i pai ai, e te Atua. 8 I tana meatanga i
mua ake, Kihai koe i matenui ki te patunga tapu, ki te
whakahere, ki nga tahunga tinana, ki nga whakahere
hara, kahore ano hoki ou ahureka mai, he mea nei
e tapaea ana i runga i te ture; 9 Katahi ia ka mea,
Tenei ahau te haere atu nei ki te mea i tau i pai ai, e
te Atua. E tangohia ana e ia te tuatahi, kia whakaturia
ai e ia te tuarua. 10 Na taua pai nei i oti ai tatou te
whakatapu, he meatanga na te tapaenga atu kotahi o
te tinana o Ihu Karaiti. 11 Na, ko nga tohunga katoa,
e tu ana ratou, e minita ana i tenei ra, i tenei ra,
he maha ano hoki a ratou whakaekenga atu i aua
patunga tapu ra ano, e kore rawa nei e tau hei tango
i nga hara: 12 Ko tenei ia, kotahi nei tana patunga
tapu i whakaekē atu ai mo nga hara, noho tonu atu i
te whakaekē atu ai mo nga hara, noho tonu atu i
te whiwhinga ki te matauranga ki te pono, kahore atu
hoki he patunga tapu i mahue mo nga hara; 27 Engari
ka tatari ahua matakū ki te whakawa, ki te riri kino
ano na te ahi, e whakangaromia ai nga hoariri. 28 Ko
te tangata i takahi i te ture a Mohi kihai i tohungia, ka
mate i runga i te kupu a nga kaiwhakaatu tokorua,
tokotoru ranei: 29 Ki to koutou whakaaro, e kore ranei
e tika kia rahi ake te whiu mo te tangata i takahia ai
te Tama a te Atua, i meinga ai hei mea noa nga toto
o te kawenata i whakatapua ai ia, a whakaiti ana i te
Wairua o te aroha noa? 30 E matau ana hoki tatou na
wai tenei kupu, Maku te rapu utu; maku te hoatu utu,
e ai ta te Ariki: me tenei ano, E whakawa te Ariki mo
tana iwi. 31 He mea matakū te taka ki roto ki nga
ringaringa o te Atua ora. 32 Engari kia mahara ki nga
ra o mua, i a koutou i whakamaramatia ra, he nui noa
atu nga rauhangā a te mate, i whakaririka kau na
koutou; 33 Ko tetahi wahi, i a koutou i meinga e nga

tawainga, e nga tukinotanga hei mea matakitaki; ko whakaaria mai, he whenua tangata ke ano ki a ia, a tetahi wahi, i a koutou i meinga hei hoa mo te hunga i noho teneti ana ia, ratou ko Ihaka, ko Hakopa, ona peratia. **34** I mamae tahi hoki koutou me te hunga i hoa kua uru tahi nei ratou ki taua mea i whakaaria te herehere, i hari hoki ki te pahuatanga o o koutou mai ra: **10** I tatari hoki ia ki te pa whai turanga, ko te taonga, i mahara hoki tera atu he taonga mo koutou, Atua nei te kaihangā, te kaimahi. **11** Me Hera ano he mea pai ake, he mea pumau tonu. **35** Na, kaua e hoki, na te whakapono ia i whai kaha ai, i hapu ai, a whakarere to koutou maia, he rahi hoki tona utu. whanau ana tana tama i te mea kua taka ke ona tau; i **36** Ko te mea hoki hei matenuitanga ma koutou he mahara hoki ia he pono ta te kaiwhakaari mai. **12** Na, manawanui; kia oti ai i a koutou te mahi ta te Atua i whanau ake i te kotahi, he tangata ano hoki ia kua pai ai, e riro tonu ai i a koutou nga mea i whakaaria whakatupapakutia ki enei mea, me te mea ko nga mai ra. **37** Potopoto kau ake hoki, a ka tae mai tenei whetu o te rangi te tini, koia ano kei te onepu i te taha e haere mai nei, e kore ano e whakaroa. **38** Ma te o te moana e kore nei e taea te tatau. **13** I mate katoa whakapono ia e ora ai te tangata tika: a ki te hoki enei i runga i te whakapono, kihai i whiwhi ki nga mea tetahi ki muri, e kore toku wairua e ahuareka ki a ia. i whakaaria mai ra, engari he mea kite atu na ratou i **39** Otiia ehara tatou i te hunga e hoki ana ki muri, ki te tawhiti, a whakaponohia atu ana e ratou, awhitia atu whakangaromanga, engari no te hunga e whakapono ana, a ora ana te wairua.

11 Na, ko te whakapono, he whakapumautanga

i nga mea e tumanakohia atu ana, he whakakitenga i nga mea kahore nei e kitea. **2** Na konei hoki nga kaumatai i korerotia paitia ai. **3** Na te whakapono i matau ai tatou he mea hanga nga ao e te kupu a te Atua, a, ko nga mea e tirohia atu nei kihai i puta ake i roto i nga mea e kitea ana. (aiōn g165) **4** Na te whakapono i pai ake ai i ta Kaina te patunga tapu i tapaea e Apera ki te Atua, na tena hoki i whakaatu tona tika, i whakaatu hoki te Atua mo ana whakahere; na tena ano ia i whai kupu ai, ahakoa mate. **5** Na te whakapono a Enoka i kawea ketia ai, te kite i te mate; na kahore ia i kitea, no te mea kua kawea ketia ia e te Atua; i mua atu hoki i tona kawenga ketanga i whakaaturia mai ia, e ahuareka ana te Atua ki a ia. **6** Ki te kahore hoki he whakapono, e kore e taea he mea e ahuareka mai ai ia: ki te haere hoki tetahi ki te Atua, me whakapono ko ia ano tenei ko te Atua, e homai ana e ia he utu ki te hunga e ata rapu ana i a ia. **7** Na te whakapono a Noa, i tona whakamaharatanga e te Atua ki nga mea kahore i kitea noatia, i oho ai, he wehi ki te Atua, a hanga ana e ia te aaka hei whakaora mo tona whare; he whakataunga tena nana i te he ki te ao, a uru ana ki te tika o te wha kapono. **8** Na te whakapono a Aperahama i ngohengohe ai, i tona karangatanga kia haere ki te wahi meake riro i a ia hei kainga; a haere ana ia, te matau ki te wahi e haere ai ia. **9** Na te whakapono ia i noho manene ai ki te whenua i whakaaria mai, he whenua tangata ke ano ki a ia, a tetahi wahi, i a koutou i meinga hei hoa mo te hunga i noho teneti ana ia, ratou ko Ihaka, ko Hakopa, ona peratia. **34** I mamae tahi hoki koutou me te hunga i hoa kua uru tahi nei ratou ki taua mea i whakaaria te herehere, i hari hoki ki te pahuatanga o o koutou mai ra: **10** I tatari hoki ia ki te pa whai turanga, ko te taonga, i mahara hoki tera atu he taonga mo koutou, Atua nei te kaihangā, te kaimahi. **11** Me Hera ano he mea pai ake, he mea pumau tonu. **35** Na, kaua e hoki, na te whakapono ia i whai kaha ai, i hapu ai, a whakarere to koutou maia, he rahi hoki tona utu. whanau ana tana tama i te mea kua taka ke ona tau; i **36** Ko te mea hoki hei matenuitanga ma koutou he mahara hoki ia he pono ta te kaiwhakaari mai. **12** Na, manawanui; kia oti ai i a koutou te mahi ta te Atua i whanau ake i te kotahi, he tangata ano hoki ia kua pai ai, e riro tonu ai i a koutou nga mea i whakaaria whakatupapakutia ki enei mea, me te mea ko nga mai ra. **37** Potopoto kau ake hoki, a ka tae mai tenei whetu o te rangi te tini, koia ano kei te onepu i te taha e haere mai nei, e kore ano e whakaroa. **38** Ma te o te moana e kore nei e taea te tatau. **13** I mate katoa whakapono ia e ora ai te tangata tika: a ki te hoki enei i runga i te whakapono, kihai i whiwhi ki nga mea tetahi ki muri, e kore toku wairua e ahuareka ki a ia. i whakaaria mai ra, engari he mea kite atu na ratou i **39** Otiia ehara tatou i te hunga e hoki ana ki muri, ki te tawhiti, a whakaponohia atu ana e ratou, awhitia atu whakangaromanga, engari no te hunga e whakapono ana, a ora ana te wairua.

26 Ki tona whakaaro, ko te tawainga mo te Karaiti, whakataimaha katoa, me te hara whakaekē tata, he taonga nui ke atu i nga taonga o Ihīpa; i titiro atu kia manawanui hoki tatou ki te oma i te omanga hoki ia ki te utu ka homai. 27 Na te whakapono ia e takoto nei i to tatou aroaro; 28 Me te titiro pu i haere atu ai i Ihīpa, kihai hoki i matakū i te riri a ano ki a Ihū, ki te kaitimata, ki te kaiwhakaotī i te te kingī: i tonu hoki ia, he titiro nona ki te Atua e whakapono; i whakaaro hoki ia ki te hari i tona aroaro, kore nei e kitea. 29 Na te whakapono ia i whakarite ai a whakamanawanui ana ki te ripeka, whakahawea i te kapenga, i te ringihanga toto, kei pa ki a ratou ana ki te whakama, na kua noho ki matau o te torona te kaiwhakamate i nga whanau matamua. 30 Na te o te Atua. 3 Whakaaroa hoki ia i whakamanawanui whakapono ratou i haere ai ra te Moana Whero me nei ki taua totohe nui a te hunga hara ki a ia, kei hoa te mea e na runga ana i te whenua maroke; a, i te o koutou ngakau, kei ngakaukore koutou. 4 Ko ta whakamatauranga a nga Ihīpiana, ki te pera horomia koutou pakanga, kahore ano kia tae noa ki te toto i a ake ratou. 31 Na te whakapono nga taeipa o Heriko i koutou e whawhai na ki te hara. 5 A kua wareware whenuku ai, i te mea e whitu nga ra e taiawhiotia ana. koutou ki te kupu whakahau e korero nei ki a koutou, 32 Na te whakapono a Rahapa, te wahine kairua, i me te mea he tama koutou, E taku tama, kaua e kore ai e whakangaromia ngatahitia me te hunga whakahawea ki ta te Ariki papaki; kei ngakaukore whakaponokore, mona i whakamanuhiri i nga tutei i hoki ina riria e ia: 6 E papaki ana hoki te Ariki ki tana runga i te rangimarie. 33 Kia pehea ake ano hoki aku e aroha ai, e whiua ana hoki e ia nga tama katoa e korero? e kore hoki e ranea te taima hei korerotanga whakatamarikitia ana ki a ia. 7 Hei pakinga ta koutou maku i nga mea a Kiriona, a Paraka, a Hamahona, a e manawanui ai; e rite ana ta te Atua meatanga ki lepetā, a Rawiri, a Hamuera, a nga poropiti: 34 Na te a koutou ki tana ki nga tama tupu; ko wai hoki te whakapono nei i hinga ai i a ratou nga rangatiratanga, tama e kore e pakia e tona papa? 8 Ki te kahore ia o i mahia ai e ratou te tika, i whiwhi ai ratou ki nga koutou pakinga, te mea e whakawhiwhia ana ki te mea i whakaaria mai i mua, i tutakina ai e ratou nga katoa, he poriro koutou, ehara i te tama. 9 Tetahi, waha o nga raiona, 35 Riro ana i nga wahine a ratou tupapaku, he papaki hoki he torutoru nei nga ra, he mea ano na ta mea whakaara ake: ko etahi i whakamamaetia, kihai ratou ake i whakaaro ai; ko ta tenei ia hei pai mo ano i whakaae atu kia whakaorangi; kia whiwhi ai ratou, kia whiwhi ai tatou ki tona tapu. 10 Ko nga ratou ki te whakaarahanga pai ke atu: 36 Ko etahi i pakinga katoa, e kore e kiia inaianei hei whakahari, whakamatau i nga tawainga, i nga whiunga, i nga engari hei whakapouri: muri iho ia ka puta mai te mekameka ano hoki, i te whare herehere. 37 I akina hua rangimarie o te tika, ki te hunga e whakamahia ratou ki te kohatu, i wahia ki te kani, i whakawaia, i ana ki taua mea. 12 Heoi kia ara nga ringaringa kua mate i te patunga a te hoari: i haereere ratou, he hiako tukua iho, me nga turi ngoikore: 13 Hanga hoki etahi hipi te kakahu, he hiako koati; he hunga rawakore huarahi tika mo o koutou waewae, kei whakapeaua ratou, e tukinotia ana, e whakatupuria kinotia ana; 38 ketia atu te kopa; engari kia ora ake i te mate. 14 Kihai nei te ao i pai mo ratou: atiutu noa ana ratou i Whaia te rongo kia mau ki te katoa, me te tapu hoki, waenga tahora, i nga maunga, i nga ana, i nga poka ki te kahore hoki tenei e kore tetahi tangata e kite i o te whenua. 39 Na pai tonu te korero mo enei katoa, te Ariki. 15 Me te titiro marie kei hapa tetahi i to te he mea na te whakapono, heoi kihai ratou i whiwhi ki Atua aroha noa; kei pihi ake tetahi pakiaka o te kawa te mea i whakaaria mai: 40 Kua whakaaroa wawetia hei whakararuraru, e poke ai te tokomaha; 16 Kei hoki e te Atua tetahi mea pai atu mo ratou, kei tino moepuku tetahi, kei whakarihariha ranei, kei pera tika ratou i te mea kahore nei ratou.

12 Na, i tenei kapua nui o nga kaiwhakaatu e karapotī nei i a ratou, whakarerea e ratou nga

me Ehau: i hokona ra e ia tona matamuatanga ki te kainga kotahi. 17 E matau ana hoki koutou ki tona hiahia i muri kia riro i a ia te manaaki, a kapea ana ia: kihai hoki i kitea he wahi mo te ripeneta; i rapua

marietia ano e ia me te heke ano o nga roimata. 18 kati ano nga mea ma koutou ko nga mea i a koutou Ehara hoki i te mea kua tae koutou ki te maunga e na: kua mea mai hoki ia, E kore ahau e whakarere i taea te whakapa atu, ki te ahi e ka ana, ki te pango a koe, e kore ano hoki e mawehi i a koe. 6 Heoi kerekere, ki te pouri, ki te tupuhi, 19 Ki te tangi o ka maia tatou ki te ki ake, Kei toku taha te Ariki, te tetere, ki te reo e korero ana; i inoi ra te hunga i e kore ahau e mataku ki ta te tangata e mea ai ki rangona ai kia kaua he kupu ki a ratou i muri iho: 20 ahau. 7 Kia mahara ki te hunga e tohutohu ana i a Kihai hoki ratou i kaha ake ki te mea i whakaritea koutou, kua korero nei i te kupu a te Atua ki a koutou: mai, Na, ahakoa he kararehe e pa atu ki te maunga, tirohia te tukunga iho o ta ratou whakahaere, kia rite me aki ki te kohatu; 21 Koia ano te mataku o te mea i to koutou ki to ratou whakapono. 8 Tuturu tonu a puta mai ra, i mea ai a Mohi, Mataku rawa ahau, wiri Ihu Karaiti inanahi, inaiane, a ake ake. (aiōn g165) rawa: 22 Engari kua tae nei koutou ki Maunga Hiona, 9 Kei kahakihakina koutou e nga whakaakoranga ki te pa o te Atua ora, ki Hiruharama i te rangi, ki nga maha, e nga mea poka hou ake: he mea pai hoki mano tini o nga anahera, 23 Ki te huihui nui, ki te kia whakaukia te ngakau ki runga i te aroha noa; hahi o nga matamua, kua oti te tuhituhi ki te rangi, ki ehara i te mea ki nga kai, kahore hoki he pai o ena te Atua hoki, ki te kaiwhakawa o nga tangata katoa, mea mo te hunga na ratou nei tera mahi. 10 He aata ki nga wairua ano o te hunga tika kua oti te mea kia ano ta tatou, e kore nei e tika kia kainga tona e te tino tika, 24 Ki a Ihu ano hoki, ki te takawaenga o te hunga e mahi ana i ta te tapenakara. 11 Na, ko nga kawenata hou, ki nga toto o te tauhiuhinga, he pai kararehe no ratou nei nga toto e mauria ana e te ake nei nga korero i to Apera. 25 Kia mahara kei tohunga nei mo te hara ki roto ki te wahī tino tapu, e whakarere koutou i tenei e korero mai nei. Ki te mea tahuna ana nga tinana o era ki waho o te puni. 12 Na hoki kihai i mawhiti te hunga i paopao ki tera i korero reira hoki a Ihu, i tana whakatapunga i te iwi ki ona ra i runga i te whenua, ina e kore rawa ano tatou, ki toto ake ano, i mamae ai ki waho o te kuwaha. 13 te tahuri ke atu i tenei kua korero mai nei i te rangi: Na, kia haere atu tatou ki a ia ki waho o te puni, me 26 Ngaueue ana te whenua i tona reo i reira: inaiane te mau ano tatou i tona tawainga: 14 Kahore hoki ia kua puaki tana kupu whakaari, kua mea ia, Kia he pa tumau mo tatou i konei, engari e rapu ana kotahi ano meatanga, a ehara i te mea ko te whenua tatou i tetahi i roto i nga wa a muri nei. 15 Na, kia anake, ko te rangi ano hoki taku e whakangaueue tapaea atu e tatou ki runga ki a ia i nga wa katoa ai. 27 Ko taua kupu nei hoki, Kia kotahi meatanga, te whakamoemiti ki te Atua hei whakahere, ara te hei whakakite i te putanga ketanga o nga mea ka hua o nga ngutu e whakawhetai ana ki tona ingoa. whakangaueuetia ra, he mea hanga hoki, mau tonu 16 Kei wareware hoki ki te mahi pai, ki te atawhai: iho ai nga mea e kore nei e whakangaueuetia. 28 e manakohia ana hoki e te Atua nga patunga tapu Na, ka riro nei i a tatou he kingitanga e kore e taea pera. 17 Kia ngohengohe ki o koutou kaitohutohu, kia te whakangaueue, kia whiwhi tatou ki te aroha noa ngawari ki ta ratou kupu; e mataara ana hoki ratou e manakohia mai ai ta tatou e mahi nei ki te Atua i ki o koutou wairua, a me korero ano e ratou a mua runga i te hopohopo, i te wehi: 29 He ahi hoki e kai te tikanga o a ratou mahi: kia hari ai ratou ina mea ana to tatou Atua.

13 Kia mau tonu te aroha ki nga teina. 2 Kei wareware ki te atawhai manuhiri: na tenei hoki i whakamanuhiri anahera ai etahi, kihai ano i matau atu. 3 Maharatia nga herehere, me te mea no koutou tahi te hereherenga; me te hunga hoki e whakatupuria kinotia ana, kei te tinana na hoki koutou. 4 Meinga te marena hei mea honore ma te katoa, a kaua te moenga e tukua kia poke: ko te hunga moepuku ia, me te hunga puremu, e whakataua e te Atua te he ki a ratou. 5 Whakakahoretia atu te mahi apo taonga;

koutou tana i pai ai; mana e mahi i roto i a koutou te mea e ahureka ana ki tana titiro, i roto ano i a lhu Karaiti; waiho atu i a ia te kororia ake ake. Amine.

(aiōn g165) 22 He kupu ano tenei naku ki a koutou, e oku teina, ata whakarangona mai te kupu whakahau: he torutoru nei hoki nga kupu kua tuhituhia atu nei e ahau ki a koutou. 23 Kia matau koutou kua tukua ki waho to tatou teina, a Timoti. Ki te haere wawe mai ia, ko maua tahi e kite i a koutou. 24 Oha atu ki te hunga katoa e tohutohu ana i a koutou, ki te hunga tapu katoa ano hoki. Tenei te oha atu nei ki a koutou te hunga o Itari. 25 Kia tau te aroha noa ki a koutou katoa. Amine.

Hemi

- 1** Na Hemi, na te pononga a te Atua, a te Ariki hoki, a Ihu Karaiti, ki nga hapu kotahi tekau ma rua e noho marara ana; Tena koutou. **2** Kiia iho, e oku teina, he mea hari nui ina taka koutou ki nga whakamatautauranga maha; **3** E matau ana hoki koutou, ko te whakamatautauranga o to koutou whakapono hei mahi i te manawanui. **4** Na kia puta rawa te mahi a te manawanui, kia tino tika ai koutou, kia toitu ai, te hapa i tetahi mea. **5** Ki te hapa tetahi o koutou i te matauranga, me inoi ia ki te Atua, e homai nui nei ki te katoa, kahore hoki ana tawai mai; a ka homai ki a ia. **6** Otira me inoi whakapono ia, kaua e ruarua. Ko te tangata ruarua hoki, tona rite kei te ngaru o te moana, e puhia ana e te hau, e akina ana. **7** Kaua hoki taua tangata e mea, e whiwhi ia ki tetahi mea i te Ariki. **8** E kore te tangata ngakau rua e u i ana hanga katoa. **9** Ko te teina iti, kia whakamanamana ia i te mea ka whakanekehia ake ia: **10** Me te tangata taonga ano, i te mea ka whakaititia: ka memeha atu hoki ia, ano he puawai tarutaru. **11** Ko te putanga mai hoki o te ra me te hau wera ano, na, kua maroke te tarutaru, kua ngahoro tona puawai, a ngaro iho te atanga o tona ahua: ka pera ano te tangata taonga, ka memeha atu i ona haereerenga. **12** Ka hari te tangata e u ake ana ki te whakamatautauranga: no te mea hoki ka oti ia te whakamatautau, ka whiwhi ia ki te karauna o te ora, kua whakaaria mai nei e te Ariki mo te hunga e aroha ana ki a ia. **13** Kaua tetahi e mea ina whakamatautauria, E whakamatautauria ana ahau e te Atua: e kore hoki te Atua e taea te whakamatautau e te kino, e kore ano hoki ia e whakamatautau i tetahi: **14** Engari he mea whakamatautau te tangata, i a ia e kumea ana, e poaina ana e tona hiahia ake ano. **15** Na, i te haputanga o te hiahia, ka whanau ko te hara; a, i te otinga o te hara, ka whanau ko te mate. **16** Kei whakapohehetia koutou, e oku teina aroha. **17** No runga nga homaitanga papai katoa, nga mea katoa e tino tika ana, he mea heke iho no te Matua o nga whakamarama, kahore nei ona putanga ketanga, kahore hoki he atarangi o te tahuri. **18** Na tona hiahia ake ano tatou i whanau ai, he meatanga na te kupu o te pono, kia meinga ai tatou me he matamua mo ana mea i hanga ai. **19** Kei te mohio koutou ki tenei, e oku hoa aroha, kia hohoro nga tangata katoa ki te whakarongo, kia puhoi ki te korero, kia puhoi kite riri: **20** E kore hoki ta te Atua tika e mahia e to te tangata riri. **21** Heoi me whakarere katoa atu nga tikanga poke, me te hara e hua tonu nei, me tahuri marire ki te kupu kua oti te whakato iho; e taea hoki e tenei te whakaora o koutou wairua. **22** Hei kaimahi ano koutou i te kupu, kaua hei kaiwhakarongo anake, kei tinhangatia koutou e koutou ano. **23** Ki te mea hoki he kaiwhakarongo tetahi i te kupu, ehara nei i te kaimahi, he rite ia ki te tangata e matakitaki ana ki tona kanohi maori i roto i te whakaata: **24** I tona matakitakinga hoki i a ia ano, haere ana, wareware tonu ake he ahua pehea ranei tona. **25** Tena ko te tangata e ata titiro iho ana ki te ture tino tika, ki te mea herekore, a ka u tonu, he kaiwhakarongo ano ia e kore e wareware, engari e mahi ana i te mahi, e hari ano tenei i tana mahi. **26** Ki te mea he ahua karakia to tetahi i roto i a koutou, ki te kore e parairetia e ia tona arero, he tinhangia hoki tana ki tona ngakau, he maumau karakia tana. **27** Ko te karakia pono, ko te mea pokekore ki te aroaro o te Atua matua, ko ia tenei, Ko te tirotiro i nga pani i nga pouaru i o ratou mate, ko te tiaki i a ia ake kei poke i te ao.
- 2** E oku teina, kaua e waiho i runga i te whakapai kanohi te whakapono ki to tatou Ariki kororia, ki a Ihu Karaiti. **2** Ki te tomo mai hoki tetahi tangata ki to koutou whare karakia he mowhiti koura nei tona, he kakahu pai; a ka tomo mai ano he rawakore, he kakahu paru nei tona; **3** A ka titiro atu koutou ki te tangata i te kakahu pai, ka mea ki a ia, E noho koe ki konei, ki te wahai pai; a ka mea ki te rawakore, E tu koe ki kona, E noho ranei ki konei, ki raro i toku turanga waewae: **4** He teka ianei he tikanga tahatahi ta koutou, kua he hoki nga whakaaro o koutou, o nga kaiwhakawa? **5** Whakarongo, e oku teina aroha, Kahore ano koia te Atua i whirihiri i nga rawakore o tenei ao, kia whiwhi ki te taonga, ara ki te whakapono, kia riro hoki i a ratou te rangatiratanga kua whakaaria mai e ia mo te hunga e aroha ana ki a ia? **6** Heoi ka whakakino na koutou ki te rawakore. He teka ianei ko nga tangata taonga hei whakatupu rangatira ki a koutou, hei toto i a koutou ki nga whakawakanga? **7** He teka ianei he hunga kohukohu ratou i te ingoa pai kua whakahuatia na ki a koutou? **8** Engari ki te rite i a koutou te ture kingi, to te karaipiture, Me aroha e

koe tou hoa, ano ko koe, ka pai ta koutou hanga: **3** Kei tokomaha koutou ki te whakaako, e oku teina, **9** Tena ki te whakapai kanohi koutou, e mahi ana e matau ana hoki koutou rahi ake te he e tau ki a koutou i te hara, ka mau hoki i te ture he hunga he. tatou. **2** He maha hoki nga mea e tapepa ai tatou **10** Ki te mau hoki te ture katoa i tetahi tangata, a katoa. Ki te kore tetahi e tapepa i te kupu, he tino ka kotahi ano te mea e tapepa ai ia, kua he ia ki te tika tena tangata, e taea ano e ia te paraire te tinana katoa. **11** I tana kiunga mai hoki, Kaua e puremu, i ki katoa. **3** Na, ka panga nei e tatou nga paraire ki nga mai ano ia, Kaua e patu tangata. Na, ahakoa kahore mangai o nga hoiho, kia rongo ai ratou ki a tatou; koe e puremu, ki te patu tangata koe, kua takahia e a pareparea ana e tatou to ratou tinana katoa. **4** koe te ture. **12** Kia rite ta koutou korero, ta koutou Whakaaroa nga kaipuke, nga mea nunui rawa nei, he mahi, ki ta te hunga e whakawakia a mua i runga mea aki nei e nga hau kaha, heoi e pareparea ana i nga tikanga o te ture herekore. **13** Ko te tangata e te urungi nohinohi rawa ki te wahi e hiahia ai te hoki kahore ona ngakau tohu, e kore e tohungia ina hinengaro o te kaiurungi: **5** Waihoki ko te arero he whakawakia; ka whakapehapeha ia te ngakau tohu wahi nohinohi ia, nui atu hoki tona whakapehapeha. ki te whakawa. **14** He aha te pai, e oku teina, ki te Nana, te nui o te wahie e whakaungia ana e te ahi mea tetahi he whakapono tona, a kahore ana mahi? nohinohi! **6** He kapura ano hoki te arero, ko te ao E taea ranei ia te whakaora e taea whakapono? **15** maori o te kino: pera tonu te arero i roto i o tatou Ki te mea e noho tahanga ana tetahi teina, tuahine wahi, poke iho i a ia te tinana katoa, ngiha ana i ranei, ki te mea ranei kua kore he kai mana mo tenei a ia huri noa nga mea katoa o te tangata, he mea ra, mo tenei ra, **16** A ka mea atu tetahi o koutou ki whakau ano ia na te reinga. (**Geenna g1067**) **7** Ko nga a ratou, Haere marie, kia mahana, kia makona; a momo kararehe katoa hoki, ko nga manu, ko nga mea kahore e hoatu e koutou ki a ratou nga mea e matea ngokingoki, ko nga mea i te moana, e whakararatatia ana e te tinana; he aha te pai? **17** Waihoki ko te ana, kua whakararatatia ano hoki i mua e te tangata: whakapono, ki te kahore ana mahi, he mea mate **8** Ko te arero ia e kore tena e taea e tetahi tangata i roto ano i a ia. **18** Na, he ki tenei ma tetahi, He te whakarata; he kino ia e kore e taea te pehi, ki whakapono tou, he mahi aku: whakakitea mai ki ahau tonu i te wai whakamate. **9** Ko ta tatou mea ia hei tou whakapono motu ke i au mahi, a maku, ara ma whakapai i te Atua, i te Matua; ko ta tatou mea ano ia aku mahi, e whakakite atu toku whakapono ki a koe. hei kanga i nga tangata, i hanga kia rite ki te Atua. **19** E whakapono ana koe kotahi tonu te Atua; he pai **10** Kotahi tonu te mangai puta ake ana i roto ko te tau meatanga: e whakapono ana hoki nga rewera, manaaki, ko te kanga. Ehara i te pai, e oku teina, kia me te wiri ano. **20** Heoi e pai ana ranei koe kia matau, penei enei mea. **11** E pupu ake ana ranei i te puna e te kuware, he mea huakore te whakapono ki te ko te reka, ko te kawa, i roto i te poka kotahi? **12** E kahore he mahi? **21** Kihai ianei a Aperahama, to tatou hua ranei he oriwa ma te pikī, e oku teina, he pikī matua, i tika i nga mahi, i a ia i whakaeke atu ai i ranei ma te waina? e kore ano hoki e pupu ake i te tana tama, i a Ihaka, ki runga ki te aata? **22** Ka kite wai tai he wai reka. **13** Ko wai te tangata whakaaro ranei koe i mahi tahi te whakapono me ana mahi, nui, te tangata matau i roto i a koutou? ma tona na nga mahi hoki i tino rite ai te whakapono? **23** A i whakahaere pai e whakaatu ana mahi, kei runga i rite ano ta te karaipiture e mea nei, I whakapono a te mahaki o te whakaaro nui. **14** Tena ko tenei he Aperahama ki tenei, I whakapono a Aperahama ki te hae nanakia to koutou, he totohe i roto i o koutou Atua, a ka whakairia ki a ia hei tika: ka huaina ano ngakau, kaua e whakamanamana, kaua hoki e teka hoki ia ko te hoa o te Atua. **24** Heoi ka kite koutou kei ki te pono. **15** Ehara tenei matauranga i te mea e nga mahi he tika mo te tangata, ehara i te mea kei te heke iho ana i runga; no te whenua ia, no te ngakau whakapono anake. **25** Waihoki ko Rahapa, te wahine maori, no te rewera. **16** I te wahi hoki e noho ai te kairau, kihai ianei ia i whakatika e nga mahi, i a ia i hae me te totohe, ko reira ano te noho kino me nga whakamanuhiri ai i nga karere, a tukua atu ana raua mahi he katoa. **17** Ko te matauranga ia o runga, he e ia ra tetahi ara ke? **26** Ka rite hoki ki te tinana ka mea kinokore i te tuatahi, muri iho he rangimarie, mate nei ki te kahore te manawa ora, waihoki ko te he ngawari, he hohoro ki te whakarongo, ki tonu i te whakapono, ki te kahore he mahi, he mea mate. mahi tohu, i nga hua pai, kahore ana whiriwhiringa i

te tangata, kahore ona tinihangā. 18 A e ruia ana nga hua o te tika i roto i te rangimarie ma te hunga hohou rongo.

4 No hea nga pakanga me nga ngangaretanga i roto i a koutou? he teka ianei no tenei, no o koutou hiahia e whawhai ana i roto i o koutou wahi? 2 E hiahia ana koutou, heoi kahore e whai rawa; e patu ana koutou, e minamina ana, a kahore e whiwhi: e ngangare ana, e whawhai ana, heoi kahore e whai rawa, no te mea kahore koutou e inoi. 3 E inoi ana koutou, a kahore e riro i a koutou, no te mea e inoi he ana koutou, kia whakapaua ai ki o koutou hiahia.

4 E nga tangata puremu, e nga wahine puremu, kahore ianei koutou e matau ko te aroha o te ao he hoariritanga ki te Atua? Na, ko te tangata e hiahia ana kia meinga hei hoa aroha mo te ao, e mea ana i a ia hei hoariri ki te Atua. 5 Ki to koutou whakaaro he korero noa ranei ta te karajipiture, E hiahia ana ranei te wairua, i meinga nei e ia kia noho i roto i a tatou, kia tae rawa ki te hae? 6 Nui atu ia tana homai i te aroha noa: koia tana e mea nei, Ka pakeke te Atua ki ta te hunga whakapehapeha, ka homai ia i te aroha noa ki te hunga ngakau papaku. 7 Na, kia ngohengohe koutou ki ta te Atua. Turia atu te rewera, a ka oma atu ia i a koutou. 8 Whakatata atu ki te Atua, a ka whakatata mai ia ki a koutou. Horoia o koutou ringaringa, e te hunga hara: meinga o koutou ngakau kia hekore, e te hunga ngakau rua. 9 Kia pouri koutou, kia puta te aue, te tangi: kia puta ke to koutou kata hei aue, to koutou hari hei ahua whakapoururu. 10 Whakapapaku koutou ki te aroaro o te Ariki, a mana koutou e whakateitei ake. 11 Kati te ngautuara tetahi ki tetahi, e oku teina, Ko te tangata e ngautuara ana ki tona teina, e whakahe ana hoki i tona teina, e ngautuara ana ia ki te ture, e whakahe ana i te ture: ki te whakahe ia koe i te ture, ehara koe i te kaimahi i te tu re, engari he kaiwhakawa. 12 Kotahi tonu te kaiwhakatakoto ture, kei a ia te kaha hei whakaora, hei whakangaro: ko wai ra koe e whakahe na i tera atu? 13 Tena, e te hunga e mea nei, hei aianei, hei apopo, ka haere matou ki te para, a ka noho ki reira, kia kotahi tau, ka hokohoko, ka whiwhi ki te taonga: 14 Kahore na hoki koutou e matau ki nga mea o apopo. He aha otu to koutou ora? He kohu ra, he iti nei te wa e puta mai ai, a kua memeha atu. 15 Te mea ra koutou, Ki te pai te Ariki,

a ka ora matou, ka mea i tenei mea, i tera mea ranei. 16 Tenei ia koutou te whakamanamana nei ki a koutou kupu whakaputa: he kino taua tu whakamanamana katoa. 17 Na, ko te tangata e matau ana ki te mea i te pai, a kahore e meatia e ia he hara tera nona.

5 Tena, e te hunga taonga, e tangi koutou, aue ki o koutou mate meake nei puta mai. 2 Kua pirau o koutou taonga, kua kainga o koutou kakahu e te huhu. 3 Kua waikuratia ta koutou koura me ta koutou hiriwa; ko te waikura ano o aua mea hei kaiwhakaatu i to koutou he, hei kai hoki i o koutou kikokiko, ano he kapura. Kua pae na i a koutou he taonga mo nga ra whakamutunga. 4 Nana, kei te karanga te utu i kaiponuhia e koutou ma nga kaimahi nana i kokoti a koutou mara, kua tae atu ano hoki nga karanga a nga kaikokoti ki nga taringa o te Ariki o nga mano tini. 5 Kua kai koutou i nga kai papai i runga i te whenua, whiaia ana e koutou a te tinana whakaahuareka; atawhaitia ana e koutou o koutou ngakau, me te mea ano ko te ra okanga tenei. 6 Whakataka ana e koutou ki te he, patua iho te mea tika, kihai ano ia i pehi atu i ta koutou. 7 Na, tatari marie koutou, e oku teina, ki te haerenga mai o te Ariki. Na, tumanako tonu te kaingaki ki nga hua utu nui o te whenua, he mea tatari marie atu nana, kia tae mai ra ano to mua me to muri ua. 8 Tatari marie ano hoki koutou; kia u o koutou ngakau: kua tata hoki te haerenga mai o te Ariki. 9 Kaua e amuamu tetahi ki tetahi, e oku teina; kei whakataka koutou ki te he: nana, kei nga tatau te kaiwhakawa e tu ana. 10 Ko nga poropiti i korero nei i runga i te ingoa o te Ariki, waiho ratou, e oku teina, hei tauira mo te whakamanawanui ki nga kino, mo te tatari marie. 11 Nana, ki ta tatou he hari te hunga e whakamanawanui ana. kua rongo koutou ki te manawanui o Hopa, kua kite hoki i to te Ariki whakamutunga, he nui to te Ariki aroha, me tana mahi tohu. 12 Ko te tuatahi ia o nga mea katoa, e oku teina, kaua te rangi, kaua te whenua, kaua tetahi atu oati, e oatitia e koutou: engari me ae ta koutou ae, me kahore ta koutou kahore; kei taku koutou ki te whakawa. 13 Ki te pangia tetahi o koutou e te mamae, me inoi. Ki te koa te ngakau o tetahi, me waiata. 14 Ki te turoro tetahi i roto i a koutou, me karanga e ia ki nga kaumatau o te hahi; a ma ratou e inoi ki runga ki a ia, me te whakawahi ano i a ia ki te hinu i runga i te ingoa o te Ariki: 15 A e ora te turoro i

te inoi whakapono, ma te Ariki ano ia e whakaara ake; ki te mea hoki kua mahi hara ia, ka murua tonā hara. 16 Whakina o koutou he tetahi ki tetahi, me inoi ano koutou tetahi mo tetahi, kia ora ai o koutou mate. Nui atu te mana o te inoi kaha a te tangata tika. 17 He tangata a Iraia, he rite tahi te ngakau ki o tatou, heoi ka kaha nei tana inoi kia kaua e ua; kore ake he ua ki runga ki te whenua, a e toru nga tau, e ono nga marama. 18 Inoi ana ano ia, a ka homai he ua e te rangi, na hua ana nga hua o te whenua. 19 E oku teina, ki te kotiti ke tetahi o koutou i te pono, a ka meinga e tetahi kia tahuri mai ano. 20 Kia matau ia, ko te tangata i tahuri ai te tangata hara i te he o tonā ara, e ora i a ia he wairua kei mate, he tini ano nga hara ka hipokina e ia.

1 Pita

1 Na Pita, he apotoro na Ihu Karaiti, ki te hunga whirihiri e noho manene ana i Ponoto, i Karatia, i Kaporokia, i Ahia, i Pitinia, **2** He hunga kua oti te whirihiri, te pera ano me ta te Atua Matua i matau ai i mua, i runga i te whakatapunga a te Wairua, kia ngohengohe, kia tauhiuhia ki nga toto o Ihu Karaiti: Kia whakanuia ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie. **3** Kia whakapaingia te Atua, te Matua o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti, nana nei, na tana mahi tohu e nui nei, tatou i whanau hou ai ki te tumanako ora, i a Ihu Karaiti ka ara ake nei i te hunga mate, **4** Ki te kainga kahore ona pirau, kahore ona poke, e kore ano hoki e memeha, e puritia mai nei i te rangi mo koutou, **5** Mo te hunga e tiakina nei e te kaha o te Atua i runga i te whakapono, kia taea ra ano te whakaoranga kua rite noa ake nei, a ka whakakitea mai a te wa whakamutunga. **6** Nui atu to koutou koa ki tenei, ahakoa pouri mo te wa iti nei, kite ai he pouri, i nga whakamatautauranga maha: **7** Na, ko te whakamatautauranga o to koutou whakapono, nui atu tona pai i to te koura e memeha nei, ae ra i te mea kua oti te whakamatautau ki te kapura, a ka kitea tona tukunga iho, he whakamoemiti, he honore, he kororia, a te whakakitenga mai o Ihu Karaiti, **8** Kahore nei ia e kitea e koutou, heoi arohaina ana e koutou; ahakoa kahore koutou e kite inaianei, heoi i a koutou ka whakapono nei ki a ia, nui atu te koa, he koa kororia, e kore e taea te korero: **9** I te mea ka whiwhi ki te tukunga iho o to koutou whakapono, ki te whakaoranga o o koutou wairua. **10** Ko taua whakaora, he mea ata rapu he mea whakataki iho na nga poropiti i poropitia ai te aroha noa, ara tenei i a koutou nei: **11** I a ratou i rapu ai ko tehea wa, he wa pehea hoki, ta te Wairua o te Karaiti i roto i a ratou i whakapuaki ai, i a ia e whakaatu ana i mua i nga mamae o te Karaiti, i te kororia ano hoki o muri iho. **12** I whakakitea mai nei ano ki a ratou, ehara i te mea mo ratou ake, engari mo tatou, nga mea i minitiatia ra e ratou, kua korerotia nei hoki ki a koutou inaianei e te hunga i kauwhautia ai te rongopai ki a koutou, he meatanga na te Wairua. Tapu i to noa mai nei i te rangi. Hiahia tonu nga anahera ki te matakitaki ki aua mea. **13** Heoi whitikiria nga hope o o koutou hinengaro, kia mataara, tumanako atu, a taea noatia te mutunga, ki te aroha noa e kawea mai ki a koutou a te whakakitenga mai o Ihu Karaiti. **14** Kia rite ki nga tamariki ngohengohe; kei rite te ahua ki nga hiahia taikaha o mua i a koutou e kuware ana: **15** Engari kia rite ki te kaikaranga i a koutou, he tapu hoki ia; kia tapu ano hoki ta koutou whakahae katoa; **16** Kua tuhituhia na hoki, Kia tapu koutou; he tapu hoki ahau. **17** Na, ki te karanga koutou ki te Matua, ko ia nei hei whakawa mo te mahi a tenei, a tenei, kahore ano hoki ana whakapai kanohi, e noho i runga i te mataku i a koutou e noho manene nei: **18** Kia mahara ehara nga mea pirau, te hiriwa, te koura, i te utu mo koutou, i puta mai ai i a koutou ritenga tekateka i whakarere mai e o koutou matua; **19** Engari he toto utu nui me te mea no te reme kohakore, pokekore, ara no te Karaiti. **20** I whakaritea nei i mua o te orokohanganga o te ao, a kua whakakitea mai nei i te mutunga o nga wa, he whakaaro hoki ki a koutou, **21** Kua meinga nei e ia kia whakapono ki te Atua, nana nei ia i whakaara ake i te mate, a hoatu ana ki a ia he kororia; kia whai whakapono ai koutou, kia whai tumanakotanga atu ai ki te Atua. **22** Kua horoia nei e koutou o koutou wairua, i a koutou kua meinga nei e te Wairua kia ngohengohe ki te pono, e kore iho ai he tinihanga o te aroha ki nga teina, na, kia nui te aroha o tetahi ki tetahi, he aroha a ngakau: **23** He mea whanau hou hoki koutou, ehara i te mea no te purapura pirau, engari no te mea piraukore, na te kupu a te Atua, e ora nei, e u tonu nei, ake ake. (aiōn g165) **24** Rite tonu hoki ki te tarutaru nga kikokiko katoa; ko te kororia katoa ano hoki o te tangata, ano he puawai tarutaru. E maroke te tarutaru, e ngahoro tona puawai: **25** Ko te kupu ia a te Ariki, mau tonu ake ake. Ko te kupu ano tenei o te rongopai e kauwhautia atu nei ki a koutou. (aiōn g165)

2 Na, whakarere atu nga mauahara katoa, nga hianga katoa, nga tinihanga, nga hae, me nga kupu ngautuara katoa, **2** Kia rite ki nga tamariki whanau hou, hiahia atu te waiu kore tinihanga o te kupu, ko te mea hoki ia e tupu ai koutou ki te ora tonu: **3** Ki te mea kua whakamatautau koutou he tikanga ngawari ta te Ariki. **4** Ko to koutou haerenga mai ki a ia ki te kohatu ora, i whakakahoretia nei e nga tangata, he mea whirihiri ia na te Atua, he mea utu nui; **5** Ka hanga hoki koutou, ano he kohatu ora hei whare, ara hei mea wairua, hei tohungatanga

tapu, hei tapae atu i nga patunga tapu, ara i nga mea pai a ka whakamamaetia, he mea whai whakapainga wairua, he mea e manakohia ana e te Atua i runga i a tenei ki te Atua. 21 No te mea i karangatia koutou ki Ihu Karaiti. 6 Mo reira tera wahi o te karaipiture, Na, tenei: i whakamamaetia hoki a te Karaiti mo koutou, ka whakatakotoria e ahau ki Hiona te tino kamaka o waiho iho ana e ia he tauria mo koutou, kia aru te kokonga, he mea whiriwhiri, he mea utu nui, a, ko ai koutou i ona tapuwae: 22 Kihai nei ia i mea i te tangata e whakapono ana ki a ia e kore e tukua kia te hara, kahore ano hoki i kitea te tinhanga i tona whakama. 7 Ki a koutou e whakapono na he mea utu mangai: 23 Ka taunutia, kihai ia i taunu atu; ka nui ia: ki te hunga whakaponokore ia, ko te kamaka i whakamamaetia, kihai ia i whakatuma; engari i tuku i kapea e nga kalhangā, kua meinga tenei hei upoko a ia ki te kaiwhakawa tika: 24 Nana ake i waha o mo te kokonga, 8 Hei kamaka tutukitanga waewae ia, tatou hara, na tona tinana ake, i runga i te rakau, kia hei toka whakahinga; ki te hunga e tutuki ana ki te whakatupapaku ai tatou ki te hara, kia ora ai ki te tika: kupu, ki te hunga whakaponokore: i whakaritea mai na ona karawarawa i ora ai o koutou mate. 25 I rite hoki ratou hei penei. 9 Ko koutou ia he iwi whiriwhiri, hoki koutou ki te hipi kua kotiti ke; heoi kua hoki tenei he tohungatanga kingi, he iwi tapu, he iwi kua riro koutou ki te Hepara, ki te Pihopa, o o koutou wairua. pu mai ma te Atua; hei whakapuaki i nga pai o te kaikaranga i a koutou i roto i te pouri ki tona marama whakamiharo: 10 I mua ehara i te iwi, inaianei ia he iwi na te Atua: kihai nei i tohungia i mua, inaianei ia ka tohungia. 11 E oku hoa aroha, ko taku whakahau atu tenei, he hunga noho noa, he manene hoki koutou, kia mawehe i nga hiahia kikokiko e whawhai nei ki te wairua; 12 Kia pai ta koutou whakahaere i roto i nga tauiwi, mo ta ratou whakapae ki a koutou, he kaimahi koutou i te kino, na kia whakakororia ratou i te Atua a te ra o te tirohanga mai, ina kite i a koutou mahi pai. 13 Kia ngohengohe koutou ki nga tikanga katoa a te tangata, he whakaaro ki te Ariki: ahakoa ki te kingi, ki te mea nui rawa; 14 Ki nga kawana ranei, ki te hunga i tonoa mai e ia hei whiu i nga kaimahi i te kino, hei whakamoemiti ia mo te hunga e mahi ana i te pai. 15 Ko ta te Atua hoki tenei i pai ai, kia ai a koutou mahi pai hei puru mo nga mangai kuware o nga tangata whakaarokore: 16 He hunga ehara nei i te herehere, otiia e kore e waiho to koutou herekoretanga hei hipoki mo te mauahara, engari kia rite ki nga pononga a te Atua. 17 Whakahonoretia nga tangata katoa. Arohaina nga teina, nga tuakana. E wehi ki te Atua. Whakahonoretia te kingi. 18 E nga pononga, kia ngohengohe ki o koutou rangatira, kia nui te wehi; he teka ki te hunga pai, ki te hunga ngawari anake, ki te hunga whanoke ano hoki. 19 He mea whai whakapainga hoki tenei, ki te mea na te mahara ki te Atua ka whakamanawanui ai tetahi ki nga mea whakapouri, i a ia e whakamamaetia hetia ana. 20 He aha hoki te kororia, ki te mea ka whakamanawanui, i te mea kua hara koutou a ka motokia? tena ka whakamanawanui, i te mea ka mahi

3 Waihoki e nga wahine, kia ngohengohe ki a koutou tane ake; a ki te turi etahi ki te kupu, na, i kore i te kupu, ko te whakahaere a nga wahine hei mea e riro mai ai ratou; 21 a ratou e titiro ana ki te hekore o ta koutou whakahaere me te hopohopo. 22 Ko te whakapaipai mo koutou, kauaka hei to waho, kauaka hei te makawē i whiria, kauaka hei te whakapiringa o nga mea koura, kauaka hei te whakakakahuranga o nga kakahu; 23 Engari hei te tangata ngaro o te ngakau, hei te kakahu e kore e pirau, ara te wairua mahaki, te wairua rangimarie, he mea utu nui hoki tenei i te aroaro o te Atua. 24 He penei hoki i mua ta nga wahine tapu whakapaipai mo ratou, ta te hunga i whakaaro ki te Atua, ngohengohe tonu ratou ki a ratou tane ake: 25 Me Hera hoki i ngohengohe ki a Aperahama, ko te ariki hoki tana ingoa mona: nana hoki koutou tamariki, i a koutou e mahi pai ana, kahore hoki e mataku i tetahi whakapawera. 26 E nga tane hoki, kia rite ki to te matauranga to koutou noho ki a ratou, whakawhiwhia te wahine ki te honore, ko te mea kahakore hoki ia, ka uru tahi nei ano hoki korua ki te oranga ka homai noa nei; he mea kei araia a korua inoi. 27 Na, ko te whakamutunga nei o taku, kia kotahi te whakaaro o te katoa, kia kotahi te ngakau, kia rite te aroha ki to te tuakana, ki to te teina, kia pai te ngakau, kia ngawari: 28 Kaua e utua he kino ki te kino, he taunu ki te taunu: engari me manaaki: me te mahara ano kua karangatia koutou ki tenei, ara kia whiwhi koutou ki te manaaki. 29 Ki te mea hoki tetahi kia aroha ki te ora, kia kite i nga ra pai, me pehi e ia tona arero kei kino, ona ngutu hoki kei korero tinhanga; 30 Me peka ke i te kino, me

mahi i te pai; ko te rangimarie hei rapunga mana, hei i te haurangi waina, i te kakai, i te inu, i te karakia whainga atu mana. **12** No te mea hoki kei runga i whakarihariha ki ng a whakapakoko: **4** he mea hou te hunga tika nga kanohi o te Ariki, me ona taringa tenei ki a ratou, ara to koutou kahore e rere tahi, e kei te tuwhera ki a ratou inoi: e he mai ana ia te torere ki taua kino: a korero kino iho mo koutou: **5** Me mata o te Ariki ki te hunga e mahi ana i te kino. **13** korero ana ratou i a ratou mahi ki a ia, e noho rite nei Ko wai hoki hei homai i te he ki a koutou, ki te aru ki te whakawa i te hunga ora, i te hunga mate. **6** Mo koutou i te pai? **14** Otiia ki te mea na te whakaaro ki konei ra i kauwhautia ai ano te rongopai ki te hunga te tika i whakamamaetia ai koutou, ka hari koutou: kua mate, kia whakahengia ratou, ara te kikokiko i aua ra e matakutu i ta ratou whakamataku, kaua e runga i ta te tangata, kia ora ia ratou, ara te wairua i pawera; **15** Engari whakatapua a te Karaiti hei Ariki i runga i ta te Atua. **7** Kua tata ia te whakamutunga roto i o koutou ngakau: kia rite tonu hoki te kupu i o nga mea katoa: na, kia whai whakaaro koutou, a koutou i nga wa katoa, hei whakahokinga atu ma kia mataara, kia inoi. **8** I te tuatahi o nga mea katoa koutou ki nga tangata katoa, e ui ana ki a koutou ki arohaina putia koutou e koutou ano: he tini hoki nga te mea e tumanakohia atu nei e koutou; kia maha hara ka hipokina e te aroha. **9** Whakamanuhiritia ki ano ia te ngakau, kia wehi: **16** Kia pai o koutou tetahi e tetahi; kaua e amuamu. **10** Ko te mea kua hinengaro; mo ta ratou ngautuara ki a koutou, e ki riro noa i tetahi, i tetahi, meatia atu ano e koutou ma nei he kaimahi koutou i te kino, kia whakama taua tetahi, ma tetahi, kia rite ki ta nga tuari pai o nga hunga e whakapae teka na ki ta koutou whakahaere homaitanga maha a te Atua. **11** Ki te korero tetahi, pai i roto i a te Karaiti. **17** Ki te mea hoki i a tatou e kia rite tana ki ta nga kupu a te Atua; ki te minita mahi ana i te pai ka takoto i te Atua he mamae mo tetahi, kia rite tana ki to te kaha e homai ana e te tatou, erangi tera i te mamae i a tatou e mahi ana i te Atua: kia whai kororia ai te Atua i nga mea katoa i kino. **18** Kotahi hoki whakamamaetanga o te Karaiti roto i a Ihu Karaiti; kei a ia te kororia me te mana ake mo nga hara, te tika mo te hunga he, kia arahina ai ake. Amin e. (*aiōn g165*) **12** E oku hoa aroha, kaua e tatou e ia ki te Atua, i whakamatea ko te kikokiko, i kia he hanga hou te tahunga i roto i a koutou hei whakaorangia ia ko te wairua: **19** Ko tona ano tena i whakamatautau i a koutou; ano he mea hou tenei tona haerenga ki te kauwhau ki nga wairua i te whare kua pa ki a koutou: **13** Engari ka uru nei koutou ki herehere: **20** I turi nei i mua, i te mea e tatari ana te nga mamae o te Karaiti, kia hari koutou; he mea manawanui o te Atua i nga ra i a Noa, i te mea e hoki e hari ai koutou, whakamanamana rawa, a te hanga ana te aaka, ko te mea i ora ai etahi wairua whakakitenga mai o tona kororia. **14** Ki te tawaiatotororu nei, ara tokowaru, i roto i te wai. **21** He mea koutou mo te ingoa o te Karaiti, ka hari koutou; no te whakarite ki tenei te mea e whakaora nei i a koutou mea e tau ana te Wairua o te kororia, me te Wairua inaiane, ara te iriiri, ehara i te whakawateatanga atu i o te Atua ki runga ki a koutou. **15** Kaua ia tetahi o te poke o te kikokiko, engari he whakaaetanga ake koutou e whakamamaetia mo te mahi patu tangata, na te hinengaro pai ki te Atua, he meatanga na te mo te tahae, mo te mahi i te kino, mo te pokanoa ki a aranga mai o Ihu Karaiti: **22** Kua riro nei ki te rangi, era meatanga. **16** Ki te whakamamaetia ia tetahi mo kei te ringa matau ano ia o te Atua; kei raro hoki i a ia te ki he Karaitiana ia, kaua ia e whakama; engari he mea tenei e whakakororia ai ia i te Atua. **17** Ko te wha hoki tenei e timata ai te whakawa ki te whare o te Atua: ki te mea hoki kei a tatou te tuatahi, he pehea ra te whakamutunga ki te hunga e kore e tahuri ki te rongopai o te Atua? **18** A ki te mea ka ora noa te tangata tika, kei hea he putanga mo te tangata karakiakore, mo te tangata hara? **19** Na, ko te hunga ano kua pai nei te Atua kia whakamamaetia ratou, me tuku e ratou o ratou wairua ki a ia, ara ki te Kaihangapono, me te mahi ano ia i te pai.

4 Na, kua mamae nei o te Karaiti kikokiko mo tatou, e mau koutou ki nga ea whawhai, ara ki taua whakaaro pu ra ano: ko te tangata hoki kua mamae te kikokiko kua mutu te hara; **2** Mo te wa e toe nei o te noho ki te kikokiko kia kaua i runga i nga hiahia o te tangata, engari i ta te Atua i pai ai. **3** Kati hoki ma tatou ko te wahi o to tatou ora kua pahemo nei, hei mahinga ma tatou i ta nga tauiwi i pai ai, i a tatou i haere i runga i te hiahia taikaha, i nga minamina,

5 He whakahau tenei naku ki nga kaumataua i roto i a koutou, he hoa kaumataua hoki ahau, he kaiwhakaatu mo nga mamae o te Karaiti, kua whiwhi tahi nei hoki ki te kororia e whakakite mai i muri: **2** Whangainga te kahui a te Atua i roto i a koutou; kaua e ngakaukore ina tirotiro, engari kia hihihi; kaua mo te taonga he, engari i runga i te ngakau nui; **3** Kaua ano hoki e whakatupu rangatira ki ta te Atua wahi, engari hei tauira koutou ki te kahui. **4** A kia puta mai te tino Hepara, ka whiwhi koutou ki te karauna kororia e kore e pirau. **5** Me koutou ano hoki, e nga taitamariki, kia ngohengohe ki nga kaumataua. Kia ngohengohe ano hoki koutou katoa, tetahi ki tetahi, ko te ngakau papaku ano hei whitiki mo koutou: no te mea hoki e pakeke ana te Atua ki te hunga whakapehapeha, ka hoatu ia e ia he aroha noa ki te hunga papaku. **6** Na, whakapapaku iho koutou i raro i te ringaringa kaha o te Atua, kia whakateiteitia ake ai koutou e ia i te wa e pai ai: **7** Maka atu o koutou manukanuka katoa ki runga ki a ia; e whakaaro ana hoki ia ki a koutou. **8** Kia mataara, kai matapopore; kei te haereere hoki to koutou hoa whawhai, te rewera, ano he raiona e ngengere ana, e rapu ana i te tangata hei horomanga mana: **9** Kia u ki te whakapono, ka tu atu ai ki a ia; me te mahara ano ka rite aua mamae nei ano i o koutou teina i te ao. **10** Na ma te Atua o nga mahi aroha noa katoa, i karangatia ai koutou ki tona kororia mutungakore i roto i a Karaiti Ihu, ka oti koutou te whakamamae i tenei wa iti nei, mana koutou e mea kia tino rite, mana e whakau, mana e whakakaha, mana e whakapu mau. (aiōnios g166) **11** Waiho atu i a ia te kororia me te kaha ake ake. Amine. (aiōn g165)
12 Kua tuhituhia atu nei e ahau etahi kupu torutoru, hei maunga atu ma Hirawanu: he teina pono ia no koutou ki toku whakaaro: he whakahau atu tenei, he whakaatu naku, ko te tino aroha noa tenei o te Atua e tu nei koutou. **13** Tenei te oha atu nei ki a koutou te hahi i Papurona, i whiriwhiria ngatahitia nei koutou; me taku tamaiti ano hoki me Maka. **14** Oha atu tetahi ki tetahi, hei te kihi aroha ano. Kia tau te rangimarie ki a koutou katoa i roto i a Karaiti Ihu. Amine.

2 Pita

1 Na Haimona Pita, he pononga, a he apotoro na Ihu Karaiti, ki te hunga kua whiwhi tahi nei tatou ki te whakapono utu nui, i runga o te tika o to tatou Atua, o Ihu Karaiti, o te Kaiwhakaora. **2** Kia whakanuia te aroha noa me te rangimarie ki a koutou, i runga i te matauranga ki te Atua, ki a Ihu hoki, ki to tatou Ariki. **3** Kua homai na hoki e tona kaha Atua ki a tatou nga mea katoa mo te ora, mo te karakia pai, i te mea ka matau nei ki te Kaikaranga i a tatou i runga i te kororia, i te pai: **4** Na enei hoki i riro mai ai i a tatou nga kupu whakaari, he mea nui whakaharahara, he mea utu nui; ma enei hoki koutou ka whiwhi ai ki te ahua Atua, i a koutou ka mawhiti nei i te pirau i te ao, ara i to te hiahia. **5** Ma reira nei hoki, me whakapau rawa to koutou uaua, honoa iho ano te pai ki runga ki to koutou whakapono; ki runga hoki ki te pai ko te matauranga; **6** Ki runga ki te matauranga ko te pehi o te hiahia; ki runga ki te pehi o te hiahia ko te manawanui; ki runga ki te manawanui ko te karakia pai; **7** Ki runga ki te karakia pai ko te atawhai ki nga teina; ki runga ki te atawhai ki nga teina ko te aroha. **8** Ki te mea hoki kei a koutou enei mea, ki te nui haere hoki, ka meinga koutou kia kaua e mangere, kia kaua e huakore i runga i te matauranga ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti. **9** Ko te tangata hoki kahore nei i a ia enei mea, he matapo, he ataru, kua wareware ki te horoinga o ona hara o mua. **10** Mo konei, e oku teina, kia puta to koutou uaua ki te whakapumau i to koutou karangatanga, i to koutou whirihiringa: ki te penei hoki ta koutou mahi e kore rawa koutou e tapepa: **11** Penei hoki ka whiwhi nui koutou ki te huarahi tomo atu ki te rangatiratanga mutungakore o to tatou Ariki, ara o te Kaiwhakaora, o Ihu Karaiti. (aiōnios g166) **12** Mo reira ano e kore ahau e mangere ki te whakamahara tonu i a koutou ki enei mea, e matau ana raia koutou, kua oti ano te whakau ki runga ki te mea pono, kei a koutou na. **13** Ki toku whakaaro hoki, i ahau e noho ana i tenei tapenakara, he mea tika ano kia whakaoho ahau i a koutou, kia whakamahara; **14** E mohio ana hoki ahau e kore e wheau ka mahue tenei tapenakara oku, ka pera ano me ta to tatou Ariki, me ta Ihu Karaiti, i whakakite mai ai ki ahau. **15** Ka puta ano hoki toku uaua kia mau tonu to koutou mahara ki enei mea i

muri i toku matenga. **16** Ehara hoki i te mea he whai ta matou i nga kupu i totoa e te whakaaro tinihanganga, i te whakapuakanga o te kaha, o te haerenga mai o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti ki a koutou; engari he kaititiroano matou ki tona nui. **17** I riro hoki ia ia he honore, he kororia na te Atua Matua, i te putanga mai o taua reo ki a ia i roto i te kororia nui rawa, Ko taku Tama tenei i aroha ai, ko taku i ahuareka ai. **18** I rongo ano matou ki tenei reo e puta mai ana i te rangi, i a matou i tona taha i runga i te maunga tapu. **19** Katahi ka u rawa te kupu poropiti ki a tatou inaianei; pai tonu ki te anga to koutou whakaaro ki reira, he rama hoki e tiaho ana i te wahi pouri, kia puao ra ano te ra, kia ara ra ano te whetu o te ata i roto i o koutou ngakau: **20** Kia mohio hoki i te tuatahi, kahore he poropititanga o te karaipiture nona ake ona tikanga. **21** Ehara hoki i te mea na te whakaaro o te tangata i puta mai ai te poropititanga i mua, engari he mea whakamahara na te Wairau Tapu i keroro ai nga tangata tapu a te Atua.

2 Otira i ara ake ano he poropiti teka i mua i roto i te ivi, he pera me nga kaiwhakaako teka e puta ake a mua i roto i a koutou; ma enei e mau puku mai nga titorehangā whakangaro, he whakakahore na ratou i te Ariki rawa, nana nei ratou i hoko, ka hohoro tonu ta ratou taki mai i te whakangaromanga ki a ratou ano. **2** A he tokomaha e aru i a ratou tikanga whakarirahiha; ma reira e korerotia kinotia ai te ara o te pono. **3** He apo moni hoki e tito kupu ai ratou kia whai taonga ai ratou i a koutou: nonamata te tukunga mo ratou ki te he, e kore ano e whakaroa; kahore hoki he moe o to ratou whakangaromanga. **4** Mehemea kihai i tohungia e te Atua nga anahera i hara, engari i peia ratou e ia ki te po, he mea herehere i te waro pouri, he mea tiaki mo te whakawa; (Tartaroō g5020) **5** A kihai i tohungia te ao tawhito, he mea tiaki ia nana a Noa, te kaikauwhau i te tika, ratou ko etahi atu tokowhitu, i tana kawenga mai i te waipuke ki te ao o te hunga karakiakore; **6** A meinga ana nga pa, a Horoma, a Komora, kia pungarehu rawa, ko tana whakataunga he he hurihangā, waiho iho hei tohu ki te hunga e noho karakiakore i nga wa i muri; **7** Ko Rota ia, ko te tangata tika, whakaorangia ake e ia, i a ia e whakapouritia ana e nga ritenga whakarirahiha a te hunga kino; **8** I taua tangata tika e noho ana i roto i a ratou, mamae a na tona ngakau tika i a ratou mahi kino, i tana i kite ai, i tana i rongo ai i tenei

ra, i tenei ra: 9 Matau tonu te Ariki ki te whakaora 3 Ko te rua tenei o aku pukapuka, e oku hoa aroha, i te hunga karakia i roto i te whakamatautauranga, ka tuhituhia atu nei ki a koutou; hei whakaoho kia waiho ko te hunga he mo a te ra whakawa whiu tauarua i o koutou hinengaro tinhangakore kia ai; 10 Tera rawa ia tana mo te hunga e whai ana i mahara: 2 Kia mahara ai koutou ki nga kupu i ta te kikokiko, e haere ana i runga i te hiahia poke, korerotia i mua e nga poropiti tapu, ki ta matou hoki, e whakahawea ana ki te rangatiratanga; he hunga ki ta nga apotoro a te Ariki, a te Kaiwhakaora: 3 Ko hikaka, e whai ana i ta ratou ake; kahore hoki e wehi tenei ta koutou e matau ai i te tuatahi, tera e puta mai ki te korero kino ki nga tangata nunui. 11 Tena ko etahi kaiwhakamanumanu i nga ra whakamutunga, e nga anahera, ahakoa nui ake to ratou kaha, to ratou haere ana i runga i nga ritenga o o ratou hiahia ake, mana kahore e puaki i a ratou he kupu whakatoi mo 4 E mea ana, Kei hea te korero o tona haerenga mai? era i te aroaro o te Atua ina whakawa. 12 Ko era hoki, mau tonu hoki nga mea katoa no te moenga ra ano o rite tonu ratou ki te kararehe kahore nei he whakaaro, nga matua, pera tonu me to te orokohanganga. 5 Na he mea maori anake, i hanga nei hei hopukanga, hei ratou tonu i whakakuware ki tenei, na te kupu a te whakangaromanga, korero kino ana ratou ki nga mea Atua nga rangi i mua, me te whenua ano totoka tonu kahore nei e mohiotia e ratou; a ka ngaro i runga i ta i roto i te wai, na te wai ano hoki. 6 He hurihanganga na ratou tikanga whakama te; 13 Ka whiwhi ki te utu o te enei i ngaro ai i te wai te ao o tera wa. 7 Ko nga rangi he; he tangata e ahuareka ana ki te kakai awatea, he onaianei ia me te whenua, he mea rongoa na taua ira ratou, he makenu, e ruku ana ki a ratou hakari kupu ra ano, he mea waiho marire mo te ahi, ina taea ngahau i a ratou e hakari tahi ana me koutou; 14 Ko o te ra o te whakawakanga, o te whakangaromanga o ratou kanohi ki tonu i te puremu, kahore hoki e mutu nga tangata karakiakore. 8 Kei kuware ia koutou, e to ratou hara; e poaina ana e ratou nga hinengaro oku hoa aroha, ki tenei mea kotahi, ki ta te Ariki he ra kahore i u: he ngakau to ratou kua oti te whakamahi kotahi rite tonu ki nga tau kotahi mano, nga tau kotahi ki te apo; he tamariki kua oti te kanga: 15 Mahue ake mano rite tonu ki te ra kotahi. 9 Kahore he whakaroa i a ratou te ara tika, kotiti ke ana ratou, whai tonu ana o te Ariki ki tana kupu whakaari, kahore e rite ki ta i te ara o Paraama tama a Peoro, i whakapai nei ki te etahi e ki nei he whakaroa; engari e manawanui ana utu o te he; 16 Otira i riria ano ia mo tona he: i korero ki a tatou, kahore ona whakaaro mo te tangata kia te kararehe reokore, no te tangata te reo, pehia ana ngaro; engari kia tae katoa ki te ripeneta. 10 E puta e ia te wairangi o te poropiti. 17 He puna waikore mai hoki te ra o te Ariki ano he tahae i te po; ko reira enei tangata, he kapua e akina ana e te tupuhi; pouri pahemo atu ai nga rangi, tona nui hoki o te tangi; kerekere te wahi kua rite mo ratou mo ake tonu atu. na ka ngiha nga mea timatanga i te ahi, ka rewai, a (*questioned*) 18 E korero ana i nga korero tetere rawa, pau ake i te ahi te whenua me ana mahi. 11 Heoi he mea teka noa, ka poaina e ratou ki nga hiahia o te mo te rewai nei enei mea katoa, kia pehea ra he kikokiko, ki nga hiahia taikaha, te hunga e mawhiti tikanga ma koutou i runga i te whakahaere tapu, i mai ana i era e noho ra i roto i te he. 19 He herekore te karakia; 12 Me te tumanako, me te takare ano ta ratou e whakaari nei ki a ratou, heoi he pononga koutou ki te taenga mai o te ra o te Atua, e rewai ai ratou na te pirau: ki te taea hoki te tangata e te hoariri, nga rangi i te ahi, e ngiha ai nga mea timatanga, e hei pononga ia mana. 20 Ka mawhiti mai nei ratou i memeha ai? 13 Heoi kei te tumanako tatou ki nga nga poke o te ao, i a ratou ka matau nei ki te Ariki, rangi hou, ki te whenua hou, ki tana i whakaari mai ara ki te Kaiwhakaora, ki a Ihu Karaiti, na ki te rorea ai, kei reira te tika e noho ana. 14 Mo konei ra, e oku ratou, i te hinga rawa i aua mea, kino noa atu to ratou hoa aroha, i a koutou ka tumanako na ki enei mea, whakamutunga i te timatanga. 21 he pai ke mo ratou kia puta to koutou uaua kia rokohina e ia i runga i te me i kore e matau ki te ara o te tika, i te matau a hei rangimarie, te whai ira, te whai koha i tona aroaro. 15 muri ka tahuri ke atu i te ture tapu kua tukua nei ki a Kia mahara ano ki te manawanui o to tatou Ariki, he ratou. 22 Heoi te tukunga iho ki a ratou rite tonu ki ta whakaora; ko te mea hoki ia tuhituhia ki a koutou e te whakatauki pono, Kua hoki te kuri ki tona ruaki; me to tatou teina aroha, e Paora, he mea i rite tonu ki te poaka i horoi ra, kua okeoke ano i te paru. te matauranga kua homai nei ki a ia; 16 I pera ano i ana pukapuka katoa, i korerotia hoki enei mea ki

reira; kei reira ano hoki etahi mea he pakeke nei ki te whakaaro, whakawiria ketia ake e te hunga kuware, e te hunga kahore ano i u; ko ta ratou hanga ano ia ki era atu karaipiture, a ngaro iho ratou. 17 Na, e oku hoa aroha, ka matau wawe nei koutou ki enei mea, kia taupato kei kahakina atu koutou e te he o te hunga kino, kei taka atu, kei kore e u. 18 Engari kia neke ake i runga i te aroha noa, i te matauranga o to tatou Ariki, ara o te Kaiwhakaora, o Ihu Karaiti. Waiho atu i a ia te kororia, aianei, a ake tonu atu. Amine.

(aiōn g165)

1 Hoani

1 Ko te mea o te timatanga, ko ta matou i rongo ai, ko ta o matou kanohi i kite ai, ko ta matou i titiro atu ai, ko ta o matou ringaringa i whawha atu ai, ko nga mea o te Kupu o te ora; **2** I whakakitea mai hoki te ora, a kite ana matou, na ka whakaatu nei, ka kauwhau nei ki a koutou i te ora tonu, i tera i te Matua i mua, a kua whakakitea mai nei ki a matou; (*aiōnios g166*) **3** Ko ta matou ra i kite ai, i rongo ai, e kauwhautia atu nei e matou ki a koutou, kia whakahoaia ai koutou ki a matou: na, ko to tatou whakahoaanga kei te Matua, kei tana Tama hoki, kei a Ihu Karaiti. **4** Na ka tuhituhia atu nei enei mea e matou ki a koutou, kia tino nui ai to koutou hari. **5** Ko te korero ano tenei i rongo ai matou ki a ia, a ka korerotia atu nei e matou ki a koutou, na, he marama te Atua, kahore rawa hoki he pouri i a ia. **6** Ki te mea tatou e whakahoa ana tatou ki a ia, me te haere ano tatou i te pouri, e korero teka ana tatou, ehara hoki i te pono ta tatou e mahi nei; **7** Ki te haere ia tatou i te marama, me ia hoki e noho nei i te marama, na ka whakahoa tatou tetahi ki tetahi, e horoia ana ano o tatou hara katoa e nga toto o tana Tama, o Ihu Karaiti. **8** Ki te mea tatou kahore o tatou hara, e whakapohehe ana tatou i a tatou ano, a kahore te pono i roto i a tatou. **9** Ki te whaki tatou i o tatou hara, e pono ana ia, e tika ana, a ka murua e ia o tatou hara, ka horoia atu hoki o tatou he katoa. **10** Ki te mea tatou kahore tatou i hara, ka meinga ia he kaikorero teka, kahore hoki tana kupu i roto i a tatou.

tuhituhi atu nei ki a koutou, engari he ture tawhito, ko tera i a koutou o te timatanga iho ra ano: ko te ture tawhito ko te kupu kua rongo ra koutou. **8** Na, he ture hou taku e tuhituhu atu nei, he mea pono i a ia, i a koutou hoki, e mahea atu ana hoki te pouri, a kua whiti ke mai te marama pono. **9** Ko te tangata e mea ana kei te marama ia, a e mauahara ana ki tona teina, kei roto ia i te pouri a tae noa mai nei. **10** Ko te tangata e aroha ana ki tona teina, e noho ana ia i roto i te marama, kahore hoki he tutukitanga waewae i roto i a ia. **11** Ko te tangata ia e mauahara ana ki tona teina, kei te pouri ia, e haere ana ia i roto i te pouri, kahore hoki ona matauranga e haere ana ia ki hea, no te mea kua matapotia ona kanohi e te pouri. **12** Ka tuhituhu atu nei ahau ki a koutou, e nga tamariki nonohi, no te mea kua murua o koutou hara, he whakaaro hoki ki tona ingoa. **13** Ka tuhituhu atu nei ahau ki a koutou, e nga matua, no te mea kua matau koutou ki a ia, ara ki to te timatanga. Ka tuhituhu atu ahau ki a koutou, e nga taitamariki, no te mea kua hinga i a koutou te wairua kino. Ka tuhituhu atu ahau ki a koutou, e nga tamariki nohinohi, no te mea kua matau koutou ki te Matua. **14** I tuhituhu atu ai ahau ki a koutou, e nga matua, no te mea kua matau koutou ki a ia, ara ki to te timatanga. I tuhituhu atu ai ahau ki a koutou, e nga taitamariki, no te mea he kaha koutou, e mau ana hoki te kupu a te Atua i roto i a koutou, a k ua hinga i a koutou te wairua kino. **15** Kaua e aroha ki te ao, kaua ano hoki ki nga mea o te ao. Ki te aroha tetahi ki te ao, kahore te aroha o te Matua i roto i a ia. **16** Ko nga mea katoa hoki i te ao, te hiahia o te kikokiko, te hiahia o nga kanohi, me te whakapehapeha ki o te ao mea, ehara i te Matua, engari no te ao. **17** E pahemo atu ana hoki te ao, me tona hiahia: tena ko te tangata e mea ana i ta te Atua e pai ai, e noho tonu ana ia a ake ake. (*aiōn g165*) **18** E nga tamariki nonohi, ko te haora whakamutunga tenei: ka rite hoki ki ta koutou i rongo ai, e haere mai ana te anatikaraiti; na, kua tokomaha nei nga anatikaraiti; ma konei tatou ka matau ai ko te haora whakamutunga tenei. **19** I haere atu ratou i roto i a tatou, ehara ia i te mea no tatou ratou; mehemea hoki no tatou ratou, kua noho tonu ki a tatou: otia kua haere atu ratou kia whakakitea ai ehara ratou katoa i a tatou. **20** Na he whakawahinga ano to koutou na te Mea Tapu; e matau ana ano hoki koutou ki nga mea katoa. **21** Ehara i te mea i tuhituhu atu ai ahau ki a

2 E aku tamariki nonohi, ka tuhituhu atu nei ahau i enei mea ki a koutou, kia kaua ai koutou e hara. A ki te hara tetahi, he kaikorero mo tatou kei te Matua, ko Ihu Karaiti, ko te tika: **2** Ko ia ano te whakamarie mo o tatou hara: ehara i te mea mo o tatou anake, engari mo o te ao katoa. **3** Ma konei hoki tatou ka matau ai kua matau tatou ki a ia, ki te puritia e tatou ana ture. **4** Ki te mea tetahi, Kua matau ahau ki a ia, a kahore e pupuri i ana ture, he tangata teka ia, kahore hoki te pono i roto i a ia. **5** Ko te tangata e pupuri ana i tana kupu, kua tino rite pu i a ia te aroha o te Atua: ma konei tatou ka matau ai kei roto tatou i a ia: **6** Ko te tangata e mea ana e noho ana ia i roto i a ia, ko te tikanga tenei mana, kia rite tana haere ki ta tera. **7** E oku teina, ehara i te ture hou taku e

koutou no te mea kahore koutou e matau ki te pono, etahi: ko te tangata e mea ana i te tika, he tika ano engari no te mea e matau ana koutou, no te mea ia, pera hoki me tera e tika ana. 8 Ko te tangata e hoki kahore he teka i puta ake i te pono. 22 Ko wai mea ana i te hara, no te rewera ia; he hara hoki to te koia te tangata teka? he teka ianei ko te tangata e rewera no te timatanga ra ano. Mo konei te Tama mea ana, Ehara a Ihu i te Karaiti? Ko te anatikaraiti a te Atua i whakakitea mai ai, kia whakakahoretia tenei, ko te tangata e whakakahore ana ki te Matua, ai e ia nga mahi a te rewera. 9 Ko te tangata kua ki te Tama. 23 Ko nga tangata katoe a whakakahore whanau i te Atua e kore e mea i te hara; no te mea ana ki te Tama, kahore te Matua i a ratou: ko te e mau ana tana purapura i roto i a ia; e kore hoki tangata e whakaae ana ki te Tama, kei a ia ano hoki e ahei i a ia te hara, no te mea kua whanau ia i te te Matua. 24 Na, kia mau ki roto ki a koutou ta koutou Atua. 10 Ma konei ka kitea ai nga tamariki a te Atua i rongo ai no te timatanga ra ano. Ki te mea ka mau i me nga tamariki a te rewera: ko te tangata e kore e roto i a koutou ta koutou i rongo ai no te timatanga mahi i te tika, ehara ia i te Atua, me ia ano hoki e ra ano, e mau ano koutou i roto i te Tama, i roto kore e aroha ki tona teina. 11 Ko te korero hoki tenei ano hoki i te Matua. 25 Ko te mea ano hoki tenei i rongo ai koutou no te timatanga, kia aroha tatou whakaaria mai nei e ia ki a tatou, ko te ora tonu. tetahi ki tetahi. 12 Kaua ra e pera me Kaina; no te (aiōnios g166) 26 I tuhituhia atu e ahau enei mea ki a wairua kino nei ia, a kohurutia ana e ia tona teina. koutou, mo te hunga e mea ana ki te whakapohehe i Na te aha hoki ia i kohuru ai i a ia? No te mea he a koutou. 27 Otiia e mau ana ano i roto i a koutou kino ana mahi, ko a tona teina ia he tika. 13 Kaua e tana whakawahinga kua riro na i a koutou: kahore miharo, e oku teina, ki te kino te ao ki a koutou. 14 E hoki o koutou mea e whakaakona ai koutou e tetahi: matau ana tatou kua whiti tatou i te mate ki te ora, no ko tana whakawahinga ia e whakaako na i a koutou te mea e aroha ana tatou ki nga teina. Ko te tangata ki nga mea katoa, he pono tonu, kahore hoki he teka, kahore e aroha ki te teina, e noho ana ia i roto i te kia rite ra ki tana i whakaako ai i a koutou to koutou mate. 15 Ko te tangata e mauahara ana ki tona teina, he kaipatu tangata ia: ka matau hoki koutou, ko te kaipatu tangata kahore he ora tonu e mau ana i roto i a ia. (aiōnios g166) 16 Na konei tatou i matau ai ki te aroha, i tuku atu hoki ia i a ia kia mate mo tatou: he tika ano kia tukua tatou e tatou ano ki te mate mo nga teina. 17 Ko te tangata ia ia ia nei nga oranga o tenei ao, a ka kite e matea ana tetahi mea e tona teina, na ka tutakina iho e ia tona ngakau aroha ki a ia, e mau pehea ana te aroha o te Atua i roto i a ia? 18 E aku tamariki nonohi, kaua e waiho ma te kupu, ma te arero te aroha; engari ma te mahi, ma te pono. 19 Ma konei hoki tatou ka matau ai no te pono tatou, ka whakau ai hoki i o tatou ngakau i tona aroaro. 20 Ki te mea ka whakahe mai o tatou ngakau i a tatou, nui atu te Atua i o tatou ngakau; e matau ana ano ia ki nga mea katoa. 21 E nga hoa aroha, ki te kore o tatou ngakau e whakahe i a tatou, ka maia tatou ki te Atua; 22 A, ko te mea e inoia ana e tatou, ka homai e ia ki a tatou, no te mea e pupuri ana tatou i ana ture, e mea ana hoki i nga mea e ahuareka ana ki tana titiro. 23 Ko tana ture ano tenei, kia whakapono tatou ki te ingoa o tana Tama, o Ihu Karaiti, kia aroha ano tetahi ki tetahi, kia rite ano ki te ture i homai e ia ki a tatou. 24 Na, ko te tangata e pupuri ana i ana ture, e

3 Kia kite koutou i te tikanga o te aroha i homai nei e te Matua ki a tatou, ara kia huaina tatou he tamariki na te Atua! he pera hoki tatou, koia te ao te matau ai ki a tatou, kahore hoki i matau ki a ia. 2 E nga hoa aroha, he tamariki tatou na te Atua inaianei; a kahore ano i kitea noatia he aha ranei tatou a mua: ia, ka rite tatou ki a ia; ka kite hoki tatou i a ia, i tona ahua ake ano. 3 Na ki te mea kei tetahi tenei tumanako ki a ia, ka tahia atu e ia ona he, kia rite ai ki a ia kahore nei he he. 4 Ko te tangata e mea ana i te hara, he takahi tana i te ture: he takahi hoki te hara i te ture. 5 E matau ana ano koutou i whakakitea mai ia hei waha atu i o tatou hara; kahore ano hoki he hara i roto i a ia. 6 Ko te tangata e mau ana i roto i a ia e kore e hara: ko te tangata e hara ana, kahore i kite i a ia, kahore ano i matau ki a ia. 7 Eaku tamariki nonohi, kei whakapohehetia koutou e

mau ana i roto i a ia me ia ano i roto i a ia. na konei aroha o te Atua ki a tatou. He aroha te Atua, ko te ano tatou i matau ai e mau ana ia i roto i a tatou, na tangata hoki e noho ana i runga i te aroha e noho ana i roto i te Atua, me te Atua ano hoki i roto i a ia.

4 E nga hoa aroha, kaua e whakapono atu ki nga

wairua katoa, engari me whakamatau nga wairua no te Atua ranei; he tokomaha hoki nga poropiti teka kua haere mai ki te ao. 2 Ma konei koutou ka matau ai ki te Wairua o te Atua: ko nga wairua katoa e whakaae ana i haere mai a Ihu Karaiti i te kikokiko, no te Atua era: 3 Ko nga wairua katoa hoki Kahore e whakaae i haere mai a Ihu Karaiti i te kikokiko, ehara i te mea no te Atua: ko to te anatikaraiti wairua ano tenei, i rongo nei koutou e haere mai ana; a tenei ano kei te ao nei inaianei. 4 No te Atua koutou, e aku tamariki nonohi, kua kaha ano koutou i a ratou: no te mea nui atu tenei i roto i a koutou, i tera i roto i te ao. 5 No te ao ratou: na reira no te ao nei ano a ratou korero, a e whakarongo ana te ao ki a ratou. 6 No te

Atua tatou: ko te tangata e matau ana ki te Atua, e whakarongo ana ia ki a tatou; ko te tangata ehara nei i ta te Atua, e kore ia e whakarongo ki a tatou. Ma konei tatou ka matau ai ki te wairua o te pono, ki te wairua o te he. 7 E nga hoa aroha, kia aroha tatou tetahi ki tetahi: no te Atua hoki te aroha; ko te hunga katoa hoki e aroha ana, kua whanau i te Atua, e matau ana hoki ki te Atua. 8 Ko te tangata Kahore e aroha, Kahore ia e matau ki te Atua; he aroha hoki te Atua. 9 Na konei i kitea mai ai te aroha o te Atua ki a tatou, na te mea kua tonoa mai e te Atua tana Tama kotahi ki te ao, kia ora ai tatou i a ia. 10 Ko te aroha tenei, ehara i te mea ko tatou kua aroha ki te Atua, engari ko ia kua aroha ki a tatou, a tonoa mai ana e ia tana Tama hei whakamarie mo o tatou hara. 11 E

nga hoa aroha, ki te mea i penei te aroha o te Atua ki a tatou, he tika ano hoki kia aroha tatou tetahi ki tetahi. 12 Kahore he wa i kite ai tetahi i te Atua. Ki te aroha tatou tetahi ki tetahi, e noho ana te Atua i roto i a tatou, kua rite pu ano tona aroha i roto i a tatou. 13 Na konei tatou i matau ai e noho ana tatou i roto i a ia, me ia i roto i a tatou, na te mea kua homai e ia ta tona Wairua ki a tatou. 14 Kua kite ano matou, ka whakaatu nei ano hoki, i tonoa mai te Tama e te Matua hei Kaiwhakaora mo te ao. 15 Ko te tangata e whakaae ana ko Ihu te Tama a te Atua, e noho ana te Atua i roto i a ia, me ia ano hoki i roto i te Atua. 16 Kua matau nei ano hoki tatou, kua whakapono ki te

aroha o te Atua ki a tatou. He aroha te Atua, ko te

ano tatou i runga i te aroha e noho ana i roto i te Atua, me te Atua ano hoki i roto i a ia.

17 Na konei te aroha i roto i a tatou i rite pu ai, a ka

whai maiatanga ano tatou a te ra whakawa: na te mea e rite ana ki a ia tatou e noho nei i tenei ao. 18 Kahore he mataku i roto i te aroha: engari ka maka te mataku ki waho e te aroha ina tino rite; no te mea he mamae to te mataku. Ko te tangata hoki e mataku ana, kahore ia i tino rite i roto i te aroha. 19 E aroha ana tatou ki a ia, no te mea ko ia kua matua aroha ki a tatou. 20 Ki te mea tetahi, E aroha ana ahau ki te Atua, a e mauahara ana ki tona teina, he tangata teka ia: ko te tangata hoki Kahore e aroha ki tona teina i kitea nei e ia, me pehea ka aroha ai ia ki te Atua Kahore nei i kitea e ia? 21 Kei a tatou ano hoki tenei ture, he mea nana, Ko te tangata e aroha ana ki te Atua, kia aroha hoki ki tona teina.

5 Ko nga tangata katoa e whakapono ana ko Ihu

te Karaiti, kua whanau i te Atua: ko nga tangata katoa ano hoki e aroha ana ki te papa, e aroha ana ano ki tana whanau. 2 Ma konei tatou ka matau ai e aroha ana tatou ki nga tamariki a te Atua, ma te mea ka aroha tatou ki te Atua, ka pupuri ano i ana ture. 3 Ko te aroha hoki tenei ki te Atua, kia pupuri tatou i ana ture: ehara hoki ana ture i te mea taimaha.

4 Ko nga mea katoa hoki kua whanau i te Atua e kaha ana i te ao: ko te wikitoria hoki tenei e taea ai te ao, ko to tatou whakapono. 5 Ko wai i kaha i te ao? ehara ianei i te tangata e whakapono ana ko Ihu te Tama a te Atua? 6 Ko ia tenei i haere mai nei i runga i te wai, i te toto, ko Ihu Karaiti; ehara i te mea i runga i te wai anake, engari i runga i te wai, i te toto. Ko te Wairua hoki te kaiwhakaatu, he pono hoki te

Wairua. 7 Tokotoru hoki nga kaiwhakaatu i te rangi, ko te Matua, ko te Kupu, ko te Wairua Tapu: kotahi ano enei tokotoru. 8 Tokotoru hoki nga kaiwhakaatu, i te whenua, ko te Wairua, ko te wai, ko te toto: kotahi ano to ratou tokotoru. 9 Ki te whakaae atu tatou

ki ta nga tangata whakaatu, he nui ke ta te Atua whakaatu: ko ta te Atua whakaatu hoki tenei, kua whakaaturia nei e ia mo tana Tama. 10 Ko te tangata e whakapono ana ki te Tama a te Atua, kei roto i a ia te whakaatu: ko te tangata Kahore e whakapono ki te Atua, he whakateka tana ki a ia; no te mea Kahore ia

i whakapono ki te whakaatu i whakaaturia mai nei e

te Atua mo tana Tama. 11 Ko te whakaatu hoki tenei, ara kua homai e te Atua ki a tatou te ora tonu; kei roto ano i tana Tama tenei ora. (aiōnios g166) 12 Ko te tangata kei a ia te Tama, kei a ia ano te ora; ko te tangata kahore nei i a ia te Tama a te Atua, kahore i a ia te ora. 13 I tuhituhia atu ai e ahau enei mea ki a koutou, kia matau ai koutou kei a koutou te ora tonu, ara ki a koutou e whakapono nei ki te ingoa o te Tama a te Atua. (aiōnios g166) 14 Ko to tatou maia ano tenei ki a ia, na ki te inoia e tatou tetahi mea i a ia, tana i pai ai, ka whakarongo mai ia ki a tatou: 15 Ki te mea hoki ka matau tatou e whakarongo ana ia ki ta tatou e inoi ai, ka matau tatou kei a tatou nga mea i inoia e tatou i a ia. 16 Ki te mea ka kite tetahi i tona teina e hara ana, haunga te hara e mate ai ia, me inoi ia, a e homai he ora ki a ia mo te hunga ehara nei to ratou i te hara e mate ai. Tera ano te hara e mate ai: e kore ahau e mea kia inoi ia mo tera. 17 He hara nga he katoa: tenei ano tetahi hara ehara nei i te mea e mate ai. 18 E matau ana tatou, na, ko te tangata kua whanau ai te Atua kahore e hara; engari ka tiaki te tangata kua whanau i te Atua i a ia ano, e kore hoki te wairua kino e pa ki a ia. 19 E matau ana tatou no te Atua tatou, kei te takoto hoki te ao katoa i roto i te wairua kino. 20 Na e matau ana ano tatou kua tae mai te Tama a te Atua, kua homai e ia ki a tatou he matauranga, kia mohio ai tatou ki a ia, ki te mea pono; kei roto ano hoki tatou i a ia, i te mea pono, ara i tana Tama, i a Ihu Karaiti. Ko te Atua pono tenei, ko te ora tonu. (aiōnios g166) 21 E aku tamariki nonohi, kia tupato koutou ki nga whakapakoko. Amine.

2 Hoani

1 Na te kaumatau ki te wahine rangatira whiriwhiri ratou ko ana tamariki, e arohatia ponotia nei e ahau; ehara i te mea e ahau anake, engari e nga tangata katoa kua matau ki te pono: **2** He whakaaro hoki ki te pono e mau nei i roto i a tatou, a e mau ano ki a tatou ake ake: (aiōn g165) **3** Kia tau ki a koutou te aroha noa, te mahi tohu, me te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na te Ariki hoki, na Ihu Karaiti, na te Tama a te Matua, i runga ano i te pono, i te aroha. **4** Hari pu ahau noku i kite i etahi o au tamariki e haere ana i runga i te pono, e whakarite ana i te ture kua homai ki a tatou e te Matua. **5** Na, tenei ano taku kupu ki a koe, e tai, ehara i te ture hou taku e tuhituhi atu nei ki a koe, engari ko tera i a tatou no te timatanga, kia aroha tatou tetahi ki tetahi. **6** Ko te aroha hoki tenei, kia haere tatou i runga i ana ture. Ko te ture ano tenei, kia rite ki ta koutou i rongo ai i te timatanga, hei runga i tera he haerenga mo koutou. **7** He tokomaha hoki te hunga whakapohehe kua tae mai ki te ao, kahore nei i whakaae i haere mai a Ihu Karaiti i te kikokiko. Ko te kaiwhakapohehe tenei, ko te anatikaraiti. **8** Kia whai whakaaro ki a koutou ano, kei maumauria a tatou mahi, engari kia tino nui te utu e riro i a tatou. **9** Ko te tangata e poka ke ana, kahore nei e mau ki te ako a te Karaiti, kahore te Atua i a ia: ko te tangata e mau ana ki te ako a te Karaiti, kei tenei te Matua me te Tama. **10** Ki te tae atu tetahi ki a koutou, ki te kore tenei ako e kawea e ia, kaua ia e puritia ki te whare, kaua ano hoki e oha ki a ia: **11** Ki te oha hoki etahi ki a ia, ka uru ia ki ana mahi kino. **12** He maha nga mea hei tuhituhinga atu maku ki a koutou, heoi kihai ahau i pai kia tuhia atu ki te pepa, ki te mangumangu: engari e mea ana ahau tera ahau e haere atu ki a koutou, a ka korero atu, he mangai, he mangai, kia tino nui ai to tatou hari. **13** Tenei te oha atu nei ki a koe nga tamariki a tou teina whiriwhiri. Amine.

3 Hoani

1 Na te kaumatua ki a Kaiu, ki te hoa aroha, ki taku e aroha atu nei i runga i te pono. **2** E te hoa aroha, nui atu i nga mea katoa taku inoi kia kake koe ki te pai, kia ora, kia pera ano me tou wairua kua kake ki te pai. **3** Hari pu hoki ahau i nga teina i haere mai nei, i whakaatu mai i te pono i roto i a koe, ara i tau haere i runga i te pono. **4** Kahore oku hari e nui atu ana i tenei, ara kia rongo ahau e haere ana aku tamariki i runga i te pono. **5** E te hoa aroha, pono tonu tau mahi e mea na koe mo nga teina, mo nga tangata iwi ke ano hoki; **6** E whakaatu na i tou aroha i te aroaro o te hahi: na kia rite ki ta te Atua tau kawe i a ratou, a ka pai tau mahi: **7** He whakaaro hoki ki tona ingoa i haere atu ai ratou, kihai ano i riro i a ratou tetahi mea a nga Tauwi. **8** Koia i tika ai kia whakamanuhiri tatou i nga tangata penei, kia ai hoki tatou hei hoa mahi mo te pono. **9** I tuhituhi atu ahau ki te hahi: otira kahore matou e manakohia mai e Rioterepi, ko tana hoki e pai ai ko ia kia meinga hei tuatahi mo ratou. **10** Mo konei ki te haere atu ahau, ka whakamahara ahau i ana mahi e mea nei ia, ki te kino o ana kupu i a ia e komeme mai nei mo matou; kahore hoki tana i mutu i konei, kahore ia e manako ki nga teina, e riria ana hoki e ia nga tangata e pai ana kia pera, e peia ana i roto i te hahi. **11** E te hoa aroha, kaua e arumia te kino, engari te pai. Ko te tangata e mahi pai ana, no te Atua ia: tena ko te kaimahi i te kino, kahore ano ia kia kite i te Atua. **12** E korerotia paitia ana a Rimitiriu e te katoa, e te pono ano hoki: ae ra ko matou ano etahi hei kaiwhakaatu; e mohio ana koutou he pono ta matou whakaatu. **13** He maha nga mea hei tuhituhinga atu maku, otira e kore ahau e pai kia tuhituhi atu ki a koe ki te mangumangu, ki te pene: **14** E mea ana hoki ahau tera ahau e kite wawe i a koe, a e korero taua, he mangai, he mangai. Kia tau te rangimarie ki a koe. Tenei nga hoa aroha te oha atu nei ki a koe. Oha atu ki nga hoa aroha me te whakahua ano i te ingoa o tera, o tera.

Hura

1 Na Hura, he pononga na Ihu Karaiti, he teina no Hemi, ki te hunga kua oti te whakatapu e te Atua Matua, he mea tiaki i roto i a Ihu Karaiti, he hunga karanga: **2** Kia whakanuia ki a koutou te mahi tohu, te rangimarie me te aroha. **3** E nga hoa aroha, i ahau e takare tonu ana ki te tuhituhi ki a koutou mo to tatou whakaoranga tahi, i mea ahau me tuhituhi ki a koutou, me whakahauhau kia kaha te tohe ki te whakapono kua oti nei te tuku mai ki te hunga tapu. **4** Kua tomo puku mai hoki etahi tangata, ko era ano i tuhituhia i mua mo tenei whakataunga he, he hunga karakiakore, e whakaputa ke ana ratou i te aroha noa o to tatou Atua hei mea mo nga hiahia taikaha, a whakakahore ana ratou ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti, ko ia anake to tatou Ariki. **5** Na, e mea ana ahau kia whakamaharatia koutou, kua matau noa ake ano ia koutou ki tenei, i whakaorangia mai e te Ariki te iwi i te whenua o Ihipa, muri iho whakangaromia ana e ia te hunga kihai nei i whakapono. **6** Na, ko nga anahera, kihai nei i mau ki to ratou ake rohe, heoi whakarere ana to ratou nohoanga ake, kua waiho e ia i raro i te pouri, mau tonu te here ki nga mekameka, mo te whakawa o te ra nui. (aiōnios g126) **7** Ka rite ki Horoma, ki Komora, ki nga pa hoki i tata ki reira, i pera me enei, te moepuku, te whai i nga kikokiko ke; kua waiho ratou hei tohu, pangia ana ratou e te whiu, ara e te ahi ka tonu. (aiōnios g166) **8** Ko ta tenei hunga moemoea ano hoki tena; e whakapoke ana i te kikokiko, e whakahawea ana ki te kawanatangata, e korero kino ana ki nga rangatira. **9** Ko Mikaera ia, ko te tino anahera, i ta raua ngangautanga ko te rewera, i a ia e tohe ana ki te tinana o Mohi, kihai i tae tona aro ki te kupu kanga i te whakawakanga; i mea kau ia, Ma te Ariki koe e riri. **10** Ko enei ia, e korerotia kinotia ana e ratou nga mea kahore nei ratou i matau; na, ko nga mea e matauria noatia ake nei e ratou pera i nga kararehe whakaarokore, he iho ratou i aua mea. **11** Aue te mate mo ratou! kua haere nei hoki ratou i te ara o Kaina, kua torere rawa hoki ki te he, ara ki to Paraama utu, na ko to Koraha totohe hei whakangaromanga mo ratou. **12** He toka moana ratou i roto i a koutou hakari aroha, i a ratou e hakari tahi ana me koutou, he hepara e whangai ana i a ratou ano, kahore hoki e matakutu; he kapua waikore e akina ana e nga hau; he rakau kua ngahoro nei nga rau, he mea huakore, ka rua nei nga matenga, he mea kua unuhia ake i nga pakiaaka; **13** He ngaru pua no te moana, e whakatutu ana i te huka o to ratou whakama; he whetu atiutiu noa, pouri kerekere te wahi kua rite mo ratou mo ake tonu atu. (aiōn g165) **14** I poropititia ano hoki enei e Enoka, e te tuawhiti i muri i Arama, i a ia i mea, Na, kei te haere mai te Ariki me nga mano tini o tana hunga tapu, **15** Kia whakaritea he whakawa mo nga tangata katoa, kia riria hoki te hunga karakiakore o ratou mo a ratou mahi takahi i te karakia katoa, i he ai ratou ki te karakia, mo nga kupu pakeke katoa i korerotia e te hunga hara, e te hunga karakiakore, mon a. **16** He hunga amuamu ratou, he kowhetewhete, e haere ana i runga i o ratou hiahia ake, tetere rawa ano hoki nga kupu e korero nei o ratou mangai, he hunga whakapai kanohi ratou, he mea kia riro ai he mea ma ratou. **17** E nga hoa aroha, kia mahara koutou ki nga kupu i korerotia i mua e nga apotoro a to tatou Ariki, a Ihu Karaiti; **18** I mea hoki ratou ki a koutou, Tera e puta mai te hunga whakamanumanu a te wa whakamutunga, e haere ana i runga i o ratou hiahia karakiakore. **19** Na enei nga titorehangā, he hunga hiahia hoki ki te kikokiko kahore nei i a ratou te Wairua. **20** Ko koutou ia, e nga hoa aroha, hanga ake koutou hei whare ki runga ki to koutou whakapono tapu rawa, me te inoi ano i roto i te Wairua Tapu, **21** Me te tiaki ano i a koutou i runga i te aroha o te Atua, me te tatarī ano ki te mahi tohu a to tatou Ariki, a Ihu Karaiti, a te ora tonu ra ano. (aiōnios g166) **22** Ko etahi ano tohungia, e ruarua tonu nei nga whakaaro. **23** Ko etahi me whakaora, ka to mai i roto i te kapura; a ko etahi tohungia i runga i te matakutu; me te weriweri rawa ki te kakahu i poke i te kikokiko. **24** Na, ki te mea kaha ki te tiaki i a koutou kei hinga, ki te whakatu hoki i a koutou ki te aroaro o tona kororia, he mea kohakore i runga i te hari whakaharaha, **25** Ki a ia, ko ia anake nei te Atua, ki to tatou Kaiwhakaora, i roto i a ihu Karaiti, i to tatou Ariki, waiho atu i a ia te kororia, te nui, te kaha, te mana, i mua atu o nga wa katoa, aianei, a ake ake. Amine. (aiōn g165)

Whakakitenga

1 Ko te whakakitenga a Ihu Karaiti, i homai nei e te Atua ki a ia, kia whakapuakina ki ana pononga nga mea meake nei rite; na whakaaturia mai ana e ia, ara e tana anahera i tonoa mai e ia, ki tana pononga, ki a Hoani: **2** Ko ia nei te pono o te kupu a te Atua, o te whakaaturanga hoki a Ihu Karaiti, ara o nga mea katoa i kite ai ia. **3** Ka hari te tangata e titiro ana i te pukapuka, me te hunga ano hoki e whakarongo ana ki nga kupu o te poropititanga, e pupuri ana hoki i nga mea kua oti te tuhituhi ki reira: kua tata hoki te taima. **4** Na Hoani ki nga hahi e whitu i Ahia: Kia tau ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea nana e ora nei ia, i mua ano ia, a kei te haere mai ano; he mea hoki na nga Wairua e whitu i mua i tona torona; **5** He mea ano na Ihu Karaiti, na te kaiwhakaatu pono, ko ia nei te putanga matamua o te hunga mate, te rangatira o nga kingi o te whenua. Ki a ia, i arohaina nei tatou e ia, i horoia ano hoki o tatou hara ki ona toto, **6** A meinga ana tatou e ia hei kingi, hei tohunga ki te Atua, ara ki tona Matua; waiho atu ki a ia te kororia me te kaha ake tonu atu. Amine. (aiōn g165) **7** Tenei ia te haere mai nei me nga kapua, e kite hoki i a ia nga kanohi katoa, me te hunga hoki i wero i a ia: ka aue ano hoki nga hapu katoa o te whenua ki a ia. Ae, Amine. **8** Ko ahau te Arepa, te Omeka, te timatanga, te whakamutunga, e ai ta te Ariki, e ora nei, i mua ano ia, a kei te haere mai ano, ko te Kaha Rawa nei ia. **9** Ko ahau tenei, ko Hoani, ko to koutou tuakana, kua uru tahi nei ki te tukinotanga, ki te rangatiratanga ano hoki, ki te manawanui kei roto i a Ihu, i te motu ahau e huaina nei ko Patamo, he mea hoki mo te kupu a te Atua, mo te whakaatu hoki i a Ihu. **10** I te Wairua ahau i te ra o te Ariki, a ka rongo ahau i te reo nui i muri i ahau, me te mea no te tetere, **11** E mea ana, Tuhituhia ki te pukapuka tau e kite nei, tukua atu hoki ki nga hahi e whitu i Ahia; ki Epeha, ki hamurana, ki Perekamu, ki Taiataira, ki Harariha, ki Parerepia, ki Raorikia. **12** Na ka tahuri ake ahau kia kite i te reo i korero nei ki ahau. A, i taku tahuritanga ake, ka kite ahau i nga turanga rama koura e whitu; **13** A i waenganui o nga turanga rama ko tetahi e rite ana ki te Tama a te tangata, ko tona kakahu tatu noa ki nga waewae, he mea whitiki te uma ki te whitiki koura; **14** A ko tona matenga me nga makawea ma

tonu, ano he wuuru ma, he hukarere; ko ona kanohi, ano he mura ahi; **15** A ko ona waewae rite tonu ki te parahi pai, ano e ka ana i roto i te oumu; ko tona reo, ano ko te tangi a nga wai maha. **16** E whitu hoki nga whetu i tona ringa matau: a i puta mai i tona mangai he hoari matarua, he mea koi: ko tona kanohi, ano kei te ra ina kaha te whiti mai. **17** A, no toku kitenga i a ia, hinga ana ahau ki ona waewae, ano he tangata kua mate. Na ka whakapangia mai e ia tona ringaringa matau ki ahau, ka mea ki ahau, Kaua e mataku; ko ahau te tuatahi, te whakamutunga: **18** Ko ahau te Mea Ora; i mate hoki ahau i mua, na, e ora nei a ake tonu atu, kei ahau ano nga ki o te mate raua ko te reinga. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Na reira tuhituhia nga mea kua kite nei koe, nga mea onaianei nei, me nga mea e puta mai a muri ake nei; **20** Ko te mea ngaro, ko nga whetu e whitu i kite nei koe i toku matau, me nga turanga rama koura e whitu. Ko nga whetu e whitu, ko nga anahera o nga hahi e whitu: ko nga turanga rama e whitu, ko nga hahi e whitu.

2 Tuhituhia atu ki te anahera o te hahi i Epeha; Ko nga kupu enei a te kaipupuri i nga whetu e whitu i tona matau, e haereere ana i waenganui o nga turanga rama koura e whitu; **2** Ka matau ahau ki au mahi, ki tou uaua, ki tou manawanui, e kore hoki koe e ata hanga ki te hunga kino: kua whakamatautauria hoki e koe te hunga e mea nei he apotoro ratou, a ehara, kua mau i a koe he hunga teka ratou: **3** I whakamanawanui koe, i mahi tonu, ahakoa pehia, he whakaaro ki toku ingoa, kahore hoki i hoha. **4** Otira he mea ano taku ki a koe, kua whakarerea e koe tou aroha tuatahi. **5** Na, kia mahara ki te wahi i taka iho ai koe, ripeneta, mahia hoki nga mahi o mua; ki te kahore, ka hohoro toku haere atu ki a koe, ka nekehia atu e ahau tou turanga rama i tona wahi, ki te kore koe e ripeneta. **6** Ko tenei ia tau na, e kino ana koe ki nga hanga a nga Nikoraiti, e kinongia nei hoki e ahau. **7** Ko te tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi: Ko te tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e ahau mana e kai to te rakau o te ora, e tu ana i waenganui o te Paraiha o te Atua. **8** Tuhituhia atu hoki ki te anahera o te hahi i Hamurana; Ko nga kupu enei a te tuatahi, a te whakamutunga, i mate nei, a kua ora ano: **9** Ka matau ahau ki tou tukinotanga, ki tou rawakoretanga; engari he whai rawa tonu koe; e matau ana ano ahau ki nga hahani

a te hunga e mea nei he Hurai ratou, a ehara, engari roto ki te whiu taimaha, mehemea kahore ratou e ko te whakamenenga ratou a Hatana. 10 Kaua e wehi ripeneta ki a ratou mahi. 23 Ka whakamatea hoki e ki nga mamae meake nei pa ki a koe; na, tera e maka ahau ana tamariki kia mate rawa; a ka matau nga etahi o koutou e te rewera ki te whare herehere, kia hahi katoa ko ahau te kairapu i ta nga whatumanawa, whakamatautauria ai koutou; a ka whakamamaetia i ta nga ngakau: ka rite hoki ki a koutou mahi taku e koutou kotahi tekau nga ra. Kia pono koe a mate noa, hoatu ai ki tenei, ki tenei o koutou. 24 Ko taku kupu a maku e hoatu ki a koe te k araua o te ora. 11 Ko te ia tenei ki a koutou, ki era atu hoki i Taiataira, ki te tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e hunga kahore nei i a ratou tenei ako, kahore ano kia mea nei ki nga hahi; Ko te tangata i a ia te wikitoria, e matau ki nga mea hohonu a Hatana, ki ta ratou e kore ia e he i te matenga tuarua. 12 Tuhituhi atu hoki korero nei; E kore e whakawaha e ahau tetahi atu ki te anahera o te hahi i Perekamu; Ko nga kupu enei mea taimaha ki a koutou. 25 Ko te mea ia i a koutou, a te kaimau i te hoari koi, i te mea matarua; 13 Ka puritia kia mau kia tae atu ra ano ahau. 26 Na, ko te matau ahau ki te wahi e noho na koe, ko te wahi ia i tangata i a ia te wikitoria, ko te tangata hoki e puritia te torona o Hatana: e mau ana hoki koe ki toku ingoa, e ia aku mahi taea noatia te mutunga, maku e hoatu kahore hoki koe i whakakahore ki toku whakapono, i ki a ia he mana rangatira ki nga tauwi: 27 He rino nga ra i ara i taku kaiwhakaatu pono, i a Anatipa, i hoki te tokotoko e whakahaere tikanga ai ia mo ratou, whakamatea nei i roto i a kouto u i te wahi e noho na ka pera i nga oko a te kaipokepoke paru, ka pakaru a Hatana. 14 Tenei ia ETAHI MEA AKU KI A KOE, ririki; ka rite ki ta toku matua i homai ai ki ahau: 28 A NO TE MEA KEI A KOE TE HUNGA E MAU ANA KI ka hoatu e ahau ki a ia te whetu o te ata. 29 Ko te TE AKO A Paraama, nana nei i whakaako a Paraka tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e ki te maka tutukitanga waewae ki te aroaro o nga mea nei ki nga hahi.

tama a lharaira, i kai ai ratou i nga mea i patua ma te whakapakoko, i moe puku ai hoki. 15 Kei a koe ano hoki te hunga e mau ana ki te ako a nga Nikoraiti, pera ano. 16 No reira, ripeneta; na ki te kahore, ka hohoro toku haere atu ki a koe, a ka whawhaitia ratou e ahau ki te hoari a toku mangai. 17 Ko te tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi; Ko te tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e ahau te mana huna, ka hoatu ano e ahau ki a ia he kohatu ma, me te ingoa hou, he mea tuhituhi ki te kohatu, e kore n ei e matauria e tetahi, ko te tangata anake e whiwhi ana. 18 Tuhituhi atu hoki ki te anahera o te hahi i Taiataira; Ko nga kupu enei a te Tama a te Atua, ko ona kanohi nei me te mea he mura ahi, ona waewae rite tonu ki te parahi paiata; 19 E matau ana ahau ki au mahi, ki tou aroha, ki tau mahi minita, ki tou whakapono, ki tou manawanui, a nui atu au mahi o muri nei i nga mea o mua. 20 Tenei ano ia etahi mea aku ki a koe, no te mea e tukua ana e koe taua wahine a letepere, e mea nei he poropiti ia; kei te whakaako, kei te kukume i aku pononga kia moepuku, kia kai ano hoki i nga mea e patua ana ma nga whakapakoko. 21 A i hoatu e ahau ki a ia he taima e ripeneta ai ia; otira kahore ia e pai kia ripeneta i tana moepuku. 22 Na, ka maka ia e ahau ki tetahi moenga, me te hunga e puremu ana ki a ia, ki

3 Tuhituhi atu hoki ki te anahera o te hahi i Harariha; Ko nga kupu ana, kei a ia nei nga Wairua e whitu o te Atua, me nga whetu e whitu; Ka matau ahau ki au mahi, na he ingoa tou, e ora ana koe, heoi he tupapaku ano koe. 2 Kia mataara, whakaukia nga mea e toe nei, ka tata nei te mate; kahore hoki ahau i kite i au mahi kia tino rite ki te aroaro o toku Atua. 3 Kia mahara ra ki te rironga o nga mea i a koe, ki au i rongo ai, a puritia, ripeneta hoki. Na ki te kore koe e mataara, ka tae atu ahau ki a koe, ano he tahae; e kore hoki koe e matau ki te haora e tae atu ai ahau ki a koe. 4 Tena ano kei a koe etahi ingoa ouou nei i Harariha, kahore nei i poke o ratou kakahu; ka haereere tahi ena me ahau, he ma nga kakahu; no te mea he pai ratou. 5 Ko te tangata i a ia te wikitoria, ka whakakahuria ia ki te kakahu ma; e kore ano hoki e ukuia e ahau tona ingoa i te pukapuka o te ora, a ka whakaaetia e ahau tona ingoa ki te aroaro o toku Matua, ki te aroaro ano hoki o ana anahera. 6 Ko te tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi. 7 Tuhituhi atu hoki ki te anahera o te hahi i Pirarerepia; Ko nga kupu enei a te tapu, a te pono, kei a ia nei te ki o Rawiri, ko ia hei whakapuare, a kahore tetahi hei tutaki; mana hoki e tutaki a kahore tetahi hei whakapuare; 8 E

matau ana ahau ki au mahi: na, kua hoatu e ahau ahau i ahau nei te wikitoria, kua noho ki te taha o ki tou aroaro he tatau puare, e kore nei e taea te toku Matua i runga i tona torona. 22 Ko te tangata he tutaki e tetahi: he kaha hoki tou, he mea iti nei, kua taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki puritia ano e koe taku kupu, kahore ano hoki koe i nga hahi.

whakakahore ki toku ingoa. 9 Na, maku e mea te hunga o te whakamenenga a Hatana, e mea nei he Hurai ratou, a ehara, he teka hoki na ratou; na, maku ratou e mea kia haere mai, kia koropiko ki mua i ou waewae, a kia matau kua arohaina koe e ahau. 10 No te mea kua puritia e koe te kupu o taku manawanui, waihoki ka puritia koe e ahau i te haora o te whakamatautauranga, i taua haora meake nei puta ki te ao katoa, hei whakamatautau i te hunga e noho ana i te whenua. 11 Ka hohoro toku haere atu: kia mau ki tau, kei tangohia tou karauna e tetahi. 12 Ko te tangata i a ia te wikitoria, maku ia e mea hei pou i roto i te whare o toku Atua, a e kore ia e haere atu i kona ki waho a muri atu; maku hoki e tuhituhi ki runga ki a ia te ingoa o toku Atua, te ingoa hoki o te pa o toku Atua, o Hiruharam a hou, ka heke iho nei i te rangi i toku Atua, me toku ingoa hou ano hoki. 13 Ko te tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi. 14 Tuhituhi atu hoki ki te anahera o te hahi i Raorikia; Ko nga kupu enei a te Amine, a te kaiwhakaatu pono, tika, a te timatanga o ta te Atua hanganga; 15 E matau ana ahau ki au mahi, ehara koe i te matao, ehara koe i te wera: ka pai ahau me i matao koe, me i wera ranei. 16 Heoi, i te mea he mahanahana kau koe, ehara i te matao, ehara i te wera, ka ruakina atu koe e ahau i roto i toku mangai. 17 No te mea e ki ana koe, Kua whai taonga ahau, kua tini aku rawa, kahore hoki tetahi mea e matea ana e ahau; kahore hoki e matau he waikorohuhu noa iho koe, he he noa iho, he rawakore, he matapo, he mea kakahukore: 18 Ko taku kupu tenei ki a koe, kia hokona e koe i ahau he koura kua oti te tahu ki te ahi, kia whai rawa ai koe; he kakahu ma hoki, hei kakahu ki a koe, kia kaua ai e kitea te whakama o tou tunga kautanga; he rongoa hoki hei pani ki ou kanohi, kia kite ai koe. 19 Ko aku e aroha nei, ka riria e ahau, ka whiuia; na, kia ngakau nui koe, ripeneta hoki. 20 Na, tenei ahau te tu nei i te tatau, te patukituki nei: ki te whakarongo tetahi ki toku reo, a ka uaki i te tatau, ka tomo atu ahau ki a ia, hei hoa kai mona, ko ia hoki hei hoa kai moku. 21 Ko te tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e ahau ki a ia kia noho ki toku taha ki runga ki toku torona, penei me

4 Muri iho i enei mea ka kite ahau, na, he tatau kua oti te whakapuare i te rangi, a ko te reo tuatahi i rongo ai ahau me te mea he reo no tetahi tetere e ki mai ana ki ahau, e mea ana, Haere mai ki runga nei, a ka whakakitea e ahau ki a koe nga me a kua takoto mo muri i enei. 2 I reira pu ano kua nohoia ahau e te Wairua: na, he torona kua tu ki te rangi, a ko tetahi i runga i te torona e noho ana; 3 A ko tera i noho ra rite tonu ki te titiro atu ki te kohatu hahapa, ki te harariu: he aniwaniwa hoki i nga taha katoa o te torona, ko te ahua ki te titiro atu kei to te emerara. 4 Na i nga taha katoa o te torona etahi torona e rua tekau ma wha: a ka kite ahau i runga i nga torona ko nga kaumatua e rua tekau ma wha e noho ana, he mea whakakakahu ki te kakahu ma; he karauna koura i runga i o ratou matenga. 5 Na ka puta mai i roto i te torona he uira, he reo, he whatitiri. A tera nga rama ahi e whitu e ka ana i mua i te torona; ko nga Wairua e whitu enei o te Atua; 6 I mua i te torona ano he moana karaihe, te rite kei te haupapa: a i waenganui o te torona, i nga taha katoa ano o te torona, ko nga mea ora e wha, kapi tonu a mua, a muri o ratou i te kanohi. 7 Ko te tuatahi o nga mea ora i rite ki te raiona, ko te tuarua o nga mea ora i rite ki te kuao kau, ko te mata o te tuatoru o nga mea ora i rite ki to te tangata, a ko te tuawha o nga mea ora i rite ki te ekara e rere ana. 8 Na, ko aua mea ora e wha, he parirau o ratou, e ono o tena, o tena, i nga taha katoa; ki tonu hoki a roto o ratou me nga taha i te kanohi: a kahore he tanga i te ao, i te po, he mea tonu ta ratou, Tapu, tapu, tapu, te Ariki, te Atua Kaha Rawa, i mua nei ia, tenei ano inaiane, a e haere mai nei. 9 A i te mea ka hoatu e nga mea ora te kororia, te honore, te whakawhetai ki tera e noho ana i runga i te torona, e ora ana ake ake, (aiōn g165) 10 Ka hinga iho nga kaumatua e rua tekau ma wha ki te aroaro o tera e noho ra i runga i te torona, na ka koropiko ki a ia e ora tonu nei ake ake, ka panga hoki i o ratou karauna ki mua o te torona, ka mea, (aiōn g165) 11 Tika tonu, e te Ariki, kia riro i a koe te kororia, me te honore, me te kaha: nau hoki i hanga nga mea katoa, a nau i pai i takoto ai aua mea, i hanga ai.

5 A i kite ano ahau i te ringa matau o tera e noho ra runga i te torona, he pukapuka kua oti te tuhituhi a roto, a tua hoki, he mea hiri ki nga hiri e whitu. **2** A i kite ahau i tetahi anahera kaha e karanga ana, he nui te reo, Ko wai e tika ana hei whakatuwhera i te pukapuka, hei wawahi i ona hiri? **3** A kihai i taea e tetahi i te rangi, i te whenua ranei, i raro ranei i te whenua, te whewhera i te pukapuka, te titiro ranei ki reira. **4** Na nui atu toku tangi, no te mea kihai i kitea tetahi e tika ana hei whewhera i te pukapuka, hei titiro iho ranei ki reira: **5** Na ka mea mai tetahi o nga kaumatau ki ahau, Kaua e tangi, na, kua riro te wikitoria i te Raiona o te hapu o Hura, i te Putake o Rawiri, mana e whakatuwhera te pukapuka, e wawahi ona hiri e whitu. **6** A i kite ano ahau, na, i waenganui o te torona, o nga mea ora hoki e wha, i waenganui ano hoki o nga kaumatau, he Reme e tu ana, te ahua kei to te mea i whakamatea, e whitu ona haona, e whitu nga kanohi; ko nga Wairua e whitu enei o te Atua, kua tonoa nei puta noa i te ao. **7** Na ka haere atu ia, ka tango i te pukapuka i roto i te matau o tera e noho ra i runga i te torona. **8** A, no ka tango ia i te pukapuka, ka hinga iho nga mea ora e wha, me nga kaumatau e rua tekau ma wha, ki te aroaro o te Reme, he hapa i tetahi, i tetahi o ratou, me nga oko koura ki tonu i nga mea kakara, ko nga inoi era a te hunga tapu. **9** Na ka waiata ratou i te waiata hou, ka mea, Pai tonu koe hei tango i te pukapuka, hei wahi i ona hiri: i whakamatea hoki koe, a hokona ana matou e koe hei hunga ma te Atua ki ou toto, i roto i nga hapu, i nga reo, i nga huihuinga tangata, i nga i wi katoa; **10** A meinga ana ratou e koe hei kingi, hei tohunga ki to matou Atua: ka kingi ano ratou ki runga ki te whenua. **11** Na i kite ahau, i rongo hoki ahau i te reo o nga anahera maha i nga taha katoa o te torona, o nga mea ora hoki, o nga kaumatau: na ko to ratou tokomaha kei nga mano tekau mano tekau, me nga mano mano; **12** Nui atu to ratou reo ki te mea mai, Pai tonu te Reme i whakamatea hei tango i te kaha, i te taonga, i te matauranga, i te mana, i te honore, i te kororia, i te whakapai. **13** I rongo ano ahau ki nga mea hanga katoa o te rangi, o te whenua, i raro ano hoki i te whenua, ki era hoki i te moana, ki nga mea katoa o reira, e mea ana, Waiho atu i tenei e noho nei i runga i te torona, i te Reme hoki, te whakapai, te honore, te kororia, te kaha a ake ake. (aiōn g165) **14**

Na ka mea nga mea ora e wha, Amine. A ka hinga iho nga kaumatau, ka koropiko.

6 A i kite ahau i te wahanga o tetahi o nga hiri e te Reme, i rongo hoki i tetahi o nga mea ora e wha e mea mai ana, ano he reo whatitiri, Haere mai. **2** I kite ano ahau, na, he hoihoi ma: a ko te tangata e noho ana i runga he kopere tana; a ka hoatu he karauna ki a ia: a haere atu ana ia i runga i te wikitoria ki te wikitoria. **3** A i tana wahanga i te rua o nga hiri ka rongo ahau i te rua o nga mea ora e mea ana, Haere mai. **4** Na ka puta mai tetahi hoiho ano, he hoiho whero: a i hoatu ki te kainoho i runga kia tangohia atu e ia te rangimarie i runga i te whenua, kia patu ai ratou tetahi i tetahi: i hoatu ano hoki he hoari nui ki a ia. **5** A i tana wahanga i te toru o nga hiri ka rongo ahau i te toru o nga mea ora e mea ana, Haere mai. A i kite ahau, na, he hoiho mangu; me te kainoho i runga he pauna taimaha tana kei tona ringaringa. **6** A ka rongo ahau i te reo, ano i waenganui o nga mea ora e wha, e mea ana, He kuata witi mo te pene, e toru kuata parei mo te pene; kei kino hoki tau mahi ki te hinu, ki te waina. **7** A i tana wahanga i te wha o nga hiri, ka rongo ahau i te reo o te wha o nga mea ora, e mea ana, Haere mai. **8** A ka kite ahau, na, he hoiho ha ma: a ko te kainoho i runga, tona ingoa ko te Mate, me te aru ano te Reinga i a ia. Na i hoatu ki a raua te tikanga ki te tuawha o nga wahi o te whenua, kia whakamatea ki te hoari, ki te matekai, ki te mate turoro, ki nga kararehe hoki o te whenua. (Hadēs g86) **9** A i tana wahanga i te rima o nga hiri, ka kitea e ahau i raro i te aata nga wairua o te hunga i whakamatea mo te kupu a te Atua, mo ta ratou whakaatu hoki: **10** Nui atu to ratou reo ki te karanga, ki te mea, Kia pehea te roa, e te Ariki, e te tapu, e te pono, a kore ana koe e whakawa, e rapu utu mo o matou toto, i te hunga e noho ana i runga i te whenua? **11** A i hoatu he kakahu ma ki tenei, ki tenei o ratou; a i kiia atu ki a ratou, kia okioki ratou he wa iti nei, kia rite ra ano o ratou hoa pononga me o ratou teina, i meinga nei kia patua, kia peratia me ratou. **12** A ka kite ahau i tana wahanga i te ono o nga hiri, na, ko te ru nui; a ka mangu te ra ano he kakahu taratarā, puhuruhuru, a ko te marama pena katoa i te toto; **13** A ka taka iho nga whetu o te rangi, ano he pikī e whakangahoro nei i ona hua koriri, ina rurea ia i te hau nui. **14** Na ka tahia atu te rangi me te

pukapuka e whakakopaia ana; a ka nekehia atu nga ko nga anahera katoa e tu ana i nga taha katoa o te maunga katoa me nga motu i o ratou turanga. 15 torona, i nga taha hoki o nga kaumatua, o nga mea Na, ko nga kingi o te whenua, ko nga tangata nunui, ora e wha; a ka tapapa ratou ki mua i te torona, ka ko nga tangata taonga, ko nga rangatira mano, ko koropiko ki te Atua, 12 Me te ki ake ano, Amine: Ko nga tangata kaha, ko nga pononga katoa, me nga te whakapai, ko te kororia, ko te matauranga, ko te rangatira katoa, piri ana ratou ki roto ki nga ana, ki whakawhetai, ko te honore, ko te mana, ko te kaha, nga toka o nga maunga; 16 Me te ki ake ano ratou kei to tatou Atua ake ake. Amine. (aiōn g165) 13 A ka ki nga maunga, ki nga toka, E hinga ki runga ki a oho mai tetahi o nga kaumatua, ka mea mai ki ahau, matou, hei huna i a matou i te kanohi o tera e noho Ko enei i whakakakahuria nei ki nga kakahu ma, ko ra i runga i te torona, i te riri hoki o te Reme: 17 Kua wai ra? a i haere mai ratou i hea? 14 Ano ra ko ahau taea hoki te ra nui o tona riri; a ko wai e tu?

7 Muri iho i enei mea ka kite ahau i nga anahera tokowha, e tu ana i nga pito e wha o te whenua, e pupuri ana i nga hau e wha o te whenua, kia kaua e pupuhi te hau ki runga ki te whenua, kia kaua ki te moana, kia kaua ranei ki runga ki tetahi rakau. 2 I kite ano ahau i tetahi atu anahera e haere ake ana i te rawhiti, i a ia te hiri a te Atua ora; na, nui atu tona reo ki te karanga ki nga anahera tokowha, i tukua nei ma ratou e mea he kino ki te whenua, ki te moana, 3 E mea ana, Kaua e meatia he kino ki te whenua, kaua ki te moana, kaua hoki ki nga rakau; kia hiritia ra ano e matou nga rae o nga pononga a to tatou Atua. 4

A i rongo ahau ki te tokomaha o te hunga i hiritia, kotahi rau e wha tekau ma wha nga mano i hiritia, no nga pu katoa o nga tama a Iharaia. 5 O te pu o Hura kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia: o te pu o Reupena kotahi tekau ma rua nga mano: o te pu o Kara kotahi tekau ma rua nga mano: 6 O te pu o Ahera kotahi tekau ma rua nga mano: o te pu o Nepetarima kotahi tekau ma rua nga mano: o te pu o Manahi kotahi tekau ma rua nga mano: 7 O te pu o Himiona kotahi tekau ma rua nga mano: o te pu o Riawi kotahi tekau ma rua nga mano: o te pu o Hepurona kotahi tekau ma rua nga mano: o te pu o Hohepa kotahi tekau ma rua nga mano: o te pu o Pineamine kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. 9 Muri iho i enei mea ka kite ahau, na, he mano tini, e

8 A i tana wahanga i te whitu o nga hiri, kahore aha i rangona i te rangi me te mea kotahi te hawhe haora. 2 A ka kite ahau i nga anahera tokowhitu e tu ria i te aroaro o te Atua; a e whitu nga tetere i hoatu ki a ratou. 3 A ka haere mai tetahi atu anahera, ka tu ki runga o te aata, he tahu koura tana; a he maha nga whakakakara i hoatu ki a ia, hei tapiri mana ki nga inoi a te hunga tapu katoa ki runga ki te aata koura i mua i te torona. 4 A, ko te paoa o nga whakakakara me o te anahera ki te aroaro o te Atua. 5 A ka mau te anahera ki te tahu whakakakara, ka whakakiā ki te kapura o te aata, panga ana e ia ki te whenua: na Hohepa kotahi tekau ma rua nga mano: o te pu o ko te putanga mai o nga whatitiri, o nga reo, o nga uira, o te ru. 6 Na kua takatu nga anahera tokowhitu i nga tetere e whitu, ka mea ki te whakatangi. 7 Whakatangi ana te anahera tuatahi, na, he whatu nga hapu, no nga huihuinga tangata, no nga reo, e tu tera, he kapura, he toto ano hoki i roto, ka panga ki ana i mua i te torona, i mua hoki i te Reme, he mea te whenua: na kua pau i te ahi te wahi tuatoru o te whakakakahu ki nga kakahu ma, h e nikau hoki ki o whenua, kua pau i te ahi te wahi tuatoru o nga rakau, ratou ringaringa; 10 Nui atu to ratou reo ki te karanga, a pau ake hoki i te ahi nga tarutaru m atomato katoa. ki te mea, Ko te whakaoranga ki to tatou Atua, e 8 A ka whakatangi te rua o nga anahera, na, me te noho nei i runga i te torona, ki te Reme hoki. 11 Na mea he maunga nui tera, e kaia ana e te ahi, kua

maka ki te moana: a ka meinga te wahi tuatoru o te pukupuku rino; a ko te haruru o o ratou pakau, ano moana hei toto; 9 A mate iho te wahi tuatoru o nga ko te haruru o nga hariata, o nga hoipo maha e rere mea hanga i roto i te moana, o nga mea whai ora; ana ki te tatauranga. 10 He hiku o ratou pera i o nga ngaro iho hoki te wahi tuatoru o nga kaipuke. 11 A ka kopiona, he wero hoki: a kei o ratou hiku to ratou whakatangi te toru o nga anahera, na, kua taka iho i kaha ki te whakamamae tangata mo nga marama e te rangi he whetu nui e ka ana, ano he rama, a taka rima. 11 He kingi ano to ratou, ko te anahera o te ana ki te wahi tuatoru o nga awa, ki nga puna hoki o poka torere; ko tona ingoa i te reo Hiperu ko Aparona, nga wai; 11 A ko te ingoa o te whetu ko Taru kawa: a a i te reo Kariki ko Aporiona tona ingoa. (Abyssos g12) ka meinga te wahi tuatoru o nga wai hei taru kawa; 12 Kua pahemo te tuatahi o nga aue; na e rua ake a he tokomaha nga tangata i mate i nga wai, no te nga aue kei te haere mai i muri. 13 Na ka whakatangi mea kua kawa. 12 A ka whakatangi te wha o nga te ono o nga anahera, a ka rongo ahau ki tetahi reo, anahera, na, kua patua te wahi tuatoru o te ra, me te e ahu mai ana i nga haona e wha o te aata koura i wahi tuatoru o te marama, me te wahi tuatoru hoki o te aroaro o te Atua. 14 E mea ana ki te ono o nga nga whetu; kia pouri ai te wahi tuatoru o aua mea, kia anahera, kei a ia nei te tetere, Wetekina nga anahera kore ai e marama te wahi tuatoru o te ra, o te po ano tokowha e here ra i te awa nui, i Uparati. 15 Na ka h oki. 13 A i kite ahau, i rongo hoki i tetahi ekara e wetekina aura anahera tokowha, kua noho rite noa rere ana i waenganui o te rangi, he nui tona reo ki te ake nei mo te haora, me te ra, me te marama, me te mea mai, Aue, aue, aue, te mate mo te hunga e noho tau, e whakamate ai ratou i te wahi tuatoru o nga ana i runga i te whenua, i era reo o te tetere a nga tangata. 16 A ko te tokomaha o nga taua o nga hoia eke hoipo e rua tekau mano nga tekau mano; i rongo hoki ahau ki to ratou tokomaha. 17 Ko taku tenei i kite ai i ahau e titiro matakitae ana, ko nga hoipo me nga kainoho i runga he pukupuku o ratou, ano he ahi, he hakiniti, he whanariki: na, ko nga upoko o nga hoipo, ano he upoko raiona; e puta mai ana hoki i o ratou mangai he kapu ra, he paoa, he whanariki. 18 Na enei mate e toru i patu te wahi tuatoru o nga tangata, na te kapura, na te paoa, na te whanariki, i puta mai i o ratou mangai. 19 Ko te kaha hoki o nga hoipo kei o ratou mangai, kei o ratou waero: ko o ratou waero koia ano kei te nakahi, he upoko o ratou; ko a ratou mea tukino enei. 20 Na, ko era atu tangata, kihai nei i whakamatea e enei mate, kahore ratou i ripeneta ki nga mahi a o ratou ringaringa, kihai hoki i mutu to ratou koropiko ki nga rewera, ki nga whakapakoko koura, hiriwa, parahi, kohatu, rakau ranei; ki nga mea ka hore nei e kite, kahore e rongo, kahore e haereere: 21 Kahore ano hoki ratou i ripeneta ki a ratou kohuru, ki a ratou mahi makutu, ki a ratou moepuku, ki a ratou tahae.

9 A ka whakatangi te rima o nga anahera, a ka kite ahau i tetahi whetu no te rangi kua taka iho ki te whenua: a ka hoatu ki a ia te ki o te poka torere. (Abyssos g12) 2 A uakina ana e ia te poka torere; a ka puta ake he paoa i te poka, ano he paoa no tetahi kapura nui; a pouri iho te ra me te rangi i te paoa o te poka. (Abyssos g12) 3 A ka puta mai i te paoa he mawhitihititi ki runga ki te whenua; i hoatu hoki ki a ratou he kaha, he pera me te kaha o nga kopiona o te whenua. 4 I korerotia hoki ki a ratou kia kaua e kino i a ratou te tarataru o te whenua, tetahi mea matomato ranei, tetahi rakau ranei; ko nga tangata anake kahore nei te hiri a te Atua i o ratou rae. 5 I tukua ano hoki ki a ratou kia kaua e whakamate i era, engari me whakamamae kia rima ra ano nga marama: a ko ta ratou whakamamae kia pera me te whakamamae a te kopiona, ina wero i te tangata. 6 A i aua ra tera nga tangata e rapu i te mate, a e kore rawa e kitea; e hiahia ano ratou kia mate, heoi ka oma te mate i a ratou. 7 Na ko te waihangā o nga mawhitihititi rite tonu ki nga hoipo kua oti te whakanoho mo te pakanga: a i runga i o ratou matenga he mea e rite ana ki nga karauna koura, a ko o ratou kanohi ano he kanohi tangata. 8 He makawe ano to ratou rite tonu ki te makawe wahine, ko o ratou niho me te mea no te raiona. 9 He pukupuku hoki o ratou, ano he

10 A ka kite ahau i tetahi atu anahera kaha e heke iho ana i te rangi, he mea whakakakahu ki te kapua: ko te aniwaniwa i runga i tona matenga, ko tona kanohi rite tonu ki te ra, ona waewae ki te pou kapua: 2 I tona ringaringa hoki tetahi pukapuka nohinohi e tuwhera ana: a ko tona waewae matau e

takahi ana ki te moana, ko tona maui ki te whenua: 3 raua, ko te whakamatenga tenei mona. 6 Kei a raua He nui ano tona reo ki te karanga, ano he raiona e te tikanga mo te kopani i te rangi, kia kaua e ua te ua tangi ana: a i te mea ka karanga ia, ka puaki nga i nga ra o ta raua poropititanga: kei a raua ano te reo o nga whatitiri e whitu. 4 A, no ka puaki nga reo tikanga mo te whakaputa ke i nga wai hei toto, mo te o nga whatitiri e whitu, ka mea ahau ki te tuhituhuhi: patu ano i te whenua ki nga patunga katoa, i nga wa na ka rangona e ahau he reo i te rangi e mea mai e pai ai raua. 7 A, no ka mutu ta raua whakaatu, ka ana ki ahau, Hiritia nga mea kua whakapuakina nei e whawhai ki a raua te kararehe e haere ake ana i roto nga whatitiri e whitu, kaua hoki enei e tuhituhia. 5 i te poka torere, a e taea raua e ia, e whakamatea Na ko te anahera i kitea ra e ahau e tu ana i runga i raua. (Abyssos g12) 8 Ka takoto ano o raua tinana te moana i runga hoki i te whenua, whakaara ana i ki te huarahi o te pa nui, e huaina wairuatia nei ko tona ringa matau ki te rangi, 6 A oatitia ana e ia te Horoma, ko Ihipa, ki te wahi hoki i ripekatia ai o raua Mea ora tonu ake ake, nana nei i hanga te rangi mea, te whenua me ona mea, te moana me ona reo, e nga iwa, e nga hapu, e nga mea, kahore ake he taima: (aiōn g165) 7 Engari i nga kia hoatu ki te urupa. 10 Ka koa hoki ki a raua te whakatangi, ka whakaotia te mea ngaro a te Atua, hunga e noho ana i te whenua, ka harakoa, ka tapae tana rongopai i kauwhau ai ki ana pononga, ki nga taonga tetahi ki tetahi; no te mea i whakamamae enei poropiti. 8 A ka korero ano ki ahau te reo i rongo poropiti tokorua i te hunga e noho ana ki te whenua. ai ahau i te rangi, ka mea, Tikina atu te pukapuka 11 A muri iho i aua ra e toru me te hawhe, ka uru te nohinohi e tuwhera na i te ringaringa o te anahera e manawa ora ki a raua, he mea na te Atua, a ka tu o tu na i runga i te moana, i runga ano i te whenua. raua waewae ki runga; nui atu hoki te wehi i pa ki te 9 Na ka haere ahau ki te anahera, ka mea ki a ia, hunga e titiro ana ki a raua. 12 A ka rongo raua i te Homai ki ahau te pukapuka nohinohi na. Ka mea mai reo nui i te rangi e mea ana ki a raua, Haere ake ia ki ahau, Tangohia, kainga; a ka kawa tou kopu, korua ki konei. Na haere atu ana raua ki te rangi i ka reka ia ki tou mangai, ano he honi. 10 Na ka roto i te kapua; me te matakitaki ano o raua hoariri tango ahau i te pukapuka nohinohi i te ringaringa o ki a raua. 13 I taua haora ano ka puta he ru nui, ka te anahera, kainga ana e ahau; a i reka ano ki toku hinga te wahi whakatekau o te pa; ko nga tangata i mangai, ano he honi: no taku kainga, kua kawa toku mate i taua ru e whitu mano: a ka wehi era atu, a kopu. 11 A ka mea mai ratou ki ahau, Me poropiti ano hoatu ana e ratou he kororia ki te Atua o te rangi. koe mo nga huihuinga tokomaha o nga tangata, o 14 Kua pahemo te rua o nga Aue; na ka hohoro te nga iwi, o nga reo, o nga kingi. toru o nga Aue te haere mai. 15 Na ka whakatangi te 16

11 Na kua homai ki ahau he kakaho e rite ana ki te tokotoko: a ka mea mai tetahi, E ara, ka whanganga i te whare o te Atua, me te aata, me te hunga e koropiko ana i roto. 2 Me whakarerere ia ki waho te marae i te taha ki waho o te whare tapu, kaua tera e whangangatia; kua hoatu hoki ki nga tauiwi: a e takatakahia e ratou te pa tapu, e wha tekau ma rua nga marama. 3 A maku e hoatu he tikanga ki aku kaiwhakaatu tokorua, e poropiti hoki raua, kotahi mano e rua rau e ono tekau nga ra, he taratara ano te kakahu. 4 Ko nga oriwa e rua enei, me nga turanga rama e rua, e tu nei i te aroaro o te Ariki o te whenua. 5 A ki te mea tetahi ki te tukino i a raua, ka puta mai he kapura i o raua mangai, e pau ai o raua hoariri: ki te mea hoki tetahi ki te tukino i a

e whakangaromia ai hoki te hunga e whakangaro ki te whenua, ka whakatoia e ia te wahine nana te nei i te whenua. 19 A i whakapuareta ano te whare tamaiti tane i whanau nei. 14 Na e rua nga pakau o te o te Atua i roto i te rangi, a ka kitea te aaka o tana ekara nui kua hoatu ki te wahine, kia rere ai ia ki te kawenata i roto i tona whare: na, he uira tera, me nga koraha, ki tona kainga, ki reira whangainga ai a taka reo, me nga whatitiri, me te ru, me te whatu nui.

12 Na ka kitea he tohu nui i te rangi; he wahine, ko te ra tona kakahu, ko te marama kei raro i ona waewae, i runga ano i tona matenga ko nga whetu kotahi tekau ma rua hei karaunga: 2 Kua hapu hoki ia, na karanga ana, oke ana, he mamae whanautanga. 3 A ka kitea tetahi atu tohu i te rangi, na, he tarakona nui, he mea whero, e whitu ona mahunga, tekau ona haona, e whitu ano nga karauna i runga i ona mahunga. 4 A e kumea ana e tona hiku te wahi tuatoru o nga whetu o te rangi, maka ana e ia ki te whenua: a ka tu te tarakona i te aroaro o te wahine i mea nei ki te whanau, hei kai i tana tamaiti ina whanau. 5 Na ka whanau te tamaiti a te wahine ra, he tane, ko ia hei whakahaere tikanga mo nga iwi katoa ki te tokotoko rino: na kua kahakina atu tana tamaiti ki te Atua, ki tona torona hoki. 6 A ka oma te wahine ra ki te koraha, kua rite noa ake hoki i te Atua he kainga mona ki reira, ki reira whangainga ai ia, kia taka ra ano nga ra kotahi mano e rua rau e ona tekau. 7 Na he whawhai tera kei te rangi: ko Mikaera ratou ko ana anahera e whawhai ana ki te tarakona; whawhai ana hoki te tarakona ratou ko ana anahera; 8 A kihai ratou i toa; kihai ano hoki to ratou wahi i kitea i te rangi i muri iho. 9 Na ka maka te tarakona nui, te nakahi onamata, e huaina nei ko te Rewera, ko Hatana hoki, e whakapohehe nei i te ao katoa: ka maka ia ki te whenua, a i maka tahitia ana anahera me ia. 10 A ka rongo ahau i te reo nui i te rangi e ki ana, Tenei kua tae mai te whakaoranga, te kaha, me te rangatiratanga o to tatou Atua, me te mana hoki o tana Karaiti: no te mea kua whakataka te kaiwhakapae ki o tatou teina, e whakapae nei ki a ratou i te ao, i te po, i te aroaro o to tatou Atua. 11 Hinga ana ia i a ratou, he meatanga na nga toto o te Reme, na te kupu hoki o ta ratou whakaatu: kihai ratou i aroha ki te ora mo ratou, a mate noa. 12 Kia hari koutou ki tenei, e nga rangi, e te hunga hoki e noho ana i reira. Aue te mate mo te whenua, mo te moana hoki! Kua heke atu hoki ki a koutou te rewhera, nui atu hoki tona riri, no te mea kua matau ia he poto tona taima. 13 A, no ka kite te tarakona kua maka ia

ki te whenua, ka whakatoia e ia te wahine nana te tamaiti tane i whanau nei. 14 Na e rua nga pakau o te ekara nui kua hoatu ki te wahine, kia rere ai ia ki te koraha, ki tona kainga, ki reira whangainga ai a taka noa he taima, etahi taima, me te hawhe taima, kei kitea mai e te nakahi. 15 Na ka whakaruakina mai e te nakahi i tona mangai i muri i te wahine ra he wai, ano he awa, kia kahakina atu ai ia e te awa. 16 A ka awhinatia mai te wahine e te whenua, ka hamama te mangai o te whenua, inumia ake te awa i whakaruakina nei e te tarakona i roto i tona mangai. 17 A riri ana te tarakona ki te wahine; haere ana ia ki te whawhai ki era atu o tana whanau, ki te hunga e pupuri ana i nga ture a te Atua, kei a ratou nei te whakaatu o Ihu Karaiti.

13 Na i te tu ahau i te one o te moana. A ka kite ahau i tetahi kararehe e haere ake ana i te moana, e whitu ona mahunga, tekau nga haona, tekau hoki nga karauna i runga i ona haona, i runga ano i ona mahunga ko te ingoa kohukohu. 2 Rite tonu hoki te kararehe i kite ai ahau ki te reparo, ko ona waewae kei o te pea, ko tona mangai kei te mangai o te raiona; a ka hoatu e te tarakona tona kaha ki a ia, tona torona, me te mana nui. 3 I kite ano ahau i tetahi o ona matenga me te mea kua maru, he mea e mate rawa ai; heoi kua ora ia i tona patunga e mate ai ia: na kei te miharo te ao katoa i muri mai i te kararehe; 4 Na koropiko ana ratou ki te tarakona nana nei i hoatu te mana ki te kararehe: koropiko ana hoki ki te kararehe: i mea ratou, Ko wai te rite ana ki te kararehe? Ko wai te kaha ana ki te whawhai ki a ia? 5 A i hoatu ki a ia he mangai, e korero ana i nga korero nunui, i nga kohukohu; i hoatu hoki ki a ia he kaha, e mahi ai ia a taka noa nga marama e wha tekau ma rua. 6 A ka puaki i tona mangai he kohukohu ki te Atua, he kohukohu ki tona ingoa, ki tona nohoanga, ki te hunga hoki e noho ana i te rangi. 7 I tukua ano ki a ia kia whawhai ki te hunga tapu, kia taea hoki ratou e ia: i hoatu ano ki a ia he mana ki nga hapu katoa, ki nga reo, ki nga iwi. 8 A, ko te hunga katoa e noho ana i te whenua, ka koropiko ki a ia, nga tangata katoa kahore nei o ratou ingoa i tuhituhia ki te pukapuka ora a te Reme, no te timatanga iho ra ano o te ao tona whakamatenga. 9 Ki te mea he taringa to tetahi, kia rongo ia. 10 Ko te tangata hopu taurekareka, ka riro ano ia hei

taurekareka: ko te tangata e patu ana ki te hoari, ka wahine; he wahine hoki ratou. Ko te hunga tenei e patua ano ia kite hoari. Ko tenei te manawanui me aru ana i te Reme ki nga wahi katoa e haere ai ia. He te whakapono o te hunga tapu. 11 I kite ano ahau i mea hoko enei i roto i nga tangata, he matamua ki te tetahi atu kararehe e haere ake ana i te whenua; e Atua, ki te Reme hoki. 5 Kahore hoki he tinihanga rua ona haona rite tonu ki o te reme, ko tana korero i mau i o ratou mangai: he kohakore ratou, i mua i hoki i rite ki ta te tarakona. 12 Kei a ia no nga mana katoa o te kararehe tuatahi hei mahi ki tona aroaro, e mea ana hoki ia i te whenua me te hunga hoki e noho ana i reira kia koropiko ki te kararehe tuatahi, kua ora nei tona patunga e mate ai ia. 13 He nui hoki nga tohu e meatia ana e ia, e mea ana ia i te kapura kia heke iho i te rangi ki te whenua i te tirohanga a nga tangata. 14 E whakapohehe ana hoki ia i te hunga e noho ana i te whenua, ki nga tohu ka hoatu nei ki a ia, kia mahia ki te aroaro o te kararehe; e mea ana ia ki te hunga e noho ana i te whenua, kia hanga he whakapakoko mo te kararehe i patua nei ki te hoari, a kua ora nei ano. 15 I hoatu ano ki a ia kia hoatu tona moepuku. 16 I mea ano hoki ranei, 17 Kia kaua hoki tetahi e ahei te hoko mai te hoko atu ranei, ko te tangata anake kei a ia nei te tohu, te ingoa ranei o te kararehe, te whika ranei o tona ingoa. 18 Tenei te matauranga. Ma te tangata whai whakaaro e tatu te whika o te kararehe: he whika tangata hoki. Na, ko tona whika, E ono rau e ono tekau ma ono.

14 A i kite ano ahau, na, ko te Reme e tu ana i Maunga Hiona, kotahi rau e wha tekau ma wha mano ona hoa, ko tona ingoa, me te ingoa o tona Matua, he mea tuhituhi ki o ratou rae. 2 Na ka rongo ahau i te reo i te rangi, tona rite kei te haruru o nga wai maha, kei te haruru ano o te whatitiri nui: a ko te reo i rongo ai ahau, ano ko te reo o nga kaiwhakatangi hapa e whakatangi ana i a ratou hapa: 3 A ko ta ratou waiata me te mea he waiata hou i mua i te torona, i mua hoki i nga mea ora e wha, i nga kaumatua ano hoki; e kore hoki e taea e tetahi te ako taua waiata, ko nga mano anake kotahi rau e wha tekau ma wha, kua oti nei te hoko i runga i te whenua. 4 Ko te hunga tenei kahore nei i poke i te

wahine; he wahine hoki ratou. Ko te hunga tenei e aru ana i te Reme ki nga wahi katoa e haere ai ia. He mea hoko enei i roto i nga tangata, he matamua ki te tetahi atu kararehe e haere ake ana i te whenua; e Atua, ki te Reme hoki. 5 Kahore hoki he tinihanga rua ona haona rite tonu ki o te reme, ko tana korero i mau i o ratou mangai: he kohakore ratou, i mua i hoki i rite ki ta te tarakona. 6 I kite ano ahau i tetahi atu anahera e rere ana i waenganui o te rangi, kei a ia te rongopai mau tonu hei kauwhau mana ki te hunga e noho ana i te whenua, ki nga iwi katoa, ki nga hapu, ki nga reo, ki nga huihuinga tangata; (*aiōnios g166*) 7 A he nui tona reo ki te mea, Kia wehi koutou ki te Atua, hoatu ki a ia he kororia; kua tae mai hoki te haora o tana whakawa: koropiko atu hoki ki a ia, ki te Kaihangā o te rangi, o te whenua, o te moana, o nga puna wai. 8 I aru mai ano tetahi atu anahera, i ki te hunga e noho ana i te whenua, kia hanga he mea, Kua horo, kua horo a Papurona, te pa nui, i whakapakoko mo te kararehe i patua nei ki te hoari, whakainu nei i nga tauiwi katoa ki te waina o te riri o a raua, nui atu tona reo ki te mea mai, Ki te koropiko korero ai te whakapakoko o te kararehe, e mea ai tetahi ki te kararehe, ki tona whakapakoko hoki, ka hoki i te hunga e kore e koropiko ki te whakapakoko tango hoki i te tohu ki tona rae, ki tona ringaringa o te kararehe kia whakamatea. 9 I aru mai ano te toru o nga anahera he wairua ora ki te whakapakoko o te kararehe, e i a raua, nui atu tona reo ki te mea mai, Ki te koropiko korero ai te whakapakoko o te kararehe, e mea ai tetahi ki te kararehe, ki tona whakapakoko hoki, ka hoki i te hunga e kore e koropiko ki te whakapakoko tango hoki i te tohu ki tona rae, ki tona ringaringa o te kararehe kia whakamatea. 10 E inu ano ia i te waina o te riri o te Atua, e ia i te hunga katoa, i te iti, i te rahi, i te hunga whai ringihia nei, he mea kahore i whakananua, ki roto i te taonga, i te hunga rawakore, i nga rangatira, i nga te kapu o tona riri; e whakamamaetia hoki ia i roto i te pononga, kia meatia ki a ratou he tohu ki o ratou ringaringa matau, ki o ratou rae ranei: 11 A kake ana te paoa o i te aroaro hoki o te Reme: 12 Tenei te manawanui o te hunga tapu, o te hunga e pupuri ana i nga ture a te Atua, i te whakapono hoki o Ihu. 13 A ka rongo ahau i tetahi reo i te rangi e mea ana, Tuhituhia, Ka hari nga tupapaku e mate nei i roto i te Ariki i nga wa i muri nei: ae ra, e ai ta te Wairua, kia okioki ai ratou i a ratou mahi; e aru tahi hoki a ratou mahi i a ratou. 14 A ka kite ano ahau, na, he kapua ma; a i runga i te kapua e noho ana tetahi, tona rite kei te Tama a te tangata, i runga ano i tona mahunga he karaunga koura, i roto i tona ringaringa he toronaihi koi. 15 Na ka puta mai tetahi atu anahera i te whare tapu, he nui tona reo ki te karanga ki tera e noho ra i runga i te kapua, Akina iho tau toronaihi, kotia; kua tae hoki te wa e kokoti ai: kua maroke ke hoki te witi o te ao; 16 Katahi tera e noho ra i runga i te kapua ka aki iho i tana toronaihi ki te whenua, a ka kotia te whenua. 17 A ka puta mai

ano he anahera i roto i te whare tapu i te rangi, he toronaihi koi ano hoki tana. **18** Na ka puta mai ano tetahi atu anahera i roto i te aata, kei a ia he mana ki te kapura; he nui tona reo ki te karanga ki tera i te toronaihi koi, i mea ia, Akina iho tau toronaihi koi, tapahia nga tautau waina o te whenua; kua maoa hoki ona karep e. **19** Na akina iho ana tana toronaihi e te anahera ki te whenua, tapahia ana e ia te waina o te whenua, panga ana e ia, ki te takahanga nui o te riri o te Atua. **20** Na ka takahia te takahanga waina i waho o te pa, a puta ake ana he toto i roto i te takahanga, tae noa ake ki nga paraire o nga hoiho, a taea noatia nga paronga kotahi mano e ono rau.

15 A i kite ahau i tetahi atu tohu i te rangi, he mea nui, he mea whakamiharo, tokowhitu nga anahera kei a ratou nga whiu whakamutunga e whitu; ko te whakaotinga hoki enei o te riri a te Atua. **2** A ka kite ahau he mea e rite ana ki te moana karaive, he mea whakananu ki te kapura; me te hunga i kaha i te kararehe, i tona whakapakoko hoki, i tana tohu, i te whika ano hoki o tona ingoa, e tu ana i runga i te moana karaive, kei a ratou ano ng a hapa a te Atua. **3** Kei te waiata hoki ratou i te waiata a Mohi, pononga a te Atua, me te waiata ano a te Reme; i mea ratou, He nui au mahi, e miharotia ana, e te Ariki, e te Atua Kaha Rawa; tika tonu ou ara, pono tonu, e te Kingi o nga whakatupuranga. **4** Ko wai e kore e wehi i a koe, e te Ariki, e kore hoki e whakakororia i tou ingoa? ko koe anake hoki te tapu ana; ka haere mai hoki nga tauwi katoa, ka koropiko ki tou aroaro; kua whakakitea hoki au tikanga tika. **5** A i muri iho i enei mea ka kite ahau, na kua puare te whare tapu o te tapenakara o te whakaaturanga i te rangi: **6** Na ka puta mai i roto i te whare tapu nga anahera e whitu, i a ratou nei nga whiu e whitu, he mea tatai ki te kohatu utu nui, kahore he koha, kanapa tonu, a ko o ratou uma he mea whitiki ki te whitiki koura. **7** A ka hoatu e tetahi o nga mea ora e wha ki nga anahera e whitu etahi oko koura e whitu, ki tonu i te riri o te Atua e ora nei a ake ake. (aiōn g165) **8** Na kua ki te whare tapu i te paoa, he mea na te kororia o te Atua, na tona kaha hoki: kihai hoki tetahi tangata i ahei te tomo ki te whare tapu, kia mutu ra ano nga whiu e whitu a nga anahera e whitu.

16 A ka rongo ahau i te reo nui he mea no roto i te whare tapu e mea ana ki nga anahera e whitu,

Haere koutou, ringihia nga oko e whitu o te riri o te Atua ki te whenua. **2** Na haere ana te tuatahi, ringihia ana e ia tana oko ki te whenua; a kua pa he mariao kino whakarirahiha ki nga tangata kei a ratou nei te anahera tana oko ki te moana; a ka meinga hei toto, ano no te tupapaku: a ka mate nga wairua ora katoa i o te whenua, panga ana e ia, ki te takahanga nui o te riri i te moana. **4** Na ka ringihia e te tuatoru o nga anahera tana oko ki nga awa, ki nga puna wai; a ka meinga hei toto. **5** A ka rongo ahau i te anahera o nga wai e mea ana, Tika tonu koe, e te Ariki, tenei koe inaiane, i mua ano koe, ko te Mea Tapu hoki koe, nau hoki enei whakawa: **6** I ringihia hoki e ratou nga toto o te hunga tapu, o nga poropiti, a hoatu ana e koe he toto ki a ratou kia inumia; he mea tika hoki ma ratou. **7** I rongo hoki ahau i te aata e mea ana, Ae ra, e te Ariki, e te Atua Kaha Rawa, pono tonu, tika tonu au whakawa. **8** Na ka ringihia e te tuawha o nga anahera tana oko ki te ra; a ka hoatu ki a ia kia tunua nga tangata ki te ahi. **9** Na hunuhunua ana nga tangata e te wera nui: a ka kohukohu ratou ki te ingoa o te Atua, kei a ia nei te tikanga mo enei whiu; kihai hoki ratou i ripeneta, i hoatu i te kororia ki a ia. **10** Na ka ringihia e te tuarima o nga anahera tana oko ki te torona o te kararehe; a ka whakapouritia tona rangatiratanga; a ngaua ana e nga tangata o ratou arero i te mamae, **11** Kohukohua ana hoki e ratou te Atua o te rangi mo o ratou mamae, mo o ratou mariao, kihai ano ratou i ripeneta ki a ratou mahi. **12** Na ka ringihia e te tuaono o nga anahera tana oko ki te awa nui, ki Uparati; a mimiti ake tona wai, he mea kia rite ai te huarahi o nga kingi e haere mai i te rawhiti. **13** A i kite ahau i nga wairua poke e toru, te rite kei te poroka, e puta mai ana i te mangai o te tarakona, i te mangai hoki o te kararehe, i te mangai ano hoki o te poropiti teka: **14** Ko nga wairua hoki ratou o nga rewera, e mahi ana i nga tohu, e haere atu ana ki nga kingi o te whenua, o te ao katoa, ki te huihui i a ratou ki te whawhai i taua ra nui o te Atua Kaha Rawa. **15** Nana, ka haere atu ahau, ano he tahae. Ka hari te tangata e mataara ana, e tiaki ana i ona kakahu, kei haere tahanga ia, kei kitema tona whakama. **16** Na ka huihuia ratou e ia ki te wahine huaina nei i te reo Hiperu ko Aramakerona. **17** Na ka ringihia e te anahera tuawhitu tana oko ki te takiwa o te rangi: a ka puta mai he reo nui i te whare tapu

o te rangi, i te torona, e mea ana, Kua oti. **18** A ka kahore nei inaiane, a tenei ake ka puta. (Abyssos g12) puta mai he uira, he reo, he whatitiri; a ka puta he **9** Tenei te hinengaro whai mahara. Ko nga matenga ru nui, kahore ano he ru i pera mai o te nohoanga e whitu he maunga, e whitu, kei runga te wahine i o te tangata ki te whenua, tona nui, tona kaha. **19** era e noho ana: **10** Na e whitu era kingi: tokorima Na ka wehea te pa nui, e toru nga wahi, a ka horo kua hinga, kotahi tenei, ko tetahi kahore ano i tae nga pa o nga tauwi: ka maharati hoki Papurona noa mai; a ka tae mai ia, me noho ia, he wa iti nei. nui i te aroaro o te Atua, hoatu ana ki a ia te kapu o **11** Na ko te kararehe, ko te mea i mua ra, a kahore te waina o te aritarita o tona riri. **20** A rere atu ana nei inaiane, he tuawaru ano ia, no nga tokowhitu nga motu katoa, kihai hoki i kitea nga maunga. **21** I ano hoki; a e riro ana ia ki te whakangaromanga. **12** heke iho ano hoki i te rangi he whatu nui, ki runga ki nga tangata, kei to te taranata te taimaha o te whatu kotahi: a ka kohukohu nga tangata i te Atua mo te whiu a te whatu; he nui rawa hoki tana whiu.

17 Na ka haere mai tetahi o nga anahera e whitu, kei a ratou nei nga oko e whitu, a ka korero mai ki ahau, ka mea, Haere mai; maku e whakakite ki a koe te whakawakanga o te wahine kairau, o te mea nui e noho ana i runga i nga wai maha: **2** Kua moea pukutia nei e nga kingi o te whenua, a haurangi iho te hunga e noho ana i te whenua i te waina o tona moepuku. **3** Na ka arahina ahau i roto i te Wairua e ia ki te koraha: a ka kite ahau i tetahi wahine e noho ana i runga i tetahi kararehe whero, kapi tonu i te ingoa kohukohu, e whitu ona mahunga, tekau nga haona. **4** Na, ko te kakahu o te wahine ra he mea papura, he mea whero, he mea whakapaipai ki te koura, ki te kohatu utu nui, ki te pearly, he kapu koura hoki kei tona ringa ki tonu i te mea whakarihariha, i te poke hoki o tona moepuku: **5** I tona rae ano hoki tetahi ingoa tuhituhi rawa, KO TE MEA NGARO, KO PAPURONA NUI, KO TE WHAEA O NGA WAHINE KAIRAU, O NGA MEA WHAKARIHARIHA HOKI O TE AO. **6** I kite ano ahau i taua wahine nei e haurangi ana i nga toto o te hunga tapu, i nga toto hoki o nga kaiwhakaatu i a Ihu: a, no toku kitenga i a ia, nui atu te miharo i miharo ai ahau. **7** A ka mea mai te anahera ki ahau, He aha koe i miharo? maku e korero ki a koe tauta mea ngaro, te wahine, me te kararehe hoki e waha ra i a ia, nona nei nga matenga e whitu me nga haona kotahi tekau. **8** Ko te karaehe i kite ra koe, i mua ia, kahore hoki inaiane; ka puta ake ano hoki ia a mua i roto i te poka torere, a ka riro atu ki te whakangaromanga: na, ko te hunga e noho ana ki te whenua, kahore nei o ratou ingoa i tuhituhi kia te pukapuka o te ora o te orokohanganga ra ano o te ao, ka miharo ratou ina kite i te kararehe i ora i mua, a

kahore nei inaiane, a tenei ake ka puta. (Abyssos g12) **9** Tenei te hinengaro whai mahara. Ko nga matenga ru nui, kahore ano he ru i pera mai o te nohoanga e whitu he maunga, e whitu, kei runga te wahine i o te tangata ki te whenua, tona nui, tona kaha. **10** Na e whitu era kingi: tokorima Na ka wehea te pa nui, e toru nga wahi, a ka horo kua hinga, kotahi tenei, ko tetahi kahore ano i tae nga pa o nga tauwi: ka maharati hoki Papurona noa mai; a ka tae mai ia, me noho ia, he wa iti nei. nui i te aroaro o te Atua, hoatu ana ki a ia te kapu o **11** Na ko te kararehe, ko te mea i mua ra, a kahore te waina o te aritarita o tona riri. **12** A rere atu ana nei inaiane, he tuawaru ano ia, no nga tokowhitu nga motu katoa, kihai hoki i kitea nga maunga. **13** Kotahi tonu te whakaaro nui a enei, e hoatu ano e ratou to ratou kaha, to ratou mana ki te kararehe. **14** E whawhai ano enei ki te Reme, e taea ano ratou e te Reme: no te mea ko te Ariki ia o nga ariki, ko te Kingi o nga kingi: a ka taea ano hoki e ratou ko ona hoa, ko te hunga he mea karanga, he mea whiriwhiri, he hunga pono. **15** I mea mai ano ia ki ahau, Ko nga wai i kitea e koe i te nohoanga o te wahine kairau ra, ko nga huihuinga tangata ratou, ko nga mano, ko nga iwi, ko nga reo. **16** Na, ko nga haona kotahi tekau i kitea e koe, me te kararehe, e kino ano enei ki te wahine kairua, ka meinga ia e ratou kia moti rawa iho, kia noho tahanga, e kai ano ratou i ona kikokiko, e tahu hoki i a ia kia pau rawa i te ahi. **17** Kua hoatu hoki e te Atua ki o ratou ngakau kia whakarite i tana i pai ai, kia kotahi ano hoki o ratou whakaaro, kia hoatu hoki e ratou to ratou rangatiratanga ki te kararehe, kia rite ra ano nga kupu a te Atua. **18** Na, ko te wahine i kite na koe, ko te pai nui ia, kei a ia nei te kingitanga i runga i nga kingi o te ao.

18 A muri iho i enei mea ka kite ahau i tetahi atu anahera e heke iho ana i te rangi, he mana nui tona; marama tonu hoki te ao i tona kororia. **2** He nui hoki tona reo ki te karanga, ki te mea, Kua horo, kua horo a Papurona nui, kua meinga hei kainga rewera, hei whare herehere hoki mo nga wairua poke katoa, hei whare herehere mo nga manu poke katoa, mo nga manu whakarihariha. **3** Na te waina hoki o te riri o tona moepuku i horo ai nga tauwi katoa; i moepuku hoki nga kingi o te whenua ki a ia, a kua whiwhi nui nga kaihoko o te ao i te taonga i te nui o ana mea whakahuareka. **4** I rongo ano ahau i tetahi atu reo i te rangi, e mea ana, Puta mai koutou i roto i a ia, e

toku iwi, kei uru tahi koutou ki ona hara, kei pangia kitenga i te paoa o tona tahunga, me te ki, Ko tehea koutou e ona whiu: 5 Kua tutuki hoki ona hara ki te pa i rite ki tenei pa nui? 19 Opehia ana hoki e ratou rangi, kua mahara te Atua ki ana mahi he. 6 Hoatu ki he puehu ki a ratou mahunga, kei te karanga ratou, a ia tana i homai ai ki a koutou, takiruatia nga mea me te tangi, me te aue, kei te mea, Aue, aue, te pa mona, kia rite ki ana mahi: ko te kapu i whakakiia e ia nui, i whai taonga ai i ona utu nui te hunga katoa he kia rua a koutou whakakinga mona. 7 Na kia rite ki kaipuke a ratou i te moana! kotahi tonu nei hoki te tana whakanuinga i a ia, ki tona toreretanga ki ana haora a moti rawa iho. 20 Kia hari ki a ia, e te rangi, mea whakaahuareka, kia pera ano te mamae me te e te hunga tapu, e nga apotoro, e nga poropiti ano pouri e hoatu e koutou ki a ia: e mea ana hoki i a tona hoki; kua whakaritea nei hoki e te Atua ta koutou ngakau, E noho ana ahau hei kuini, ehara hoki ahau i whakawa i a ia. 21 Katahi ka hapaingia ake e tetahi te pouaru, e kore ano hoki ahau e kite i te pouri. 8 Mo anahera kaha he kamaka i rite nei ki tetahi kamaka konei ano ka tae mai ona whiu i te ra kotahi, te mate, rahi no te mira, a maka ana e ia ki te moana, me te pouri, te matekai; a ka tahuna ia kia pau rawa i te te ki ano ia, Ka peneitia a Papurona, te pa nui, ka ahi: he kaha hoki te Ariki, te Atua, e whakawa nei i a maka whakareretia atu, e kore ano hoki e kitea i muri ia. 9 A, ko nga kingi o te ao i moepuku nei ki a ia, i nei. 22 Na heoi ano rongonga i roto i a koe ki te reo torere ngatahi nei ki ana mea whakaahuareka, tera e o nga kaiwhakatangi hapa, o nga kaiwhakatakoto tangi ki a ia, e aue ki a ia, ina kite ratou i te paoa o rangi waiata, o nga kaiwhakatangi i nga putorino, i tona tahunga; 10 Ka tu mai ratou i tawhiti i te wehi nga tetere; e kore ano hoki e kitea i nga wa i muri nei ki tona whakamamae, ka mea, Aue, aue, te pa nui, tetahi kaimahi o nga tini mahi i roto i a ko e; e kore Papurona, te pa kaha! kua tae mai hoki tou whakawa ano hoki e rangona i nga wa i muri nei te haruru o te i te haora kotahi. 11 Ka tangi ano hoki nga kaihoko o kohatu mira i roto i a koe; 23 E kore ano hoki e whiti i te whenua, ka aue ki a ia; no te mea kahore atu he nga wa i muri nei te marama o te rama i roto i a koe; tangata hei hoko i ta ratou utanga; 12 I te utanga o te e kore ano hoki e rangona i nga wa i muri nei te reo o koura, o te hiriwa, o te kohatu utu nui, o te pearly, te tane marena hou, o te wahine marena hou, i roto i o te rinena pai, o te papura, o te hiraka, o te kahu a koe: ou kaihokohoko hoki ko nga tangata nunui o whero; me nga rakau taina katoa, me nga tini oko rei, te ao; na au mahi makutu ano hoki i pohehe ai nga me nga tini oko rakau utu nui whakaharahara, oko iwi katoa. 24 I kitea ano hoki i roto i a ia nga toto o parahi, rino, maper e, 13 Me te hinamona, me nga nga poropiti, o te hunga tapu, o te hunga katoa hoki i mea kakara, me te hinu kakara, me te parakihe, me whakamatea ki runga ki te whenua.

te waina, me te hinu, me te paraoa pai, me te witi, me nga kararehe, me nga hipi; me te utanga o nga hoiho, o nga hariata, o nga pononga; me nga wairua tangata. 14 Heoi ko nga hua i matea nūtia e tou ngakau kua mawehi atu i a koe, a kua mahue hoki koe i nga mea reke katoa, i nga mea papai, a heoi ano te kitenga o aua mea e te tangata. 15 Ko nga kaihoko o enei mea, kua whai taonga nei i a ia, ka tu mai ratou i tawhiti i te wehi ki tona whakamamae, me te tangi, me te aue ano ratou, 16 Me te ki, Aue, aue, te pa nui, i kakahuria ki te rinena pai, ki te papaura, ki te whero, i tataitia ki te koura, ki te kohatu utu nui, ki nga pearly! 17 Kotahi tonu hoki te haora a moti rawa iho taua taonga nui. Na ko nga rangatira kaipuke katoa, ko te hunga katoa e rere ana ra te kaipuke ki ia wahi, ko nga kaiwhakatere kaipuke, me te hunga katoa ano kei te moana a ratou mahi, tu mai ana ratou i tawhiti, 18 Me te karanga ano ratou i to ratou

19 Na, muri iho i enei mea ka rangona e ahau he reo nui me te mea no te mano tini i te rangi, e mea ana, Arerua; Ko te whakaoranga, ko te kororia, ko te honore, ko te kaha, kei te Ariki, kei to tatou Atua; 2 He pono hoki, he tika ana whakawa: kua whakawakia hoki e ia te wahine kairua, te mea nui, i he ai te whenua i tona moepuku, kua rapua ano e ia he utu i a ia mo nga toto o ana pononga. 3 Na ka tuarua ano a ratou meatanga, Arerua. Heoi kake ake ana te paoa o taua pa ake ake. (aiōn g165) 4 A takoto ana nga kaumatua e rua tekau ma wha me nga mea ora e wha, koropiko ana ki te Atua e noho ana i runga i te torona, mea ana, Amine; Arerua. 5 A ka puta mai he reo i te torona, e mea ana, Whakamoemiti ki to tatou Atua, e ana pononga katoa, e te hunga hoki e wehi ana i a ia, e te hunga iti, e te hunga nunui. 6 Na ka rangona e ahau me te mea he

reo no te mano tini, me te mea he haruru no nga wai maha, me te mea he haruru no nga whatitiri kaha, e mea ana, Arerua: ka kingi hoki te Ariki, to tatou Atua, te Kaha Rawa. 7 Kia hari tatou, kia nui rawa te koa, kia hoatu he kororia ki a ia: kua taea hoki te marena o te Reme, kua oti ano te whakapai a tana wahine i a ia ano. 8 I tukua hoki ki a ia kia whakakakahuria ia ki te rinena pai, ki te rinena kanapa, parukore: na, ko te rinena pai ra, ko nga mahi tika a te hunga tapu. 9 I mea mai ano ia ki ahau, Tuhituhiua, Ka hari te hunga kua karangatia ki te hapa o te marena o te Reme. Ka mea mai ano ia ki ahau, Ko nga kupu pono enei a te Atua. 10 Na ka takoto ahau ki mua i ona waewae, ka mea kia koropiko ki a ia. A ka mea mai ia ki ahau, Kauaka: he hoa pononga hoki ahau no koutou ko ou tuakana kei a ratou nei te whakaatu o Ihu: me koropiko ki te Atua: ko te whakaatu hoki i a Ihu ta te wa irua o te poropititanga. 11 A ka kite ahau i te rangi e tuwhera ana, na, he hoiho ma; ko te ingoa hoki o tona kainoho ko te Pono, ko te Tika, kei runga i te tika tana whakawa, tana whawhai. 12 A ko ona kanohi, ano he mura ahi, a i runga i tona matenga nga karauna maha; he ingoa hoki tona kua oti te tuhituhi, e kore nei tetahi e matau, ko ia anake. 13 Ko te kakahu i kakahuria e ia he mea tuku ki te toto: ko te ingoa i huaina ai ia ko te Kupu a te Atua. 14 A ko nga taua kei te rangi e aru ana i a ia i runga i nga hoiho ma, he mea whakakakahuri ratou ki te rinena pai, he mea ma, parukore. 15 E puta mai ana hoki i roto i tona mangai he hoari koi, hei patu mana i nga tauiwi: he rino ano hoki te tokotoko e tohutohu ai ia i a ratou: e takahi ana hoki ia i te takahanga waina o te aritarita o te riri o te Atua Kaha Rawa. 16 He ingoa ano tona, tuhituhi rawa ki tona kakahu, ki tona huha, KO TE KINGI O NGA KINGI, KO TE ARIKI O NGA ARIKI. 17 I kite ano ahau i tetahi anahera e tu ana i te ra; he nui ano tona reo ki te karanga, i mea ia ki nga manu katoa e rere ana i waenganui o te rangi, haere mai, me huihui mai ki te hapa nui a te Atua; 18 Ki te kai i nga kikokiko o nga kingi, i nga kikokiko o nga rangatira mano, i nga kikokiko o te hunga kaha, i nga kikokiko o nga hoiho, o te ratou kainoho hoki, i nga kikokiko o nga tangata katoa, o nga mea ehara nei i te pononga, o nga pononga an o hoki, o te hunga nonohi, o te hunga nunui. 19 A ka kite ahau i te kararehe, me nga kingi o te whenua, me a ratou taua, kua huihui ki te whawhai ki tera e

noho ra i runga i te hoiho, ki tana taua hoki. 20 Na ka hopukina te kararehe raua tahi ko te poropiti teka i mahi ra i nga tohu ki tona aroaro, i pohehe ai te hunga i tango i te tohu a te kararehe, i koropiko hoki ki tona whakapakoko. Na panga oratia ana raua tokorua ki te roto kapura e ka ana i te whanariki. (*Linné Pyr g3041 g4442*) 21 Na, ko te hunga i toe, i whakamatea ki te hoari a tera e noho ra i runga i te hoiho, ki te hoari e puta mai nei i roto i tona mangai: a makona ana nga manu katoa i o ratou kikokiko.

20 A ka kite ahau i tetahi anahera e heke iho ana i te rangi, kei a ia te ki o te poka torere, me tetahi mekameka nui i tona ringaringa. (*Abyssos g12*) 2 Na ka mau ia ki te tarakona, ki te nakahi onamatata, ko te Rewera nei ia, ko Hatana hoki, ka herehere i a ia kotahi mano nga tau; 3 Ka maka i a ia ki te poka torere, uakina ana, whakapiri rawa te hiri ki runga ki a ia, kei whakapohehe ia i nga tauiwi i muri iho, kia taka ra ano nga tau kotahi mano: a muri iho i enei mea me wewete ia, he taima iti kau ia. (*Abyssos g12*) 4 I kite ano ahau i nga torona, e noho ana hoki ratou i runga, i hoatu ano hoki te whakawa ki a ratou: i nga wairua hoki o te hunga i poutoa mo te whakaaturanga i a Ihu, mo te kupu hoki a te Atua, te hunga kahore i koropiko ki te kararehe, ki tona whakapakoko ranei, kihai hoki i meatia te tohu ki o ratou rae, ki o ratou ringaringa; na ka ora ratou, ka kingi tahi me te Karaiti, kotahi mano tau. 5 Kihai ia i ora ake te toenga o nga tupapaku, a taka noa nga tau kotahi mano. Ko te aranga tuatahi tenei. 6 Hari tonu, tapu tonu te tangata he wahi nei tona i te aranga tuatahi: e kore te matenga tuarua e whai mana ki a ratou; engari hei tohunga ratou ma te Atua, ma te Karaiti hoki, a kotahi mano nga tau e kingi tahi ai ratou me ia. 7 A, no ka pahemo nga tau kotahi mano, ka wetekina a Hatana i roto i tona whare herehere. 8 A ka haere ia ki te whakapohehe i nga tauiwi i nga pito e wha o te whenua, i a Koka raua ko Makoka, e huihui ai ratou ki te taua: ko te tokomaha o ratou rite tonu ki te onepu o te moana. 9 Na haere ana ratou ki te whanui o te whenua, karapotia ana e ratou te nohoanga o te hunga tapu, me te pa e arohaina ana: na ko te hekenga iho o te kapura i te Atua i te rangi, pau ake ratou. 10 Na, ko te rewera i whakapohehe nei i a ratou, panga ana ia ki te roto kapura whanariki, ki te wahi kei reira nei te kararehe me te poropiti teka, a

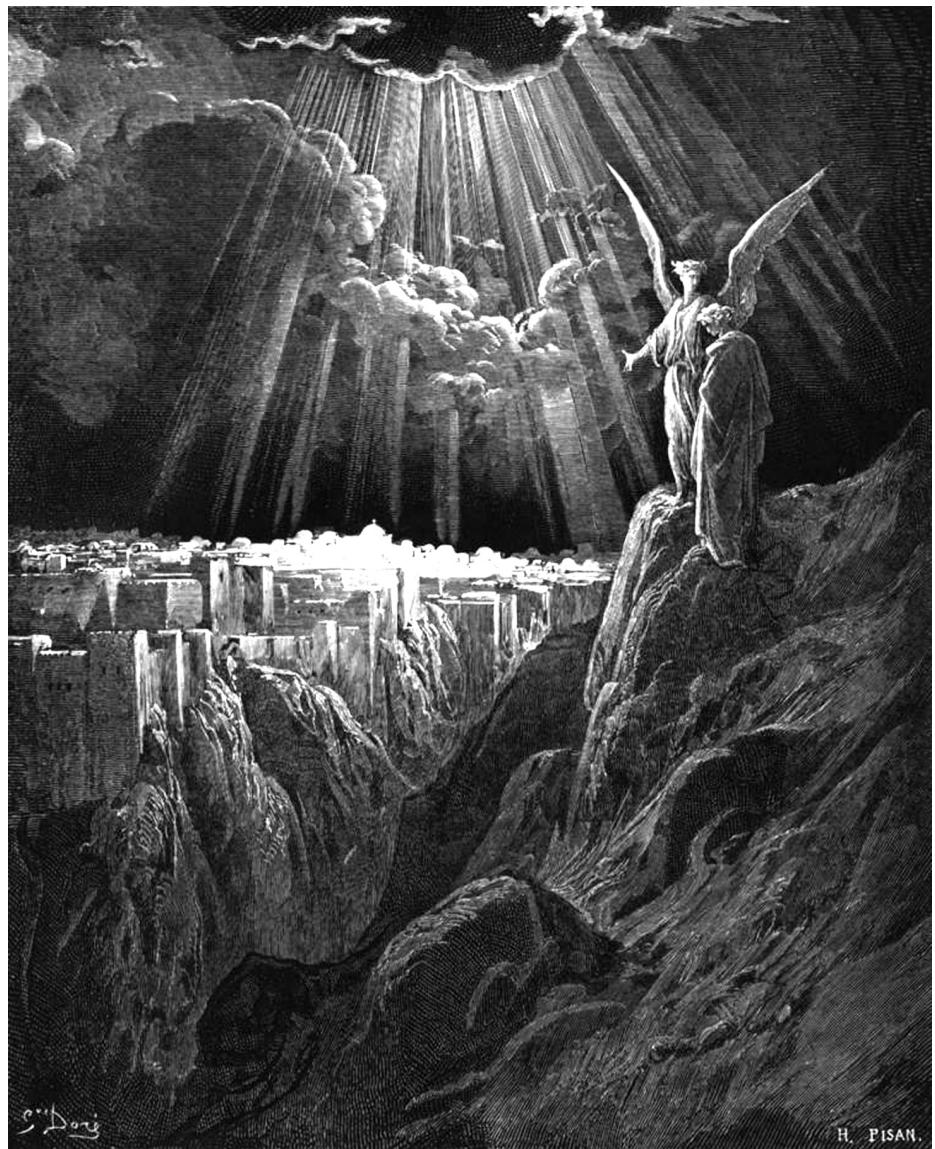
ka whakamamaeta ratou i te ao, i te po, ake ake. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 A ka kite ahau i tetahi torona nui, ma, i tetahi hoki e noho ana i runga, rere ana te whenua me te rangi i tona kanohi; kahore hoki i kitea he wahi mo raua. 12 I kite ano ahau i te hunga mate, i te hunga nunui, i te hunga ririki, e tu ana i mua o te torona; na kua whakatuwheratia nga pukapuka; kua whakatuwheratia ano hoki tetahi atu pukapuka, ko te pukapuka o te ora: kei nga mea hoki i tuhituhia ki aua pukapuka he whakawa mo te hunga mate, he mea whakarite tonu ki a ratou mahi. 13 I tukua mai ano e te moana te hunga mate i roto i a ia; i tukua mai hoki e te mate, e te po, te hunga mate i roto i a raua: na ka whakawakia tena tangata, tena, he mea whakarite ki a ratou mahi. (Hadēs g86) 14 Na ka panga te mate me te po ki te roto ahi. Ko te tuarua tenei o nga mate, ara ko te roto ahi. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 A, ki te kitea tetahi kihai i tuhituhia ki te pukapuka o te ora, i panga ia ki te roto ahi. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 A i kite ahau i te rangi hou, i te whenua hou: kua pahemo hoki te rangi tuatahi, me te whenua tuatahi; a kahore atu he moana. 2 I kite ano ahau i te pa tapu, i Hiruharama hou, e heke iho ana i te rangi i te Atua, rite rawa, ano he wahine marena hou kua oti te whakapaipai mo tana tane. 3 I rongo ano ahau i te reo nui i te rangi e mea ana, Na, kei nga tangata te tapenakara o te Atua, a e noho ia ki a ratou, ko ratou hoki hei iwi mana, ko te Atua nei ano hei a ratou, hei Atua mo ratou: 4 Ka murua hoki e ia nga roimata katoa i o ratou kanohi; a kore ake he mate; kahore hoki he aue, kahore he tangi, kahore he mamae, i nga wa i muri nei: kua pahemo atu hoki nga mea o mua. 5 A ka korero mai tera e noho ra i runga i te torona, Na, ka hanga houtia e ahau nga mea katoa. I mea mai ano ia ki ahau, Tuhituhia: no te mea he pono, he tika enei kupu. 6 I mea mai ano ia ki ahau, Kua oti enei mea. Ko ahau te Arepa, te Omeka, te timatanga, te whakamutunga. Ka hoatu noa e ahau ki te tangata matewai he wai i te puna o te wai o te ora. 7 Ko te tangata i a ia te wikitoria, e whiwhi ia ki enei mea; ko ahau hoki hei Atua mona, ko ia hei tama maku. 8 Na, ko te hunga wehi, ko te hunga whakateka, ko te hunga whakarihariha, ko nga kaikohuru, ko te hunga moepuku, ko te hunga makutu, ko te hunga karakia ki te whakapakoko, ko

te hunga teka katoa, ko te wahi mo ratou kei te roto e ka ana i te ahi, i te whanariki: ko te matenga tuarua tenei. (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Na ka haere mai ki ahau tetahi o nga anahera e whitu, kei a ratou nei nga oko e whitu e ki ana i nga whiu whakamutunga e whitu; ka ki mai ki ahau, ka mea, Haere mai, maku e whakakite ki a koe te wahine marena hou, te wahine a te Reme. 10 Na haria ana ahau e ia i roto i te Wairua ki tetahi maunga nui, tiketike, a ka whakakitea mai ki ahau te pa tapu, a Hiruharama, e heke iho ana i te rangi i te Atua. 11 Kei taua pa ano te kororia o te Atua: rite tonu tona marama ki to te kohatu utu nui whakaharaha, ano he kohatu hahapa, marama tonu me he kaihi; 12 He taiepa kohatu ano tona, he mea nui, tiketike, tekau ma rua nga tatau, kotahi tekau ma rua ano nga anahera i nga tatau, tuhituhia rawa ki te ingoa, ara ki nga ingoa o nga hapu kotahi tekau ma rua o nga tama a Iharaia: 13 I te rawhiti e toru nga tatau; i te hauraro e toru nga tatau; i te tonga e toru nga tatau; i te hauauru e toru nga tatau. 14 A ko te taiepa o te pa, kotahi tekau ma rua ona turanga, kei aua turanga ano nga ingoa o nga apotoro a te Reme, kotahi tekau ma rua. 15 Na, ko tera i korero ra ki ahau, he kakaho koura tana hei whanganga mana i te pa, i ona tatau, i tona taiepa kohatu. 16 Na, ko te takoto o te pa, e wha nga poti, tona roa rite tonu ki tona whanui: na ka whangangatia e ia te pa ki te kakaho, kotahi tekau ma rua mano nga paronga. Ko tona roa, ko te whanui, ko te ikeike, rite tonu. 17 Na ka whangangatia ano e ia tona taiepa, kotahi rau e wha tekau ma wha nga whatianga, he ruri na te tangata, ara na te anahera. 18 Na ko te mea i hanga ai tona taiepa he hahapa: he koura parakore ano hoki te pa, rite tonu ki te kaihi marama. 19 Ko nga turanga o te taiepa o te pa he mea whakapaipai ki nga kohatu utu nui katoa. Ko te turanga tuatahi he hahapa; ko te tuarua, he hapaira; ko te tuatoru, he karakeroni; ko te tuawha, he emerara; 20 Ko te tuarima, he hararonika; ko te tuao, he harariu; ko te tuawhiti, he karihorita; ko te tuawaru, he perira; ko te tuaiwa, he topaha; ko te ngahauru, he karihoparaha; ko te tekau ma tahī, he hakiniti; ko te tekau ma rua, he ametihita. 21 Na, ko nga tatau kotahi tekau ma rua, kotahi tekau ma rua parea: ko tenei tatau, ko tenei tatau, kotahi tonu parea: ko te huarahi hoki o te pa he koura parakore, ko ia ano kei te kaihi piata. 22 Na kihai ahau i kite i tetahi whare tapu i reira: ko te

Ariki hoki, ko te Atua Kaha Rawa raua ko te Reme te whare tapu o reira. **23** Kahore hoki taua pa i mea ki te ra mona, ki te marama ranei, hei whiti ki roto: e whakamaramatia ana hoki a reira e te kororia o te rite ki ana mahi ake nga mea e hoatu ki tetahi, ki Atua, ko te Reme hoki tona mamara. **24** E haere hoki tetahi. **13** Ko ahau te Arepa, te Omeka, te tuatahi, te nga tauwi i waenganui o tona marama: a e kawea whakaotinga, te timatanga, te whakamutunga. **14** Ka mai ano hoki e nga kingi o te ao to ratou kororia ki reira. **25** E kore hoki ona tatau e tutakina i te awatea; ai ratou te haere mai ki te rakau o te ora, ka tomo kore ake hoki o reira po: **26** A e kawea mai hoki te kororia me te honore o nga tauwi ki reira: **27** E kore ake he kanga i muri nei: ko reira ano hoki te torona o te Atua raua ko te Reme; a ka mahi ana pononga ki a ia: **4** E kite hoki ratou i tona kanohi; ka mau hoki tona ingoa ki o ratou rae. **5** A kore ake o reira po; kore ake o ratou meatanga ki te marama o te rama, ki te marama hoki o te ra; e marama hoki ratou i te Ariki, i te Atua: a e kingi ratou ake ake. (aiōn g165) **6** I mea mai ano ia ki ahau, He pono, he tika enei kupu: kua tonoa hoki e te Ariki, e te Atua o nga poropiti tapu, tana anahera, hei whakakite mai ki ana pononga i nga mea ka hohoro nei te meinga. **7** Na ka hohoro toku haere atu: ka hari te tangata e whakarite ana i nga kupu o te poropititanga o tenei pukapuka. **8** A ko ahau, ko Hoani, tenei i rongo nei, i kite nei i enei mea. A, no toku rongonga, no toku kitenga, ka hinga ahau ki raro, ka mea kia koropiko ki mua i nga waewae o te anahera i whakakitea mai ai enei mea ki ahau. **9** Na ko tana meatanga mai ki ahau, Kauaka: he hoa pononga hoki ahau nou, no ou tuakana hoki, no nga poropiti, no te hunga ano e pupuri ana i nga kupu o tenei pukapuka: me koropiko ki te Atua. **10** Na ka mea mai ano ia ki ahau, Kaua e hiritia nga kupu o te poropititanga o tenei pukapuka: e tata ana hoki te taima. **11** Ko te tangata e he ana te whakahae, kia he ano te whakahae: ko te tangata e poke ana, kia

poke ano ia: ko te tangata e tika ana, kia tika ano ia: whare tapu e tapu ana, kia tapu ano ia. **12** Na, ka hari te hunga e horoi ana i o ratou kakahu, kia taunga reira. **13** Ko ahau te Arepa, te Omeka, te tuatahi, te Kua tonoa e ahau, e Ihu, taku anahera, hei whakaatu i enei mea ki a koutou i roto i nga hahi. Ko ahau te pakiaka, te uri o Rawiri, te whetu marama o te ata. **17** E mea ana hoki te Wairua me te wahine marena hou, Haere mai. Me ki ake ano e te tangata e rongo ana, Haere mai. Kia haere mai hoki te tangata e hiaiu ana: kia tangohia noatia ano te wai ora e te tangata e hiahia ana. **18** He whakaatu hoki naku tenei ki te hunga katoa e rongo ana ki nga kupu o te poropititanga o tenei pukapuka, Ki te tapiritia mai e tetahi ki enei mea, ka tapiritia atu ano e te Atua mona nga whiu kua oti te tuhituhi ki tenei pukapuka: **19** A ki te tangohia atu e tetahi he kupu i te pukapuka o tenei poropititanga, ka tangohia e te Atua tona wahi i roto i te pukapuka o te ora, i te pa tapu hoki, i nga mea hoki kua oti te tuhituhi ki tenei pukapuka. **20** Tenei te ki nei te Kaiwhakaatu o enei mea, Na, ka hohoro ano toku haere atu. Amine. Ae ra, haere mai, e te Ariki, e Ihu. **21** Kia tau ki te hunga tapu katoa te atawhai o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti. Amine.

I kite ano ahau i te pa tapu, i Hiruharama hou, e heke iho ana i te rangi i te Atua, rite rawa, ano
he wahine marena hou kua oti te whakapaipai mo tana tane. I rongo ano ahau i te reo nui i te
rang i mea ana, Na, kei nga tangata te tapenakara o te Atua, a e noho ia ki a ratou,
ko ratou hoki hei iwi mana, ko te Atua nei ano hei a ratou, hei Atua mo ratou:
Whakakitenga 21:2-3

Reader's Guide

Māori at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Māori at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Maori---Maori-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Ruka 8:31
Roma 10:7
Whakakitenga 9:1
Whakakitenga 9:2
Whakakitenga 9:11
Whakakitenga 11:7
Whakakitenga 17:8
Whakakitenga 20:1
Whakakitenga 20:3

Mahi 3:21
Mahi 15:18
Roma 1:25
Roma 9:5
Roma 11:36
Roma 12:2
Roma 16:27
1 Koriniti 1:20
1 Koriniti 2:6
1 Koriniti 2:7
1 Koriniti 2:8
1 Koriniti 3:18
1 Koriniti 8:13
1 Koriniti 10:11
2 Koriniti 4:4
2 Koriniti 9:9
2 Koriniti 11:31
Karatia 1:4
Karatia 1:5
Epeha 1:21
Epeha 2:2
Epeha 2:7
Epeha 3:9
Epeha 3:11
Epeha 3:21
Epeha 6:12
Piripai 4:20
Korohe 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Taituha 2:12
Hiperu 1:2
Hiperu 1:8
Hiperu 5:6
Hiperu 6:5
Hiperu 6:20
Hiperu 7:17
Hiperu 7:21
Hiperu 7:24
Hiperu 7:28
Hiperu 9:26
Hiperu 11:3
Hiperu 13:8
Hiperu 13:21
1 Pita 1:23

1 Pita 1:25
1 Pita 4:11
1 Pita 5:11
2 Pita 3:18
1 Hoani 2:17
2 Hoani 1:2
Hura 1:13
Hura 1:25
Whakakitenga 1:6
Whakakitenga 1:18
Whakakitenga 4:9
Whakakitenga 4:10
Whakakitenga 5:13
Whakakitenga 7:12
Whakakitenga 10:6
Whakakitenga 11:15
Whakakitenga 14:11
Whakakitenga 15:7
Whakakitenga 19:3
Whakakitenga 20:10
Whakakitenga 22:5

aïdios

Roma 1:20
Hura 1:6

1 Koriniti 3:18
1 Koriniti 8:13
1 Koriniti 10:11
2 Koriniti 4:4
2 Koriniti 9:9
2 Koriniti 11:31
Karatia 1:4
Karatia 1:5
Epeha 1:21
Epeha 2:2
Epeha 2:7
Epeha 3:9
Epeha 3:11
Epeha 3:21
Epeha 6:12
Piripai 4:20
Korohe 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Taituha 2:12
Hiperu 1:2
Hiperu 1:8
Hiperu 5:6
Hiperu 6:5
Hiperu 6:20
Hiperu 7:17
Hiperu 7:21
Hiperu 7:24
Hiperu 7:28
Hiperu 9:26
Hiperu 11:3
Hiperu 13:8
Hiperu 13:21
1 Pita 1:23

Whakakitenga 5:13
Whakakitenga 7:12
Whakakitenga 10:6
Whakakitenga 11:15
Whakakitenga 14:11
Whakakitenga 15:7
Whakakitenga 19:3
Whakakitenga 20:10
Whakakitenga 22:5

aiōn

Matiu 12:32
Matiu 13:22
Matiu 13:39
Matiu 13:40
Matiu 13:49
Matiu 21:19
Matiu 24:3
Matiu 28:20
Maka 3:29
Maka 4:19
Maka 10:30
Maka 11:14
Ruka 1:33
Ruka 1:55
Ruka 1:70
Ruka 16:8
Ruka 18:30
Ruka 20:34
Ruka 20:35
Hoani 4:14
Hoani 6:51
Hoani 6:58
Hoani 8:35
Hoani 8:51
Hoani 8:52
Hoani 9:32
Hoani 10:28
Hoani 11:26
Hoani 12:34
Hoani 13:8
Hoani 14:16

2 Koriniti 11:31
Karatia 1:4
Karatia 1:5
Epeha 1:21
Epeha 2:2
Epeha 2:7
Epeha 3:9
Epeha 3:11
Epeha 3:21
Epeha 6:12
Piripai 4:20
Korohe 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Taituha 2:12
Hiperu 1:2
Hiperu 1:8
Hiperu 5:6
Hiperu 6:5
Hiperu 6:20
Hiperu 7:17
Hiperu 7:21
Hiperu 7:24
Hiperu 7:28
Hiperu 9:26
Hiperu 11:3
Hiperu 13:8
Hiperu 13:21
1 Pita 1:23

aiōnios

Matiu 18:8
Matiu 19:16
Matiu 19:29
Matiu 25:41
Matiu 25:46

Maka 3:29
Maka 10:17
Maka 10:30
Ruka 10:25

Ruka 16:9
Ruka 18:18
Ruka 18:30

Hoani 3:15
Hoani 3:16
Hoani 3:36

Hoani 4:14
Hoani 4:36

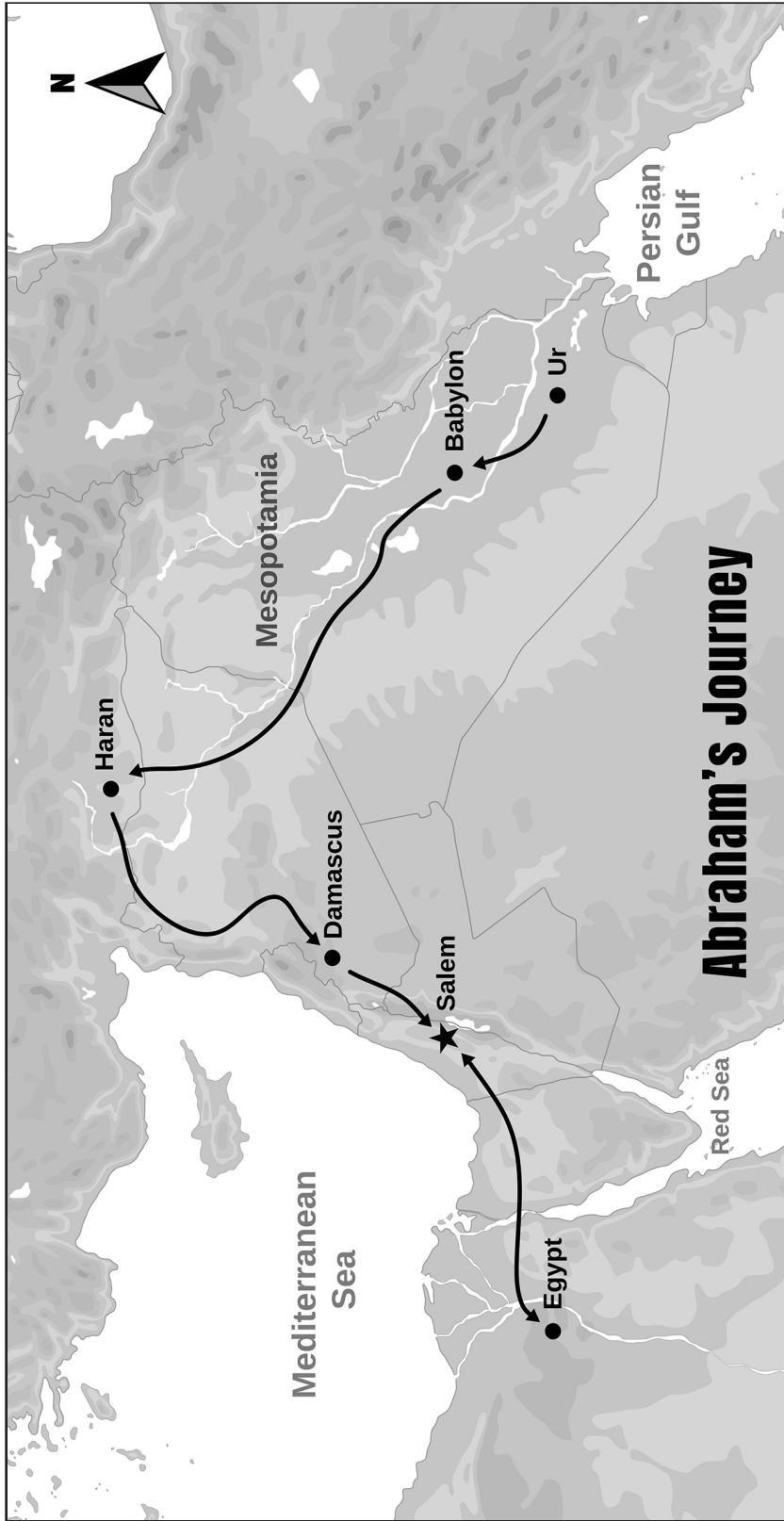
Hoani 5:24
Hoani 5:39

Hoani 6:27
Hoani 6:40

Hoani 6:47
Hoani 6:54

Hoani 6:68

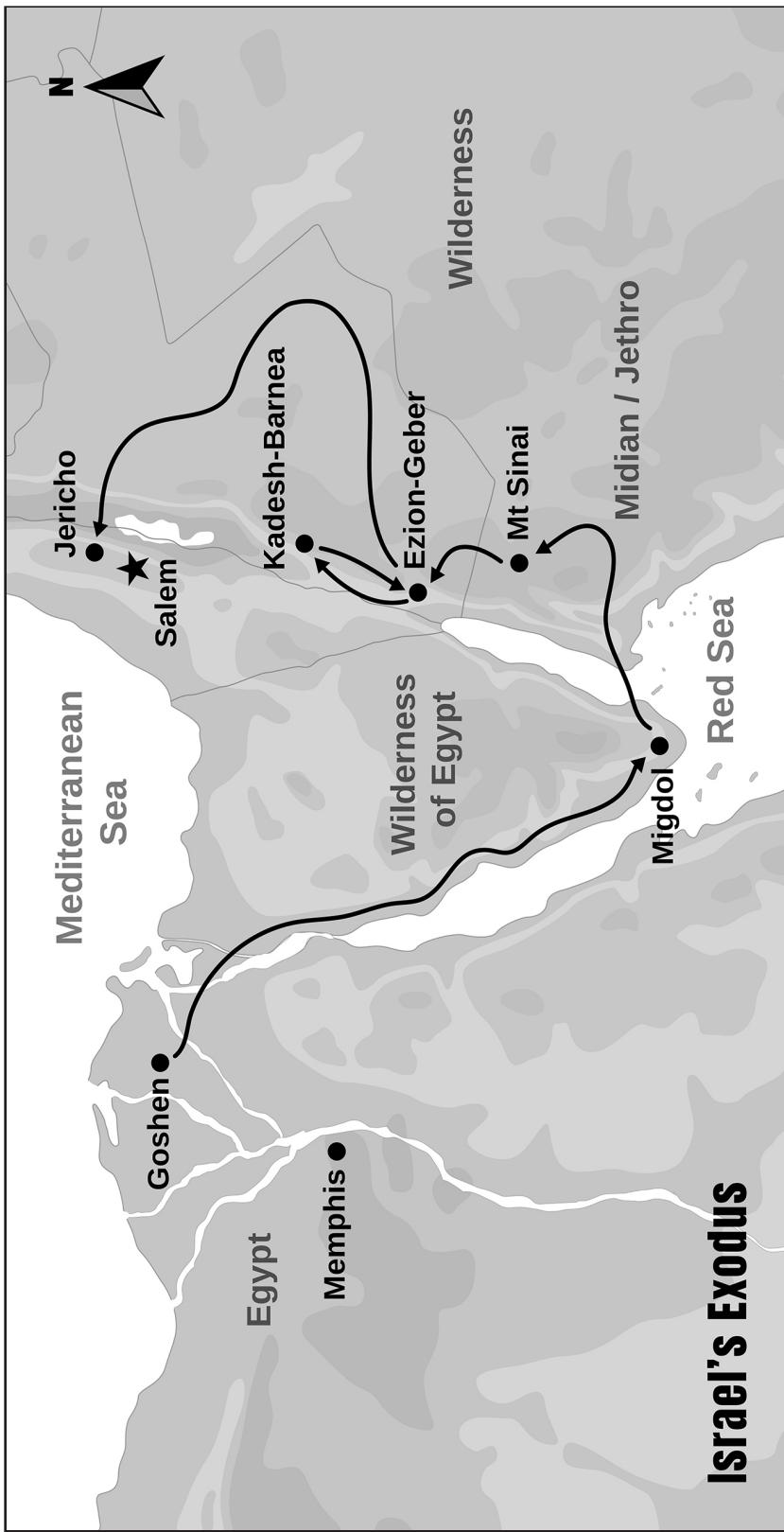
Hoani 10:28	Maka 9:45	Waiata 116:3
Hoani 12:25	Maka 9:47	Waiata 139:8
Hoani 12:50	Ruka 12:5	Waiata 141:7
Hoani 17:2	Hemi 3:6	Whakatauki 1:12
Hoani 17:3	Hadēs	Whakatauki 5:5
Mahi 13:46		Whakatauki 7:27
Mahi 13:48	Matiu 11:23	Whakatauki 9:18
Roma 2:7	Matiu 16:18	Whakatauki 15:11
Roma 5:21	Ruka 10:15	Whakatauki 15:24
Roma 6:22	Ruka 16:23	Whakatauki 23:14
Roma 6:23	Mahi 2:27	Whakatauki 27:20
Roma 16:25	Mahi 2:31	Whakatauki 30:16
Roma 16:26	1 Korinithi 15:55	Kaikauwhau 9:10
2 Korinithi 4:17	Whakakitenga 1:18	Waiata a Horomona 8:6
2 Korinithi 4:18	Whakakitenga 6:8	Ihaia 5:14
2 Korinithi 5:1	Whakakitenga 20:13	Ihaia 7:11
Karatia 6:8	Whakakitenga 20:14	Ihaia 14:9
2 Teharonika 1:9		Ihaia 14:11
2 Teharonika 2:16		Ihaia 14:15
1 Timoti 1:16	Whakakitenga 19:20	Ihaia 28:15
1 Timoti 6:12	Whakakitenga 20:10	Ihaia 28:18
1 Timoti 6:16	Whakakitenga 20:14	Ihaia 38:10
2 Timoti 1:9	Whakakitenga 20:15	Ihaia 38:18
2 Timoti 2:10	Whakakitenga 21:8	Ihaia 57:9
Taituha 1:2		Ehekiera 31:15
Taituha 3:7		Ehekiera 31:16
Pirimona 1:15	Kenehi 37:35	Ehekiera 31:17
Hipuru 5:9	Kenehi 42:38	Ehekiera 32:21
Hipuru 6:2	Kenehi 44:29	Ehekiera 32:27
Hipuru 9:12	Kenehi 44:31	Hohea 13:14
Hipuru 9:14	Tauanga 16:30	Amoho 9:2
Hipuru 9:15	Tauanga 16:33	Hona 2:2
Hipuru 13:20	Tiuteronomi 32:22	Hapakuku 2:5
1 Pita 5:10	1 Hamuera 2:6	
2 Pita 1:11	2 Hamuera 22:6	
1 Hoani 1:2	1 Kingi 2:6	
1 Hoani 2:25	1 Kingi 2:9	
1 Hoani 3:15	Hopa 7:9	
1 Hoani 5:11	Hopa 11:8	
1 Hoani 5:13	Hopa 14:13	
1 Hoani 5:20	Hopa 17:13	
Hura 1:7	Hopa 17:16	
Hura 1:21	Hopa 21:13	
Whakakitenga 14:6	Hopa 24:19	
	Hopa 26:6	
eleēsē	Waiata 6:5	
Roma 11:32	Waiata 9:17	
	Waiata 16:10	
Geenna	Waiata 18:5	
Matiu 5:22	Waiata 30:3	
Matiu 5:29	Waiata 31:17	
Matiu 5:30	Waiata 49:14	
Matiu 10:28	Waiata 49:15	
Matiu 18:9	Waiata 55:15	
Matiu 23:15	Waiata 86:13	
Matiu 23:33	Waiata 88:3	
Maka 9:43	Waiata 89:48	

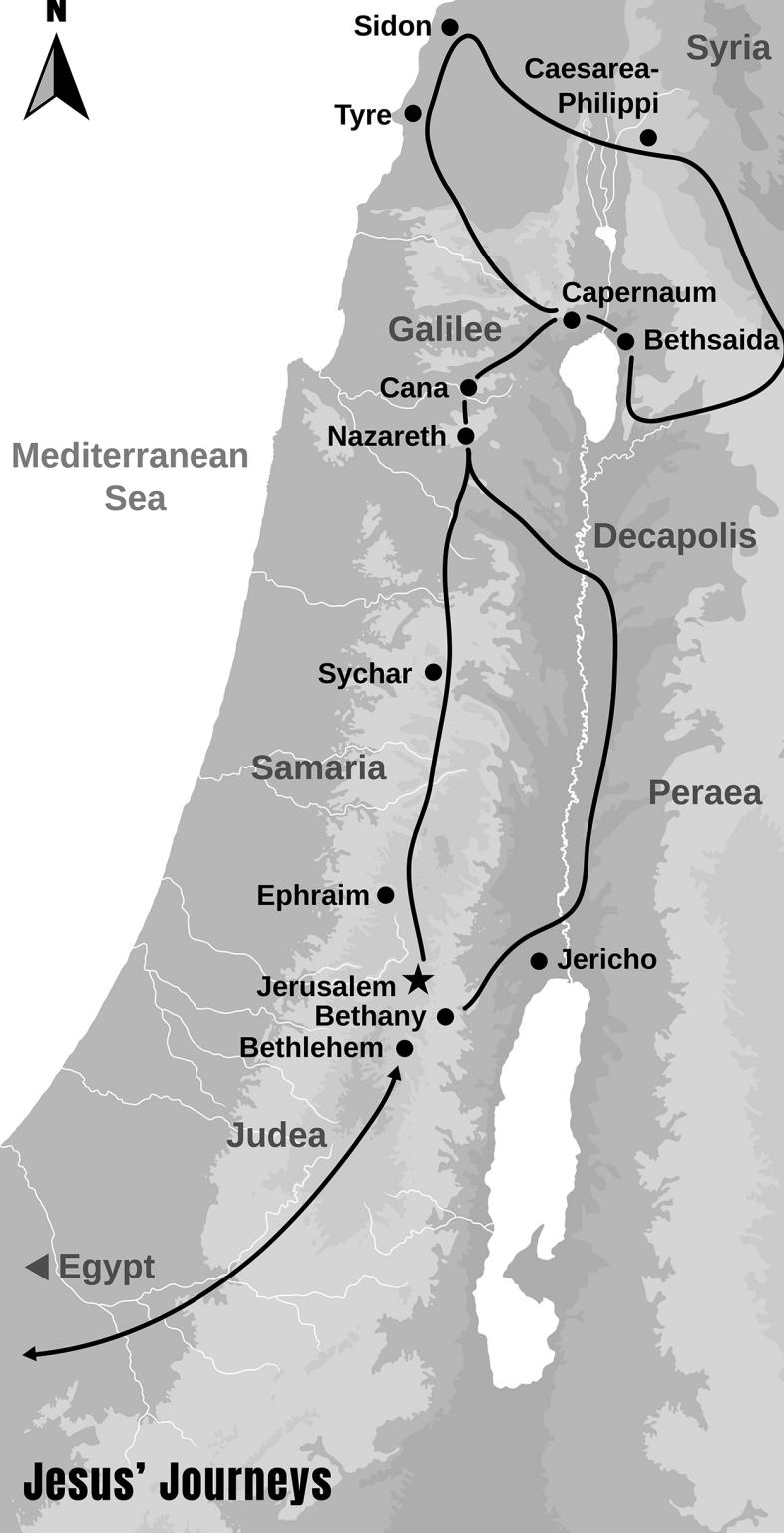
Abraham's Journey

Na te whakapono a Aperahama i ngohengohē āi, i tonā karangatanga kia haere ki te wahi meake riro i a ia hei kainga; a haere ana ia, te matau ki te wahi e haere ai ia.

- Hīperu 11:8

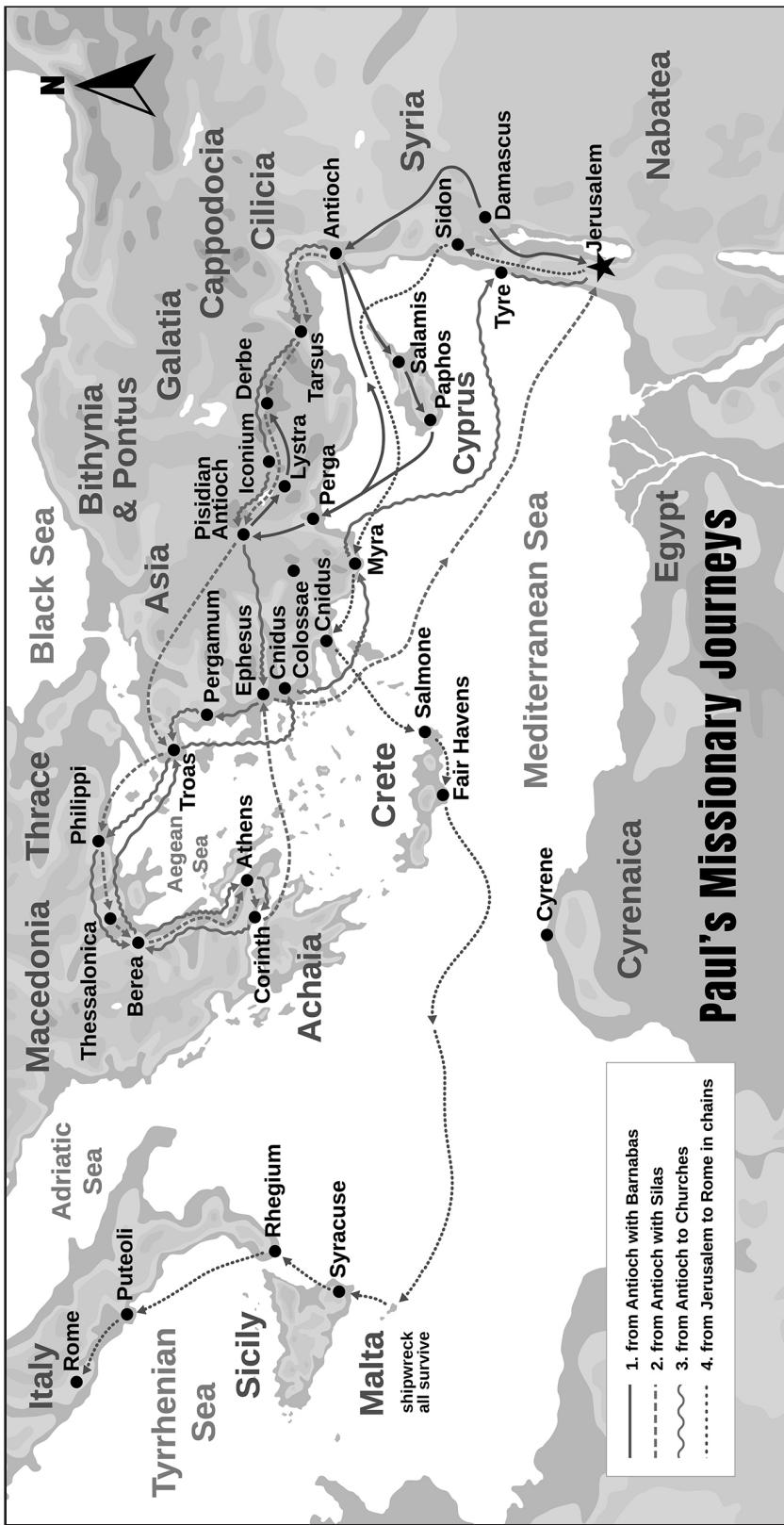

A, i te tukunga o te iwi e Parao, kihai a lhowa i arahi i a ratou na te huarahi i te whenua o nga Piriniitii, ahakoa tata tera:
i mea hoki te Atua, Kei awrangawanga te iwi, ua kite ratou i te pakanga, a ka hoki ki ihipa. - Ekoruhe 13:17

Kihai nei hoki a te tangata i haere mai kia mahia he mea mana, engari kia mate nei utu mo nga tangata tokomaha. - Maka 10:45

Paul's Missionary Journeys

Na Paora, na te pononga a Ihu Karaiti, i karangatia hei apotoro, i motuhia ki te rongopai a te Atua, - Roma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Māori at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Na reira haere, meinga hei akonga nga iwi Katoa, iwhia i runga i te īgoa o te Matua, o te Tama, o te Wairua tapu: - Matiu 28:19

